

SELMA LAGERLOF

MINUNATA CĂLĂTORIE A LUI NILS HOLGERSSON PRIN SUEEDIA

● PARTEA ÎNTÂI ●

● ȘTRENGARUL ●

▫ Spiridușul ▫

Duminică, 20 martie.

A fost odată un ștregar. Să tot fi avut vreo paisprezece ani. Era înăltuț și subțirel, cu părul bălai. Mare ispravă nu era de el: mai toată vremea îi plăcea grozav să doarmă ori să mănânce, după care se apuca de tot felul de năzbâții.

Într-o duminică dimineața, îmbrăcat cu pantalonași și-n cămașă, ștregarul stătea cocoțat pe marginea mesei, tare bucuros că ai lui urmau să plece de-acasă, lăsându-l singur să-și facă mendrele în voie câteva ceasuri.

„Acum o să pot lua pușca tatii din cui și să trag după pofta inimii, fără să dau socoteală cuiva!” își zise el, încântat.

Afară strălucea o zi minunată de primăvară. E drept că abia era în

douăzeci martie, dar partea de apus a comunei Vemmenhög, în care locuiau părinții băiatului, se întindea spre miazăzi în Scania, unde primăvara poposise de multă vreme. Nu înverziseră încă bine tufele și copacii, dar începuseră a ieși mugurii. Șanțurile bolboroseau pline de apă, iar pe marginea lor podbalul dădea în floare. Buruienile de pe zidul de piatră al împrejmuirii gospodăriei prindeau culoare. Pădurea de fagi, ce se ivea din depărtare, creștea parcă văzând cu ochii, devenind în fiecare clipă tot mai deasă. Cerul era senin, limpede. Ușa casei sta întredeschisă și de afară se puteau auzi trilarile ciocârliilor. Găinile și găștele se preumblau agale prin ogradă, iar în grajd vacile, înviorate de aerul crud și primăvărat, mugeau din când în când gros și prelung.

În ăst timp, băiatul citea și moțăia, în luptă cu somnul.

Cum, necum, somnul îl birui și el adormi buștean: Deodată se trezi, auzind în spatele său un zgomot ușor. Dar vezi că habar n-avea dacă dormise mult sau puțin...

Pe prichiciul ferestrei, drept în fața lui, se afla o oglinjoară în care se vedea mai toată încăperea. Ridicând capul să se uite în oglindă, ștregarul băgă de seamă că cineva deschisese sipetul cel mare, pe care-l adusese maică-sa de zestre. Era un sipet greu, ferecat cu cercuri de fier și făurit din lemn de stejar. În afară de maică-sa, nimeni nu umbla la el. Femeia păstra în acel sipet tot ce moștenise de la maică-sa, fel de fel de lucruri pe care le ferea de orice ispită: rochii țărănești de modă veche, din stofă stacojie, cu bluza scurtă și fusta în crețuri, cu pieptarul împodobit cu mărgăritare, niște scufii albe, scrobite, niște cataramे grele de argint și niște lăntuguri. Asemenea vechituri nu se mai purtau acum, și-n mai multe rânduri mama băiatului se gândise să le înstrăineze, dar până la urmă tot nu se îndurase să se despartă de ele.

Ștregarul își dădea seama îndeajuns de bine că cineva ridicase capacul aceluia sipet, și nu știa ce să mai creadă. Doar maică-sa îl încuiase cu puțin mai înainte de a pleca!... Cine făcuse, oare, isprava asta? Să-l fi lăsat maică-sa deschis? Cum era să-l lase, când îl știa pe băiat singur în toată casa?

La un moment dat, băiatului începu să-i fie teamă, bănuind că se strecurase vreun hoț în casă. Cu ochii țintă la oglindă, nu se încumeta să facă nici o mișcare. Aștepta ca dintr-o clipă într-alta să se ivească hoțul și-l cuprinse o mare mirare când văzu o umbră neagră pe marginea sipetului. Se tot uita la ea și nu-i venea să creadă că era cineva aieva. Și, dintr-o dată, umbra deveni tot mai deslușită. Băiatul nu mai avea acum nici o îndoială că pe marginea sipetului se afla un spiriduș. Auzise el, nu-i vorbă, despre spiriduși, dar nu-și închipuise nicicând că ar putea să fie chiar atât de mici. Spiridușul pe care-l vedea prin oglindă nu era mai înalt de-o șchioapă.

Chipul îi era bătrânicos, plin de zbârcituri și spân. Spiridușul purta o

haină lungă, de culoare neagră, și pantaloni scurți, iar pe cap avea o pălărie cu borul mare, neagră ca și surtucul. Îi ședea minunat de bine gătit cum era, cu guler și manșete de dantelă, cu catarama de argint la pantofi și cu funde de mătase la jartiere. La un moment dat, spiridușul scoase din sipet un pieptar de modă veche, brodat cu iscusință, și începu a-l privi cu mult interes. Atât de preocupat era de pieptarul acela, că nici nu băgă de seamă că băiatul se trezise din somn.

Ștrengarul rămase nespus de uimit la vederea spiridușului, dar de temut nu prea se temea de el. La drept vorbind, cum avea să-i fie teamă de-o făptură atât de mărunțică? Cum spiridușul era atât de preocupat că nu mai vedea și nu mai auzea nimic în jurul său, ștrengarul se gândi să-i joace o festă: să-l împingă în sipet și să-l acopere cu capacul ori cu altceva. Dar cum nu avea destul curaj să-l atingă, căută ceva prin odaie, cu care să-i facă vânt în sipet. Cercetă mai întâi cu privirea locul dintre pat și masă și apoi cel dintre masă și plită. Se uită la ibricul de cafea, la oalele rânduite pe polița de lângă plită și după aceea la polonicele, cuțitele, furculițele, castroanele și farfuriile care se vedeau prin ușa întredeschisă a dulapului. Se uită apoi la pușca lui taică-său, atârnată în cui, și cercetă cu privirea până și mușcatele și cercelușii care înfloreau în ghivecele de la fereastră. În cele din urmă puse ochii pe o plasă veche, atârnată de pervazul ferestrei. Cum o văzu, sări în sus de bucurie, o înșfăcă de la locul ei și o întinse repede pe marginea sipetului, peste capul spiridușului. În sinea lui, ștrengarul se mira de marele noroc de care avusese parte. Nu-și dăduse el prea bine seama cum meșterise toată treaba, dar vorba e că spiridușul căzuse în cursă. Bietul spiriduș stătea ghemuit în fundul plasei, cu capul în jos, și, oricât încerca, nu era chip să se ridice.

În prima clipă, băiatul nu știe ce să facă. Se mulțumește doar să scuture plasa, ca să nu-i dea răgaz să se cațăre. Spiridușul prinse grai și-l rugă stăruitor să-i dea drumul. Îi arată că ani de zile făcuse numai bine, așa că merita să fie tratat mai omenos. Apoi îi făgăduiește ștrengarului c-o să-i dăruiească un fluier vechi, o lingură de argint și-un ban de aur mai mare decât capacul de argint de la ceasornicul lui taică-său, dacă se îndură de el și-l pune în libertate. Băiatului nu i se păru că oferta era prea ispititoare. Vezi însă că, de îndată ce pusese stăpânire pe spiriduș, începuse să-i fie teamă de el. Își dădea seama că are de-a face cu o făptură ciudată și înfricoșătoare și era bucuros să se descotorosească de spiriduș cât mai degrabă. Primi deci propunerea prichindelului și nu mai scutură plasa, ca să-i dea puțința să iasă afară din ea. Văzând că prichindelul nu mai avea mult până să fie iarăși liber, băiatul se gândi că n-ar fi rău, totuși, să-i pună condiții mai grele, adică să aibă pretenții mai mari.

— „Mare nătărău am fost că i-am dat drumul!...” se căina el și începu să scuture din nou plasa, ca să-l facă pe spiriduș să se prăvălească iarăși în

ea.

Dar chiar în aceeași clipă se pomeni cu o palmă zdravănă peste obraz, de văzu numai stele verzi. Amețit, se izbi când de un perete, când de celălalt și, nemaiputând să se țină pe picioare, se prăvăli pe dușumea în nesimțire.

Când își veni în fire, era singur în odaie. Nici urmă de spiriduș. Capacul sipetului era încuiat, iar plasa stătea atârnată la locul ei obișnuit. Dacă n-ar fi simțit încă fierbințeala palmei pe care o căpătase, ar îi fost ispitit să creadă că totul fusese doar un vis.

„Oricât le-aș povesti, tata și mama vor spune că totu-i o născocire de-a mea”.

Băiatul se îndreptă spre masă, dar observă un lucru ciudat. De mărit, desigur, odaia nu se putuse mări. Atunci care era pricina că se vedea nevoit să facă mai mulți pași, ca să ajungă la masă? Și ce se întâmplase cu jilțul, care nu părea să fie mai înalt de cum fusese înainte? Ca să se poată așeza în el, a trebuit să se urce mai întâi pe stîngia dintre picioarele scaunului, și apoi de-acolo să se cațăre până sus. Același lucru s-a petrecut și cu masa. Ca să ajungă până la tăblie, a trebuit să se ridice în picioare și să se rezeme în coate.

„Ce drăcie o mai fi și asta?...” se întrebă, uluit, băiatul. „Mi se pare că spiridușul a vrăjit masa, jilțul și toată casa, de nu mă mai dumiresc de fel ce se întâmplă...”

Ceaslovul se afla pe masă, la locul lui, așa cum fusese mai adineauri, dar și cu el se petrecuse ceva ciudat, fără doar și poate, de vreme ce băiatul nu mai era în stare să citească un singur cuvânt din el, decât așezându-se pur și simplu deasupra cărții...

După ce își aruncă ochii peste câteva rânduri, băiatul căută spre fereastră, văzu oglinda și începu să strige:

– Ia te uită! Altă năzdrăvănie acum!...

Nu era de mirare că strigase așa, căci în luciul oglinzii îi fusese dat să vadă un picic cu nădragi scurți de piele și c-o bonetă țuguiață pe cap.

– Îmbrăcămintea ăsta e la fel cu a mea!... zise el mai departe, împreunându-și mâinile cu uimire.

Și abia atunci băgă de seamă că prichindelul din oglindă îi imita gestul. Începu să se tragă de păr, să se ciupească și să se învârtască, dar parcă dinadins făptura din oglindă făcea aceleași mișcări. Văzând una ca asta, băiatul se îndreptă spre oglindă, cu gândul să cerceteze dacă nu cumva se aciuase vreun pitic în dosul ei, dar nu descoperi nici urmă de pitic și se înfioră de groază. Într-un sfârșit rămase încredințat că spiridușul îl fermecase și că cel pe care-l vedea în luciul oglinzii nu era altul decât el.

▫ **Gâștele sălbatice** ▫

Băiatului tot nu-i venea parcă să creadă că ajunsese spiriduș.

„O fi vreun vis, vreo simplă închipuire! Își zise el. Fără îndoială că peste câteva clipe o să fiu iarăși o ființă omenească!”

Se așeză în fața oglinzii și închise ochii. Peste câteva minute îi deschise iar, nădăjduind că vraja luase sfârșit. Nici pomeneală însă! Era tot de-o șchioapă, deși neschimbat, la înfățișare. Părul bălai, pistruii de pe nas, peticele nădragilor și cârpiturile ciorapilor erau la fel ca înainte, cu singura deosebire că se micșoraseră mult, după cum îi era statul acum.

Își dădu atunci seama că orice așteptare era zadarnică și se gândi să recurgă la alte mijloace. Cel mai cuminte lucru pe care putea să-l facă era să-l caute pe spiriduș și să se împace cu el. Începu să sară pe podea, doar l-o descoperi! Îl căută după scaune, după dulap, îl căută sub pat, ba chiar și în cuptor, dar ți-ai găsit să-l afle! Scociorî până și niște găuri de șoareci, dar tot nu-i dădu de urmă. Pierise!

Pe când umbla așa după el, se ruga în gând și-i făgăduia cea mai caldă recunoștință. Și-i mai făgădui că pe viitor se va ține de cuvânt, că nu va mai fi rău, că se va face băiat cuminte și ascultător dacă va fi preschimbat iarăși în ființă omenească. Dar, din păcate, toate aceste făgăduieli nu-i fură de nici un folos.

Își aduse atunci aminte de un lucru. Într-o zi o auzise pe maică-sa spunând că spiridușii aveau obiceiul să se aciuze prin grajduri și alergă într-un suflet într-acolo, să-l caute pe spiriduș. Din fericire, ușa casei era întredeschisă, așa că se strecură fără nici o piedică. Altfel n-ar fi putut să ajungă la clanță, să apese pe ea și să deschidă ușa. Pășind în tindă, își căută galenții, căci prin casă umblase numai în ciorapi. Tocmai se întreba cum avea să încalțe galenții cei mari și butucănoși, dar chiar în aceeași clipă văzu în pragul ușii niște galenți mici de tot. Așadar, spiridușul se gândise la toate și-i preschimbase până și galenții!... Față de o asemenea prevedere, băiatul rămase uluit și-l cuprinse o teamă și mai mare. Acum își dădea seama că nenorocirea care se abătuse asupra lui avea să fie de lungă durată.

Pe lavița veche de stejar din fața ușii de la tindă sărea sprintenă o vrabie. Cum îl văzu pe ștrengar, ea începu să-l ia în zeflema:

— Cirip, cirip! Ia uite-l pe Nils care păzește gâștele! Uite-l pe Năpârstoc! Uite-l pe Nils Holgersson Năpârstoc!

Gâștele și găinile din ogradă își îndreptară pe dată privirile spre prichindel, după care se porni o cotcodăceală asurzitoare.

— Cucurigu! dădea zvon cocoșul. Așa îi trebuie! Cucurigu! M-a tras de creastă, dar acum i s-a înfundat și lui.

— Câr, câr, câr! nu mai conteneau găinile.

Înghesuite într-un cârd des, găștele își lungeau gâturile și întrebau de zor:

– Cine a făcut minunea asta? Cine, oare?

Dar lucrul cel mai năstrușnic era că băiatul înțelegea tot ce glăsuiau păsările. De pe treptele scării, el le asculta uimit cum sporovăiau de zor. „Cum să nu le pricep graiul, de vreme ce acum sunt un spiriduș?” își zicea el.

Îl supăra totuși obrăznicia găinilor, care se bucurau nespuse că fusese preschimbate într-un prichindel. Ca să le sperie, dădu cu o piatră în ele, strigând:

– Tacă-vă clonțul, afurisitelor!

Vezi însă că băiatul uitase pesemne că nu mai era în măsura să le sperie. Găinile se îmbulzeau asupra lui și-l împresurau, cârâind de zor:

– Câr, câr, câr! Așa ți-a trebuit! Câr, câr, câr! Așa ți-a trebuit!

Băiatul încercă să fugă din fața lor, dar găinile nu-l slăbiră deloc și strigau la el de-i luau auzul. Nu-l scăpă de urmărirea lor decât ivirea pisicii. Cum o văzură, găinile se potoliră, făcându-se că n-aveau altă îndeletnicire decât să scociorască țărâna în căutare de râme. Ștregarul se grăbi s-o întâmpine pe pisică:

– Dragă mâțișoară, tu cunoști bine toate ungherele, găurile și ascunzătorile din ograda casei. Spune-mi, rogu-te, unde l-aș putea găsi pe spiriduș?

Dar pisica nu catadicsi să-i răspundă imediat. Se așeză jos, își petrecu tacticos coada pe dinaintea labelor din față și se uită lung la băiat. Era mare și neagră, cu o pată albă pe piept. Părul neted îi lucea în razele soarelui. Ghearele le avea trase în teacă, oricând gata să le scoată, iar în ochii ei verzi, drept la mijloc, se deschidea o crăpătură mică și îngustă. Parcă era întruparea șireteniei.

– De știut, știu eu bine unde se află spiridușul! zise ea, cu glas mios, dar nu vreau să-ți spun!

– De ce nu vrei să mă ajuți, dragă mâțișoară? stăruia băiatul. Doar vezi c-am fost fermecat!...

Pisica întredeschise puținel ochii, lăsând să i se vadă răutatea care clocea în ei. Înainte de a-i răspunde, începu să toarcă a părere de bine.

– Pe unul ca tine să-l ajut, care m-a tras de coadă de atâtea ori?... zise ea în cele din urmă.

Când auzi asta, băiatul se mânie grozav, uitând că acum era mic și neputincios.

– Stai să te mai trag o dată! răspunse el, repezindu-se la pisică.

Într-o clipă, pisica se schimbă așa de mult, că nu mai părea să fie făptura dinainte. Părul de pe trup i se zbârlise, spinarea i se încovoia ca un

arc, picioarele i se lungiseră. Ghearele scoase din teacă zgâriau cu furie pământul, coada i se făcuse scurtă și groasă, urechile îi stăteau ciulite, gura îi spumega, iar ochii parcă îi erau încinși de jeratic.

Băiatul nu voi să se lase intimidat de pisică și mai făcu un pas înainte, dar chiar în aceeași clipă, dintr-o săritură, pisica se năpusti asupra lui, trântindu-l la pământ, și-i înfipse în piept ghearele din față, gata să-i apuce beregata cu dinții. Ștregarul simțea cum i se împlântau ghearele în piele, trecând prin haină și prin cămașă. Simțea în același timp și colții ascuțiți ai pisicii furnicându-i gâtlejul, începu să țipe ca din gură de șarpe, cerând ajutor. Nu se ivi însă nici țipenie de om, și de data asta fu incredințat că-i sunase ceasul cel de pe urmă.

Și ce crezi! De unde era gata să-i vină de hac prichindelului, pisica își trase ghearele în teacă și-i lăsă beregata slobodă.

— Fie!... zise ea. Treacă de la mine și asta! Îți dau drumul numai de hatârul stăpânei. Am voit numai să-ți arăt care din noi e mai tare...

Pisica îl lăsă apoi și se arată tot așa de blândă și de liniștită cum fusese cu câteva clipe mai înainte, când își făcuse apariția. Rușinat și umilit, ștregarul nu mai scoase nici un cuvânt și se grăbi să plece spre grajd, în căutarea spiridușului.

În grajd nu se aflau decât trei vaci. Când pași însă pragul, se porni un răget și-o hărmălaie de parcă n-ar fi fost doar trei vaci, ci pe puțin treizeci.

— Mu, mu, mu! începu să mugească Majros. Mai e și o dreptate pe lumea asta!

— Mu, mu, mu! îi ținură isonul celelalte două vaci.

Mugeau tustrele cu atâta putere, că ștregarul nici nu mai putea să audă ce spuneau. Voi să le întrebe de spiriduș, dar înverșunarea vacilor îl amuți.

La fel de stârnite ca și acum erau ori de câte ori ștregarul aducea vreun câine în grajd și-l asmuțea asupra lor. Zvârleau din picioare, își scuturau cu furie lanțurile de la gât, își înălțau capetele și amenințau cu coarneau.

— Intră, dacă-ți dă mâna! se răsti Majros la el. O să capeți un picior, c-o să pomenești câte zile vei trăi!

Dacă te apropii de mine, îl amenință Gull-Lilja – te iau în coarne, să știi!

Hai, vin' la mine – strigă Stjärna la el – să te dezmiard cum m-ai dezmiardat și tu astă-vară, când mi-ai dat cu galentul pe spinare!

— Vino-ncoace – mugi Gull-Lilja – să-ți dau răsplata pentru viespea pe care mi-ai pus-o pe ureche!

Majros, vaca cea mai bătrână și mai înțeleaptă, era foc și pară:

— Dacă îndrăznești să vii la mine, te-nvăț eu minte să mai tragi scăunașul de sub maică-ta, când ne mulge, și să-i mai pui piedică, atunci când pleacă din grajd cu donița plină de lapte, după cum ai năravul! C-o faci să plângă cu lacrimi amare, sărmana!...

Poza nils01 [PO17]

Băiatul voia să le spună că se căia din suflet de toate poznele pe care le făcuse și că se purtase într-adevăr urât cu ele, dar că pe viitor avea să se poarte plin de cuviință, numai să-i spună unde se află spiridușul. Vacile însă nici nu se gândeau să-i dea ascultare. Făceau o larmă atât de mare că ștregarul, de teamă să nu se smulgă din lanț vreuna din ele și să se năpustească asupra lui se hotărî să-și ia tălpășița din grajd. Ieși afară fără de nici o nădejde. Își dădea acum bine seama că nimeni, din toată gospodăria, nu voia să-l ajute să-l găsească pe spiriduș. De altfel, chiar dacă ar fi dat peste el, tot nu i-ar fi fost de nici un folos. Se târî până la zidul de piatră năpădit de spini și de mărăcini, care împrejmuia gospodăria familiei, și acolo se trânti jos, gândindu-se cu groază: ce soartă avea să-l aștepte, dacă nu-și va recăpăta înfățișarea omenească. Cum se vor mai minuna părinții lui când se vor întoarce de la biserică! Și la fel de cuprinși de uimire vor fi toți oamenii de prin partea locului. Nu-i vorbă, vor veni și cei dinspre partea de răsărit a comunei Vemmenhög. Vor veni și megieșii din satele Torp și Skurup, vor veni oameni din tot județul să caște gura la el. Ba s-ar putea chiar întâmpla ca ai lui să-l ducă să-l vadă lumea la bâlciul din *Kivik*¹.

Gândurile astea i se încâlceau în cap și-l umpleau de spaimă. Ar fi fost mult mai bucuros să nu mai dea ochii cu nimeni.

Cât de nefericit se simțea! Nimeni pe lumea asta nu era mai nenorocit decât el. Nu mai era o făptură omenească, ci una ciudată. Tot mai deslușit își dădea seama ce însemna pentru el să nu mai fie om. De acum înainte se despărțise de toate lucrurile cu care era obișnuit. Nu se mai putea duce la joacă cu alți băieți, nu mai putea să fie moștenitorul averii părintești și, în afară de asta, nici o fată nu s-ar mai fi măritat cu el.

Se uită cu duioșie la căminul părintesc. Cătă lung la căsuța de paiantă, spoită cu var, atât de scundă, de părea aproape una cu pământul sub acoperișul ei de paie, înalt și povârnit. Privi după aceea șoproanele și hambarele, care era de asemenea mici, și cercetă ogorul atât de îngust, încât un cal abia avea loc să se întoarcă. Mic și sărăcăcios cum era căminul părintesc, nu putea fi altul pe lume mai bun și mai drag sufletului său. Dar, pipernicit cum ajunsese, nu putea să-și dorească un sălaș mai bun decât o gaură sub podeaua grajdului.

Vremea era neasemuit de frumoasă. În jurul său ciripeau păsărelele și înmugureau copacii. El însă era copleșit de restriștea ce se abătuse asupra

¹ Kivik - port și sat de pescari în partea de miazăzi a Suediei, cu un monument funerar din epoca bronzului.

lui. Pentru Nils nu mai putea să mai existe bucurie. Nici când nu-i fusese să vadă un cer mai frumos și mai senin ca în ziua aceea. Văzduhul era cutreierat de păsări călătoare. Veneau din țări străine și depărtate. Zburaseră peste Marea Baltică cu direcția spre *Smygehuk*² și se îndreptau acum spre miazănoapte. Erau, fără îndoială, de diferite neamuri. Dar băiatul nostru nu mai era în stare, să recunoască decât găștele sălbatice. Acestea zburau în două stoluri lungi, împreunate în formă de unghi. Sus de tot, în înălțimile văzduhului, zburau și alte stoluri de găște sălbatice, pe care băiatul le auzea cum strigau:

– Spre munte, de-acum! Spre munte!

Văzându-le pe cele domestice umblând tipa-tipa prin ogradă, găștele sălbatice se lăsară în zbor până aproape de pământ și își îmbiară suratele:

– Haideți cu noi! Haideți cu noi la munte!

Găștele din ogradă își lungiră gâturile, să nu piardă vorbă; dar de răspuns, răspunseră cu multă cuminenție:

– Ne simțim destul de bine unde suntem! Ne simțim destul de bine unde suntem!...

După cum s-a mai arătat, era o zi nespus de frumoasă. Văzduhul era atât de ușor și de limpede, că pentru păsări era o adevărată încântare să se avânte în zbor. Ori de câte ori trecea un cârd de găște sălbatice, cele de casă se simțeau tot mai neliniștite. În câteva rânduri, ele dădură din aripi, ca și cum ar fi voit să le urmeze pe celelalte care vâsleau prin văzduh. Dar o găscă bătrână le potolea tot mereu avântul, spunându-le:

– Nu fiți nebune! Va fi vai și amar de alea de sus. Vor suferi de foame, și de frig! La ce să pățiți ca ele?...

Vezi însă că unui găscan tânăr chemarea găștelor sălbatice îi aprinse un dor strașnic de ducă. „De-ar mai trece un stol – își zise el – zbor și eu cu ele”.

Și, fără de veste, se ivi iarăși în văzduh un cârd de găște sălbatice, care se adresară celor de jos cu aceeași chemare. Dacă le auzi, găscanul se grăbi să le răspundă:

– Stați, suratelor, că merg și eu cu voi!

Apoi, întinzându-și aripile, se înălță în văzduh. Dar cum nu era deprins cu zborul, într-o clipă se prăbuși la pământ. Găștele sălbatice îl auziseră și se întoarseră din drum, luând-o într-un zbor lin, ca să vadă dacă găscanul se îndreaptă spre ele...

– Mai așteptați oleacă! strigă găscanul cel tânăr, făcând o nouă încercare.

² Smygehuk - punct în extremitatea meridională a Suediei.

De lângă zidul de piatră, ștregarul prinse cu urechile această convorbire și își zise: „Dacă găscanul își ia zborul, o să avem o mare pagubă. Taică-meu și maică-mea or să fie nespuse de mâhniți să-i vadă lipsa”.

Cu gândul la aceste lucruri, el uitase însă că acum era un biet prichindel fără putere. Dădu fuga la cârdul de găște și se prinse cu brațele de gâtul găscanului.

— Mai zboară acum, dacă ești în stare! îi strigă el, sigur de sine.

Numai că prizonierul găsi mijlocul să se avânte în văzduh. Timp nu mai avea să se descotorosească de băiat, așa că se înălță luându-l cu el. Zborul păsării fusese atât de iute, că-l amețise pe ștregar. Până să-și vină în fire și să se gândească bine cum să se desprindă de gâtul găscanului, acesta ajunsese atât de sus, că băiatul și-ar fi găsit desigur moartea, dacă ar fi căzut la pământ.

Tot ce putea să facă, spre a fi mai ferit de orice primejdie, era să se aburce pe spinarea găscanului, lucru pe care-l și făcu, fără să dea dovadă de prea mult curaj. De altfel nu-i era deloc ușor să se mențină pe spinarea păsării zburătoare, cocoțat între aripile întinse. De aceea își înfipse mâinile adânc în pene și-n puf, ca să fie sigur că nu va cădea.

▣ **Pânza cadrilată** ▣

Amețeala îl ținuse pe băiat îndeajuns de mult. Valuri de aer suflau și șuierau asupra lui, gata să-l prăvălească, aripile se mișcau neîncetat, iar în pene parcă vuia o vijelie, în jurul său zburau, gâgâind de zor, treisprezece găște. Ochii lui scânteiau, iar zgomotul făcut de zburătoare îl asurzea. Habar n-avea dacă stolul de găște zbură sus de tot sau aproape de pământ, și nici încotro se îndrepta n-avea idee.

Abia după ce-și veni puțin în fire putu să-și dea seama în ce direcție îl duceau păsările. Nu-i vorba, lucrul ăsta nu era prea ușor, fiindcă ștregarul nu se încumeta deloc să privească în jos. În sinea lui era sigur că dacă ar fi încercat, l-ar fi apucat iarăși amețeala.

Gâștele sălbatice nu zburau la cine știe ce înălțime, pentru ca noul lor tovarăș să nu tragă în piept un aer prea tare. Și pentru că-i purtau de grijă, zburau chiar mai încet ca de obicei.

În cele din urmă însă, băiatul își luă inima în dinți și aruncă o privire spre pământ. Și deodată avu impresia că sub el era întinsă o pânză cu o sumedenie de pătrate mici și mari.

„Undo m-oi fi aflând, oare?” se întrebă el, mirat. Dar de sus nu vedea altceva decât pătrat lângă pătrat. Nimic rotund, nimic nealiniat.

„Ce o fi oare pânza asta mare și cadrilată de sub mine?” se întrebă iar băiatul, fără să aștepte vreun răspuns din partea cuiva.

Vezi însă că-l primi imediat de la găștele sălbatice, care zburau în jurul său:

– Ogoare și izlazuri! Ogoare și izlazuri!

Ștregarul înțelese atunci că pânza cu pricina era șesul Scaniei, deasupra căruia îl purta găscanul în zbor. În acel moment începu să-și dea seama de ce era pestriț și cadrilat. Recunoscuse mai întâi pătrățelele de culoare verde-deschis; de bună seamă erau ogoarele de secară semănate în toamna trecută și care se păstrasera verzi sub zăpadă. Și nu-i fu greu să le deslușească și pe celelalte. Pătrățelele galbene erau miriști de la grânele secerate în vara trecută, în timp ce acelea care băteau în negru erau trifoiști cosite; iar cele negre pășuni păscute sau arături. Cele tuciiuri, cu chenare galbene, erau fără îndoială păduri de fagi. Copacii mari de la mijloc erau despuiți de frunze, pe când fagii tineri dinspre margini le păstrasera uscate și îngălbenite până-n primăvară.

Băiatul zări și pătrățelele de culoare închisă, dar sure la mijloc: acestea erau terenuri împrejmuite cu zăplazuri, pe care se aflau case cu acoperișuri înnegrite de paie și ogrăzi pietruite. Altele erau verzi la mijloc, dar colorate închis pe margini: acestea erau grădini care începuseră a înverzi, înconjurată de copaci și tufișuri încă pleșuve.

Pe ștregar îl apucă râsul când zări jos pe pământ atâtea pătrățele. Auzindu-l cum se prăpădește de râs, găștele sălbatice îl luară la rost, pe un ton cam muștrător:

– Pământ bun și roditor! Pământ bun și roditor!

Băiatul deveni atunci iarăși serios. „Cum de ești în stare să râzi, tu, care ai pățit tot ce poate fi mai îngrozitor pentru o ființă omenească?...” se muștra el în sinea lui.

Stătu câțva timp serios, plin de cuviință, dar pe urmă se porni iar pe râs. Pe măsură ce se obișnuia cu călătoria pe care o făcea, se gândea și la alte lucruri decât acela că se afla pe spinarea unei găște. Și-n chipul acesta el băgă de seamă că văzduhul roia de stoluri de păsări care zburau spre miazănoapte. De la un stol la altul se auzeau strigăte și chemări:

– Va să zică sosirăți și voi astăzi! strigau unele.

– Da, am sosit! răspundeau găștele sălbatice.

– Ce ziceți de primăvara asta? fură ele întrebate.

– Copacii-s fără frunze, iar apa din lacuri e rece, se auzi răspunsul lor. Zburând pe deasupra unui loc pe care se vedeau mișunând păsări de casă, găștele sălbatice cerură deslușiri.

– Cum se cheamă ferma asta? Cum se cheamă ferma asta?

Ridicând capul, țanțoș, cocoșul răspunse de jos, din ogradă:

– Lillegård s-a chemat mai an; tot așa se cheamă și azi.

Cele mai multe gospodării purtau numele stăpânilor, așa cum e obiceiul în Scania. În loc să răspundă însă că gospodăria cutare e a lui Per Matsson și cutare a lui Ola Bosson, cocoșii născoceau denumiri fistichii, pe care le socoteau mai potrivite. Pintenații de la gospodăriile mici răspundeau:

— Aici e ferma „N-are de mâncare”!

Iar cei de la gospodăriile sărace de tot strigau:

— Ferma noastră se numește „N-are ce mesteca, n-are ce mesteca”!

Gospodăriile cuprinse și înstărite erau botezate de cocoși cu nume pompoase, ca „Ogorul fericirii”, „Muntele cu ouă” ori „Comoara”.

Cocoșii de la curțile boierești erau însă prea mândri ca să se țină de glume. Unul din ei striga din toți răunchii, de parcă voia să-i ajungă glasul la cer:

— Aici e ferma lui Dybeck! A lui a fost mai an, a lui e și azi.

Alt pintenat, ceva mai încolo, striga:

— Asta e ferma Svaneholm, cunoscută în toată lumea!

Băiatul își dădu seama că găștele nu zburau în linie dreaptă. Ele treceau dintr-un loc într-altul deasupra întregului șes meridional al Suediei, bucurându-se că vedeau Scania și dorind să viziteze fiecare fermă. Ajungând deasupra unui loc pe care se înălțau clădiri mari, cu coșuri înalte și cu multe căsuțe de jur împrejur, cocoșii de jos începură să strige la zburătoare:

— Aici e fabrica de zahăr din Jordberga!

Ștregarul tresări pe spinarea găscanului. Pesemne că recunoscuse locul. Așa și era. Nu se afla departe de casa părinților săi și cu un an în urmă slujise acolo ca păzitor de găște. Privit de sus din văzduh, nimic nu mai semăna însă cu ce fusese mai an. Își aduse apoi aminte de foștii lui tovarăși: Osa, păzitoarea de găște, și Mats. Oare ce-ar fi zis ei, dacă ar fi bănuit că el zbura acuma așa de sus deasupra lor, cocoțat pe spinarea găscanului?...

Găștele pierdură apoi din vedere Jordberga, zburând spre Svedala și *Skabersjö*³, apoi îndărăt deasupra mănăstirii din *Börringe*⁴, și a castelului *Häckeberga*⁵.

Într-o singură zi, băiatul văzuse astfel mai multe locuri din Scania decât îi fusese dat să vadă în toți cei paisprezece ani pe care-i trăise până atunci.

Cea mai mare plăcere a găștelor sălbatice era să le zărească pe jos, lipăind prin ogrăzi, pe suratele lor, găștele de casă. Zburau atunci încet de tot și începeau să strige:

³ Svedala și Skabersjö - localități în Scania, pe linia ferată dintre porturile Majmö și Ystad.

⁴ Börringe - localitate și stație de cale ferată la est de Svedala, aproape de capul Smyge.

⁵ Häckeberga - castel în vecinătatea localității Gebarp, la nord de Svedala, al cărui parc este plin de cerbi și de căprioare.

— Noi ne ducem la munte! Haideți și voi cu noi! Haideți și voi cu noi!
Dar găștele domestice le dădeau pe loc răspuns:

— La noi e încă iarnă. Prea devreme plecați. Duceți-vă înapoi!
Duceți-vă înapoi!

Cele din văzduh se lăsau atunci mai jos, ca să poată fi auzite mai bine, și strigau:

— Haideți eu noi! O să vă-nvățăm să zburăți și să înotați!

Suratele lor domestice se supărau și nu mai răspundeau la nici un găgâit. Dacă vedeau asta, găștele sălbatice se lăsau și mai jos, până aproape de pământ, înălțându-se apoi iar, cu iuțeala fulgerului, ca și cum ar fi fost speriate, și plângându-se:

— Vai, vai! Astea nu-s găște! Sunt oi neroade! Sunt oi neroade!

Scoase din fire, găștele de casă blestemau înfuriate:

— Împuşca-v-ar vânătorii! Pe toate câte sunteți! Pe toate câte sunteți!...

Băiatul râdea cu poftă de toate aceste cicăleli ale găștelor, dar la un moment dat își aduse aminte de situația lui nenorocită și începu să plângă. Apoi își reveni și prinse a râde iarăși nițeluș.

Niciodată nu umblase cu atât de mare iuțeală, și iuțeala asta nu-i plăcea de fel. Cândva, nici nu bănuise că sus, în văzduh, e atâta răcoare și că mireasma țarinei și a rășinii poate ajunge până la o înălțime atât de mare. Nu-și închipuise nicicând până atunci că vreo ființă omenească poate să străbată văzduhul. Pe de altă parte însă, călătoria pe care o făcea acum îl scăpa de orice griji și necazuri, de toate supărările pe care le poate avea cineva.

● AKKA DE LA *KEBNEKAJSE*⁶ ●

▫ *Seara* ▫

Gâscanul de casă, care se înălțase în văzduh, era foarte mândru că zbura încoace și încolo deasupra șesului Scaniei, în tovărășia găștelor sălbatice, și că avea astfel prilejul să stea de vorbă de sus, din înaltul cerului, cu păsările domestice de pe pământ. Oricât de fericit s-ar fi simțit însă, spre sfârșitul după-amiezii începu să-l cuprindă oboseala. Căută el, nu-i vorbă, să răsufle mai adânc și să dea mai repede din aripi, dar, până la urmă, tot rămase o bună distanță în urma tovarășelor sale de drum.

Găștele sălbatice care zburau mai la urmă, văzând că nu se poate ține

⁶ Kebnekajse - munte și lac în Laponia.

de ele, începură să strige la găscă din vârful stolului, conducătoarea lor:

– Akka de la Kebnekajse! Akka de la Kebnekajse!

– Ce vreți de la mine? întrebă atunci Akka.

– Gâscanul cel alb a rămas în urmă! Gâscanul cel alb a rămas în urmă!

– Spuneți-i că-i mai bine să zboare repede decât încet! strigă conducătoarea stolului, văzându-și înaintea de drum.

Gâscanul încercă să-i urmeze sfatul și să-și iuțească zborul, dar până la urmă obosi și mai mult și se coborî din ce în ce spre sălciile de la marginea ogoarelor și a izlazurilor.

– Akka, Akka, Akka de la Kebnekajse! strigară atunci găștele de la coada stolului, văzând neputința tovarășului lor.

– Ce mai vreți iarăși? le înfruntă mânioasă călăuza Akka.

– Gâscanul cel alb se prăbușește la pământ! Gâscanul cel alb se prăbușește la pământ!

– Spuneți-i că-i mai lesne să zboare pe sus decât pe jos, strigă Akka, fără a încetini vreun pic, ci zburând, ca și până atunci.

Gâscanul încercă să-i urmeze sfatul dar, străduindu-se să se înalțe, i se tăie deodată răsufarea.

– Akka, Akka! strigară iar găștele care zburau la urmă.

– Lăsați-mă-n pace! le răspunse călăuza stolului, zburând de zor înaintea.

– Gâscanul cel alb se prăbușește la pământ! Gâscanul cel alb se prăbușește la pământ!

– Spuneți-i că cine nu-i în stare să urmeze stolul n-are decât să se întoarcă acasă! strigă Akka.

Ea nu-și încetini nici de astă dată zborul, ci-și văzu mai departe de drum.

„Aha! Va să zică așa stă treaba!...” își zise în sinea lui gâscanul, înțelegând pe dată că găștele sălbătice nici nu avuseseră de gând să-l ia cu ele spre Laponia. Îl ademeniseră doar așa, în glumă, să plece de acasă.

Îl cuprinse o amară mâhnire că-l lăsau puterile și nu era în stare să le dovedească acelor călătoare ale văzduhului că și o găscă domestică putea să facă o asemenea ispravă. Avusese însă marele ghinion să dea peste una ca Akka de la Kebnekajse... De cunoscut, n-o cunoscuse mai înainte, dar îi fusese dat să audă despre o conducătoare de stol care se chema Akka și care avea peste o sută de ani. Faima de care se bucura pasărea era atât de mare, încât cele mai destoinice găște sălbătice i se alăturau de obicei. Nimeni însă nu avea un dispreț mai profund pentru găștele domestice decât Akka și stolul ei, și gâscanul năzuia să le arate că era deopotrivă cu ele.

Gâscanul cel alb zbură încet în urma celorlalte găște, chibzuind în sinea lui dacă era bine să se întoarcă ori să meargă mai departe. Și în timp ce se afla adâncit în gânduri, piciorul pe care-l purta în spinare zise deodată:

– Dragă Martin, scumpul meu gâscan, cred că-ți dai singur seama că unul ca tine, care n-a mai zburat până acum, n-o să fie în stare să se țină de găștele sălbatice până hăt departe, în Laponia!... Oare nu-i mai sănătos să te-ntorci acasă, decât să mergi de bună voie la pieire?...

Ștregarul nu bănuia de fel că sârmanul gânsac era hotărât să reziste cu orice preț.

– Dacă mai spui una ca asta, să știi că te azvârl în prima groapă care ne iese în cale! îl amenință gâscanul drept răspuns.

Numai că supărarea pe care i-o pricinuisese prichindelul îl ajutase să prindă noi puteri și, de mânios ce era, începu să zboare la fel de bine ca și celelalte găște.

Dar asta n-a ținut mult. De altfel nici nu mai era nevoie, căci soarele scăpăta cu repeziciune și tot stolul începu să se lase în jos chiar în vremea asfințitului. Până să prindă de veste, prichindelul și gânsacul se și aflau pe țărmul lacului *Vomb*⁷.

„Pesemne că aici e vorba să rămânem la noapte”, își zise băiatul, sărind jos de pe spatele gâscanului.

Se aflau pe o plajă îngustă, în dreptul unui lac destul de mare. Lacul nu avea o înfățișare prea grozavă, căci era mai tot acoperit cu un strat de gheață înnegrită și zgrunțuroasă, plină de crăpături și de copci, cum e gheața de obicei primăvara. Nu era însă topită de tot și încă mai răspândea în jurul ei frigul iernii.

Poza nilso2 [PO27]

În partea cealaltă a lacului se afla un ținut deschis și luminos. Pe malul pe care coborâseră găștele era însă o mare plantație de pini, ce părea să aibă puterea de a ține iarna pe loc. Pământul era, de altfel, gol pretutindeni, dar sub crengile uriașe ale copacilor mai rămăseseră petice mari de zăpadă care se topise și înghețase mereu, astfel că se întărise ca gheața.

Băiatul era încredințat că poposise într-o pustietate bântuită de suflarea iernii, și din pricina spaimii îi venea să strige cât îl ținea gura. După toate, mai era și flămând. Nu îmbucase nimic în timpul zilei și se-ntreba acum de unde avea să ia ceva de mâncare? Știa doar bine că-n luna martie nu se găsea nimic de mâncare nici pe pământ, nici în copaci.

Unde putea să găsească de-ale gurii și cine îi putea oferi un adăpost? Cine avea să-i aștearnă patul, să-l încălzească la căldura blândă a unui foc, să-l apere de fiarele sălbatice?

⁷ Vomb - lac și localitate în centrul Scaniei.

Soarele dispăruse. Dinspre lac bătea un vânt rece, tăios, iar din văzduh se lăsa întunericul. Groaza se strecura pe urmele amurgului, iar în pădure începuse a se auzi freamăt și zvon de pași care călcau pe frunzele căzute. De astă dată, ștregarul nu mai avea curajul și bărbăția de care dăduse dovadă în timpul zborului. Cuprins de teamă, își căută tovarășii de drum. N-avea încotro: trebuia să se țină de ei. Foindu-se încolo și-ncoace, băgă de seamă că găscanului îi mergea și mai prost decât lui. Se afla în același loc unde se lăsase din zbor și parcă era pe moarte. Cu capul lăsat în jos, cu ochii închiși, abia mai răsufla.

— Dragul meu gânsac Martin – zise piciul – ia încearcă să tragi un gât de apă! Nu-s nici doi pași până la mal. Hai, încearcă și-ai să vezi c-ai să te dezmorțești.

Gâscanul nu făcu însă nici o mișcare.

E drept că înainte băiatul se purtase rău cu animalele. Gâscanul, la rândul-i, suferise destule din pricina lui Nils, dar ștregarul se gândea acum că biata pasăre era singurul lui sprijin și se temea grozav să nu-l piardă. De aceea, începu să-l înghiontească și să-l împingă, ca să-l ducă până la apă, nădăjduind c-o să-și vină în fire după ce-o trage pe gât o înghițitură, două. Gâscanul era mare și greu, așa că piciul avu destul de furcă până să-l urnească din loc, dar până la urmă tot izbuti.

Gâscanul se vârî în lac cu capul înainte. O clipă stătu liniștit în nămol, apoi ridică ciocul, scutură apa de pe ochi și începu să tragă aer pe nări. După aceea prinse să înoate țanțoș printre trestii și papură, de-ai fi zis că era altul, nu el.

Gâștele sălbatice înotau toate pe lac, ceva mai încolo, înaintea lui. Nu se sinchiseră de fel nici de găscan, nici de călărețul pe care-l purta în spinare, ci dăduseră buzna în apă. După ce se scăldaseră și se curățaseră bine, se ospătaseră ciugulind rocoțel pe jumătate putred și trifoi de baltă.

Gâscanul cel alb avu norocul să zărească în apă un pui de biban. Îl apucă în cioc cât ai clipi și porni înot până la țărm, punându-l drept în fața băiatului.

— Uite ce ți-am adus, drept mulțumire că m-ai ajutat să ajung la apă! zise el.

Pentru prima oară în acea zi îi fu dat băiatului să audă o vorbă bună. Îi părea atât de bine, că-i venea să-l cuprindă pe găscan de gât, dar nu se hotărî să facă gestul. Nu-i vorbă, era bucuros și de darul pe care-l primise. La început socotea că n-o să poată mânca pește crud, dar în cele din urmă îi veni poftă să încerce. Se pipăi să vadă dacă luase briceagul cu el. Spre norocul lui, briceagul atârna de nasturele de la pantalonași. Vezi, însă, că se micșorase atât, încât părea mai scurt decât un chibrit. Dar chiar așa micuț, era suficient de bun ca să curețe cu el peștișorul de solzi și să-i scoată

măruntaiele. După câteva clipe, Năpârstoc înfulecă bibănașul.

Odată sătul, băiatului îi fu rușine că mâncase ceva crud. „Mi se pare să de-acum nu mai sunt om, ci un spiriduș în toată puterea cuvântului!...” își zise el.

Tot timpul cât prichindelul s-a ospătat cu peștele, găscanul a stat liniștit lângă el; dar, după ce a înghițit ultima îmbucătură, i-a spus încet:

– Află c-am dat peste un neam de găște fudule care disprețuiesc păsările de casă.

– Am băgat și eu de seamă, acest lucru, a răspuns picul.

– Mi-ar face multă cinste să pot merge cu ele până-n Laponia, ca să le fac dovada că și o găscă domestică e bună la ceva.

– Daaa? se miră băiatul cu glas tărăgănat, nevenindu-i să creadă că găscanul va fi în stare să zboare atât de departe.

Nu voia totuși să-l contrazică. La ce bun să-l fi amărât?

Găscanul zise apoi mai departe:

– Singur nu cred c-am să pot rezista la drum. De aceea aș vrea să te-ntreb dacă ți-e voia să mă-nsoțești și să-mi fii de ajutor.

Până atunci, cum e lesne de înțeles, băiatul nu se gândise la altceva decât cum să ajungă mai repede înapoi acasă. Întrebarea îl uimi atât de mult, încât nu știu ce răspuns să dea.

– Credeam că suntem vrăjmași... zise el.

Găscanul uitase însă cu desăvârșire acest lucru. Își aducea aminte doar de un singur fapt: că băiatul îi scăpase viața cu câteva clipe mai înainte.

– Aș vrea să mă întorc acasă la tata și la mama, zise picul, oftând.

– O să te duc înapoi la toamnă, îl asigură găscanul. N-o să te părăsesc până ce nu te-oi așeza în pragul casei părintești.

Băiatul chibzui ce chibzui și, până la urmă, își zise că era mult mai bine să nu apară o bucată de vreme în fața părinților săi. Propunerea găscanului nu-i displăcea și tocmai era gata să răspundă că o primește, dar chiar în clipa aceea auzi un zgomot puternic înapoia lui. Erau găștele sălbatice care ieșiseră din lac, toate în același timp, și se scuturau de apă. Apoi se așezară într-un șir lung, cu conducătoarea lor în frunte, și veniră spre ei.

Uitându-se la ele, găscanul cel alb nu prea se simțea la largul lui. Se așteptase ca găștele sălbatice să semene mai mult cu cele domestice, iar el să se simtă mai înrudit cu ele. Și când colo erau mult mai mici decât el și nici una nu era albă, ci toate aveau penele sure, cu ape de culoare închisă. Ochii lor mai că l-au băgat în sperieți. Erau galbeni și luceau parcă ar fi avut jeratic în ei. Găscanul era deprins să umble agale și legănat, dar găștele sălbatice mergeau mai mult sărind. Și mai mare îi fu spaima când le văzu

picioarele. Erau mari, cu tălpile despicate. Se părea că lor nu le păsa de fel pe ce călcau. Nu umblau pe ocolite, ci drept înainte – încolo erau curățele.

Gâscanul nu se putu opri să-i șoptească băiatului:

– Dacă te întreabă ceva, să le răspunzi dezghețat, dar să nu le spui cine ești.

Se duseră apoi în întâmpinarea stolului.

De îndată ce se opriră în fața celor doi, găștele sălbatice dădură din cap de câteva ori, iar gâscanul făcu la fel, ba chiar de mai multe ori. După acest schimb de saluturi, găasca Akka zise:

– Spuneți-ne acum cine sunteți?

– Despre mine n-am multe de spus, răspuse gâscanul. M-am născut la *Skanör*⁸ în primăvara trecută. Astă-toamnă am fost vândut lui Holger Nilsson din partea de apus a comunei Vemmenhög, la care am stat pe urmă tot timpul.

– Nu prea pari a avea cu ce să te mândrești! zise conducătoarea găștelor sălbatice. Ce te face atunci să fii tovarăș cu noi?

– Păi am și eu un motiv... răspuse gâscanul. Și motivul ar fi să vă arăt vouă, găștelor sălbatice, că și noi, cele domestice, avem meritele noastre.

– M-da! N-ar fi rău să ne dovedești acest lucru, zise Akka. Până acuma ți-am văzut vrednicia la zbor, dar poate să fii mai grozav la alte sporturi... Poate că ești meșter la înot voinicesc?

– Cu așa ceva nu mă pot făli... recunosc gâscanul, cu un pic de înfruntare în glas. După felul cum se desfășura convorbirea, avea impresia că Akka era hotărâtă să-l trimită înapoi și nu-i mai păsa de răspunsul pe care i-l dăduse. N-am înotat până azi decât într-un heleșteu, dar l-am străbătut de la un mal la altul... continuă gâscanul cu vădită dorință s-o întărite.

– Atunci mă aștept să-mi spui că ești meșter la alergat, zise Akka.

– Gâște domestice care să alerge n-am văzut în viața mea; și, după câte mi-aduc aminte, nici eu nu m-am pomenit să fi alergat vreodată... răspuse gâscanul, făcând ca situația să devină și mai rea decât fusese până atunci.

Era sigur acum că Akka o să-i spună că n-o să-l poată lua cu ea în nici un caz. De aceea fu foarte uimit când o auzi spunând:

– Văd că răspunzi cu mult curaj, și cel care are curaj poate fi un bun tovarăș de drum, chiar dacă la început nu are destulă dibăcie. Ce zici? Vrei să rămâi câteva zile cu noi, ca să vedem ce putem face cu tine?

– Cu multă plăcere! se învoi gâscanul, foarte bucuros de întorsătura pe

⁸ Skanör - port la extremitatea de sud-vest a Scaniei, renumit în trecut pentru pescuitul scrumbiilor.

care o luaseră lucrurile.

Akka făcu atunci semn cu ciocul și zise:

– Dar cel care stă lângă tine cine e? N-am mai văzut până acum o astfel de făptură și doar am trăit ani, nu glumă...

– E tovarășul meu, răspunse găscanul. De când e pe lume, n-a făcut altceva decât să păzească găște. Poate fi de folos și el la drum.

– De! O fi bun pentru o găscă de casă, răspunse Akka. Dar cum zici că-l cheamă?

– Îl cheamă în mai multe feluri... zise găscanul; cu șovăială, neștiind ce să răspundă în pripă și nevoind să trădeze faptul că piciful avea un nume de om. Îl cheamă Năpârstoc, preciză el în cele din urmă.

– E din neamul spiridușilor? vru să mai știe Akka.

– La ce oră vă culcați de obicei voi, găștele sălbatice? se grăbi găscanul să se informeze la rândul său, evitând să răspundă la ultima întrebare. Mi se închid ochii de somn ce-mi e!...

Oricine ar fi putut să observe că pasărea care stătea de vorbă cu găscanul era foarte bătrână. Penele ei sure nu aveau nici o pată de culoare închisă. Capul îl avea mai mare, picioarele mai groase, iar labelle mai despicate decât ale suratelor ei. Totuși penele se aspriseră, încheieturile deveniseră noduroase, iar gâtul se subțiasse. Numai asupra ochilor timpul nu putuse să aibă nici o înrâurire. Lumina lor sclipea mai viu, fiind parcă mai tineri, mai ageri decât ai celorlalte găște.

Foarte țăntoșă, ea se întoarse către găscan și-i spuse:

– Află, găscane, că eu sunt Akka de la Kebnekajse, iar găscă din dreapta mea este Yksi de la Vassijaure; și cea din stânga, Kaksi de la Nuolja. Află, de asemenea, că cealaltă găscă din dreapta este Kolme de la Sarjektjokko; iar cea din stânga, Neljä de la Svappavaara. În spatele lor zboară Viisi de pe *Oviksfjällen*⁹ și Kuusi de la Sjangeli. Mai află că aceste găște, ca și cei șase boboci de la coada stolului, trei la dreapta și trei la stânga, sunt găște de munte de neamul cel mai de soi. Să nu ne iei, prin urmare, drept niște haimanale care fac cârdășie cu te miri cine... Nici să-ți treacă prin gând că suntem dispuse să îngăduim oricui să se odihnească în culcușul nostru.

După ce Akka sfârși ultimele cuvinte, piciful trecu repede în față. Îl prinsese mirarea că găscanul, care răspunsese cu atâta siguranță și hotărâre la întrebările ce-l priveau, dăduse un răspuns în doi peri când fusese vorba să arate cine-i însoțitorul lui.

– Nu vreau să tănuiesc nimic! zise prichindelul. Mă cheamă Nils Holgersson și sunt fiul unui gospodar. Până de curând am fost ființă

⁹ Oviksfjällen - muntele Ovik.

omenească, dar azi dimineață...

N-a fost chip să mai spună ceva. Cum l-a auzit că fusese o ființă omenească, găscă Akka s-a dat trei pași înapoi, iar celelalte s-au tras și mai încolo. Toate stăteau cu gâturile întinse și-l priveau mânioase.

— Am bănuț eu lucrul ăsta de când te-am văzut aici, pe malul lacului! zise Akka. Și acuma poți să-ți iei tălpășița! Noi nu îngăduim ca-n rândurile noastre să se strecoare vreo ființă omenească.

— Nu-mi vine să cred – interveni găscanul – că vouă, găștelor sălbatice, ar putea să vă fie teamă de o ființă atât de mică. Măine o să se ducă acasă, de bună seamă, dar la noapte trebuie să-i dați voie să rămână în mijlocul nostru. Nimeni dintre noi nu-și poate lua răspunderea să lase o făptură atât de plăpândă să cadă la noapte în ghearele vulpilor și ale nevăstuicilor...

Akka veni mai aproape, dar se vedea bine că nu-și putea stăpâni frica.

— Eu mă tem de tot ce se cheamă om, fie mare, fie mic, zise ea. Dar dacă tu, găscane, te pui chezaș că acest pici n-o să ne cășuneze vreun rău, n-are decât să măie la noapte cu noi. Nu credeam totuși c-o să vă convină culcușul nostru, căci avem de gând să dormim colo, pe gheața lacului.

Akka socotea că găscanul o să pregete auzind acest lucru. Dar găscanului nu-i păsa de nimic.

— Tare înțelepte sunteți că v-ați ales un astfel de culcuș! le laudă el.

— Îți iei însă răspunderea că mâine o să se-ntoarcă la el acasă? vru să se asigure Akka.

— În cazul ăsta, o să vă părăsesc și eu, rosti cu hotărâre găscanul. I-am făgăduit că n-o să mă despart de el și nu-mi calc cuvântul.

— Ești liber să zbori unde vrei, îi răspunse Akka.

Zicând aceasta, își făcu vânt cu aripile spre gheață, urmată de celelalte găște sălbatice.

Pe băiat îl cuprinse mâhnirea, fiindcă nu mai trăgea nici o nădejde să ajungă în Laponia și, deosebit de asta îl îngrijora faptul c-o să fie nevoit să se odihnească într-un culcuș rece, neprimitor.

— Toate merg din ce în ce mai rău, găscane, se plânse el. Vai și amar va fi de noi în noaptea asta! O să degerăm de frig pe gheață!...

Găscanul nu-și pierduse însă curajul...

— Nu e nici o primejdie, îl liniști ei. Un lucru numai te rog: strânge un mănunchi de paie și de iarbă, atât cât poți duce, și apoi las' pe mine!...

După ce prichindelul își umplu brațele cu iarbă uscată, găscanul îl apucă de cămașă și, ridicându-l, îl duse în zbor pe gheață, aproape de locul unde se opriseră găștele sălbatice.

Acestea se și culcaseră, cu ciocurile vârâte sub aripi.

— Împrăștie acum iarba pe gheață, ca să am pe ce sta, să nu deger. Ajută-mă, și-o să te ajut și eu la rându-mi, zise găscanul către prichindel.

Băiatul făcu întocmai. După ce văzu că a isprăvit treaba, găscanul îl apucă iarăși de cămașă și-l vârî sub o aripă.

— Trag nădejde c-o să-ți fie cald acolo și c-o să te simți bine, zise el, strângându-și aripile.

Culcat zdravăn în puf, băiatul nu mai putu răspunde. Avea căldură berechet și, obosit cum era, adormi într-o clipită

▫ **Noaptea** ▫

Gheața asta, într-adevăr înșelătoare, îți joacă renghiuri. Nimeni nu se poate bizui pe ea. Stratul de gheață de pe lacul Vomb se urni peste noapte, izbindu-se într-un loc de țărni. Și se întâmplă ca jupân Smirre, un vulpoi care sălășluia pe acea vreme în partea de răsărit a lacului, în parcul mănăstirii de la Öved, să observe acel loc pe când se afla noaptea la vânătoare de pradă. Jupân vulpoi ochise găștele sălbatice de cu seară, dar nu trăsese nădejde să se întâlnească cu vreuna din ele... Cum însă i se oferea prilejul, trecu imediat pe gheață.

Când ajunse aproape de găștele sălbatice, vulpoiul începu să aluneca și fu nevoit să se încleșteze de gheață cu ghearele, ca să nu cadă. Din pricina zgomotului, găștele se deșteptară și prinseră a da din aripi, ca să se înalțe în văzduh. Dar vulpoiul le-o luă înainte. Dintr-o săritură înșfăcă de aripă pe una din găște și o tui înapoi la țărni.

Vezi însă că în acea noapte găștele sălbatice nu fuseseră singure pe gheață. Cu ele se afla și un om, chiar așa ghemuleț cum era. Băiatul se trezise în clipa în care găscanul începuse să dea din aripi. Căzuse pe gheață și rămăsese acolo buimac. Nu putu să-și dea seama de cele ce se petrecuseră decât după ce văzu un cotei cu picioare lungi alergând pe gheață cu o găscă în gură.

O luă atunci la goană după el, cu gând să scape găsea de primejdie. Îl auzea destul de bine pe găscan strigându-i din urmă:

— Bagă de seamă, Năpârștoc! Bagă de seamă!

Dar băiatul își zise că nu trebuie să-i fie frică de un câine așa de mic și goni de zor înainte.

Gâsca din gura vulpoiului îi auzi clămpănitul galenților pe gheață și nu-i veni să creadă că era adevărat. „Vrea oare piciul să mă scape din gura vulpii?” se întrebă ea. Cu toată situația jalnică în care se afla, începu să găgâie din fundul gâtlejului de parcă ar fi voit să râdă.

„Parcă-l văd că alunecă într-o copcă!”... se gândea ea.

Cu toată bezna nopții, băiatul deslușea însă bine toate crăpăturile și copcile de pe gheață, alergând sprinten pe luciul ei. Acest lucru se datora faptului că avea ochi de spiriduș și că putea să vadă pe întunericul cel mai adânc. Vedea și lacul, și țărmul, ca și cum ar fi fost ziua în amiaza mare.

De îndată ce ajunse la țărm, jupân Smirre o tuli de pe gheață. Tocmai se trudea să se cațare pe malul râpos, când băiatul strigă la el:

– Dă drumul găștii, ticălosule!

Vulpoiul nu știa cine strigă, pentru că nu se uita înapoi, ci alerga tot mai iute, încercând să se facă nevăzut.

Ajunse astfel într-o pădure mare, cu fagi neasemuit de frumoși. Băiatul îl urmărea mereu, fără să se gândească la ce primejdie se expunea. Dimpotrivă, își aducea mereu aminte cu cât dispreț fusese tratat în seara din ajun de către găștele sălbatice și voia să le facă dovada că un om, chiar așa mic cum era el, întrecea în toate orice altă făptură.

Năpârstoc striga mereu după hoțoman, spre a-l face să sloboade prada din gură.

– Ce fel de câine ești tu, că nu ți-e rușine să furi găscă? îl muștra el. Dă-i drumul repede, căci altfel vezi tu îndată pe naiba! Dă-i drumul, că de nu, o să-i spun stăpânului tău ce fel de purtări ai!

Văzând că e luat drept un câine căruia i-e frică de bătaie, jupân Smirre făcu atâta haz de acest lucru, încât fu cât pe-aci să scape găscă din gură. Vulpoiul era un mare tâlhar; nu se mulțumea să vâneze numai șoareci de câmp, pe ogoare, ci cuteza să pătrundă în curțile gospodarilor, ca să fure găini și găște. Tot ținutul se temea de el, și vulpoiul știa prea bine acest lucru. De când era mic, nu pomenise totuși așa ceva: să-l înfrunte un țânc!

Băiatul fugea așa de repede, încât i se părea că fagii cei groși alunecau pe lângă el și că distanța ce-l despărțea de vulpoi se topea văzând cu ochii. În cele din urmă ajunse atât de aproape de el, încât îl apucă de coadă.

– Să știi că-ți iau găscă! strigă piciul, opintindu-se.

Dar nu avu destulă putere să țină vulpoiul în loc și acesta îl trase după el, răscolind în jurul băiatului un vârtej de frunze uscate de fag.

Smirre băgă acum de seamă cât de inofensiv era prigonitorul lui. Se opri, puse găscă pe pământ și se așeză cu labele din față deasupra ei, ca să nu-i scape din gheare. Tocmai se pregătea să-și înfigă colții în gâttelejul pasării, dar înainte de asta ținu să se răfuiască puțin cu nevolnicul acela de pitic.

– Du-te fuga și te jeluiește la stăpânul pădurii căci am de gând să mă-nfrupt chiar acum din găscă!... îl luă el în răs.

Poza nils03 [PO35]

Cel care se miră, când văzu botul ascuțit al câinelui pe care-l fugărise

și îi auzi glasul răgușit de mânie, fu, desigur, băiatul. Supărat însă de faptul că vulpoiul își bătea joc de el, uită de frică. Îl apucă pe vulpoi de coadă și mai vârtos; se propti într-un ciot de fag și, chiar în clipa în care jupânul se pregătea să-și înfigă colții în gâttelejul păsării, prichindelul îl smuci cu toată puterea. Uluit vulpoiul se dădu câțiva pași înapoi și-n ăst timp gâsca sălbatică îi scăpă din gheare. Dacă se văzu liberă, gâsca începu să dea dintr-o aripă, căci cealaltă îi era rănită și abia se putea folosi de ea. Nu vedea nimic pe întuneric ca și cum ar fi fost oarbă, și nimeni nu-i putea veni în ajutor. Nefiind în stare să-l ajute, la rândul ei, pe băiat în nici un chip, gâsca își căută o ieșire printre ramuri și de acolo își luă iar zborul spre lac.

Dacă văzu una ca asta, Smirre se năpusti atunci asupra piticului.

— Gâsca a scăpat, dar el nu-mi mai scapă! mormăi vulpoiul mai mult pentru sine, cunoscându-se după glas cât era de înverșunat în hotărârea lui.

— Asta s-o crezi fu! îl înfruntă băiatul, foarte mândru de isprava pe care-o făcuse, scăpând gâsca de la moarte.

Năpârstoc se dovedea a fi isteț: se ținea tot timpul de coada vulpoiului, și, ori de câte ori jupânul căuta să-l înhațe, i-o smucea vârtos, pitindu-se după ea. În frunzișul pădurii se stârni un răscol grozav. Vulpoiul se sucea, se învârtea mereu, înnebunit. Coada se rotea însă la fel, așa că jupânul nu izbutea să-l înșface pe băiat. Prichindelul era așa de bucuros de isprava lui încât, la început nu făcea altceva decât să râdă cu hohote și să-și bată joc de fiară.

Smirre însă, ca un vânător iscusit ce era, nu se lăsă bătut. Băiatului îi era acum teamă să nu cadă până la urmă în ghearele lui.

Tocmai când se gândea la ce avea să facă, văzu un fag tânăr care crescuse înalt și subțire ca un băț. Slobozi repede coada vulpoiului și se cățără apoi sus, cu gând să ajungă la bolta de frunziș pe care o formau coroane fagilor mai bătrâni. În ăst timp, în zelul și orbirea lui, jupân Smirre se tot învârtea să-și apuce coada.

— Ei, jupâne, nu te mai învârți de pomană!... zise băiatul, luându-l în zeflemea.

Vulpoiul nu voi să rămână de ocară că n-a fost în stare să vină de hac unui asemenea flecușteț. De aceea se așeză jos, la rădăcina copacului, ca să stea la pândă. Băiatul nu se simțea tocmai la largul lui pe crenguța pe care cocoșase. Fagul cel tânăr nu ajungea până sus la bolta de frunziș, așa cum crezuse el dintru început. În alt copac nu era chip să sară și nici să coboare nu îndrăznea, căci îl bănuia pe vulpoi pe aproape. Din pricina frigului își simțea toate mădularele țepene și se temea să nu cadă de pe crenguță, mai ales că era și somnoros. Dar teama de a nu cădea cumva îi alungă somnul.

Faptul de a sta noaptea într-o pădure, cocoșat ca vai de lume pe o crenguță, îi dădea fiori și-l umplea de groază pe bietul băiat. Niciodată până

atunci nu știuse ce înseamnă întunericul nopții. I se părea că toată lumea încremenise, fără nădejde de a mai prinde viață vreodată.

Începu apoi să se lumineze de ziuă. Băiatul se bucură că toate cele arătau acum aidoma cum erau, deși vremea se răcise mult mai tare, ca peste noapte.

Când răsări în sfârșit soarele, el nu era galben, cum se aștepta băiatul, ci roșu învăpăiat. Prichindelului i se părea că soarele se îmbolnăvisese și se întreba care să fie pricina bolii. Poate din cauză că, în lipsa lui, noaptea fusese friguroasă și întunecoasă...

Razele soarelui cădeau în mănunchiuri mari, curioase să vadă pe dată ce ispravă făcuse noaptea, și toate celea se înroșeau ca și cum ar fi avut ceva pe cuget. Norii de pe cer, trunchiurile netede ca mătasea ale fagilor, coamele împletite din crenguțele copacilor, chiciura care acoperea frunzele căzute la pământ, toate minunățiile acestea se înflăcărau și se înroșeau.

Tot mai multe mănunchiuri de raze spintecau văzduhul, alungând în cele din urmă groaza nopții. Tot ce încremenise prindea iarăși viață. Ghionoia neagră cu gâtul roșu începu să ciocănească într-un trunchi de copac. Veverița se ivi din cuibul ei, cu o alună în lăbuță, se așeză pe o cracă și începu s-o dezghioace. Graurul veni în zbor cu un fir de rădăcină în cioc, iar pițigoiul prinse a cânta în vârful unui copac.

Atunci băiatul înțelese că soarele spusese tuturor acelor viețuitoare mărunte:

— Treziți-vă și sculați-vă din cuiburile voastre! Iată că am sosit! Nu mai aveți de ce vă teme.

Dinspre lac se auzeau strigătele găștelor sălbatice, care se pregăteau de zbor. Nu trecu mult și toate cele paisprezece găște fură văzute zburând deasupra pădurii. Băiatul încercă să le cheme, dar ele zburau atât de sus, încât glasul său nu putu ajunge până la ele. Găștele credeau că vulpoiul îl mâncase de mult. Nici prin gând nu le trecea să-l mai caute.

Prichindelului îi venea să plângă de spaimă, dar soarele strălucea auriu și plin de voieșie pe bolta cerului, dând curaj întregii firi.

— Nu-ți fie teamă de nimic, Nils Holgersson, și nu fi neliniștit atâta vreme cât eu exist! Îl liniștește soarele.

▫ **Hârjoana Găștelor** ▫

Luni, 21 martie.

În pădure, toate rămaseră neschimbate cam atâta vreme câtă îi trebuie unei găște să-și ia gustarea de dimineață. Spre amiază însă, o găscă sălbatică trecu în zbor jos, pe sub crengile dese ale pădurii. Se uită șovăitoare printre trunchiuri și ramuri, zburând încet de tot. Când o zări, vulpoiul își părăsi

locul de pândă de sub fagul cel tânăr și se furișă spre ea. Gâsca nu se feri deloc, ci zbură foarte aproape de vulpoi. Jupânul făcu o săritură mare, cu gând s-o înșface, dar nu izbuti, iar gâsca își urma zborul spre lac.

Trecu ce mai trecu și iar se ivi o gâscă sălbatică în zbor. Ținea aceeași cale ca și cea dinainte, dar zbura mai jos și mai încet... Și aceasta trecu pe lângă vulpoi. Jupânul sări s-o prindă, dar, ca un făcut, îi atinse numai labelle cu urechile... Gâsca scăpă teafără și, liniștită ca o umbră își văzu mai departe de drum, îndreptându-se spre lac.

Și iar trecu ce mai trecu și se ivi din nou o gâscă sălbatică. Aceasta zbură mult mai jos și mult mai încet decât celelalte două și își făcu și mai anevoie cale printre trunchiurile de fag. De astă dată, jupânul vulpoi Smirre făcu o săritură grozavă, gata-gata să pună laba pe pasăre dar ea scăpă ca prin urechile acului.

După ce se făcu nevăzută, se ivi a patra gâscă sălbatică. Cu toate că zbura nespus de încet și de stângaci, încât nu încăpea îndoială că o s-o poată prinde fără multă greutate, jupânul Smirre o lăsă să treacă prin fata lui fără s-o atingă, de teamă să nu dea iarăși greș.

Gâsca urmă aceeași cale ca și celelalte. Când ajunse însă drept deasupra vulpoiului, se lăsă jos de tot, ispitindu-l să se năpustească asupra ei. Vulpoiul sări ca un turbat, o atinse chiar cu laba, dar gâsca se feri la timp și scăpă teafără.

Până să se desmeticească, apărură încă trei găște, una după alta în șir. Urmând și ele aceeași cale, vulpoiul sări asupra-le, dar nu izbuti să înșface nici una.

Veniră apoi cinci găște. Acestea zburau mai bine decât celelalte; și, deși voiau parcă să-l ademenească pe vulpoi să sară asupra lor, jupânul rezistă ispitei.

Trecu apoi o bucată bună de vreme și se ivi o singură gâscă. Era a treisprezecea și atât de bătrână, că avea penele cenușii, fără nici o pată neagră pe ele. Pe cât se părea, era beteagă de una din aripi, așa că zbura jalnic de rău și-n zig-zag, atingând aproape pământul. Smirre nici nu avu nevoie să sară asupra ei, ci o urmări pe jos până la lac, dar nici de astă dată nu izbuti să-și vadă răsplătită osteneala.

Când veni totuși a paisprezecea pasăre, fu o priveliște într-adevăr frumoasă, căci era toată albă cum e zăpada și lucea în întunecimea pădurii când își întindea aripile mari.

De îndată ce o zări, vulpoiul Smirre își încordă toate puterile și făcu un salt uriaș asupra ei, dar pasărea cea albă scăpă nevătămată, întocmai ca și celelalte.

Sub umbra fagilor urmă apoi un răstimp de liniște. Se părea că trecuse în zbor întregul cârd de găște.

Deodată vulpoiul își aduse aminte de prizonierul său și își ridică privirea spre fagul cel tânăr. Dar după cum era de așteptat, prichindelul își luase tălpășița de acolo.

Smirre nu se putu gândi însă multă vreme la el, căci apăru prima gâscă din nou. Se întorsese de la lac și zbura pe sub crengile fagilor la fel de încet ca și înainte. Cu tot ghinionul pe care-l avusese până atunci, vulpoiul se năpusti dintr-o săritură asupra ei. Dar grăbit cum era, nu socotise bine saltul și nimeri alături de gâscă.

După aceasta mai veni una, apoi a treia și a patra. Șirul fu încheiat de gâsca cea sură și bătrână și de gâsca cea albă.

Toate păsările zburau încet și cât se poate de jos. Cum ajungeau deasupra vulpoiului, se lăsau până aproape de pământ, ca și cum ar fi voit să-l îmbie să le prindă.

Vulpoiul le urmărea și sărea de-i ieșeau ochii; dar până la urmă, pe nici una din ele nu izbutea să pună laba.

Era cea mai nenorocită zi pe care o pomenise jupânul vulpoi Smirre. Gâștele sălbatice zburau neconținut deasupra lui, când încoace, când încolo. Paisprezece gâște mari și frumoase, îngrășate pe ogoarele și izlazurile din Germania, zburau prin pădure în imediata apropiere a vulpoiului; dar, ca un făcut, deși de multe ori le atingea cu laba, de prins nu era în stare să prindă pe nici una din ele...

Iarna abia se sfârșise, așa că vulpoiul își aducea aminte de zilele și de nopțile când dădea cutreier de pomană, alergând încolo și încoace fără să se ivească pic de vânat, de vremurile aspre când păsările călătoare erau plecate, când șoarecii se ascundeau în găuri sub pământul înghețat, iar păsările de curte stăteau închise în cotețe... Toată foamea pe care o îndurase în timpul iernii nu fusese totuși atât de greu de îndurat ca ghinionul din acea zi.

Smirre nu era un vulpoi tânăr. Câinii îl goniseră de nenumărate ori și puzderie de gloanțe îi șuieraseră pe la urechi. Stătuse pitit tocmai în fundul vizuinii când ogarii scotoceau ascunzișurile, gata să-i dea uneori de urmă. Dar toată neputința pe care o încercase în timpul acelor goane înverșunate nu se putea asemui totuși cu cea de care era stăpânit ori de câte ori nu izbutea să prindă una din acele blestemate gâște sălbatice.

În dimineața în care începuse hârjoana gâștelor, jupânul Smirre era așa de arătos, încât gâștele rămăseseră uimite văzându-l. Vulpoiului îi plăcea fala. Blana lui roșiatică lucea. Pieptul îi era alb, botul negru, iar coada stufoasă. Dar chiar în aceeași zi, pe înserat, blana vulpoiului era toată zbârlită și udă learcă de nădușeală, iar ochii nu mai aveau nici o strălucire. Jupânul gâfâia cu spume la gură și limba îi ieșise afară de un cot.

În timpul după-amiezii fusese așa de vlăguit, că-l apucaseră amețelile.

Nu vedea înaintea ochilor decât găște care zburau dându-i mereu târcoale... Așa se explică de ce sărea să prindă petele de soare, când le zărea jucând pe pământ, ori câte un biet fluture buimac, abia ieșit din crisalida lui.

Gâștele sălbatice zburară neconținut, chinându-l pe vulpoi toată ziua. Nu le era milă de el văzându-l prăpădit, înverșunat, chinuit de furie. Zburau nepăsătoare, deși știau că vulpoiul sta gata să se năpustească asupra lor de cum le zărea. Ele nu-și încetară hârjoana decât după ce bătrânul vulpoi Smirre căzu doborât pe un morman de frunze uscate, sleit de puteri și gata să-și dea sufletul.

— Acum credem că știi, jupâne vulpoi, ce pățește cine cutează să se lege de Akka de la Kebnekajse, îi strigară găștele în cele din urmă la ureche, după care îl lăsară în plata domnului.

● VIAȚA PASĂRILOR SĂLBATICE ●

La o fermă *joi, 21 Martie*.

Pe vremea aceea s-a petrecut în Scania un fapt despre care s-a vorbit mult, scriindu-se chiar și în ziare, dar pe care mulți l-au socotit drept o născocire, întrucât nu i-au putut găsi explicație.

S-a întâmplat anume că o veveriță a fost prinsă într-un aluniș de pe țărmul lacului Vomb și adusă de către cineva la o fermă din apropiere. Toată lumea de la fermă, atât tinerii, cât și cei vârstnici, se bucurase mult la vederea acelei vietăți micuțe și frumoase, cu coadă lungă, cu ochi isteți și curioși și cu lăbuțe grațioase. Oamenii își puseseră în gând să se distreze toată vara privind-i mișcărilor mlădioase, sprinteneala cu care spărgea alunele și jocul zburdalnic. A fost reparată numaidecât o cușcă veche de veveriță, care consta dintr-o căsuță verde, cu o roată de sârmă, și căsuța cu portiță și fereastră urma să-i servească drept sală de mâncare și iatac. Apoi s-a așternut în casă un pat de frunze, iar lângă el au fost puse o strachină cu lapte și câteva alune. Roata de sârmă urma să fie jucăria veveriței, pe care să se cațere și să-și facă toate ghidușiile.

Oamenii de la fermă credeau că veverița va fi astfel mulțumită de noua ei locuință și se mirau că n-o vedeau zburdând deloc. Dar ea, sârmana, stătea tristă și mânioasă într-un ungher, scoțând din când în când câte un țipăt ascuțit și jalnic.

Nu se atingea de mâncare, iar pe roată nu se cățara de fel.

— I-o fi teamă, își dădeau cu presupusul ai casei. Măine, după ce s-o obișnuie cu viața de-aici, o să vedeți cum o să mănânce și o să se joace!

În săptămâna aceea, femeile de la fermă pregăteau un ospăț; în ziua în care fusese prinsă veverița erau ocupate cu coacerea pâinii. Fie că aluatul nu dospise încă, fie că gospodinele nu se întreceau cu hărnicia, fapt este că le

apucase noaptea de mult și tot nu isprăviseră treaba.

În bucătărie era astfel zor mare și nimeni nu avea răgaz să privească la veveriță. Se afla însă acolo și o băbuță, a cărei bătrânețe nu-i îngăduia să ia parte la coptul pâinii. Ea știa acest lucru, dar nu voia să rămână chiar așa, fără să facă nici o treabă. Amărâtă și ca să-i mai treacă urâtul, nu se duse la culcare, ci se așeză la fereastra odăii ei să privească afară. Din pricina căldurii, ușa bucătăriei fusese lăsată deschisă și lumina puternică din încăpere ajungea până în curte. Curtea era împrejmuțată și atât de bine luminată, încât bătrâna putea să vadă deslușit crăpăturile și găurile tencuielii de pe zidul din față. Ea zări astfel și cușca veveriței, atârnată într-un loc unde lumina bătea cu mai multă putere, și băgă de seamă că veverița sărea din culcușul ei pe roata de sârmă și de pe roată în culcuș, fără să se odihnească o clipă. Se gândi atunci că mica vietate avea, pesemne, un motiv să fie neliniștită, dar pe urmă își zise că stătea trează, cu siguranță, din pricina luminii prea mari.

Între grajdul vacilor și grajdul cailor se afla, în aceeași curte, o poartă mare, acoperită, care era de asemenea luminată. După ce trecu o bucată de vreme, în puterea nopții, bătrâna observă că pe acea poartă se furișă, tiptil, o făptură omenească cât un ghemuleț, înalt doar de-o șchioapă, cu galenți în picioare și cu nădragi de piele ca orice gospodar. Ea își dădu seama numaidecât că era vorba de un spiriduș și nu se sperie câtuși de puțin. Deși nu-l văzuse încă până atunci, auzise mereu vorbindu-se că ar umbla prin partea locului și era încredințată că aduce noroc unde se ivește.

Cum ajunsese în curtea pietruită, spiridușul alergă întins spre cușca veveriței. Aceasta era însă atârnată prea sus și din care pricină el nu putea să ajungă până la ea. Se îndreptă atunci spre șopronul cu unelte și luă de acolo o prăjină. O sprijini de zid până în dreptul cuștii, apoi se cățăără pe ea cum se cațăără un marinar pe o frânghie. Ajungând la cușca cea verde, începu să zgâlțâie porțița, ca s-o deschidă. Bătrâna stătea însă liniștită, știind bine că porțița fusese încuiată cu lacăt, de teamă să nu se furișeze ștregarii de la fermele din vecinătate și să fure veverița.

La un moment dat, bătrâna băgă de seamă că veverița se suise pe roata de sârmă, văzând că spiridușul nu poate să deschidă porțița. Urmă apoi o convorbire lungă între spiriduș și veveriță. După ce ascultă tot ce-i spuse mica făptură, spiridușul coborî pe prăjină și ieși pe poartă.

Bătrâna nu se aștepta să-l mai vadă în acea noapte, dar rămase mai departe la fereastră. După câțiva timp, spiridușul se întoarse înapoi. Era așa de zorit, că abia atingea pământul cu picioarele. El se duse într-un suflet spre cușca veveriței. Bătrâna urmărea tot ce face spiridușul. Ba, la un moment dat, văzu că acesta avea în amândouă mâinile niște lucruri, dar ce anume erau nu putea desluși. Spiridușul se opri, așeză jos, pe lespezile din curte, lucrul pe care îl ținea în mâna stângă, iar pe cel din dreapta îl luă cu

el și urcă spre cușcă. Ciocăni apoi cu un galent în ferestruie până ce sparse geamul și întinse veveriței ce avea în mână. Pe urmă coborî iar și ridicând de jos lucrul pe care-l lăsase, îl luă cu sine și se urcă din nou sus, după care se făcu nevăzut cu atâta repeziciune, că bătrâna abia îl putea urmări cu privirea.

Băbuța își pierdu atunci răbdarea și se duse tiptil în curte, așezându-se la umbra cișmelei, ca să-l aștepte pe spiriduș. Și-l mai aștepta curioasă și o mătă, care și ea îl văzuse la un moment dat. Aceasta se furișase lângă zid, la câțiva pași de locul unde bătea lumina mai mult, și pâdea.

Așteptară mult și bine amândouă în acea noapte friguroasă de martie și, într-un sfârșit, bătrâna socoti că era vremea să intre iar în casă. Dar chiar în aceeași clipă auzi din nou pași pe lespezile din curte și-l văzu pe spiriduș ivindu-se iarăși. Ca și mai înainte, avea în mâini ceva, dar ceva care scâncea și se zvârcolea. Abia atunci se lămurii bătrâna despre ce era vorba. Pasămite, spiridușul fugise în mai multe rânduri la aluniș și-i adusesese veveriței puii, care altfel ar fi murit de foame.

Băbuța rămase liniștită la locul ei, să nu-l stingherească defel pe spiriduș, care se pare că nici n-o observase. El se pregătea tocmai să lase jos unul din pui ca să-l urce pe celălalt la căsuța veveriței, când văzu sclipind lângă el ochii verzi ai pisicii. Neștiind ce să facă, rămase atunci pe loc, ca năuc, cu câte un pui în fiecare mână. Se întoarse apoi în toate părțile, nădăduind de undeva un ajutor, și dădu cu ochii de bătrână. Fără să mai stea pe gânduri se duse spre ea și îi întinse unul din pui.

Băbuța nu voi să se arate nevrednică de încrederea ce-i fusese acordată. Ea se aplecă să ia puiul de veveriță și îl ținu sub ocrotirea ei până ce spiridușul se sui cu celălalt la cușcă și veni înapoi să-l ia și pe cel lăsat în seama bunei femei.

A doua zi dimineța, când cei de la fermă se strânseseră la masă, bătrâna nu se putu stăpâni să nu povestească tot ce văzuse peste noapte. Bineînțeles, începură, cu mic cu mare, să râdă de ea, spunând că totul fusese pesemne doar un vis. Unde s-au mai pomenit pui de veveriță așa de timpuriu? o luau ei în zeflemea.

Băbuța era sigură însă de tot ce spusese și-i rugă să se ducă la cușcă să se convingă cu ochii lor. Și ce crezi? Pe culcușul de frunze dormeau, într-adevăr, patru pui golași și orbi, fătați abia de câteva zile. Când îi văzu, stăpânul gospodăriei nu se putu opri să nu zică:

— Oricum ar fi, eu unul vă spun: ne-am purtat așa de urât, că ar trebui să ne fie rușine de animale, ca și de oameni!...

După ce-și sfârși vorbele, scoase din cușcă veverița cu pui cu tot și puse apoi bieteile vietăți în șorțul bătrânei.

— Du-te cu ele la aluniș - o îndemnă el - și redă-le libertatea!

Aceasta e întâmplarea despre care s-a vorbit atât de mult și despre care s-a scris până și în gazete, dar căreia nimeni nu voia să-i dea crezare de minunată ce era.

▫ **Vittskövle** ▫

Sâmbătă, 26 martie.

Câteva zile mai târziu avu loc o altă întâmplare, la fel de ciudată. Un cârd de găște sălbatice coborâră într-o dimineață pe un ogor din Scania răsăriteană, nu departe de marea fermă Vittskövle. În cârd se aflau treisprezece găște de culoare sură obișnuită și un găscan alb, care ducea în spinare un prichindel cu nădragi galbeni de piele, cu vestă verde și cu o bonetă albă, țuguiată, pe cap. Nu încăpea îndoială că erau foarte aproape de Marea Baltică. Pe ogorul pe care coborâseră, pământul era amestecat cu nisip, așa cum e de obicei pe țărmurile mării. Se pare că în partea locului se aflase înainte mult nisip mișcător, care se fixase în vremea din urmă, căci în multe părți se puteau observa păduri întinse de pini.

Câtva timp, găștele sălbatice ciuguliră iarbă fără să fie tulburate de nimic, dar la un moment dat se îndreptară spre ele, pe marginea ogorului, niște copii. Văzându-i, gășca de pază se avântă repede în văzduh, dând din aripi, în semn de alarmă. Cât ai clipi, celelalte găște zburară și ele. Numai găscanul cel alb rămase jos, liniștit. Văzând că celelalte găște o iau la fugă, găscanul înălță capul din iarbă și strigă după ele:

— N-are rost să fugiți din pricina lor; nu-s doar decât doi copii!...

În ăst timp, piciul ședea pe un bulgăre de țărână la marginea pădurii și dezghioca un cucuruz de pin, ca să dea de sămânță. Cei doi copii se aflau atât de aproape de el, încât nu mai putu să alerge spre găscan, ci se piti după o frunză uscată de scaiete, scoțând în același timp un strigăt de alarmă.

Dar găscanul, după cum se vedea destul de bine, nu se speria deloc. El rămase mai departe pe ogor, fără să se uite încotro se îndreptau copiii. La un moment dat, aceștia se abătură din calea lor și o luară peste ogor spre găscan. Până să-și dea găscanul seama, copiii se și aflau lângă el. În zăpăceala lui, găscanul uită că putea să zboare și o rupse la fugă. Copiii o porniră îndată după el, îl încolțiră într-un șanț și, cât ai zice pește, îl înșfăcară. Cel mai mare dintre ei îl luă la subsuoară și plecă mai departe.

Văzând cum stau lucrurile, prichindelul alergă spre copil, ca și cum ar fi avut de gând să-i smulgă găscanul de la subsuoară. Dar îndată își aduse aminte că era mic și fără putere și se trânti pe bulgărul de țărână, începând să bată cu desperare în pământ, cu pumnii încleștați. În vremea asta găscanul striga din răspuțeri, cerând ajutor:

— Năpârstoc, vino de mă scapă! Năpârstoc, vino de mă scapă!

Deși înspăimântat, picul prinse să râdă:

— Da, ți-ai și găsit cine să te scape!... spuse el, cu năduf.

Se ridică totuși și o porni pe urma găscanului.

„De ajutat nu-l pot ajuta, își zise el în sinea lui. Barem să văd ce-au de gând să facă cu el...”

Copiii ajunseseră destul de departe. Năpârstoc nu-i pierdu însă din vedere și se pomeni într-o vâlcea prin care curgea un pârâu de primăvară. Nu era nici larg, nici prea adânc, dar Năpârstoc fu nevoit să alerge câțva timp de-a lungul malului, până ce dădu peste un loc pe unde putu să sară în partea cealaltă.

După ce ieși din vâlcea, nu-i mai văzu pe copii; dispăruseră... Le găsi însă urma pe o potecă îngustă ce ducea spre pădure și porni mai departe în căutarea lor.

Ajunse în curând la o răscruce, unde cei doi copii pesemne că se despărțiseră, căci se vedeau două dăre de urme. Năpârstoc fu cuprins de o adâncă deznădejde. Dar în aceeași clipă văzu pe o tufă de iarbă-neagră un pufuleț alb. Înțelese atunci că găscanul îl zvârlise la marginea drumului, ca să-l arate încotro fusese dus, așa că porni înainte. Băiatul îi urmări pe copii pe tot întinsul pădurii.

Pe găscan nu-l văzu defel, însă ori de câte ori nu mai știa încotro s-o apuce, îi apărea înainte un pufuleț alb și-l îndrepta pe calea cea bună.

Plin de încredere, Năpârstoc se orienta după semnele lăsate de găscan. Ele îl scoaseră din pădure și-l purtară peste niște ogoare, apoi pe un drum și, în cele din urmă, pe o alee care ducea spre o curte boierească. La capătul aleii se deslușeau calcane de zid și turle de cărămidă roșie, împodobite cu chenare și ornamente care-ți luau ochii. Văzând că se afla în fața unui conac, prichindelul înțelese ce soartă avusese găscanul. „Nu-ncape îndoială că ștregarii l-au dus la conac și l-au vândut pe-o sumă frumușică, își zise el. L-or fi și tăiat până acum!” Voi totuși să se convingă ce se întâmplase cu găscanul și porni mai departe cu și mai multă râvnă. Merse el ce merse pe alee, dar nu se întâlni cu nimeni, lucru ce nu putea să-i prindă decât bine unuia căruia îi era teamă să nu fie văzut de ființe omenești.

Conacul la care ajunsesese era o clădire arătoasă, de modă veche, alcătuită din patru aripi și înconjurată de o curte mare. În dreapta se afla o poartă boltită ce dădea în curte. Până aici, Năpârstoc mersese fără nici o grijă, dar în fața porții se opri. Nu îndrăznea să intre, așa ca se hotărî să mai aștepte și să chitească ce avea de făcut. Stând așa la chibzuială, cu degetul pe năsuc, auzi niște pași în urma lui. Se întoarse și văzu venind pe alee o ceată de oameni. Se furișă repede în dosul unui butoi de apă, care se afla din întâmplare sub bolta porții, și se piti acolo.

Cei sosiți erau vreo douăzeci de elevi ai unei școli elementare, care

faceau o excursie, urmați de învățătorul lor. Ajungând în dreptul porții, acesta le spuse să aștepte acolo cât va fi dus să întrebe dacă li se dădea învoire să viziteze vechiul castel Vittskövle.

Elevii erau încinși de căldură și oboșiți ca după un drum lung. Unuia dintre ei, mai cu seamă, îi era o sete grozavă, așa că se duse la butoiul cu apă și se aplecă să bea din el. La gât avea atârnată o cutie de tablă. Ca să nu-l împiedice la băut, o zvârlise jos. Deschizându-i-se capacul, se puteau vedea înăuntru câteva flori de primăvară.

Cutia căzuse drept în fața lui Năpârstoc și acesta fu nespus de bucuros că i se ivise un prilej minunat de a intra în castel să vadă ce se întâmplase cu găscanul.

Se băgă tiptil în cutie și se piti frumușel între deditei și niște frunze de podbal. Nici nu apucase să se ascundă bine, că elevul și ridică de jos cutia, pe care și-o atârână iar la gât, închizându-i capacul.

Învățătorul se întoarse peste puțină vreme și-i încunoștință pe elevi că obținuse învoirea să intre în castel. Apoi îi duse mai întâi în curte, unde se opri și începu să le spună povestea vechiului castel. Le istorisi că cei dintâi oameni care locuiseră pe acele meleaguri fuseseră nevoiți să trăiască în peșteri și în văgăuni, în corturi din piei de animale și din crengi de copaci și că a trebuit să treacă multă vreme până ce și-au putut clădi case din trunchiuri de copaci. Iar pe urmă, după muncă grea și străduință îndelungată, de la căsuțe de lemn cu o singură încăpere au ajuns să înalțe castele cu sute de încăperi, așa cum era Vittskövle.

Astfel de castele, le spunea învățătorul, fuseseră zidite cu vreo trei sute cincizeci de ani în urmă, de către oameni avuți și puternici. Vittskövle fusese clădit, pe cât se pare, într-o vreme în care războaiele și tâlharii puneau în primejdie viața populației din Scania. De jur împrejurul castelului se afla un șanț umplut cu apă. Peste el era aruncată odinioară o punte care se putea ridica. Deasupra bolții de la poartă se mai găsea încă un foișor de pază. Pe lângă zidurile castelului se înșirau coridoare pentru paznici, iar la colțuri se aflau turnuri puternice, cu ziduri groase de un metru. Vittskövle nu fusese totuși înălțat în cele mai cumplite vremuri de război, căci *Jens-Brahe*¹⁰, care îl zidise, căutase să facă din el o clădire frumoasă și totodată bogat împodobită. Dacă aveau să vadă cetatea de piatră *Glimminge*¹¹, construită doar cu o generație mai înainte, urmau să bage de seamă cu ușurință că Jens Holgersen Ulfstand, arhitectul ei, nu se gândise să clădească o casă numai solidă și mare, dar și frumoasă și comodă în același timp.

¹⁰ Brahe - numele unei vechi familii scandinave din care a făcut parte și vestitul astronom Tiho Brahe (1546 - 1601)

¹¹ Glimminge - cetate medievală în apropiere de portul Cimbrishamn, în partea de sud-est a Scaniei.

Dacă vor vedea însă castele ca Marsvinsholm, *Svenstrop*¹² și mănăstirea Öved zidite cu câteva secole înainte de Vittskövle, vor înțelege că vremurile de atunci erau mai pașnice. Cei care le clădiseră nu le prevăzuseră cu întărituri, ci căutaseră numai să trăiască în niște locuințe mari și frumoase.

Învățătorul vorbi îndelung și amănunțit, iar Năpârstoc, închis în cutia-ierbar, începuse să-și piardă răbdarea. Cu toate acestea, putea fi liniștit, căci stăpânul cutiei habar n-avea de prezența lui.

Poza nils04 [PO51]

În cele din urmă, toată ceata intră în castel. Năpârstoc se înșelase însă sperând că se va ivi prilejul să iasă din cutie, căci elevul nu se despărți de ea, așa că fu nevoit să străbată împreună cu excursioniștii toate încăperile. Această preumblare fu de lungă durată. Învățătorul se oprea tot mereu să dea deslușiri elevilor săi. Într-una din camere se afla un cămin vechi. Învățătorul se opri în fața lui, ca să le explice copiilor câte feluri de sobe a întrebuițat omul de-a lungul veacurilor. Cea dintâi vatră înăuntrul unei case a fost o lespede de piatră așezată pe podea, în mijlocul unei odăi cu bageac în tavan, pe unde ploua și intra vântul. Apoi un cuptor mare, zidit fără coș, care dădea destulă căldură, însă umplea casa de fum și de funingine. Când a fost zidit Vittskövle, lumea se pricepea să zidească sobe deschise, cu coșuri pentru fum, care totuși nu împiedicau căldura să iasă afară prin ele.

Dacă Năpârstoc fusese vreodată mânios și nerăbdător, el făcu în acea zi un bun exercițiu de răbdare. Totuși de aproape un ceas nu mai avea astâmpăr. În camera următoare, învățătorul se opri în fața unui pat vechi, cu polog înalt și perdele bogate, și începu să povestească elevilor despre paturile și culcușurile oamenilor de pe vremuri. După cât se vedea, nu era deloc grăbit și, în afară de asta, n-avea de unde să știe că într-o cutie de tablă stătea închis un biet prichindel care abia aștepta ca el să-și termine povestea...

Ajungând într-o încăpere cu tapete din piele galbenă, el istorisi școlarilor cum și-au îmbrăcat oamenii pereții din timpurile cele mai îndepărtate, iar în fața unui vechi tablou de familie le povesti prin câte schimbări a trecut îmbrăcămintea omenească. În sala de festivități le istorisi cum făcea lumea înainte vreme nunțile și cum, înmormântările.

Apoi le povesti câte ceva despre oamenii care locuiseră în acel castel, despre străvechile familii.

Năpârstoc nu putu să asculte totuși și această povestire, căci elevului care îl ducea în cutie i se făcuse iarăși sete și se furișase în bucătărie să ceară apă de băut. De astă dată, Năpârstoc se gândi că aici ar fi tocmai locul

¹² Marsvinsholm, Svenstrop - localități din sudul Scaniei, unde se află cetăți medievale.

potrivit unde ar putea să-l caute pe găscan și începu să se foiască de colo-colo. Dar, cum în nerăbdarea lui împinsese prea tare capacul cutiei de tablă, aceasta se deschise de îndată. Astfel de cutii se deschid lesne de obicei și de aceea elevul nu dădu faptului o importanță deosebită, ci se mărgini să închidă cutia la loc.

Bucătăreasa îl întrebă dacă n-avusese cumva un șarpe în ea.

— Da' de unde! Numai niște plante, răspunse elevul.

— Și cu toate astea eu am văzut ceva care se mișca... stăruie bucătăreasa.

Elevul deschise atunci cutia, ca să-i arate că se înșela:

— N-ai decât să te uiți...

Nu apucă să zică însă mai mult, că Năpârstoc, nemaivând curajul să stea închis înăuntru, sări pe dușumea și o tuli pe ușă afară. Slujnicele abia putură să-și dea seama ce era dihania care dispăruse, dar de luat se luară numaidecât după ea.

Învățătorul era în toiul povestirii, când fu întrerupt deodată de niște strigăte puternice.

— Prindeți-l! Prindeți-l! strigau femeile care dăduseră buzna afară din bucătărie.

Toți copiii o rupseră la fugă după Năpârstoc, care alerga mai iute ca un șoricel. Încercară să-i taie drumul spre poartă, dar nu fură în stare să prindă o făptură atât de mică. În chipul acesta, Năpârstoc își găsi scăparea dincolo de zidurile castelului.

Neavând însă curajul s-o ia pe aleea deschisă, prichindelul cârmii într-o parte și fugi prin grădină în curtea din dos. Urmăritorii se țineau însă scai după el, cu strigăte și hohote de râs. Bietul fugar alerga din răspuțeri, dar în sinea lui își zicea că, orice ar face, tot va fi ajuns din urmă.

Trecând în goana mare prin fața locuinței unui slujitor, auzi o găscă gâgâind și văzu pe scară un puf alb. Dăduse peste găscan! Nu se mai gândea acum la slujnicele și la băieții care-l fugăreau, ci se cațără pe scară și intră în tindă. Mai departe însă nu fu chip să ajungă, căci ușa casei era închisă. Auzea strigătele găscanului care se văicărea înăuntru, dar nu putea să deschidă ușa. Ceata urmăritorilor se apropia tot mai mult, în timp ce găscanul se tânguia tot mai jalnic. Văzându-se încolțit, Năpârstoc prinse în cele din urmă curaj și începu să bată la ușă cu toată puterea.

Veni atunci un copil s-o deschidă și prichindelul putu să vadă, dintr-o ochire, ce se petrecea înăuntru. Drept în mijlocul odăii, pe podea, o femeie ținea găscanul cu o mână, spre a-i tăia cu cealaltă penele aripilor. Îl găsisse băiatul ei și nu voia să-l facă nici un rău, având de gând să-l crească laolaltă cu găștele de pe lângă casă. Îi tăia aripile numai ca să nu mai poată zbura.

Peste găscan nu putea să dea însă o nenorocire mai mare și de aceea se jelua atât de amarnic.

Din fericire, femeia se îndeletnicea de puțină vreme cu treaba aceasta. Foarfeca nu retezase decât două pene în clipa când fu deschisă ușa și Năpârstoc se ivi în pragul ei. O astfel de arătare femeia nu văzuse niciodată în viața ei. Își închipui că se află în fața unui spiriduș și, de spaimă, scăpă foarfecă jos, își împreună mâinile și lăsă găscanul în pace.

Cum se simți slobod, găscanul fugi spre ușă. Fără a se opri, îl apucă pe Năpârstoc de cămașă și-l luă cu el. Ajuns pe scară, își întinse aripile și o porni în zbor. Chiar în aceeași clipă făcu o mișcare grațioasă cu gâtul și-l săltă pe Năpârstoc pe spinarea lui pufoasă.

În timp ce se înălțau din ce în ce mai sus, toată lumea de la Vittskövle se uita lung după ei.

▫ **În parcul Öved** ▫

În tot timpul zilei, când găștele îl zădăriseră pe vulpoi, Năpârstoc dormise buștean într-un cuib părăsit de veveriță. Se trezi abia spre seară, cu inima grea. „Parcă văd că mă trimit înapoi acasă și atunci n-o să am încotro: va trebui să apar înaintea părinților mei”, se gândea el.

După ce găsi găștele, care se scaldau în lacul Vomb, nici una nu pomeni că Năpârstoc va pleca împreună cu ele mai departe la drum. „Or fi crezând că găscanul cel alb e prea obosit ca să pornească cu mine acasă în seara asta...” își zicea băiatul.

A doua zi dimineață, găștele se treziră în zorii zilei, cu mult înainte de răsăritul soarelui. Năpârstoc era sigur că va fi trimis acasă. Lucru ciudat însă: atât el cât și găscanul fură poftiți să însoțească găștele sălbatice în preumblarea de dimineață. Băiatul nu înțelegea care era pricina amânării călătoriei, dar își făcea socoteala că pesemne găștele sălbatice nu cutezau să-l ia pe găscan la un drum atât de lung, ci așteptau să se hrănească mai întâi bine și să se îngrașe, ca să prindă destulă putere. Era bucuros totuși de orice zăbavă, ca să dea ochii cât mai târziu cu părinții lui.

Găștele sălbatice zburară pe deasupra mănăstirii Öved, situată într-un minunat parc în partea de răsărit a lacului, lângă un castel mare și impunător, cu o curte frumoasă, pavată cu lespezi de piatră și înconjurată de ziduri și pavilioane joase, cu o grădină încântătoare și veche, ale cărei garduri vii erau tunse, cu alei umbrite de coamele copacilor, cu heleșteie, fântâni arteziene, cu arbori măreți și pajiști tunse, ale căror straturi de pe margini erau smălțuite cu flori de primăvară.

În timp ce găștele sălbatice zburau deasupra castelului în primele ceasuri ale dimineții, nu se zărea încă nici țipenie de om pe acolo. Încredințate de acest lucru, ele se lăsară în jos spre cotețul câinelui și

începură să strige:

– Ce bordeiaș e aici? Ce bordeiaș e aici?

Dulăul ieși mânios din coteț și începu a hămăi în vânt:

– Bordei e ăsta, haimanalelor? Nu vedeți că-i un castel mare de piatră? Nu vedeți ce ziduri arătoase are? Nu vedeți ferestrele și ușile impunătoare? Nu vedeți terasa minunată? Ham, ham, ham! Bordei e ăsta la voi? Nu vedeți curtea și grădina? Nu-i vedeți sera și statuile de marmură? Asta la voi se cheamă bordei? Bordeiele au oare parc cu pădure de fagi, cu aluniș, cu livezi, cu dumbrăvi de stejar, cu brădet și cu grădină zoologică, plină de cerbi și de căprioare? Hm, ham, ham! Bordei se cheamă asta la voi?

Dulăul spusese toate aceste lucruri pe nerăsuflăte. Gâștele zburau pe deasupra încoace și-ncolo și-l ascultau. Când conteni, ele îi răspunseră:

– De ce te-ai supărat de pomană? Noi nu te-am întrebat de castel. Te-am întrebat numai de bordeiul câinelui...

Auzind această glumă, Năpârstoc începu să râdă, dar repede își reaminti de ceva și deveni deodată serios. „Câte glume de astea năstrușnice o să auzi, dacă vei merge cu gâștele sălbatice până hăt, departe în Laponia... își zise el. În situația neplăcută în care te află acum, cel mai bun lucru pentru tine ar fi o astfel de călătorie...”

Gâștele sălbatice coborâră apoi pe unul din ogoarele întinse din dreapta castelului, ca să ciugulească rădăcini de buruieni, și zăboviră acolo câteva ceasuri. În vremea asta, Năpârstoc se duse în parcul cel mare, învecinat cu ogorul, să caute un aluniș și începu să scotocească prin tufișuri, doar-doar o da peste câteva alune rămase neculese din toamna trecută.

După ce se săturară bine, gâștele sălbatice porniră înapoi spre lac, unde se desfătău jucându-se până aproape de amiază. Îl îmbărbătau pe găscan, îmbiindu-l să se ia la întrecere cu ele la tot felul de sporturi. Înotau, alergau și zburau împreună, care mai de care voind să-și arate istețimea. Găscanul își dădea toată silința, dar la iuțeală gâștele sălbatice îl dovedeau totdeauna. Năpârstoc ședea tot timpul pe spinarea găscanului, încurajându-l mereu și luând parte la desfătarea generală. Răsunau în văzduh numai strigăte, râsete și găgâieli, dar nimeni de la castel nu le auzea.

După ce obosiră de atâta joacă, gâștele se duseră pe gheață să se odihnească puțin. După-amiază o petrecură cam la fel ca și înainte de prânz. Întâi păsură câteva ceasuri, iar pe urmă se scăldară și se jucară în apă la marginea gheții până la apusul soarelui, când se duseră îndată la culcare.

„Trai ca ăsta ar fi numai bun de mine”, se gândea Năpârstoc, pitulându-se sub aripa găscanului – dar mâine dimineață, parcă văd, gâștele mă vor trimite sigur acasă, așa că n-o să mă pot bucura de asemenea viață...”

Până să adoarmă se gândi că dacă va însoți la drum gâștele sălbatice,

nimeni nu avea să-l mai mustre că era băiat leneș. Și-ar fi pierdut vremea toată ziua și n-ar fi avut altă grijă decât să-și facă rost de mâncare. Dar deocamdată avea nevoie de prea puține lucruri, așa că această grijă nu trebuia să-l preocupe îndeosebi.

Se gândea câte locuri ar fi putut să vadă și la câte aventuri ar fi luat parte, dacă i s-ar fi dat voie să plece și el. Ar fi fost cu totul altceva decât să muncească și să facă toată ziua corvezi acasă. „Și-apoi, puțin mi-ar păsa că-s prefăcut în altă faptură!...” își zicea băiatul.

Miercuri avu credința că găștele sălbatice îl vor lua cu ele, dar joi pierdu iarăși nădejdea. Ziua de joi începu la fel ca și celelalte. Găștele pășteau pe ogoare, iar Năpârstoc își căuta de-ale gurii prin parc. Într-un rând, Akka veni la el să-l întrebe dacă găsise ceva de mâncare. Răspunzându-i că nu aflase încă nimic, ea îi găsi o tufă uscată de chinșor cu toată sămânța pe ea.

După ce mănă, Akka fu de părere că Năpârstoc se preumbla prin parc cu prea multă îndrăzneală. Apoi îi întrebă dacă știe de câți dușmani trebuie să se ferească el, care este atât de mic. Băiatul îi răspunse că habar n-are, și atunci Akka începu să-i înșire.

Când umblă prin parc, îi spuse gășca, trebuie să se păzească de vulpe și de jder. Când se află pe malul lacului, trebuie să ia seama la vidre. Când șade pe vreun zid de piatră, trebuie să nu uite de nevăstuici, care se strecoară prin cele mai mici găuri; iar dacă se culcă pe un morman de frunze uscate, trebuie să se asigure mai întâi dacă nu se află sub ele vreo năpârcă amorțită în timpul iernii. Dacă se găsește pe câmp trebuie să stea cu ochii țintă la cer și să se ferească de păsările răpitoare. În aluniș poate să-l prindă gaia. Coțofene și ciori hălăduiesc pretutindeni și în ele nu e bine să aibă prea multă încredere, iar îndată după asfințit trebuie să ciulească urechile și să se ferească de bufniță, care zboară fără să facă zgomot și se poate năpusti fără veste asupra lui.

Când auzi Năpârstoc că sunt atâția dușmani care pot să-l atace și să-l ia viața, înțelese că era cu neputință să se salveze numai prin propriile-i puteri. Nu se temea de moarte, dar nu i-ar fi făcut plăcere să fie sfâșiat și mâncat. O întrebă deci pe Akka ce trebuia să facă pentru a se putea apăra de jivine și de păsări răpitoare.

Akka îi răspunse că trebuia să caute a lega prietenie cu animalele mici din pădure și de pe câmp, cu veverițele și cu iepurii, cu pițigoii, cu țiglenii și cu ciocârlile. Dacă aceste animale și păsări îi vor fi prietene, ele îl vor feri de primejdii, îi vor face rost de ascunzători, iar la nevoie se vor uni ca să-l apere.

Când însă mai târziu, în cursul zilei, Năpârstoc voi să urmeze sfatul primit și se adresă veveriței Sirle, spre a-i cere ajutor, aceasta îl refuză

categoric:

– Păi ce socoti tu?... Noi știm bine că ești Nils, păzitorul de găște, care anul trecut stricai cuiburi de rândunele, spărgeai ouă de graur, aruncaii puii de cioară în groapa de *marnă*¹³, prindeai mierlele cu lațul și băgai veverițele în cușcă. Acum ajută-te singur cum vei putea mai bine și fii bucuros că nu ne prindem cu toții împotriva-ți, să te gonim înapoi!

Pe vremea când era păzitor de găște, Năpârstoc n-ar fi lăsat nepedepsit un astfel de răspuns pentru nimic în lume, dar acum se temea să nu afle și găștele sălbatice ce copil rău fusese. Se temea atât de mult că ele l-ar fi putut trimite înapoi, încât își dăduse toată silința să nu facă nici cea mai mică poznă de când se afla în tovărășia lor. E drept că, prichindel cum se afla, nu era în stare să facă cine știe ce mare rău, însă putea, oricum, să strice pe ici pe colo câte un cuib de pasăre ori să spargă niscaiva ouă, dacă ar fi avut chef de asemenea isprăvi. Fusese tot timpul cuminte, nu smulsesse nici o pană din aripile păsărilor, nu dăduse nici un răspuns obraznic și, în fiecare dimineață, când o saluta pe Akka, își scotea scufia și îi făcea o plecăciune.

În tot cursul zilei de joi se gândi că, de bună seamă, găștele sălbatice nu voiau să-l ia cu ele în Laponia, din pricina răutății lui. În seara când află că veverița, femeiușca lui Sirle, fusese răpită, rămânându-i puii muritori de foame, se hotărî să le vină într-ajutor, ceea ce și izbuti să facă, după cum s-a povestit mai înainte.

A doua zi, vineri, când veni în parc, auzi pițigoii cum cântau în fiecare tufiș, povestind că femeiușcă lui Sirle fusese răpită fără pic de milă de niște hoți, din mijlocul puilor ei drăgălași, și că Nils, păzitorul de găște, avusese curajul să se furișeze printre oameni și să ducă puii la măicuța lor.

– Cine e sărbătorit acum în parcul Öved – cântau pițigoii – mai mult decât Năpârstoc, de care toate viețuitoarele se temeau pe când păștea găștele? Sirle o să-l dăruiască alune, iepurașii or să se joace cu el, căprioarele îl vor lua în cârcă și vor fugi cu prietenul lor când se va apropia jupânul vulpoi Smirre; țiglenii vor da alarma când vor zări eretele; iar pițigoii și ciocârliile îi vor slăvi vitejia.

Năpârstoc era sigur că Akka și celelalte găște vor afla toate aceste lucruri, dar trecu și ziua de vineri, fără să-i spună că-l vor lua cu ele.

Până sâmbătă, găștele păscură pe ogoarele din preajmă, nestingherite de jupân Smirre. Sâmbătă dimineața însă, când veniră din nou acolo la păscut, vulpoiul stătea la pândă, urmărindu-le de pe un ogor pe altul, astfel că bieteles păsări nu se putură hrăni în tihnă. Dându-și seama că fiara nu avea de gând să le lase în pace, Akka luă iute o hotărâre: se înălță în văzduh și zbură cu tot cârdul ei la o depărtare de câteva mile peste șesurile

¹³ Marnă - pământ calcaros, amestecat cu nisip și cu lut, întrebuințat la îngrășatul țarinelor.

districtului Färs și peste dealurile cu ienupăriș din ținutul Linderödsos. Nu coborî decât când ajunse la Vittskövle.

Dar aici, la Vittskövle, fusese răpit găscanul, după cum s-a arătat. Și dacă Năpârstoc nu s-ar fi dat peste cap să-l salveze, nimeni nu l-ar mai fi găsit vreodată.

Sâmbătă seara, când se întoarse cu găscanul la lacul Vomb, băiatul crezu că făcuse o ispravă destul de bună în ziua aceea și așteptă cu nerăbdare să vadă ce va zice Akka, și ce părere vor avea găștele ei. Acestea nu-și precupețiră deloc laudele, dar nici una din ele nu rosti cuvântul pe care Năpârstoc râvnea atât de mult să-l audă.

Și veni iar duminica. Trecuse o săptămână întreagă de când băiatul fusese vrăjit, dar el era la fel de mic. Nu părea totuși să-și facă inimă rea din pricina asta. În după amiaza acelei zile stătu cocoțat toată vremea într-un tufiș mare și des de răchită de pe malul lacului, cântând dintr-un fluier de trestie.

În jurul lui se adunaseră o droaie de pițigoi, de țigleni și de grauri. Păsărelele ciripeau tot soiul de cântece, pe care Năpârstoc se silea să le învețe, deși nu se prea se pricepea la muzică.

Cânta așa de fals, că li se zbârleau penele bietelor profesoare, care strigau și dădeau din aripi, disperate. Râzând de zelul lor nepotolit, băiatul scăpă fluierul jos.

Începu apoi să cânte din nou, dar tot atât de fals. Păsările se jeluiau care mai de care:

— Valeu, azi cânți mai prost ca de obicei, Năpârstoc! Nu dai tonul bine. Unde ți-s gândurile, Năpârstoc?...

— Sunt în altă parte, răspunse el, cu drept cuvânt.

Bietul prichindel se gândea mereu dacă avea să mai stea multă vreme în mijlocul găștelor sălbatice, ori dacă poate avea să fie trimis acasă chiar în acea zi.

Deodată zvârli fluierul cât colo și sări jos din răchită. O văzuse pe Akka, urmată de toate găștele în șir, venind spre el. Mergeau mai încet ca de obicei și cu un aer solemn, ceea ce îl făcu să creadă că va afla acum ce aveau de gând cu el.

După ce se apropie, Akka zise:

— Ai tot dreptul să te miri de mine, Năpârstoc, că nu ți-am mulțumit pentru că m-ai scăpat din ghearele vulpoiului. Eu însă sunt o ființă care mulțumesc cuiva mai degrabă cu fapta decât cu vorba. Și-acum, dragă Năpârstoc, cred că am izbutit să-ți fac un mare serviciu. Am trimis veste spiridușului care te-a vrăjit. La început nici n-a vrut să audă de izbăvirea ta, dar l-am pisat mereu și i-am spus cât de frumos te-ai purtat cu noi. Astăzi el

îți dă de știre prin mine că vei fi iarăși om de îndată ce te vei întoarce.

Pe cât s-a simțit de fericit când a început să grăiască găscă sălbatică, își poate da oricine seama ce amărăciune l-a cuprins la sfârșitul cuvântării ei.

Fără a crâcni, se întoarse cu spatele și-l podidi plânsul.

— Ce înseamnă asta? întrebă Akka. Pe cât se vede, ai așteptat din partea mea mai mult decât am făcut pentru tine.

Băiatul se gândea însă la zilele fără griji, la glumele plăcute, la peripețiile prin care ar fi trecut, la libertatea și la preumblările prin văzduh, lucruri de care nu avea să se mai bucure, și urla în culmea deznădejdi.

— Puțin îmi pasă dacă voi fi sau nu iarăși om! zise el... Dorința mea cea mai fierbinte e să merg cu voi în Laponia.

— Să-ți spun ceva, Năpârstoc, îl preveni Akka. Spiridușul acela e tare năbădăios și mă tem că, dacă n-ai să te folosești acum de bunăvoința ce ți-o arată, altă dată cu greu ai să-l mai îndupleci.

Ceea ce părea ciudat în firea lui Nils era că niciodată în viața lui nu iubise pe nimeni. Nu-și iubise părinții, nici învățătorul, nici colegii de școală, după cum nu-i iubise nici pe băieții de la fermele vecine. Tot ce-i spusese ei să facă, fie că era vorba de joacă, fie că era vorba de treabă, nu-l atrăgea de fel, i se părea de neluat în seamă. De aceea nimeni nu-i simțea lipsa acum și nimănui nu-i era dor de el.

Singurele ființe cu care se împăcase oarecum erau Osa, păzitoarea de găște, și Mats, doi copii care păziseră găștele pe câmp ca și el.

— Nu vreau să fiu om! urlă Năpârstoc. Vreau să merg cu voi în Laponia. De asta am fost cuminte toată săptămâna.

— Nu mă împotrivesc să mergi cu noi, dacă asta ți-e voia - răspunse Akka - dar gândește-te mai întâi pe-ndelete dacă nu preferi să te întorci acasă. Să nu care cumva să te căiești într-o bună zi!

— Nu! zise băiatul, cu hotărâre. N-o să mă căiesc! Niciodată nu m-am simțit mai bine ca în mijlocul vostru.

— Atunci facă-se cum ți-e voia! răspunse Akka.

— Îți mulțumesc! exclamă băiatul în culmea fericirii și începu să plângă de bucurie, așa cum plânsese până atunci de mâhnire.

● GLIMMINGEHUS ●

▣ Șobolani negri și șobolani cenușii ▣

În partea de sud-est a Scaniei, nu departe de țărmul mării, se află o

cetățuie veche numită Glimmingehus. E o clădire înaltă, mare și solidă, alcătuită dintr-un singur corp, care se zărește pe întinderea câmpiei de la o depărtare de câțiva kilometri. Nu are decât patru caturi, dar înălțimea ei respectabilă face ca orice casă obișnuită de locuit din apropiere să pară o jucărie de copil față de ea.

Zidurile dinafară, pereții lăuntrici și bolțile tavanelor au o grosime atât de mare, că abia mai e loc pentru altceva în încăperile, puține la număr, ale acestei clădiri cu scări și vestibuluri strâmte. Pentru ca zidurile să fie destul de puternice, nu s-au făcut ferestre decât la caturile de sus, cele de jos fiind luminate de niște deschizături înguste.

În vremurile de altădată, bătute de războaie, oamenii erau tot așa de bucuroși să se adăpostească în astfel de clădiri mari și solide, cum sunt bucuroși și în zilele noastre să se apere de frig înfocându-se în blănuri. Au venit însă pe urmă vremuri de pace, și atunci oamenii au renunțat să mai locuiască în sălile reci și întunecoase de piatră ale acelei vechi cetăți. Ei au părăsit de mult casa cea mare de la Glimminge, mutându-se în locuințe în care poate să intre aerul și lumina.

Pe vremea când Nils Holgersson pribegea în tovărășia găștelor sălbatică, cetățuia Glimmingehus era deci pustie, ceea ce nu înseamnă totuși că era lipsită de locuitori. Pe acoperiș își aveau cuibul în fiecare vară o barză și un bârzoii, în pod hălăduiau doi huhurezi, în coridoarele tainice zburătăceau liliecii, pe vatra din bucătărie sălășluia un cotoi bătrân; iar jos, în beci, mișunau câteva sute de șobolani negri.

Șobolanii nu prea sunt bine văzuți de celelalte animale, însă cei negri de la Glimmingehus făceau excepție de la regula generală. Se vorbea despre ei cu respect pentru motivul că-și dovediseră vitejia în lupta cu vrăjmașii și se arătaseră de o rezistență uimitoare în marile nenorociri abătute peste seminția lor. Ei făceau parte, în adevăr, dintr-un neam de șobolani care fusese cândva foarte numeros și puternic, dar acum se stingea treptat. Un șir lung de ani, șobolanii negri fuseseră stăpânii Scaniei și ai întregii țări. Puteau fi întâlniți în orice pivniță, în orice pod, în șoproane și hambare, în camere și cuptoare, în grajduri, în biserici și în cetăți, în velnițe și mori, în orice clădire zidită de mâna omenească, însă cu vremea fuseseră izgoniți din toate acele locuri și stârpiți aproape cu desăvârșire. Nu mai puteau fi găsiți decât în număr mic, ici și colo, în vreun loc părăsit și izolat. Nicăieri nu erau însă atât de mulți ca la Glimmingehus.

Când dispare o specie din regnul animal, vina o poartă de obicei oamenii, ceea ce nu fusese însă cazul de astă dată. Oamenii se luptaseră, de bună seamă, cu șobolanii negri, însă nu le putuseră pricinui pagube chiar atât de mari. Învingătorii lor fuseseră niște animale de același neam ca și ei, și anume șobolanii cenușii. Acești șobolani nu trăiseră în țară de când lumea și pământul, ca șobolanii negri. Ei se trăgeau din niște emigranți săraci,

debarcați în țară, cu un veac în urmă, la *Malmö*¹⁴, de pe o corabie sosită din *Lübeck*¹⁵.

Lihniți de foame, se oploșiseră în port, înotând printre piloți și pe sub poduri, și se hrăneau cu gunoaiele aruncate în apă. Niciodată nu cutezau să pătrundă în oraș, care era în stăpânirea șobolanilor negri. Cu vremea însă, numărul lor sporind, au devenit mai îndrăzneți. La început s-au strămutat în niște case vechi și pustii, lăsate în părăsire de către șobolanii negri. Își căutau hrana prin haznale și prin grămezi de gunoaie, mulțumindu-se cu tot ce șobolanii negri nu catadicseau să mănânce. Erau rezistenți, modești și plini de curaj, așa că în scurtă vreme se simțiră destul de puternici și își puseră în gând să izgonească șobolanii negri din Malmö. Îi scoteau afară din poduri, din pivnițe, din prăvălii, îi înfometau, îi mușcau până îi lăsau fără suflare, căci nu se temeau de luptă.

După ce au pus stăpânire pe Malmö, au pornit mai departe, în cete mai mici sau mai mari, să cucerească toată țara. E de mirare că șobolanii negri nu s-au adunat într-o oaste mare, ca să înceapă un război de nimicire împotriva celor cenușii, câtă vreme aceștia din urmă erau puțini la număr. Șobolanii negrii erau însă atât de siguri de puterea lor, încât nu credeau că o vor pierde vreodată. Stăteau liniștiți la proprietățile lor, astfel că ceilalți le luară încetul cu încetul fermă după fermă, sat după saț, oraș după oraș. În felul acesta, șobolanii negri fură înfometăți, încolțiți și stârpiți. În Scania nu se mai putuseră menține decât în cetățuia Glimmingehus.

Vechea clădire de piatră avea ziduri atât de groase și atât de puține coridoare subterane, încât șobolanii negri izbutiseră să le apere, împiedicându-i pe dușmani să pătrundă înăuntru. An de an și noapte de noapte se dăduseră lupte înverșunate între agresori și apărători. Șobolanii negrii stăteau însă de veghe și se luptau ieșind mereu biruitori, datorită și siguranței pe care le-o oferea bătrână cetate.

Șobolanii cenușii însă, care locuiau la ferma Glimminge și prin împrejurimi nu încetaseră lupta și se foloseau de orice prilej favorabil ca să pună stăpânire pe cetate. Glimmingehus era grâнарul populației din partea locului, astfel că șobolanii cenușii nu puteau fi liniștiți decât ajungând și acolo stăpâni.

▣ **Bărzoii** ▣

Luni, 28 martie.

Într-o zi, dis-de-dimineată, găștele sălbatice care dormeau pe gheața lacului Vomb fură trezite de niște, strigăte ce veneau din văzduh.

¹⁴ Malmö - capitala provinciei Scania, oraș comercial și industrial, port în strâmtoarea Sund, cam în dreptul orașului Copenhaga.

¹⁵ Lübeck - port pe malul Mării Baltice.

– Chir, chir! se auzea. Chir, chir! Cocorul Trianut salută pe găasca sălbatică Akka și tot cârdul ei. Măine are loc hora cea mare a cocorilor pe muntele *Kulla*¹⁶.

Akka întinse repede gâtul și răspunse:

– Bună ziua și mulțumesc! Bună ziua și mulțumesc!

Cocorii își văzură apoi mai departe de drum, dar găștele sălbatice le auziră încă multă vreme deasupra câmpii-lor și dealurilor împădurite peste care treceau:

– Vă salută Trianut! Măine are loc hora cea mare a cocorilor pe muntele Kulla.

Găștele sălbatice erau foarte bucuroase de această veste.

– Ai mare noroc – îi spuseră ele găscanului – c-o să poți merge cu noi să vezi hora cea mare a cocorilor!...

– E chiar așa de vrednică de interes? vru să știe găscanul.

– E ceva ce nici în vis n-ai văzut până acum! îi răspunseră ele.

– Trebuie să ne gândim acum ce să facem cu Năpârstoc, ca să nu i se întâmple vreo nenorocire în răstimpul cât vom fi la Kulla, zise Akka.

– Năpârstoc n-o să rămână singur, răspunse găscanul. În cazul când cocorii nu-i vor da voie să vadă și el hora lor, voi rămâne aici cu el.

– Până azi nici o ființă omenească n-a căpătat îngăduirea să ia parte la adunarea animalelor de pe muntele Kulla – zise Akka – așa că eu nu mă încumet să-l duc acolo. Despre asta o să stăm de vorbă mai pe îndelete mai târziu, în cursul zilei. Până una alta, să facem rost de ceva de-ale gurii.

Akka dădu apoi semnalul de plecare. Din pricina vulpoiului Smirre căută și în acea zi un loc de păscut cât mai departe de lacul Vomb și, după o vreme, coborî pe niște câmpii mlăștinoase, dincolo de Glimmingehus, spre miazăzi.

Năpârstoc stătu toată ziua pe malul unui heleșteu mic, cântând din fluier de trestie. Era amărât că n-o să poată vedea hora cocorilor, dar nu îndrăznea să spună o vorbă nici găscanului, nici găștelor.

Îi părea nespus de rău că Akka tot nu avea încredere în el. Când un băiat renunțase a mai fi om, ca să poată pribegi în lume cu niște biete găște sălbatice, acestea trebuiau să înțeleagă că nu avea de gând să le trădeze. Trebuiau să priceapă totodată că, de vreme ce făcuse un sacrificiu atât de mare spre a merge cu ele, erau datoare să-i arate tot ce merită să fie văzut.

„O să le spun verde părerea mea!” se gândi el. Trecu însă ceas după ceas și tot nu se hotărî s-o facă. Părea ciudat, însă Năpârstoc prinsese un fel de respect față de bătrâna găscă Akka. Își dădea bina seama că nu era lucru

¹⁶ Kulla - munte pitoresc pe un cap din Scania de nord-vest, între golful Skelder și strâmtoarea Kattegat.

ușor să se împotrivescă voinței ei.

Într-o parte a terenului mlăștinos pe care pășteau găștele se ridica un zid lat de piatră. Spre seară, când băiatul se sculă de jos, ca să stea, în sfârșit, de vorbă cu Akka, dădu cu ochii de acel zid. Scoase un strigăt ușor de uimire, iar găștele își lungiră gâturile să se uite înspre partea unde privea și el. În prima clipă, atât ele cât și Năpârstoc avură impresia că toate pietrele cenușii din care era făurit zidul căpătaseră picioare și începuseră să alerge, dar se dumeriră îndată că era vorba de o droaie de șobolani ce se îndreptau spre găște. Se mișcau cu o nemaipomenită iuțeală și alergau în grup strâns, unul lângă altul. Erau atât de mulți, încât acoperiră câțva timp tot zidul.

Năpârstoc se temea de șobolani încă de pe vremea când arăta și el ca toți ceilalți oameni. Ce avea să se întâmple acum, când era mititel de tot și doi-trei șobolani puteau să-l doboare?

Interesant e că nici găștele nu păreau să-i sufere pe șobolani. Nu vorbiră nimic cu ei. Și, după ce trecură lighioanele, păsările începură să se scuture de parcă ar fi avut noroi în pene.

— Ce potop de șobolani cenușii! exclamă gâsca Yksi de la Vassijaure. Nu e semn bun!...

Năpârstoc se gândi că acum era momentul potrivit să-l spună găștei Akka că, după părerea lui, ar trebui să-l ia și pe el la muntele Kulla. Fu împiedicat însă de o pasăre mare care coborî din văzduh cu toată repeziciunea drept în mijlocul găștelor.

Văzând acea pasăre, oricine putea să creadă că luase cu împrumut gâtul și capul vreunei găsculițe albe. Avea însă aripi mari, negre, picioare înalte, roșii, și un cioc lung și gros, prea mare pentru căpșorul pe care-l ținea aplecat, din care pricină avea o înfățișare tristă și grijulie.

Akka își potrivi în grabă aripile și ieși în întâmpinarea bărzoiului, dând de câteva ori din cap. Nu se arătă mirată că-l vedea în Scania așa de timpuriu, știind că bărzoii obișnuiau să vină acolo din vreme, spre a vedea dacă nu cumva cuiburile fuseseră stricate peste iarnă, înainte ca berzele să-și dea osteneala de a trece în zbor peste Marea Baltică. Nu se dumerea însă de fel ce rost avea s-o caute pe ea, fiindcă știut este că de obicei berzele nu au de-a face decât cu păsări din neamul lor.

— Nădăjduiesc că nu s-a întâmplat nimic rău la locuința dumitale, jupâne Ermenrich, zise Akka.

E adevărat, pesemne, ce se spune despre berze, că niciodată nu deschid pliscul fără a se plânge... Glasul bărzoiului era însă și mai trist din pricină că se exprima cu multă greutate. După ce tocă aerul câțva timp cu ciocul, începu a vorbi cu glas slab și răgușit. Se jeluia de multe și de toate: cuibul durat pe coama acoperișului de la Glimmingehus fusese distrus cu desăvârșire de viscolul iernii, iar în Scania nu se mai găsea nimic de

mâncare. Locuitorii din Scania puseseră stăpânire pe toată averea lui. După ce îi răpiseră terenurile mlăștinoase, se apucaseră să i le are pe cele cu mușchi. Avea de gând să plece din țara asta și să nu se mai întoarcă niciodată.

În timp ce bărzoii se tânguiau astfel, Akka, conducătoarea găștelor, care nu avea nicăieri un cămin sau prieteni, nu se putu stăpâni să nu mediteze în sinea ei: „Dacă aș duce-o tot atât de bine ca dumneata, jupâne Ermenrich, pe cinstea mea că n-aș avea nici un motiv să mă plâng!... Ai rămas o pasăre slobodă și sălbatică și totuși oamenii țin la dumneata. Nimeni nu strică un glonț să tragă în dumneata, nici nu-ți fură ouăle din cuib”. Akka păstră însă pentru sine aceste gânduri. Doar atât îi spuse bărzoii, că nu-i venea să creadă că va părăsi o casă pe care berzele își găsiseră adăpost încă de la zidirea ei.

Bărzoii întrebă atunci, grăbit, dacă găștele văzuseră alaiul de șobolani ce se îndrepta spre Glimmingehus. După ce Akka îi răspunse că văzuse acea grozăvie, bărzoii începu să-i povestească despre vitejii șobolani negri care apăraseră cetatea mulți ani de-a rândul.

— La noapte însă, Glimmingehus va cădea în stăpânirea șobolanilor cenușii, zise bărzoii, oftând.

— De ce chiar la noapte, jupâne Ermenrich? vru să afle Akka.

— Din pricină că toți șobolanii negri au plecat aseară la muntele Kulla, răspunse bărzoii. Erau încredințați că toate celelalte animale se vor duce acolo și n-au vrut să rămână de ocară. După cum vezi însă, șobolanii cenușii au rămas pe loc și acuma se adună din toate părțile să ia la noapte cu asalt cetatea apărată doar de câțiva șobolani bătrâni, care n-au fost în stare să plece și ei la muntele Kulla. De bună seamă că-și vor atinge scopul. Eu însă am trăit atâția ani în bună vecinătate cu șobolanii negri și nu mi-e pe plac să locuiesc împreună cu dușmanii lor.

Akka înțelese acum că bărzoii era mâhnit din cauza șobolanilor cenușii și că venise să se plângă împotriva lor. După obiceiul berzelor, el nu luase totuși nici o măsură să prevină nenorocirea.

— Trimis-ai veste șobolanilor negri, jupâne Ermenrich? îl întrebă ea.

— Nu! răspunse bărzoii. Degeaba le-aș fi trimis veste... Până la înapoierea lor, cetatea o să fie cucerită...

— De asta nu poți fi chiar așa de sigur, jupâne Ermenrich, rosti Akka. Eu cunosc o găscă bătrână care va fi bucuroasă să împiedice o astfel de ticăloșie.

Auzind-o spunând aceste cuvinte, bărzoii își înălță capul și făcu ochii mari. Nu era de mirare că rămăsese surprins, căci bătrâna Akka nu avea nici gheare, nici cioc mare și ascuțit care să-i poată fi de folos într-o luptă. În afară de asta, era o pasăre de zi. Cum se întuneca, o pălea somnul, pe câtă

vreme șobolanii se luptau în timpul nopții.

Akka se hotărâse însă să-l ajute pe șobolanii negri. O chemă pe Yksi de la Vassijaure și îi dădu poruncă să ducă găștele la lacul Vomb. Văzând că găștele se împotrivesc, ea le spuse pe un ton autoritar:

— Socot că lucrul cel mai bun pentru voi toate e să-mi dați ascultare! Trebuie să zbor la casa cea mare de piatră, și dacă mă-nsoțiți, cei de la fermă o să ne vadă, fără-ndoială, și or să tragă cu pușca în noi, doborându-ne la pământ. Singurul tovarăș pe care vreau să-l iau cu mine la drumul ăsta e Năpârstoc. El îmi poate fi de mare folos, deoarece are ochi buni și poate sta noaptea treaz.

Băiatul era în toane rele în ziua aceea. Auzind vorbele găștei Akka, se întinse ca să pară cât mai mare și veni spre ea cu nasul pe sus și cu mâinile la spate, având de gând să spună că nu voia să se lupte cu niște șobolani și că Akka să caute ajutor în altă parte.

Dar în clipa în care apăru Năpârstoc, bărzoii începu să se scuture. Până atunci, după obiceiul berzelor, stătuse cu capul în jos și cu ciocul înfipt în pământ. Acum însă îi gâlgâia gâtlejul, de parcă îi venea să râdă. Își plecă ciocul cu iuțeala fulgerului, îl înșfăcă pe Năpârstoc și îl aruncă la câțiva metri în sus. Repetă acest lucru de șapte ori, în timp ce băiatul țipa, iar găștele îl luau la rost pe bărzoii:

— Ce faci, jupâne Ermenrich? Că doar nu ai de-a face cu o broscuță, ci cu o făptură omenească!...

În cele din urmă bărzoii dădu drumul băiatului, care scăpase teafăr. Apoi îi spuse găștei Akka:

— Eu zbor acum înapoi la Glimmingehus, mamă Akka! Când am plecat de acolo, toate viețuitoarele din cetate erau îngrijorate peste măsură. Se vor bucura însă, desigur, când vor afla de la mine că gășca Akka și Năpârstoc, omul-pitic, vor veni să le salveze...

Bărzoii întinse apoi gâtul, dădu din aripi și porni ca o săgeată slobozită de un arc încordat. Akka pricepu că bărzoii își bătuse joc de ea, dar nu se sinchisi. Așteptă să-și găsească băiatul galenții, pe care bărzoii îi aruncase cât colo, îl așeză pe spinarea ei și se luă după jupânul Ermenrich. Cât despre Năpârstoc, el nu se împotrivi de fel și nici nu zise că nu vrea să plece cu Akka. Era însă mânios pe bărzoii și îmbufnat foarte. Lunganul acela cu picioare roșii credea că el nu este bun de nimic din pricină că-i mititel. Dar o să-i arate el ce-i în stare să facă Nils Holgersson din Vemmenhög!...

După câteva clipe, Akka se afla în cuibul berzei de la Glimmingehus. Era un cuib mare și frumos. La temelie avea o roată culcată, deasupra căreia se înălțau mai multe straturi alcătuite din crenguțe și brazde de iarbă. Cuibul era așa de vechi, încât multe tufe și buruieni prinseseră rădăcini pe el. Când barza mamă stătea cloșcă în deschizătura rotundă de la mijloc, nu

numai că se bucura de o priveliște minunată, cuprinzând cu privirea o bună parte din Scania, dar mai avea în apropierea ei flori de măceș și iarba-ciutei.

Atât Năpârstoc cât și Akka putură să-și dea seama că acolo se petrece un lucru neobișnuit. Pe marginea cuibului se aflau doi huhurezi, un cotoi bătrân cu dungi sure și doisprezece șobolani nevolnici, cu dinții ieșiți în afară și cu ochii urduroși.

Nici unul din ei nu se întoarse să se uite la Akka ori să o salute. Nu făceau altceva decât să privească țintă niște șiruri lungi și cenușii ce se zăreau ici și colo pe câmpul pleșuit de iarbă.

Toți șobolanii negri tăceau chitic. Se putea observa că erau cuprinși de o mare deznădejde, deoarece știau prea bine că nu sunt în stare nici să apere cetatea, nici să-și salveze viața. Cei doi huhurezi își holbau ochii mari, vorbind cu glas ascuțit și înfricoșător despre nemaipomenita cruzime a șobolanilor cenușii și fiind de părere că trebuie să-și părăsească numaidecât cuiburile, întrucât auziseră despre cotropitori că nu cruțau nici ouăle, nici puii. Cotoiul cel bătrân cu dungi sure era sigur că șobolanii cenușii îl vor ucide când vor tăbări în cetate în număr atât de mare și se ciorovăia mereu cu cei doisprezece șobolani negri:

— De ce ați fost nerozi și i-ați lăsat să plece pe războinicii voștri cei mai buni? Îi muștră el. Cum de v-ați bizuit că șobolanii cenușii or să plece și ei? Fapta voastră e de neiertat!

Cei doisprezece șobolani nu ziseră nici cârc. Bărzoiiul însă, cu toată amărăciunea lui, ținu să-și bată joc de cotoi.

— Nu-ți fie teamă, cumetre motan, se făcu el că-l liniștește. Nu vezi că mama Akka și Năpârstoc au venit aici să salveze cetatea? Fii sigur că vor izbuti. Acuma mă duc la culcare, căci mi-e inima ușoară. Măine, când mă voi trezi, nu va exista nici măcar un singur șobolan cenușiu la Glimmingehus.

Năpârstoc clipi din ochi către Akka, făcându-i semn că ar vrea să-i dea un brânci bărzoiiului, să-l prăvălească la pământ, când acesta avea să se culce pe marginea cuibului, cu un picior ridicat în sus, dar Akka îl opri. Ea nu părea deloc supărată. Dimpotrivă, zise pe un ton liniștit:

— Ar fi trist dacă o viețuitoare bătrână ca mine n-ar ști să se descurce în împrejurări chiar și mai grele decât asta... Eu cred că totul va merge bine, dacă huhurezul și huhureaza, care pot sta treji toată noaptea, s-or învoi să-și ia zborul cu două misiuni din partea mea.

Huhurezii răspunseră că se învoiesc. Akka îl rugă atunci pe huhurez să pornească în căutarea șobolanilor negri care plecaseră la muntele Kulla și să-i sfătuiască să vină repede înapoi. Pe huhurează o trimise la cucuveaua

Flamea, care locuia în turla catedralei din *Lund*¹⁷, cu o misiune atât de tainică, încât Akka nu îndrăzni să i-o încredințeze decât șoptindu-i-o la ureche.

▫ *Prinzătorul de șobolani* ▫

Era aproape de miezul nopții când șobolanii cenușii, după multă căutare și trudă, izbutiră să descopere o răsufătoare de pivniță ce stătea deschisă. Răsufătoarea aceasta se găsea destul de sus, pe zid, dar șobolanii încălecară unul peste altul, ca să se aburce, astfel că în scurt timp cel mai curajos dintre ei se și afla în deschizătură, gata să pătrundă în cetatea Glimmingehus, în fața zidurilor căreia își găsiseră moartea atâția strămoși de-ai săi.

Șobolanul rămase o clipă liniștit în răsufătoare, așteptând să fie atacat. Oastea apărătorilor era desigur plecată, dar el avea credința că șobolanii negri rămași în cetate nu se vor preda fără luptă. Cu inima zvâcnind trăgea cu urechea să prindă cel mai mic zgomot, dar în cetate domnea o liniște adâncă. Conducătorul șobolanilor prinse atunci curaj și sări în pivniță, unde domnea un întuneric beznă. Ceilalți șobolani cenușii îl urmară unul după altul. Toți stăteau liniștiți la pândă. După ce umplură pivnița, atât câți puteau să încapă pe podeaua ei, se încumetară să pornească mai departe.

Poza nils05 [P071]

Deși nu mai fuseseră niciodată în acea clădire, găsiră fără multă greutate ceea ce căutau. Descoperiră îndată coridoarele din ziduri de care se folosiseră șobolanii negri ca să ajungă la caturile de sus. Înainte de a se cățăra pe acele poteci înguste și prăpăstioase, ascultară din nou cu toată luarea-aminte. Erau mult mai speriați de faptul că șobolanii negri nu se iveau de nicăieri decât dacă i-ar fi întâlnit în luptă deschisă. Când ajunseră teferi la primul cat, nici nu le venea să creadă că fuseseră atât de norocoși. Cum au intrat, i-a izbit mirosul grânelor adunate în grămezi pe dușumea. Nu era totuși încă vremea să se bucure de izbândă. Scotociră cu multă migală încăperea întunecoasă și pustie. Se urcară pe vatra din mijlocul vechii bucătării a cetății și fură cât pe-aci să cadă într-un puț. Nu rămăsese o deschizătură cât de mică pe care să n-o cerceteze, dar nu dădură nicăieri peste șobolani negri. După ce puseră stăpânire pe acel cat, căutară cu aceeași prudență să-l cucerească pe cel următor. Apoi începură să se cațere din nou, cu multă osteneală, prin firidele aflate în ziduri, înfruntând mari primejdii și așteptând cu răsufarea tăiată să le iasă în cale dușmanul. Deși

¹⁷ Lund - oraș în Scania, la nord-est de Malmö, numit în vechime Londinum Gothorum, adică Londra goților. Până la mijlocul veacului al XV-lea a fost cel mai mare oraș al Scandinaviei. În centru se află cea mai frumoasă catedrală a Nordului, cu două turla, construită în stil romantic, în veacul al XII-lea, precum și universitatea Scaniei, înființată în anul 1668.

erau ispitiți de mirosul îmbietor al mormanelor de grâne, nu rămaseră pe loc să se înfrupte din ele, ci se grăbiră să cerceteze într-o ordine desăvârșită sala sprijinită pe coloane a ostașilor de pe vremuri, masa de piatră și cuptorul ei, firidele adânci ale ferestrelor și găurile din dușumea, prin care se turna odinioară smoală în clocot peste dușmanii care atacau cetatea.

Șobolanii negri tot nu se iveau. Ceilalți ajunseră la al treilea cat, unde se afla sala cea mare de festivități a castelanului, tot așa de rece și de pustie ca și restul încăperilor vechii clădiri. Ajunseseră chiar și la catul cel mai de sus, alcătuit dintr-o singură sală mare și la fel de pustie. Singurul loc pe care nu se gândiră să-l cerceteze era cuibul cel mare de barză de pe acoperiș, unde chiar atunci huhureaza o deștepta pe Akka, s-o înștiințeze că Flamea cucuveaua îi satisfăcuse dorința, trimitându-i ce dorise.

După ce șobolanii cenușii scotociră toată cetatea, se simțiră în siguranță, își dădură seama că șobolanii negri fugiseră fără gând să le țină piept și foarte voioși, dădură buzna la grămada de bucate. Nu apucaseră însă bine să înghită primele boabe de grâu, când auziră de jos, din curte, sunetul strident al unui fluieraș. Ridicându-și capetele din grânele cu care se ospătau, făcură câțiva pași, ca și când ar fi avut de gând să coboare de pe grămezi, dar se întoarseră pe dată și începură să înfulece din nou.

Fluierul se auzi apoi iarăși, cu un sunet și mai pătrunzător decât prima oară. Se întâmplă atunci un lucru ciudat. Mai întâi un șobolan, apoi doi, și după aceea o droaie întreagă săriră de pe grămezile de bucate și fugiră pe drumul cel mai scurt până-n pivniță, ca să iasă afară. Înăuntru mai rămăseseră totuși o mulțime de lighioane. Ele se gândeau câtă osteneală își dăduseră ca să cucerească cetatea Glimmingehus și nu voiau s-o părăsească. Dar sunetele fluierașului ajunseră iarăși până la ei și fură nevoiți să-i urmeze pe ceilalți. Într-o goană nebună coborâră de pe grămezile cu grâne și fugiră prin găurile înguste din ziduri, înghesuindu-se unul în altul, în graba de a-și găsi salvarea ieșind din cetate.

În mijlocul curții se afla un prichindel care cânta dintr-un fluier, în jurul său se și strânsese o ceată întreagă de șobolani care-l ascultau uluiți și fermecați; în fiecare minut soseau mereu alții și alții. O clipă, prichindelul își luă fluierul de la gură, ca să dea cu tifla șobolanilor. S-ar fi zis că lighioanele vor să tabere asupra lui și să-l sfâșie, dar piciului îi fu de ajuns să sufle din nou în fluier ca să fie iarăși stăpân pe ei.

După ce alungă astfel toți șobolanii din cetatea Glimmingehus, prichindelul ieși agale din curte pe șosea. Toți șobolanii cenușii se luară îndată după el, căci sunetul fluierului le dezmiarda auzul și-i atrăgea, fără ca ei să se poată împotrivi în vreun fel.

Prichindelul merse în fruntea lor și-i ademeni pe drumul spre *Vallby*¹⁸,

¹⁸ Vallby - sat mare, nu departe de Glimmingehus.

purtându-i pe cărări întortocheate și silindu-i să treacă prin șanțuri și peste tot felul de garduri. Unde se ducea el, șobolanii îl urmau ca fermecați. Sufla mereu din fluier, care părea să fie făcut dintr-un corn, dar un corn din cale-afară de mic, așa că te întrebai cu mirare de pe fruntea cărui animal ar fi putut să fie scos, căci o astfel de făptură nu afli în zilele noastre. Nimeni nu știa cine-l făurise. Cucuveaua Flamea îl găsisse într-o firidă a turnului catedralei din Lund. Ea îl arătase corbului Bataki și amândoi socotiră că astfel de fluier se făureau înainte vreme de către cei ce voiau să pună stăpânire pe șobolani și pe șoareci. Corbul era însă bun prieten cu găscă Akka și de la el aflase ea că Flamea are atare comoară.

În adevăr, șobolanii n-au putut să reziste fluierului. Prichindelul a tot mers înaintea lor, cântând toată noaptea, atât cât au strălucit stelele pe cer, iar șobolanii l-au urmat. Nu conteni nici când se iviră zorile, ci cântă mereu până în amurg, iar ceata de șobolani cenușii s-a ținut scai după el, ademenită tot mai departe de podul cu bucate de la Glimmingehus.

● HORA CEA MARE A COCORILOR DE PE MUNTELE KULLA ●

Marți, 29 marile.

E drept că în Scania se găsesc multe clădiri minunate, însă nici una din ele nu are pereți atât de frumoși ca bătrânul munte Kulla. Muntele ăsta nu e prea înalt, dar are o lungime destul de mare. Pe tăpșanul său larg sunt păduri, ogoare și câteva câmpii sterpe. Ici și colo se află măguri cu iarbă-neagră și colnice pleșuve. Kulla are o perspectivă grandioasă, ca mai toate ținuturile muntoase din Scania.

Cine merge pe șoseaua care-l străbate prin mijloc este dezamăgit oarecum, poate din cauză că e nevoit să se abată din drum și s-o ia pe laturile muntelui cu povârnișuri prăpăstioase, unde îl așteaptă atâtea lucruri interesante de văzut, încât abia are timp să le admire pe toate. Kulla nu e înconjurat de câmpii și de văi ca alți munți, ci se înfige adânc în inima mării. Nu are la poale nici cea mai mică fâșie de pământ care să-l apere de talazuri. Valurile înspumate se izbesc de-a dreptul de pereții lui, pe care-i rod și-i modelează după bunul lor plac.

Pereții muntelui au astfel o ornamentație bogată, care e opera mării și a vântului, colaboratorul ei. Se văd acolo vâgăuni prăpăstioase, săpate adânc, și vârfuri roase de biciuirea neconținută a vijeliei. Se văd stânci ce se înalță ca niște stâlpi drepți din apa mării și peșteri întunecoase cu intrări înguste. Se văd râpe pleșuve care se lasă drept în jos, alături de povârnișuri line și înfrunzite. Se văd promontorii stâncoase și golfulețe. De fiecare dată când valurile izbesc, se prăvălesc bolovani rotunzi care se cufundă cu

zgomot în adâncuri. Se văd porți boltite în stâncă deasupra apei și pietre ascuțite, unele stropite de spumă, în timp ce altele se oglindesc în luciul verzui al mării liniștite. Se văd oale uriașe strunjite în stâncă și crăpături uriașe care-l ademenesc pe turist să pătrundă în măruntaiele muntelui până la peștera Kullamann. În văgăuni și pe stânci e un adevărat hățiș de curpeni și lăstari.

Cresc și copaci acolo, însă puterea vântului e atât de mare, încât se transformă și ei în curpeni, ca să se poată menține pe povârnișurile prăpăstioase. Stejarii stau aplecați spre pământ, cu bolta de frunziș deasupra lor, iar fagii cu trunchiuri scunde împodobesc văgăunile cu corturi de verdeață.

Pereții aceștia de stâncă, fără seamăn de frumoși, întinsul albastru al mării și văzduhul strălucitor, cu aer tare, care învăluie toată această priveliște, fac ca muntele Kulla să fie nespus de drag oamenilor. Așa se și explică de ce nenumărate cete de turiști vin să-l vadă zilnic în tot timpul verii. Mai greu e de spus ce-l face atât de atrăgător pentru animalele care se adună acolo în fiecare an pentru a lua parte la jocuri. Obiceiul ăsta datează însă din vremuri străvechi și numai cine a fost acolo când s-a spulberat la țarm cel dintâi val al mării ar putea să ne lămurească de ce tocmai muntele Kulla a fost ales cu precădere pentru o astfel de adunare.

Când e sorocită ziua întâlnirii, cerbii, căprioarele, iepurii, vulpile și celelalte patrupede sălbatice pornesc spre Kulla de cu noapte, pentru a nu fi văzute de ochi omenesc. Înainte de răsăritul soarelui se îndreaptă cu toatele către terenul de jocuri aflat pe tăpșan în partea stângă a drumului, nu prea departe de ultimul colț al muntelui.

Terenul e înconjurat pe de lături de colnice rotunde și stâncoase, care-l feresc de orice priviri indiscrete. De altfel, în luna martie nu prea se abate nici un drumeț prin partea locului. Vijeliile ce se dezlănțuie încă din timpul toamnei au grijă să-i țină departe multe luni de zile pe străinii care fac turism pe muntele Kulla, urcându-se pe costișele lui. Cât despre paznicul farului din capătul muntelui, despre bătrânii gospodari de la ferma Kulla, aceștia umblă pe drumurile lor obișnuite și n-au ce căuta prin acele coclauri pustii.

Odată sosite la locul de jocuri, patrupedele se instalară pe colnicele dimprejur. Fiecare specie de animale se ținea deoparte de celelalte, deși se presupunea că într-o astfel de zi, fiind între ele pace și bună înțelegere, nici una nu avea a se teme că va fi atacată de alta. Un iepuraș, de pildă, putea să alerge pe colnicul vulpilor, fără a risca să-și piardă nici măcar un sfârc de ureche. Era însă vorba de o datină străveche și de aceea animalele se rânduiau aici în cete deosebite, după neamul lor.

După ce animalele și-au ocupat locurile așa cum cerea datina, începură să se uite după păsări. De obicei, în ziua sorocită jocurilor, vremea e

frumoasă. Cocorii sunt buni prevestitori de vreme și n-ar fi poftit animalele dacă ar fi știut că va ploua. Nu se vedea însă nici urmă de pasăre, deși cerul era senin și nici o amenințare nu se arăta în văzduh. Ciudat lucru! Soarele se urcase de o sulită, așa că păsările trebuiau să fi pornit de mult la drum.

La un moment dat însă, animalele zăriră niște nourași întunecați ce se apropiau încet dinspre câmpie. Unul din acei nourași se îndreptă deodată de-a lungul țărmului strâmtorii **Öresund**¹⁹ spre muntele Kulla. După ce se opri deasupra terenului de jocuri, începu să se audă venind dintr-acolo tot felul de sunete, care aduceau a glasuri de păsări, în timp ce nourașul se urca și cobora mereu. În cele din urmă, tot norul se lăsă pe unul din colnice și-n clipa următoare acesta fu acoperit de ciocârlii sure, de pițigoii roșii-suri-albi, de grauri pestriți și de țigleni cu pene galbene și verzi.

Îndată după aceea veni dinspre câmpie încă un nouraș. Se oprea deasupra fiecărei ferme, deasupra fiecărei coline, deasupra fiecărui castel, deasupra târgurilor și orașelor, gărilor, satelor de pescari și fabricilor de zahăr. De câte ori se oprea, atrăgea spre el, de jos, câte o volbură ce părea să fie de colb. Nourașul sporea astfel mereu și, în clipa în care se îndreptă spre muntele Kulla, nu mai era un simplu nouraș, ci cogeamite nor în toată puterea cuvântului, care umbrea pământul pe distanța dintre **Höganäs**²⁰ și Mölle. Când s-a oprit deasupra terenului de jocuri, a întunecat soarele, după care a început să cadă pe unul din colnice o ploaie de vrăbii. Dar și atunci trecu multă vreme până când cele care zburaseră în mijlocul norului putură să vadă lumina zilei.

Sosi apoi un alt nor de păsări, cel mai mare din toate. Era alcătuit din stoluri ce veniseră de pretutindeni prin văzduh, adunându-se apoi într-o singură oaste. Avea culoare închisă, gri-albastră, și nici o rază de soare nu putea să străbată printre ele. Părea un nor de cenușă și inspira groază. Făcea un zgomot sinistru: strigăte înfiorătoare, râsete de batjocură, croncănituri sinistre se însoțeau laolaltă, bezmetice, dezlănțuite. Toate viețuitoarele se bucurară când, în sfârșit, norul se topi într-o ploaie de păsări care dădeau din aripi și croncăneau. Peste puțin, locul pe care se lăsaseră se înnegri de ciori obișnuite, ciori bălțate, stâncuțe și corbi.

Se iviră apoi pe cer nu numai nourași, ci și o sumedenie de linii și de semne de tot felul. Linii drepte și împestrițate veneau dinspre răsărit și nord-est. Erau păsări de pădure din ținutul Göing: cocoși de pădure și gotcani care zburau în șiruri lungi, la distanță de câțiva metri unii de alții. Prin strâmtoarea Öresund veniră și păsări înotătoare care trăiau la Moklappen, dincolo de **Falsterbo**²¹, și care zburau în formații ciudate:

¹⁹ Öresund - numele strâmtorii dinspre Scania și insula daneză Seeland, în care se află Copenhaga.

²⁰ Höganäs – târgușor și port, cu mine de cărbuni și o mare fabrică de produse ceramice.

²¹ Falsterbo - târgușor și port la extremitatea de sud-vest a Scaniei, renumit pe vremuri ca centru de pescuit scrumbii.

triunghiuri, curbe mari, cârlige strâmbe și semicercuri.

La marea adunare ce avea loc în acest an când Nils Holgersson călătorea cu găștele sălbaticе, Akka și cârdul ei sosiră mai târziu decât celelalte păsări, ceea ce nu era de mirare, căci conducătoarea găștelor fusese nevoită să străbată toată Scania, ca să ajungă la Kulla. În afară de asta, după ce se trezise din somn, fusese nevoită să plece în căutarea lui Năpârstoc, care cântase ceasuri în șir pentru șobolanii cenușii și-i ademenise să iasă din cetatea Glimmingehus. Huhurezul se înapoiase cu vestea că șobolanii negri se vor întoarce acasă îndată după răsăritul soarelui, așa că nu mai era nici o primejdie dacă fluierul cucuvelei n-ar mai fi fost folosit și li s-ar fi dat șobolanilor cenușii libertatea să se ducă unde le era voia.

Nu Akka a fost totuși pasărea care l-a descoperit pe Năpârstoc, pe când mergea pe drum urmat de droaia de șobolani, și care a coborât să-l prindă în cioc și să-l ridice în văzduh, ci jupânul Ermenrich, bărzoitul. Pasămite și jupânul Ermenrich pornise în căutarea lui și, după ce-l adusesese la cuibul berzei, îl rugase să-l ierte că în seara din ajun îi arătase atâta dispreț.

Băiatului îi plăcu mult gestul bărzoitului, după care rămaseră prieteni la toartă. Akka se purtă și ea foarte îndatoritoare cu Năpârstoc și, după ce-i atinse de câteva ori brațul cu capul ei bătrân, îl laudă că-i ajutase pe ceilalți la ananghie.

Trebuie să spunem totuși, spre cinstea băiatului, că el nu voi să primească o laudă pe care nu o merita.

— Nu, mamă Akka – zise el – să nu crezi cumva că i-am momit pe șobolanii cenușii să plece din cetate ca să-i ajut pe cei negri. Am vrut numai să-i arăt jupânului Ermenrich că nu sunt un terchea-berchea și că-mi stă în putință să fac și eu o faptă de ispravă...

Auzind acest răspuns, Akka se întoarse spre bărzoii să-l întrebe dacă era de părere să-l ia și pe Năpârstoc la Kulla.

— Eu cred că ne putem bizui pe el ca și pe noi înșine, adăugă ea.

— De bună seamă, mamă Akka, trebuie să-l iei pe Năpârstoc la Kulla! se grăbi s-o îndemne bărzoitul. În chipul ăsta avem prilej fericit să-l răsplătim pentru tot ce-a făcut spre binele nostru astă-noapte. Și, deoarece îmi pare rău că m-am purtat urât cu el, mă îndatorez să-l duc eu însumi în spinare până la locul unde urmează să ne adunăm.

Nu poate fi un lucru mai plăcut pentru cineva decât acela de a fi laudat de alții care sunt ei înșiși înțelepți și destoinici. Năpârstoc nu fusese niciodată mai fericit ca în clipa în care gășca și bărzoitul vorbiseră în acest fel despre dânsul.

Băiatul făcu așadar drumul până la muntele Kulla pe spinarea bărzoitului. Deși știa bine că acest lucru este o mare cinste pentru el, se temea nespun de faptul că jupânul Ermenrich era mare meșter la zbor și o

pornise la drum cu totul altfel decât găștele sălbatice. În timp ce mama Akka zbura întins, bătând din aripi în același ritm, bărzoii făcea o mulțime de acrobații. Aci stătea liniștit la o mare înălțime, spintecând văzduhul fără să-și miște aripile, aci se arunca în gol cu o iuțeală atât de amețitoare, că-ți dădea impresia că se va prăbuși la pământ ca un pietroi, fără nici o nădejde de scăpare, aci se zbenguia zburând ca un vârtej în jurul găștei Akka, în cercuri mari sau mici. Năpârstoc nu mai trecuse încă prin așa ceva, dar trebui să recunoască cinstit că nu știuse până atunci ce înseamnă cu adevărat un zbor strașnic.

O singură dată, de când porniseră la drum, făcură o haltă și anume atunci când Akka se întâlnește pe lacul Vomb cu tovarășele ei din cârd și strigă la ele că șobolanii cenușii fuseseră biruiți. După aceea, găștele li se alăturară și călătorii porniră în zbor întins spre muntele Kulla. Ajunși în dreptul tăpșanului, coborâră pe vârful colnicului rezervat găștelor sălbatice. Rotindu-și privirea de la un colnic la altul, băiatul văzu pe unul din ele o pădure de coarne de cerbi, iar pe altul, moșurile sure ale bătlanilor. Un colnic era roșu de vulpi; altul negru și alb de păsări de mare; altul, gri de șobolani și șoareci. Unul era ticsit de corbi negri, care croncăneau neîncetat, iar altul de ciocârlii, ce n-aveau astâmpăr deloc, ridicându-se mereu în văzduh și cântând de bucurie.

După vechea datină de pe muntele Kulla, seria jocurilor a fost deschisă de către ciori, cu hora lor zburătoare. Ele s-au împărțit în două stoluri, care zburau unul după altul, se întâlneau, apoi se întorceau și o luau de la capăt. Această horă avea multe figuri care li se păreau prea uniforme celor care nu cunoșteau regulile jocului. Ciorile erau însă foarte mândre de hora lor, în timp ce toți ceilalți fură tare bucuroși când ea luă sfârșit.

Celor de față li se păruse la fel de tristă și de lipsită de noimă ca și jocul viforului cu fulgii de zăpadă. Nemulțumiți, spectatorii așteptau cu nerăbdare să vadă ceva care să-i distreze cât de cât.

Așteptarea nu le-a fost zadarnică. După ce a luat sfârșit hora ciorilor, a început goana iepurilor. Urecheații alergau într-un șir lung, fără nici o rânduială aparentă. În unele șiruri se afla numai câte unul, în altele câte trei sau patru, unul lângă altul. Toți se ridicaseră în două picioare și fugeau așa de repede că le fâlfâiau urechile într-o parte și într-alta. Alergând, făceau tot felul de piruete și sărituri, plesnindu-se în coaste cu labele din față. Unii se dădeau de-a berbeleacul, unul după altul, alții se încovoiau și se rostogoleau ca niște roți, unii ședeau într-un picior și se învârteau, iar alții mergeau pe labele din față. Nu era, desigur, nici o regulă în jocul lor. Dar era atât de nostim și de hazliu, încât toate viețuitoarele care priveau începură să răsufle mai repede. Nu încăpea îndoiala că sosise primăvara, sosise vremea când tot ce e viețuitoare se bucură și se veselește... Iarna se sfârșise. Se apropia vara. Și pretutindeni, în curând, avea să fie numai joc și desfătare.

Isprăvindu-se hârjoana iepurească, veni rândul păsărilor de pădure să-și arate iscusința. Sute de cocoși de pădure, cu penajul negru strălucitor și cu sprâncenele colorate în roșu aprins, dădură năvală asupra unui stejar mare din mijlocul terenului de jocuri. Cel cocoțat pe ramura cea mai de sus se umflă în pene, apoi își coborî aripile și își ridică coada, lăsând să i se vadă penele albe de pe spete. Lungi apoi gâtul și începu să scoată niște sunete adânci, întâi se auzi: țoc, țoc, țoc! Și sunetele răsunară gălgâite de câteva ori din gâtlej. Cocoșul închise pe urmă ochii și începu să fluiera de mai mare dragul: țiu, țiu, țiu, țiu, țiu, țiu! În aceeași clipă căzu într-un fel de extaz, încât nici nu mai știa ce se petrece în preajma lui.

În timp ce-i dădea zor înainte cu țiu, țiu, țiu! cei trei cocoși de pe ramura imediat următoare începură să cânte la fel. După ce executară toată gama de țiuitori, veni rândul celor zece de sub ei. Concertul urmă apoi din ramură în ramură, până ce toți cei o sută de cocoși de pădure își dădură concursul. În timp ce cântau, cădeau unul după altul în extaz, molipsind de însuflețire toate viețuitoarele care îi auzeau.

Și tuturor începu să li se înfierbânte sângele... „E într-adevăr primăvară!” își ziceau multe din ele. „A trecut frigul iernii. Pe pământ se încinge acum focul primăverii”.

Văzând că frații lor pădureni avuseseră un succes atât de mare, gotcanii nu se lăsară nici ei mai prejos. Nefiind alt copac în care să se așeze, se lăsară pe tăpșanul de jos, în tufele de iarbă-neagră care crescuse înaltă. Și așa se făcu că nu li se puteau vedea decât penele frumos desfășurate ale cozilor și pliscurile groase. Și deodată prinseră a cânta: got, got, got!

Pe când se luau astfel la întrecere cu cocoșii de pădure, se întâmplă ceva nemaiauzit. În timp ce toate celelalte viețuitoare erau atente numai la concertul cocoșilor, o vulpe se furișă tiptil pe colnicul găștelor sălbatice. Se strecură cu multă băgare de seamă și ajunse până sus, fără s-o vadă nimeni. Una din găște o zări totuși și, nevenindu-i să creadă că vulpea se furișase la ele cu gând bun, începu să strige:

— Păzea, găștelor! Păzea!...

Doar atât putu să spună, că vulpea o și înșfăca de gâtlej, poate mai mult ca s-o facă să tacă, decât ca să-i pricinuiască vreun rău. Restul găștelor însă auzise la vreme alarma și apucase să se înalțe în văzduh. După ce zburară cu toatele, viețuitoarele îl văzură pe jupânul Smirre stând pe colnicul găștelor sălbatice, cu o găscă moartă în gură.

Pentru vina că tulburase astfel liniștea acelei zile de jocuri, jupânul Smirre se alese cu o pedeapsă din cale-afară de grea, care-l făcu să se căiască toată viața că nu-și înfrânase setea de răzbunare și încercase să se apropie în acel chip de Akka și de cârdul ei de găște sălbatice. Împresurat pe dată de o ceată de vulpi, fu osândit după o veche datină, care prevedea să fie

trimis în surghiun oricine tulbura liniștea în ziua cea mare de jocuri. Nici una din vulpi nu voi să micșoreze pedeapsa, știind bine că, dacă ar fi încercat așa ceva, ar fi fost izgonită de pe tăpșan și niciodată nu i s-ar mai fi îngăduit să calce pe acolo. Sentința de surghiunire fu pronunțată, așadar, împotriva jupânului Smirre, fără ca să fie cineva contra. I se interzise să mai stea în Scania. Trebuia să plece pentru totdeauna de lângă soție și rude, de pe locurile de vânătoare, din vizuina lui, din culcușurile și ascunzătorile pe care le avea, urmând să-și încerce norocul într-o țară străină. Și ca să știe toate vulpile din Scania că Smirre era surghiunit, din patrie, vulpea cea mai bătrână din soborul de judecată îi mușcă vârful urechii drepte. După îndeplinirea acestei formalități, toate vulpile tinere începură să urle furioase și se năpustiră asupra vulpoiului. Și așa se făcu că jupânului Smirre nu-i mai rămase altceva decât să-și ia lumea în cap. Urmărit de aproape de vulpile tinere, el părăsi astfel muntele Kulla și se făcu nevăzut.

În vremea asta, cocoșii de pădure și gotcanii își continuau concertul. Vezi însă că păsările acestea au o meteahnă: când se pun pe cântat, nici nu mai aud, nici nu mai văd. Nici măcar nu îngăduiră să fie tulburate...

Până la urmă însă, concertul luă sfârșit și se iviră pe tăpșan cerbii de la Hækkeberga, să-și arate dibăcia sportivă în lupte. Mai multe perechi de cerbi prinseră să se lupte în același timp, năpustindu-se cu toată puterea unii asupra altora. Lupta era înverșunată și cerbii se izbeau cu coarnele, care se împleteau între ele, fiecare căutând să-și împingă dușmanul îndărăt. Tufele de iarbă-neagră erau sfârtecate sub copitele luptătorilor. Din gură le ieșeau aburi, din gâtlejuri scoteau mugete înfricoșătoare, în timp ce boturile le erau pline de spumă. De jur împrejur, pe colnice, domnea o tăcere mormântală. Fiecare viețuitoare încerca simțăminte noi. Toate căpătaseră curaj și se simțeau puternice, înviorate de forțe proaspete, renăscute în acel aer înmiresmat de primăvară, sprintene și dornice de tot felul de aventuri. Nu erau mânioase unele pe altele, dar, de-a lungul și de-a latul tăpșanului, aripile se ridicau, penele se zbârleau, iar ghearele se ascuțeau... Dacă cerbii de la Hækkeberga ar mai fi continuat o clipă, s-ar fi iscat pe colnice o luptă sălbatică, căci toate viețuitoarele aflate acolo aveau convingerea nestrămutată că erau și ele pline de vlagă, că moleșeala din timpul iernii luase sfârșit, că sângele le clocotea și lor în vine.

Din fericire, cerbii s-au oprit la vreme. Pe urmă se auziră șoapte de la un colnic la altul:

— Urmează acuma la rând cocorii!

Și cât ai clipi apărură păsările cenușii, crepusculare, cu pene mari la aripi, cu podoabe de pene roșii la gât. Cu picioroangele lor, cu găturile lor zvelte, cu capetele mici, alunecau pe povârnișul colnicului cuprinse de un delir misterios. În timp ce alunecau, se legănau, zburând parcă și dănțuind în același timp. Își țineau aripile întinse cu multă grație, ceea ce nu le

împiedica să se miște cu o iuțeală uimitoare. Era ceva ciudat și straniu în mișcările lor. Părea un joc de umbre cenușii pe care ochiul abia putea să-l urmărească, joc deprins de păsările acestea de la negurile ce plutesc deasupra mușchiului singuratic. Era un joc fermecat. Toți aceia care nu mai fuseseră până atunci pe muntele Kulla își dădeau bine seama de ce adunarea de acolo își luase numele după hora cocorilor. Era sălbăticie și sete de viață în hora acestora. Nimeni nu se mai gândea la luptă. În schimb, toate viețuitoarele aflate acolo, fie zburătoare, fie nu, tânjeau să se înalțe cât mai sus, să plutească deasupra norilor, să cerceteze culmile văzduhului.

● PE VREME PLOIOASĂ ●

Miercuri, 30 martie.

Și iată că se ivi prima zi ploioasă din timpul călătoriei. Când se aflaseră prin părțile lacului Vomb, găștele sălbatice se bucuraseră de vreme frumoasă, dar în ziua în care porniră spre miazănoapte începu să plouă. Năpârstoc stătuse ceasuri întregi ud learcă pe spinarea găscanului și dârdâia de frig. În dimineața zilei în care plecaseră la drum era senin și vreme liniștită. Găștele se înălțaseră în văzduh fără nici o grabă, cu Akka în frunte, celelalte urmând-o în două șiruri oblice, după cum cerea rânduiala. Din pricină că se grăbeau, nu avuseseră răgaz să ocărăscă vietățile rămase pe pământ. Neputând totuși să stea mute, cântau neîncetat, în tact cu bătaia aripilor, cântul lor obișnuit de ademenire:

– Unde ești? Eu sunt aici! Unde ești? Eu sunt aici!

Și cântul era un strigăt ascuțit și prelung... Toate găștele luau parte la acest strigăt stăruitor, curmându-l doar din când în când, ca să-i arate găscanului alb semnele de jos după care se călăuzeau în zborul lor.

Zburând deasupra ogoarelor pentru cultura cartofilor, care se găsesc în număr destul de mare în ținutul din preajma orașului Kristianstad, dar care erau încă nesemănate și negre, ele prinseră a striga:

– Treziți-vă și apucați-vă de treabă! Are cine vă deștepta acum. Ați trândăvit destulă vreme!

Gând zăreau de sus niscaiva oameni care se grăbeau să se ferească de ploaie, îi dojeneau spunându-le:

– Ce vă grăbiți așa? Nu vedeți că plouă turte și lipii, turte și lipii?...

Un nor mare și gros care înainta cu repeziciune spre miazănoapte se ținea scai de cârdul de găște. Băgând de seamă că rămâne mereu în preajma lor, găștele își închipuiseră că târau norul după ele. Și cum tocmai în acel timp zăriră sub ele niște grădini întinse, începură să strige foarte mândre:

– Vă aducem dediței! Vă aducem trandafiri! Vă aducem flori de măr și muguri de cireș! Vă aducem mazăre și fasole, napi și varză! Cine vrea să le

ia! Cine vrea să le ia!

Astfel de strigăte se auziră pe când se revărsau primele averse pe pământ, și un răstimp toți fură bucuroși de ploaie. Dar cum ploaia ținu toată după-amiaza, găștele își pierdură răbdarea și începură să strige la pădurile însetate din preajma lacului Ivö:

— Nu v-ați săturat de ploaie? Nu v-ați săturat de ploaie?

Cerul se întuneca mereu, iar soarele stătea bine ascuns, neștiind nimeni unde se află. Ploaia cădea tot mai deasă, ciocnind aripile găștelor sălbatice și căutând să răzbească până la piele prin penele unsuroase ce le acopereau trupurile. Pământul era învăluit în aburi de ploaie. Lacurile, munții și pădurile se făcuseră una, contopindu-se într-o încălceală căreia nu-i puteai da de rost, iar semnele după care se călăuzeau găștele nu se mai puteau desluși. Zburătoarele înaintau tot mai încet și strigătele lor voioase amuțiseră, în timp ce bietul Năpârstoc tremura de frig de nu mai putea.

Câtă vreme se aflase pe spinarea găscanului, călătorind prin văzduh, băiatul nu-și pierdu-se totuși curajul. După-amiază însă, găștele coborâră sub un pin închircit în mijlocul unei turbării mari, unde domnea frigul și era multă umezeală. O parte din ele își găsiră adăpostul în câteva tufe acoperite de zăpadă, în timp ce altele stăteau, fără nici un acoperământ într-o mlaștină pe jumătate dezghețată. Dar și în această împrejurare, Năpârstoc tot mai dădu dovadă de curaj. Începu să alerge sprinten și voios de colo până colo, ca să caute boabe de răchițele și afine înghețate. Veni totuși seara, și pământul se cufundă într-o beznă adâncă, lugubră și înfiorătoare, prin care nici ochii ageri ai lui Năpârstoc nu mai puteau răzbate. Băiatul se ghemui sub aripa găscanului, dar nu putu să adoarmă, fiind ud și rebegit de frig. În timp ce se perpelea așa, îi ajunseră la ureche fel de fel de zvonuri neînțelese, duduie de pași tainici și glasuri amenințătoare. Pe neașteptate îl cuprinsese o spaimă atât de grozavă, încât nu mai știa încotro s-o apuce. S-ar fi dus bucuros undeva, unde ar fi găsit foc și lumină.

„Ce-ar fi dacă aş cuteza măcar în noaptea asta să mă adăpostesc într-o casă de om? Își zise el. Barem să mă încălzesc o clipă la gura sobei și să capăt o îmbucătură... Iar înainte de răsăritul soarelui m-aș întoarce din nou la găștele mele sălbatice...”

Zis și făcut. Se strecură de sub aripa găscanului și sări jos. Nu-l trezi și nu le trezi nici pe găște. În tăcere și nevăzut de nimeni o porni la drum, străbătând turbăria.

Habar n-avea unde era, dacă se afla în Scania, în Smoland ori în *Blekinge*²².

Nu mersese prea mult, când zări un sat mare și își îndreptă pașii

²² După Scania, spre miazănoapte, urmează ținutul Blekinge (în partea de nord-est a Scaniei), care face parte din provincia Smoland.

într-acolo. După puțin timp dădu și de un drum. O luă pe aici și în curând se pomeni pe ulița satului, lungă de nu se mai sfârșea, cu copaci pe margini și cu ogrăzile una lângă alta.

Năpârstoc ajunsese într-unul din acele sate mari pe care le întâlnești des când urci la deal în interiorul țării, dar nu se prea văd la câmpie. Casele erau făcute din lemn și foarte frumoase. Cele mai multe aveau acoperișuri aplecate și frontispicii chenăruite cu frize. Cerdacurile erau împodobite cu geamlăcuri colorate, pereții dați cu vopsele în ulei, iar cercevelele ferestrelor erau albastre, verzi și chiar roșii. Mergând așa pe uliță și tot uitându-se la case, băiatul auzea răzbătând dinăuntru vorbe și râsete de oameni care stăteau la adăpost în odăi călduroase. Nu putea desluși bine vorbele, dar glasurile omenești i se păreau nespuse de frumoase.

„Ce-ar zice ei, oare, dacă aș bate la ușă și i-aș ruga să-mi dea voie să intru?” se gândi el.

Asta și avea de gând să facă, dar nu-i mai era teamă de întuneric de când văzuse ferestrele luminate. În schimb simțea iarăși sfiala care-l cuprindea ori de câte ori se apropia de ființe omenești.

„Mă duc să dau întâi o raită prin sat, și pe urmă o să cer voie vreunui gospodar să mân acolo peste noapte!” se încuraja el.

Una din case avea balcon. Chiar în clipa în care băiatul trecu prin fața ei, ușile de la balcon se deschiseră și o lumină galbenă străbătu afară prin niște perdele subțiri și ușoare. În balcon apărură o femeie tânără și frumoasă foc, care se rezemă de balustradă.

— Plouă, semn că vine primăvara! zise ea, c-un glas argintiu.

Când o văzu, băiatul simți o teamă ciudată. Îi venea parcă să plângă. Pentru prima oară simțea o oarecare neliniște că se izolase de oameni, că se despărțise de lumea în care trăise până nu de mult.

Trecu apoi pe lângă o prăvălie în fața căreia se afla o semănătoare. Se opri să se uite la mașină, iar pe urmă se sui pe capră și se așeză acolo. Stând așa, începu să plescăie din buze, făcându-se că mână caii. În același timp însă se gândea cât de plăcut ar fi să conducă pe ogor o mașină așa de arătoasă. Pentru o clipă uitase ce fel de înfățișare avea acum, dar își aduse curând aminte și sări jos de pe semănătoare. Apoi îl cuprinse o neliniște și mai grozavă. Se gândea de câte lucruri avea să fie lipsit, dacă va mai continua să trăiască în mijlocul viețuitoarelor sălbatice. Cu totul altceva e să trăiești între oameni de ispravă și destoinici.

Oare cum trebuia să se poarte, ca să ajungă iarăși om? Mult ar fi dat să știe acest lucru!

Se furișă pe treptele unei scări și, așezându-se pe ele, se adânci în gânduri, în timp ce ploaia cădea cu găleata. Rămase așa un ceas, două și tot chibzui mereu până ce i se încreți fruntea. Dar tot nu-i veni în minte ce avea

de făcut. Gândurile îi umblau prin cap valvârtej. Cu cât stătea mai mult acolo, cu atât i se părea mai cu neputință să găsească o ieșire din impasul în care se afla.

„De unde să se priceapă la așa ceva unul ca mine, care n-am învățat multă carte!... își zise el în cele din urmă. Dar oricum ar fi, trebuie să mă întorc printre oameni. O să-l întreb pe preot, pe doctor, pe învățător și pe atâția alții, care sunt oameni învățați și cunosc leacul metehnei de care sufăr eu!...”

Cu această hotărâre, se ridică de pe scări și se scutură, căci era murat de ploaie ca un câine ieșit dintr-o mocirlă.

În aceeași clipă văzu o bufniță mare ce venise în zbor și se așezase pe craca unui copac din marginea uliței. Îndată după aceea, un huhurez, care se afla sub streșină casei de alături, începu să se foiască și să strige:

— Hu-hu! Hu-hu! Te-ai întors acasă, cumătră bufniță? Cum ai petrecut prin cele țări străine?

— Mulțumesc, huhurezule dragă! Am petrecut foarte bine! răspunse bufnița. S-a întâmplat ceva mai de seamă în lipsa mea?

— Aici, în Blekinge, nu s-a întâmplat nimic, cumătră bufniță, însă în Scania, uite ce minune s-a petrecut: un băiat a fost vrăjit de un spiriduș, care a făcut din el un ghemuleț cât o veveriță de mic. Dar prichindelul n-a mai rămas la ai săi, ci a plecat cu un găscan domestic tocmai în Laponia.

— Ciudată veste îmi dai! Spune-mi, huhurezule dragă, mai ajunge iarăși om băiatul acela? Mai ajunge oare?

— Povestea are o taină mare, cumătră bufniță, dar uite că ți-o spun. Spiridușul cică ar fi zis că dacă băiatul o să aibă grijă de găscan să se înapoieze teafăr acasă și...

„Dacă o să am grijă de găscan să ajungă teafăr înapoi acasă, voi fi iarăși om. Ura! Ura! Voi fi iarăși om!...”

Striga „ura” cu atâta putere, încât e de mirare că nu l-a auzit nimeni de prin case. După asta, băiatul fugi în grabă, cât îl țineau picioarele, la găștele sale sălbatice din turbăria plină de umezeală.

● SCARA CU TREI TREPTE ●

Joi, 31 martie.

Găștele sălbatice aveau de gând să zboare a doua zi pe deasupra districtului Alibo din Smoland și de aceea trimiseră într-acolo pe Yksi și pe Kaksi în recunoaștere. Acestea se întoarseră însă cu vestea că în acel district toate apele erau înghețate și că pământul zăcea pretutindeni sub zăpadă.

— Mai bine să rămânem pe loc! ziseră găștele sălbatice. Nu putem

trece prin niște meleaguri unde nu se găsește apă și pășune.

— Bine, bine, să rămânem, nu zic nu! zise Akka, Dar dacă-i așa, va trebui să așteptăm aici o lună de zile încheiată. Eu zic s-o luăm spre răsărit prin Blekinge, ca să ajungem pe urmă în Smoland prin districtul More, care este aproape de țărmul mării și unde primăvara vine devreme.

Și astfel, Năpârstoc călători a doua zi pe deasupra ținutului Blekinge. Cerul era luminos, fără urmă de nori, și băiatul se simțea plin de voieșie, de parcă toată lumea ar fi fost a lui. Se mira singur de câte-i trecuseră prin cap în seara din ajun. Dar acum era hotărât: nu se mai gândea cătuși de puțin să renunțe la călătorie și la viața prin pustietăți.

Peste Blekinge se așternuse o pâclă deasă, din care pricină Năpârstoc nu putu să vadă ce înfățișare avea. „O fi bine, oare, o fi rău pe aici?” se întreba el, căutând să-și aducă aminte ce învățase la școală despre această parte a țării. Trudă zadarnică. Știa doar bine că la școală numai de carte nu se ținuse!...

Deodată îi apărură școala înaintea ochilor. Copiii ședeau în băncile lor micuțe, cu mâinile întinse, în timp ce învățătorul se afla la catedră și părea nemulțumit. Pasămite, în fața hărții se afla chiar el, Nils, și trebuia să răspundă la o întrebare oarecare cu privire la Blekinge, dar nu știa ce să spună. În ăst timp, învățătorul se întuneca tot mai tare la față. Nils Holgersson avea impresia că dascălul lor ținea la geografie mai mult decât la orice altă materie. Coborând de la catedră, învățătorul îi luă din mână bețișorul cu care arătau pe hartă apele, munții sau orașele și-i spuse să treacă la loc în bancă.

„Am dat de naiba!...” își zise băiatul.

Învățătorul se duse pe urmă la fereastră și privi afară, fluierând o clipă a pagubă, Se urcă apoi iarăși la catedră și le spuse elevilor că le va istorisi ceva despre Blekinge. Ce le-a povestit atunci a fost atât de frumos, că Nils a ascultat totul fără măcar să clipească. Și deși trecuse multă vreme de-atunci, își aducea aminte fiecare cuvânt:

— Smoland e o casă înaltă, cu brazi pe acoperiș, își începuse istorisirea învățătorul. În față ei se află o scară largă, cu trei trepte mari. Scara se cheamă Blekinge și e lungă de tot. Ea se întinde pe o distanță de opt mile și cine vrea să ajungă de la capătul ei până la Marea Baltică mai are de mers încă patru mile. Scara asta a fost construită în vremea de demult. Ani de zile au fost cioplite în piatră treptele din care e alcătuită și așezate apoi cu măiestrie, ca să facă legătura între Smoland și mare.

Fiind așa de veche, scara nu mai arată, bineînțeles, ca pe vremea când era nouă. N-aș putea spune câtă grijă avea lumea de ea altădată; dar mare cum era, nici un târn nu putea pridiidi s-o țină curată. După câțiva ani a început să crească pe ea mușchi. Toamna, vântul o acoperea cu buruieni și

frunze uscate, iar primăvara se rostogoleau pe ea bolovani căzuți de la mari înălțimi. Toate astea îngrămădindu-se an după an și putrezind, cu vremea scara s-a acoperit cu un strat gros de țarină în care prindeau rădăcină nu numai buruieni, dar și tufe și chiar cogeamite copaci.

Totodată au avut loc alte nenumărate prefaceri, astfel că azi, între cele trei trepte ale scării există o mare deosebire. Cea de sus, care este mai aproape de Smoland, e acoperită în bună parte cu pământ neroditor și cu pietriș, pe care nu cresc decât mesteceni, cireși sălbatici și brazi, copaci care rezistă la frig și se mulțumesc cu puțin. Oricine își poate da seama de sărăcia de acolo după micimea ogoarelor, săpate în terenuri păduroase, și a caselor pe care și le fac oamenii.

Pe treapta din mijloc, pământul este mai roditor, Acolo e și ceva mai cald, copacii fiind, datorită acestui fapt, mai înalți și de soi mai bun: arțari, stejari, tei, mesteceni cu ramuri plecate și aluni. Brazi și pini nu cresc însă prin acele părți. Suprafețele cultivate se găsesc aici în mare număr, iar casele oamenilor sunt încăpătoare și frumoase. Priveliștea e cu totul alta decât cea de pe treapta de sus, și traiul oamenilor e mai îndestulat.

Cea mai bună treaptă e, totuși, a treia, cea de jos. E acoperită cu pământ bogat și mănos și, fiind încălzită de apa mării, frigul din Smoland nu ajunge deloc până acolo. Pe meleagurile ei cresc fagi, castani și nuci înalți cât turlele bisericilor. Tot aici se găsesc și ogoarele cele mai întinse. Locuitorii se ocupă însă nu numai cu exploatarea pădurilor și cu plugăritul, ci și cu pescuitul, cu negoțul și cu navigația. De aceea se și văd aici cele mai arătoase case. Multe locuri s-au dezvoltat, ajungând târguri și orașe.

Cu asta, nu v-am spus încă tot despre cele trei trepte ale scării. Trebuie să mai știți un lucru: când plouă pe acoperișul casei cele mari din Smoland ori când se topește zăpada acolo sus, apa e nevoită să-și caute drum încotrova și o parte din ea dă năvală, bineînțeles, pe scara cea mare. La început curgea pe toată lățimea ei. Cu vremea s-au produs însă crăpături, așa că apa s-a obișnuit să se prăvălească prin jgheaburi uneori bine ticluite. Apa e însă apă, orice i-ai face! Nu are niciodată odihnă. În unele locuri sapă, roade, scrijelește și trece mai departe, în altele stă pe loc și se adună. Jgheaburile s-au prefăcut în văi, iar pereții văilor s-au acoperit cu țarină, de care s-au agățat tufe, curpeni și copaci. Aceștia au crescut tot mai mari și mai deși, ajungând aproape să împiedice mersul șuvoaielor în drumul lor spre adâncuri. Când șuvoaiile astea ajung pe podișurile dintre trepte, se rostogolesc și curg mai departe în valuri spumoase, fiind în stare să pună în mișcare roți de mori și mașini, care se și văd oriunde se află o cădere de apă.

Și stați că tot n-am sfârșit povestea provinciei cu scara de trei trepte. Trebuie să vă mai spun că acolo sus în Smoland, în casa cea mare, a locuit pe vremuri un uriaș, care a ajuns la adânci bătrânețe. De bătrân ce era, îl obosea prea mult să tot coboare scara cea lungă, ca să ajungă la mare să

prindă somonul cu undița. I s-a părut atunci moșneagului că erau mult mai ușor și mai practic ca somonul să vină singur până acolo sus, unde locuia el. Ce-a făcut el atunci? S-a urcat pe acoperișul casei și a început să zvârle bolovani în Marea Baltică. Îi azvârlea cu atâta putere, încât se rostogoleau pe toată scara, din Blekinge până la mare. Când cădeau bolovani în mare, somonii se speriau de moarte, o tureau din mare și se urcau prin șuvoaiele din Blekinge, făcându-și drum înainte, suind prin cataracte, fără a se opri din goana lor decât hăt departe, sus la Smoland, unde trăia bătrânul uriaș.

Că această poveste e adevărată se vede după numărul mare de ostroave și de stânci de lângă țărmul ținutului Blekinge, care nu sunt altceva decât bolovani aruncați odinioară de către uriaș. Acest lucru se mai vede și din faptul că somonii se urcă și azi pe apele din Blekinge până sus în Smoland.

Uriașul acela e vrednic însă de multă cinste și mulțumire din partea locuitorilor din Blekinge, deoarece pescuitul somonilor în apele ținutului și piatra cioplită din stânci le dau de lucru și îi hrănesc chiar și în zilele noastre.

● PE MALURILE RÂULUI **RONNEBY**²³ ●

Vineri, 1 aprilie.

Nici găștele sălbatice, nici vulpoiul Smirre n-ar fi crezut că se vor mai întâlni vreodată după plecarea lor din Scania. S-a întâmplat însă că găștele, în drumul lor, au ajuns în Blekinge, unde se refugiase în surghiun și jupânul vulpoi. Până atunci stătuse prin părțile de sus ale ținutului, pe unde nu văzuse însă parcuri cu cerbi și căprioare... Din pricina asta era mai nemulțumit decât părea să fie.

Într-o după-amiază, jupânul vulpoi hoinărea pe niște meleaguri pustii și păduroase din *Mellanbygd*²⁴, nu departe de râul Ronneby, când văzu deodată trecând în zbor un cârd de găște sălbatice. Vulpoiul observă că una din păsări era albă și înțelese numaidecât cu cine avea de-a face.

Se puse deci în urmărirea găștelor, nu atât pentru plăcerea de a se ospăta cu ceva de preț, cât mai ales din dorința de a se răzbuna pentru toate necazurile pe care i le pricinuiseră ele. Le văzu zburând spre răsărit până ce ajunseră la râul Ronneby; după aceea o luară spre miazăzi, urmând cursul râului la vale. Vulpoiul înțelese atunci că găștele își căutau un culcuș în apropiere de malul râului și începu să tragă nădejdea că o să pună gheara pe câteva din ele, fără prea mare greutate. Când văzu totuși, în cele din urmă,

²³ Ronneby - râu navigabil care izvorăște din lacurile din centrul ținutului Blekinge și se varsă în Marea Baltică. Pe malul acestui râu se găsește pitorescul orașel Ronneby, în apropierea căruia se află o stațiune de ape minerale.

²⁴ Mellanbygd - regiune din sudul ținutului Blekinge.

unde coborâseră păsările, își dădu seama cu ciudă că își aleseseră un loc atât de bine apărat, încât nu putea să ajungă la ele.

Ronneby nu e un râu mare, dar are țărături minunate, despre care se vorbește mult. În bună parte curge printre munți prăpăstioși, ai căror pereți cad vertical, fiind acoperiți cu caprifoi și cireși sălbatici, cu spinișori și arini, cu arțari și sălcii. Nici o priveliște nu poate fi mai plăcută într-o zi minunată de vară ca vegetația verde de pe aceste povârnișuri.

Acum însă, când poposiseră aici vulpoiul Smirre și găștele sălbaticе, era o vreme urâtă și friguroasă de iarnă care se îngâna cu primăvara. Copacii erau goi. Nimeni nu se gândea dacă pe malurile râului este frumos sau urât. Găștele sălbaticе se bucurau că putuseră găsi o fâșie îngustă de nisip sub unul din acești pereți prăpăstioși, unde să se poată adăposti. În fața lor vuia apa repede a râului, umflată ca pe vremea când se topesc zăpezile; în spate se înălța un perete de stâncă cu neputință de urcat; iar deasupra aveau drept acoperiș ramurile plecate ale copacilor. Nici că puteau găsi un adăpost mai bun. Ele adormiră îndată, dar Năpârstoc nu putea închide ochii de fel. Cum asfinți soarele, îl cuprinse teama de întuneric și de pustiu, făcându-i-se iar dor de oameni. Vârât sub aripa găscanului, băiatul nu vedea nimic și nici nu putea auzi bine ce se petrecea împrejur. În sinea lui se gândea că n-ar fi fost în stare să-și scape prietenul, dacă l-ar fi atacat vreo jivină.

Zvonuri nedeslușite, ciudate și înfiorătoare îi ajungeau la ureche și, în neliniștea lui, băiatul ieși de sub aripă și se așeză jos, lângă găscan.

În ăst timp, jupânul Smirre stătea cocoțat pe o culme de munte și căta în jos, spre găște, cu privirea lui ageră. „Degeaba le mai urmărești, lasă-te mai bine păgubaș! Își zise el, amărât și descurajat. Cum să te cațări pe un povârniș așa de prăpăstios, vulpoiule, când știi prea bine că nici nu poți înota într-o apă atât de repede?! Și, după toate, nu ai nici măcar o potecă pe unde să poți coborî până la culcușul găștelor!... Nu vezi ce păsări istețe sunt? Ia-ți nădejdea de la ele și nu-ți mai pierde vremea să le urmărești!...”

Vezi însă că Smirre, ca toate vulpile, de altfel, nu putea să renunțe cu una, cu două la planul pe care-l clocise în minte. De aceea se așeză pe muchea unei stânci, cu ochii țintă la găște. Orbit de furie nu se gândea decât la răul pe care i-l făcuseră ele. Din pricina lor fusese doar surghiunit din Scania și nevoit să-și caute adăpost în acele meleaguri sărăcicioase din Blekinge. Întărâtat peste măsură, dorea moartea cârdului de găște sălbaticе, chit că nu putea să le vină el însuși de petrecanie.

Cum stătea așa în ciudat, auzi niște scrâșnituri într-un pin ce se afla drept lângă el și chiar în clipa aceea zări o veveriță coborând cu iuțeală din copac, urmărită aprig de un jder. Nici veverița, nici jderul nu-l văzuseră pe vulpoi, care urmărea prigoana ce se desfășura din copac în copac.

Jupânul Smirre își arunca ochii când la veverița care sărea printre crengi cu ușurința unei zburătoare, când la jder, care la cățarat nu avea dibăcia veveriței, dar care se strecura liniștit pe trunchiurile copacilor, ba în sus, ba în jos, de parcă ar fi mers pe o potecă în pădure.

„Dacă m-aș putea cățara numai pe jumătate ca unul din ei – își zicea în sine jupânul vulpoi – n-ar mai dormi liniștite alea de jos!...”

De îndată ce veverița fu prinsă și vânătoarea luă sfârșit, Smirre se îndreptă spre jder, dar se opri la o distanță de doi pași, în semn că nu avea de gând să-i șterpească prada. Îl salută apoi foarte prietenos și-l felicită pentru captura lui. Smirre, întocmai ca orice vulpe, de altfel, se exprima cu multă ușurință. Jderul, dimpotrivă, care se socotea o minune de frumusețe cu trupul său lung și subțire, cu capul său mic, cu blana-i moale și cu petele de pe gât de culoare brună deschisă, nu era, de fapt, decât o fiară necioplită de pădure și abia îi răspunse vulpoiului.

– Mă prinde mirarea – îi zise Smirre – că un vânător ca tine umblă după veverițe, când are la îndemână un vânat mult mai de soi!

Aici se opri. Văzând însă că jderul rânjește cu mândrie, urmă mai departe:

– E oare cu putință să nu fi văzut găștele sălbatice care se adăpostesc colo jos, sub munte? Ori, poate, nu ești dibaci la cățarat, să ajungi până la ele?...

De astă dată nu mai avu nevoie să aștepte răspuns. Jderul se repezi la el cu spinarea încovoiată și cu părul măciucă.

– Ai văzut găște sălbatice?... se răsti jderul la vulpoi. Spune-mi repede unde-s, că de nu te mușc de beregată!

– Ian ascultă! zise Smirre. Nu uita că-s de două ori mai mare ca tine, așa că te rog să fii cuviincios! Dacă vrei, eu îți spun cu dragă inimă unde-s găștele sălbatice...

În clipa următoare, jderul și pornise la vale. Privindu-l cum își strecura trupul subțire ca de șarpe de la o cracă la alta, Smirre își zise: „Vânătorul ăsta e de o cruzime nemaipomenită!... Cred că găștele sălbatice o să-mi fie recunoscătoare pentru baia de sânge în care se vor trezi!...”

Vulpoiul aștepta tocmai să audă țipătul de groază al găștelor, când îl văzu pe jder prăvălindu-se de pe o cracă și căzând bândâbâc în apa râului. În aceeași clipă, păsările se înălțară în văzduh și se îndepărtară cu toată iuțeala.

Vulpoiul avea de gând să fugă pe urma lor; dar, curios să afle cum scăpaseră de primejdie, rămase pe loc, așteptând să vină jderul înapoi. Nenorocitul era ud leoarcă și se oprea din când în când să se șteargă pe cap cu labele din față.

— Nu m-am înșelat când am bănuț ca un stângaci ca tine o să cadă în apă! zise Smirre cu dispreț.

— N-am fost deloc stângaci și degeaba mă dojenești! se dezvinovăți jderul. Tocmai eram pe una din crăcile cele mai de jos și chiteam cum să înșfac mai multe găște dintr-o singură lovitură, când deodată m-am pomenit cu o piatră în cap. A fost aruncată cu atâta putere de un prichindel nu mai mare decât o veveriță, că m-am prăvălit în apă și, până să ies afară...

Mai mult n-a apucat să spună. Nu mai avea cine să-l asculte. Smirre o și luase la picior după găște.

În vremea asta, Akka zburase spre miazăzi, în căutarea altui culcuș. Întunericul nu se lăsase de tot. Mai sclipea încă o geană de lumină și luna străjuia pe cer, așa că putea să vadă destul de bine. Din fericire, cunoștea în amănunțime locurile acelea, căci de multe ori vântul o dusese spre Blekinge, când zburase primăvara deasupra Mării Baltice. Ea o luă de-a lungul râului la vale, urmărindu-l cum cotea ca un șarpe negru, strălucitor, prin peisajul scaldat de razele lunii. Ajunse astfel la cataracta Djupafors, unde Ronneby se ascunde mai întâi într-o galerie subterană, iar pe urmă, limpede și străveziu, parcă ar fi de sticlă, se aruncă într-o văgăună îngustă, sfărâmându-se în picături sclipitoare și în dantele de spumă. Sub cataracta albă se aflau niște bolovani printre care apa curgea cu o iuțea ametoare. Akka se lăsă din zbor deasupra bolovanilor, urmată de întreg cârdul. Era și acela un culcuș bun, mai ales după înserat, când nu se zărea pe acolo nici țipenie de om. La apusul soarelui, găștele nu putuseră coborî la cataractă, căci Djupafors nu se află într-un loc pustiu. Pe una din laturile ei o fabrică de hârtie, iar pe cealaltă, abruptă și împădurită, se întinde parcul Djupadal, pe ale cărui poteci alunecoase și prăpăstioase vin oamenii să se bucure de minunata priveliște a cataractei spumegânde și vuind. Nici aici, ca de altfel nici în cealaltă parte unde fuseseră, călătoarele nu se gândeau cătuși de puțin că poposiseră într-un loc neasemuit de frumos și de sălbatic. Dimpotrivă, își ziceau că e destul de înfiorător și de primejdios pentru ele să doarmă pe niște pietre lunecoase și ude, în vuietul și clocotul neconținut al unei căderi de apă. În schimb, erau mulțumite că se vedeau apărate de orice atac al fiarelor.

Găștele adormiră deci repede. Băiatul însă nu avea liniște să doarmă și stătea lângă ele să-l păzească pe găscan.

Nu trecu mult și apăru pe malul râului vulpoiul Smirre. Văzând găștele în mijlocul vârtejului spumegos, el își dădu seama că nici de data asta nu era chip să ajungă la ele. Nu le putea părăsi însă, așa că se așeză pe mal, să nu le scape din ochi. În sinea lui se simțea foarte umilit, văzându-și compromisă faima de vânător.

Deodată zări o vidră, care venea dinspre cataractă cu un pește în gură. Smirre îi ieși înainte, dar se opri la doi pași de ea, spre a-i dovedi că nu voia

să-i răpească prada.

— Mi se pare ciudat că te mulțumești să prinzi pește, câtă vreme sunt o droaie de găște sălbatice colo pe pietre zise vulpoiul.

Era atât de grăbit și de zelos, că nu se mai exprima cu toată ușurința, ca de obicei. Vidra nu întoarse capul spre râu nici măcar o singură dată. Era un animal vagabond, ca toate vidrele, și pescuise de multe ori pe lacul Vomb, așa că-l cunoștea, prea bine pe vulpoi.

— Ehei, jupâne Smirre, eu știu cu ce vicleșuguri umbli dumneata să momești o lostrită!... îi zise ea drept răspuns.

— Tu ești, Gripe? zise Smirre, bucuros, aducându-și pe dată aminte că vidra asta era o înotătoare iscusită și îndrăzneată. Nu mă prinde mirarea că nu vrei să te uiți la găște – o stârni el – de vreme ce nu ești în stare să ajungi la ele!...

Vidrei însă, care avea labe înotătoare, coada țeapănă ca o vâslă și blana impermeabilă, nu-i plăcea să audă pe cineva spunând că se află acolo o cădere de apă la care ea nu poate ajunge. Se întoarse deci spre apă și îndată ce văzu găștele sălbatice, zvârli peștele cât colo și se repezi de pe malul râpos drept în bulboană.

Dacă ar fi fost o vreme mai târzie de primăvară, când privighetorii își reiau reședința în parcul Djupadal, nu încape îndoială că meșterele cântătoare ar fi trilit după aceea, în multe nopți, despre lupta vidrei Gripe cu căderea de apă, căci nu fusese deloc ușoară. Vidra fu împinsă în nenumărate rânduri de iureșul valurilor și dusă de apă la vale, dar ea se întorcea iar și lupta cu îndârjire, când înotând, când cățărându-se pe bolovani și apropiindu-se uneori de găște. Era o încleștare plină de primejdii, care merita să fie cântată de privighetori. Smirre o urmărea cât putea cu privirea. În cele din urmă văzu că vidra se pregătea să se cațere sus la culcușul găștelor. În aceeași clipă se auzi răsunând un țipăt ascuțit și sălbatic. Vidra căzu pe spate în apă și fu târâtă de curent ca un pisoar orb. Se auziră apoi bătăi grăbite din aripi și găștele sălbatice își luară zborul, să-și caute culcuș aiurea.

Vidra se întoarse pe mal. Nu zise nimic și începu să-și lingă una din labele din față. Văzând că Smirre își bate joc de ea, deoarece nu izbutise să facă nici o ispravă, izbucni:

— Nu pentru că nu știu să înot am pățit-o, jupâne Smirre, ci din cu totul altă pricină. Ajunsesem până aproape de găște și tocmai eram gata să mă năpustesc asupra lor, când deodată mă pomenesc că vine spre mine o ființă mărunțică și mă înțeapă în picior cu un fier ascuțit. De durere mi-am pierdut cumpătul și am căzut în apă.

Altceva n-a mai avut timp să spună, căci vulpoiul se și făcuse nevăzut, luându-se după călătoarele înaripate.

Akka și cârdul ei de găște sălbatice fură iarăși nevoite să fugă în puterea nopții. Din fericire, luna nu apusese încă și Akka își putu găsi, cu ajutorul ei, un alt culcuș, pe care îl știa în partea locului. Ea zbură peste cascada albă și peste parcul Djupadal și trecu mai departe fără să coboare.

Spre miazăzi însă, mai jos de oraș, nu departe de mare, se află stațiunea balneară Ronneby, cu băi și izvoare termale, cu hoteluri mari și cu vile pentru vizitatori. Iarna sunt goale și pustii, lucru pe care păsările îl știau foarte bine, așa că multe stoluri își găsesc refugiu pe vreme de vijelie în balcoanele și pe verandele acelor clădiri.

Gâștele sălbatice coborâra pe unul din acele balcoane și adormiră îndată, ca de obicei. Lui Năpârstoc însă nu-i era somn, așa că nu se vârî sub aripa găscanului.

Balconul dădea spre miazăzi, astfel că băiatul avea perspectiva mării. Nedormind, se uita într-acolo și se minuna de frumusețea priveliștii la întâlnirea pământului din Blekinge cu marea.

E drept că marea și pământul se întâlnesc în fel și fel de chipuri. În multe părți, pământul coboară spre mare cu câmpii netede, acoperite cu pajiști, iar marea întâmpină uscatul cu nisip zburător pe care-l așterne în dune și movile, ca și cum ar fi supărată pe uscat și uscatul ar fi supărat pe mare, arătându-și unul altuia ce au mai rău. Alteori se întâmplă ca uscatul, când coboară la mare, să înalțe un zid muntos în fața lui, ca și cum marea ar fi ceva primejdios. Marea îl întâmpină atunci cu valuri furioase care biciuiesc stâncile, izbindu-se de ele de parcă ar vrea să sfarme uscatul.

În Blekinge, această întâlnire are o înfățișare deosebită. Uscatul se desprinde în promontorii, în insule și ostroave, iar marea se desface în bazine, în golfulețe și strâmtori, și acest lucru face, poate, ca întâlnirea să pară a fi însuflețită de voie bună și armonie.

Gândiți-vă întâi la mare. Până hăt departe e pustie, golașă și întinsă. Nu face altceva decât să-și rostogolească neconținut valurile tulburi. Când se apropie de uscat, dă peste prima stâncă. Pune stăpânire pe ea, o despoaie de orice verdeață, făcând-o să fie golașă ca și întinsurile ei. Întâlnește apoi altă stâncă și se poartă și cu ea la fel. Pe urmă, alta. I se întâmplă și ei același lucru. E dezbrăcată și jefuită, ca și cum ar fi încăput pe mâna unor tâlhari. Stâncile sunt apoi tot mai dese și atunci marea își dă seama că uscatul i-a trimis în întimpinare copiii lui cei mai mici s-o înduioșeze și s-o îmblânzească. Cu cât se apropie mai mult de uscat, marea devine mai prietenoasă; își trimite valuri din ce în ce mai domoale, își potolește vijelia, lasă verdeață în crăpăturile pe care le face, se împarte în strâmtori și golfulețe și, în cele din urmă, atinge uscatul fără a fi de loc primejdioasă, îngăduind vaselor mici să plutească pe ea. Nici ea însăși nu se mai recunoaște, atât de bună și de prietenoasă devine.

Gândiți-vă apoi la uscat. E uniform pretutindeni. Cât vezi cu ochii, numai câmpii netede, cu câte o pădurice de mesteceni între ele, ici și colo, sau șiruri lungi de dealuri cu crestele împădurite. Parcă nu s-ar gândi la altceva decât la ovăz, la napi, la cartofi, la brazi și la molizi. Vine apoi marea și își croiește un golfuleț. Uscatul nu se sinchisește de ochiul ăsta de apă, ci îl împodobește pe margini cu mesteceni și arini, ca și cum ar fi un lac obișnuit de apă dulce. Se ivește pe urmă alt golfuleț. Nici de el nu-i pasă uscatului, care-l împodobește la fel ca și pe cel dintâi. Aceste golfulețe și golfuri se lărgesc însă și caută să-și facă drum mai departe. Ele macină câmpiile și sfarmă pădurile, și atunci uscatul nu are încotro și le bagă în seamă.

Poza nils06 [P099]

— Mi se pare că vine marea peste mine! zice el și începe apoi să se dichisească.

Își pune cununi de flori, se acoperă cu dealuri și aruncă insule în mare. Nu vrea să mai știe de brazi și de molizi, pe care îi dă la o parte ca pe niște vechituri, împodobindu-se cu stejari, cu tei, castani și livezi înfloritoare și făcându-se frumos ca un parc de castel. Iar când se întâlnește cu marea, e atât de schimbat, că nici el nu se mai recunoaște.

Toate aceste lucruri nu se pot vedea decât vara. Năpârstoc observă însă cât de blândă și de prietenoasă era natura și se simți mai liniștit în timpul nopții decât înainte. Și deodată, pe când nici nu se aștepta, auzi un urlet puternic și sinistru răzbătând prin văzduh în parcul stațiunii balneare. Se ridică imediat și văzu o vulpe pe esplanada de sub balcon, scaldată de razele lunii. Pasămite, Smirre urmărise găștele sălbatice și de astă dată. Descoperindu-le ascunzătoarea, înțelese că nici acum nu putea să ajungă la ele și de aceea începuse să urle de necaz.

Auzind acele urlete, bătrână Akka se deșteaptă din somn și, deși nu putea să vadă mai nimic, i se păru că recunoaște glasul.

— Tu ești acolo, Smirre, acum în puterea nopții?... întrebă ea.

— Da, eu sunt - răspunse vulpoiul - și vreau să vă întreb, găștelor, ce părere aveți despre distracția pe care v-am oferit-o în noaptea asta!

— Vrei să spui că tu ești acela care ai asmuțit asupra noastră jderul și vidra? întrebă Akka.

— O ispravă bună nu poate fi tăgăduită... zise vulpoiul. V-ați jucat odată de-a găștele cu mine. Am început acum să mă joc și eu de-a vulpea și n-am de gând să mă opresc câtă vreme una din voi va mai fi încă în viață, chiar dacă aș fi nevoit să vă urmăresc pe tot întinsul țării.

— Ar trebui să te gândești, totuși, jupâne Smirre, că nu-i frumos din partea ta, care ai dinți și gheare, să ne urmărești pe noi, care nu ne putem apăra, zise Akka.

Vulpoiului i se păru că numai frica o făcea pe Akka să vorbească așa și se gândi să-i răspundă:

— Dacă vrei, Akka, să mi-l zvârli jos pe acel Năpârstoc care mi-a stat împotriva de atâtea ori, îți făgăduiesc c-o să fac pace cu cârdul vostru! Niciodată n-o să vă mai urmăresc, nici pe tine, nici pe găștele tale.

— Pe Năpârstoc nu ți-l pot da! răspunse Akka. Toate câte ne aflăm în cârd, de la cea mai tânără până la cea mai bătrână suntem gata să ne dăm viața pentru el!

— Dacă vă e atât de drag – zise Smirre – vă făgăduiesc că el o să fie cel dintâi dintre voi pe care o să mă răzibun!

Akka nu-i mai dădu însă nici un răspuns. După ce vulpoiul mai scoase câteva urlete de furie și neputință, se așternu din nou liniștea. Năpârstoc era încă treaz. Îl împiedicau acum să doarmă vorbele pe care Akka le spusese vulpoiului. Niciodată n-ar fi crezut că va auzi pe cineva spunând că este gata să-și dea viața pentru el. Din acea clipă nu se mai putea spune despre Nils Holgersson că nu iubea pe nimeni.

● **KARLSKRONA**²⁵ ●

Sâmbătă, 2 aprilie.

La Karlskrona, într-o seară cu lună, vremea era liniștită. Peste zi plouase întruna și bătuse vântul cu putere; din pricina asta, pesemne, lumea socotea că vijelia nu încetase, căci doar pe ici pe colo se mai vedea câte un om care se încumetase să iasă pe stradă.

După ce zburase pe deasupra insulei Vämm și a ostrovului Pantar, găasca Akka, împreună cu tot cârdul ei de găște sălbatice, se îndreptă zorită spre orașul care în acele ceasuri de seară era atât de pustiu. Păsările sosiseră la acea vreme târzie, ca să-și caute un culcuș sigur pe una din insulele de lângă țărmul mării. Pe uscat nu putuseră să rămână, din pricină că vulpoiul Smirre era pe urmele lor și le-ar fi dibăcit culcușul oriunde ar fi coborât din văzduh.

Văzând de sus marea și insulele presărate pe o nesfârșită întindere, Năpârstoc avea impresia că se află în fața unei priveliști bizare și fantastice. Cerul nu mai era albastru, ci se boltea deasupra lui ca o emisferă de sticlă verde. Marea era albă ca laptele. Cât vedeai cu ochii, pe întinsul ei se rostogoleau talazuri albe, cu sclipiri argintii pe creste. În larg se aflau o sumedenie de insule negre ca tăciunii. Fie că erau mari, fie că erau mici, fie netede ca niște câmpii, fie acoperite cu stânci, erau la fel de negre. Până și casele oamenilor, bisericile și morile de vânt, care, de altfel, sunt în mod

²⁵ Karlskrona - oraș și port situat pe câteva din marele număr de insule din partea de nord-est a Scaniei.

obișnuit albe sau roșii, se vedeau negre sub cerul verde. Băiatului i se păru că pământul de sub el se schimbase și că ajunsese acum pe alt tărâm. Tocmai de aceea își pusese în gând să se poarte ca un viteaz în acea noapte și să nu se teamă de orice l-ar fi speriat. O insulă înaltă și stâncoasă, acoperită cu blocuri mari și colțuroase, se deslușea în întuneric, iar printre blocuri se zăreau pete luminoase de aur sclipitor. Se gândi atunci la pietrele de la *Trolle-Ljungby*²⁶, pe care vrăjitori le puneau în vârful unor stâlpi mari de aur, întrebându-se dacă nu era și aici ceva asemănător.

Cu pietrele și cu aurul ar mai fi fost cum ar mai fi fost, dacă n-ar fi văzut atâtea ciudățenii în apa ce înconjură insula. Păreau a fi balene, rechini și alte animale de mare. Dar Năpârstoc înțelese că, de fapt, erau niște căpcăuni de mare care se adunaseră în jurul insulei ca s-o ia cu asalt și să lupte cu căpcăunii de uscat ce locuiau pe ea.

Cât despre căpcăunii de pe uscat, aceștia erau niște fricoși, căci el văzu în vârful insulei un uriaș cu brațele întinse, disperat parcă de nenorocirea ce avea să se abată asupra lui și asupra întregii așezări.

Nu mică îi fu spaima lui Năpârstoc când băgă de seamă că Akka se lăsa în jos chiar pe acea insulă.

— Pentru nimic în lume nu trebuie să coborâm aici! țipă el.

Dar găștele nu țineau seama de văicărelile lui și coborau mereu. Băiatul rămase în curând uimit văzând că pe insulă nu se afla nimic din câte i se năzăriseră lui de sus, din văzduh. Blocurile cele mari de piatră se dovediseră a fi case și nimic altceva. Toată insula era un oraș, iar petele sclipitoare de aur erau felinare și șiruri de ferestre luminate. Uriașul cu brațele întinse de sus de pe insulă era o biserică cu două turlă înalte, iar cele ce i se păreau a fi căpcăuni și monștri de mare erau în realitate vase și vapoare de tot felul, prinse de chei cu odgoane de jur împrejurul insulei. Lângă țărni pluteau mai mult bărci cu vâsle, șalupe cu pânze și vapoare de *cabotaj*²⁷. În larg se aflau însă cuirasate de război, unele de mari dimensiuni, cu coșuri uriașe, altele lungi și înguste, a căror formă le îngăduia să spintece apa ca peștii.

Oare ce oraș era? La asta se gândea Năpârstoc văzând marele număr de vase de război. Se jucase totdeauna cu corăbii, dar acelea nu erau decât niște corăbioare cărora le dădeau drumul pe gârta din șanțul șoselei. Se dumeri însă pe dată că un oraș cu atâtea vase de război nu putea să fie altul decât Karlskrona.

Bunicul său dinspre mamă fusese un marinăr bătrân și încercat și toată viața lui povestise despre Karlskrona, despre marele arsenal de război și despre tot ce se afla în acel oraș. Băiatul se simțea aici ca și acasă și era

²⁶ Trolle-Ljungby - localitate fictivă dintr-un basm suedez.

²⁷ Cabotaj - navigație la mică distanță de-a lungul coastei.

bucuros că avea să vadă toate lucrurile despre care auzise povestindu-i-se de atâtea ori.

Nu apucă să zărească însă decât niște turnuri și fortificații care închideau intrarea în port și câteva din numeroasele clădiri ale arsenalului, căci Akka și coborî pe una din turlele bisericii.

Era firește un loc sigur pentru cine voia să fie la adăpost de primejdia vulpilor, și băiatul se gândi că ar fi bine să se tupteze sub aripa găscanului, ca să poată dormi și el măcar puțin în acea noapte. După ce s-ar fi luminat de ziuă, ar fi căutat să vadă ceva mai bine vasele și arsenalul.

Din păcate, Năpârstoc nu avea însă deloc astâmpăr.

Nu se putea stăpâni să aștepte până a doua zi, ca să vadă vapoarele. Nu apucase să închidă ochii nici cinci minute, și ieși tiptil de sub aripă, apoi coborî în stradă, cățărându-se pe burlanele streășinei și pe paratrăsnet.

Puțin după aceea se afla în piața cea mare. Spre norocul său, piața era pustie. Nu se afla în ea decât o statuie așezată pe un soclu înalt. Năpârstoc se uită lung la statuia care reprezenta un bărbat înalt și voinic, cu tricorn în cap, îmbrăcat cu o haină lungă și cu pantaloni scurți și încălțat cu cizme butucănoase, întrebându-se în sinea lui cine putea să fie. Omul acela ținea în mână un băț lung, și parcă voia să se folosească de el, căci avea o înfățișare feroasă, nasul mare și coroiat și gura mare.

„Ce-o fi cu buzatul ăsta?” își zise Năpârstoc în cele din urmă. Niciodată nu se simțise mai mic și mai neînsemnat ca în seara aceea. Încercă să-și facă singur curaj, aruncând celui de pe soclu o vorbă obraznică. Pe urmă nu se mai gândi la statuie și apucă pe o stradă lungă ce cobora spre mare.

Nu ajunsese prea departe, când auzi pe cineva bocănind în urma lui. Cel care venea călca pe pavajul de piatră cu pași grei și îndesați și se sprijinea într-un băț ghintuit. Parcă pornise la drum statuia de bronz din piață.

Coborând strada și ascultând pașii, Năpârstoc se încredința tot mai mult că cel care venea în urma lui era însăși statuia. Pământul și casele se cutremurau, de bună seamă, din pricina pașilor săi grei și îndesați. Băiatului începu să-i fie frică, aducându-și aminte de obrăznicia pe care i-o aruncase în față puțin mai înainte. Nu cuteza totuși să se întoarcă pentru a vedea dacă cel care-l urmărea era, într-adevăr, cine bănuia el.

„O fi plecat și el ca să-i treacă de urât! își zise Năpârstoc. Nu cred că-i supărat pe mine pentru vorbele pe care i le-am spus. Doar nu i le-am spus cu gând rău...”

În loc să meargă drept înainte, ca să ajungă la arsenal, Năpârstoc coti pe o stradă ce ducea spre răsărit. Voia să scape mai întâi de omul din spatele lui.

— Omul de bronz apucă însă și el pe aceeași stradă și atunci băiatul fu

cuprins de o spaimă grozavă, neștiind ce să mai facă. Cum toate porțile se aflau închise, era greu să găsească vreo ascunzătoare pe undeva.

Mergând așa, dădu cu ochii de un om care stătea, în picioare pe o alee presărată cu nisip și îi făcu semn. „E, desigur, cineva care vrea să m-ajute!” se gândi Năpârstoc, foarte bucuros, și se grăbi s-ajungă la acel om. Îi era atât de frică, încât îi bătea inima în piept ca un clopot.

Apropiindu-se însă de omul care stătea pe un scăunaș în marginea aleii presărate cu nisip, băiatul încremeni. „Oare ăsta-i cel ce mi-a, făcut semn?!” se întrebă el, văzând că omul era de lemn din cap până-n picioare.

Se opri și se uită lung la el. Era un om voinic, cu picioarele scurte, cu fața lătăreață și rumenă, cu păr negru, lucios și cu barba tot neagră. Pe cap avea o pălărie neagră de lemn și drept veșmânt, o haină de culoare închisă, tot de lemn. De lemn era și brâul care-i încingea mijlocul. Omul purta niște nădragi scurți, ciorapi cenușii, iar în picioare pantofi. Și toate astea erau tot de lemn.

Fusese vopsit și lustruit de curând, astfel că strălucea în bătaia razelor de lună, ceea ce făcea să aibă o înfățișare atât de simpatică, încât câștigă repede încrederea deplină a băiatului.

În mâna stângă ținea o placă de lemn pe care stătea scris:

„Vă rog frumos și prea smerit, deși mi-e glasul răgușit, cel clop de lemn să-mi ridicați și-un ban în el să aruncați”.

Așadar, omul nu era decât o cutie a milelor... Năpârstoc rămase dezamăgit. Ce crezuse el și ce vedea în realitate! Își aduse totuși aminte că bunicu-său pomenea adesea și de omul ăsta de lemn, când își depăna amintirile, spunând că el era foarte drag copiilor din Karlskrona. Lucru de altfel prea adevărat, căci nici lui Năpârstoc nu-i venea să se despartă de acel om. Era tare bătrân, părea să aibă câteva sute de ani, dar totodată arăta voinic, îndrăzneț și voios. Băiatul se uita cu atâta drag la el, încât uită de cel de care fugise. Îl auzi însă peste puțin. Deci și omul de bronz venea acolo. Încotro s-o ia Năpârstoc?

În clipa când se credea încolțit și pierdut, îl văzu pe omul de lemn făcându-i o plecăciune și întinzându-i mâna mare și lată. Era cu neputință ca Năpârstoc să bănuie că ar trebui să se teamă de ceva, așa că sări imediat drept în palma omului. Cât ai zice pește, acesta își scoase pălăria și-l așeză pe băiat sub ea.

Abia îl pitise acolo și își lăsase brațul în jos, că se și pomeni drept în față cu omul de bronz; acesta bătu cu bățul în pământ, de-l făcu pe omul de lemn să tremure pe scăunașul pe care stătea. Omul de bronz îl întrebă apoi cu un glas puternic și sonor:

— Tu cine ești?

Omul de lemn luă poziția de drepti, făcând să trosnească

îmbrăcămintea veche de pe el, duse mâna la pălărie, în semn de salut, și răspunse:

— Rosenbom, fie-mi cu iertăciune, Măria Ta! Pe vremuri am fost șef de echipaj pe vasul de linie „Cutezătorul”. După ce mi-am făcut serviciul militar în marină, am fost angajat paznic la biserica Amiralității, iar în cele din urmă, sculptat în lemn și expus, ca să fac slujbă de cutie a milelor.

Năpârstoc tresări când îl auzi pe omul de lemn zicând „Măria Ta”. Se mai gândi el ce se mai gândi și pricepu că statuia din piață îl reprezenta pe cel care întemeiasă orașul Karlskrona. Cel pe care-l întâlnise acolo nu era altul decât însuși Carol al *XI-lea*²⁸.

— Sunt mulțumit de răspunsul tău! zise omul de bronz. Acuma te rog să fii bun și să-mi spui dacă n-ai văzut cumva un prichindel care umblă noaptea hoinar prin oraș. E o pușlama obraznică și, dacă pun mâna pe el, îl învăț eu minte!...

Bătu apoi iarăși cu bățul în pământ, încruntându-se mânios.

— Să-mi fie cu iertăciune, Măria Ta, de văzut l-am văzut, zise omul de lemn. Năpârstoc tremura ca varga sub pălăria de lemn și se uita la omul de bronz printr-o crăpătură. Se liniști însă când omul de lemn adăugă: Măria Ta e pe urme greșite. Piticul acela avea de gând să fugă la arsenal și să se pitească undeva pe acolo.

— Da, Rosenbom? Atunci uite ce: ridică-te de pe scăunașul tău și hai cu mine să-mi ajuți să-l gădesc! Patru ochi văd mai bine decât doi, Rosenbom!

Omul de lemn răspunse însă cu glas tânguitor:

— Rog prea smerit pe Măria Ta să-mi îngăduie să rămân pe loc. După înfățișare par zdravăn și voinic, dar sunt un biet moșneag bătrân și hodorogit. Cu mare anevoie mă pot urni.

Poza nils07 [P107]

Omul de bronz nu era din aceia cărora le place să fie contrașiși.

— Ce-s mofturile astea? tună el. O dată ce ți-am poruncit, hai cu mine, Rosenbom!

Ridicând după aceea brațul, îi dădu omului de lemn o lovitură zdravănă peste umăr:

— Vezi că duci la tăvăleală, Rosenbom?... zise el.

Porniră apoi amândoi, impunători și falnici, pe străzile din Karlskrona, până ce ajunseră la o poartă înaltă ce dădea spre arsenal. Acolo stătea de strajă un marinar. Omul de bronz trecu înainte și lovi cu piciorul în poartă. Marinarul nu-i dădu însă nici o atenție.

²⁸ Carol al XI-lea (1655 - 1697) - rege al Suediei între anii 1660 - 1697, promovând o politică de întărire a absolutismului și de limitare a atribuțiilor nobilimii. A reorganizat armata și flota maritimă, cu scopul de a transforma țara într-o mare putere.

Ajungând la arsenal, văzură în fața lor un port larg, cu despărțituri de poduri pe piloți. În diferitele bazine ale docurilor se aflau vase de război, care, de aproape, păreau mai mari și mai înspăimântătoare decât cele pe care le văzuse Năpârstoc de sus din văzduh.

„Nu degeaba, spuneam eu că-s monștri și căpcăuni!...”

– Unde socoți c-ar fi mai bine să începem a-l căuta? întrebă omul de bronz.

– Pentru unul ca el, cea mai bună ascunzătoare e sala de modele, răspunse omul de lemn.

Pe o fâșie îngustă de teren, care se întindea la dreapta porții, de-a lungul portului, se aflau niște clădiri vechi. Omul de bronz se îndreptă către o casă cu ziduri scunde, cu ferestre mici și acoperiș arătos. Împinse ușa cu bățul și pășind greoi se sui pe o scară cu treptele măcinate de cari. Intrară apoi într-o sală mare, ticsită de vase mici, cu tot echipamentul lor. Băiatul înțelese, fără să-i fi spus cineva, că acolo se aflau modelele vaselor construite pentru flota suedeză.

Erau bastimente de tot felul: vase vechi de linie, cu bordurile împănate de tunuri, mai înalte la prova și la pupa și având catargele împovărate de un păienjeniș de pânze și de frânghii; vase mici de cabotaj, cu bănci pentru vâslași pe de lături; canoniere ale fregatelor de care se folosiseră regii în călătoriile lor. Se mai aflau, de asemenea, cuirasate grele de mari dimensiuni, cu turele și tunuri pe covertă, așa cum sunt cele din zilele noastre, și torpiloare înguste, lustruite, care semănau cu niște vase lungi și zvelte de pescuit.

Preumblat în jurul tuturor acestor nave în miniatură, Năpârstoc rămase uluit: „Ce minunat lucru e să vezi vase atât de mari și de frumos construite?” își zicea el.

Avu destul răgaz să admire tot ce se afla acolo în sală, căci, preocupat să examineze modelele, omul de bronz nu se mai gândea la altceva. Le-a cercetat pe toate; de la cel dintâi până la cel din urmă, cerând deslușiri asupra lor. Rosenbom, șef de echipaj pe vasul „Cutezătorii” povestea tot ce știa despre constructorii vaselor, despre cei care fuseseră comandanții lor și despre ce se întâmplase cu ei.

Atât el cât și omul de bronz vorbeau mai mult despre vechile și frumoasele vase de lemn; la cuirasatele moderne nu prea păreau să se priceapă.

– După cum văd, Rosenbom, nu știi nimic despre vasele moderne, remarcă omul de bronz. Hai să vedem acum altceva! Lucrurile astea mă distrează, moșule.

Nu-l măi căutau acum pe băiat, care stătea liniștit.

Cei doi oameni străbătură apoi niște hale mari. Cercetară astfel

atelierul cusăturilor de vele, turnătorii de ancore, precum și atelierelor mecanice și cele de tâmplărie. Pe urmă vizitară macaralele, docurile, depozitele, parcul de artilerie, magazia de scule, frânghiile și docul cel mare, părăsit, care fusese aruncat în aer. Se duseră după aceea pe podurile pe piloți, lângă care erau ancorate vase de război, și se urcară pe ele ca doi vechi marinari, minunându-se, dezaprobând, necuviințând, exprimându-și pe alocuri nemulțumirea.

În ăst timp, Năpârstoc stătea cuminte sub pălărie și-i asculta pe cei doi oameni povestind câtă muncă a fost depusă pentru echiparea flotelor care au plecat din acel port. Auzi câte vieți au fost jertfite și cât sânge a fost vărsat; cum s-a cheltuit ultimul ban din vistieria țării pentru construirea vaselor de război.

La sfârșit, cei doi oameni pătrunseră într-o curte deschisă, unde se aflau expuse modele-galioane ale vaselor vechi de linie. Băiatul nu mai văzuse încă o priveliște atât de minunată, căci acele modele uriașe inspirau groază. Erau mari, semețe și sălbatice, fiind însuflețite de aceeași dârză mândrie ca și marile vase. În fața acestor corăbii din alte vremuri, lui Năpârstoc i se părea că e mic, mic de tot și neînsemnat.

Ajungând acolo, omul de bronz zise celui de lemn:

— Scoate-ți pălăria, moș Rosenbom, înaintea acestor vase!

Rosenbom uitase, ca și omul de bronz, în ce scop veniseră acolo. Fără să mai stea pe gânduri, își scoase pălăria de lemn de pe cap.

Pe creștetul pleșuv al omului de lemn, drept la mijloc, se afla Nils Holgersson în carne și oase. Prichindelului nu-i mai era teamă acum. Își scoase boneta albă și strigă din toți rărunchii:

— Uraa, buzatele!...

Omul de bronz trânti bățul de pământ, dar băiatul n-a știut niciodată ce avusese de gând să facă, fiindcă în aceeași clipă a răsărit soarele, iar omul de bronz ca și cel de lemn pieriră pe dată, ca și cum n-ar fi fost decât niște umbre.

Pe când stătea și se uita după ei, găștele sălbatice își luară zborul de pe turla bisericii și începură să dea târcoale orașului. În timp ce se roteau prin văzduh, găscanul cel alb îl și zări pe Năpârstoc și se lăsă în jos să-l aburce în spinare și să zboare cu el mai departe, împreună cu găștele sălbatice.

● CĂLĂTORIA SPRE INSULA ÖLAND ●

Duminică, 3 aprilie.

Găștele sălbatice se duseră la păscut pe una din insulele arhipelagului

și acolo se întâmplă că se întâlniră cu niște găște sure. Văzându-le, acestea rămaseră uimite, deoarece știau foarte bine că cele sălbatice, cu care se înrudeau, sunt mai bucuroase să zboare în interiorul țării. Curioase și iscoditoare, ele ținură să afle de la găștele sălbatice cum o mai duceau cu prigoana la care le supunea vulpoiul Smirre. După ce acestea le spuseră toată trășenia, una din găștele sure, care părea să fie tot atât de înțeleaptă și de bătrână ca și Akka, zise:

— Mare nenorocire pentru voi că vulpoiul a fost surghiunit din țara lui! Parcă văd că se ține de cuvânt și vă urmărește până în Laponia... Eu în locul vostru, nu m-aș duce în Smoland, spre miază-noapte, ci aș lua-o spre răsărit, ca să ajung în insula Öland. În chipul ăsta, Smirre mi-ar pierde urma. Dacă vreți, așadar, să nu vă mai găsească, duceți-vă unde spun eu și faceți popas câteva zile pe capul de miazăzi al insulei. Acolo o să găsiți destulă mâncare și tovarăși de drum care o să vă facă plăcere. Nădăjduiesc că n-o să vă căiți dacă faceți cum vă sfătuiesc eu.

Povața era, într-adevăr, înțeleaptă și găștele sălbatice se hotărâră s-o urmeze. După ce se săturară, porniră la drum. Nici una din ele nu mai văzuse până atunci insula Öland, însă găștele sure le dăduseră îndrumări cât se poate de bune. Trebuiau numai s-o apuce spre miazăzi, până ce aveau să dea peste cârdul cel mare de păsări care înainta pe lângă coasta ținutului Blekinge. Toate păsările care iernaseră în Marea Nordului și voiau să plece acum în Finlanda sau în Rusia zburau pe acolo și coborau de obicei, în trecere, pe insula Öland, unde făceau popas ca să se odihnească puțin. Călăuze, prin urmare, nu le-ar fi lipsit de fel găștelor sălbatice, ci dimpotrivă, le-ar fi găsit fără multă greutate și-n mare număr.

Era o zi liniștită și călduroasă ca de vară. Pentru o călătorie pe mare nici că se putea o vreme mai potrivită. Atâta numai că cerul nu era senin pretutindeni. Ici și colo se vedeau nori grei ce se buluceau și se lăsau până aproape de pământ, împiedicând vederea.

După ce găștele trecură de insule, marea se așternea netedă și lucioasă ca o oglindă. Privind-o de sus, lui Năpârștoc i se părea că apa dispăruse. Pământul nu mai era nici el dedesubt. Nu mai avea în jurul lui decât aer și nori. Îi venea amețea și stătea încleștat pe spinarea gâscanului, temându-se și mai și decât înainte. Avea impresia că nu-și va putea menține echilibrul și că în orice clipă era amenințat să se prăbușească.

Dar și mai rău a fost când găștele sălbatice dădură peste cârdul cel mare de păsări călătoare despre care le vorbiseră găștele sure. Era alcătuit, în adevăr, din stoluri care zburau unul după altul în aceeași direcție, încât îți făceau impresia că urmau un drum bine stabilit dinainte. În cârd se aflau multe soiuri de păsări: lișițe și găște sure, pinguini, bodârlani și rațe de

*Miquelon*²⁹, cormorani și gârbițe, coțofene și gotcani de mare. Aplecându-se să-și arunce privirea spre locul unde trebuia să fie marea, băiatul văzu oglindit în luciul ei tot cârdul de păsări. Din pricina amețelii nu putu să-și explice, totuși, cum se făcea acest lucru și i se păru că păsările zburau cu pânțele în sus. De mirat nu se prea miră, neștiind, de fapt, ce era sus și ce era jos.

Păsările erau obosite și nerăbdătoare să ajungă cât mai repede la țintă. Toate zburau într-o tăcere desăvârșită, ceea ce făcea ca întreaga priveliște să pară ceva ireal.

„Cât de mult ne-am îndepărtat de pământ!... își zise Năpârstoc. Mi se pare că ne apropiem mereu de cer”.

În jurul său nu vedea altceva decât nori și păsări și începu să i se pară firesc că se îndreptau tot mai sus spre cer. Era bucuros și abia aștepta să vadă ce se află acolo, în țările văzduhului. Apoi, tot bucurându-se că se suie în cer și părăsește pământul, îi trecu deodată și amețeala. În aceeași clipă auzi niște împușcături și văzu ridicându-se de jos coloane subțiri de fum.

Păsările fură cuprinse de panică.

— Trăgători în bărci! Trăgători în bărci! strigară ele una la alta.
Zburați mai sus, cât mai sus!

Abia atunci își dădu seama băiatul că păsările zburau deasupra mării și că nu ajunseseră încă la cer. Văzu apoi dedesubtul lui un șir lung de bărci din care niște oameni trăgeau un foc după altul. Stolurile din fruntea cârdului nu le observaseră la timp. Zburaseră prea jos. Câteva trupuri negre se prăbușiră în mare, iar păsările rămase în viață le boceau pe rând.

Cel care se crezuse în cer încercă un sentiment ciudat, auzind în juru-i atâtea strigăte de jale. Akka își iuțea din răspuțeri zborul, urcând tot mai sus, iar cârdul o urmă cu toată repeziciunea.

Gâștele sălbatice scăpaseră tefere, dar Năpârstoc nu-și putea veni în fire. Se gândea ce s-ar fi întâmplat dacă un glonț ar fi nimerit-o pe Akka, pe Yksi ori pe Kaksi. Ce oameni fără inimă, care nu-și dădeau seama de răul pe care-l făceau!

Cârdul își continuă apoi zborul în aceeași liniște ca și mai înainte, cu deosebire că niște păsări obosite strigau din când în când:

— Nu mai ajungem odată?... E bună calea pe care mergem?

Păsările din fruntea cârdului răspundeau:

— Mergem spre insula Öland! Mergem spre insula Öland!

Lișițele erau obosite, iar bodârlanii zburau în jurul lor.

— Nu mai fiți așa de grăbiți! strigară atunci rațele sălbatice. Sau aveți

²⁹ Miquelon - este numele a două insule, una mai mare și alta mai mică, la sudul insulei Terra Nova, la est de Canada.

de gând să înfigeți ciocurile și-n mâncarea noastră!...

— E mâncare destulă și pentru voi și pentru noi! răspunseră bodârlanii.

Când păsările se apropiară de insulă, începu să bată spre ele un vânt ușor. Acesta ducea cu el niște nori de fum alb, ca și cum undeva pe insulă ar fi fost un foc mare. Când îl văzură prima oară, păsările se speriară și își iuțiră zborul. Norii se buluceau însă tot mai mult, până ce le învăluiră cu totul în cele din urmă. Nu avea nici un miros, fumul nu era negru și uscat, ci alb și umed. Năpârstoc înțelese numaidecât că era vorba de ceață.

Ceața se lăsa tot mai deasă. Nu se vedea prin ea nici cât ai întinde un braț, din care pricină păsările înnebuneau de groază; Toate păsările, care până atunci zburaseră într-o ordine desăvârșită, începură să se zbenguie prin neguri, apucând-o în toate părțile, ca să se înșele una pe alta și să se abată de la direcția adevărată.

— Băgați de seamă! strigau ele. Voi nu zburați drept. Întoarceți-vă negreșit. Așa cum mergeți voi, n-o să ajungeți la Öland nici până poimărți!...

Toate știau prea bine unde era insula, dar voiau cu tot dinadinsul să se rătăcească unele pe altele.

— Uite cormoranii! se auzea prin ceață. Se întorc în Marea Nordului...

— Ian fiți atente, găștelor sure! răsună un strigăt din altă parte. Dacă mergeți tot așa înainte, ajungeți tocmai la *Rügen*³⁰!

După cum s-a spus, pentru păsările care zburaseră deseori prin acele părți, nu era nici o primejdie să-și piardă direcția. Gâștele sălbatice nu se aflau însă în aceeași situație. Văzându-le că nu aveau nici o siguranță la drum, celelalte păsări, pornite pe șotii, își dădeau toată silința să le facă să se rătăcească.

— Unde vreți să vă duceți? întrebă o lebădă. Apoi, foarte serioasă, se apropie de Akka, de parcă ar fi interesat-o nespus de mult soarta găștelor sălbatice.

— Vreau să ajungem la insula Öland - răspunse Akka - dar n-am mai fost acolo până acum.

Conducătoarea cârdului socotea în sine ea că lebăda era o pasăre pe care se putea bizui.

— Dacă-i așa, atunci ați nimerit-o rău!... zise lebăda. Celelalte păsări v-au amăgit. Voi zburați acum spre Belkinge. Venită cu mine și v-arăt îndată drumul!

Lebăda porni cu găștele sălbatice și, după ce ajunseră hăt departe de drumul cârdului cel mare, unde nu se mai auzea nici un găgâit, se făcu

³⁰ Rügen - insulă în Marea Baltică, lângă coasta germană de nord.

nevăzută în ceață.

După asta, găștele zburară câțva timp la voia întâmplării. Îndată ce dădură iarăși de celelalte păsări, veni la ele o lișiță:

— Până ce se ridică ceața, ar fi bine să vă lăsați pe apă!... le îndemnă ea. Că doar se vede de la o poștă că nu sunteți obișnuite cu astfel de călătorii!

Sărmana Akka se zăpăcise de atâtea minciuni și amăgeli. În sinea lui, Năpârstoc era încredințat că găștele sălbatice făcuseră un ocol mare.

— Fiți cu băgare de seamă! strigă un bodârlan. Nu vedeți că zburați când în sus, când în jos?...

Fără să vrea, băiatul se agăță de gâtul găscanului. De multă vreme se temuse de o asemenea împrejurare. Cine știe unde ar fi ajuns bieteles găște sălbatice, dacă n-ar fi auzit în depărtare zgomotul surd al unei împușcături.

Akka dădu cu putere din aripi și o luă înainte în zbor întins. Avea acum un punct de orientare. Găștele sure îi spusese să nu coboare în extremitatea insulei unde se afla un tun cu care oamenii împrăștiau ceața. Știind acum direcția, nimic în lume n-o mai putea face să se rătăcească.

● CAPUL DE LA SUDUL INSULEI ÖLAND ●

3-6 aprilie.

La extremitatea de miazăzi a insulei Öland se află un vechi domeniu regal, numit Ottenby. E o proprietate destul de mare, care se întinde de la un țărm la altul, de-a curmezișul insulei, și e renumită prin faptul că aici exista înainte vreme mult vânat. În secolul al XVII-lea, când regii veneau la vânătoare pe această insulă, întregul domeniu nu era decât un parc mare de cerbi. În secolul al XVIII-lea se afla acolo o herghelie pentru prăsirea cailor de rasă și o stână cu câteva sute de oi. Azi nu mai există la Ottenby nici cai de rasă, nici oi, ci numai herghelii mari de cai de remontă pentru regimentele de cavalerie.

În toată țara nu se găsește, de bună seamă, un loc mai bun și mai potrivit pentru creșterea animalelor. De-a lungul coastei răsăritene se întinde, pe o distanță de doi kilometri și jumătate, fostul izlaz al oilor, cea mai mare câmpie din toată insula, pe care animalele pot să pască și să se zbenguie în toată libertatea. Tot acolo se află și vestita dumbravă Ottenby, cu stejari de sute de ani, care dau umbră și oferă adăpost împotriva vânturilor puternice, care bat pe insulă. Nu trebuie uitat nici zidul cel lung ce desparte domeniul Ottenby, de la un țărm la altul, de restul insulei, astfel că animalele pot să pască pe toată întinderea lui, fără să aibă nevoie să treacă pe teritoriul învecinat, unde nu sunt apărate atât de bine.

Nu este însă de ajuns că la Ottenby se află multe animale domestice.

Cele sălbatice și-au făcut socoteală că un domeniu regal le poate adăposti și pe ele, ceea ce explică de ce trăiesc în număr atât de mare acolo. Pe lângă cerbii de rasă veche, iepurii, călifarii și potârnicile care se găsesc aici primăvara și la sfârșitul verii, acest domeniu este și loc de popas și odihnă pentru mii de păsări călătoare. Lor le place îndeosebi să pască pe țărmul mlăștinos de miazăzi, dincoace de fostul izlaz al oilor.

Într-un sfârșit, când găștele sălbatice, împreună cu Nils Holgersson, ajunseră deasupra insulei Öland, ele coborâră să poposească pe acel țărm, ca și toate celelalte păsări. Insula era învăluită de o ceață la fel de groasă ca și aceea care plutea deasupra mării.

Năpârstoc rămase uimit de numărul mare de păsări câte îi fu dat să vadă pe o fâșie atât de îngustă a țărmului. Era un țărm jos, presărat cu pietre, cu bălți și cu multă iarbă de mare aruncată de valuri. Dacă ar fi fost după el, n-ar fi ales pentru nimic în lume un astfel de loc de odihnă, dar pentru păsări acolo era raiul pe pământ. Rațele sălbatice și găștele sure s-au dus să pască pe izlaz. Becaținele și alte păsări de țărm stăteau pe lângă apă, iar bodârlanii se aflau în mare număr la pescuit. Dar însuflețirea cea mai vie domnea pe bancurile lungi de iarbă de mare împrăștiate de-a lungul coastei. Păsările stăteau acolo strâns lipite unele de altele și ciuguleau gâze, care se aflau, de bună seamă, în număr nesfârșit de mare, căci nu se auzea nici un protest că nu aveau mâncare destulă.

Cele mai multe trebuiau să-și continue călătoria și nu se opriseră acolo decât pentru un scurt popas. Pe dată ce căpetenia vreunui stol găsea de cuviință că tovarășele ei de drum se odihniseră îndeajuns, le și îndemna:

— Acum, pregătiți-vă de plecare!

— Mai stai, mai stai! Nu ne-am săturat încă! răspundeau păsările din stol.

— Voi credeți că am de gând să vă las să vă ghiftuiți bine, ca pe urmă să nu vă mai puteți mișca?... le lua la rost conducătoarea stolului.

Și, dând din aripi, o pornea la drum. Dar era nevoită totuși să se mai întoarcă de câteva ori, întrucât celelalte păsări nu voiau s-o urmeze.

Dincolo de ultimele bancuri de iarbă de mare se afla un stol de lebede. Nu se gândeau câtuși de puțin să treacă pe uscat, preferând să stea pe loc și să se legene pe apă. Din când în când își cufundau gâturile, ca să scoată de-ale mâncării de pe fundul mâlos. Când nimereau câte ceva bun, scoteau strigăte de bucurie, de parcă ar fi răsunat niște trâmbițe. Auzind lebedele lângă țărm, Năpârstoc dădu fuga pe bancurile de iarbă de mare. Până atunci nu mai văzuse de aproape lebede sălbatice. Fiind băiat norocos, ajunse repede lângă ele.

Nu auzise numai el strigătul lebedelor. Găștele sălbatice și cele sure, precum și lișițele și bodârlanii care înotau printre bancurile de iarbă de

mare dădură fuga și se adunară roată în jurul stolului de lebede, să se uite la ele. Văzând atâta păsăret în jurul lor, lebedele se umflau în pene, își întindeau aripile ca niște pânze de corabie și își înălțau gâturile. Uneori, câte una din ele înota până la o găscă, până la un bodârlan mare sau până la o lișiță și binevoia să-i spună câteva cuvinte. Păsările cărora li se adresa păreau că abia cutează să ridice pliscul, ca să-i răspundă.

Un bodârlan mic și negru, care era un ghiduș și jumătate, nu mai putu suferi atmosfera aceea solemnă. Se cufundă la repezeală și dispăru sub apă. Una din lebede scoase îndată un strigăt și începu să înoate cu repeziciune, făcând apa să spumege. Se opri apoi să privească cu același aer maiestuos dinainte. Pe urmă începu să strige la fel a doua și a treia oară.

Bodârlanul cel mic nu mai putea rămâne totuși cufundat în apă. Ieși la suprafață negru și plin de răutate. Lebedele se năpustiră atunci asupra lui. Văzându-l însă atât de pricăjit, se întoarseră, ca și cum ar fi voit să arate că nu au chef să-și pună mintea cu el. Bodârlanul se cufundă atunci din nou și le ciupi iar de picioare. Lucrul ăsta le supără, firește. Partea proastă era însă alta: că nu-și mai puteau păstra demnitatea... Deodată se hotărâră. Prinseră a bate aerul cu aripile, făcând un zgomot, asurzitor, merseră o bucată bună de drum, ca și cum ar fi alergat pe apă, iar după aceea își luară vânt și se înălțară în văzduh.

După plecarea lebedelor, celelalte păsări le simțiră lipsa, iar cele care se distraseră cu poznele micului bodârlan îl dojeniră pentru îndrăzneala lui.

Năpârstoc se întoarse pe uscat, de unde venise. Acolo se așeză să privească joaca becașinelor. Acestea semănau cu niște cocori mărunți. Ca și ei, aveau trupuri mici, picioare și gâturi lungi și se mișcau cu sprinteneală, dar nu erau cenușii, penele lor bătând în negru. Stăteau aliniate într-un șir lung pe țărm, în bătaia neconținută a valurilor care le împrășcau cu stropi. Cum venea un val spre ele, tot șirul se dădea ca racul înapoi. Când se retrăgea, veneau pe locul dinainte. Și tot așa, ceasuri întregi...

Cele mai frumoase dintre toate păsările erau călifarii. Se înrudeau, desigur, cu rațele sălbătice obișnuite, având ca și acestea trupuri grele și îndesate, ciocuri late și labe înotătoare, însă erau mult mai împodobite. Aveau pene albe, iar în jurul gâtului, un colier lat și galben. Rotogoalele de pe aripi străluceau în verde, roșu și negru, iar către margini erau negre. Pene negre și verzi, care făceau ape ca mătasea, le împodobeau capul.

Cum apărură pe țărm, celelalte păsări începură, care mai de care:

- Ian uitați-vă la ele! Nu-i așa că știu să se gătească?
- Dacă n-ar fi atât de frumoase, n-ar avea nevoie să-și îngroape cuiburile în pământ, ci le-ar avea la lumina zilei, ca și alte păsări... fu de părere un rățoi sălbatic, negru ca smoala.
- Oricum ar fi ele, nasul le strică tot chichirezul! zise o găscă sură.

Așa și era în adevăr. Călifarii aveau la rădăcina pliscului un cucui mare care numai bine nu le ședea.

În fața țărmlui zburau deasupra apei pescăruși și rândunele de mare care pescuiau.

– Cum se cheamă peștele pe care-l prindeți voi? vru să știe o găscă sălbatică.

– Răspăr – răspuse un pescăruș – răspăr de Öland. E cel mai bun răspăr din lume. Nu vrei să-l guști?

Zbură apoi spre găscă, ținând în gură doi peștișori, și voi să i-i dea.

– Ptiu!... Tu crezi că noi mâncăm astfel de scârboșenii? zise găscă sălbatică.

A doua zi dimineața tot nu se ridicase ceața. Gâștele sălbatică se duseseră la păscut pe izlaz, dar Năpârstoc coborî iar pe țarm să strângă scoici. Erau destule doar. Gândindu-se că în ziua următoare avea să fie, poate, într-un loc unde nu se găsea nimic de mâncare se hotărî să-și facă un rost de un săculeț pe care să-l umple cu scoici. Găsi pe islaz niște rogoz uscat și tare și începu să-și împletească o raniță. Treaba asta îi luă câteva ceasuri, dar băiatul rămase mulțumit de ce făcuse.

Pe la amiază, gâștele sălbatică veniră în goană să-l întrebe dacă nu-l văzuse cumva pe găscanul cel alb.

– Nu l-am văzut deloc! M-am preumblat toată vremea singur, răspuse băiatul.

– A stat cu noi până mai adineauri – zise Akka – dar acum nu mai știu unde e...

La auzul acestor vorbe, Năpârstoc sări ca ars, speriat foarte. Apoi le întrebă pe gâște dacă nu dăduse târcoale pe acolo vreo vulpe, vreun vultur, ori dacă nu văzuseră vreun om prin apropiere. Dar nici una din ele nu observase să se fi ivit vreo primejdie. Pesemne că găscanul se rătăcise în ceață.

În orice chip ar fi dispărut găscanul, pentru băiat nenorocirea era la fel de mare, astfel că el plecă îndată să-l caute. O luă spre miazăzi, pe țărmlul mării, și merse neabătut până la far și la tunul pentru împroșcat ceața de la extremitatea insulei. Pretutindeni pe unde trecea era același furnicar de păsări. Gășcanul însă, nicăieri. Se duse și la casa fermei din Ottenby. Scotoci toate scorburile bătrânilor stejari din dumbravă, dar nu-l află nici acolo. Căută el ce căută, până când începu să se lase amurgul. Atunci trebuie să se înapoieze pe coasta de răsărit. Mergea cu pași greoi, cuprins de o nespusă tristețe. Nu știa ce avea să se întâmple cu ei dacă nu găsea găscanul. Pentru Năpârstoc nu putea să fie o pierdere mai dureroasă.

Mergând așa pe izlaz, văzu deodată prin ceață ceva mare și alb. Era

chiar găscanul. Nu pățise nimic, era teafăr și-și arăta bucuria că avea să fie iarăși împreună cu tovarășii săi. Ceața, spuse el, îl amețise și din pricina asta toată ziulica pribegise în neștire pe izlaz. De bucurie, Năpârstoc îi cuprinse gâtul cu brațele și-l rugă să fie cu băgare de seamă pe viitor și să nu se mai despartă de ai săi. Gâscanul îi făgădui din toată inima. Da, niciodată nu va mai face așa ceva.

În dimineața următoare însă, pe când băiatul strângea scoici pe țărm, găștele sălbatice veniră din nou într-un suflet la el să-l întrebe unde este găscanul.

Năpârstoc habar n-avea. Gâscanul dispăruse iar. Se rătăcise pesemne în ceață, ca și în ajun. Îngrozit nevoie mare, băiatul fugi repede să-l caute. Găsi un loc unde zidul de la Ottenby era surpat, așa că se putu cățăra pe el. Cutreieră apoi țărmul care se lărgea treptat, ajungând atât de mare, încât se aflau pe el ogoare, livezi și gospodării țărănești, cât și tăpșanul de sus, care ocupa jumătate din insulă. Aici nu se aflau alte clădiri decât mori de vânt, iar covorul de verdeață ce-l acoperea era atât de subțire, încât se vedea lucind sub el terenul calcaros.

Pe găscan nu-l găsi nicăieri. Înserând iar, băiatul fu nevoit să se înapoieze la țărm. De astă dată era încredințat că-și pierduse definitiv tovarășul de drum. În deznădejdea lui, nu știa ce să mai facă.

Se cățără iar pe zid și numai că auzi o piatră căzând nu departe de el. Întorcându-se cu fața într-acolo, ca să vadă ce s-a întâmplat, i se păru că zărește ceva ce se mișcă pe o movilă de pietre la poalele zidului. Se apropie tiptil de locul acela și-l văzu pe găscan urcându-se anevoie pe movilă, cu niște fire de rădăcini în gură. Gâscanul nu-l observase pe băiat, iar acesta nu suflă o vorbă, voind să descopere pricina care-l făcea pe Martin să dispară mereu.

Iar pricina o descoperi îndată. Sus, deasupra movilei de pietre, se afla, o găscă sură care tresărea de bucurie ori de câte ori se ivea găscanul. Năpârstoc se dădu mai aproape, ca să audă ce-și spuneau cei doi, și din vorbele lor află că găscă era rănită la una din aripi, astfel că nu putea să zboare. Stolul din care făcuse parte plecase și o lăsase acolo de izbeliște. În ajun, când găscanul o auzise văicărindu-se și se dusesse la ea, era lihnită de foame. Pe urmă, găscanul avusese grijă mereu să-i aducă ceva de mâncare. Trăgeau amândoi nădejde că până la plecarea lui Martin de pe insulă, ea se va înzdrăveni, dar până la acel ceas sărmana găscă tot nu putea să umble, necum să zboare. Era foarte mâhnită din această cauză, dar găscanul o îmbărbăta, spunându-i că nu va pleca așa de curând. În cele din urmă se despărți de ea, făgăduindu-i că va veni iar a doua zi.

Năpârstoc îl lăsă să plece și pe urmă se furișă el însuși pe movila de pietre. Era supărat că găscanul își bătuse joc de el și voia să-i spună acelei găște să nu pună temei pe vorbele lui. El îi era stăpân și găscanul urma să-l

ducă în Laponia, în tovărășia găștelor sălbatice, și nu putea deci să rămână acolo de dragul ei... Văzând-o însă de aproape, băiatul înțelese de ce găscanul nu voise să-i spună și lui că o ajuta. Gâsca avea un căpșor de mai mare dragul. Penele ei erau catifelate, iar ochii blânzi și rugători.

Cum îl văzu pe Năpârstoc, dădu să fugă. Aripa stângă era însă desprinsă și se târa pe pământ, așa că pasărea nu putea să facă nici o mișcare.

— Nu-ți fie teamă de mine! zise băiatul, fără a mai fi supărat, cum voise să pară. Eu sunt Năpârstoc, tovarășul de drum al găscanului Martin, adăugă el.

Rămase apoi locului, neștiind ce să mai spună.

La animale surprinzi uneori un gest, o privire, un fel de a se comporta, care te face să te întrebi ce fel de viețuitoare sunt. Te miri parcă să nu le vezi transformate în ființe omenești. Așa era și cu gâsca cea sură. Când băiatul îi spuse cine era, ea își plecă gâtul și capul în fața lui cu atâta grație și i se adresă cu un glas așa de frumos, încât lui Năpârstoc abia îi venea să creadă că-i vorbea o gâscă.

— Mă bucur nespus de mult c-ai venit aici să-mi dai o mână de ajutor! glăsui ea. Gâscanul cel alb mi-a spus că nu se află în toată lumea o ființă mai bună la suflet și mai înțeleaptă ca tine.

Rostise aceste cuvinte cu atâta demnitate, că băiatul se simți de-a dreptul mișcat, „Asta nu poate fi pasăre – își zise el – ci de bună seamă o domniță fermecată!...”

Îi făcu o mare plăcere s-o ajute și își băgă amândouă mâinile sub pene, ca să-i pipăie osul aripii. Osul nu era rupt, ci doar desprins din încheietură. Băiatul vârî degetul în scobitura încheieturii și-i zise scurt, aproape poruncitor:

— Stai așa!

Apoi apucă deodată osul și-l așeză la locul lui. Ca pentru o primă încercare, treaba merse destul de repede și de bine. Sărmana gâscă avea însă dureri cumplite. Ea scoase un singur țipăt sfâșietor, după care se prăvăli pe mormanul de pietre, fără să mai dea nici un semn.

Năpârstoc trecu printr-o spaimă îngrozitoare. Voise s-o ajute și când colo pasărea zăcea acum fără simțire... Sări jos de pe movilă și o luă la picior, simțindu-se nespus de vinovat, de parcă ar fi ucis o ființă omenească.

În dimineața următoare era senin. Ceața se ridicase și Akka spuse găștelor sălbatice să se pregătească de drum. Toate erau bucuroase să plece, numai găscanul se împotriva. Năpârstoc înțelese imediat că nu voia să se despartă de gâsca cea sură, Akka nu ținu totuși seamă de șovăiala găscanului și porni la drum.

Băiatul sări în spatele gâscanului, iar acesta se luă după stol, dar încet și în silă. Năpârstoc se bucura că pleacă de pe insulă. Avea muștrări de cuget din pricina găștei celei sure și nu voia să-i spună tovarășului său ce se petrecuse, când căutase s-o vindece. „E mai bine ca gâscanul să nu afle nimic în privința asta!...” își zicea el. Totodată se mira de Martin că se îndurase să plece fără protejată lui.

Gâscanul făcu însă deodată cale întoarsă. Gândul la găscă în suferință nu-l părăsise nici o clipă. Nu-i mai păsa de călătoria spre Laponia. Nu putea să le urmeze pe găștele care-i fuseseră tovarășe de drum până atunci, când știa că cealaltă rămăsese singură, bolnavă și muritoare de foame.

Din câteva bătăi de aripă ajunse la movila de pietre. Acolo însă n-o mai găsi pe găscă.

– Dunfin! Dunfin! Unde ești! strigă gâscanul.

Băiatul se gândea că pesemne venise vreo vulpe și o mâncase, dar în clipa următoare auzi un glas nespus de atrăgător răspunzând:

– Aici sunt, găscane! Aici sunt! Mi-am făcut baia de dimineață.

Teafără și voioasă, găsculița venea, în adevăr, de la scaldătoare și povesti cum îi pusese Năpârstoc aripa la loc, adăugând că se simțea acum bine și era gata să pornească și ea la drum în tovarășia lor.

Picăturile de apă sclipeau ca niște mărgăritare pe penele-i mătăsoase, și băiatului i se păru iarăși că era o mică domniță.

● FLUTURELE CEL MARE ●

Miercuri, 6 aprilie.

Găștele zburau de-a lungul insulei, care se zărea deslușit sub ele. Năpârstoc era voios și-și simțea inima ușoară. Era tot atât de mulțumit pe cât fusese de trist și de necăjit în ajun, când cutreierase insula în căutarea gâscanului.

De sus, băiatul vedea acum că interiorul insulei era de fapt un tăpșan sterp, cu o cunună lată de pământ bun și roditor de-a lungul coastelor, și începu să priceapă rostul anumitor lucruri pe care le auzise în seara din ajun.

Găștele coborâseră să facă un popas, iar Năpârstoc se odihnea la una din numeroasele mori de vânt de pe tăpșan, când văzu apropiindu-se doi ciobani, însoțiți de dulăii lor. În urma acestora pășea agale o turma mare de oi. Băiatului nu-i era teamă deloc, căci se pitise bine sub scara morii. S-a brodit însă ca ciobanii să se așeze tocmai acolo, așa că prichindelul nu mai avea încotro și trebuia să stea liniștit.

Unul din ciobani era tânăr și părea om ca toți oamenii. Peste celălalt

însă trecuseră ani, nu glumă, și avea o înfățișare ciudată. Trupul îi era mare și ciolănos, dar capul îi era mic, iar trăsăturile feței, mobile și blânde. Trupul și capul păreau a nu se potrivi defel unul cu altul.

Câtva timp stătu liniștit, citind în ceață cu o privire nespus de obosită. După aceea căută să intre în vorbă cu tovarășul său. Acesta tocmai își scoase din traistă pâine și brânză și se pregătea să cineze. De răspuns nu-i răspundea mai deloc. Îl asculta însă cu multă răbdare, ca și cum ar fi vrut să zică: „Uite că-ți fac plăcerea și te las să trăncănești în voie!”...

— O să-ți spun acum ceva, Erik, grăi ciobanul cel bătrân. Eu, cu mintea mea proastă, m-am gândit că-n vremea de demult, când oamenii și dobitoacele erau mult mai mari decât sunt azi, trebuie că și fluturii erau strașnic de mari. Cică a fost odată un fluture lung, de multe zeci de kilograme și cu aripi late cât marea. Avea aripile albastre, sclipitoare ca argintul și așa de frumoase că de câte ori zbura fluturele, celelalte dobitoace se opreau și se uitau la el ca la o minune. Avea însă un cusur: era din cale-afară de mare. Aripile abia îl duceau. Cu toate astea, treaba ar fi mers cum ar fi mers, dacă fluturele ar fi avut destulă minte și ar fi rămas pe uscat. Numai că n-a avut minte și i-a venit chef să zboare peste Marea Baltică. A pornit-o el la drum, dar n-a trecut mult că s-a dezlănțuit o furtună grozavă și a început să-i reteze aripile. Îți poți închipui, măi dragă Erik, ce s-a întâmplat când o vijelie din Marea Baltică și-a încercat puterile cu niște aripi plăpânde de fluture. Le-a făcut harcea-parcea și le-a împrăștiat în toate părțile, așa că bietul fluture s-a prăbușit în mare. La început s-a zvârcolit el cât s-a zvârcolit în luptă cu valurile, dar pe urmă a fost aruncat pe niște stânci din fața provinciei Smoland, așa mare și lung cum era. Eu acum zic, măi dragă Erik, că dacă fluturele ar fi rămas acolo pe stânci așa cum era, ar fi putrezit repede și s-ar fi făcut fărâme fărâmițe. Dar după ce a căzut în mare, a intrat var în el și l-a împietrit. Tu știi bine, doar, că și noi am găsit pe țărm pietre care nu erau altceva decât viermi împietriți. De-aia socot că la fel s-a întâmplat și cu fluturele. Cred că s-a prefăcut într-o stâncă lungă și îngustă, care a rămas aici în Marea Baltică. Nu crezi și tu la fel?

Se opri să aștepte răspuns. Celălalt dădu din cap de câteva ori, spunându-i în cele din urmă:

— Zi-i moșule, zi-i înainte, să văd unde vrei s-ajungi!

— Ia seama, Erik dragă, că insula asta Öland pe care trăim noi, nu-i altceva decât fluturele despre care ți-am vorbit. Gândește-te numai puțin și-o să vezi că insula e un fluture. Spre miazănoapte se vedea partea îngustă, din față, a trupului și capul rotund, iar spre miazăzi partea dinapoi, care întâi se lărgeste, pe urmă se îngustează într-un vârful ascuțit.

Se opri apoi din nou și se uită la tovarășul său, așteptând să vadă ce zice. Ciobanul cel tânăr dumica însă mai departe foarte liniștit și-i făcu semn să-și urmeze povestirea.

– După ce fluturile a fost prefăcut într-o stâncă văroasă, reluă ciobanul cel bătrân, vântul a cărat acolo semințele de tot felul de buruieni și de copaci ca să prindă rădăcini și s-o împodobească cu straiul lor verde. Semințele încolțeau însă tare anevoie pe muntele cel neted și sterp. Abia după multă vreme a început crească pe el niște rogoz. Pe urmă au venit la rând *fetuca*³¹, floarea-soarelui și scaieții. Nici în ziua de azi nu e vegetație pe Alvar, care să-l acopere bine. Nu se vede decât pe ici, pe colo. De arat cine să-l are, când scoarța pământului e așa de subțire? Dacă stai și te gândești însă că Alvarul și terasele care-l înconjoară au ieșit dintr-un trup de fluture, ai tot dreptul să-ți pui întrebarea de unde a venit pământul care se află dincolo de terase.

– Da, da, așa-i! zise ciobanul cel tânăr, îmbucând de zor și cu poftă. Asta aș vrea și eu s-o știu!...

– Apăi vezi? Nu uita că insula Öland a stat în mare ani fără număr de-a rândul. Cu vremea, tot ce aruncă valurile la țărm – iarbă de mare, nisip și scoici – s-a strâns în jurul insulei și a rămas pe ea. Mai pune că s-au prăvălit pietre, mai mari ori mai mici, de pe amândouă terasele, și la apus, și la răsărit. Insula a căpătat astfel țărmuri largi pe care pot să crească grâne, flori și copaci. Aici sus, pe spinarea fluturelui, n-o să vezi decât oi, vaci și cai mărunți; iar dinspre păsări, numai nagâți și corle. Clădiri nu se pomenesc, în afară de morile de vânt și de câteva șoproane cu ziduri de piatră în care ne adăpostim noi, ciobanii. Devale, însă, pe țărm, sunt sate cuprinse, pescării, ba chiar și un oraș.

Ciobanul cel bătrân se uita întrebător la tovarășul lui. Acesta tocmai isprăvisse de mâncat și își lega traista la loc.

– Nu-nțeleg unde vrei s-ajungi cu toată povestea asta!... spuse el.

– Păi eu numai un lucru aș vrea să știu, mai zice ciobanul cel bătrân, cu glas mai domol, de parcă șoptea acuma, privind ceața cu ochii săi mici, care păreau obosiți căutând mereu ceva ce nu mai era. Aș vrea numai să știu dacă țăranii care locuiesc în case împrejmuite acolo jos, sub terase, sau pescarii care scot scrumbii din mare, sau neguțătorii din *Borgholm*³², sau cei care vin acolo la băi în fiecare vară, sau călătorii care vizitează ruinele castelului de lângă Borgholm, sau vânătorii care poposesc toamna acolo și cutreieră coclaurile să vâneze potârnicși, sau pictorii care urcă pe Alvar să picteze oile și morile de vânt – aș vrea să știu dacă vreunul din toți aceștia au habar că insula a fost cândva un fluture care zbura prin meleagurile noastre cu aripi mari, strălucitoare?

– Ehe – făcu deodată ciobanul cel tânăr – celor care au stat într-o seară pe marginea terasei, ca să asculte cântecul privighetorii din lunca din

³¹ Fetuca - plantă din familia gramineelor. La noi în țară nu crește.

³² Borgholm - târg, port și stațiune balneară pe țărmul apusean al insulei Öland. Este localitatea cea mai de seamă a acestei insule.

vale și s-au desfășurat cu priveliștea strâmătorii Kalmarsund, nu-i cu putință să nu le fi trecut prin gând că insula noastră n-a venit pe lumea asta ca toate celelalte!...

— Aș vrea să-i întreb – zise mai departe ciobanul cel bătrân – dacă măcar unui din ei a avut vreodată dorința să dea morilor de vânt aripi așa de mari, încât să ajungă până la cer, așa de mari, încât să fie în stare să ridice toată insula din mijlocul valurilor și s-o facă să zboare ca un fluture uriaș?...

— Se prea poate să fie cam cum spui dumneata, moșule – zise ciobanul cel tânăr – căci în nopțile de vară, când cerul își deschide bolta deasupra insulei, de multe ori mi s-a părut și mie că ea caută să se ridice din mare și să-și ia zborul...

Bătrânul însă, după ce izbuti să-l scoată pe ciobanul cel tânăr din muștenia lui, nu prea dădu ascultare spuselor lui.

— Aș vrea să știu – sfârși el, cu glas și mai încet – dacă își poate lămuri cineva de ce aici, pe Alvar, e atâta dor? Dorul ăsta l-am simțit zi de zi, în toată viața mea, și cred că-l are în suflet oricine umblă prin meleagurile astea. Aș vrea să știu dacă și-a dat seama cineva, până azi, că una singură e pricina: toată insula e un fluture și fluturelui i s-a făcut dor de aripile pe care le-a pierdut!...

● INSULA CAROL CEA MICĂ ●

▫ *Vijelia* ▫

Vineri, 8 aprilie.

Gâștele sălbătice petrecuseră noaptea pe capul de nord al insulei Öland și erau acum în drum spre țărmul suedez al provinciei Kalmar. În strâmtoarea Kalmarsund bătea un vânt puternic dinspre miazăzi, astfel că păsările fuseseră împinse către nord. Ele zburau totuși destul de bine spre uscat. Când se apropiară însă de primele stânci de lângă țărm, auziră un zgomot puternic, ca și cum ar fi venit în zbor un stol de păsări cu aripi de fier, iar apa de sub ele se înnegri deodată. Akka încetă în clipa aceea să mai dea din aripi și parcă plutea prin văzduh. Apoi se lăsă în jos, până la suprafața mării. Nu ajunseseră gâștele să atingă bine apa, că se și pomeniră cu o vijelie dinspre apus. După ce mânase valvârtej nori de praf, munți de spumă sărată și tot felul de păsărele, vijelia se năpusti acum asupra gâștelor sălbătice, le dădu peste cap și le împinse înapoi spre mare.

Se stârnise o vijelie cumplită. Gâștele încercară de câteva ori să se întoarcă, spre uscat, dar nu fură în stare. Erau duse mereu spre Marea Baltică. Se și aflau acum dincolo de insula Öland. Marea se întindea pustie în fața lor. N-aveau încotro, trebuiau să meargă înainte.

Văzând că nu e chip să se întoarcă, Akka se gândi că n-avea rost să se lase purtate de vijelie pe toată Marea Baltică. Coborî deci pe apă și întregul stol făcu la fel. Marea era frământată și se umfla mereu. Talazurile verzi cu creste spumegânde se încălecau, unul mai înalt ca altul. Parcă se luau la întrecere care să se urce mai sus și să spumege mai furios. Gâștele sălbatice nu se speriau totuși de rostogolirea valurilor. Dimpotrivă, simțeau parcă o deosebită plăcere. Nu-și dădeau nici o silință să înoate, ci se lăsau duse pe creste și cufundate apoi, bucurându-se ca niște copii dați în leagăn. Singura lor grijă era să nu fie împrăștiate. Sărmanele păsări călătoare, care se luptau în văzduh cu vijelia, strigau la ele invidioase:

— Ce vă pasă vouă, care știți să înotați, că aici sus e sfârșitul sfârșiturilor!...

Gâștele sălbatice nu erau totuși la adăpost de orice primejdie. În primul rând, legănatul pe valuri le trăgea la somn. Mereu le venea să-și întoarcă îndărăt capul, să-și bage pliscul sub aripă și să doarmă. Nimic nu poate fi mai periculos decât să dormi în această situație, așa că Akka striga la ele neîncetat:

— Nu adormiți, gâștelor! Care din voi adoarme e în primejdie să se despartă de stol! Care din voi se desparte de stol e pierdută!

Cu toate încercările de a rezista somnului, gâștele adormiră una după alta. Până și Akka era cât pe ce să ațipească, când văzu înaintea-ei, pe creasta unui val, ceva rotund și negru.

— Focile! Focile! strigă ea tare, cu glas pătrunzător, bătând din aripi și înălțându-se în văzduh.

Asta se petrecu în ultima clipă. Când ieși din apă gășca de la coada stolului, focile erau așa de aproape, încât o ciupiră de picioare.

Și astfel gâștele sălbatice se găsiră din nou la cheremul vijeliei, duse tot mai departe de uscat. Vijelia nu voia nici să înceteze, nici să le dea răgaz de odihnă. Pământ nu se vedea nicăieri, ci numai marea pustie și întinsă.

Coborâră iarăși pe apă, de îndată ce putură să facă acest lucru. După ce se legănară câțva timp pe valuri, adormiră însă din nou. Pe când dormeau, focile se apropiată iarăși înot. Dacă Akka n-ar fi stat de veghe, nici una din ele n-ar fi scăpat cu viață.

Vijelia ținu toată ziua, pricinuind pierderi îngrozitoare în rândul puzderiei de păsări care călătoreau pe acea vreme a anului. Unele din ele fură abătute din cale spre țărmuri îndepărtate sau pieriră de foame. Altele obosiră într-atât, încât picau în mare și se înecau. Multe din ele erau zdrobite de pereții stâncilor, în timp ce altele cădeau pradă gurilor hulpave ale focilor.

Vijelia nu se domoli nici o clipă în tot timpul zilei. În cele din urmă, Akka începu să se teamă că o paște o mare nenorocire și că va pieri

împreună cu tot stolul ei. Gâștele sălbatice erau moarte de oboseală și nu vedeau nicăieri un loc unde să se poată odihni. Spre seară, Akka nu mai avu curajul să coboare în clocotul valurilor, întrucât marea începuse deodată să se umple de sloiuri care se izbeau unele de altele și gâștele s-ar fi găsit oricând în primejdie de a fi prinse și strivite între bucățile de gheață. Totuși, fiindcă nu găseau altă scăpare, ele încercară de mai multe ori să se așeze pe sloiuri. Dar vijelia sălbatică le prăvăli în apă. Nu trecu mult și focile haine începură a le da din nou târcoale. Ele se furișară pe gheață spre gâște, cu gând să le vină de hac.

La apusul soarelui, gâștele se aflau iarăși în văzduh. Zburau drept înainte, temându-se de întunericul nopții. În acea seară plină de tot felul de primejdii, negurile nopții se lăsau parcă mai devreme ca de obicei.

Ceea ce le îngrozea peste măsură era faptul că nu zăreau încă nicăieri ivindu-se o limbă de pământ. Ce avea să se întâmple cu ele, dacă ar fi fost nevoite să zboare toată noaptea deasupra mării? Ori să fie zdrobite între sloiurile de gheață, ori să fie înghițite de foci, ori să fie împrăștiate de furtună...

Cerul era învăluit de nori, luna ascunsă parcă în zăbranic, iar întunericul se lăsă repede. În același timp, întreaga fire era cuprinsă de ceva sinistru, care înfiora și pe cea mai cutezătoare ființă. Strigătele de deznădejde ale păsărilor călătoare făcuseră să răsune văzduhul toată ziua. Acum însă, când nu se mai putea vedea cine le scotea, sunetele păreau mult mai lugubre și mai feroase. Pe mare, sloiurile de gheață se izbeau cu duduiri puternice. Focile își intonau cântecele sălbatice de vânătoare, așteptând să se ivească prada. Se cutremurau parcă cerul și pământul, gata să se prăbușească.

▫ **Oile** ▫

Năpârstoc se uitase câtva timp jos, înspre clocotul valurilor. Deodată i se păru că marea vuia mai tare ca înainte. Atunci își ridică ochii și rămase înmărmurit. Drept în fața lui, la o depărtare, de numai câțiva metri, se înălța peretele aspru și gol al unui munte. Jos, la poalele muntelui, valurile se izbeau de el, spumegând cu furie. Gâștele zburară într-un suflet spre stânca aceea, și băiatul era sigur că vor fi strivite. În sinea lui se mira că Akka nu văzuse primejdia la vreme și nu luase toate măsurile de siguranță. Gâștele coborâră totuși, fără să pățească nimic.

Năpârstoc băgă de seamă că înaintea lor se deschidea gura rotundă a unei peșteri. Păsările intrară înăuntru și în câteva clipe se aflară în siguranță.

Cel dintâi gând al călătoarelor, înainte de a se bucura de salvarea lor, fu să constate dacă stolul era intact. Se aflau în peșteră Akka, Yksi, Kolme,

Neljä, Viisi, Kuusi, toți cei șase boboci, găscanul, Dunfin și Năpârstoc, dar Kaksi de la Nuolja, prima găscă din stânga, dispăruse și nimeni nu știa de soarta ei.

Văzând că lipsea numai Kaksi, găștele se liniștiră. Kaksi era bătrână și înțeleaptă. Cunoscând toate drumurile și obiceiurile, nu se putea să nu-și găsească suratele. Păsările începură apoi să cerceteze interiorul peșterii. Fiind însă tare întunecoasă, nu puteau să-și dea seama cât e de adâncă și de largă. Erau totuși bucuroase că descoperiseră un adăpost de noapte atât de minunat. Deodată una din ele zări niște puncte verzi licărind într-un ungher întunecos.

— Țștia-s ochi! strigă atunci Akka. Cine știe ce dihăanii or mai fi și în peștera asta...

Găștele sălbatice dădură buzna spre intrare. Năpârstoc însă, care vedea noaptea mai bine decât ele, le chemă înapoi:

— N-aveți de ce fugi! le liniști el. Nu-s decât niște oi care stau rezemate de peretele peșterii.

După ce se obișnuiră cu lumina slabă din peșteră, găștele putură să vadă oile foarte bine. Cele mari erau cam în același număr ca și ele. Lângă oi se mai aflau însă și niște mielușei. Căpetenia lor părea să fie un berbec mare, cu coarne lungi și răsucite. Găștele se apropiară cu multe plecăciuni:

— Bine v-am găsit în pustia asta!

Berbecul stătea însă liniștit, fără să răspundă la salut. Găștele crezură atunci că oile erau nemulțumite că veniseră peste ele în peșteră.

— Poate vă stingherim cu prezența noastră, zise Akka, dar am fost nevoite să intrăm aici din cauza furtunii. Am zburat toată ziua în bătaia vântului și ne-am gândit c-ar fi bine să ne odihnim aici la noapte.

Trecu apoi o bucată bună de vreme până ce una dintre oi răspunse ceva. Se auzea însă deslușit că unele din ele oftau adânc. Akka știa bine că oile sunt totdeauna sfioase și ciudate, dar cele din peșteră se pare că nu știau cum să se poarte...

În cele din urmă, o oaie bătrână, cu fața lunguiață și mohorâtă, zise cu glas tânguitor:

— Nimeni din noi nu se împotrivește să stați aici, dar vă aflați într-o casă necăjită și nu suntem în măsură să primim oaspeți cum îi primeam altădată.

— De asta să nu vă îngrijiți, zise Akka. Dacă ați ști prin ce primejdii am trecut noi azi, v-ați da seama că suntem mulțumite să avem un locșor sigur unde să ne putem odihni.

Auzind aceste vorbe, oaia cea bătrână se ridică în capul oaselor și grăi:

— După mine, e mai sănătos să zburați pe furtuna cea mai cumplită,

decât să stați aici. Înainte de plecare însă, dorim să vă ospătăm cu ce avem și noi în peștera asta.

Oaia arată apoi găștelor o groapă plină cu apă. Lângă ea se afla un morman de pleavă și de paie. Gazda pofti găștele la masă.

— Anul ăsta am avut o iarnă grea, cu vifor cumplit, zise ea. Țăranii, stăpânii noștri, ne-au adus fân și paie de ovăz, ca să nu murim de foame. Ce vedeți aici e tot ce a rămas din ospățul nostru.

Poza nils08 [P131]

Găștele se îmbulziră la mâncare. Li se părea că nimeriseră bine acolo și erau foarte voioase. Observară însă că oile erau înfricoșate, dar știau ce repede se sperie vietățile astea și nu credeau că aveau a se teme și ele de vreo primejdie. După ce se ospătară, voiră să se ducă la culcare, ca de obicei. Atunci veni la ele berbecul cel mare. Găștele nu văzuseră încă o oaie cu coarne așa de mari. Berbecul avea și alte semne caracteristice: frunte înaltă și bombată, ochi ageri și o înfățișare arătoasă, ca și cum ar fi fost un animal țăntoș și bărbătos.

— Nu-mi pot lua răspunderea să vă las să dormiți aici, unde nu sunteți în siguranță! zise el. Astfel stau lucrurile că nu putem primi oaspeți peste noapte.

Akka își dădu în sfârșit seama că chestiunea eră serioasă.

— Vom pleca, dacă așa vă e dorința! zise ea. Spuneți-ne și nouă de ce vă temeți. Noi nu vedem nici o primejdie. Nu-i vorbă, că nici măcar nu știm unde ne aflăm...

— Aici e insula Carol cea mică, o lămuri berbecul. E dincoace de insula Gotland și nu locuiesc pe ea decât oi și păsări de mare.

— Sunteți oi sălbătice? întrebă Akka.

— Mai că da, răspuse berbecul. Nu avem deloc de-a face cu oamenii. E o veche învoială între noi și țăranii de la o fermă din Gotland, să ne aprovizioneze cu nutreț când e iarnă grea. În schimb, au voie să ia dintre noi oile care sunt de prisos. Insula e mică, așa că nu poate hrăni prea multe oi. Încolo, ne ajutăm și noi cum putem peste an, iar de locuit nu locuim în case cu uși și cu încuietori, ci în peșteri ca asta.

— Stați și iarna aici? întrebă Akka, mirată.

— Da, stăm și iarna, răspuse berbecul! Avem tot anul pășune bună pe munte.

— Mi se pare ca o duceți mai bine decât oile de prin alte locuri, zise Akka. Dar ce nenorocire a dat peste voi, de sunteți așa de mâhnite?

— Astă-iarnă a fost un ger strașnic. Marea a înghețat și pe podișca de gheață au venit pe insulă trei vulpi, care n-au mai plecat înapoi. Încolo nu se află aici la noi nici o altă fiară sălbatică.

– Și vulpile vă ațin calea și vă atacă?

– În timpul zilei nu, că ziua mă pot apăra și apăr și oile care-s cu mine, zise berbecul, dând din coarne. Vin însă noaptea pe furiș, când dormim în peșteri. Nu-i vorba, ne silim din răputeri să nu închidem ochii, dar uneori ne prinde somnul și atunci dau năvală peste noi, pe neașteptate. În celelalte peșteri au făcut prăpăd mare, de n-a mai rămas în viață nici o surată de-a noastră. Și doar acolo erau turme mai mari decât asta a mea...

– Nu ne e plăcut să vă spunem că suntem atât de necăjite, interveni oaia cea bătrână. Dar asta-i situația: nu ne putem apăra mai bine ca oile domestice.

– Și crezi c-or să vină la noapte? întrebă Akka.

– Fără doar și poate, răspunse oaia. Au venit și ieri noapte și ne-au furat un miel. Cât o fi una din noi în viață, or să vină mereu. Așa au făcut și-n alte părți.

– Dacă e așa, or să vă stârpească pe toate, zise Akka.

– Da, da! în scurtă vreme n-o să mai rămână nici picior de oaie pe insula asta, răspunse oaia cea bătrână.

Akka rămase pe gânduri. După cum nu era plăcut pentru găștele ei să se expună iarăși la urgia furtunii, tot așa de neplăcut era să se odihnească într-un loc unde dintr-o clipă într-alta puteau să se ivească astfel de musafiri. Stătu puțin la chibzuială, apoi se adresă lui Năpârstoc:

– Ce zici? O să ne poți scoate din impas, după cum ai făcut de atâtea ori până acum? îl întrebă Akka.

Băiatul răspunse că e gata să le vină într-ajutor.

– Îmi pare rău de tine că n-o să poți dormi, zise Akka. Dacă o să fii treaz când vin vulpile, să ne trezești și pe noi, ca să putem fugi.

Băiatul fu bucuros. Era mai bine așa decât să înfrunte iar vijelia. Făgădui deci că nu va închide ochii nicidecum.

Se duse la deschizătura peșterii, se piti după un bolovan, ca să fie la adăpost de furtună, și rămase acolo de veghe.

După câțva timp, furtuna se mai potoli puțin. Cerul era senin și razele lunii se răsfrângeau în valuri. Năpârstoc ieși din ascunzătoare să vadă ce era afară. Peștera se afla sus de tot pe munte. La ea se putea ajunge pe o potecă îngustă și prăpăstioasă. Năpârstoc se gândi că pe poteca aceea era bine să aștepte vulpile.

Dar oricât cercetă cu privirea, nu zări nici picior de vulpe, în schimb văzu ceva care, în primul moment, îl înfricoșă mai mult decât vulpile. Pe fâșia îngustă de țârm de la poalele muntelui erau niște uriași sau niște fantome de piatră, de n-or fi fost cumva chiar oameni... La început i se păru că visase, dar acum era sigur că nu adormise deloc. Chipurile pe care le

vedea erau atât de deslușite, încât era exclusă orice închipuire. Unde stăteau pe țârm, iar altele erau chiar lângă peretele muntelui, de parcă voiau să se cațere pe el. Unele aveau capete mari și groase, altele n-aveau cap de loc. Unele erau ciunge, altele aveau cocoșe și pe spate, și în față. Așa ceva nu-i mai văzuseră ochii niciodată.

Speriat de acele stafii, băiatul mai că uitase de vulpi. Dar deodată auzi o gheară zgredind o piatră și văzu trei vulpi urcându-se pe potecă. Încredințat că nu avea în fața lui niște năluci, ci niște jivine în carne și oase, rămase liniștit, fără să dea nici un semn de spaimă, își zicea doar că era păcat să trezească găștele și să lase oile în voia sortii. Băiatului îi veni în minte un plan mai isteț.

Fugi repede în peșteră și zgâlțâi berbecul de coarne. Acesta se deșteptă, iar Năpârstoc îi sări în spate.

— Scoală-te, moșule, să băgăm nițel vulpile în sperieți! îl îndemnă el.

Se silise să facă toată treaba asta în cea mai mare tăcere. Vulpile auziseră, pesemne, totuși un oarecare zgomot. Când ajunseră la deschizătura peșterii, statură o clipă la gânduri.

— S-a mișcat cineva înăuntru, zise una din ele. Te pomenești c-or fi treze oile...

— Intră tu! îndemnă alta. De pățit n-o să pățim nimic.

Pătrunzând în peșteră câțiva pași, începură să adulmece.

— Pe care s-o luăm în seara asta? șopti vulpea care mergea în frunte.

— Să-l luăm pe berbec, zise cea care era la urmă de tot. Pe urmă o să fie treaba mai ușoară cu restul.

Năpârstoc ședea pe spinarea berbecului, să vadă cum se furișau vulpile.

— Împunge acum drept în față! șopti el. Berbecul făcu întocmai și vulpea din față fu dată peste cap, de ajunsse până la deschizătura peșterii.

— Acuma împunge la stânga! îndemnă Năpârstoc, îndreptând căpățâna cea mare a berbecului într-acolo.

Berbecul dădu o lovitură puternică, izbind vulpea cu putere. Jivina se rostogoli de câteva ori, după care se ridică și o luă la fugă. Băiatul ar fi dorit ca nici cea de a treia să nu scape, dar hoțomana își luase tălpășița.

— Cred că și-au primit porția pentru noaptea asta! fu de părere Năpârstoc.

— Așa socot și eu! răspunse berbecul și acum fă-ți culcuș în blana mea! Să te bucuri și tu de căldurică după ce ai trecut printr-o asemenea vijelie.

▣ **Văgăuna iadului** ▣

Sâmbătă, 9 aprilie.

A doua zi, berbecul ieși din peșteră, cu Năpârstoc în spinare, să-i arate insula. Aceasta era alcătuită dintr-o singură stâncă uriașă. Părea o casă cu pereți drepți și cu acoperișul orizontal. Berbecul se urcă întâi pe acoperișul muntelui, să-i arate băiatului pășunea bună de acolo, și Năpârstoc recunoscu că insula era făcută parcă anume pentru oi. Pe munte nu creștea altceva decât câteva buruieni uscate, aromitoare, care plac mult oilor.

Pentru cel care urca muntele pe râpele lui prăpăstioase, erau însă și alte lucruri care meritau să fie văzute, în afară de pășunea oilor. În primul rând, marea albastră și luminată de razele soarelui, ale cărei valuri se rostogoleau sclipitoare. Spumegau numai când se izbeau de stânci colțuroase. Spre răsărit se vedea insula Gotland, cu coasta prelungă și lină; iar la sud-vest, insula Carol cea mare, cu același relief ca și cea mică. Când berbecul ajunse la marginea tăpșanului, de unde băiatul putea să vadă pereții de stâncă ai muntelui, Năpârstoc băgă de seamă că aceștia erau plini de cuiburi de păsări.

Jos pe marea albastră mișunau rațe sălbatice din regiunile boreale, eideri, lișițe, pinguini și alte păsări pașnice, toate îndeletnicindu-se de zor cu pescuitul scrumbiilor.

— Locul ăsta pare a fi într-adevăr pământul făgăduinței! zise băiatul. Neamul vostru, al oilor, trăiește aici în locuri minunate.

— Da, minunate... răspunse berbecul. Ar fi vrut să mai adauge ceva, dar se opri, oftând. Cine umblă singur prin părțile astea, continuă el, după câteva clipe, trebuie să fie atent la toate crăpăturile muntelui.

Și chiar așa și era. În multe locuri se vedeau, în adevăr, crăpături largi și adânci. Cea mai mare dintre ele se chema „Văgăuna iadului”. Era o crăpătură adâncă de câțiva stâneni și cu lărgimea de aproape un stânen.

— Dacă ar cădea cineva în văgăuna asta, s-a isprăvit cu el!... zise berbecul.

Băiatului i se păru că vorbele berbecului aveau un anumit tâlc.

Pe urmă, căpetenia oilor își purtă musafirul înspre țarm. De astă dată, Năpârstoc putu să vadă de aproape uriașii care-l speriaseră în seara din ajun. Nu erau altceva decât stâlpi de stâncă. Berbecul le zicea *raukar*³³. Băiatul nu se mai sătura privind-i. I se părea că dacă existau undeva pe lume căpcăuni preschimbați în stane de piatră, nu puteau să aibă altă înfățișare decât a acestor uriași.

Deși era frumos acolo pe țarm, lui Năpârstoc îi plăcea mai mult sus pe munte. Jos era o priveliște lugubră: în toate părțile dădeau peste stârvuri de oi, semne ale ospetelor de care se bucuraseră vulpile. Băiatul vedea zăcând

³³ Rauka (plural raukar) - denumire populară locală a acestor stâlpi.

ici și colo în țărână schelete sau trupuri mâncate pe jumătate; în alte părți erau azvârlite hoituri întregi, lăsate neatînse. Era sfâșietor să privești cum fiarele se năpustiseră asupra blânelor animale numai așa ca să se desfete, ca să le vâneze și să leucidă.

Berbecul nu se oprea în fața acelor stârvuri, ci trecea liniștit mai departe. Dar băiatul văzu oricum toată acea grozăvie.

Urcându-se înapoi pe munte, berbecul se opri și zise:

— Dacă un om vrednic și înțelept ar vedea toată nenorocirea de aici de la noi, sunt sigur că n-ar avea odihnă până ce nu le-ar da vulpilor pedeapsa pe care o merită!

— De!... Vulpile trebuie să trăiască și ele... fu de părere Năpârstoc.

— Da, îi întări cele spuse berbecul. Cele care nuucid mai multe animale decât au nevoie ca să-și țină zilele, acelea zic și eu să trăiască. Cele de aici sunt însă puse numai pe făcut rău.

— Țăranii care stăpânesc insula ar trebui săvină să dea ajutor, zise băiatul.

— Păi au și venit de câteva ori cu bărcile, îl lămuriberbecul, dar dihaniiile s-au ascuns în peșteri și-n văgăuni, așa că oamenii n-au izbutit să le împuște.

— Nu cred, moș berbecule, să aștepți din partea unui biet prichindel ca mine să le facă de petrecanie acestor lighioane blestemate, de vreme ce nici voi, nici țăranii, n-ați putut să leveniți de hac până acum!...

— Cine e mic și isteț poate face multe isprăvi! răspunse berbecul.

Nu mai vorbiră apoi deloc despre lucrurile astea. Băiatul sări de pe spinarea berbecului și se duse la găștele sălbatice, care pășteau pe tăpșan. Deși nu voise să-și arate simțămintele față de berbec, lui Năpârstoc îi era milă de oi și ar fi fost bucuros să le poată da o mână de ajutor.

„O să stau de vorbă în privința asta cu Akka și cu găscanul Martin, își zise el. Poate că mă ajută cu o povață bună”.

După câteva clipe, găscanul îl luă în cârcă și plecară împreună spre „Văgăuna iadului”.

Mergea fără grijă pe tăpșanul deschis și nu părea să se gândească de fel cât era de mare și de larg. Nu se ferea pe după tufe sau movile, ci o ținea drept înainte. Era destul de ciudat că nu voia să fie mai prevăzător după cele ce pățise în timpul zborului din ajun. Șchiopăta de laba dreaptă, iar aripa stângă îi atârna, ca și cum ar fi fost ruptă.

Se purta în așa fel, de parcă n-ar fi existat vreo primejdie în preajma lui. Ici și colo ciugulea câte un fir de iarbă, dar nu se uita nici într-o parte, nici în alta. Băiatul stătea lungit pe spinarea lui cu ochii spre albastrul cerului. Se obișnuise atât de mult cu călătoria pe găscan, încât putea să stea

pe el și în capul oaselor și culcat.

Mergând așa nepăsători împreună, n-au băgat, firește, de seamă că cele trei vulpi se urcaseră pe tăpșan. Vulpile, care știau că o găscă nu poate fi prinsă pe teren deschis, nu se gândiră din capul locului să vâneze găscanul. Neavând însă altceva de făcut, se vârâră, în cele din urmă, într-o crăpătură lungă, încercând să se furișeze pe acolo până la pasăre. Înaintau cu atâta prevedere, încât găscanului îi era cu neputință să le zărească.

Nu ajunseră prea departe, când găscanul încercă să se înalțe în văzduh. Dădu din aripi, însă nu izbuti să se ridice. Dându-și seama că pasărea nu era în stare să zboare, vulpile se repeziră spre ea, ieșind de astă dată afară din ascunzătoarea lor. Se fereau pe după tufe și bolovani, apropiindu-se tot mai mult de găscan, căruia nici prin gând nu-i trecea că era urmărit. Cum nu mai aveau de făcut acum decât o singură săritură ca să ajungă la găscan, se și năpustiră tustrele asupra lui.

Găscanul observase, totuși, ceva, căci se dădu într-o parte și vulpile nu-și putură atinge ținta. Asta nu însemna însă mare lucru, căci găscanul era încă destul de aproape, mai ales că și șchiopăta. În orice caz, alerga cât îl țineau puterile.

Trântit pe spate pe spinarea păsării, Năpârstoc striga la vulpi:

— Prea v-ați ghiftuit cu carne de oaie, jupâneselor. De aia nu sunteți acum în stare nici măcar să prindeți o găscă!...

Le întărită astfel, ca să le facă să turbeze de furie, cu gândul să izbândească ce pusese la cale. În ăst timp, găscanul se zorea spre crăpătura cea mare. Ajungând acolo, dădu din aripi și trecu în partea cealaltă. Vulpile veneau chiar în urma lui, în goană turbată. Găscanul se grăbi să fugă înainte, cu aceeași iuțeală, dar nu se îndepărtă decât vreo câțiva metri, că băiatul îl și atinse cu mâna pe gât, spunându-i:

— Acum poți să te oprești!

În același timp auziră amândoi în urma lor niște urlete sălbatice, zgârieturi de gheare și zgomotul produs de prăbușirea unor trupuri grele. Vulpile dispăruseră de parcă le înghițise pământul.

A doua zi dimineață, paznicul farului de pe insula Carol cea mare găsi un crâmpei de scoarță de copac băgat sub ușa de la intrare. Pe el erau scrijelite cu litere oblice și colțuroase cuvintele următoare: «Vulpile de pe insula mică s-au prăbușit în „Văgăuna iadului”. Ai grijă de ele!»

Ceea ce paznicul și făcu.

● DOUĂ ORAȘE ●

▫ **Un oraș în fundul mării** ▫

Sâmbătă, 9 aprilie.

Noaptea era calmă și senină. Gâștele sălbatice nu se gândiră nici o clipă să-și caute adăpost în vreuna din peșteri, ci adormiră pe culmea muntelui. Năpârstoc se întinse lângă ele pe iarba scurtă și uscată, socotind c-o să-l fure și pe el somnul.

Vezi însă că în noaptea aceea era lună plină și lumina ei puternică îl împiedica pe băiat să adoarmă. Stând așa tolănit pe iarba, prichindelul se gândea câtă vreme trecuse de la plecarea lui de acasă și, făcând socoteala, constată că pornise la drum de trei săptămâni. Ba își aduse chiar aminte că în acea zi era sâmbăta mare.

„În noaptea asta toate vrăjitoarele se întorc acasă de la solomoniile lor”, își zise el zâmbind. De stafii și de spiriduși e drept că se cam temea, dar în vrăjitoare nu credea câtuși de puțin. Dacă s-ar fi aflat pe lume astfel de cotoroaște, nu încape îndoială că ar fi trebuit să le vadă în acea noapte. Cerul era atât de luminos că, de s-ar fi mișcat ceva în văzduh, chiar cât o gămălie neagră de ac, tot l-ar fi zărit.

Și cum stătea el așa, cu fața în sus, gândindu-se la toate aste lucruri, deodată i se arătă o priveliște neînchipuit de frumoasă. Drept în fața lui zbura o pasăre mare. Nu părea că-i dornică să treacă pe lângă lună, ci că fuge de ea. Pe fundalul luminos al cerului, pasărea părea neagră ca smoala, iar aripile ei răsfirate se întindeau de la o margine la alta a lunii. Zbura în linie dreaptă, încât băiatului i se părea că era desenată pe discul lunar. Pasărea era mică la trup și avea un gât lung și delicat, în timp ce picioarele îi atârnavă în jos lungi și subțiri ca niște crengi de arin. După cum arăta, nu putea să fie altceva decât un bärzoi.

Peste câteva clipe, jupânul Ermenrich, bärzoiul, se și afla lângă băiat. Se aplecă deasupra lui și îl atinse cu ciocul, cu gând să-l trezească.

— Nu dorm, jupâne Ermenrich, zise băiatul. Dar cum se face c-ai plecat de-acasă în toiul nopții, și ce mai e nou pe la Glimmingehus? Vrei să stai cumva de vorbă cu mama Akka?

— Noaptea asta e prea luminoasă ca să pot dormi răspunse jupânul Ermenrich. Și cum n-am putut închide un ochi, m-am hotărât să vin aici, pe insula Carol, ca să mă-ntâlnesc cu tine, prietene Năpârstoc. Am aflat de la un pescăruș unde te afli în noaptea asta, și iată-mă-s! Nu m-am mutat încă la Glimmingehus, ci am venit în zbor tocmai din Pomerania, unde-mi este acum cuibul.

Băiatul era nespus de bucuros că jupânul Ermenrich venise să-l vadă. Se întinseră la taclale și vorbiră despre tot felul de lucruri ca doi vechi prieteni. În cele din urmă, bärzoiul îl întrebă pe băiat dacă i-ar fi pe plac să

facă o scurtă călătorie, pe spinarea lui, în acea noapte neînchipuit de frumoasă.

Băiatul îi răspunse că se învoiește cu dragă inimă, dar numai cu condiția ca bărzoiul să-l readucă la găștele sălbatice înainte de răsăritul soarelui. Jupânul Ermenrich îi făgădui acest lucru și cei doi porniră la drum.

Bărzoiul zbură iarăși drept spre lună. Călătorii se ridicau tot mai sus în înaltul cerului, în timp ce marea rămânea tot mai jos. Zborul era atât de lin, încât cei doi păreau că plutesc în văzduh.

Băiatului îi făcu impresia că zborul nu durase decât foarte puțină vreme și deodată, când nici nu se aștepta, constată că jupânul Ermenrich se pregătea să coboare pe pământ. Poposiră pe o plajă pustie, presărată cu nisip mărunț. De-a lungul țărmului se întindea un șir lung de dâmburi acoperite pe creștet cu secară. Nu erau prea înalte, dar îl împiedicau totuși pe băiat să vadă ce se afla dincolo de ele.

Jupânul Ermenrich se așeză pe unul din acele dâmburi de nisip, ridică un picior, își lăsă gâtul spre spate și se pregăti să-și vâre ciocul sub aripă.

— Cât mă odihnesc eu, plimbă-te nițeluș pe malul mării, îi zise el lui Năpârstoc. Nu te îndepărta însă prea mult, ca să poți nimeri înapoi la mine.

Băiatul avea de gând să se cațare mai întâi pe unul din dâmburi, ca să vadă ce era în spatele lui. Nu făcu totuși decât câțiva pași, că se poticni cu galenții de ceva tare. Se aplecă și văzu pe nisip un bănuț de aramă, ros atât de mult de cocleală, încât era aproape străveziu. Dându-și seama că avea de-a face cu un lucru lipsit de orice valoare, nici nu se gândi să-l ridice și să-l pună în buzunar, ci îl zvârli cu piciorul cât colo.

Când vru să plece mai departe, rămase uluit văzând că la o depărtare de câțiva pași se înălța un zid înalt și negru, cu o poartă masivă, deasupra căreia se afla un turn.

Cu o clipă mai devreme, când se aplecase, înaintea lui se întindea marea strălucitoare, iar acum nu se mai vedea de fel, din pricina acestui zid lung, cu creste și turnuri. Și drept în fața lui, acolo unde nu se aflaseră până atunci decât niște bancuri cu iarbă de mare, se deschidea acum o poartă mare și boltită. Zidul, cât și poarta, aveau o înfățișare atât de frumoasă, încât băiatului îi veni o poftă grozavă să vadă ce era dincolo de ele. „Trebuie să aflu ce-i acolo”, își zise el, strecurându-se pe sub poartă.

În bolta adâncă a porții se aflau niște străjeri îmbrăcați în veșminte pestrițe și arătoase, înarmați cu lănci și baltage. Jucau zaruri și cu gândul numai la joc, nici nu-l observară pe băiat, care se furișă grăbit pe lângă ei. Dincolo de poartă, Năpârstoc dădu cu ochii de o piață largă, pavată cu lespezi mari. De jur împrejurul ei se rânduiau case înalte, pline de măreție, printre care se deschideau ulicioare lungi. În piață era un furnicar de lume. Bărbații purtau mantii lungi, îmblănite, și sub ele se puteau vedea veșminte

de mătase. Pe cap aveau capișoane împodobite cu pene, puse pe-o sprânceană, iar pe piept le atârnavă lăntuguri. După portul lor falnic ai fi zis că-s fețe domnești, nu altceva. Femeile purtau capișoane țuguiate și rochii lungi, cu mâneci înguste. Erau înveșmântate și ele arătos, dar fastul lor nu-l ajungea nici pe departe pe al bărbaților.

Totul părea ca în cartea veche de basme pe care mama lui Nils obișnuia s-o scoată din când în când din sipet, ca să i-o arate băiatului. Lui Năpârstoc nu-i venea să creadă că ce vedea în fața ochilor era aievea.

Mai impunător și mai arătos decât bărbații și femeile era însă orașul în care se afla. Fiecare casă avea câte un frontispiciu. Iar frontispiciile erau în așa fel împodobite că păreau a se lua la întrecere unul cu altul, arătându-și ornamentele care de care mai meșteșugite. Cui i-e dat să vadă la repezeală atâtea lucruri noi, nu le poate ține minte pe toate. Năpârstoc își aminti însă mai târziu că văzuse frontispicii de toate soiurile: cu un fel de trepte, cu firide rânduite unele lângă altele, în care se puteau vedea zugrăvite diverse chipuri, frontispicii cu gemulețe multicolore sau altele ornamentate cu dungi și pătrățele de marmură albă și neagră. Pe când se minuna de toate aceste lucruri, băiatul se simți prins în vârtejul mulțimii. „Așa ceva nu mi-au văzut încă ochii și nici n-or să mai vadă vreodată!” își zise el în sine, după care începu să cutreiere orașul, urcând și coborând pe străduțele întortocheate. Ulițele strâmte dar înțesate de lume nu semănau de fel cu străzile pustii și întunecoase pe care le cunoscuse în orașele prin care fusese. În fața porților stăteau bătrâne care torceau, dar nu cu furca, ci numai cu ajutorul unui sul. Prăvăliile neguțătorilor erau deschise spre uliță, iar meșteșugarii lucrau afară, în aer liber. Ici se topea untură de balenă; dincolo se tăbăceau piei, iar peste drum era un atelier de frânghierie care nu se mai sfârșea.

Dacă băiatul ar fi avut destul răgaz să poposească pe acolo, e sigur că s-ar fi putut deprinde să facă multe și de toate. La o răscruce îi fu dat să vadă niște armurieri care făureau platoșe subțiri, iar mai încolo, niște giuvaergii încrustând pietre scumpe pe tot soiul de brățări și inele, strungari care dădeau fierului tot felul de forme, cizmari tălpuind încălțăminte de piele roșie și moale, meșteri în răsucitul și împletitul firelor de aur și țesători care scoteau din războaie stofe lucrate cu mătase și fir.

Nils nu avea însă vreme de stat acolo. Trecea repede mai departe, dornic să vadă cât mai multe lucruri, până ce totul nu urma să dispară din fața lui. Zidul cel înalt dădea înconjur întregului oraș și îl împrejmuia întocmai cum împrejmuiește gardul o livadă. La capătul fiecărei ulițe, se înălța un turn încununat cu creneluri. Iar deasupra lui stăteau de strajă ostași cu armuri și coifuri strălucitoare. După ce străbătu în grabă tot orașul, Năpârstoc ajunse la o altă poartă, dincolo de care se întindea marea și portul. Băiatul văzu tot felul de nave de tip vechi, cu bărci pentru vâslași

deasupra punții. Unele din ele încărcau mărfuri, iar altele ancorau chiar atunci. Hamalii și neguțătorii dădeau zor care mai de care. Unde-ți aruncaii ochii, vedeai numai muncă și însuflețire.

Dar băiatul nu putea zăbovi nici în port. Se întoarse grăbit în oraș și ajunsese din nou în piața cea mare. Drept în mijlocul ei se înălța catedrala, cu trei turla înalte. Pereții erau ornamentați în întregime cu sculpturi, încât nu se afla nici o lespede de piatră care să nu-și aibă podoaba ei. În fața bisericii se afla o clădire cu acoperișul zimțat, cu un turn îngust care se avânta spre înalturi. Acea clădire era primăria, iar între biserică și primărie, de jur împrejurul pieții, se puteau zări case, una mai arătoasă ca alta, cu frontispicii și cu cea mai felurită ornamentație.

Băiatul se încinsese de alergătură și obosise. Încredințat că văzuse tot ce era mai de seamă în oraș, începu să umble mai la pas. Ulița pe care apucase acum era de bună seamă cea de unde orășenii își cumpărau minunatele lor veșminte. Văzu o mulțime de lume stând în fața dughenelor, pe ale căror tarabe neguțătorii rânduiau mătăsuri înflorate, *zarafir*³⁴, catifele cu ape, crepuri ușoare și dantele subțiri ca pânza de păianjen.

Înainte, câtă vreme băiatul mersese cu pași grăbiți, nimeni nu-l băgase în seamă. Oamenii or fi crezut desigur că făptura care alerga pe lângă picioarele lor nu era decât un șoricel. Acum însă, în timp ce mergea agale pe uliță, unul din neguțători îl zări și începu să-i facă semne.

La început, băiatului îi fu frică și voi să o ia la picior, dar neguțătorul îi făcea semne mereu și-i zâmbea prietenos, întinzând pe tarabă o bucată splendidă de demasc de mătase, ca și cum ar fi voit să-l ademenească.

Băiatul dădu din cap, cu un anume înțeles. „Niciodată n-o să fiu atât de bogat ca să pot cumpăra un cot de stofă ca aceea”... își zise el.

De astă dată, din fiecare prăvălie, până la capătul celălalt al uliței, neguțătorii cătau cu jind la el... Oriunde își arunca privirea, dădea cu ochii de câte unul care îi făcea semne. Uitaseră cu toții de clienții lor cu chimirele îndesate de galbeni și se ocupau numai de Năpârstoc. Băiatul îi vedea dând fuga în colțurile cele mai tănuite ale prăvăliilor, ca să scoată de acolo cele mai bune lucruri pe care le aveau de vânzare, și observa cu mirare cum le tremurau mâinile de grabă și de zel când le așezau pe tarabe.

În timp ce mergea el așa, unul din neguțători sări deodată peste tejghea, se luă după băiat și, după ce-l ajunsese, întinse în fața lui o stofă țesută cu fir de argint și niște covoare care străluceau în zeci de culori. Năpârstoc se uită la neguțător, râzând cu seninătate și voie bună. Apoi își arată palmele goale, ca să priceapă toți că nu avea nici o lăscaie și că era timpul să-l lase în pace.

³⁴ Zarafir - brocart, stofă țesută cu fir de aur.

Neguțatorul întinse însă un deget și-i făcu semn, împingând spre el tot mormanul de mărfuri scumpe.

„Nu cumva vrea să-mi spună că ar vinde toate astea în schimbul unui ban de aur?” se întrebă Năpârstoc.

Neguțatorul scoase un bănuț ros, cel mai mic care putea fi văzut vreodată, și i-l arătă. Era atât de dornic să-și vândă marfa, încât mai puse deasupra ei și două potire grele de argint.

Băiatul începu atunci să-și scotocească buzunarele. Știa bine că nu avea nici o para chioară, dar nu se putu abține să nu caute.

Toți ceilalți neguțători se uitau să vadă cum se vor desfășura lucrurile. Văzându-l însă pe băiat că-și scotocea buzunarele, săriră peste tejghele, își umplură mâinile cu podoabe de aur și de argint și se grăbiră să i le ofere. Toți îi dădură, să înțeleagă că nu pretindeau ca plată decât un singur bănuț. Băiatul își întoarse pe dos buzunarele de la vestă și de la pantaloni, ca să poată vedea oricine că nu avea nici un ban în ele. Atunci neguțătorii cei mari, mult mai avuți decât el, începură să plângă cu lacrimi. Înduioșat de starea lor jalnică, Năpârstoc se gândi ce să facă spre a le veni în ajutor. Își aminti atunci de banul coclit pe care îl văzuse puțin mai înainte pe țărmul mării.

Luând-o la goană pe uliță, ajunse din fericire chiar la poarta pe unde pătrunsese în oraș. Ieși glonț pe ea și începu să caute cu înfrigurare bănuțul coclit de armă. Îl găsi acolo unde îl aruncase, dar când să plece înapoi spre oraș, ca un făcut, nu mai văzu în fața lui decât marea tălăzuindu-și neîncetat valurile. Dispăruseră și zidul, și poarta, și străjerii, și ulițele. Nu se mai vedea nici o casă, nimic altceva decât marea.

Îl podidiră lacrimile. La început crezuse că tot ce-i fusese dat să vadă era doar o nălucire. Uitase însă de acel simțământ pe care-l avusese în prima clipă. Se gândea numai la frumusețea fără de seamă a priveliștii care-i bucurase sufletul. Îl cuprinse o mâhnire adâncă, văzând că orașul dispăruse.

În aceeași clipă, jupânul Ermenrich se trezi și veni la el. Năpârstoc nu-l auzi totuși, astfel că bărzoii fu nevoit să-l ciocănească cu pliscul, spre a se face simțit.

— Mi se pare că te-a furat somnul și că dormi de-a binelea, zise bărzoii.

— Ah, jupâne Ermenrich! oftă băiatul. Spune-mi, rogu-te, ce oraș era cel pe care l-am văzut aici adineauri?

— Zici c-ai văzut un oraș? zise bărzoii. Ai dormit și-ai visat, dacă vrei să știi adevărul.

— N-am visat deloc, păcatele mele! zise Năpârstoc, povestind bărzoiiului tot ce văzuse.

Jupânul Ermenrich îi răspunse atunci:

— Eu, unul, dragă Năpârstoc, cred c-ai dormit aici pe țărm și ai visat tot ce mi-ai spus. Nu vreau să-ți ascund totuși un lucru. Bataki, corbul care-i cea mai învățată dintre toate păsările, mi-a povestit cândva că pe țărmul ăsta s-a înălțat pe vremuri un oraș cu numele de Vineta. A fost un oraș bogat și hărăzit să aibă parte de cele mai mari bucurii, însă din nefericire locuitorii lui au dat în boala trufiei și a luxului. Drept pedeapsă – așa spune Bataki – orașul Vineta a fost înecat de un potop și scufundat în mare. Locuitorii lui nu pot însă muri și nici orașul lor nu poate fi distrus. Într-o noapte, o dată într-un veac, se ridică din fundul mării în toată splendoarea lui și rămâne la suprafață o oră în cap.

— Să știi că-i chiar așa... zise Năpârstoc. Doar le-am văzut pe toate cu ochii mei.

— După ce trece vremea sorocită, orașul se scufundă iarăși în mare, dacă în acest răstimp nici un neguțător din Vineta n-a izbutit să vândă ceva unei ființe vii. Dacă tu, Năpârstoc, ai fi avut la tine un bănuț cât de mic să-l dai ca plată neguțătorului, Vineta ar fi rămas aici pe țărm, iar locuitorii ei ar fi trăit și murit ca toți oamenii.

— Acuma abia înțeleg, jupâne Ermenrich, zise băiatul, de ce ai venit la mine și m-ai adus aici în puterea nopții. Ai crezut că voi fi în stare să mântuiesc vechiul oraș. Ce rău îmi pare că dorința dumitale n-a putut fi îndeplinită!

Năpârstoc își duse mâinile la ochi și începu să plângă amar. E greu de spus care din amândoi era mai mâhnit băiatul sau jupânul Ermenrich?

▫ **Orașul viu** ▫

A doua zi, după-amiază, gâștele sălbatice îl purtară pe Năpârstoc deasupra insulei Gotland. Marea insulă se întindea dedesubtul lor netedă ca o câmpie. Pământul era cadrilat ca și în Scania și pe el se aflau, ca și acolo, o seamă de gospodării, cu singura deosebire că aici între ogoare se puteau vedea mai multe livezi. Domenii mari cu castele vechi împodobite cu turnuri și parcuri întinse, nu se aflau însă pe insulă.

Gâștele își aleseseră calea pe deasupra insulei Gotland de hatârul lui Năpârstoc. Băiatul fusese din cale-afară de trist două zile încheiate și nu scosese un cuvânt, cu gândul mereu la orașul acela care i se arătase în chip atât de ciudat. Nici când nu mai văzuse un lucru atât de minunat, iar prichindelul nu se putea împăca deloc cu gândul că nu fusese în stare să-l izbăvească de la pieire. Nu era de felul lui o fire prea duioasă, dar îi rămăseseră la inimă clădirile mărețe și oamenii falnici pe care îi văzuse la Vineta.

Atât Akka cât și gâscanul căutaseră să-l convingă că totul fusese doar

un vis ori o năzărire de-a lui, dar băiatul nici nu voia să audă de așa ceva. Era atât de sigur că fusese aievea ceea ce văzuse, că nimeni nu putea să-i scoată din cap lucrul ăsta. Umbla de colo până colo atât de tulburat, încât tovarășele sale de drum începură a fi neliniștite de starea lui.

În clipele cele mai grele, când părea că băiatului i se încrâncenase inima de mâhnire, se întoarse la cârd și bătrâna Kaksi. Ea le istorisi că vijelia o împinsese spre Gotland și că fusese nevoită să cutreiere toată insula până ce putuse afla de la niște ciori că tovarășele ei de drum se găseau pe insula Carol cea mică. Auzind despre păsul lui Năpârstoc, Kaksi spuse deodată:

— Dacă pe Năpârstoc îl mâhnește soarta unui oraș vechi, îi putem ogoi durerea numaidecât. Haideți cu mine să vă arăt un loc pe care l-am văzut ieri! De cum l-o zări, sigură sunt că Năpârstoc n-o să mai aibă nici un motiv să fie mâhnit.

Gâștele își luară rămas bun de la oi și porniră la drum spre locul pe care Kaksi voia să-l arate lui Năpârstoc. Cu toate că-i era inima grea, băiatul nu se putea opri să se uite în jos, spre pământul deasupra căruia zbura, căci așa îi era obiceiul. La început i se păru că insula era tot o stâncă înaltă și prăpăstioasă ca și insula Carol, dar, firește, cu mult mai mare. Pe urmă însă își dădu seama că fusese oarecum netezită. Cineva o turtise cu un tăvălug mare, ca pe o foaie de aluat. Nu era totuși plată chiar ca o lipie. Zburând cu cârdul de gâște de-a lungul țărmului, Năpârstoc putuse să vadă în mai multe locuri ridicându-se pereți înalți și albi de calcar, în care ploile repezi și vânturile săpaseră peșteri. În cele mai multe părți însă, pereții dispăruseră și țărmul cobora de-a dreptul spre mare.

Pe insula Gotland, călătorii noștri avură parte de o după-amiază frumoasă și liniștită. Aerul era călduț și de pretutindeni veneau zvonurile primăverii. Copacii își arătau mugurii mari și fragezi, florile de primăvară smălțuiau livezile, mâțișorii lungi și subțiri ai plopilor fremătau în adierea vântului, iar în grădinițele de pe lângă fiecare căsuță tufele de coacáz te întâmpinau cu ramuri înverzite.

Vremea caldă și mugurii iviți parcă peste noapte ademeniseră lumea să iasă pe ulițe și în curțile gospodăriilor. Oriunde se adunau, oamenii începeau să se joace. Și nu se jucau numai copiii, ci și cei mari. Unii trăgeau la țintă cu pietre, alții aruncau cu tot felul de mingi în văzduh, și atât de sus și cu atâta precizie, că le făceau să ajungă până la cârdul de gâște sălbatice. Ți-era mai mare dragul să te uiți la niște oameni mari care se jucau, fără griji, ca-n vremea fericită a copilăriei; de bună seamă că și Năpârstoc s-ar fi bucurat nespus de acea priveliște, dacă i-ar fi trecut mâhnirea pricinuită de faptul că nu putuse izbăvi orașul cel vechi. Ar fi trebuit să recunoască, totuși, că în acea zi făcea o călătorie pe care cu greu ai fi putut s-o uiți. Văzduhul era plin de cântece și de zvonuri... Zeci și zeci de copii se prindeau în hore și cântau

de mama focului. Năpârstoc văzu o ceată întreagă de oameni care poposiseră pe un deal împădurit și cântau din chitare și din instrumente de alamă.

Mai târziu, când aceste întâmplări îi rămăseseră numai în amintire, băiatul nu se gândea niciodată la insula Gotland fără să-și amintească în același timp de cântecele și jocurile de aici.

● CIORILE ●

▫ *Urciorul de lut* ▫

În partea de sud-vest a provinciei Smoland se întinde un district care se cheamă Sunnerbo. Terenul de acolo e cu desăvârșire neted. Cine îl vede iarna, când totul e acoperit de zăpadă, nu-și poate închipui altceva decât că sub omăt se află câmpuri arate, lanuri verzi de secară și izlazuri de trifoi cosite, ca pe orice teren de la șes. Când se topește însă zăpada, pe la începutul lui aprilie, dintr-o dată se dumerește că toate câte fuseseră ascunse sub mantia cea albă nu-s decât bărăgane uscate de nisip, stânci pleșuve și turbării mari, mlăștinoase. Pot fi întâlnite, e drept, și ogoare, pe ici, pe colo, dar sunt atât de mici, că nu pot fi băgate în seamă. Și se mai pot vedea și colibe țărănești, gri sau roșii, dar care stau pitite prin câte o pădurice de mesteceni, ca și cum s-ar teme să iasă în calea drumeților.

La hotarul dintre Sunnerbo și ținutul Halland se află un bărăgan nisipos atât de întins, încât nu-l poți cuprinde cu privirea de la un capăt la altul. Pe tot acel bărăgan crește numai iarba-neagră și n-ar fi lucru ușor să mai crească și alte plante acolo. În primul rând ar trebui să fie stârpită iarba-neagră, a cărei tulpină e pipernicită, cu ramuri mici și frunze uscate, dar care își închipuie că este și ea, dragă Doamne, un copac. De aceea se și poartă ca un copac adevărat, lățindu-se ca o pădure pe întinderi mari și crescând deasă de tot, ca să piară orice altă buruiană care ar avea chef să-i încalce stăpânirea.

Singurul loc de pe bărăgan unde nu-i atotstăpânitoare iarba-neagră e un șir de dealuri scunde și pietroase, care îl taie în curmeziș. Pe acele dealuri cresc tufe de ienupăr, sorbi și câțiva mesteceni mari, frumoși. Pe vremea când călătorea Nils Holgersson pe acolo împreună cu găștele sălbaticе, se mai afla în partea locului și o colibă cu un petec de ogor în preajma ei, însă oamenii care locuiseră cândva în ea se mutaseră aiurea cine știe din ce pricină. Coliba era acum pustie, iar pământul o pârloagă.

La plecarea lor din bordei, oamenii zăvorăseră ferestrele și încuiaseră ușa cu lacăt. Uitaseră totuși că unul din geamuri era spart și astupat cu o cârpă. După câteva ploii rezezi de vară, cârpa putrezise, așa că o cioară izbutise să o scoată din ochiul de geam.

Dealurile care străbăteau bărăganul nu erau pustii, cum s-ar crede, ci populate de un neam mare de ciori. Păsările acestea croncănitore nu locuiau, firește, tot anul acolo. Iarna plecau departe, în țări străine, toamna pribegeau de la un ogor la altul prin toată provincia Götaland, ca să ciugulească semințe, iar vara năpădeau în gospodăriile de la Sunnerbo, hrănindu-se cu ouă, cu boabe și cu pui de păsări. Primăvara, când urmau să-și dureze cuiburile și să se ouă, se întorceau însă pe bărăganul cu iarbă-neagră.

Cel care scosese cârpa de la fereastră era un cioroi. Îl chema Garm Pană-Albă, însă ciorile îi ziceau Tândală sau Nătăfleată ori Tândală-Nătăfleată, din cauză că era totdeauna nătărău și stângaci, nefiind bun de altceva decât de luat în batjocură. Tândală-Nătăfleată era mai mare și mai vârstnic decât celelalte ciori, dar acest lucru nu-i folosea la nimic, căci de batjocură era și de batjocură a rămas. Nici faptul că se trăgea dintr-un neam mai vechi nu-i era de ajutor. Dacă toate ar fi fost așa cum trebuie și după cum era rânduiala, el ar fi trebuit să fie chiar conducătorul întregului cârd, căci rangul ăsta se cuvenea din timpuri străvechi celui mai în vârstă din neamul Pană-Albă. Totuși, cu mult înainte de nașterea lui Tândală-Nătăfleată, puterea fusese smulsă de la cei din neamul său și o avea acum un cioroi cumplit și sălbatic pe care îl chema Vifor.

Toată această nesocotire a vechilor rânduieli se datora faptului că ciorile din partea locului își puseseră în gând să-și schimbe felul de viață. Mulți or fi crezând că tot ce se cheamă cioară trăiește la fel, dar acest lucru nu este adevărat. Multe ciori duc o viață vrednică, cinstită, adică se hrănesc numai cu semințe, cu viermi, cu omizi și cu stârvuri de animale. Sunt însă și ciori care duc o viață prădalnică, năpustindu-se asupra iepurașilor și a păsărelelor și jefuind orice cuib aflat în calea lor.

Ciorile din neamul Pană-Albă fuseseră aspre și cumpătate. Câtă vreme conduseseră cârdul, le siliseră pe supusele lor să se poarte în așa fel, încât celelalte păsări să nu aibă nici un motiv să se plângă de ele. Ciorile erau însă multe la număr și s-au răzvrătit împotriva neamului Pană-Albă, dând puterea cioroiului Vifor, cel mai strașnic hoț de cuiburi și jefuitor ce se poate închipui, neîntrecut în aceasta privință decât doar de soața lui pe care o chema Vijelia. Sub stăpânirea lor, ciorile începuseră a trăi o viață care le făcea mai de temut decât ulii și huhurezii.

Tândală-Nătăfleată nu avea, firește, nici o trecere în cârd. Dar nici una din ciori nu știa că cel care scosese cârpa de la fereastra bordeiului era Tândală și, de-ar fi știut acest lucru, ar fi rămas tare uimite. Cine l-ar fi crezut capabil de atâta curaj, încât să se apropie de o locuință omenească? Pe de altă parte, nici Nătăfleată nu suflase nimănui că făcuse o asemenea ispravă, având motivele lui să tacă... Vifor și Vijelia se purtau totdeauna bine cu el în timpul zilei și în prezența celorlalte ciori dar într-o noapte

întunecoasă, pe când suratele lui se odihneau pe crengile copacilor, Nătăfleată fusese atacat pe neașteptate de două ciori care erau cât pe ce să-i curme viața.

După acea întâmplare, Nătăfleată o zbughea în fiecare seară de la locul său obișnuit de culcare, având drept țintă coliba pustie și singuratică. Într-o după-amiază, după ce ciorile își clădiseră cuiburile pe dealuri pietroase, ele făcură o descoperire importantă. Vifor, Tândală-Nătăfleată și alte câteva ciori se lăsară din zbor într-o groapă mare dintr-un colț al bărăganului. Groapa nu era de fapt decât o carieră de nisip, dar vezi că ciorile nu se mulțumeau cu o explicație atât de simplă... Ele zburau mereu spre acea groapă și scociorau fir cu fir, doar-doar or afla de ce o săpaseră oamenii.

Scociorând acolo mereu, numai ce se pomeniră într-un rând că se surpă o latură a gropii. Ciorile dădură buzna pe locul surpării și găsiră printre pietre și bulgări un urcior de lut destul de mare, acoperit cu un capac de lemn. Curioase să vadă ce era înăuntru, începură să ciocănească urciorul cu pliscurile, spre a-l găuri și a-i scoate capacul, dar nu izbutiră să facă trebușoara asta. Și cum stăteau ele nedumerite, zgâindu-se la urcior fără să-i dea de rost, numai ce auziră un glas spunându-le:

– Nu vreți, ciorilor, să vin jos la voi să vă ajut?

Ciorile cătară repede în sus. Pe marginea gropii ședea o vulpe și le privea. După culoarea părului și după înfățișare, era una din cele mai frumoase vulpi pe care o văzuseră ciorile vreodată. Singurul ei cusur era că-i lipsea o ureche.

– Dacă vrei să ne dai o mână de ajutor – răspunse Vifor – nu ne împotrivism.

Zicând acestea, zbură afară din groapă împreună cu celelalte ciori. Vulpea sări jos, în locul lor, și prinse a da cu colții în urcior și în capac; dar, oricât se strădui, nici ea nu-l putu deschide.

– Nu-ți dai cu presupusul ce-o fi în urcior? întrebă Vifor.

Vulpea rostogoli oala când încoace, când încolo, ascultând cu luare-aminte.

– Păi ce să fie alta decât bani de argint? zise ea, sigură de sine.

Ciorile la toate se așteptau, numai la asta nu.

– Argint o fi oare?! exclamară ele, sticlindu-le ochii de poftă. Oricât ar părea de ciudat, nimic în lume nu-i e mai drag unei ciori ca banul de argint.

– N-auziți cum zornăie? zise vulpea rostogolind urciorul din nou. Nu știu cum să facem, să punem ghearele pe ei.

– Ehe, slabă nădejde!... răspunseră ciorile dezamăgite. Frecându-și capul de laba stângă, vulpea tot chibzuia ce avea de făcut. Și deodată îi veni în gând o idee... Cu ajutorul ciorilor poate că ar fi izbutit acum să-l înhațe pe

acel prichindel nesuferit care scăpa mereu din ghearele ei.

– Eu știu cine ar fi în măsură să deschidă urciorul, zise vulpea.

– Cine? Spune-ni-l și nouă! strigară ciorile. Și erau atât de dornice să afle cine-i acela, că zvââr! și zburară în groapă.

– Eu vi-l spun, dacă-mi făgăduiți că primiți condițiile pe care vi le-oi pune, răspunse vulpea.

Vulpea le povesti apoi ciorilor despre istețimea lui Năpârstoc și, într-un sfârșit, le spuse că, de-l vor putea aduce pe bărăgan, nu încape îndoială că el le va deschide urciorul. Drept răsplată pentru această povață le cerea și vulpea ceva, și anume să-l lase pe Năpârstoc pe seama ei de îndată ce băiatul le va scoate banii din urcior. Ciorile n-aveau nici un motiv să-l cruțe pe prichindel, așa că se învoită fără multă vorbă.

Învoiala era lesne de făcut, dar greul pentru ciori era să afle unde se găsea Năpârstoc și cârdul de găște sălbaticе.

Vifor porni la drum, însoțit de cincizeci de ciori, și le asigură pe cele rămase acasă că se va întoarce foarte curând. Dar zilele treceau una după alta și ciorile nu-l vedeau venind înapoi.

▫ **Răpit de ciori** ▫

Miercuri, 13 aprilie.

Gâștele sălbaticе se sculaseră cu noaptea-n cap spre a-și face rost de puțină mâncare înainte de a porni la drum spre Östergötland. Ostrovul din Gosfjärd, unde dormiseră, era mic și sterp, dar în apa dimprejurul lui creșteau din belșug ierburi cu care se puteau sătura. Mai rău era însă de băiat, care nu găsea nimic de mâncare prin acele locuri.

Pe când stătea flămând și abătut, aruncându-și privirea în toate părțile, doar o găsi ceva de mâncare, dădu cu ochii de niște veverițe care se jucau pe un promontoriu împădurit, din fața ostrovului stâncos. Se gândi atunci că veverițelor le-or mai fi rămas ceva din merindele lor de peste iarnă și îl rugă pe găscanul cel alb să-l ducă până la ele, ca să le ceară câteva alune.

Găscanul îl îndemnă să i se urce în spinare și-l trecu strâmtoarea înot. Dar, spre nenorocirea băiatului, veverițele erau atât de prinse cu hârjoana lor din copac în copac, încât nici nu luară în seamă vorbele lui Năpârstoc. În schimb, se îndepărtau tot mai mult în adâncul pădurii. Băiatul se luă după ele și-l pierdu repede din vedere pe găscan, care rămăsese pe țarm. În timp ce-și făcea drum printre niște tufe de dediței, care îi ajungeau până la bărbie, simți deodată că-l înșfacă cineva pe la spate și că încearcă să-l ridice în văzduh. Întorcându-se, văzu că o cioară îl apucase de gulerul cămășii. Încercă să se descotorosească de ea, dar, până să izbutească, se mai ivi încă

o cioară, care îl apucă de un ciorap și-l trânti la pământ.

Dacă Nils Holgersson ar fi strigat imediat după ajutor, găscanul Martin l-ar fi salvat de bună seamă. Băiatul socotea însă că era și singur în stare să se împotrivescă ăstor două ciori. Dădu din picioare și se zbatu, cu gând să scape, dar ciorile nu-l slăbeau deloc și până la urmă reușiră să se înalțe cu el în văzduh. Zburau atât de grăbite și fără să ia seama pe unde, încât o creangă îl izbi pe băiat drept în creștet. De pe urma puternicei lovituri, lui Năpârstoc i se întunecă înaintea ochilor, pierzându-și cunoștința.

Poza nils09 [P153]

Când redeschise ochii, era sus de tot deasupra pământului. Își veni încetul cu încetul în fire, dar la început nu-și dădu seama nici unde se afla, nici ce vedea. Uitându-se în jos, i se păru că sub el stătea întins un covor uriaș de lână țesut în verde și negru, cu desene mari neregulate. Covorul părea foarte gros și de o frumusețe fără seamăn, dar băiatul avea impresia că era rupt și plin de găuri acoperite cu petice mari. Partea ciudată consta însă în faptul că părea întins pe o podea lucioasă, căci prin găuri și crăpături se zăreau reflexe strălucitoare ca de sticlă.

Ceea ce observă pe urmă era că soarele se înălța pe cer. Oglinda de sub covor începu să reflecteze raze roșii și aurii. Jos se desfășura o priveliște minunată și Năpârstoc era încântat de acel joc de culori, deși nu prea pricepea ce reprezenta. Ciorile coborâră în cele din urmă și băiatul înțelese numaidecât că acel covor mare de sub el era pământul înveșmântat cu păduri mari de conifere, crăpăturile fiind golfuri și mici lacuri.

Își aduse aminte că prima oară când se aflase în văzduh, pământul din Scania i se păruse o pânză cadrilată. Ce fel de pământ era însă cel de acum, care semăna cu un covor ferfenițit? Începu să-și pună fel de fel de întrebări. De ce nu se mai află pe spatele găscanului alb? De ce în jurul său zbura un stol mare de ciori? De ce stătea atârnat și se bălăbănea, gata-gata să se prăbușească?

Deodată însă își aminti totul. Fusesse răpit de două ciori. Gășcanul cel alb rămăsese pe țarm să-l aștepte, iar găștele sălbatice urmau să plece în acea zi spre Östergötland. El însă era dus spre sud-vest, lucru de care își dădu seama prin faptul că discul solar se afla în spatele său. Covorul cel mare de sub el era desigur provincia Smoland.

„Ce va face găscanul meu alb, dacă nu voi fi lângă el să-i port de grijă?” își zise băiatul, începând a striga la ciori să-l ducă înapoi la găștele sălbatice. Nu-l neliniștea câtuși de puțin soarta lui. Era incredințat că ciorile îl răpiseră numai așa, ca să-i joace o festă.

Ciorile nici nu luau în seamă strigătele lui Năpârstoc, ci zburau înainte cu toată repeziciunea. Nu trecu însă mult și una din ele bătu din aripi într-un fel care însemna: „Atenție! Primejdie!” Imediat după aceea coborâră toate

într-o pădure de brazi și se strecurară printre crăcile tăioase până în afundul ei, așezând băiatul sub un brad des, unde era ascuns atât de bine, că nici ochiul ager al unui șoim n-ar fi putut să-l vadă.

Cincizeci de ciori îi împresurară pe Năpârstoc cu pliscurile îndreptate către el, spre a-l păzi.

— Poate că-mi veți spune și mie, acum, ciorilor, unde mă duceți și ce gând aveți cu mine, li se adresă el.

Nu isprăvi însă bine vorba că o cioară mare se și stropși la el:

— Tacă-ți gura, că, de unde nu, îți scot ochii...

Se vedea bine că hapsâna asta nu s-ar fi dat îndărăt s-o facă, astfel că băiatul n-avu încotro și fu nevoit să se supună. Tăcu mîlc privind-le doar, iar ciorile, la rîndu-le, cătau și ele spre el.

Cu cât le privea mai mult, cu atât îi păreau mai scârboase, cu penele lor pline de praf și zbârlite ca și cum n-ar fi fost niciodată spălate sau unse, cu ghearele murdare de țărână uscată, iar în colțurile pliscurilor cu resturi de mâncare. Năpârstoc își zise că nu semănau deloc cu găștele sălbatice. Erau groaznice la înfățișare, încât te apuca spaima văzându-le lacome, veșnic treze, atente la orice zgomot și trufașe ca tâlharii și vagabonzii.

„Am încăput în ghearele unor bandiți de rînd”, își mai zise băiatul. În aceeași clipă auzi deasupra lui strigătele de chemare ale găștelor sălbatice: „Unde ești? Eu sunt aici! Unde ești? Eu sunt aici!”

Înțelese atunci că Akka și celelalte găște porniseră în căutarea lui. Până să le dea un răspuns, cioara mare, care părea să fie conducătoarea bandei, îi croncăni la ureche:

— Ferește-ți ochii!

Ce alta putea să mai facă băiatul decât să tacă?

Găștele sălbatice habar n-aveau că Năpârstoc era așa de aproape de ele și numai din întâmplare zburau pe deasupra acelei păduri. Băiatul le mai auzi chemarea de câteva ori. Pe urmă însă n-o mai auzi deloc.

„Acum descurcă-te singur, Nils Holgersson!... își zise el. Ai prilejul să arăți ce-ai învățat în săptămânile astea de când pribegești pe meleaguri pustii”.

După câteva clipe, ciorile dădură semne de plecare. Deoarece voiau să-l ducă tot ca și până atunci, ținându-l una de gulerul cămășii și alta de un ciorap, băiatul le spuse:

— Nu se simte, ciorilor, nici una din voi în putere să mă poarte în spinare? M-ați dus până acum atât de rău de parcă sunt rupt în două. Lăsați-mă să călătoresc pe una din noi. Vă făgăduiesc că n-o să mă arunc jos din văzduh.

— Puțin ne pasă nouă dacă te simți bine sau rău!... îi răspunse

conducătorul cârdului.

Dar iată că cioara cea mai mare, zbârâită și slută, care avea pe una din aripi o pană albă, ieși înainte și spuse:

— Ar fi mai bine, jupâne Vifor, pentru toată ceata noastră dacă Năpârstoc va ajunge întreg unde trebuie să ajungă, iar nu pe jumătate. De aceea, eu voi încerca să-l duc în spinare.

— Dacă te socoti în stare, Tândală-Nătăfleată, n-am nimic împotriva, răspunse Vifor. Numai să nu-l scapi!

Pentru băiat era o izbândă mare ceea ce obținuse și el se simți din nou foarte mulțumit. „Nu trebuie să-mi pierd firea că m-au răpit ciorile, își făcu el curaj. Las' pe mine, că le vin eu de hac!”

Ciorile își continuară zborul spre sud-vest pe deasupra provinciei Smoland. Era o dimineață minunată, liniștită și cu soare mult, iar pe pământ păsările își îngânau de zor cântecele de dragoste. Într-o pădure înaltă și întunecoasă, o mierlă își lăsase aripile în jos și, cu glasul îngroșat, cânta cu foc în vârful unui brad:

— Cât ești de frumos! Cât ești de frumos! Nimeni nu-i frumos ca tine! Nimeni nu-i frumos ca tine!

Cum termina cântul ăsta, îl lua de la capăt și-i zicea mereu, de parc-ar fi fost fermecată.

Chiar atunci trecea și Năpârstoc pe deasupra pădurii. Auzind de câteva ori cântecul mierlei și înțelegând că ea nu știa altul, își duse mâinile la gură în chip de goarnă și strigă:

— Cântecele ăsta l-am mai auzit! Cântecele ăsta l-am mai auzit!

— Cine e? Cine e? Cine-și bate joc de mine? vru să afle mierla, căutând să-l zărească pe cel care striga de sus.

— Cel răpit de ciori își bate joc de cântecele tău, răspunse Năpârstoc.

Conducătorul ciorilor își întoarse capul și-i atrase atenția cu asprime:

— Ferește-ți ochii, Năpârstoc!

Dar băiatul se gândi în sinea lui: „Puțin îmi pasă! Vreau să-ți arăt că nu mi-e frică de tine...”

Ciorile pătrundeau tot mai mult în interiorul țării. Unde-ți aruncai privirea, zăreai păduri și lacuri. Într-o pădurice de mesteceni ședea pe o creangă o porumbiță sălbatică. În fața ei se afla porumbelul. Acesta se umfla în pene, își sucea gâtul, își înălța și cobora trupul, făcând penele de pe piept să atingă creanga pe care ședea porumbița.

Și-n tot acest timp uguia:

— Tu ești cea mai frumoasă din pădure! Nimeni în toată pădurea nu e așa de frumoasă ca tine!

Tocmai în acele clipe, pe sus prin văzduh trecea Năpârstoc cu cârdul de ciori. Auzind ce spune porumbelul, nu se putu stăpâni să nu strige:

– Nu-l crede! Nu-l crede!

– Cine mă face mincinos? Cine? ugui porumbelul, căutând să-l zărească pe cel care strigase de sus.

– Cel răpit de ciori te face mincinos, răspunse băiatul.

Vifor îi porunci și de data asta să tacă, dar Tândală-Nătăfleată, care îl purta în spinare pe băiat, zise:

– Lasă-l să vorbească. Păsărelele vor crede astfel că noi, ciorile, suntem hazlii și istețe.

– Nu cred să fie atât de neroade, spuse Vifor, dar ideea lui Tândală îi plăcu, pesemne, căci pe urmă îl lăsă pe băiat să strige în voie.

Ciorile zburau mai mult peste păduri, și peste locuri împădurite, dar la marginea pădurilor erau, bineînțeles, și sate. Într-un loc văzură un conac vechi și încântător. În spatele lui se întindea pădurea, iar în față un lac limpede. Zidurile conacului erau roșii, cu acoperiș de tablă, sub care se afla o mansardă. Sorbi înalți împrejmuiau ograda, iar în grădină creșteau tufe spinoase de coacăz. În vârful casei, pe sfârleaza de vânt, ședea un graur și cânta pentru soția lui, care clocea în cuibarul durat pe crengile unui păr:

– Avem patru oușoare frumoase, zicea el. Avem patru oușoare frumoase și rotunjoare! Tot cuibul nostru e plin de ouă frumoase!

De mii de ori își rostise graurul cântarea, și-n clipa în care Năpârstoc trecu cu cârdul pe deasupra conacului o auzi și el. Și chiar pe loc își duse mâinile la gură în chip de pâlnie și strigă:

– O să le ia coțofana! O să le ia coțofana!

– Cine vrea să mă sperie? întrebă graurul, dând neliniștit din aripi.

– Prizonierul ciorilor e cel care te sperie, răspunse băiatul.

De astă dată, conducătorul ciorilor nu-i mai porunci să tacă. Dimpotrivă făcu haz împreună cu tot cârdul, croncănind de mulțumire.

Cu cât ajungeau mai departe, cu atât lacurile erau mai mari și mai bogate în insule și promontorii. Pe malul unui lac zăriră un rățoi sălbatic care tot făcea temenele raței consoarte:

– Îți voi fi credincios toată viața! Îți voi fi credincios toată viața! măcăia rățoiul.

– Nici măcar până la sfârșitul verii!... strigă Năpârstoc, care tocmai trecea cu cârdul pe deasupra aceluia lac.

– Cine ești tu? întrebă rățoiul sălbatic.

– Cel furat de ciori, răspunse băiatul.

Spre amiază, ciorile poposiră pe un izlaz. Se răspândiră să-și caute

demâncare, dar nici una din ele nu se gândi să-i dea și băiatului ceva. Tândală-Nătăfleață se duse atunci la conducătorul cârdului cu o ramură de măceș pe care se aflau câteva boabe roșii.

— Astea-s pentru tine, jupâne Vifor, zise el. E o mâncare plăcută și bună și cred c-o să-ți placă.

Vifor pufni cu dispreț:

— Cum crezi tu c-o să pot mânca niște măceșe vechi și uscate? îl luă el în răspăr.

— Așa?... Și eu îmi ziceam c-o să-ți faci mare plăcere! răspunse Tândală-Nătăfleață, aruncând cât colo, descurajat parcă, ramura de măceș.

Ramura căzu însă drept în fața lui Năpârstoc, care se grăbi s-o ridice, înfulecând boabele cu poftă. Și în chipul acesta își potoli foamea.

După ce se ospătară, ciorile se puseră la taifas.

— La ce te gândești, jupâne Vifor? Ești foarte tăcut pe ziua de azi, i se adresă una din ele.

— Mi-am amintit că prin părțile astea trăia odată o găină, și la găina aceea ținea tare mult stăpâna ei. Ca s-o bucure, găina a făcut o mulțime de ouă și le-a ascuns sub podeaua grajdului. Cât le-a clocit, se gândea ce mare va fi bucuria stăpânei când o vedea puii rotindu-se în jurul ei. Femeia se mira, bineînțeles, unde stătea ascunsă atâta vreme găina, dar nu putu să-și dea cu presupusul unde să fie. Ian ghicește tu, Cioc-Lung, cine a găsit până la urmă găina și ouăle?

— Eu unul cred că nu e greu de ghicit, jupâne Vifor. Dar pentru că spuseși povestea asta, am să istorisesc și eu una cam la fel. Ți-aduci aminte de pisica cea mare și neagră a preotului din Hinneryd? Era nemulțumită de stăpânii ei, care îi luau totdeauna pisicii abia fătați și-i înecau. O singură dată izbutise să-i țină ascunși, și anume când i-a pitit într-o căpiță de paie afară pe câmp. Era foarte bucuroasă de micuții ei, dar eu cred c-am fost mai bucuroasă de ei decât ea...

Ciorile erau puse pe trâncăneală și intrară toate în vorbă.

— Nu e cine știe ce mare dibăcie să furi ouă și pui, zise una din ele. Eu am vânat odată un iepuraș care crescuse destul de măricel. A trebuit să-l urmăresc din tufiș în tufiș.

N-a apucat să mai zică altceva, căci altă cioară i-a și luat vorba din plisc.

— O fi un lucru plăcut să pricinuiеști necazuri unor găini și unor pisici, dar eu socot că e un lucru și mai de seamă pentru o cioară să facă neajunsuri unui om. Eu am furat o dată o lingură de argint...

Dar Năpârstoc nu mai putu răbda să asculte astfel de trâncăneli.

— Ascultați, ciorilor! zise băiatul. Ar trebui să vă fie rușine să vorbiți

numai despre răutățile voastre! Am trăit vreme de trei săptămâni printre găștele sălbatice și la ele n-am văzut și n-am auzit decât lucruri bune. Voi aveți, desigur, un sfătuitor rău, dacă vă lasă să prădați și să uciideți. Ar trebui să începeți a duce o altă viață. Eu vă pot încredința de un lucru: oamenii s-au scârbit așa de mult de răutatea voastră, încât caută pe toate căile să vă stârpească. În scurt timp veți dispărea astfel de pe fața pământului.

Auzind Vifor și ciorile aceste vorbe, s-au mâniat grozav și erau cât pe ce să tabere asupra băiatului, ca să-l sfâșie în bucăți.

Tândală-Nătăfleată începu însă a croncăni în fața lui Vifor:

— Asta nu, asta nu se cade! zise el îngrozit. Ce va spune jupâneasa Vijelie dacă-l sfâșiați pe Năpârstoc înainte ca el să ne fi procurat banii de argint?

— Numai ție ți-e teamă de femei, Tândală-Nătăfleată, zise Vifor, părând că nici nu se gândește să-i ia în seamă vorbele. Dar atât el cât și restul ciorilor îl lăsară în pace pe Năpârstoc.

Nu mult după aceea, păsările porniră mai departe la drum. Până atunci, băiatul crezuse că Smoland nu era o regiune așa de săracă precum auzise vorbindu-se despre ea. Era păduroasă și plină de munți, însă de-a lungul râurilor și în jurul lacurilor se întindeau pământuri cultivate și nicăieri nu dăduse peste locuri în adevăr pustii. Totuși, cu cât înaintau mai mult, cu atât mai rare erau satele și casele. În cele din urmă i se păru că trec pe deasupra unui adevărat pustiu, căci nu vedea altceva decât bălți, bărăgane și dealuri cu tufe de ienupăr.

Soarele apusese, dar era încă lumină când ciorile ajunseră la acel pustiu. Vifor trimise pe una din cârd înainte, să dea de veste că izbândise în misiunea lui. Când aflară acest lucru, Vijelia și câteva sute de ciori se ridicară în văzduh de pe dealuri, să le întâmpine pe cele care soseau. În croncănitul asurzitor al acelei întâlniri, Tândală-Nătăfleată îi șopti lui Năpârstoc:

— Ai fost glumeț și voios tot drumul și de aceea îmi ești drag, așa că vreau să-ți dau o povață bună. După ce-om, coborî pe pământ, o să fii rugat să faci o treabă care-ți va părea foarte ușoară. Cată să te ferești de ea!

Imediat după aceea, Tândală-Nătăfleată îl lăsă pe Nils Holgersson în adâncul unei gropi de nisip. De cum ajunse acolo, băiatul se trânti jos, ca și cum ar fi fost frânt de oboseală. În jurul său zburătuiau atât de multe ciori, încât văzduhul vuia ca o furtună. Băiatul stătea însă cu ochii închiși, de parcă ar fi dormit.

— Hai, scoală-te, Năpârstoc – zise Vifor – să ne dai o mână de ajutor la o treabă care-i un fleac pentru tine!

Băiatul nu se mișca însă și se făcea că doarme. Dacă văzu asta, Vifor îl

luă de braț și-l târî pe nisip până la un urcior care zăcea în mijlocul gropii.

– Scoală-te, Năpârstoc – zise el – și deschide urciorul ăsta!

– De ce nu mă lași să dorm? zise băiatul. În seara asta sunt prea obosit ca să pot face o treabă ca lumea. Așteaptă până mâine, că n-o fi foc!

– Deschide, urciorul! îi porunci Vifor, zgâlțâindu-l.

Băiatul se sculă atunci și prinse a cerceta urciorul cu luare-aminte.

– Cum să deschidă un astfel de urcior un biet copil ca mine? se tângui el. Nu vezi? E cât mine de mare!...

– Deschide-l! îi porunci Vifor din nou. Altfel va fi vai și amar de tine!

Băiatul se ridică, se apropie cu șovăială de urcior, îi pipăi capacul și lăsă mâinile să-i cadă în jos.

– Din fire nu sunt așa de slab, zise el. Dar m-a vlăguit drumul înapoi. Dacă mă lași să dorm până mâine, nădăjduiesc să-i vin de hac capacului.

Vifor era însă nerăbdător. Tăbărî asupra băiatului și-l ciupi zdravăn de picior. Năpârstoc nu putea suferi o astfel de purtare din partea unei ciori. Se smuci repede, sări câțiva pași înapoi și, scoțând cuțitul din teacă, îl ridică, gata să-l înfigă în cioroi.

– Bagă de seamă! îi strigă el.

Dar cioroiul era întărâtat și nu mai ținu seamă de primejdia care-l păștea. Se năpusti orbește asupra băiatului și nimeri drept în vârful cuțitului, care îi străpunse ochiul până la creier. Năpârstoc trăsese repede cuțitul înapoi, dar era prea târziu. Vifor se mai zbatu puțin și se prăbuși fără suflare.

– A murit Vifor! Străinul l-a ucis pe Vifor, stăpânul nostru!... începură a striga ciorile cele mai apropiate, după care se iscă o zarvă îngrozitoare.

Unele se văicăreau, altele cereau răzbunare. Toate alergau sau zburau spre băiat, cu Tândală-Nătăfleată în frunte.

Constată însă curând că cioroiul cu pană albă făcea numai pe nebunul. Se repezea asupra băiatului cu aripile întinse, de parcă ar fi vrut să-l strivească, dar de fapt le împiedica pe celelalte ciori să-și înfigă pliscul în el.

Năpârstoc socoti acum că i se-nfundase. Nu era chip să scape de ciori și nici vreun loc în care să se poată ascunde nu vedea prin preajmă. Își aduse aminte atunci de urcior. Dădu o lovitură puternică în capac și îl făcu să sară în sus. Se vârî apoi înăuntru, cu gând să se ascundă acolo. Ascunzătoarea nu era însă bună deloc, căci urciorul era plin ochi cu bănuți de argint. Din această pricină, băiatul nu se putea vârî prea adânc în urcior. Dacă văzu asta, Năpârstoc se plecă și începu să azvârle afară banii, ca să-și facă loc.

Până în clipa aceea, ciorile se înghesuieră care mai de care în jurul său, căutând să-l prindă cu pliscul și să-l ciupească. Dar când începu să plouă cu arginți, uitară de setea lor de răzbunare, grăbindu-se să-i culegă.

Năpârstoc își umplea mereu pumnii cu bani și-i azvârlea cât mai departe. Ciorile tăbărau buluc să-i înșface. Până și Vijelia se înghesuia, că făcă rost de un bănuț. Care cum pune gheara pe câte un ban, fugea în cea mai mare grabă la cuib, să-l ascundă bine acolo.

După ce scoase toți argintii din urcior, Năpârstoc cătă în sus, dar în groapă nu mai rămăsese decât o singură cioară. Pasămite era Tândală-Nătăfleață, pasărea cu pană albă la aripă, cea care-l purtase în zbor, arătându-se totdeauna prietenoasă.

— Năpârstoc, mi-ai făcut un serviciu mult mai mare decât ai putea să crezi și de aceea vreau să-ți salvez viața, zise cioara, al cărui glas și ton nu mai semănau cu felul cum vorbise mai înainte. Urcă-te pe spinarea mea și te voi duce într-o ascunzătoare în care ai să poți fi în siguranță la noapte. Iar mâine voi face în așa fel ca să ajungi înapoi la găștele sălbatice.

▫ **Coliba** ▫

Când se trezi a doua zi dimineată, băiatul rămase mut de uimire, căci se afla într-un pat. Văzându-se într-o casă cu patru pereți și cu acoperiș, i se păru că era acasă la el. „Parcă o văd pe mama că-mi aduce cafeaua”, bâigui el, somnoros. Își aduse însă aminte că se afla într-o colibă părăsită de pe dealurile ciorilor și că Tândală-Nătăfleață îl adusesese acolo în seara din ajun.

Îl dureau toate mădularele după călătoria pe care o făcuse cu o zi înainte și i se părea nespus de plăcut să stea tolănit în pat, liniștit, în așteptarea lui Tândală-Nătăfleață, care îi făgăduise că va veni să-l ia. Patul avea perdele de stambă, și băiatul le trase la o parte, curios să afle ce era în colibă. Își dădu repede seama că nu mai văzuse niciodată o colibă ca asta. Pereții erau încropiți numai din câteva rânduri de bușteni. Apoi venea acoperișul. Cât despre tavan, nici pomeneală, astfel că putea să vadă din pat coama acoperișului. Coliba era atât de mică, încât pătea anume făcută pentru ființe ca el, iar nu pentru oameni în toată puterea cu vântului. În schimb, vatra și cuptorul îl făceau să creadă că nu văzuse niciodată altele mai mari. Ușa era tăiată în perete, lângă cuptor, și semăna mai degrabă cu o ferestruie. Peretele opus avea o fereastră scundă și largă, cu multe gemulețe.

Lucruri pe care le-ai fi putut duce în altă parte nu se aflau mai deloc în colibă. Banca de pe una din laturi și masa de sub fereastră erau fixate în pereți, ca și patul cel mare în care se odihnea băiatul, ca și dulapul bălțat.

Năpârstoc se întreba a cui o fi fost acea colibă și de ce era părăsită. După toate aparențele, cei care locuiseră în ea aveau de gând să vină înapoi. Ibricul de cafea și oala de ciorbă erau încă pe vatră, iar în cotlonul cuptorului se mai vedeau câteva lemne. Într-un colț era vâtraiul și cleștele; furca de tors fusese urcată pe o laviță, iar pe polița de deasupra ferestrei se mai vedeau niște câlți și niște fuioare de in, câteva suluri de borangic, o

lumânare de seu și un plic de chibrituri.

În adevăr, totul din casă dovedea că stăpânii colibeii își puseseră în gând să se întoarcă acolo. Patul avea așternut, iar pe pereți erau atârdate trei carpete lungi de stofă. Pe ele erau parcă zugrăviți trei oameni călare. Atât caii cât și călăreții erau înfățișați în diferite poziții de jur împrejurul colibeii și până sus, la căpriorii acoperișului își continuau călătoria.

Ridicând ochii, băiatul văzu însă ceva care-l făcu să sară într-o clipă. Erau niște lipii uscate, înfipite, într-o frigare. Păreau a fi vechi și mucegăite. Erau totuși turte de aluat și-l îmbinau să le guste. Năpârstoc dădu în ele cu cleștele și una din lipii căzu jos pe podea. Mâncă din ea cât mâncă, apoi își umplu trăistuța. Pâinea e pâine și oricând e bună, cât de veche ar fi.

Băiatul mai cercetă încă o dată toate ungherele, să vadă dacă nu cumva era rost să mai descopere ceva de luat cu el la plecare. „De ce n-aș pune-n trăistuță un lucru de care am nevoie, dacă alții nu se folosesc de el?” își zicea el. Dar mai toate lucrurile pe care le găsi erau prea mari și prea grele ca să le poată lua cu sine. Singurele lucruri pe care le putea lua, fără a fi stingherit, erau câteva bețe de chibrituri.

Zis și făcut. Se cățăără pe masă și, cu ajutorul perdelei de la pat, se sui pe polița de la fereastră. În timp ce-și umplea traista cu chibrituri, intră pe fereastră cioara cu pana albă.

— Iată-mă-s! zise Tândală-Nătăfleată, așezându-se pe masă. N-am putut veni mai devreme, deoarece noi, ciorile, am ales azi un nou conducător al cârdului, în locul lui Vifor.

— Pe cine l-ați ales? vru să afle băiatul.

— L-am ales pe Garm Pană-Albă, pe care înainte îl chema Tândală-Nătăfleată, răspunse cioroiul umflându-se în pene, ca să pară cât mai maiestuos.

— Bună alegere! zise Năpârstoc, felicitându-l din toată inima.

Năpârstoc auzi atunci la fereastră un glas care i se păru cunoscut.

— Aici e? întrebă jupânul Smirre, vulpoiul.

— Da, aici s-a ascuns, îl asigură un glas de cioară.

— Fii cu băgare de seamă, Năpârstoc! strigă Garm. Afară e Vijelia cu vulpoiul acela care vrea să te mănânce!

Mai mult n-a apucat să spună, că Smirre s-a și repezit dintr-o săritură la fereastră. Cercevelele vechi și putrede se frânseră sub greutatea jivinei și în clipa următoare Smirre se afla pe tăblia ferestrei. Pe Garm Pană-Albă, care nu avusese timp să fugă, îl ucise cât ai zice pește, înfigându-și colții în el. Apoi sări pe podea în căutarea băiatului. Năpârstoc încercă să se pitească după un ghemotoc de călți, dar Smirre îl ochise și se pregăti să-l ajungă dintr-o săritură. Coliba era atât de mică și de joasă, că vulpoiul putea să

ajungă la el fără nici o greutate. În clipa când vulpoiul îl încolțise de nu mai părea să aibă scăpare, băiatului îi veni în minte o idee: aprinse un chibrit și dădu foc ghemotocului de câlți, zvârlindu-l spre Smirre. Văzându-se cuprins de flăcări, vulpoiul înnebuni de groază. Nu se mai gândi la băiat, ci fugi din colibă într-un suflet.

Se pare însă că Năpârstoc scăpase de o primejdie ca să dea de alta și mai mare. De la ghemotocul de câlți pe care îl aruncase asupra vulpoiului, focul se împrăștiase și ajunsese la perdeaua patului. Băiatul sări jos să-l stingă, dar nu mai era chip, căci vâlvătaia crescuse grozav și dogorea de nu te puteai apropia.

Coliba se umplu repede de fum, iar jupânul Smirre, care stătea la pândă afară sub fereastră, începu să-și dea seama de cele ce se petreceau înăuntru.

— Ei, Năpârstoc! strigă el. Alege una din două: ori te înăbuși acolo, ori ieși afară la mine. Eu, unul aș fi mai dornic să te mănânc de viu. Dar, oricare ți-ar fi moartea, eu de ea tot o să mă bucur grozav și o să mă veselesc.

Băiatul nu putea să creadă altceva decât că vulpoiul avea de astă dată dreptate când îi vedea pieirea apropiată, căci focul se întetea cu o repeziciune înspăimântătoare. Patul întreg era acum în flăcări, din podea ieșea fum, iar pe fâșiile de stofă zugrăvite focul înainta de la un călăreț la altul. Năpârstoc sărise pe vatră și tocmai încerca să deschidă ușița de la cuptor, când deodată auzi răsucindu-se încet o cheie în broasca ușii. De bună seamă că era vorba de niște oameni care voiau să intre în colibă și, în situația îngrozitoare în care se afla, nu avea nici un motiv să se teamă, ci, dimpotrivă, trebuia să se bucure. Când ușa fu deschisă în sfârșit, Năpârstoc se și afla în pragul ei. Înaintea lui stăteau doi copii, dar nu mai avu vreme să vadă uimirea lor că toată coliba era în flăcări, ci dădu buzna pe lângă ei și o tuli afară.

Nu se depărtă însă prea tare. Știa doar că Smirre îl urmărea și-și dădu seama că era mai înțelept să rămână în apropierea copiilor. Se întoarse deci spre colibă, ca să vadă cine erau cei veniți, dar asta nu dură decât o clipă, și Năpârstoc dădu fuga spre ei, strigându-le:

— Noroc bun, Osa! Noroc bun, dragă Mats! Văzându-și prietenii, Năpârstoc uită cu totul unde se afla. Ciorile, coliba în flăcări și animalele cu grai omenesc îi dispărură din minte. Parcă se făcea că umbla pe o miriște din Vemmenhög și că păzea un cârd de găște, iar pe un câmp învecinat stăteau cu găștele cei doi copii din Smoland. Cum i-a văzut, s-a suit pe gard și a strigat la ei:

— Noroc bun, Osa! Noroc bun, dragă Mats!

De îndată ce zăriră un astfel de pici venind spre ei cu mâna întinsă, cei doi copii se dădură câțiva pași înapoi, cu spaima în suflet.

Văzându-le frica întipărită pe față, Năpârstoc își veni în fire și își aduse aminte cine era. I se părea că nu putea să i se întâmple o nenorocire mai mare decât aceea ca tocmai Osa și Mats să vadă că fusese fermecat. Rușinea și amărăciunea că nu mai era o ființă omenească îl copleșiră. Se întoarse și o luă la fugă. Nici el nu știa încotro.

Pe bărăgan însă avu noroc de o întâlnire neașteptată și fericită. În iarba-neagră zări ceva alb, și peste câteva clipe în întâmpinarea lui veneau găscanul Martin însoțit de Dunfin.

Văzând că Năpârstoc alerga de-i sfârâiau călcâiele, găscanul crezu că era urmărit de niscaiva dușmani nemiloși. Și, fără să-l mai întrebe ceva, îl luă degrabă în cârcă și porni cu el spre găștele sălbatice.

● BĂTRÂNICA DE LA ȚARĂ ●

Joi, 14 aprilie.

Înserase de mult și trei drumeți oboșiți erau în căutarea unui adăpost pentru noapte. Mergeau ca vai de ei, abia târându-se, prin niște meleaguri sărace și pustii din partea de miazănoapte a provinciei Smoland. N-ar fi fost însă lucru mare să găsească un loc de odihnă după dorința lor, căci nu făceau parte din făpturile acelea gingașe care să pretindă așternut moale și locuință cu tot dichisul.

— Dacă unii din munții ăștia lungi ar avea o culme înaltă și prăpăstioasă pe care să nu se poată cățara o vulpe, pentru noi locul ăla ar fi numai bun de dormit, zise unul din drumeți.

— Daca vreuna din bălți ar fi dezghețată și atât de mlăștinoasă încât o vulpe să nu se-ncumete să intre în ea, și balta cu pricina ar fi pentru noi un adăpost foarte bun peste noapte, își dădu cu părerea al doilea.

— Ehe! Dacă gheața de pe unul din lacurile înghețate pe lângă care trecem ar fi desprinsă de țărnm, astfel ca nici o vulpe să nu poată ajunge la ea, am găsi tocmai ceea ce căutăm... zise cel de al treilea, sigur de sine.

Partea proastă era că, după asfințitul soarelui, doi dintre călători nu mai puteau de somn, fiind gata-gata să se prăbușească în orice clipă la pământ. Al treilea, care era treaz, fu cuprins de neliniște, care creștea pe măsură ce se lăsa întunericul nopții.

„Nenorocirea noastră, se gândea el, e că am ajuns într-un ținut în care lacurile și bălțile sunt înghețate, așa că vulpile se pot strecura spre noi de pretutindeni. Ghețurile s-au topit prin alte părți, dar acum ne aflăm în partea cea mai friguroasă din Smoland, unde primăvara n-a sosit încă. Nu știu cum voi face să găsesc un culcuș bun. Dacă nu dau peste un loc bine ferit, până mâine dimineață ne pomenim cu jupânul Smirre.

Căta lung în toate părțile, dar nu zărea nicăieri vreun adăpost în care

să se poată refugia. Era frig și întuneric beznă. Bătea vântul și cădea o burniță deasă. Cu fiecare clipă care trecea, totul în jurul său era mai înfricoșător și mai trist.

Oricât ar părea de ciudat, celor trei drumeți nici prin gând nu le trecea să caute găzduire într-o casă omenească. Trecuseră doar pe lângă multe sate, dar nu bătuseră la nici o ușă. Colibele mici de la marginea pădurilor, în care orice drumeț sărman ar fi bucuros să afle adăpost, nu-i ispiteau nici ele cătuși de puțin. Oricine putea spune cu drept cuvânt că meritau să fie în acea situație grea, de vreme ce dădeau cu piciorul la atâtea înlesniri pe care le aveau la îndemână.

În cele din urmă însă, după ce se întunecase bine de tot, iar pe cer nu se mai zărea nici măcar o geană de lumină, și când cei doi somnoroși începură a picoti, drumeții noștri ajunseră la o fermă țărănească izolată. Părea pustie și nelocuită. Nu se vedea nici fum ieșind pe coș, nici lumină la ferestre, iar prin ogradă nici țipenie de om. Cum văzu acel loc, drumețul care era treaz își zise: Orice s-ar întâmpla, vom căuta să rămânem aici! Ceva mai bun nu puteam găsi”.

Intrară apoi tustrei în ogradă. Cei doi somnoroși puseră capul jos de cum se opriră din mers, dar al treilea drumeț căta de jur împrejur să afle un adăpost cu acoperiș. Ferma nu era chiar așa de mică. În afară de casa de locuit și de grajd, putea fi văzut un șir lung de acareturi, hambare, pătule și șoproane. Înfațișarea era însă cea a unei gospodării îngrozitor de sărace și de dărăpănate. Clădirile aveau pereții cenușii, acoperiți cu mușchi și lăsați pe-o rână, gata să se năruie. Acoperișurile căscau găuri mari, iar ușile atârnavu strâmbe, ieșite din țâțâni. Se vedea bine că de multă vreme nimeni nu mai avusese grijă să bată măcar un cui în gospodăria aceea.

Între timp, cel de al treilea drumeț dibui locul unde era grajdul. Își zgâlțâi tovarășii să-i trezească din somn și îi duse spre ușa grajdului. Din fericire, ușa era prinsă numai cu un cârlig care putea fi deschis ușor cu o nuia. Cel de-al treilea călător scoase un suspin de ușurare la gândul că aveau să fie de acum tustrei în siguranță. Când deschise însă ușa grajdului, care scârțâi ascuțit, auzi o vacă începând să ragă.

— Bine c-ai venit în sfârșit, stăpână! zise vaca. De când te-aștept să-mi aduci mâncarea de seară!

Pricepând că grajdul nu era gol, cel de-al treilea drumeț se opri speriat în pragul ușii. Băgă însă repede de seamă că înăuntru erau doar o vacă și câteva găini, așa că prinse iar curaj.

— Suntem trei drumeți sărmani și căutăm un loc unde să nu fim atacați de vulpi sau prinși de oameni, se adresă el celor dinăuntru. O fi oare bun locul ăsta pentru noi?

— Eu așa cred, spuse vaca. Pereții e drept că sunt șubrezi, dar vulpea

nu poate trece prin ei. Cât despre oameni, aici locuiește doar o femeie bătrână, care nu-i în stare să prindă pe nimeni. Voi, însă, cine sunteți?

— Păi să-ți spun: eu sunt Nils Holgersson de la Vemmenhög, care am fost preschimbant în spiriduș – răspunse cel de-al treilea călător – și am ca tovarăși de drum un găscan de casă pe care călăresc și o găscă sălbatică.

— Astfel de musafiri se pomenesc mai rar în căsuța mea, zise vaca. Eu vă primesc bucuroasă, deși, drept să vă spun, mi-ar fi părut mai bine dacă în locul vostru ar fi venit stăpână-mea să-mi aducă ceva demâncare în seara asta.

Băiatul vârî găștele în grajd, care era destul de mare, și le culcă într-o despărțitură goală, unde acestea adormiră într-o clipă. Își făcu apoi și pentru el un culcuș mic de paie, așteptând să-l prindă somnul, căci era tare trudit. Nu fu însă chip, pentru că biata vacă rămasă fără mâncare nu avea o clipă de astâmpăr. Își scutura mereu lanțul de la gât și se zvârcolea, văietându-se de foame. Băiatul nu putea închide ochii deloc. Stătea așa trântit și se gândea la tot ce i se întâmplase în zilele din urmă.

Se gândea la Osa și la Mats, pe care îi întâlnise pe neașteptate, și-și făcea socoteala că bordeiașul căruia îi dăduse foc s-ar putea să fi fost chiar căminul lor părintesc din Smoland. Își aducea aminte că-i auzise vorbind cândva despre un bordei ca acela și despre bărăganul din vale, aflat în apropierea căscioarei. Bătuseră drum lung să-și revadă căminul părintesc și ajunseseră la el în clipa în care era în flăcări! Ce mare supărare le pricinuiseră și cât de rău îi părea! Făgădui că, de va fi iarăși om cândva, va căuta să-i despăgubească și să-i mângâie pentru pierderea suferită.

Gândul i se duse apoi la ciori. Aducându-și aminte de Tândală-Nătăfleață, care îl salvase și își găsise moartea așa de repede după ce fusese ales conducător, îl podidiră lacrimile de tristețe.

O dusesse greu de tot în ultimele zile. Avusese totuși marele noroc să fie găsit de către găscanul cel alb și de către Dunfin.

Acesta îi povestise că găștele sălbatice, de îndată ce aflaseră despre dispariția lui Năpârstoc, purceseră a întreba pe toate vietățile mici din pădure dacă știau ceva despre soarta lui. Ele aflaseră astfel repede că băiatul fusese răpit de un stol de ciori din Smoland. Ciorile se făcuseră însă nevăzute și nimeni nu știa încotro apucaseră. Ca să-l poată găsi cât mai degrabă, Akka poruncise găștelor sălbatice să plece câte două în căutarea lui, apucând-o în diferite direcții.

După două zile de căutare, ori că l-ar fi găsit, ori că nu, urmau să se întâlnească toate în partea de nord-vest a provinciei Smoland, pe un pisc de munte care semăna cu un turn și care se chema Taberg. Akka le dădu toate îndrumările și le spuse cum să nimerească la Taberg, apoi găștele se despărțiră.

Gâscanul cel alb o alesese pe Dunfin ca tovarășă de drum. Zburaseră împreună prin toate părțile, foarte neliniștiți de soarta lui Năpârstoc. Colindând astfel văzduhul, la un moment dat le ajunseră la urechi strigătele unei mierle care se văicărea de mama focului în vârful unui copac că cineva, care spunea că era răpit de ciori, își bătuse joc de ea. Intrând în vorbă cu mierla, ea le arătase încotro o luase cel răpit de ciori. După aceea se întâlniră cu un porumbel sălbatic, cu un graur și cu o rață sălbatică.

Tustrele se plânseră de o faptură din cale-afară de răutăcioasă, care îndrăznise a le tulbura cântecul și care spunea că fusese luat, prins sau furat de ciori. În felul acesta îl putuseră urmări pe Năpârstoc până la bărăganul din districtul Sunnerbo.

De îndată ce gâscanul Martin și Dunfin îl găsiră pe Năpârstoc, plecară cu toții spre mieznoapte, ca să ajungă la Taberg în cel mai scurt timp. Drumul era însă lung și-i prinsese noaptea înainte ca ei să fi zărit vârful muntelui. „Dacă sosim acolo mâine dimineață, scăpăm de orice grijă”, își spunea băiatul, cuibărindu-se în paie, ca să-i fie mai cald.

Cât timp îi trecuseră prin minte aste lucruri, vaca se frământase în despărțitura ei, iar acum începu a vorbi cu băiatul.

– Mi se pare că unul din cei care ați venit aici a spus că-i spiriduș. Dacă e în adevăr, atunci se pricepe de bună seamă să îngrijească o vacă.

– Ce nevoie te apasă? întrebă băiatul.

– Multe și de toate, răspunse vaca. Mulsă nu-s, țesălată nu-s. Nici mâncare de seară nu mi s-a pus în iesle, nici așternut n-am căpătat. Stăpâna a venit, ce-i drept, la mine pe la amurg, să-mi poarte de grijă ca de obicei, dar s-a simțit atât de bolnavă, încât a trebuit să se întoarcă și n-a mai revenit.

– Ce rău îmi pare că-s așa de mic și fără putere! se căina băiatul. Nu cred că-ți pot fi de mare folos.

– Mie să nu-mi spui că n-ai putere fiindcă ești mic, zise vaca. Toți spiridușii despre care am auzit vorbindu-se erau atât de voinici, încât au fost în stare să ducă în spate o căruță de fân.

– Ehei, păi ăia erau altfel de spiriduși, nu așa ca mine! zise el. Dar uite ce-i: o să-ți scot lanțul de la gât și-o să-ți deschid ușa, ca să te poți adăpa într-o băltoacă din ogradă. Pe urmă o să încerc să mă cațăr în pod și să-ți arunc fân în iesle.

– Da, ar fi și ăsta un ajutor, zise vaca, mulțumită.

Băiatul făcu întocmai cum spusese, cu nădejdea că va putea în sfârșit să doarmă după ce vaca avea să vadă ieslea plină de fân. N-apucă să se vâre însă bine în culcuș, că vaca începu să vorbească din nou cu el.

– Știi bine c-ai să te superi pe mine, dacă te mai rog un lucru - zise

vaca – dar n-am încotro...

– Nu mă supăr, numai să fie un lucru pe care să-l pot face, răspunse băiatul.

– Uite ce vreau să te rog: să te duci colo-n casă și să vezi ce face stăpână-mea. Tare mă tem că i s-a-ntâmpat o nenorocire...

– Nu pot face una ca asta – zise băiatul – căci nu mi-e îngăduit să mă arăt unei ființe omenești.

– Nu trebuie să-ți fie teamă de o bătrână bolnavă, îl îndemnă vaca. Nici măcar nu-i nevoie să intri în casă. Rămâi afară și n-ai decât să te uiți înăuntru prin crăpătura ușii.

– Bine! Dacă nu vrei mai mult de la mine, fac așa cum ai zis, se învoi băiatul.

Năpârstoc deschise ușa de la grajd și ieși în ogradă. Pe noaptea asta fără lună și fără stele pe cer, numai de ieșit afară nu era. Vântul bătea cu putere, iar ploaia curgea cu găleata. Și, colac peste pupăză, în vârful acoperișului stăteau cocoțate șapte bufnițe mari. Era înfiorător să le audă cineva cum se boceau în bătaia vântului, dar și mai înfricoșător era gândul că, dacă una singură din ele l-ar fi zărit pe băiat, s-ar fi isprăvit cu el.

– Vai de cine e mic și neajutorat! zise Năpârstoc, în timp ce se furișa prin ogradă. Și avea tot temeiul să spună acest lucru. Până să ajungă la casă, căzu de două ori, iar într-un rând vântul îl trânti într-o mocirlă atât de adâncă, încât, era cât pe ce să se înece. Cu mari eforturi ajunse într-un sfârșit la țintă.

După ce se cățără pe câteva trepte și sări un prag, intră în tinda casei. Ușa era închisă, dar dintr-un colț al ei fusese scoasă o bucată de tăblie, ca să aibă pe unde intra și ieși pisica. Băiatului nu-i fu deci greu să vadă ce se petrece înăuntru, dar când aruncă o privire îl trecură fiorii și-și trase capul înapoi. Pe podea zăcea întinsă o femeie bătrână, cu părul cărunț. Nici nu se mișca, nici nu se văieta, iar chipul ei era alb de tot, ca și cum o lună nevăzută ar fi împrăștiat o lumină palidă asupra ei.

Băiatul își aduse aminte că și bunicu-său când murise, fusese tot așa de alb la față și înțelese că bătrâna care zăcea pe podea era moartă. Îi venise sfârșitul atât de repede, încât nici măcar nu mai avusese timp să se așeze pe pat. Îl cuprinse o teamă grozavă la gândul că se afla singur lângă un mort, în toiul nopții. Coborî scara într-o clipă și o luă la fugă înapoi spre grajd.

Când îi povesti vacii ce văzuse în casă, biata vietate încetă să mai mănânce.

– Așadar, stăpâna mea a murit, zise ea. Se apropie atunci și sfârșitul meu.

– S-o găsi el cineva să te ia pe seama lui și să-ți poarte de grijă, zise

băiatul, ca să-i mai aline durerea.

– Tu habar n-ai – zise vaca – că eu sunt de două ori mai bătrână decât e o vacă de obicei atunci când e dusă la tăiere. De altfel nici nu-mi mai arde de viață, de vreme ce stăpână-mea nu mai poate veni să-mi poarte de grijă.

Pe urmă nu mai zise nimic o bucată de vreme, însă băiatul băgă de seamă că nici nu dormea, nici nu mânca. Nu trecu mult și începu iar să rostească.

– Zace pe podeaua goală? întrebă vaca.

– Da, pe podeaua goală, răspuse băiatul.

– Avea obiceiul să vină aici – zise vaca mai departe – și să povestească toate necazurile ei. Eu înțelegeam tot ce vorbea, numai că nu puteam să-i răspund. În ultimele zile spunea mereu că-i e teamă să nu moară fără să fie cineva lângă ea când și-o da sufletul. Se gândea că nimeni n-o să-i închidă ochii și nimeni n-o să-i așeze mâinile pe piept după ce o trece în lumea de dincolo. Nu vrei să te duci tu la ea și să-i îndeplinești această ultimă dorință?

Băiatul pregeta. Deodată își aduse aminte că, la moartea lui bunicu-său, maică-sa își împlinise cu sfințenie această datorie. Știa deci că asemenea lucruri se cuveneau să fie făcute. Pe de altă parte însă, îi lipsea curajul să se ducă la moartă în puterea nopții. Nu se împotrivi, dar nici nu făcu vreun pas spre ușa grajdului.

Vaca tăcu vreo câteva clipe, așteptând parcă un răspuns. Dar cum băiatul tăcea mâlc, ea nu mai repetă întrebarea. În schimb, începu să-i vorbească despre stăpână-sa.

Erau multe de spus. Povesti mai întâi despre copiii pe care îi crescuse. Aceștia veneau în fiecare zi la grajd, iar vara se duceau cu vitele la păscut pe turbării și pe izlazuri, așa că vaca îi cunoștea bine. Toți fuseseră voinici, voioși și harnici. O vacă știe bine câte parale fac îngrijitorii și paznicii ei.

Și despre fermă avea multe de povestit. Gospodăria nu fusese înainte vreme săracă și în paragină, așa cum era acum, deși cea mai mare parte a ei o alcătuiau turbările și izlazurile pietroase. Loc pentru ogoare nu prea avea, însă pășune se afla în schimb din belșug în toate părțile. Într-o vreme, fiecare despărțitură a grajdului avea vaca ei, iar locul pentru boi, absolut gol acum, era plin de vite. Pe timpul acela, atât casa cât și grajdurile râdeau de voioșie. Când deschidea stăpâna ușa de la grajd, cu cântecul pe buze, toate vacile nu mai puteau de bucurie.

Stăpânul fermei murise însă pe când copiii erau încă mărunți și nu puteau face nici o treabă, astfel că nevastă-sa fusese nevoită să ia asupra ei toată povara muncii și a grijilor. Femeie zdravănă, ea ara, ea secera. Seara, când venea la grajd să mulgă vacile, era uneori atât de trudită, încât plângea. Cum se gândea însă la rostul copiilor, se înveselea iarăși. Își

ștergea cu năframa lacrimile și spunea:

– Nu e nimic. O să am parte și eu de zile bune, numai să-mi crească bieții copilași. Numai să-mi crească!

Copiii i-au crescut cu vremea, dar i-a cuprins un dor ciudat de ducă. N-au voit să mai rămână în casa părintească și au plecat prin țări străine. Stăpână-mea n-a primit niciodată un ajutor de la ei. O parte din copii s-au însurat înainte de plecare, lăsându-și copiii acasă. Copiiiăștia o însoțeau pe stăpână la grajd, așa cum făcuseră și părinții lor. Iar serile, când stăpâna adormea de somn la mulsoare, căpăta iar curaj gândindu-se la ei.

– O să am parte și eu de zile bune – zicea ea dezmeticindu-se din somn – numai să-mi crească nepoții!

Aceștia însă, dacă au crescut, au plecat și ei la părinții lor în țări străine. Nimeni nu s-a mai întors și nimeni nu s-a statornicit la fermă. Sărmana bătrână a rămas singură cuc la gospodăria ei.

După ce și ultimul nepot a plecat, a apus și soarele bieteii bătrâne. Gârbovită și încărunțită, se poticnea la mers și nu se mai putea urni din loc. De muncit n-a mai fost chip să muncească. Nemaiputând să aibă grijă de fermă, o lăsa în voia sorții. A vândut boii, apoi a vândut vacile. N-a păstrat-o decât pe cea mai bătrână, care stătea acum de vorbă cu Năpârstoc. A lăsat-o să trăiască, deoarece toți copiii fuseseră cu ea la păscut...

Ar fi putut să tocmească câțiva oameni care s-o ajute la muncă, dar dacă nici unul din ai ei nu voia să vină să aibă grijă de fermă, bătrână era mai mulțumită s-o vadă cu ochii ei căzând în paragină. Puțin îi păsa de sărăcie. Se temea să nu afle însă copiii cât de greu o ducea.

– De n-ar afla copiii! De n-ar afla! suspina ea, clătinându-se prin grajd.

Copiii îi scriau mereu, rugând-o să vină la ei, dar bătrânei nici prin gând nu-i trecea așa ceva.

În acea seară din urmă fusese mai prăpădită și mai fără vlagă ca oricând. Nu se simțise în stare nici măcar să mulgă vaca.

Băiatul nu mai auzi ce povestea vaca. Deschise ușa de la grajd și dădu fuga la moarta de care se temuse atât de mult, cu câteva clipe mai înainte.

Nu-i mai era teamă acum de moartă. Îl durea sufletul gândindu-se că își trăise bătrânețea în singurătate și cu dorul nepotolit după copiii care se înstrăinaseră. Era bucuros că putea să stea de veghe lângă trupul neînsuflețit al bătrânei în acea noapte când nimeni nu se afla lângă ea.

După puțin însă, își aduse aminte de părinții lui. Cât de mult le este dor părinților de copii! Niciodată nu-și dăduse seama atât de limpede de acest lucru. Viața părinților e ca și sfârșită după ce au plecat copiii de lângă ei. Oare și părinților săi le-o fi dor de el, cum îi fusese acelei bătrâne de

copiii ei?

Gândul acesta îl bucura, dar nu-i prea venea totuși să creadă că ai săi se topeau de dor după el. Că doar nu fusese un copil de care să-i fie dor cuiva!

Nu fusese un astfel de copil, dar poate că ar fi fost cu vremea...

● DE LA TABERG LA HUSKVARNA ●

Vineri, 15 aprilie.

Băiatul stătu de veghe mai toată noaptea, dar spre ziuă îl fură somnul și adormi. Iar în somn își visă părinții. Abia îi mai recunoștea. Amândoi încăruntiseră, având chipurile îmbătrânite și pline de zbârcituri. Întrebându-i de ce ajunseseră așa, ei îi răspunseră că îmbătrâniseră de dorul lui. Băiatul rămase mișcat și uimit, căci fusese tot timpul încredințat că părinți săi erau bucuroși că scăpaseră de el.

Când se trezi dimineața, era o vreme frumoasă și senină. După ce mănca o bucătică de pâine pe care o găsise prin casă, dădu de mâncare găștelor și vacii și lăsă deschisă ușa de la grajd, pentru ca vaca să se poată duce la o fermă din apropiere. Văzând-o venind singură, vecinii or să priceapă că s-a întâmplat ceva stăpânei ei.

Cum se ridicară în văzduh, găștele și Năpârstoc văzură un munte înalt, cu pereții aproape verticali și cu vârful prăpăstios. Imediat își dădură seama că era vorba de Taberg. Pe culmea muntelui se afla Akka, însoțită de Yksi, de Kaksi, de Kolme, de Neljä, de Viisi, de Kuusi și de cei șase boboci care îi așteptau. Nu trebuie să vă mai spun, că vă închipuiți și dumneavoastră ce găgâială se stârni deodată și ce bucurie a fost când văzură că găscanul cel alb și Dunfin izbutiseră să-l afle pe Năpârstoc...

Versantele muntelui Taberg erau acoperite cu păduri destul de înalte, însă culmea era pleșuvă și de pe ea se putea vedea hăt departe, de jur împrejur. Spre răsărit, spre miazăzi ori spre apus nu se zărea altceva decât un platou sărăcăcios cu păduri întunecoase de brad, cu turbării negre, cu lacuri înghețate și cu lanțuri de munți plumburii. Dar spre miazănoapte era cu totul altceva. Pământul părea a fi fost lucrat acolo cu cea mai mare dragoste și îngrijire. În acea parte se zăreau numai munți frumoși, și râuri șerpuiind până la marele lac Vättern, care nu era înghețat și strălucea ca și cum n-ar fi fost plin cu apă, ci cu lumină albastră.

La drept vorbind, lacul Vättern făcea tot atât de frumoasă întreaga priveliște, împrăștiind reflexe albastre și pe țărături. Boschetele, înălțimile, acoperișurile și turlele orașului Jönköping, care se zăreau pe malul lacului, erau învăluite într-o lumină albastră care încânta privirea. Băiatul își zicea că dacă s-ar afla țări și în cer, ele ar trebui să fie tot atât de albastre.

Urmându-și zborul, gâștele se aflau acum deasupra acelei văi albastre. Erau foarte vioaie și făceau multă larmă, astfel că oricine avea urechi nu putea să le ignore prezența.

Prin partea locului părea a fi într-adevăr prima zi frumoasă de primăvară. Până acum, primăvara fusese ploioasă și ursuză. Vremea devenind însă deodată frumoasă, oamenii începură să dorească atât de mult căldura verii și pădurile verzi, că le venea greu să-și mai vadă de treburile lor.

Când gâștele sălbatice trecură slobode și voioase pe deasupra văii, nu mai era jos nici o ființă care să nu se oprească de la lucru, ca să se uite după ele.

Cei dintâi le văzură minerii de la Taberg, care scoteau minereul chiar de la suprafață. Auzindu-le gâgâind, opriră lucrul, iar unul din ei le strigă:

— Încotro mergeți? Încotro mergeți?

Gâștele nu înțeleseseră ce spusese minerul, dar băiatul auzi întrebarea și, aplecându-se pe spinarea gâscanului, răspunse în locul lor:

— Ne ducem unde nu sunt nici târnăcoape, nici ciocane.

Auzind aceste cuvinte, minerii crezură că gâștele își schimbaseră gâgâitul cu glasul omenesc, ca să exprime însăși dorința lor.

— Mergem și noi! Mergem și noi! strigară minerii.

— Nu anul ăsta! răspunse băiatul. Nu anul ăsta!

Gâștele sălbatice o luară apoi de-a lungul râului Taberg spre lacul Munk, stârnind în toate părțile aceeași zarvă. Pe fâșia îngustă de pământ ce desparte lacurile Munk și Vättern se înalță orașul Jönköping, cu marile lui instalații industriale. Gâștele zburară mai întâi pe deasupra fabricii de hârtie „Lacul Munk”. Tocmai se dăduse pauza de la amiază și pâlcuri lungi de muncitori se scurgeau pe poarta fabricii. Auzind gâgâitul gâștelor sălbatice, se opriră o clipă să le asculte.

— Încotro mergeți? Încotro mergeți? strigă un lucrător.

Gâștele nu înțeleseseră ce spunea, dar băiatul răspunse în locul lor:

— Ne ducem unde nu-s mașini, nici cazane cu aburi.

Auzind acest răspuns muncitorii crezură că gâștele își schimbaseră gâgâitul cu glasul omenesc, ca să exprime însăși dorința lor.

— Mergem și noi! strigară o mulțime dintre ei. Mergem și noi!

— Nu anul ăsta! răspunse băiatul. Nu anul ăsta!

Gâștele sălbatice zburară apoi pe deasupra vestitei fabrici de chibrituri de pe malul lacului Vättern, mare cât o cetate, care își înălța spre cer coșurile ei uriașe. Prin curți nu se vedea nici țipenie, de om, dar într-o sală întinsă trebăluiau lucrătoarele tinere, care umpleau cutii cu chibrituri. De

dragul vremii frumoase de afară deschiseseră o fereastră. Și așa se făcu că prin fereastra aceea pătrunseră până la ele strigătele găștelor... Cea care era mai aproape de fereastră se aplecă în afară cu o cutie de chibrituri în mână și strigă:

— Încotro mergeți? Încotro mergeți?

— Ne ducem în țara în care nu-i nevoie nici de lumină, nici de chibrituri, zise băiatul.

Fata crezu că ceea ce auzise era găgâitul de găște, dar pe urmă, părându-i-se că deslușise câteva cuvinte, strigă:

— Merg și eu! Merg și eu!

— Nu anul ăsta! răspuse băiatul. Nu anul ăsta!

În partea răsăriteană a fabricii se înalță orașul Jönköping, pe una din cele mai frumoase poziții. Îngustul lac Vättern are țărmurile înalte și abrupte, de nisip, atât pe partea răsăriteană, cât și pe cea apuseană. La miazăzi însă, pereții de nisip se șubrelesc și se cască, spre a face parcă loc unei porți mari prin care se poate ajunge la lac. Iar la mijlocul porții, cu munții la dreapta și la stângă și cu Vättern în față, e situat orașul Jönköping.

Găștele zburară pe deasupra orașului lung și îngust, făcând aceeași larmă ca și în restul ținutului. În oraș nu le răspuse însă nimeni. Nici nu era de așteptat ca orașenii să se oprească în stradă și să strige la ele.

Mai zburară găștele ce mai zburară și numai ce ajunseră deasupra orașelului Huskvarna, situat într-o vale, înconjurat de munți frumoși și abrupti. De pe înălțimea unui munte se prăvălea într-o cascadă lungă și îngustă un râu. La poalele munților se înălțau ateliere și fabrici, iar pe mijlocul văii erau clădite locuințe muncitorești înconjurate de livezi. În mijlocul văii se afla școala.

Când treceau în zbor găștele sălbatice tocmai sunase clopoțelul și o droaie de copii ieșiră pe ușă în rânduri strânse. Erau așa de mulți, încât umplură toată curtea școlii.

— Încotro mergeți? Încotro mergeți? strigară copiii, auzind larma găștelor.

— Unde nu-s cărți, nici lecții, răspuse băiatul.

— Luați-ne și pe noi! strigară copiii.

— Nu anul ăsta, ci la anul! răspuse băiatul. Nu anul ăsta, ci la anul!

● LACUL CEL MARE AL PASĂRILOR ●

▫ *Jarro, bobocul de rață sălbatică* ▫

Tokern e un lac destul de mare, dar pe vremuri se vede că a fost mult mai întins. Oamenii au socotit însă că el acoperea o parte prea mare a șesului mănos și au căutat să-i sece apa, ca să poată ara și semăna pe fundul lui. N-au izbutit să-l sece în întregime, cum avuseseră de gând, așa că lacul acoperă și azi o întindere mare de pământ. După secare, el a rămas atât de scund, încât adâncimea lui nu e nicăieri mai mare de câțiva metri. Țărmurile lui au devenit lunci mlăștinoase, iar pe lac se văd pretutindeni ostroave mici de nămol ieșite la suprafața apei.

Vezi însă că se află pe lumea asta o plantă căreia îi place să stea cu picioarele în apă, dar care își ține trupul și creștetul în aer. Planta asta e papura și nicăieri nu-i priește mai bine ca pe țărmurile joase ale lacului Tokern și împrejurul ostroavelor de nămol cu care e presărat. Atât de bine îi priește acolo, încât crește înaltă peste un stat de om și deasă încât e aproape cu neputință să treacă cineva cu luntrea prin ea. Alcătuieste astfel o centură lată și verde de jur împrejurul lacului și din pricina asta lacul nu e accesibil decât în unele locuri de unde oamenii au înlăturat papura.

Dacă papura nu face casă bună cu oamenii, ea apără și adăpostește în schimb multe alte vietăți. În mijlocul ei se află o sumedenie de ochiuri și de canale cu apă verde, stătătoare, unde laolaltă cu iarba-broaștei cresc din belșug lintița și răborina, în care mișună plevușcă și larve de țântari, ca și alte gânganii. Pe malurile acestor ochiuri și canale se află o mulțime de locuri ascunse, în care păsările își clocesc ouăle și își hrănesc puii, fără să fie tulburate de vrăjmași și de grija mâncării.

În papura lacului Tokern trăiește și un număr foarte mare de păsări din cele care se adună acolo an de an, pe măsură ce află despre existența acestui sălaș minunat. Întâi și întâi s-au aciuat acolo rațele sălbaticе, ce și azi se află cu miile prin acele părți. Ele însă nu mai sunt stăpâne pe tot lacul, căci au fost nevoite să împartă spațiul cu alte păsări: lebede, cufundari, lișițe, bodârlani și multe altele.

Tokern e cel mai mare lac din Suedia, unde își au sălașul păsările, iar acestea se pot socoti cu drept cuvânt fericite într-un astfel de refugiu. Nu se știe însă dacă ele vor mai fi multă vreme stăpâne pe tufele de papură și pe țărmurile de nămol, deoarece oamenii nu pot să uite că pe fundul lacului se află o mare întindere de pământ bun și roditor. În discuțiile lor ei aduc mereu vorba despre secarea acestui lac.

Pe Vremea când Nils Holgersson călătorea în tovarășia găștelor sălbaticе, se afla pe lacul Tokern o rață cu numele de Jarro. Era doar un boboc, care nu trăise decât o vară, o toamnă și o iarnă. Acum viețuia cea dintâi primăvară a sa. Venise de curând din nordul Africii și ajunsese la Tokern de timpuriu, când lacul era acoperit încă cu gheață.

Într-o seară, pe când se desfăta preumblându-se pe lac cu ceilalți boboci, un vânător descărcă asupra lor câteva focuri de pușcă și Jarro fu

lovit în piept. Era cât pe ce să piară. Ca să nu încapă totuși pe mâna omului care îi împușcase, Jarro zbură mai departe cât îl ținură puterile. Nu se mai gândea încotro mergea, ci se silea să ajungă cât mai departe. Zbură el ce zbură, până ce se simți fără vlagă. Spre norocul său însă, nu mai era deasupra lacului. Zburase spre uscat, iar în clipa în care îl părăsiră puterile, se prăbuși fără simțire în dreptul porții unei ferme țărănești de pe țărm.

Nu mult după aceea, trecu pe acolo un argat și, văzându-l, se duse să-l ridice. Jarro însă, care nu dorea altceva decât să moară liniștit, își adună cele din urmă puteri și îl ciupi pe argat de un deget, ca să-i dea drumul. Dar nu izbuti să-și recapete libertatea. Atacul avu însă un rezultat bun. Argatul băgă de seamă că pasărea era încă vie și o duse frumușel în casă, s-o arate stăpână-si, o femeie tânără cu înfățișare blândă. Femeia luă bobocul din mâna argatului îl dezmierdă pe spinare, văzând cât era de frumos, cu capul verde, strălucitor, cu guleraș alb, cu spinarea roșcată și cu ochiuri albastre pe pene, își zise că ar fi păcat să moară. De aceea făcu repede un coșuleț și culcă pasărea în el.

Jarro se zbătu în coșuleț câtva timp și se luptă să scape. În cele din urmă însă, înțelegând că oamenii nu aveau de gând să-l omoare, se liniști. Și se simțea destul de bine în coșulețul încăpător. Abia acum se putea observa cât era de istovit din cauza rănilor și a sângelui pierdut. Văzându-l în ce stare se află, stăpâna casei luă coșul și-l așeză într-un loc mai ferit, lângă vatră. Când îl puse din nou jos, Jarro închise ochii și adormi.

După câteva clipe se trezi, simțindu-se pipăit de cineva. Când deschise ochii, îl cuprinse o teamă atât de grozavă, încât era cât pe ce să-și piardă firea. Soarta lui era pecetluită, de bună seamă, căci avea în față un dușman mai primejdios decât oamenii și păsările răpitoare. Acel dușman nu era nici mai mult, nici mai puțin decât însuși Cezar, prepelicarul mișos, care îl adulmea de zor, cu o mare curiozitate.

Câtă teamă încercase Jarro în vara trecută, când era doar un bobocel galben, de câte ori se răspândea prin tufele de papură zvonul: „Vine Cezar! Vine Cezar!...” Când văzuse câinele cu pete negre și albe și cu gura plină de dinți răzbătând prin papură, crezuse că se afla înaintea morții. Totdeauna nădăjduse că nu va trăi clipa în care avea să se găsească față în față cu Cezar.

Și iată că, spre nenorocul lui, căzuse chiar pe terenul fermei unde-și ducea viața și acel câine. Cezar se afla acum deasupra bobocului și-l privea cu niște ochi curioși și răi.

— Cine ești tu? mârâi el. Cum ai intrat aici în casă? Nu faci cumva parte din păsările care trăiesc în papura de pe lac?

Jarro abia avu curaj să-i răspundă.

— Nu fi supărat pe mine, Cezar, că am intrat în casă, zise el. Nu sunt

eu de vină. Am fost împușcat și rănit. Oamenii, doar nu alții, m-au așezat aici în coș.

— Da? Oamenii te-au așezat aici? se miră Cezar. Vor să te lecuiască, desigur. Eu, unul, cred însă că ar face mai bine să te mănânce, o dată ce le-ai picat în mână. În orice caz, ești apărat aici în casă. Nu trebuie să-ți fie teamă. N-o să-ți fac nici un rău. Acuma nu suntem pe lacul Tokern, la vânătoare...

Cezar se duse apoi să se culce lângă vatra în care focul ardea cu flăcări mari și jucăușe. Dându-și seama că scăpase de acea primejdie îngrozitoare, Jarro adormi din nou, copleșit de oboseală.

Când se trezi a doua oară, văzu în fața lui o strachină cu apă și un pumn de grăunțe. Era bolnav, dar, pe lângă boală, îl chinuia și foamea, așa că începu să mănânce.

Văzându-l că ciugulește cu lăcomie grăunțele, stăpâna veni la el și-l alintă bucuroasă. Pe urmă Jarro adormi iarăși. Câteva zile la rând nu făcu altceva decât să mănânce și să doarmă.

Într-o dimineață, Jarro se simți atât de bine, că ieși din coșuleț și începu să se preumbe prin odaie. Nu ajunsese totuși prea departe, căci deodată îl apucă o sfârșeală și se prăbuși la pământ, fără să mai știe de el. Vezi însă că Cezar era și el în odaie. Numaidecât veni lângă Jarro și odată își deschise gura cea mare, apucându-l de-o aripă. Jarro crezu firește că Cezar avea de gând să-l muște și să-l omoare, așa că-l trecură toate spaimetele. Dar câinele îl duse înapoi la coșuleț, fără să-i facă nici un rău. De la întâmplarea asta, Jarro căpătă o încredere așa de mare în Cezar, că la preumblarea următoare prin casă se duse la câine și se așeză lângă el. Pe urmă rămaseră amândoi buni prieteni și Jarro dormea zilnic câteva ceasuri între labele câinelui.

Și mai devotat decât față de Cezar era Jarro față de stăpâna casei. De ea nu se speria câtuși de puțin și, de câte ori venea să-i aducă mâncare, o mângâia pe mână cu căpșorul. Când o vedea ieșind din casă, suspina de durere, iar când se întorcea o saluta în graiul lui.

Jarro uită repede cât de mult se temuse mai înainte de câini și de oameni. I se pătea că erau blânzi și buni, așa că-i erau dragi. Dorea să se facă sănătos, ca să poată zbura înapoi la lacul Tokern și să povestească rațelor sălbatice că vechii lor dușmani nu erau primejdioși, așa că nu trebuiau să se mai teamă de ei.

Bobocul băgase de seamă că, atât oamenii, cât și Cezar, aveau ochi blânzi în care se putea uita cu drag. Singura viețuitoare din casă de ale cărei priviri se ferea era pisica Clorina. Nu-i făcea nici ea vreun rău, dar nu putea avea încredere în mătă, socotind-o șireată și prefăcută, în afară de asta, pisica îl dojenea mereu că s-a atașat de oameni și că-i iubește.

– Tu crezi că ei te îngrijesc pentru că le placi, zise Clorina într-una din zile. Lasă c-o să vezi cu ochii tăi ce se întâmplă, când vei fi gras și durduliu. Or să-ți sucească gâtul și-or să te pună la frigare, că eu îi cunosc destul de bine doar!

Jarro avea o inimă simțitoare și devotată, ca toate păsările, de altfel, și se întrista nespus de mult când auzea astfel de lucruri. Nici prin gând nu-i trecea că stăpâna casei ar fi avut inima să-i sucească gâtul și nici nu putea crede așa ceva despre fiul ei, băiețașul care ședea ceasuri întregi lângă coșulețul păsării spunându-i câte și mai câte, de nu mai termina. În mintea lui își zicea că le era drag la amândoi, așa cum îi erau și ei dragi lui.

Într-o zi, pe când Jarro și Cezar se aflau la locul lor obișnuit din fața vetrei, Clorina începu iar să-l cicălească pe boboc:

– Nu știi, Jarro, ce veți face voi, rațele sălbatice, la anul, când lacul Tokern va fi uscat și prefăcut în ogoare, zise Clorina, prefăcându-se a fi tare îngrijorată.

– Ce vrei să spui, Clorina? strigă Jarro, sărind în sus speriat.

– Mereu uit, Jarro, că tu nu-nțelegi graiul oamenilor, ca Cezar și ca mine, răspunse cu șiretenie pisica. Altfel ai fi auzit ce-au spus oamenii care au fost ieri aici în casă, anume că toată apa din Tokern va fi secată și că la anul fundul lacului va fi uscat ca podeaua asta a casei... Și atunci eu mă-ntreb: unde veți pleca voi, rațele sălbatice? Încotro vă veți duce?

Auzind aceste vorbe, Jarro se supără foc.

– Ești răutăcioasă ca o lișiță, strigă el la Clorina. Tu nu urmărești alt scop decât să mă asmuți împotriva oamenilor. Nu cred că ei intenționează să facă așa ceva. Ei știu doar că lacul Tokern este proprietatea rațelor sălbatice. Ce motiv ar avea să lase atâtea păsări de izbeliște și să le nenorocească? Ai născocit de bună seamă acest lucru ca să mă sperii. Bine-ar face vulturul Gorgo să te sfâșie! Bine-ar face stăpâna casei să-ți tundă mustățile!

Jarro nu putu însă s-o reducă la tăcere pe Clorina cu una, cu două.

– Aha! Crezi, prin urmare, că eu mint? zise pisica. Întreabă-l atunci pe Cezar. Aseară era și el în casă. Cezar nu minte niciodată.

– Cezar, zise Jarro, tu-nțelegi graiul oamenilor mult mai bine decât Clorina. Spune că ea n-a auzit bine. Gândește-te ce s-ar întâmplă dacă oamenii ar seca lacul Tokern și i-ar transforma fundul în ogoare. Nu s-ar mai găsi iarba-broaștei sau altă hrană pentru rațele bătrâne, nici plevușcă, mormoloci sau larve de țânțari pentru bobocii lor. Ar dispărea atunci și tufele de papură în care bobocii se pot ascunde până ce-nvață să zboare. Toate rațele ar fi silite să plece în altă parte. Unde vor găsi însă un adăpost așa de bun ca Tokern? Spune, Cezar, că Clorina n-a auzit bine!

Poza nils10 [P183]

În răstimpul acestei convorbiri, Cezar avu o atitudine despre care nu știa ce să crezi. Fusese treaz o bună bucată de vreme, dar în clipa când Jarro i se adresă, cerându-i răspuns, Cezar începu să caște, punându-și botul pe labele din față și adormi buștean; cât ai zice pește.

De sus, de pe vatra unde stătea tolănită, pisica se uita la Cezar cu un zâmbet viclean.

▫ ***Pasăre de nadă*** ▫

Duminică, 17 aprilie.

După câteva zile, Jarro se simți atât de bine, încât putu să zboare prin toată casa. Stăpâna îl dezmierda mereu iar băiețelul alerga prin curte să culeagă pentru el primele fire de iarbă răsărite. Când îl mângâiau, Jarro își zicea că, deși era acum destul de zdravăn ca să poată zbura oricând spre lacul Tokern, nu-i venea să se despartă de oameni. Era bucuros să rămână toată viața la ei.

Într-o zi însă, dis-de-dimineată, stăpâna puse peste Jarro un fel de căpăstru sau de laț, care-l împiedica să se folosească de aripi, și-l dădu apoi argatului care-l găsisse. Omul îl puse subsuoară și porni cu el spre lac.

Gheața se topise cât timp Jarro zăcuse. Papura veche și uscată de anul trecut rămăsese încă pe marginea lacului și a ostroavelor, dar toate plantele acvatice începuseră a da lăstare la fundul apei, iar vârfulurile verzi ajunseseră la suprafață. Ciocurile încovoiate ale corlelor se ițeau din păpuriș. Cufundarii se fuduleau cu gulerele noi de pene la gât, iar sitarii adunau de zor paie pentru cuiburi.

Argatul se sui într-o lotcă, îl așeză pe Jarro pe fundul ei și începu a vâsli pe lac. Jarro, care se obișnuise între timp să aștepte numai binele de la oameni, îi spuse lui Cezar, venit o dată cu ei, că era foarte recunoscător argatului că-l adusese pe lac. Acesta n-avea nevoie să-l supravegheze prea îndeaproape și să-l țină prizonier cu prea mult zel, căci Jarro nu avea de gând să fugă.

Dar Cezar nu răspunse nimic. Era foarte scump la vorbă în dimineața aceea.

Singurul lucru care i se păru cam ciudat lui Jarro e că argatul luase pușca cu el. Nu-i venea să creadă că vreunul din oamenii aceștia buni de la fermă ar fi fost în stare să împuște păsări. În afară de asta, Cezar îi spusese că nu se vâna pe acea vreme.

— Vânatul e oprit acum, spusese el, deși acest lucru nu mă privește pe mine...

Argatul mâna însă lotca spre unul din ostroavele de nămol împresurate de păpuriș. Acolo se dădu jos, făcu o căpiță de papură veche și se așeză

îndărătul ei. Jarro rămase pe nămol cu căpăstrul peste aripi, legat de lotcă cu o sfoară lungă.

Deodată zări niște boboci de rațe sălbatice în tovărășia cărora cutreierase cândva lacul. Erau departe, dar Jarro îi chemă la el cu strigătele puternice. Bobocii răspunseră și se apropiară într-un stol mare, frumos. Abia se apropiaseră că Jarro și începu să le povestească despre salvarea lui miraculoasă și despre bunătatea omenească. În aceeași clipă, în spatele lui pocniră două împușcături. Trei rațe căzură moarte în păpuriș, iar Cezar se băgă în apă și le prinse.

Abia atunci s-a luminat, Jarro. Oamenii îl salvaseră ca să-l poată folosi ca pasăre de nadă. Și izbutiseră, după cum se vedea!... Trei rațe pieriseră din pricina lui. Să moară de rușine și mai multe nu! I se părea că până și prietenul său Cezar se uita la el cu dispreț, iar după ce se înapoiară acasă nu mai avu curaj să se culce lângă câine.

A doua zi dimineață, Jarro fu dus din nou la lac. Și de data asta zări niște rațe. Cum le văzu însă zburând spre el, le strigă:

— Fugiți, fugiți! Băgați de seamă! Duceți-vă în altă parte! După căpița de papură e ascuns un vânător. Eu nu-s decât o pasăre de nadă!

Jarro izbuti astfel într-adevăr să scoată rațele din bătaia puștii.

Bietul boboc era atât de ocupat cu veghea, încât abia avea răgaz să ciugulească din când în când câte un fir de iarbă. De câte ori se apropia vreo pasăre, repeta strigătele de alarmă. Îi preveni chiar și pe cufundări, deși avea ură pe ei, căci scoteau rațele din cele mai bune ascunzători. Nu voia totuși ca din cauza lui să cadă pradă nenorocirii și alte păsări. Datorită zelului cu care Jarro veghease toată vremea, argatul se întoarse acasă de data asta fără să fi tras nici măcar un singur foc de pușcă.

Cu toate acestea, Cezar păru mai puțin nemulțumit decât în ajun; iar când se făcu seară, îl luă pe Jarro cu gura, îl duse la vatră și-l culcă între labele dinainte.

Jarro tânjea însă acum în casă și se simțea foarte nefericit. Îi spunea parcă inima că oamenii nu-l iubiseră niciodată. De câte ori veneau să-l dezmierde stăpâna sau băiețelul, își vâră ciocul sub aripă și se făcea că doarme.

Jarro își continuă câteva zile de-a rândul trista lui misiune de a sta de veghe, ajungând să fie cunoscut în toate părțile lacului Tokern. Într-o dimineață, pe când striga ca de obicei: „Fiți atente, zburătoarelor, nu vă apropiați de mine! Nu-s decât o pasăre de nadă!” văzu plutind pe apă spre locul unde era legat un cuib de cufundar. Nu era ceva deosebit. Era un cuib din anul trecut, și deoarece cuiburile de cufundări sunt făcute în așa fel încât pot pluti pe apă ca niște luntrițe, se întâmplă adeseori ca ele să rătăcească pe lac. Jarro se uită însă lung la cuib cum venea drept spre ostrov, ca și când

l-ar fi condus cineva.

Când ajunse aproape de el, Jarro văzu în cuib un prichindel, cel mai mic pe care-l pomenise de când era pe lume, care vâslea de zor cu un bețișor. Prichindelul acela strigă la el:

— Apropie-te, Jarro, cât mai mult de apă și pregătește-te de zbor! în curând vei fi slobod.

În clipa următoare, cuibul de cufundar era lângă mal, însă micul vâsleaș nu-l părăsi, ci rămase liniștit, ghemuit între crenguțe și paie. Jarro mai că încremenise. Stătea cu frica în sân să nu fie descoperit salvatorul său.

Sosi apoi în zbor un cârd de găște sălbatice. Jarro se dezmetici și le preveni cu strigăte puternice, dar găștele zburară mai departe încoace și încolo pe deasupra lui. Se aflau la o înălțime atât de mare, încât erau ferite de bătaia puștii. Argatul fu ispitit să tragă câteva focuri asupra lor. N-apucase bine să le tragă, că prichindelul sări pe mal, scoase un cuțitaș de la brâu și din două tăieturi sfârtecă la repezeală căpăstrul în care era prins Jarro.

— Zboară acuma, Jarro, până ce omul nu-și încarcă arma din nou! strigă el, sărind imediat, în cuibul de cufundar și îndepărtându-se de mal.

Vânătorul era cu ochii la găște și nu băgase de seamă că Jarro fusese liberat. Cezar prinsese însă mișcarea. În clipa în care bobocul își înălța aripile, se năpusti asupra lui și-l înșfăcă de ceafă.

Jarro țipa de mai mare jalea, dar prichindelul care-l salvase îi zise foarte liniștit lui Cezar:

— Dacă ești cinstit, așa cum pari a fi nu poți sili o pasăre bună să stea aici și să atragă pe altele în nenorocire.

Auzind aceste cuvinte, Cezar îi dădu drumul lui Jarro.

— Zboară, Jarro! îl îndemnă el. Ești prea bun, într-adevăr, ca să slujești drept pasăre de nadă. Nu în scopul ăsta voiam să te opresc, ci din cu totul altă pricină: casa fără tine o să-mi pară pustie.

▫ **Secarea lacului** ▫

Miercuri, 20 aprilie.

Casa rămase într-adevăr pustie după plecarea lui Jarro. Câinele și pisica se plictiseau, nemaiputându-se ciorovăi din cauza lui, iar stăpâna era tristă că nu mai auzea măcăitul vesel al bobocului care o încânta de câte ori venea să-l vadă. Cel mai mult îi era însă dor de el băiețelului Per Ola; Nu avea decât trei ani și era singurul copil al stăpânilor. În toată viața lui nu avusese un tovarăș de joacă la fel ca Jarro, care să-i facă toate voile, și de aceea îl îndrăgise. Auzind că bobocul plecase de la fermă – ca să-și ducă iarăși viața pe lac laolaltă cu suratele lui băiețelul nu se putea împăca deloc

cu gândul ăsta și își făcea fel de fel de socoteli cum să-l aducă înapoi.

Per Ola stătuse ceasuri întregi de vorbă cu Jarro, pe când acesta ședea liniștit în coșuleț, și era încredințat că bobocul înțelegea tot ce-i spunea. De aceea o rugă pe maică-sa să-l ducă pe lac, ca să-l întâlnească pe Jarro și să-l înduplece să vină înapoi. Maică-sa nici nu voi să audă de așa ceva, dar băiețelul nu se lăsă și nu renunță la planul pe care și-l făcuse.

A doua zi după dispariția lui Jarro, Per Ola se zbenguia prin curte. Se juca singur ca de obicei. Cezar era însă pe treptele scării. Când dăduse drumul afară băiatului, stăpâna îi spusese câinelui: „Ai grijă, Cezar, de Per Ola!”

Dacă lucrurile s-ar fi petrecut ca de obicei, Cezar ar fi împlinit porunca stăpânei, – iar băiatul ar fi fost atât de bine supravegheat, că nu l-ar fi păscut nici o primejdie. Din nefericire însă, Cezar nu era în apele lui în timpul acela. Aflase că țăranii din preajma lacului Tokern se strâneau adesea la sfat să pună la cale secarea lacului și că lucrul acesta fusese chiar hotărât. Vestea asta îl tulburase peste măsură. Așadar, rațele urmau să-și ia în curând lumea în cap, iar Cezar n-ar mai fi avut nici un loc unde să vâneze... Cu gândul la această nenorocire, câinele uită cu totul că primise poruncă să-l supravegheze pe Per Ola.

Cum se văzu singur în curte, băiețelul socoti că era momentul prielnic să coboare la lac și să stea de vorbă cu Jarro. Deschise o portiță și porni în direcția lacului, pe cărarea care ducea spre luncă. Câtă vreme putea fi văzut de cei de acasă, merse tipa-tipa, dar pe urmă își iuți pașii. Se temea să nu-l zărească maică-sa ori altcineva și să-l cheme înapoi. Nu voia să-i pricinuiască nici un rău bobocului, ci numai să-l înduplece să se întoarcă la fermă. Era sigur însă că ai lui n-ar fi încuviințat ceea ce făcea acum.

Ajungând pe malul lacului, Per Ola îl strigă pe Jarro de câteva ori. Pe urmă stătu câțva timp în așteptare, dar ia-l pe Jarro de unde nu-i! E drept că zări mai multe păsări care semănau cu rațele sălbătice, dar acestea zburară mai departe fără să-l ia în seamă. Băiatul pricepu astfel că nici una din ele nu era cea căutată de el.

Văzând că Jarro nu vine la el, Per Ola își făcu socoteala că l-ar putea găsi mai ușor dacă s-ar duce pe lac. Lângă lac se aflau mai multe luntre bune, dar, ca un făcut, toate erau legale. Singura slobodă era o lotcă veche și crăpată, atât de hârbuită, că nimeni nu se mai slujea de ea. Per Ola se sui totuși în lotcă, fără să-i pese că avea fundul plin cu apă. De vâsle nu se putea folosi, căci nu-l ajutau puterile. În schimb, ca să înainteze, începu să se legene în lotcă. Nu încape îndoială că nici un om nu fusese în stare până atunci să conducă în acest fel o luntre pe lacul Tokern. Dar când nivelul apei e ridicat și nenorocirea paște o făptură omenească, copiii mici au o dibăcie minunată de a se avânta pe un lac chiar într-o lotcă hârbuită. Nu trecu mult și Per Ola plutea pe Tokern, strigându-l pe Jarro.

În timp ce vechea lotcă se legăna astfel pe valuri, crăpăturile ei se lărgiră și mai mult, lăsând apa să intre în voie. Dar lucrul ăsta nu-l interesa câtuși de puțin pe băiat. Ședea pe băncuța din față și striga la orice pasăre pe care o vedea, mirându-se întruna că Jarro tot nu se ivea.

În cele din urmă, Jarro îl zări pe Per Ola. Din ascunzișul unde se afla, bobocul auzi că cineva îl chema cu numele pe care-l avusese printre oameni și înțelese că băiatul venise pe lac să-l caute. Era nespus de bucuros văzând că o făptură omenească îl iubea în adevăr. Zbură ca o săgeată spre Per Ola, se așeza lângă el și se lăsă mângâiat de băiat. Erau amândoi foarte fericiți că se vedeau iarăși împreună.

Jarro băgă însă de seamă imediat în ce stare jalnică se afla lotca; plină pe jumătate cu apă și gata să se scufunde. Căută să-l convingă pe băiat că, de vreme ce nu era în stare nici să zboare, nici să înoate, trebuia să tragă de îndată la mal, dar ți-ai găsit cu cine!... Ola nu-l înțelegea de fel. Jarro nu mai pierdu atunci nici o clipă și fugi după ajutor.

Nu trecu mult și se întoarse, aducând în spinare un pici mult mai mic decât Per Ola. De n-ar fi avut grai și nu s-ar fi mișcat, băiatul ar fi crezut că era o păpușă. Piciul îi porunci lui Per Ola să scoată din fundul lotcii o prăjină lungă și subțire și să încerce s-o proptească de malul unuia din ostroavele cu păpuriș. Apoi să se opintească zdravăn în ea. Băiatul îi dădu ascultare și izbutiră astfel împreună să urnească lotca din loc. Din câteva opinteli ajunseră la un ostrov înconjurat de papură, și acolo băiețelul fu sfătuit să se dea jos. În clipa în care Per Ola puse piciorul pe uscat, luntrea se umplu cu apă și se duse la fund.

Văzând acest lucru, băiatul se posomorî, căci era sigur că părinții îl vor dojeni aspru. Era tocmai gata să plângă, dar se întâmplă chiar atunci un lucru care-i abătu gândul în altă parte. Un stol de păsări mici, cenușii, se lăsă pe ostrov, iar piciul îl duse la acele zburătoare, spunându-i cum le chema și ce ziceau ele. Noutatea asta care-l desfăta nespus de mult îl făcu pe Per Ola să uite de toate necazurile.

Cei de acasă observaseră între timp că băiatul dispăruse și porniseră în căutarea lui. Au luat la rând încăpere cu încăpere, apoi dependințele, dar nu l-au aflat. Dacă au văzut, l-au căutat în puț și în beci, apoi pe ulițe și pe toate potecile din jurul casei. Negăsindu-l, au întrebat atunci pe la casele vecine dacă nu se rătăcise cumva pe acolo, iar la urmă s-au dus după el la lac. De găsit însă nu l-au putut găsi.

Cezar își dădu seama din primele clipe că toți ai casei îl căutau pe Per Ola; nu făcu însă nimic ca să-i ajute să-i dea de urmă. Stătea liniștit, ca și cum toată întâmplarea asta nu l-ar fi interesat câtuși de puțin. Într-un târziu fură descoperite niște urme de pași lângă locul unde se aflau luntrile legate de țarm, iar lumea constată că erau ale băiatului. Se observă apoi că lipsea lotca cea veche și crăpată. Abia atunci oamenii care se adunaseră buluc

începură să priceapă ce grozăvie se întâmplase.

Tatăl lui Per Ola și argații ce se aflau pe aproape se urcară într-o luntre și porniră să-l caute pe băiat. Au vâslit ei pe lac până spre seară, dar de zărit nu l-au zărit nicăieri. Nu-și puteau închipui acum altceva decât că lotca cea veche se scufundase și că micuțul zăcea fără suflare pe fundul lacului.

Veni seara și mama băiatului porni singură să cutreiere tot țărmul. Toți erau convinși că Per Ola se înecase, dar biata mamă mai avea încă un strop de nădejde. Ea nu voia să creadă așa ceva și-l căuta pretutindeni fără odihnă. Îl căută printre tufele încâlcite de papură și pipirig. Îl căută pe tot țărmul mlăștin, fără să țină seama că i se înfundau picioarele în nămol și ca era udă learcă. Era în culmea deznădejdi. Inima îi zvâcnea cu putere. Nu plângea, dar își frângea mâinile și își chema feciorașul cu glas tare și tânguitor.

În jurul ei se auzeau strigăte de rațe, de lebede și de corle. Avea impresia că păsările acelea se țineau după ea, bocind și tânguindu-se și ele. „Desigur că le doare ceva dacă se văietă astfel”, își zicea ea. Se gândi apoi din nou la ea. Dar oare de ce numai pe păsări le auzea tânguindu-se? Ele nu aveau doar nici o supărare...

Lucru ciudat: păsările nu tăcură nici după apusul soarelui. Mama lui Per Ola auzi nenumăratele stoluri de păsări, care se aflau pe lacul Tokern, scoțând un strigăt de jale după altul. Multe din ele o urmăreau oriunde se ducea, altele zburau cu repeziciune pe lângă ea. Tot văzduhul era plin de jelanii și de tânguii.

Durerea îi deschise însă inima. I se părea că nu era atât de departe de celelalte viețuitoare, cum sunt oamenii îndeobște, înțelese mult mai bine ca înainte soarta bietelor păsări. Ele aveau ca și ea grija căminului și a odraslelor, între păsări și ea, deosebirea nu era așa de mare cum crezuse până atunci.

Se gândi apoi că era un lucru ca și hotărât ca toate acele mii de lebede, de rațe și de bodârlani să-și piardă căminele de pe lacul Tokern. „Va fi tare greu de ele!...” își zise femeia. „Unde-și vor mai crește puii de-acum încolo?”

Se opri gândindu-se la toate aceste lucruri. Transformarea unui lac în ogoare și izlazuri părea să fie un lucru bun și folositor, dar acel lac putea să fie altul, nu numaidecât Tokern, un lac în care să nu-și aibă cuiburile atâtea mii de vietăți.

În timpul acestei convorbiri dintre cei doi soți, Cezar se afla lângă vatră. Își înălțase capul și asculta cu luare-aminte. Când socoti că cele auzite erau sigure, veni la stăpână-sa, o apucă de fustă și o duse spre ușă.

— Ce faci, Cezar? zise ea căutând să dea câinele la o parte. Știi poate unde e Per Ola? exclamă femeia apoi, având parcă o presimțire.

Cezar începu să latre și să se arunce asupra ușii. Femeia o deschise și câinele o luă în goana mare spre lacul Tokern. Stăpâna lui Cezar era atât de sigură că el știa unde se află băiatul ei, încât alergă după el într-un suflet.

Nu ajunseră bine la țarm că și auziră plânsete de copil venind dinspre lac.

Per Ola petrecuse ziua cea mai plăcută din viața lui în tovărășia lui Năpârstoc și a găștelor sălbatice, dar acum începuse să plângă, căci era flămând și se temea de întuneric. Vă puteți închipui și voi, dragi cititori, ce bucurie a fost pe băiețel când părinții lui și Cezar au venit să-l ia acasă!

● FOTA DE PĂNURĂ ●

Sâmbătă, 23 aprilie.

Băiatul se înălța mereu în văzduh. Sub el se afla marele șes al Östergötlandului.

Gheața și zăpada care acoperiseră până de curând șesul nu se mai vedea pe nicăieri. Peste tot începuseră muncile de primăvară.

– Ce-or fi norii aceia lungi care se târăsc pe ogoare? întrebă după un timp băiatul.

– Pluguri și boi! Pluguri și boi! răspunseră în cor găștele sălbatice.

Boii se urneau agale pe brazde. Abia puteai băga de seamă că se mișcau. Găștele începură a striga la ei, luându-i în zeflema, după cum le era obiceiul:

– Nici la anul n-o s-ajungeți la celălalt capăt! Nici la anul n-o s-ajungeți la celălalt capăt!

Dar nici boii nu rămaseră datori cu răspunsul. Își ridicară boturile în vânt și începură să mugească de hăuleau depărtările:

– Nu vă e rușine, haimanalelor? Mai mult folos aducem noi într-un ceas, decât voi în toată viața!

Prin unele părți, plugurile erau trase de cai. Aceștia mergeau mai iute decât boii, dar găștele se luară și cu ei la harță:

– Rușine să vă fie c-ați ajuns să faceți treabă de boi!

– Și vouă să vă fie rușine că faceți treabă de trântori! nechezară caii drept răspuns.

În timp ce caii și boii erau la câmp, berbecul unei gospodării se preumbla agale prin ogradă. Tuns proaspăt și sprinten, își găsisese și el de lucru: trântea copiii în țarină, alunga dulăul din coteț și pe urmă umbla fudul de colo până colo, de parcă ar fi fost singurul stăpân al gospodăriei.

– Berbecule, berbecule, unde ți-e lâna? îl întrebară găștele sălbatice

zburând pe deasupra lui.

– Au trimis-o la fabricile Drag din Norrköping, răspunse berbecul cu un behăit prelung.

– Berbecule, berbecule, unde ți-s coarnele? întrebare găștele din nou.

Spre marea lui părere de rău însă, berbecul nu avusese niciodată coarne și nimeni nu-i putea face un necaz mai mare decât să-l întrebe de ele. De ciudă începu să sară și să împungă aerul cu capul.

Pe șosea mergea un om care mâna din urmă o ciurdă de porci. Godacii nu aveau decât vreo câteva săptămâni și urmau să fie vânduți în partea de sus a țării. Așa mici cum erau, umblau sprinteni și lipiți unul de altul, ca să fie bine apărați de s-ar fi ivit vreo primejdie.

– Guiț, guiț, guiț! Prea repede ne-au luat de la sânul mamei! Guiț, guiț, guiț! Ce soartă ne așteaptă oare, sărmanii de noi? se tânguiau porcelușii.

Pe găște nu le lăsă inima să-și bată joc de niște făpturi atât de mici.

– Vă așteaptă o soartă mai bună decât credeți voi! strigară ele, zburând în apropierea lor și dându-le curaj.

Gâștele nu erau niciodată așa de vesele ca atunci când treceau pe deasupra unui șes. Nu se grăbeau de fel și zburau de la o fermă la alta, glumind cu animalele domestice.

Aflându-se deasupra șesului, lui Năpârștoc îi veni în minte o poveste pe care o auzise pe vremuri. Multe din povești se pierduseră în negura uitării, dar de amintit tot își amintea că în asta era vorba de o fotă cusută pe jumătate cu fir și pe jumătate cu pănură sură. Stăpâna fotei o împodobise cu atâtea mărgăritare și pietre scumpe, încât reușise s-o facă mai frumoasă și mai de preț decât una de *zarpa*³⁵.

Băiatul își amintise de acea fotă uitându-se în jos la Östergötland, deoarece acesta era un șes mare, cuprins între două ținuturi cu munți păduroși, unul la miazănoapte și altul la miazăzi. Amândouă ținuturile erau albastre și nespuse de frumoase, lucind în lumina dimineții de parcă ar fi fost acoperite cu vâluri de aur; iar șesul, care nu era decât un șir de ogoare pleșuvite de iarnă, nu oferea o priveliște mai frumoasă decât o pănură sură.

Gâștele trecuseră de muntele Omberg și zburau spre răsărit, de-a lungul canalului Göta. Canalul se pregătea și el de vară. Cete de muncitori îi întăreau malurile și îi cătrăneau porțile mari de la stăvilare.

Și în orașul Linköping se lucra de zor în întâmpinarea primăverii. Zugravi și zidari hărniciau pe schele, ca să dea caselor o înfățișare cât mai frumoasă. Fete sânguincioase se urcaseră pe prichiciul ferestrelor deschise și spălau geamurile. În porturi erau dichisite corăbiile și vapoarele, de luceau lună.

³⁵ Zarpa - stofă scumpă de mătase, țesută cu fir de aur și argint.

La Norrköping găștele sălbatice părăsiră șesul și zburară peste *Kolmården*³⁶. Câtva timp au trecut de-a lungul unei vechi șosele accidentate, care șerpuia alături de văgăunii, pe sub pereți prăpăstioși de munte. Pe când zburau pe acolo, băiatul scoase deodată un țipăt. Bălăbănindu-și picioarele de neastâmpărat ce era, scăpase jos unul din galenți.

– Gâscane, gâscane! Mi-a căzut jos galentul!

Gâscanul se întoarce și coborî spre pământ, însă băiatul văzu atunci că doi copii care mergeau pe drum îi luaseră galentul de jos.

– Suie-te iar, gâscane, strigă Năpârstoc. E prea târziu! Nu-mi mai pot căpăta galentul.

Copiii care treceau pe șosea erau Osa, păzitoarea de găște, și frățiorul ei Mats. Ei văzuseră galentul cel mic căzând din văzduh și tocmai îl cercetau.

– Pesemne că l-au scăpat jos găștele sălbatice! zise micul Mats.

Osa tăcu câtva timp, cu gândul la acea descoperire. În cele din urmă spuse încet, căutând parcă a-și aduce aminte de ceva.

– Amintește-ți, Mats, de un lucru. Când am trecut pe lângă mănăstirea Öved, am auzit vorbindu-se că niște țărani au văzut un spiriduș îmbrăcat cu pantalonași de piele și încălțat cu galenți de lemn ca un muncitor. Iar atunci când am ajuns la Vittskövle, o fetiță ne-a povestit că văzuse un drăcușor cu galenți în picioare care zbură călare pe o găscă. Pe urmă, chiar noi, când ne-am dus acasă la bordeiul nostru, am văzut un spiriduș îmbrăcat la fel, care a încălecat pe o găscă și s-a pierdut în zare. Tot el o fi cel care zboară acum pe sus și a scăpat jos galentul.

– Să știi c-o fi chiar ăsta! încuviință micul Mats.

Întoarseră galentul pe față și pe dos și cătară lung la el, căci galenți de spiriduși nu se prea găsesc pe drum în orice zi.

– Stai puțin, dragă Mats, zise Osa, păzitoarea de găște. Aici, într-o parte, parcă văd scris ceva.

– Văd și eu, dar îs niște litere parc-ar fi purici...

– Stai să mă uit mai bine! Da, scrie așa: Nils Holgersson de la Vemmenhög.

– Phi! Așa ceva nici că s-a mai pomenit! zise micul Mats.

³⁶ Kolmården - ținut păduros lung de aproape 100 km și lat de aproape 40 km, la hotarul dintre Östergötland și provincia Södermanland.

● PARTEA A DOUA ●

● POVESTEA LUI KARR ȘI A LUI PĂR-SUR

▫ *Kolmården* ▫

În partea de sus a golfului Brovik, la hotarul dintre Östergötland și Södermanland, se înalță un munte lung de câteva mile, a cărui lățime depășește o milă. Dacă și înălțimea ar fi pe măsura lungimii și lățimii, muntele ar fi unul din cei mai frumoși din lume. Dar, din păcate, această proporție nu există.

Uneori îți este dat să întâlnești câte o clădire care la început a fost plănuită atât de mare, încât proprietarul nu izbutește niciodată s-o termine. Când te apropii de ea, îți dai seama că are temelii solide, arcade mari și pivnițe adânci, dar de văzut nu vezi nici ziduri, nici acoperiș, întreaga construcție se ridică abia câteva picioare de la pământ. Călătorul care dă cu ochii de acest munte nu poate să nu se gândească la o astfel de clădire lăsată în plata domnului, întrucât nu pare a fi un munte isprăvit, ci mai degrabă o temelie de munte. Înălțându-și pereții abrupti de-a dreptul de pe șes, de oriunde îl privești îi vezi stâncile falnice, așezate parcă anume ca să crească pe ele arini uriași. Totul e solid, sălbatic și croit în linii mari; de înălțime însă, nici pomeneală. Zidarul a obosit și a lăsat baltă lucrul înainte de a fi ajuns să dureze povârnișuri, piscuri și creste, care să alcătuiască pereții și acoperișul unui munte cu adevărat isprăvit.

În schimb, în loc de piscuri și vârfuri, ținutul acesta muntos a fost totdeauna acoperit cu copaci mari și înalți. Pe laturile muntelui și prin văi cresc stejari și tei; în jurul lacurilor, mesteceni și arini; pe pereții abrupti, pini; iar brazii pot fi întâlniți oriunde găsesc un pic de pământ să-și înfigă rădăcinile în el. Toți acești copaci laolaltă alcătuiau marele codru Kolmården, pe vremuri atât de temut că oricine era nevoit să-l străbată își vedea moartea cu ochii.

Vechimea acestei păduri e atât de mare, încât e greu de spus cum a ajuns în starea de acum. La început a dus-o desigur greu de tot pe muntele pleșuv, dar cu timpul s-a călit din nevoia de a-și face temelie trainică printre stâncile tari și de a-și scoate bruma de hrană dintr-un pământ pietros. S-a petrecut și cu ea ceea ce se petrece cu mulți care în tinerețe tânjesc, dar care cu vremea, pe măsură ce cresc, se dezvoltă și prind putere. După ce a

crescut, pădurea avea copaci cu trunchiuri groase și ramuri împletite într-o rețea de nepătruns, cu rădăcini solide și răzbătătoare, care șerpuiau sub pământ, fixându-le și întărindu-l. Era astfel un refugiu minunat pentru fiare sălbatice și pentru tâlhari, care știau cum să se cațere și să răzbată prin desișurile ei. Pentru alții nu era însă deloc ispititoare, fiind întunecoasă și rece, încâlcită și fără pic de drumuri, măracinoasă și plină de ghimpi; iar copacii bătrâni păreau niște arătări cu ramurile lor stufoase și cu trunchiurile acoperite de mușchi.

Când oamenii au venit pentru prima oară în Södermanland și în Östergötland, au dat pretutindeni numai de păduri mari. Pe cele de prin văile roditoare și de pe șesuri le-au tăiat în scurtă vreme. Cum însă pădurea din Kolmården se afla pe un teren stâncos și sărac, nu se sinchisea deloc de ce se întâmplase cu altele. Cu cât a rămas mai mult timp neatinsă, cu atât s-a dezvoltat mai puternic. Era ca o cetate ale cărei ziduri se îngroașă pe zi ce trece, iar cine voia s-o străbată trebuia să-și ia securea cu el.

Alte păduri se tem de mâna omului. Când era vorba însă de cea din Kolmården, oamenii erau cei care se temeau de ea. Era atât de întunecoasă și de încâlcită, că vânătorii și culegătorii de vreascuri se rătăceau sau piereau înainte de a putea ieși cu mare anevoie din desișurile ei. Cât despre drumeții care aveau cale către Östergötland și Södermanland, viața lor era pur și simplu în primejdie. Trebuiau să-și facă drum pe potecile înguste, bătătorite de jivinele codrului, din pricină că populația megieșă nu era în stare să croiască drumuri prin încâlciturile pădurii. Nu existau poduri peste râuri, nici bacuri peste lacuri sau punți peste bălți. În toată pădurea nu se afla nici o colibă locuită de oameni pașnici. Bârloguri de fiare sălbatice și vizuine de tâlhari se găseau în schimb berechet. Puțini erau cei care reușeau s-o străbată teferi, dar cu atât mai mare era numărul acelor care cădeau în prăpăstii, se înfundau în mocirle, erau prădați de tâlhari sau urmăriți de fiare. Dar chiar și cei ce erau megieși cu pădurea și nu cutezau niciodată să calce pe acolo aveau neajunsuri din cauza ei, căci urșii și lupii coborau mereu de pe Kolmården și le sfâșiau vitele. Și nici măcar nu era chip de stârpit fiarele sălbatice, de vreme ce pădurea deasă le oferea un loc atât de sigur de ascunzătoare.

De bună seamă că atât populația din Östergötland, cât și cea din Södermanland ar fi fost bucuroasă să scape de Kolmården. Lucrul acesta era însă greu de îndeplinit atâta vreme cât se găsea pământ arabil în alte părți. Încetul cu încetul însă, oamenii reușiră să o domine. Pe povârnișurile muntelui, de jur împrejurul pădurii, se iviră ferme și sate. Prin pădure începură, de bine, de rău, a fi croite drumuri, iar la Krokek, în plină sălbăticie, călugării au durat o mănăstire, unde drumeții găseau refugiu.

Codrul continua totuși să domine măreț și primejdios, până ce, într-o bună zi, un călător care pătrunse adânc în desișul lui descoperi în sânul

muntelui minereu. Cum au prins de veste, oamenii s-au năpustit asupra pădurii să-i cerceteze bogățiile, și rezultatul a fost că puterea ei a început să descrească. Oameni au început să sape galerii de mină, iar pe terenul din jur au înălțat turnătorii și uzine metalurgice. Mare pagubă pentru pădure n-ar fi fost din cauza asta, dar buna funcționare a acestor întreprinderi necesita un consum mare de lemn și de cărbuni. Cărbunarii și tăietorii de lemne dădură iama în bătrânul codru înfricoșător. Toți copacii din jurul uzinelor fură tăiați, iar terenul pe care crescuseră fu transformat în ogoare. Mulți țărani se strămutară acolo și, în scurtă vreme, pe locurile unde înainte vreme erau numai bârloguri de urși, apărură sate noi.

Chiar și acolo unde locurile nu erau pe deplin despădurite, copacii bătrâni erau tăiați, ca și tufișurile dese. În toate părțile fură croite drumuri, iar fiarele sălbatice fură izgonite, după cum fură izgoși și tâlharii. După ce oamenii puseră în sfârșit stăpânire pe pădure, o schingiură într-un chip sălbatic și fără frâu, fie tăind-o, fie arzând-o, fie prefăcând-o în mangal. Nu uitaseră de vechea lor ură împotriva ei și voiau parcă s-o distrugă cu desăvârșire.

Spre norocul pădurii însă, în minele din Kolmården nu se afla prea mult minereu, așa că exploatarea minelor și industria metalurgică își încetiniră ritmul. Nici mangal nu s-a mai făcut, astfel că pădurea putu să răsufle puțin în voie. Mulți din cei care se așezaseră în satele din Kolmården rămaseră fără lucru și își câștigau cu greu pâinea; iar pădurea începu să crească și să se întindă, astfel că fermele și uzinele rămaseră încercuite în pădure ca niște insule pe întinsul mării. Locuitorii din Kolmården încercară să se îndeletnicească apoi, cu plugăria, dar nu făcură nici o ispravă. Bătrânul teren acoperit de pădure îi priiau și-i erau dragi stejarii uriași și pinii înalți, nu nappii și grânele.

Oamenii se uitau morocănoși și încruntați la pădurea care sporea zi de zi și era tot mai puternică, în timp ce ei sărăceau, dar în cele din urmă ajunseră la convingerea că și ea ar putea fi bună la ceva, putându-le asigura existența, în orice caz, cel mai cuminte lucru era s-o ocrotească și s-o ferească de distrugere.

Oamenii din partea locului începură astfel să scoată din pădure bușteni și scânduri, vânzând aceste produse locuitorilor de la șes, care își distruseseră mai de mult pădurile. Ei constatară în curând că, procedând cu chibzuință, își puteau asigura existența de pe urma pădurii tot așa de bine ca din plugărie și din minerit.

Atunci o privire cu alți ochi, nu ca înainte. Învățară s-o prețuiască și s-o îndrăgească. Uitară cu totul vechea lor dușmănie și socotiră pădurea cea mai bună prietenă a lor.

▫ **Karr** ▫

Cu vreo doisprezece ani înainte de plecarea în călătorie a lui Nils Holgersson cu găștele sălbaticе, proprietarul unei forje din Kolmården voi să se descotorosească de unul din câinii săi de vânătoare. Drept aceea, chemă la el pădurarul și-i spuse că nu mai putea să țină câinele, deoarece nu izbutise să-l dezbrace de prostul nărav de a vâna toate oile și găinile pe care le întâlnea în cale, așa că-l rugă să-l ducă în pădure și să-i facă de petrecanie.

Pădurarul puse zgardă câinelui, ca nu cumva să-l scape, și se pregăti să-l ducă într-un anume loc în pădure, unde toți câinii care nu mai erau buni de nimic erau împușcați și îngropați. Pădurarul nu era om rău, dar știa că hoțomanul ăsta nu vâna numai oi și găini, ci că de multe ori intra în pădure și punea ghearele pe câte un biet iepuraș sau pe câte un cocoșel de sihlă.

Câinele era mic și negru, cu pieptul galben, ca și picioarele din față. Îl chema Karr și era atât de deștept că înțelegea tot ce spuneau oamenii. În timp ce pădurarul îl purta prin pădure, el își dădea foarte bine seama ce soartă îl așteaptă. Se făcea însă că habar n-are. Nu lăsa nici capul în jos, nici coada între picioare, ci părea nepăsător ca de obicei. Era mândru și nu voia să dea nici cel mai mic semn de teamă.

În jurul vechii forje se întindea în toate părțile o pădure mare și largă, căreia după mult timp i-ai fi dat de capăt. Acea pădure era vestită în rândurile animalelor și ale oamenilor pentru motivul că proprietarii ei avuseseră de ani de zile atâta grijă de ea, încât nu se înduraseră nici măcar să-i taie copacii pentru lemne de foc. Nu-i lăsase inima nici măcar s-o rărească, așa că pădurea crescuse deasă. Era însă firesc ca o pădure atât de bine păstrată să fie un adăpost prețios pentru fiarele sălbaticе, care se găseau în cuprinsul ei în număr foarte mare. Între ele, fiarele îi ziceau „Pădurea păcii”, socotind-o cel mai bun refugiu din toată țara.

Pe când era purtat prin pădure, câinele se gândea ce sperietoare fusese el ani de-a rândul pentru toate animalele mici care trăiau în desișurile ei.

„Ce s-ar mai bucura ele, Karr, dac-ar ști ce te așteaptă!” se gândea câinele în sinea lui. Începu apoi să dea din coadă și să latre voios, ca nimeni să nu creadă că i-ar fi frică ori c-ar fi mâhnit.

„De ce viață plăcută și fără griji aș fi avut parte dacă nu le-aș fi vânat uneori! își zise. Nu mă căiesc însă”.

Dar în aceeași clipă se petrecu în el o schimbare. Își lungi gâtul, de parcă voia să urle. Nu mai alerga alături de pădurar, ci mergea în urma lui. Se vedea bine că se gândea la ceva care-i încrâncena inima.

Vara abia venise prin acele locuri. Femeiuștile *elanilor*³⁷ fătaseră de curând și cu o seară înainte, câinele izbutise să despartă un pui de elan de maică-sa și să-l fugărească până la baltă. Acolo îl urmărise pas cu pas

³⁷ Elan - un soi de cerb, care trăiește în regiunile boreale.

printre tufele de buruieni, de fapt nu ca să-l prindă, ci numai ca să facă haz de teama lui grozavă. Mama puiului de elan știa că balta e adâncă după dezgheț și că nu putea să țină o vietate atât de mare ca ea, așa că rămase pe mal până în ultima clipă. Văzându-și însă puiul fugărit de Karr tot mai departe, se vârî deodată în apă, goni câinele, luă puiul cu ea și se întoarse către uscat. Elanii sunt mai dibaci decât alte animale când e vorba să meargă prin locuri pline de mlaștini și primejdioase, iar mama puiului părea că va izbuti să ajungă teafără la mal. Când fu însă aproape de el, o tufă pe care călcase s-a cufundat în nămol, târând bietul animal după ea... Zadarnic a căutat femeiușca de elan să se ridice. Nu se mai putea ține pe picioare și se cufunda tot mai mult în mâl. Karr stătea pe mal și se uita cu răsuflarea tăiată. Văzând însă că mama puiului nu se putea scula, a luat-o la fugă. Și în timp ce alerga de mama focului, se gândea la chelfăneala pe care ar mânca-o dacă s-ar fi aflat că dusese la pieire un elan. Și de înspăimântat ce era, nu s-a oprit deloc până ce n-a ajuns acasă. De întâmplarea asta își aduse aminte Karr în timp ce alerga în urma pădurarului. Și i se rupea inima de jale, poate din pricină că nu dorise pierea acelei vietăți și a puiului ei și că-l nenorocise fără voia lui.

„Dar, mai știi! Poate că trăiesc încă!” își zise el deodată, cu un licăr de nădejde. „Când am fugit de lângă ei, nu pieriseră încă. Poate c-au scăpat...”

Îi veni o poftă nestăvilită să afle ceva despre soarta acelor biete animale, cât mai avea încă timp. Văzând că pădurarul nu-l mai ținea strâns de zgardă, făcu o săritură în lături și scăpă din mâna omului. O luă apoi la fugă prin pădure de-a dreptul spre baltă. Până să-l ia pădurarul cu pușca la ochi, câinele se și făcuse nevăzut. Omului nostru nu-i rămase altceva de făcut decât să alerge după câine. Când ajunse în dreptul bălții, îl văzu în apă, nu departe de mal, urlând cât îl ținea gura. Voind să știe și el ce anume se petrecuse, vânătorul își lăsă pușca jos și se târî cu grijă prin baltă. Nu merse prea departe și văzu o femeiușcă de elan zăcând moartă în nămol. Lângă ea se afla un pui care mai era încă în viață, dar nu se putea mișca. Era fript de oboseală. Lângă el stătea Karr. Când se apleca și-l lingea, când scotea urlete puternice, cerând ajutor.

Pădurarul ridică puiul de elan și începu să-l târască spre uscat. Dându-și seama că mica vietate va fi salvată, Karr nu mai putea de bucurie. Sărea în jurul pădurarului, îi lingea mâinile și scheuna de mulțumire.

Pădurarul duse puiul de elan acasă și-l închise într-o despărțitură a grajdului. Căută apoi ajutoare, ca s-o scoată din baltă pe femeiușca de elan care zăcea moartă, și abia după ce a fost făcută și treaba asta și-a amintit că trebuie să-l împuște pe Karr, care-l urmărise tot timpul, fără gând de fugă. Îl ademini să vină lângă el și plecară din nou împreună spre pădure. La început, pădurarul mergea întins spre groapa câinilor, dar pe drum se răzgândi și deodată făcu cale întoarsă, luând-o spre casa stăpânului.

În ăst timp, Karr îl urmase foarte liniștit. Observând însă că pădurarul îl ducea acum înapoi acasă, îl cuprinse o mare neliniște. Pădurarul se gândise, desigur, că el fusese cauza pieirii femeiuștii de elan și-l aducea la stăpân, ca să fie pedepsit înainte de a muri.

Toate ca toate, dar de bătaie se temea grozav, părându-i-se că nimic nu era mai rău pe lume decât chelfăneala... așa că bietului câine i se făcuse lehamite de viață. Mergea cu capul în jos, iar când ajunse acasă nu se uită deloc în ochii celor pe care-i vedea, ci se făcea că nu cunoaște pe nimeni.

La venirea pădurarului, proprietarul forjei tocmai se afla pe scara din fața casei.

„Îl văd că vine c-un câine... Ce-o mai fi și asta?” zise el mai mult pentru sine. „Karr nu poate să fie, căci e mort de mult, fără doar și poate...”

Pădurarul prinse a-i povesti stăpânului întâmplarea cu elanii. Karr se ghemuise după picioarele lui, voind parcă să se ascundă.

Omul nostru nu povesti însă așa cum se așteptase câinele, ci avu pentru Karr numai cuvinte de laudă. „Câinele – spunea el – aflase că elanii erau în primejdie și voise să-i salveze cu prețul vieții”.

– Dumneavoastră, stăpâne, faceți ce vreți, dar eu pe câinele ăsta nu mă lasă inima să-l împușc.

Cu aceste vorbe și-a încheiat pădurarul istorisirea.

Câinele s-a ridicat atunci, ciulindu-și urechile. Nu-i venea să creadă că era adevărat ce auzise. Deși nu voise să se arate că-i era teamă, nu se putea opri să nu scheaune puțin. Era oare cu puțință să fie lăsat să trăiască numai pentru faptul că-l îngrijorase soarta unor elani?

Proprietarul forjei fu și el de părere că bietul Karr se purtase bine. Nevoind totuși să-l primească înapoi, nu știa ce hotărâre să ia în primul moment.

– Dacă dumneata vrei să ai grijă de câine și garantezi că pe viitor o să se poarte mai bine decât până acum, ești liber, să-l lași să trăiască, zise el în cele din urmă pădurarului.

Acesta doar atâta aștepta; și așa se făcu că bietul Karr își mută locuința la căscioara din marginea codrului.

▣ **Fuga lui Păr-Sur** ▣

Din ziua venirii lui la casa pădurarului, Karr nu s-a mai dus să vâneze vietățile mici ale codrului. Nu că se temea, dar nu voia să-l supere pe pădurar. De când acesta îl scăpase de la moarte, Karr ținea la dânsul mai mult ca la oricine și n-ar fi ieșit cu o iotă din vorba lui. Nu avea altă plăcere decât să-l urmeze, oriunde se ducea, și să-l păzească. Când pleca pădurarul de acasă, Karr o lua înainte și cerceta drumul, iar când stătea acasă, se așeza

în fața ușii și îi supraveghea pe toți cei care intrau și ieșeau.

Atunci când la locuința pădurarului se așternea liniștea și nu se mai auzeau pași pe drum, iar stăpânul se ducea să trebăluiască la grădina de zarzavat pe care o avea în apropiere, Karr își petrecea vremea jucându-se cu puiul de elan.

La început nu-i plăcuse deloc să aibă grijă de el. Dar cum îl urma pe stăpân în toate părțile, se ducea cu el și la grajd, unde se afla puiul de elan. După ce pădurarul îi dădea lapte, Karr se așeza în fața boxei și căta lung la el. Pădurarul îi spunea micului elan Păr-Sur; și, deși-l botezase astfel, era de părere că mica vietate merita un nume mai frumos, iar Karr era de acord cu stăpânul său în această privință. De câte ori se uita la el, pădurarul își zicea că nu mai văzuse niciodată o făptură atât de urâtă și de pocită. Stătea sărmanul pe niște picioare lungi și sfrijite de parcă-și pusese sub trup niște catalige. Avea un cap mare, bătrânicos și zbârcit, care atârna mereu într-o parte. Pielea îi era plină de cute ca și cum ar fi purtat o blană ce nu era a lui. Totdeauna părea mâhnit și abătut. Și, lucru destul de ciudat, de câte ori îl vedea pe Karr în fața boxei, se scula repede, ca și cum s-ar fi bucurat de prezența lui.

Puiul de elan tânjea zi de zi, nu creștea deloc, ci, dimpotrivă, devenea tot mai ogârjit și în cele din urmă nici nu mai fu în stare să se ridice de jos când îl vedea pe Karr. Câinele se ducea atunci la el în boxă, iar ochii sărmanului animal se luminau imediat și sclipeau, ca și cum i-ar fi fost împlinită o mare dorință.

După câteva zile, Karr începu să-l viziteze zilnic și-și petrecea ore întregi în tovărășia lui, lingându-i blana, jucându-se și zbenguindu-se cu el și învățându-l tot felul de lucruri pe care trebuie să le știe orice animal de pădure.

Ca printr-o minune, după ce câinele și-a făcut un obicei din a veni să se joace cu puiul de elan, acesta se înzdrăveni și începu să crească. Și, o dată pus pe picioare, se făcu în câteva săptămâni atât de mare, că nu mai încăpea în boxa lui, așa că fu mutat sub acoperământul unui tufiș. După ce a stat câteva luni acolo, picioarele i se lungiră atât de mult, încât era în stare să sară peste gard oricând ar fi voit. Pădurarul ceru atunci stăpânului său încuviințarea să-i facă un țarc anume. Păr-Sur a trăit în acel țarc câțiva ani, ajungând un elan mare și falnic. Karr îi ținea de urât ori de câte ori avea răgaz, dar nu din milă, ca pe vremuri, ci pentru motivul că-i lega pe amândoi o mare prietenie. Elanul era tot trist, părând a fi leneș și nepăsător la toate cele, dar Karr știa meșteșugul de a-l însufleți, de a-l face vesel și zburdalnic.

După ce Păr-Sur a trăit cinci ani la rând pe lângă casa pădurarului, proprietarul forjei primi într-o zi o scrisoare din partea unei grădini zoologice, prin care era întrebat dacă ar fi dispus să-i vândă elanul. Proprietarului i-a surâs propunerea, dar pădurarul s-a întristat la auzul

acestei vești. Neputându-se împotrivi totuși, a rămas hotărât ca elanul să fie vândut. Karr a aflat repede ce se punea la cale și a dat fuga la elan să-i spună că urma să fie trimis undeva departe. Bietul câine se teme grozav că va fi despărțit de el. Elanul însă primi vestea foarte liniștit, nepărând a fi nici vesel, nici amărât.

— Vrei poate să te lași dus de aici fără nici o împotrivire? întrebă Karr, vrând să-i stârneasă amorul propriu.

— La ce mi-ar folosi să mă împotrivesc? răspunsei Păr-Sur. Aș fi bucuros să rămân aici unde sunt, dar dacă voi fi vândut, trebuie să plec.

Karr se uita lung la elan și-l măsură de sus până jos. Se vedea limpede că nu crescuse încă bine de tot. Coarnele nu i se prea dezvoltaseră, cocoașa îi era încă mică, iar coama nu i se îndeșise ca la elanii maturi. Avea însă destulă putere ca să poată lupta pentru a-și câștiga libertatea. „Parc-ar fi fost prizonier toată viața, așa privește lucrurile!...” își zise Karr, fără să-i mărturisească ce anume gândea despre el.

Câinele nu se întoarse la țarcul elanului decât după miezul nopții, când știa că Păr-Sur își făcuse somnul.

— Bine faci, Păr-Sur, că primești să fii dus în altă a parte, zise Karr, părând de astă dată liniștit și mulțumit. O să fii închis într-o grădină și ai să duci o viață fără griji. Cred însă că ar fi păcat să pleci de la noi fără să fi văzut pădurea. Neamul tău are, după cum știi, o vorbă: „Elanii sunt una cu pădurea!” Ori tu nici măcar n-ai văzut-o, nici măcar n-ai colindat afundurile ei.

Păr-Sur își ridică ochii de pe trifoiul pe care-l mânca...

— Aș fi bucuros să văd pădurea, dar cum să ies din țarc? întrebă el cu nepăsarea lui obișnuită.

— Ei da, asta e greu pentru cine are picioare așa de scurte!... îl luă Karr în zeflema.

Elanul îl vedea zilnic pe Karr cum sărea ulucile țarcului și ajungea dintr-o săritură dincolo, unde era libertatea; îl privea aproape neînțelegând cum izbutea acesta să fie atât de sprinten.

Dar vorbele lui Karr fură mai tari decât nepăsarea lui obișnuită și până la urmă o porniră amândoi spre pădure. Era o noapte frumoasă, cu lună plină, o noapte de sfârșit de vară. Sub copaci era însă întuneric și elanul mergea încet de tot, abia mișcându-se.

— Ar fi bine să ne întoarcem, zise Karr. Cum n-ai umblat încă niciodată printr-o pădure sălbatică, ai putea ușor să-ți rupi picioarele și n-aș vrea să mă învinuiești dacă ai păți ceva.

Păr-Sur începu atunci să umble mai repede și cu mai mult curaj.

Karr îl duse într-o parte a pădurii unde creșteau brazi sălbatici. Brazii

aceștia erau atât de deși, că nici vântul nu putea să răzbată printre ei.

— Aici se adăpostesc neamurile tale de frig și de furtună, zise Karr. Ele stau de obicei toată iarna sub cerul liber. Tu însă vei fi la adăpost acolo unde urmează să te duci. Vei sta într-un grajd cu acoperiș, ca orice vită de casă.

Păr-Sur nu răspunse nimic, dar trase cu nesaț în piept mirosul tare de brad.

— Mai ai ceva să-mi arăți, ori am văzut toată pădurea? întrebă el.

Karr îl luă atunci și-l duse să-i arate o baltă cu plavii plutitoare.

— Prin balta asta fug elanii, de obicei, când sunt în primejdie, zise Karr. Nu știi ce fac și ce dreg, dar, așa mari și grei cum sunt, trec prin ea fără să se înece. Tu nu cred c-ai putea să faci așa ceva și, după câte știu, nici nu te interesează, căci n-o să fii urmărit niciodată de vânători.

Păr-Sur nu-i răspunse nici de data asta, dar ajunse la baltă dintr-o săritură. Se bucura simțind plaviile care se legănau sub el. Străbătu astfel toată balta și pe urmă se întoarse înapoi la Karr, fără să fi alunecat ori să fi căzut în nici o adâncitură cu nămol.

— Ei, am văzut acum toată pădurea? întrebă el.

— Încă nu, îi răspunse Karr.

Apoi îl duse la marginea pădurii, unde creșteau tot soiul de copaci falnici: stejari, plopi tremurători și tei.

— Neamurile tale se hrănesc aici cu frunze și cu scoarță, zise câinele. Pentru ei asta e cea mai bună hrană. Tu însă vei căpăta o mâncare mai aleasă prin meleagurile străine unde-o să-ți duci viața.

Păr-Sur rămase uimit de bogăția de frunziș a copacilor care își bolteau coamele verzi deasupra lui. Îi plăcu și frunza de stejar, și scoarța de plop.

— Sunt amare și bune la gust. Mai strașnice decât trifoiul, zise el încântat.

— Bine că ai avut prilejul să le guști și tu măcar o dată! răspunse câinele.

Pe urmă îl duse la un lac mic. Apa sclipea în lumina lunii și era așa de liniștită, că părea a nu fi străbătută de nici o undă. Și-n luciul acela nemaivăzut se oglindeau malurile învăluite într-o ceață subțire. Păr-Sur rămase uluit de atâta frumusețe.

— Ce-i asta, Karr? întrebă el.

Pentru prima oară vedea un lac.

— E o apă mare, un lac, răspunse câinele. Neamurile tale înoată în el de la un mal la altul. N-ar fi de dorit să faci și tu la fel, căci cine știe ce ți s-ar putea întâmpla, dar ți-ar prinde bine să intri măcar lângă mal, ca să te scalzi și tu puțin.

Karr intră el însuși în apă și începu să înoate. Păr-Sur rămase câtva timp pe mal. În cele din urmă intră și el după câine. Nu mai putea de bucurie simțindu-și trupul răcorit de apă. Voia să-și ude și spinarea puțin și se avântă mai departe, până ce-l duse apa și începu să înoate. Înota în jurul lui Karr și se simțea în apă ca acasă la el. După ce se întoarseră la mal, câinele îl întrebă dacă voia să se înapoieze acasă.

— Mai e până la ziuă. Hai să ne mai plimbăm prin pădure! răspuse elanul.

O porniră din nou spre pădurea de brazi. Ajunseră într-o poiană scaldată de razele lunii, unde iarba și florile luceau stropite de rouă. Acolo pășteau niște animale: un elan cu câteva femeiuști și câțiva pui. Văzându-le, Păr-Sur se opri deodată.

Nu se uita deloc la femeiuști și la pui, ci îl privi țintă numai pe elan, care avea coarne bogate, o cocoașă mare pe umeri și o bucată de piele mițoasă care îi atârna la gât.

— Ce animal e ăsta? întrebă Păr-Sur cu glasul cutremurat de uimire.

— Îl cheamă Coroană-de-Corn – răspuse Karr – și e rudă cu tine. Și tu o să ai într-o zi coarne așa de mari și o coamă la fel; iar dacă rămâi în pădure, o să conduci și fu o turmă.

— Dacă cel de colo e rudă cu mine – zise Păr-Sur – vreau să-l văd mai de aproape. Nu mi-am închipuit niciodată că un animal poate fi așa de măreț.

Păr-Sur se duse la turma de elani, dar se întoarse repede înapoi la Karr, care rămăsese la marginea pădurii.

Poza nils11 [P211]

— Cum văd eu, nu te-au primit prea bine... zise câinele.

— I-am spus elanului că e prima dată când mă întâlnesc cu neamuri de-ale mele și i-am cerut voie să mă duc la ele, dar el mi-a făcut semn să plec de îndată și m-a amenințat cu coarnele.

— Bine-ai făcut că te-ai retras, zise câinele. Un elan tânăr, cu coarnele prea mici, nu se poate prinde la luptă cu elani bătrâni, așa că e mai sănătos să se ferească de ei. Altul în locul tău s-ar fi ales c-un nume rău în pădure și-ar fi fost hulit de toți dacă ar fi dat înapoi fără să se împotrivescă, dar pe tine nu trebuie să te doară capul din pricina asta, de vreme ce-o să pleci pe meleaguri străine...

Nu isprăvi Karr bine vorba că Păr-Sur și porni înapoi spre poiană. Elanul cel bătrân îi ieși în întâmpinare și amândouă animalele se încăierară. Se împungeau unul pe altul cu coarnele și, la un moment dat, Păr-Sur fu împins de-a-ndăratelea pe toată poiana. Nu știa parcă să se folosească de puterea lui. Când ajunse însă la marginea pădurii, se încordă și își înțepeni

picioarele zdravăn, dădu apoi cu putere din coarne și prinse a-l împinge pe Coroană-de-Corn înapoi. Păr-Sur lupta liniștit, în timp ce adversarul lui clocotea și gâfâia, de astă dată fiind el cel respins. Deodată se auzi un pocnet puternic. Plesnise unul din coarnele elanului bătrân. Acesta se smuci cu violență și fugi în pădure.

Păr-Sur se întoarse la Karr, rămas la marginea pădurii.

— Ai văzut acum tot ce poate fi văzut în pădure. Haidem deci acasă! zise câinele...

— Da, e și vremea, se învoi elanul...

Mergeau acum amândoi liniștiți spre casă. Karr suspină de câteva ori, ca și cum ar fi fost oarecum dezamăgit, dar Păr-Sur ținea capul sus și părea mulțumit de câte văzuse și învățase în acea noapte. Înainta fără nici un pic de șovăială până ce ajunse la țarc. Acolo se opri. Se uită la locul îngust în care-și dusesese viața până atunci, la pământul pe care călcase, la nutrețul veșted, la troaca din care se adăpase și la șopronul întunecos în care dormise.

— Elanii sunt una cu pădurea! strigă el, întorcându-și mândru capul și pornind într-o goană nebună spre pădure.

▫ **Desperatul** ▫

Dintr-un desiș de brazi din afundul mării păduri a păcii se iveau în fiecare an în luna august niște fluturi de noapte de culoare cenușiu-alburie, de felul celor care se cheamă „călugărițe”³⁸ Erau mici și puțini la număr, așa că nimeni nu-i lua în scamă. Zburau câteva nopți prin pădure, depuneau mii de ouă pe trunchiurile copacilor, iar pe urmă cădeau morți la pământ.

Când venea primăvara, din ouă ieșeau niște omizi mici și pestrițe, care începeau să roadă acele de brad. Mâncau cu multă lăcomie, dar nu aduceau niciodată pagube prea mari copacilor, căci erau vânată cu înverșunare de către păsări. Rareori se întâmpla să scape de prigoana zburătoarelor mai mult de câteva sute de omizi.

Bietele omizi care izbuteau să se facă mari, se cățarau pe ramuri, se învăluiau în firele toarse de ele și rămâneau câteva săptămâni nemișcate, în formă de crisalide. În acel timp, mai mult de jumătate din ele erau înhățate de obicei de către păsări. Dacă în luna august câteva sute de călugărițe ajungeau să prindă aripi, anul acela era socotit de fluturi ca un an bun.

Fluturii duceau de mulți ani viața asta nesigură și neînsemnată în pădurea păcii. Nici un alt neam de gânganii din partea locului nu era în număr atât de mic. Ei ar fi trăit mai departe fără să poată pricinui vreun rău cuiva, fără să aibă nici o putere, dacă nu le-ar fi venit pe neașteptate un

³⁸ Așa li se zice acestor fluturi în Suedia. Numele lor popular este nunnor, cuvânt care înseamnă „călugăriță”.

ajutor.

Și ajutorul ăsta se datora faptului că elanul Păr-Sur fugise de la casa pădurarului. După ce socotise că i s-a pierdut urma, el pribegise toată ziua prin pădure, pentru a se deprinde cu tainele ei. Pe la amiază pătrunsese într-un desiș unde se afla un loc plin cu mâl și noroi.

În mijlocul acestuia se căsca o bahnă cu apă neagră, iar de jur împrejur creșteau niște brazi înalți, care nu mai aveau ace aproape deloc din pricina bătrâneții. Lui Păr-Sur nu-i plăcu acel loc și ar fi plecat repede de acolo, dacă nu i-ar fi făcut cu ochiul niște frunze verzi de rodul-pământului care creșteau lângă băltoacă.

Băgându-și capul printre frunze, cu gând să ciugulească vreo câteva, el trezi un șarpe mare și negru care dormea sub tufa de rodul-pământului. Elanul îl auzise de multe ori pe Karr vorbind despre năpârcile veninoase care trăiau în pădure, așa că era prevenit asupra primejdiei care-l păștea. Când l-a văzut pe șarpe că ridică deodată capul, întinzându-și limba despicală și șuierând la el, elanul a crezut că dăduse peste o făptură nespus de periculoasă. Speriindu-se, a ridicat piciorul și, cât ai clipi, a zdrobit capul șarpelui cu copita. Pe urmă a luat-o la fugă.

Cum s-a făcut nevăzut Păr-Sur, a ieșit din baltă un alt șarpe, tot așa de mare și de negru ca și cel dintâi. S-a târât până la cel mort și a început să-i pipăie cu limba capul strivit.

— E cu putință oare să fii moartă, bătrână Nevinovată? șuieră șarpele. Am trăit doar în poiană atâta amar de ani! Am fost buni prieteni și am dus-o atât de bine în balta asta, încât eram cei mai bătrâni șerpi din toată pădurea. Vai! Nu puteam să fiu lovit de o durere mai mare!...

Șarpele era atât de amărât, încât trupul său lung se încolăcea ca și cum ar fi fost rănit. Până și broaștele, care înlemneau de groază din pricina lui, păreau să-l înțeleagă și să-l compătimizească.

— Ce rău trebuie să fie cineva ca să ucidă un biet șarpe care nu se poate apăra! șuieră Desperatul. Merită de bună seamă o pedeapsă strașnică.

Apoi rămase fără pic de vlagă, dar în clipa următoare își ridică iarăși capul:

— Desperatul mă cheamă și sunt șarpele cel mai bătrân din pădure, dar jur că mă voi răzbuna! N-o să am odihnă până ce elanul care mi-a ucis tovarășa de viață nu va zăcea mort la pământ.

După ce făcu acest jurământ, șarpele se roti puțin și se puse să chibzuiască. Ce poate fi însă mai greu pentru un biet șarpe, decât să se poată răzbuna pe un elan mare și puternic? Bătrânul Desperat se gândi zile și nopți la rând, dar nu găsi nimic care l-ar fi ajutat să-i vină de hac dușmanului său.

Într-o noapte însă, pe când era frământat astfel de gândul răzbunării și nu putea să doarmă, auzi un foșnet ușor deasupra capului. Se uită în sus și

văzu niște fluturași albi care zburau printre copaci. Îi urmări multă vreme cu privirea, după care începu să șuiere tare și adormi, părând a fi mulțumit de hotărârea pe care o luase.

A doua zi dimineață se duse la prietenul său Kryle, care își avea cuibul pe un tăpșan înalt și pietros. După ce îi povesti de-a fir-a-păr cum fusese ucisă Nevinovata, îl rugă, ca unul a cărui mușcătură era atât de primejdioasă, să-l ajute să se răzbune. Kryle însă nu prea avea chef să se pună rău cu elanii.

– Dac-aș ataca un elan – zise el – m-ar ucide pe loc. Bătrâna Nevinovată a murit și n-o mai putem învia. De ce să intru în belea de dragul ei?

Auzindu-l ce îndrăznește a-i spune, Desperatul își ridică de un cot capul de la pământ și începu să șuiere că te lua groaza:

– Fâș, fâș! Fâș, fâș! făcu el. Milă mi-e de tine, Kryle, și tare rău îmi pare!... Degeaba ai fost înzestrat cu arme așa de strașnice, de vreme ce ești atât de laș și nu te folosești de ele!...

Auzind aceste vorbe, Kryle se supără și el la rândul lui:

– Cară-te de-aici, bătrâne Desperat! șuiere el. Stau cu otrava pe vârful limbii și abia mă țin, dar vreau să te cruț, că doar îmi ești neam...

Desperatul nu se urni însă din loc și cei doi șerpi se împroșcară încă multă vreme cu ocări. După ce Desperatul nu mai fu în stare să șuiere, mărșăvind-se să scoată doar limba și s-o tragă înapoi, se răzgândi și începu să vorbească pe alt ton.

– Venisem la tine cu o treabă anume – zise el cu glasul de astă dată domol, mai mult în șoaptă – dar te-am necăjit și sunt sigur că nu vrei să mă mai ajuți.

– Ba te ajut bucuros, cu condiția să nu-mi mai ceri cine știe ce prostie.

– În brazii de lângă balta mea – zise Desperatul – trăiește un neam de fluturi care zboară noaptea, la sfârșitul verii...

– Știi despre cine vorbești, îi curmă vorba Kryle. Ce e cu ei?

– Sunt găngăniile cele mai mici din pădure – zise Desperatul – și cele mai puțin vătămatoare, căci omizile lor se mulțumesc să mănânce numai ace de brad.

– Și asta o știu, zise Kryle.

– Mă tem că acest neam de fluturi va fi în scurtă vreme stârpit, se plânse Desperatul. Sunt atât de multe păsări care prind omizile lor primăvara!...

Kryle crezu atunci că celălalt șarpe dorea să-i rămână lui toate omizile și răspunse prietenos:

– Dacă vrei, o să vorbesc cu bufnițele și-o să le rog să lase în pace

omizile acelea.

– Bine-ar fi dac-ai izbuti să faci acest lucru, tu care ai un cuvânt greu de spus aici în pădure! zise Desperatul.

– Vrei să pun o vorbă bună și la mierle? întrebă Kryle. Te ajut cu dragă inimă, numai să nu-mi ceri lucruri nesăbuite.

– Îți mulțumesc, Kryle, pentru ceea ce-mi făgăduiești. Nu-mi pare rău c-am venit la tine, zise Desperatul.

▫ **Călugărițele** ▫

Într-o dimineață, câțiva ani mai târziu, Karr dormea în tinda casei. Era la începutul verii, pe vremea când nopțile sunt scurte și afară se luminează bine înainte de răsăritul soarelui. Câinele se trezi deodată, auzind că-l cheamă cineva.

– Tu ești, Păr-Sur? întrebă el, obișnuit să fie vizitat de elan în fiecare noapte.

Nu căpătă nici un răspuns, dar auzi din nou că-l chema stăruitor cineva. I se păru că recunoaște glasul lui Păr-Sur și fugi repede spre locul de unde se auzea chemarea. Simțea că elanul alerga în apropierea lui, dar de văzut nu-l vedea nicăieri. Dădu fuga prin tufiș, spre pădurea deasă de brazi, fără să se mai uite dacă era vreo cărare pe unde mergea. Își dădea toată osteneala să nu-i piardă urma.

– Karr! Karr! auzi iarăși glasul. Era chiar glasul lui Păr-Sur, dar avea de astă dată un sunet pe care câinele nu-l mai auzise.

– Iaca vin! Iaca vin! Unde ești? răspunse câinele.

– Nu vezi, Karr, cum cade mereu? întreba Păr-Sur. Într-adevăr, Karr vedea, cum cădea neîncetat cetina, ca o ploaie deasă.

– Ba văd cum cade, răspunse Karr, pătrunzând tot mai adânc în pădure, în căutarea elanului.

Păr-Sur fugea de zor prin tufiș, iar Karr era cât pe ce să-i piardă urma din nou.

– Karr! Karr! striga Păr-Sur, de parcă urla. Nu simți cum miroase în pădure?

Câinele se opri să adulmece. Nu se gândise până atunci la acest lucru, dar acum băgă de seamă că brazii răspândeau un miros mult mai puternic ca de obicei.

– Ba da, simt cum miroase, zise el, fără să dea atenție celor ce se petreceau în jurul său și grăbindu-se să-l ajungă pe Păr-Sur.

Elanul o luă iar la fugă, cu o iuțeală așa de mare, că-i fu cu neputință lui Karr să-l ajungă.

– Karr! Karr! strigă el peste câteva clipe. N-auzi cum trosnesc brazii?

Glasul, era de astă dată așa de jalnic, că și pietrele s-ar fi înduioșat. Karr se opri să asculte și auzi sus în copaci un trosnet slab, dar destul de deslușit. Parcă era ticăitul unui ceasornic.

– Da, aud că trosnește, răspunse Karr, gonind mai departe.

Își dădu seama că elanul nu voia să fie urmărit, ci că-i spunea să fie atent la un anumit lucru care se petrecea în pădure.

Karr se opri sub un brad cu ramuri dese, aplecate și cu ace aspre, de culoare verde-închis. Se uită la copac și i se păru că acele se mișcau. Dându-se mai aproape, descoperi o sumedenie de omizi care se târau pe ramuri și le mâncau acele. Toate crengile erau ticsite de omizi care rodeau și înfulecau, producând acel trosnet în copac. Acele roase cădeau neconținut la pământ, iar din sărmenele crengi ieșea un miros puternic, care îl chinuia îngrozitor pe câine.

„Copacul ăsta nu cred să mai aibă multe ace”, își zise Karr, întorcându-și privirea spre cel de alături, Celălalt copac, tot atât de mare și de falnic, avea însă aceeași înfățișare. „Ce-o mai fi asta?” se gândi câinele. „Păcat de niște copaci așa de frumoși!” Trecu apoi de la un copac la altul, să vadă în ce stare erau. „Cel de aici e un pin. N-or fi cutezat poate omizile, să se suie și pe el...”, își zise Karr. Omizile atacaseră însă și pinul. „Aici e un mesteacăn. Și el a pățit-o la fel. Și el!... Ehe! Nu cred, să-i placă pădurarului treaba asta, când o afla-o”, se gândi câinele.

Pătrunse apoi mai adânc în tufiș, să vadă cât de mult se întinsese acea pustiire sălbatică. În toate părțile pe unde călca, auzea același ticăit, simțea același miros și vedea aceeași ploaie de ace de brad. N-avea nevoie să se mai uite în juru-i. Înțelese cum stăteau lucrurile. Erau omizi pretutindeni. Ele amenințau să mănânce și să pleșuvească toată pădurea.

Deodată ajunse într-un loc, unde nu se mai simțea nici un miros, și unde domnea o liniște deplină... Aici s-a sfârșit cu stăpânirea lor! Își zise Karr, oprindu-se și uitându-se de jur împrejur. Dar acolo era și mai rău decât în alte părți, căci omizile își desăvârșiseră opera, iar copacii erau despuiți cu totul de ace. Parcă erau morți. Singurele lucruri care se mai vedeau atârând pe crengi erau nenumăratele fire toarse de omizi, ca să urce pe ele ca pe niște punți ori ca să le folosească drept drumuri.

În mijlocul acelor copaci, gata să-și dea sfârșitul, Păr-Sur stătea în așteptarea lui Karr. Nu era singur însă, ci însoțit de patru elani bătrâni, cei mai cu vază din pădure. Karr îi cunoștea pe toți. Unul era Cocoșatul, un elan mic cu cocoașă mai mare decât a tuturor celorlalți; altul, Coroană-de-Corn, cel mai falnic din tot neamul elanilor; al treilea, Coamă-Deasă, cu părul des; iar al patrulea, un elan bătrân și lung de picioare, pe care-l chema Tare-Mare și care fusese un animal năstrușnic și bătăios până ce se alesese

cu un glonț în coapsă la vânătoarea din toamna trecută.

– Ce naiba e cu pădurea? întrebă Karr, apropiindu-se de elani, care stăteau cu capul în pământ și cu buzele lăsate, părând tare îngândurați.

– Nimeni nu poate spune ce e, răspunse Păr-Sur. Gângăniile astea n-aveau înainte nici o putere în pădure și nu erau deloc vătămătoare, însă în anii din urmă s-au înmulțit peste măsură și amenință s-o distrugă toată.

– Asta e rău – zise Karr – însă văd că s-au adunat laolaltă la sfat mare cele mai înțelepte făpturi din pădure și poate c-or găsi până la urmă un mijloc s-o scape de pacostea asta.

Auzindu-l spunând aceste cuvinte, Cocoșatul își ridică foarte solemn capul, își ciuli urechile și zise:

– Te-am chemat aici, Karr, ca să ne spui dacă oamenii știu ceva despre prăpădul care a dat peste pădure.

– Habar n-au, răspunse câinele. Când nu e vreme de vânătoare, nici un picior de om nu calcă pădurea asta.

– Noi, care suntem vechi în pădure – se băgă în vorbă Coroană-de-Corn – nu credem că putem veni singuri de hac acestui neam de gângăni.

– O nenorocire la fel de mare ca și cealaltă, dacă chemăm pe alții într-ajutor, fu de părere Coamă-Deasă. S-a isprăvit cu pacea din pădurea noastră!...

– N-o putem totuși lăsa să fie distrusă de tot, zise Tare-Mare. Trebuie să facem ceva. Și chiar grabnic.

Karr înțelese că elanii nu puteau face nimic și căută să le vină în ajutor:

– Vreți poate să mă duc la oameni și să le dau de veste, ca să afle ce se petrece aici?

Elanii cei bătrâni începură atunci să dea din cap.

– Mai mare beleaua să ai nevoie de ajutorul oamenilor; dar nu vedem altă scăpare...

Câteva clipe după această discuție, Karr se afla pe drum înapoi spre casă. Pe când își zorea mersul, amărât de tot ce aflase, îi ieși înainte un șarpe mare și negru.

– Noroc bun în pădure! șuieră șarpele.

– Noroc! hămăi Karr, scurt, trecând în grabă mai departe, fără a se opri.

Șarpele se întoarse însă și căută să-l împiedice. „O fi mâhnit și el din pricina pădurii”, își zise Karr, oprindu-se.

Șarpele începu să-i povestească pe urmă despre prăpădul cel mare.

– N-o să mai avem pace și tihnă când vor fi chemați oamenii aici, își dădu el cu părerea.

– Tare mă tem și eu de asta – răspunse Karr – însă elanii înțelepți din pădure știu doar ce fac.

– Eu aș avea o idee mai bună, se grăbi să răspundă el. N-aș destăinui-o însă, decât dacă aș căpăta răsplata pe care-o doresc.

– Nu cumva tu ești Desperatul? întrebă câinele în bătaie de joc.

– Sunt vechi în pădure, măi cățelandrule – îl înfruntă șarpele – așa că știu cum pot fi stârpite răufăcătoarele alea! zise șarpele.

– Dacă le poți stârpi, nimeni n-o să-ți refuze, cred, ce vei cere, îl asigură Karr.

Primind acest răspuns din partea câinelui, șarpele se furișă sub o rădăcină de copac și nu mai zise nimic până ce nu se simți bine adăpostit într-o gaură îngustă.

– Du-te și-i spune lui Păr-Sur că dacă pleacă din pădurea păcii și nu se oprește până ce n-ajunge în locurile de la miazănoapte, unde nu crește nici un stejar, și dacă nu vine înapoi atât timp cât o fi în viață șarpele Desperatul voi trimite boală și moarte omizilor care se târăsc pe ramuri în pădure și le rod.

– Cum ai zis? întrebă Karr, simțind că i se face păru măciucă și nevenindu-i să creadă ce auzise. Dar ce rău ți-a făcut Păr-Sur?...

– Mi-a omorât tovarășa de viață, care-mi era cea mai dragă ființă de pe lume – zise șarpele – și vreau să mă răzbun pe el.

Nu isprăvi bine vorba că al naibii câine și tăbărî asupra lui. Șarpele era însă bine ascuns și ferit sub rădăcina copacului.

– Stai acolo cât vrei, zise Karr în cele din urmă. Și n-avea grijă: scăpăm noi de omizi și fără ajutorul tău.

A doua zi, proprietarul forjei și pădurarul erau în drum spre pădure. La început, Karr merse pe lângă ei, dar deodată se făcu nevăzut. La un moment dat se auzi un lătrat puternic dinspre pădure.

– E Karr. Pesemne că a pornit iar la vânătoare de iepurași ori de gotcani, zise proprietarul forjei.

Pădurarului nu-i venea să creadă însă așa ceva.

– Karr n-a mai fost la vânătoare de mulți ani, zise și o luă apoi la picior spre inima pădurii, urmat de proprietar, curios să vadă de ce lătra atâta.

Au urmărit hămăiturile câinelui până în afundul pădurii, unde se făcu deodată tăcere. Se opriră să asculte și în liniștea ce-i înconjura, deslușiră ronțăitul omizilor. Văzură ploaia de ace și simțiră un miros puternic, care îi amețea. Observară atunci că toți copacii erau acoperiți cu omizi, cu acei

dușmani mărunți ai pădurii în stare s-o distrugă pe distanțe de mile întregi.

▫ **Războiul cel mare împotriva „călugărițelor”** ▫

Într-una din zilele primăverii următoare, Karr alerga prin pădure, după cum îi era obiceiul.

– Karr, Karr! îl chemă cineva de aproape.

Câinele se întoarse și se opri în loc. Nu se înșelase. O vulpe bătrână ieșise din vizuina ei și striga:

– Ești bun să-mi spui și mie dacă oamenii fac ceva pentru salvarea pădurii?

– Desigur că da, răspunse Karr. Muncesc din răspuțeri.

– Mi-au omorât tot neamul și acum vor să-mi facă și mie de petrecanie, se plânse vulpea. Asta însă li se poate ierta, dacă ajută pădurea.

Niciodată nu s-a întâmpilat să umble Karr prin pădure în anul acela fără să-l întrebe cineva dacă oamenii erau în stare să ajute codrul pe cale de a fi pustiit de omizi. Câinelui îi venea destul de greu să răspundă, căci oamenii nu știau nici ei, darămite Karr, dacă vor izbuti să le vină de hac „călugărițelor”.

Dacă ne gândim cât de temut și de urât fusese vechiul Kolmården, era interesant de văzut cum peste o sută de oameni pătrundeau zilnic în pădure și se sileau să-l salveze de pacostea pustiirii. Tăiau acolo unde stricăciunea fusese mai mare, îndepărtau crengile nefolositoare și pe cele mai de jos, ca să împiedice omizile să treacă lesne de la un copac la altul. Croiau spații libere, largi în jurul locurilor vătămate și așezau stâlpi unși cu clei, pentru ca omizile să se urce pe ei și să nu atace alte părți ale pădurii. Pe urmă au pus cercuri înțelepte în jurul copacilor năpădiți de omizi, în credința că în felul acesta le vor împiedica să coboare, silindu-le să rămână pe loc și să moară de foame.

Oamenii au continuat aceste lucrări până spre sfârșitul primăverii. Erau plini de nădejde și așteptau aproape cu nerăbdare să iasă omizile din ouă. Erau convinși că le încercuiseră atât de bine, încât cele mai multe aveau să piară de foame.

La începutul verii, omizile ieșiră în număr de două ori mai mare ca în anul anterior. Lucrul acesta nu avea însă nici o însemnătate atâta vreme cât omizile erau izolate și împiedicate să se hrănească.

Lucrurile n-au mers totuși după cum se nădăjdui. Oamenii reușiseră să facă în așa fel ca destule omizi să rămână prinse pe stâlpii unși cu clei. Ba mai mult, grămezi întregi erau împiedicate, cu ajutorul cercurilor înțelepte, a se da jos din copaci, dar nu se putea spune cu drept cuvânt că erau complet izolate. Se aflau și dincolo, și dincoace de barieră. Se aflau pretutindeni. Se

târau pe drumuri, pe garduri, pe pereții caselor. Treceau chiar și dincolo de hotarele pădurii păcii, ca să pătrundă pe alte meleaguri din Kolmården.

— Nu scãpãm de blestematele astea pãnã ce nu vom distruge toatã pãdurea! spuneau temãtori oamenii. Erau foarte neliniștiți din pricina pacostei ce se abãtuse asupra codrului și îi podideau lacrimile cãnd intrau în el.

Lui Karr îi era atãta scãrbã de acele gãngãnii uricioase care se târau toatã vremea și rodeau, încãt nici nu-i mai venea sã iasã din casã. Într-o zi se hotãrî totuși sã-și calce inima, fiind dornic sã vadã cum o mai duce Pãr-Sur, bunul sãu prieten. Plecã deci spre locurile unde știa cã sãlãșluia elanul, zorindu-și pașii și cu botul în pãmânt, ca sã nu vadã și sã nu audã nimic în juru-i. Cãnd ajunse la rãdãcina de copac unde îl întâlnise pe Desperatul cu un an înainte, șarpele era tot acolo și îl chemã:

— Ian ascultã, Karr, i-ai spus lui Pãr-Sur ce te-am rugat cãnd ne-am întâlnit rãndul trecut? vru sã știe șarpele.

Karr hãmãi la el și cãutã sã-și vadã de drum.

— Spune-i în orice caz, dacã n-ai fãcut-o pãnã acum, nu-l slãbi cu vorba șarpele. Vezi bine doar cã oamenii n-au nici un leac împotriva distrugãtorilor...

— Dupã cum n-ai nici tu, lãudãrosule, i-o tãie Karr, pornind mai departe.

Într-un sfârșit, cãinele îl gãsi pe Pãr-Sur într-o poianã, dar prietenul sãu era foarte abãtut și abia îi rãspunse la salut. Începu a-i vorbi iarãși despre pãdure, despre durerea care-l mistuia.

— Nu știu ce n-aș da sã înceteze odatã pacostea asta! zise el.

— Aflã atunci cã numai tu poți izbãvi pãdurea, rãspunse Karr, aducãndu-i la cunoștințã vorbele șarpelui.

— Dacã ar fi fãgãduit acest lucru oricine altul în afarã de Desperatul, aș pleca imediat în pribegie, zise elanul. Și aș face-o fãrã sã crãnesc și fãrã sã mã vaiet. Dar îmi zic în sinea mea: de unde sã aibã un biet șarpe atãta putere?

— Numai lauda e de el, asta-i sigur, spuse Karr... Șerpii se fac totdeauna cã știu mai mult decãt animalele...

La înapoiere, Karr fu însoțit pe drum de Pãr-Sur. În timp ce mergea zorit, cãinele auzi o mierlã strigãnd din vãrful unui brad:

— Uite-l pe Pãr-Sur care a distrus pãdurea! Uite-l pe Pãr-Sur care a distrus pãdurea!

La început, cãinele crezu cã nu auzise bine. Nu trecu însã decãt o clipã și pe cãrarea care mergeau se furișã un iepure. Vãzãndu-i, acesta se opri, ciuli urechile și strigã:

– Uite-l pe Păr-Sur care a distrus pădurea! pe urmă o tuli la fugă.

– Ce vor să spună? întrebă Karr, făcându-se că e nedumerit de cele ce auzise.

– Habar n-am – răspunse Păr-Sur – dar cred că animalele mici din pădure s-au supărat pe mine din pricină c-am fost de părere să-i chemăm pe oameni într-ajutor. Și doar ai văzut ce s-a întâmplat după asta: oamenii le-au distrus toate ascunzătorile și vizuinile, când au început a tăia tufișurile.

Merseră ei ce mai merseră și Karr auzi strigându-se din toate părțile:

– Uite-l pe Păr-Sur care a distrus pădurea!

Păr-Sur se făcea că nu aude, dar Karr își dădea acum seama de ce era atât de trist și de îngândurat.

– Ascultă, dragă Păr-Sur, zise deodată Karr. Șarpele o ține mortîș că tu i-ai omorât tovarășa de viață, care-i era cea mai scumpă pe lume. Ce rost au vorbele astea?

– Habar n-am, răspunse Păr-Sur. Tu știi bine că n-am obiceiul să ucid pe nimeni.

Nu trecu mult și-i întâlniră pe cei patru elani bătrâni: Cocoșatul, Coroană-de-Corn, Coamă-Deasă și Tare-Mare. Pășeau încet și gânditori, unul după altul.

– Noroc în pădure! îl salută Păr-Sur.

– Noroc! răspunseră cei patru elani. Tocmai voiam să ne întâlnim cu tine, ca să ne sfătuim în privința pădurii.

– Am aflat – începu Cocoșatul – că aici în pădure a fost săvârșită o nelegiuire și că pădurea e distrusă pentru pedepsirea acelei nelegiuiri.

– Ce fel de nelegiuire?

– Cineva a omorât o făptură nevătămătoare pe care n-a putut-o mânca. O astfel de faptă e socotită cea mai mare nelegiuire aici în pădurea păcii.

– Și cine a săvârșit o astfel de ticăloșie? întreba Păr-Sur.

– Se zice c-ar fi un elan. De aceea voiam să te întrebăm dacă știi poate cine e...

– Eu unul, răspunse Păr-Sur – n-am auzit pe nimeni să vorbească despre un elan care ar fi ucis o făptură nevătămătoare.

Păr-Sur se despărți apoi de cei patru elani bătrâni și își văzu mai departe de drum în tovarășia lui Karr.

După discuția pe care o avusese, era din ce în ce mai abătut și ținea capul mereu în jos, de parcă n-ar mai fi vrut să vadă pe nimeni și să nu mai audă nimic. La un moment dat trecură pe lângă șarpele Kryle, care stătea

ghemuit pe o piatră teșită.

— Uite-l pe Păr-Sur care a distrus pădurea! șuieri Kryle imitându-i pe toți ceilalți.

Păr-Sur își pierdu acum răbdarea și se opri pe loc. Apoi se duse spre șarpe și ridică piciorul din față, gata să-l zdrobească.

— Așa?! Acum vrei să mă ucizi și pe mine, cum ai ucis-o și pe năpârca cea bătrână? întrebă Kryle.

— Am ucis eu o năpârcă? întrebă Păr-Sur mirat.

— Da, ai ucis-o, în prima zi când ai venit în pădure; ai ucis-o pe soața șarpelui Desperatul, răspunse Kryle. Auzind asta, Păr-Sur se depărtă repede de Kryle și porni înainte, urmat de Karr. Deodată se opri:

— Karr, eu sunt cel care a săvârșit nelegiuirea. Am ucis o făptură care nu era primejdioasă. Din pricina mea e distrusă pădurea.

— Ce tot trăncănești acolo? îl întrerupse Karr.

— Spune-i șarpelui Desperatul că Păr-Sur pleacă la noapte în pribegie.

— N-o să-i spun niciodată lucrul ăsta, zise Karr. La miazănoapte sunt locuri primejdioase pentru elani.

— Cum crezi tu, Karr, că aș mai putea rămâne aici după ce am provocat o nenorocire așa de mare? zise Păr-Sur.

Poza nils12 [P225]

— Nu te grăbi. Așteaptă până mâine să vezi ce faci.

— Tu ești cel care m-a-nvățat că „elanii sunt una cu pădurea!” zise Păr-Sur, și cu vorbele astea se despărți de Karr.

Karr se înapoie acasă tot într-o goană. Convorbirea cu Păr-Sur îl neliniștise, așa că a doua zi se duse iar în pădure, să se întâlnească cu prietenul său. Păr-Sur nu era însă nicăieri. Dar nu-i vorbă că nici câinele nu-l căută multă vreme. Pricepuse că Păr-Sur îl ascultase pe șarpe și plecase în pribegie.

Karr o porni spre casă copleșit de gânduri și cu inima grea. Nu putea să înțeleagă de ce Păr-Sur se lăsase prostit de un amărât de șarpe. Niciodată nu auzise o astfel de nerozie. Ce putere putea să aibă acel Desperat?

Cu gândul la aceste lucruri, Karr îl văzu pe pădurar, care se uita în sus la un copac.

La ce te uiți? îl întrebă un om de lângă el.

— Păi nu bagi de seamă? A dat boala în omizi, răspunse pădurarul.

Dar mai uimit decât toți rămase Karr. Și, pe deasupra, mai era și strașnic de supărat că șarpele fusese în stare să se țină de cuvânt. Asta însemna că Păr-Sur trebuia să rămână pentru totdeauna în surghiun, căci șarpele acela, după cum se arăta, n-avea să moară niciodată.

Mâhnit așa cum era, lui Karr îi veni o idee care-l mângâie. „Desperatul n-o să aibă timp să îmbătrânească prea mult”, își zise el. „N-o să stea apărat mereu sub rădăcina unui copac. Numai să le facă de petrecanie omizilor și pe urmă știu eu cine o să-l înșface, ca să-i vină și lui de hac!”

Printre omizi se iscase într-adevăr o boală, dar ea nu se întinse prea mult în prima vară. Izbucnise cu puțin înainte de vremea când omizile urmau să treacă în stare de crisalide. Din crisalide au ieșit milioane de fluturi. Fluturii aceștia au zburat noți în șir printre crengile copacilor, ca niște fulgi de zăpadă viscolită, depunând un număr nesfârșit de ouă. Pentru anul următor era de așteptat un prăpăd și mai grozav.

Prăpădul a avut loc într-adevăr, dar nu numai asupra pădurii, ci și în rândurile omizilor. Boala se răspândi cu iuțeală de la o pădure la alta. Omizile bolnave nu mai mâncau, se târau până la vârful copacilor și acolo piereau. Mare a fost bucuria oamenilor când le-au văzut pierind, dar și mai mare a fost bucuria și fericirea animalelor.

Karr se ducea în pădure în fiecare zi, plin de o mulțumire sălbatică, și aștepta momentul prielnic să-l înșface pe Desperatul de cap și să-l trimită pe lumea cealaltă.

Omizile se răspândiseră până hăt departe de pădurile de brazi și boala nu le atinse nici în acea vară pe toate, multe din ele trăind încă până ce-au ajuns crisalide și fluturi.

Prin niște păsări zburătoare, Karr primi vești de la Păr-Sur că era în viață și o ducea bine. Păsările îl încredințară însă pe Karr că Păr-Sur fusese urmărit de mai multe ori de niște braconieri și că scăpase ca prin urechile acului de gloanțele lor.

Câinele își ducea viața în tristețe și amărăciune. Ba a trebuit să mai aștepte să treacă încă două veri până la stârpirea definitivă a omizilor.

Cum îl auzi pe pădurar spunând că pădurea fusese salvată, porni la vânatoare după Desperatul. Dar când ajunse în tufișul unde-și avea culcușul șarpele, descoperi un lucru îngrozitor. Atât de mult se vlăguise, că nu mai putea să vâneze, nici să alerge, nici să-și adulmece dușmanii și nici măcar să vadă bine la doi pași de el. În timpul lungii așteptări, anii nu rămăseseră pe loc și el îmbătrânise pe nesimțite. Acum nu mai erau în stare nici măcar să-i vină de hac unui șarpe, ca să-l scape pe prietenul său Păr-Sur de dușmanul care-l prigonise.

▣ **Răzbunarea** ▣

Într-o după-amiază, Akka de la Kebnekajse și cârdul ei de găște sălbatice se lăsară pe malul unui lac din pădure. Erau încă în Kolmården, căci părăsiseră Östergötlandul și se aflau acum în districtul Jönoker din Södermanland, la granița dintre cele două provincii.

Primăvara întârziase, cum se întâmplă de obicei în regiunile muntoase, iar gheața acoperea tot lacul, lăsând liberă numai o fâșie de apă pe lângă mal. Gâștele dădură buzna în apă să se scalde și să-și caute hrană, dar Nils Holgersson, care își pierduse în cursul dimineții unul din galenți, hoinărea acum printre arinii și mestecenii de pe mal, căutând ceva cu care să se poată lega la picior.

Fu nevoit să se ducă destul de departe, ca să poată găsi ceea ce îi trebuia, și căta cu luare-aminte în toate părțile, căci nu-i plăcea să umble prin păduri. „Când e vorba de șesuri sau de lacuri, calea-valea”, se gândea el. „Acolo vezi cel puțin ce ai în fața ta. Dacă pădurea ar fi de fagi, încă ar fi cum ar fi, căci ai călca pe pământ gol și bătătorit. Dar în păduri de-astea de mesteceni și de brazi, sălbaticе și fără poteci, nu știu zău cum se descurcă lumea prin hățișurile ce ți se ivesc la tot pasul! Dacă pădurea în care mă aflu ar fi a mea, aș tăia-o până la ultimul copac”.

În cele din urmă zări o bucată de scoarță de mesteacăn pe care și-o potrivea pe picior. Dar chiar în clipa aceea auzii un foșnet în spate. Se întoarse și văzu un șarpe venind glonț spre el. Era neobișnuit de lung și de gros. Băiatul observă însă imediat că avea câte o pată albă pe fiecare falcă și se liniști. „Nu e decât o năpârcă gulerată – își zise el – și nu poate să facă nici un rău”.

În clipa următoare se pomeni însă cu o izbitură puternică în piept, fiind trântit la pământ și dat peste cap. Se ridică repede și o luă la picior, dar șarpele, al naibii, îl urmărea mereu. Pământul era pietros și plin de rădăcini, așa că băiatul nu prea avea spor la fugă, mai ales că târătoarea se ținea scai de el. Prichindelul văzu deodată înaintea lui un bolovan mare cu laturile drepte și voi să se cațere pe el. „Sus pe bolovan nu mai ajunge el, șarpele!” își zise băiatul. Ajungând însă deasupra bolovanului și întorcându-se, văzu că șarpele căuta să se urce la el.

Lângă Năpârstoc, sus pe bolovan, mai era un pietroi, aproape rotund și de mărimea unei căpățâni de om. Stătea slobod pe o muchie îngustă. Rămăsese așa acolo ca printr-o minune. Văzând să șarpele se apropia, băiatul se așeză îndărătul aceluia pietroi și îi dădu un brânci. Pietroiul se prăvăli peste șarpe, pe care îl târî la pământ, și acolo rămase deasupra capului jivinei.

„I-am dat o lovitură strașnică!” se gândi băiatul, răsuflând ușurat. Îl văzu apoi pe șarpe zvârcolindu-se de câteva ori, până ce nu mai fu în stare să se miște. „De când sunt plecat la drum cu gâștele sălbaticе, n-am trecut încă printr-o primejdie mai mare”, își zise el.

Cum își veni în fire, auzi un freamăt deasupra lui și văzu o pasăre lăsându-se la pământ drept lângă șarpe. Semăna cu o cioară la mărime și la înfățișare, dar era împodobită cu niște pene frumoase, negre și strălucitoare.

Din spirit de prevedere, Năpârstoc se piti într-o crăpătură a bolovanului. Pășania cu ciorile era proaspătă încă în amintirea lui și nu voia să fie văzut, ca să nu i se mai întâmple cine știe ce.

Pasărea cea neagră ocoli șarpele de câteva ori cu sărituri mari și apoi îi întoarse cu pliscul. După asta începu să dea din aripi și să țipe cu glas asurzitor:

– Șarpele ăsta mort e desigur Desperatul!

Îl mai ocoli o dată și pe urmă rămase pe gânduri, frecându-și gâtul cu gheara. „În pădurea asta nu pot fi doi șerpi la fel de mari. El e, fără doar și poate”.

Voia tocmai să-și înfigă ciocul în șarpe, dar se opri deodată.

– Nu fi prost, Bataki! zise el. Cum o să-l mănânci tu pe șarpe înainte de a-l chema pe Karr? Dacă nu-l vede cu ochii lui, n-o să-i vină niciodată să creadă că Desperatul e mort.

Năpârstoc se sili să tacă, dar pasărea era atât de caraghioasă cu gesturile ei mari și solemne, pe când trăncănea singură, încât îl făcu să râdă.

Pasărea îl auzi și veni sus la el dintr-o zburătură. Băiatul se ridică repede și îi ieși înainte.

– Mi se pare că tu ești corbul Bataki, bun prieten cu Akka de la Kebnekajse, zise el.

Pasărea căță lung la băiat și pe urmă dădu din cap de trei ori.

– Iar tu ești desigur cel care zbori cu găștele sălbatice și te cheamă Năpârstoc, nu-i așa?

– Cam așa e, răspuse băiatul.

– Ce bine-mi pare că te-am întâlnit! Ai putea să-mi spui cine a omorât șarpele ăsta?

– L-a omorât pietroiul pe care l-am aruncat asupra lui, răspuse Năpârstoc, povestindu-i tot ce se întâmplase.

– Bună ispravă din partea unui prichindel ca tine! zise corbul. Am un prieten prin părțile astea, căruia o să-i pară grozav de bine când o s-audă că șarpele ăsta e mort.

– Nu poți să-mi spui și mie de ce te bucură moartea acestui, șarpe? vru să știe băiatul.

– Păi să vezi!... zise corbul. E o poveste lungă. N-o să ai răbdare s-o ascuți.

Băiatul îi răspuse că avea destulă răbdare când era vorba de o poveste, iar corbul îi istorisi tot ce se întâmplase cu Karr, Păr-Sur și Desperatul.

După ce îi povesti totul până la capăt, băiatul tăcu o clipă, uitându-se

la pasăre, și îi zise:

– Îți mulțumesc! Acum, după ce am auzit tot ce mi-ai spus, înțeleg mai bine soarta acestei păduri. Nu cred să mai fi rămas nimic din marea pădure a păcii.

– Cea mai mare parte a ei a fost distrusă, zise Bataki. Copacii parc-ar fi fost mistuiți de foc. Cioturile rămase trebuie să fie tăiate și or să treacă mulți ani până o să ajungă iar pădurea care a fost înainte.

– Șarpele ăsta și-a meritat soarta, fu de părere băiatul. Mă întreb însă cum a putut avea atâta înțelepciune și iscusință să răspândească boala aceea îngrozitoare în rândul omizilor...

– O fi știut că asta e boala lor obișnuită, zise Bataki. Se prea poate. Eu însă atâta pot să-ți spun: că în orice caz a fost o vietate foarte înțeleaptă.

Băiatul tăcea. Corbul nu se mai uita la el, ci stătea cu capul într-o parte și asculta.

– Auzi? exclamă el. Karr e pe aici pe aproape. Ce fericire pe el când o vedea că Desperatul e mort!

Năpârstoc începu să tragă cu urechea spre locul de unde se auzea zvon.

– Stă de vorbă cu găștele sălbaticе, zise băiatul.

– Da, s-a târât până la mal, ca să afle vești despre Păr-Sur.

Săriră apoi amândoi jos de pe bolovan și dădură fuga spre malul lacului. Găștele ieșiseră din apă și stăteau la taifas cu un câine bătrân. Acesta era atât de slab și de prăpădit, că putea să cadă mort la pământ dintr-o clipă în alta.

– Uite-l pe Karr! zise Bataki băiatului. Să-l lăsăm să asculte mai întâi ce-i vor povesti găștele sălbaticе și pe urmă îi vom spune că șarpele s-a dus pe lumea cealaltă.

Apoi o auzi pe Akka stând de vorbă cu Karr și povestindu-i:

– Am început călătoria noastră în primăvara anului trecut. Într-o dimineață am plecat împreună cu Yksi și Kaksi de pe lacul Siljan și am trecut pe deasupra marilor păduri de la hotarul dintre această provincie și ținutul Hälsingland. Încotro ne aruncam ochii, nu vedeam sub noi altceva decât păduri de conifere cu culoarea lor verde închis. Copacii stăteau troieniți încă în zăpadă. Râurile erau înghețate, fiind presărate cu câte o copcă neagră, iar zăpada de pe malurile lor se topise numai în parte. Sate și ferme nu se prea vedeau, ci numai stâne pustii. Ici și colo șerpuiau drumuri înguste de pădure, pe care țăranii transportaseră bușteni în timpul iernii. Jos, în văile râurilor, erau îngrămădite stive mari de cherestea.

Pe când zburam așa, am văzut umblând prin pădure trei vânători. Mergeau pe schiuri. Duceau cu ei câini legați cu curele și aveau cuțite la brâu, însă nu purtau arme. Zăpada fiind înghețată, nu urmau cărările

întortocheate, ci alunecau drept înainte. Parcă știau încotro trebuiau să meargă, să găsească ce căutau.

Noi, găștele, zburam sus de tot și vedeam ca-n palmă toată pădurea de dedesubt. Observându-i pe vânători, eram curioase să vedem și vânatul. De aceea, am început să dăm ocoale pădurii și să ne uităm printre copaci. Am zărit atunci într-un desiș ceva care semăna cu niște bolovani acoperiți cu mușchi. Bolovani nu puteau totuși să fie, căci nu era deloc zăpadă pe ei.

Am coborât atunci până ce am ajuns chiar în mijlocul desișului. Și ce crezi? Cei trei bolovani se mișcau! Erau trei elani care stăteau culcați acolo în întunericul pădurii: un bărbătuș și două femeiuște. Cum ne-a văzut bărbătușul s-a ridicat și a venit spre noi. Era cel mai mare și mai frumos animal ce ne-a fost dat să vedem în zilele noastre. Băgând însă de seamă că păsările care îl treziseră nu erau decât niște găște sălbatice, s-a culcat iar.

– Ei, moșule, nu te mai culca! i-am spus eu atunci. Ia-o la fugă cât te țin picioarele. În pădure sunt niște vânători care vin drept aici spre voi.

– Foarte-ți mulțumesc, mamă găscă – a zis elanul, somnoros din cale-afară – dar pe vremea asta vânătoarea de elani e oprită. Vânătorii pe care i-ai văzut umblă probabil după vulpi.

– Urme de vulpi sunt câte vrei în pădure, însă vânătorii nici nu le iau în seamă. Te rog să mă crezi. Ei știu, moșule, că voi sunteți aici și vin să vă facă de petrecanie. Nu au puști asupra lor, ci numai lănci și cuțite, căci nu îndrăznesc să tragă cu arma în pădure la vremea asta.

Elanul stătea la fel de liniștit, dar femeiuștile începură să se frământa.

– Or fi având dreptate găștele, ziseră ele, ridicându-se de jos.

– Stați liniștite, le porunci elanul. Nu vine nici un vânător aici. De asta puteți fi sigure.

Văzând că stăruim de pomană, ne-am înălțat atunci iar în văzduh. Am zburat însă fără să ne depărtăm de locul acela, mereu pe deasupra lui, ca să vedem ce avea să se întâmple cu elanii.

Cum am ajuns la înălțimea noastră obișnuită, l-am văzut pe elan ieșind din bârlag. A mușluit de jur împrejur și pe urmă s-a dus drept spre vânători. Vezi însă că s-a poticnit de două crăci uscate care au trosnit cu putere. În fața lui era o baltă mare și rece. Elanul s-a așezat drept în mijlocul ei, lipsit de orice altă apărare. A rămas așa până ce vânătorii au ajuns la marginea pădurii. A luat-o pe urmă la fugă într-o direcție opusă celei din care venise. Vânătorii au slobozit câinii și au început a-l fugări pe schiuri cu toată iuțeala.

Elanul își dăduse capul spre spate și alerga într-o goană nebună. În fugă răscolea zăpada de parcă viscolea în jurul lui. Câinii și vânătorii rămăseseră departe în urma elanului. Bietul animal s-a oprit, ca și cum voia să-i aștepte. Când i-a zărit din nou, a pornit iarăși înainte ca o vijelie. Ne-am

dat seama imediat ce scop urmărea: să-i facă pe vânători să se depărteze cât mai mult de locul unde se aflau femeiuștile. Îi admiram vitejia și felul cum se expunea singur primejdiei, spre a-și salva cele două vietăți care îi aparțineau. Nimeni din noi nu voia să plece mai departe, fără să fi văzut mai întâi ce întorsătură vor lua lucrurile.

Vânătoarea a ținut așa ceasuri în șir. Ne miram de vânători că se osteneau să-l urmărească pe elan fără să fie înarmați cu puști. Nu puteau doar să creadă că-i vor veni de hac unui alergător atât de sprinten.

După câtva timp, am băgat însă de seamă că elanul nu mai alerga așa de repede. Își vâra picioarele în zăpadă cu mai multă prevedere, iar când le scotea lăsa urme de sânge pe drumeagul făcut. Am înțeles atunci de ce vânătorii aveau atâta răbdare. Ei se bizuieră pe ajutorul zăpezii. Elanul era greu și, de câte ori făcea un pas, se cufunda până la fundul troianului. Coaja aspră a zăpezii îi zgâria picioarele, smulgându-i părul și găurindu-i pielea, astfel că, de câte ori călca, era chinuit de dureri.

Vânătorii și câinii erau ușori și puteau să alunece pe crusta zăpezii, așa că-i urmăreau neîncetat. Fugea el cât fugea, într-o părere, bietul elan, însă pașii îi erau tot mai nesiguri și mai șovăitori. Abia mai sufla. Rănille îl dureau grozav, iar mersul prin zăpada mare îl obosea peste măsură.

În cele din urmă și-a pierdut răbdarea. S-a oprit să adaste câinii și vânătorii, spre a fi încolțit și a da lupta cu ei. Așteptând așa, s-a uitat la cer și, văzându-ne zburând pe deasupra lui, a strigat la noi:

– Opriți-vă aici, găștelor, până s-o isprăvi cu mine. Iar când veți zbura iar pe deasupra Kolmârdenului, rândul viitor, să-l căutați pe câinele Karr și să-i spuneți că Păr-Sur, prietenul său, a murit ca un viteaz.

Ajungând Akka cu povestea aici, bătrânul câine s-a ridicat de pe locul unde stătuse până atunci și s-a apropiat cu doi pași de ea.

– Păr-Sur a trăit o viață frumoasă și vrednică, zise el. Ne cunoșteam de mult și eram prieteni. Știa că sunt un câine de ispravă și c-o să mă bucur aflând că a murit vitejește, de-aia te-a îndemnat să vii până aici. Ei, spune-mi cum a...

Își ridică apoi coada și capul, voind parcă să ia o poziție mândră și curajoasă, dar nu izbuti.

– Karr! Karr! se auzi un glas chemându-l din pădure.

Bătrânul câine se ridică repede.

– E stăpânul meu care mă cheamă – zise el – așa că nu mai pot zăbovi. L-am văzut adineauri încercându-și pușca și am înțeles de ce... Azi ne ducem împreună în pădure pentru ultima oară. Îți mulțumesc, mamă gâscă. Știu acum tot ce doream să știu ca să mă duc la moarte senin și liniștit.

● UN RAI PAMÂNTESC ●

Duminică, 24 aprilie.

A doua zi, găștele sălbatice zburau spre miazănoapte pe deasupra Södermanlandului. Băiatul se uita la peisajul de jos și, își zise că nu semăna deloc cu priveliștea de până acum. Nu mai zărea șesuri întinse ca în Scania și Östergötland, nici lanțuri de păduri mari ca în Smoland. Ceea ce vedea de data asta era un amestec de multe și de toate.

„Pesemne că oamenii au luat de ici un lac și-un râu mare, de colo o pădure și-un coșcogeamite munte, apoi le-au tăiat în bucăți, le-au amestecat și la urmă le-au împrăștiat pe pământ alandala”, își zise băiatul, căci nu vedea altceva decât vâlcele, lăculețe, delușoare și pădurici. Nimic nu era mare, întins. Cum încerca o câmpie să se întindă, i se punea în cale un deal, iar dacă dealul avea de gând să se înalțe mai sus, începea iarăși să fie șes. Dacă un lac voia să se lărgească, era îngustat repede și prefăcut într-un pârau, iar pâraul curgea ce curgea și iar se transforma în lac. Găștele sălbatice zburau cât mai aproape de țarm, așa că băiatul putea să vadă destul de bine și marea. Dar marea nu-și putea întinde prea mult suprafața, căci era curmată de o sumedenie de insule, și nici insulele nu era chip să ajungă prea departe, căci iar le învăluia marea. Era o variație continuă de priveliști. Pădurile de conifere alternau cu cele cu frunze căzătoare; ogoarele cu turbării, iar conacele cu case țărănești.

Găștele ajunseră depărțitor deasupra Södermanlandului, când Năpârstoc zări un punct negru care se mișca jos pe pământ. La început a crezut că era un câine și nici nu s-ar mai fi gândit la el, dacă n-ar fi băgat de seamă că mergea în aceeași direcție cu cârdul de găște. Gonea pe câmp și prin păduri, sărea peste șanțuri și peste garduri, fără să se lase oprit de nimic în calea lui.

— Nu poate să fie altul decât jupânul vulpoi Smirre – zise băiatul – dar în orice caz va rămâne îndată în urma noastră...

Găștele începură atunci să zboare cu cea mai mare iuțeală și o ținură așa atâta timp cât vulpoiul putu să le urmărească. După ce hoțomanul nu le mai zări, făcură un ocol mare spre apus și miazăzi, ca și cum ar fi avut de gând să se întoarcă în Östergötland.

„Smirre a fost, fără doar și poate, își zise băiatul, de vreme ce Akka face un ocol și apucă pe alt drum”.

În aceeași zi, spre seară, găștele zburau pe deasupra unui vechi domeniu din Södermanland, numit Stora Djulö. În spatele conacului mare și alb se întindea un parc, iar în față lacul cu același nume, tăiat de multe limbi de pământ și cu maluri râpoase. Copacul părea a fi o clădire din vremea veche, nespus de atrăgătoare. Băiatul nu se putu opri să nu scoată un suspin

trecând pe deasupra lui. Cât de bine s-ar fi simțit, dacă s-ar fi putut odihni într-o astfel de casă după călătoria obositoare de peste zi, în loc să măie într-o baltă sau pe gheața rece a unui lac!...

Despre așa ceva însă nici pomeneală nu putea fi. În schimb, găștele sălbatice poposiră ceva mai sus, pe un izlaz inundat de apă, unde doar ici, colo se mai vedea câte un petic de brazdă. Era cel mai rău adăpost de noapte din toate cele pe care le avusese Năpârstoc de când călătorea cu găștele.

Rămase câtva timp călare pe găscan, neștiind cum să facă să se aciueze și el undeva într-un loc mai ferit. Pe urmă a început să sară de la o brazdă la alta până ce a dat de uscat, căci îi venise în gând să caute o casă de oameni, unde să se mai încălzească nițeluș. După ce ajunsese la drum, o luă spre partea unde se afla vechiul conac.

Și ce crezi! S-a întâmplat ca tocmai în seara aceea să se strângă niște oameni în căsuța unui plugar care ținea de Stora Djulö și să stea la taifas la gura sobei. Vorbiseră mai întâi despre muncile de primăvară, precum și despre vreme. Dacă au văzut însă că nu mai aveau ce vorbi și că discuția tânjea, au rugat-o pe bătrânica ce se afla în casă și care era mama plugarului să le spună povești.

● PE ȘESUL NÄRKE ●

▫ *Kajsa de la Ysätter* ▫

Pe șesul Närke trăia pe vremuri o ființă care n-avea pereche în lume, și anume vrăjitoarea Kajsa de la Ysätter.

O chema Kajsa pentru că vijelia era elementul ei favorit, toate vrăjitoarele vântului chemându-se de obicei așa. I se zicea de la Ysätter, din pricină că era de fel din părțile unde se afla balta Ysätter, care ținea de comuna Asker.

Se pare că acolo la Asker își avea ea de fapt reședința, dar se arăta și prin alte locuri. Putea fi întâlnită oriunde pe întreg cuprinsul șesului Närke.

Nu era o vrăjitoare posomorâtă și ursuză, ci, dimpotrivă, veselă și hazlie, dar îi plăcea grozav când suflau vânturile. Cum le simțea că începeau să bată, ieșea repede să joace hora pe șesul Närke.

Närke nu era de fapt decât un șes, înconjurat din toate părțile de munți împăduriți. Această împrejmuire muntoasă e curmată numai în colțul de nord-est, unde se află lacul Hjälmars.

Dacă dimineața vântul bate cu putere spre interiorul țării, venind dinspre Marea Baltică, el trece neîmpiedicat printre dealurile Södermanlandului și se furișează lesne pe Närke prin părțile unde e lacul

Hjälmar. Străbate apoi șesul de-a curmezișul, dar la apus se izbește de pereții înalți ai muntelui Kil și e silit să dea înapoi. Se târăște apoi ca un șarpe și o ia spre miazăzi. Kajsa de la Ysätter se bucura la culme când șesul era răscolit de vârtejuri. Se băga în mijlocul lor și se învârtea ca o bezmetică. Pletele lungi îi fâlfâiau până în înaltul cerului, iar pulpana halatului ridica în văzduh nori de praf, tot șesul transformându-se într-o bătătură pentru hora vrăjitoarei.

Diminețile, Kajsa de la Ysätter ședea pe câte un pin înalt, aflat pe o culme de munte, și căta lung înspre șes. Dacă era vreme de iarnă și săniuş, iar pe drumuri umbla multă lume, se grăbea să pornească un vifor strașnic și așternea troiene înalte, de nu mai era chip să ajungă seara nimeni acasă decât cu mare anevoie. Dacă era vară și vreme bună de cosit, vrăjitoarea Kajsa ședea liniștită până ce se încărcău primele care cu fân, iar pe urmă turna niște ploi cu găleata, de nu mai putea să muncească nimeni tot restul zilei.

Cărbunarii de pe muntele Kil abia aveau curajul să tragă și ei câte un pui de somn. Căci Kajsa, cum vedea o groapă unde se făcea mangal fără să fie păzită de cineva, drept acolo se furișa, dădea drumul la foalele vântului și într-o clipă se înălța o pălălaie până la cer. Dacă porneau într-o seară la drum căraușii de minereu de la Laxo și de la *Svarto*³⁹, vrăjitoarea Kajsa de la Ysätter învăluia drumurile și tot ținutul într-o negură atât de deasă, încât se rătăceau și cai și oameni, carele grele înfundându-se în mlaștini și în bălți.

Dacă preoteasa din Glanshammar așeza măsuța de cafea în grădina ei, într-o duminică de vară, și vântul începea să bată ridicând fața de masă și răsturnând atât ceștile cât și farfuriile, se știa foarte bine cine era vinovat de o astfel de șotie. Dacă vântul făcea să zboare pălăria primarului din *Örebro*⁴⁰, silindu-l să fugă prin tot orașul după ea, dacă precupeții se împotmoleau cu lotcile lor de zarzavat pe lacul Hjälmar, dacă rufele atârinate erau luate de vânt și se umpleau de praf, dacă fumul se răspândea uneori seara prin case și nu voia să iasă afară pe coșurile sobelor, nu era greu de ghicit cine pusese toate astea la cale și se desfăta cu ele.

Dar cu toate că vrăjitoarei Kajsa îi plăcea să facă tot felul de pozne supărătoare, ea nu era o femeie rea la suflet. După cum putea vedea oricine, băbușca se purta rău cu cei gâlcevitori, zgârciți și răutăcioși. Pe oamenii cumsecade și pe copiii săraci îi lua însă adeseori sub ocrotirea ei. Bătrânii povesteau că atunci când biserica din Asker era să fie mistuită de un pârjol, Kajsa de la Ysätter a sosit deîndată pe aripile vântului, s-a vârat în vâlvătăile flăcărilor, a trecut prin fumul înăbușitor și astfel a înlăturat primejdia.

Cu toate acestea, locuitorilor șesului Närke li se făcea de multe ori

³⁹ Laxo și Svarto - râuri și localități miniere pe traseul căii ferate care leagă capitala Suediei de a Norvegiei.

⁴⁰ Örebro - (pron. Öre-bru') oraș pe malurile râului Svarto, una dintre cele mai vechi așezări din Suedia.

lehamite de isprăvile vrăjitoarei.

Azi lumea spune că ea ar fi murit și n-ar mai fi existând, după cum s-a întâmplat cu toate celelalte vrăjitoare. Așa ceva e însă greu de crezut. E ca și cum ar spune cineva că de azi înainte văzduhul va fi liniștit și că vântul nu se va mai hârjoni deasupra șesului cu urlete și zvoniri, cu valuri de aer rece și cu potop de ploi.

Cei care socot că vrăjitoarea Kajsa e de mult moartă și dusă de pe lumea asta, vor afla peste puțin, de altfel, ce s-a petrecut, pe întinsul șesului Närke în anul în care a zburat Nils Holgersson pe deasupra lui, și pe urmă n-au decât să creadă ce vor.

▫ **Ajun de bâlci** ▫

Miercuri, 27 aprilie.

La Örebro, în ajunul unui bâlci mare de vite, ploaia cu găleata. Ploaia era o urgie, un adevărat prăpăd. Din nori curgeau șuvoaie nu altceva și multă lume era auzită spunând:

— Parcă-i pe vremea vrăjitoarei Kajsa de la Ysätter! Oare ați uitat? Niciodată nu făcea cotoroanța atâtea pozne ca la bâlciuri!... Numai ea a fost în stare să dezlănțuie potopul ăsta de ploaie în ajunul bâlciului!

Cu cât trecea vremea, cu atât mai vârtos ploaia. Spre seară s-a produs o adevărată rupere de nori, care a desfundat toate drumurile. Din pricina asta, lumea care plecase de acasă cu vitele ca să ajungă la târg dis-de-dimineată, se găsea în mare încurcătură. De atâta clefăit prin noroi, vitele erau groaznic de obosite și nu se mai puteau urni din loc... Bieții boi și sârmanele vaci se lăsau ca niște bolovani în mijlocul drumului, ca să le arate stăpânilor că nu mai erau în stare să facă un pas. Toți locuitorii care-și aveau gospodăriile pe marginea drumurilor își deschiseră ușile pentru cei care se duceau la bâlci și se străduiră să-i găzduiască fiecare după cum le stătea în putință. Dar nu-i vorbă că nu numai casele erau ticsite de oameni, ci până și grajdurile și hambarele.

Acum, erau unii oameni mai cu dare de mână ori cu vite mai zdravene și aceștia căutau să-și urmeze drumul, ca să ajungă la vreun han. Când ajungeau însă acolo, se căiau amarnic că nu rămăseseră la vreo casă de gospodar. Toate boxele din grajduri erau ocupate, așa că vacile și caii trebuiau să stea afară în ploaie.

În curțile hanurilor era o apăraie, o murdărie și o înghesuală de te lua groaza. Unele animale stăteau în adevărate mocirle și din pricina asta nici nu se puteau trânti pe jos să se odihnească puțin. Câțiva țărani făcuseră rost de așternut de paie pentru vitele lor sau le acoperiseră cu pături. Alții, însă, ședeau în hanuri la căldurică, beau vârtos, jucau cărți și-și uitau cu totul de bietele viețuitoare de care erau datori să aibă grijă.

Năpârstoc și găștele sălbatice poposiseră în acea seară pe un ostrov de pe lacul Hjälmar. Ostrovul era despărțit de țărm doar printr-o strâmtoare îngustă și puțin adâncă. După cum e ușor de înțeles, oricine putea să ajungă la el fără să-și ude picioarele, când apa era mică.

Pe ostrov ploua cu nemiluita ca și în celelalte părți. Băiatul nu putea să închidă ochii deloc din cauza ploii care-l udase learcă. În cele din urmă începu să hoinărească de-a lungul ostrovului. I se părea că simțea mai puțin bătaia ploii dacă se mișca.

Abia apucă să se dezmorească puțin și auzi deodată niște plescăituri în apa care-l despărțea de țărm, după care văzu un cal venind prin tufișuri. Era o gloabă bătrână, deșelată și jigărită, cum nu mai văzuse băiatul alta la fel vreodată, și costelivă că i se puteau număra oasele de sub piele.

Nu avea nici hamuri, nici șa, ci numai un căpăstru vechi de care atârna un căpătâi de frânghie pe jumătate putrezită. Se vedea bine că se slobozise fără multă greutate de unde o fi fost legată.

Calul mergea drept spre locul unde se odihneau găștele și băiatul se temea să nu le calce în picioare.

– Unde te duci? Bagă de seamă! strigă Năpârstoc.

– Aha, acolo ești? răspunse calul venind spre băiat. De când te caut!

– Dar ce, ai auzit vorbindu-se de mine? întrebă băiatul foarte uimit.

– Adevărat că-s cam bătrân, dar am și eu urechi... În timpul de față e multă lume care vorbește despre tine.

Pe când zicea asta, stătea cu capul plecat în jos, ca să poată vedea mai bine, iar băiatul constată că avea o căpățână mică, cu ochi frumoși și un botișor subțirel.

„De bună seamă c-a fost un cal strașnic în zilele lui, dar acuma la bătrânețe a ajuns rău, sărmanul!...” își zicea Năpârstoc în sinea lui.

– Aș vrea să mergi cu mine și să mă ajuți la o treabă, zise calul.

Băiatul se gândi că s-ar face de râs să călărească pe o mârtoagă atât de prizărită și-și ceru iertare că nu putea să-l însoțească din pricina vremii rele.

– Ehei, frate, n-ai s-o duci mai rău călare pe mine, decât stând aici să te mureze ploaia! zise calul. Dar poate că nu ai curajul să călărești pe o gloabă ca mine...

– Ba am! De ce n-aș avea, hai? îl înfruntă băiatul.

– Dacă-i așa, atunci trezește găștele, ca să ne înțelegem de unde să te ia mâine dimineață, zise calul.

Puțin după aceea, Năpârstoc se afla călare pe gloabă. Bătrânul cal mergea la trap mai bine decât îl crezuse în stare băiatul. Făcură astfel un drum destul de lung pe întuneric și ploaie și într-un sfârșit se opriră la un

han mare. Totul acolo arăta atât de îngrozitor, că-ți lua piuitul.

În bătătură erau numai făgașe desfundate, atât de adânci, încât băiatul era încredințat că s-ar fi înecat, cu siguranță dacă ar fi avut nenorocul să cadă în ele. De zăplazul care împrejmuia curtea era priponit un număr de treizeci până la patruzeci de cai și de vite cornute, fără nici un adăpost împotriva ploii, iar în ogradă zăceau căruțe cu lăzi mari în care erau închise orătării și animale mici: oi, viței și porci.

Calul se duse la zăplaz și se opri acolo. Băiatul se afla tot călare pe el. Putând să vadă bine noaptea, își dădu seama în ce hal erau sărmanele animale.

– Cum se face că stați aici afară, în ploaie? întrebă el.

– Suntem în drum spre Örebro, la bâlci, și a trebuit să tragem aici din pricina ploii. Casa asta e un han. Au venit însă așa de mulți drumeți, că n-am putut găsi și noi loc înăuntru.

Năpârstoc nu mai zise nimic și se uită cu tristețe de jur împrejur. Prea puține animale dormeau și din toate părțile auzea numai plângeri și nemulțumiri. Animalele aveau și de ce se tângui, căci vremea era acum și mai rea decât fusese în timpul zilei. Începuse să bată un vânt rece și tăios, iar ploaia, care cădea acum șfichiuitoare, era amestecată cu zăpadă. Nu era greu de înțeles ce voise calul, când ceruse băiatului ajutor.

– Vezi colo, peste drum de han, o casă țărănească, frumoasă? întrebă calul.

– Da, o văd – răspuse Năpârstoc – și nu-nțeleg de ce n-ați cerut adăpost la ea? Ori poate e plin și acolo?

– Nu e nici un străin în toată casa, zise calul. Dar cei care locuiesc în ea sunt niște oameni așa de zgârciți și de puțin îndatoritori, încât și-ar pierde cineva vremea de pomană cerându-le găzduire.

– Da? Așa stau lucrurile? Atunci mai bine rămâneți aici unde vă aflați.

– Prea bine, dar eu m-am născut și am crescut chiar la casa aceea, zise calul. Știu bine că au un grajd mare, cu multe boxe și despărțituri, și m-am gândit că poate aflu un chip să ne ducem acolo.

– Nu cred că pot cuteza a face una ca asta, răspuse Năpârstoc.

Pe urmă se gândi însă că era păcat de bietele animale să se chinuiască afară în ploaie și că ar trebui să încerce totuși să le adăpostească undeva.

Dând urmare gândului, se duse repede la casa aceea străină, dar băgă de seamă că toate dependințele erau încuiate, iar cheile luate din broaște. Nu prea știa cum s-o scoată la capăt, dar pe neașteptate îi veni un ajutor la care nici nu se gândea: un vânt năprasnic deschise dintr-o dată ușa unui șopron mare, aflat chiar în fața lui.

Băiatul se grăbi, firește, să se ducă înapoi la zăplazul unde-l aștepta

calul.

– În grajd nu e chip de intrat – zise el – dar am găsit un șopron mare de fân care e gol și pe care stăpânii au uitat să-l încuie, așa că te pot duce acolo.

– Îți mulțumesc! zise calul. Bine că voi putea să mă odihnesc încă o dată în locurile unde am crescut. E singura bucurie pe care o mai pot avea în viață!

În casa țăranului înstărit de peste drum de han lumea stătuse trează în acea seară mai multă vreme ca de obicei.

Gospodarul era un om de vreo treizeci de ani, înalt de statură și voinic, cu chip frumos, dar foarte posomorât. Peste zi stătuse afară în ploaie, care îl udase learcă și pe el, ca pe toți ceilalți, iar la cină o rugase pe bătrâna lui mamă, ce purta încă de grija casei, să-i facă puțin foc în vatră, ca să-și poată usca hainele. Bătrâna aprinsese un foc mititel, căci ai casei nu prea își îngăduiau risipă de lemne, iar omul își atârname haina de spătarul unui scaun și o pusese lângă foc să se usuce. După asta, își sprijinise un picior pe marginea vetrei și, c-un braț rezemat pe genunchi, stătea așa să se uite la flăcări. Rămase astfel câteva ceasuri, fără să facă altă mișcare decât să arunce din când în când câte un vreasc pe foc.

Maică-sa strânsese masa și îi făcuse patul, după care s-a retras în odăița ei. Uneori venea până la ușă și se mira de el că stătea la foc și nu se ducea la culcare.

– Nu-i nimic, mamă. Stau și mă gândesc la niște daraveri vechi de-ale mele, îi zisesse el.

Povestea era următoarea: trecuse nu de mult pe la han și acolo întâlnise un geambaș care îl întrebase dacă voia să cumpere un cal, arătându-i o mârțoagă bătrână și prăpădită de tot. Îl repezise pe negustor, reșoșându-i că voia pesemne să-l înșele oferindu-i mârțoagă.

– Păi să vezi ce m-am gândit eu, i-a spus geambașul. Calul ăsta a fost tot al dumitale cândva și am zis că poate vrei să-i dăruiești o bătrânețe liniștită, de care chiar are nevoie...

Uitându-se gospodarul mai bine la cal, îl recunoscuse într-adevăr. El însuși îl crescuse pe vremuri și îl mânase prin toate locurile. Dar asta nu era un motiv să-l cumpere acum, când devenise o gloabă bătrână de care nu se mai putea folosi. O nu, desigur! Nu era el omul să arunce banii în vânt.

Oricum ar fi fost însă, vederea aceluia cal îi trezise multe amintiri și tocmai amintirile astea îl țineau acuma treaz de nu se putea duce la culcare.

Calul acela fusese în adevăr un animal strașnic și frumos, de-ți era mai mare dragul să-l privești. Taică-său i-l dăduse în grijă pe când era copil. El îl deprinsese cu tot ce se cere unui adevărat bidiviu și îl mânase pretutindeni unde cereau nevoile gospodăriei. Ținea la el mai mult ca la orice. Ba

taică-său se plângea chiar că-l hrănea prea bine așa că băiatul îi dădea de multe ori tainul de ovăz pe furiș.

Pe vremea când avusese calul, niciodată nu se dusesse la biserică pe jos, ci numai cu el înhămat la căruța. Asta numai așa, pentru a se făli cu mânzul lui. Cât despre el, era îmbrăcat în haine de stofă țesută și cusută în casă, iar căruța era simplă și nevopsită, dar calul era cel mai frumos care putea fi văzut în piața bisericii.

Odată îndrăznise să-i ceară voie lui taică-său să-și cumpere haine din târg și să vopsească căruța. Taică-său încremenise. Fiu-său credea că-l pălise damblaua... A căutat pe urmă să-l convingă că, de vreme ce primise un cal așa de frumos, se cădea să fie și el oarecum mai gătit.

Taică-său nu i-a dat nici un răspuns. Peste câteva zile a plecat cu calul la Örebro și l-a vândut.

Fusese o cruzime din partea lui. Bătrânul se vede însă că se temea ca acel cal să nu-l facă pe fecioru-său vanitos și risipitor. Trecuse atâta vreme de atunci și omul recunoștea acum că tatăl său avusese dreptate. Un astfel de cal ar fi fost pentru el în adevăr o ispită. Atunci însă, îl jelise grozav. Uneori pleca la Örebro numai ca să stea într-un colț de stradă și să vadă calul trecând pe lângă el sau ca să se strecoare la el în grajd cu o bucățică de zahăr.

„Când o închide tata ochii și oi rămâne eu gospodar aici – își zicea el – o să cumpăr iar calul. E primul lucru pe care o să-l fac”.

Taică-său murise însă, iar el rămăsese gospodar de câțiva ani, dar nu căutase nici măcar o singură dată să-și răscumpere calul. Trecuse atâta amar de vreme și până în seara aceea nu se mai gândise deloc la el.

E ciudat cum de-l putuse da cu totul uitării. Taică-său fusese însă un om foarte autoritar și energic. După ce băiatul crescuse mare și se duceau împreună la lucru, avusese o mare influență asupra lui. Feciorul ajunsese astfel la convingerea că bătrânul avea dreptate în orice făcea și nu ieșea cu o iotă din vorbele lui. Moștenind deci gospodăria, căutase să se poarte în toate privințele cum s-ar fi purtat și tatăl său.

Lumea vorbea despre el că era zgârcit. Asta o știa singur destul de bine. „Nu e însă mai înțelept să legi baierile pungii, decât să-ți arunci banii în vânt?... De ce să pierd ce am câștigat?... Lasă să-mi zică lumea zgârcit și să știu că nu datorez nimănui un ban, decât să mă împrumut în dreapta și-n stânga și să fiu dator vândut ca alți gospodari!...”

Iată la ce lucruri se gândea el, când tresări deodată auzind un zvon ciudat. Un glas pătrunzător și ironic repeta întocmai ceea ce-și spusese el în gând: „Mai bine să legi baierile pungii, decât să-ți arunci banii în vânt. Lasă să-mi zică lumea zgârcit și să știu că nu datorez nimănui un ban, decât să mă împrumut în dreapta și-n stânga și să fiu dator vândut ca alți gospodari...”

Parcă cineva voia să-și bată joc de înțelepciunea lui. De aceea era îmbufnat; dar își dăduse repede seama că se înșelase. Afară prinsese a bate vântul, iar lui i se făcuse somn. Auzise vântul vâjiind pe coșul sobei și crezuse că vorbise cineva.

Se uită la pendula din perete și auzi bătând ora unsprezece. Se îngrozi văzând cât de târziu era. „Ian să mă duc eu la culcare”, își zise el. Își aduse atunci aminte că nu ieșise încă afară, așa cum obișnuia în fiecare seară, spre a vedea dacă erau închise toate ușile și ferestrele și dacă fuseseră stinse toate luminile. De când rămăsese stăpânul acelei gospodării, nu lăsase pe seama nimănui acest lucru și nici nu-l trecuse cândva cu vederea. Își luă deci haina și ieși afară în ploaie și vânt.

Găsi totul așa cum trebuia să fie, în afară de ușa șopronului unde ținea fânul și care acum era gol. Ușa fusese deschisă de vânt și dată de perete. Se duse în casă să ia cheia, închise șopronul și puse cheia în buzunar. Se întoarse pe urmă în casă, se dezbracă și își puse haina la foc să se usuce. Nu se culcă totuși nici acum, ci se plimba de colo până colo. Afară era o vreme îngrozitoare. Bătea un vânt rece și tăios și ploaia cu zăpadă. Se gândea la bătrânul său cal care stătea în bătaia vântului și a ploii, fără să fi avut măcar o pătură pe el. O dată ce vechiul său prieten se întorsese pe acele meleaguri, s-ar fi convenit să-i ofere măcar un adăpost.

Tot la acea vreme, Năpârstoc auzi la han o rablă de pendulă bătând ora unsprezece. Plecă atunci să dezlege animalele, ca să le ducă la grajdul gospodăriei țărănești de peste drum. A trecut destulă vreme până să le trezească și să facă toate pregătirile necesare, dar în cele din urmă isprăvi și porni în fruntea convoiului spre casa zgârcitului.

În vremea asta însă omul făcuse inspecția gospodăriei, cum s-a văzut, și încuiase șopronul de fân, astfel că animalele, când ajunseră acolo, găsiră ușa încuiată.

— Până aduc eu cheia, ține-le aici și spune-le să stea liniștite, îi zise prichindelul bătrânului cal, luând-o la fugă.

În mijlocul ogrăzii se opri să chibzuiască bine cum avea să intre în casă. Stând așa acolo, văzu pe drum doi copii, care se opriseră în fața hanului.

Se uită cu atenție și văzu că erau două fetițe. Se duse mai aproape de ele, gândindu-se că i-ar putea fi de folos.

— Haide, nu mai plânge, Britta Maja! zise una din ele. Uite c-am ajuns la han. Putem intra.

Auzind-o spunând aceste cuvinte, Năpârstoc se grăbi să strige:

— Degeaba vreți să intrați în han. E peste putință, că geme de lume! La casa asta n-a tras însă nimeni. Vă sfătuiesc să veniți aici.

Cele două fetițe auziseră deslușit vorbele, dar nu-l vedeau pe cel care

le spusese. Nu le prindea însă mirarea, căci era întuneric beznă. Cea mai mare dintre ele răspunse imediat:

— Nu venim acolo! Stăpânii sunt oameni răi și cărpănoși. Din pricina lor, doar, umblăm cerșetoare pe drumuri.

Poza nils13 [P245]

— O fi cum spuneți voi, dar trebuie să veniți! zise băiatul. Veniți și n-o să vă pară rău!

— Bine, hai să facem o încercare, dar n-o să ne dea voie să intrăm, asta-i sigur, răspunseră fetițele, pășind în ogradă și bătând la ușa casei.

Gospodarul stătea tot lângă vatră și se gândea la cal, când auzi pe cineva bătând în ușă. Se duse să vadă cine era, chibzuind în același timp ca nu cumva să fie ispitit să lase în casă vreun drumeț. Cum descuie însă ușa și o crăpă, o răbufneală de vânt o împinse și o trânti de perete. Ieși afară s-o tragă înapoi, dar când veni iar în casă, fetele și intraseră înăuntru.

Erau două fetițe sărmene, cerșetoare după cum se vedea, cu veșmintele numai zdrențe, lihnite de foame și ude learcă. Mergeau gârbovite de povara traistelor pe care le duceau în spinare, lungi cât ele.

— Ce-i cu voi de umblați așa de târziu noaptea pe drumuri? întrebă gospodarul morocănos.

Cele două fete nu-i răspunseră imediat, punându-și mai întâi traistele la o parte. Se duseră apoi spre el, întinzându-și mânuțele:

— Suntem Ana și Britta Maja de la Engärdet – zise cea mai mare dintre ele – și vă rugăm să ne găzduiți în noaptea asta.

Se feri să dea mâna cu fetele și fu cât pe ce să le dea răvaș de drum, dar își aduse iar aminte de ceva. Engärdet nu era cumva numele unei căsuțe în care locuise o văduvă sărmană cu cinci copilași? Văduva rămăsese însă datoare lui taică-său cu câteva sute de coroane, iar bătrânul ca să-și scoată banii, pusese căsuța în vânzare. Pe urmă văduva plecase în provincia Norrland împreună cu copiii cei mai mari, ca să-și caute acolo de lucru, iar pe cei doi mai mici îi lăsase pe seama comunei.

Această amintire îl amărî. Știa bine că bătrânul fusese judecat foarte aspru de lume că ceruse acei bani, deși i se cuveneau pe drept.

— Ce faceți acuma? întrebă el fetele pe un ton sever. N-ați fost date la azil? De ce umblați haimanale și cerșiți?

— Nu suntem noi de vină, răspunse fata cea mai mare. Oamenii la care stăm ne-au trimis să cerșim.

— Văd că aveți traistele pline, zise țăranul. N-aveți dreptul să vă plângeți. Scoateți ce aveți acolo, mâncați și săturați-vă. Mâncare aici nu puteți căpăta. Gospodinele casei îs duse la culcare. Pe urmă vă puteți trânti colo-n colț lângă vatră, ca să nu vă fie frig.

Apoi le făcu semn fetelor să se depărteze de el. Ochii lui aveau o expresie aproape sălbatică. Îi părea bine că avusese un tată care știuse să se chivernisească. Altfel cine știe dacă n-ar fi trebuit să pribegească și el în copilăria lui cu traista de cerșetor în spate, la fel ca cele două nenorocite!...

N-apucase bine să-l frământa aceste gânduri, că le și auzi repetate cuvânt cu cuvânt de glasul acela pătrunzător și ironic pe care îl mai auzise o dată în aceeași seară. Ascultă iarăși și înțelese numaidecât că nu era la mijloc decât vântul care șuiera pe coș. Era totuși ciudat că gândurile repetate de vânt i se păreau prostesti, nemiloase și mincinoase.

Între timp, cele două fetițe se trântiseră jos pe podeaua tare, ghemuindu-se una într-alta. Nu tăceau însă, ci vorbeau în șoapte.

— Tăceți din gură! strigă el.

Era mânios, de parcă ar fi vrut să le bată.

Șoaptele nu încetară însă. Omul strigă din nou la fete să tacă.

— Când mama a plecat de lângă mine – răspunse cu glas ușor una din copile – i-am făgăduit că în fiecare seară voi spune rugăciunea. Așa am făcut, și eu, și Britta Maja. Imediat ce vom termina rugăciunea, vom tăcea.

Țăranul stătea liniștit, ascultând fetițele spunându-și rugăciunea. Pe urmă începu să se plimbe de colo până colo cu pași mari, frângându-și mâinile, ca și cum s-ar fi căit amarnic.

Calul deșelat și slab ca o umbră! Cele două fetițe ajunse cerșetoare pribege! Ambele nenorociri, opera tatălui său! Bătrânul n-o fi avut poate dreptate în tot ce făcea...

Se așează pe un scaun și-și sprijini capul în mâini. Deodată fața începu să-i tremure și-l podidi plânsul. Se grăbi să-și șteargă lacrimile, dar îi curseră altele. Le șterse și pe ele, dar zadarnic. Izvorul lor nu seca.

Maică-sa deschise ușa de la odăița ei. Gospodarul se grăbi să întoarcă scaunul în așa fel, ca să rămână cu spatele spre ea. Femeia observase însă pesemne că se petrecea ceva neobișnuit. Rămase câțva timp în spatele feciorului, așteptând parcă să-i spună ceva. Se gândea cât de greu e pentru cineva să vorbească despre lucruri care îi apasă sufletul. Putea să-l ajute pe fecioru-său. Din odăița ei văzuse tot ce se petrecuse în casă, așa că nu avea nevoie să întrebe ceva. Se duse încetișor la cele două copile care dormeau, le ridică și le așează în patul ei. Pe urmă se întoarse la cel care plângea amarnic.

— Ascultă, Lars, zise ea, făcându-se că nu-l văzuse plângând. Să mă lași să cresc fetițele astea.

— Cum ai spus, mamă? exclamă el, căutând să-și oprească plânsul.

— De câțiva ani de când taică-tău le-a vândut căsuța, am rămas cu o durere în suflet din cauza copiilor ăstora... Și aceeași durere ai avut-o și tu,

știu eu bine...

Omul nu mai putu să răspundă nimic. Lacrimile îi curgeau șiroaie pe față. Apucă mâna ofilită a bătrânei lui mame și o mângâie cu dragoste.

Deodată sări ca ars, ca și cum s-ar fi speriat de ceva.

— Ce-ar zice tata dacă ar auzi așa ceva?

— Taică-tău a condus gospodăria asta în vremea lui, zise bătrâna. Acum e vremea ta s-o conduci. Cât a trăit, am făcut cum a hotărât el. Tu cată să te arăți așa cum ești!

Feciorul bătrânei rămase atât de uimit la auzul acestor vorbe, încât încetă să mai plângă.

— Eu mă arăt așa cum sunt, zise el.

— Nu, fiule. Tu cauți numai să semeni cu taică-tău, dar firea ta e alta.

În clipa când intraseră în casă cele două fete, Năpârstoc se strecurase după ele, iar pe urmă stătuse pitit într-un ungher întunecos. Nu trecuse mult și zărise cheia de la șopron în buzunarul țaranului.

„Când o da fetele afară – își zicea el – iau cheia și o tulesc și eu”.

Fetele n-au fost date însă afară, așa că băiatul stătea ghemuit acolo în ungher, neștiind ce să facă.

Mama vorbi îndelung cu feciorului. Omul nu mai plângea, iar expresia feței i se făcuse atât de frumoasă, încât părea acum un alt om. Tot mai mângâia mâna veștejită a mamei sale.

— Ei! Acuma putem merge la culcare! zise bătrâna, văzându-l că se liniștește.

— Nu! răspunse el, ridicându-se repede. Mai e un străin pe care trebuie să-l găzduiesc la noapte.

Fără să mai adauge ceva, își puse repede haina, aprinse felinarul și ieși afară. Vântul nu stătuse și era tot așa de frig ca și înainte. Când ajunse totuși în tindă, omul începu să-i zică un cântec cu jumătate de glas. Se întreba dacă bătrânul cal avea să-l recunoască și dacă va fi bucuros să se întoarcă la grajdul în care crescuse.

Ieșind în ogradă, auzi o ușă trântită de vânt.

„E ușa de la șopron. Iar a deschis-o vântul”, își zise el, ducându-se s-o închidă.

Când s-o închidă însă, i se păru că aude foșnet înăuntru. Ce se întâmplase? Năpârstoc ieșise din casă o dată cu el și fugise spre șopronul lângă care lăsase animalele. Acestea nu mai erau însă afară în ploaie. O pală de vânt deschisese ușa șopronului și le ajutase astfel să intre sub acoperiș. Foșnetul auzit de țaran se produsese la intrarea lui Năpârstoc în șopron.

Făcând lumină, omul văzu niște animale întinse pe toată podeaua.

Lângă ele nu se afla nici o ființă omenească. Animalele nu erau legate și se culcaseră pe paie.

Mânios din pricina acelor musafiri nepoftiți, începu să strige și să facă o larmă grozavă, ca să trezească animalele din somn și să le gonească din șopron. Animalele stăteau însă liniștite, nevoind parcă să le fie tulburată odihna. Singurul care se ridică fu un cal bătrân ce se duse încet spre el.

Țăranul amuți. Recunosc calul pe loc. Întinse felinarul spre el și calul veni atunci mai aproape, punându-și capul pe umărul lui.

Fostul stăpân începu să-l dezmierde.

— Căluțul meu! Căluțul meu! zise el. Ce au făcut din tine?... Da, dragul meu, am să te răscumpăr. N-o să mai ai nevoie să pleci de la mine. O să ai tot ce vrei, căluțul meu drag. Prietenii pe care i-ai adus cu tine pot să rămână aici. Tu însă mergi cu mine în grajd. Acuma pot să-ți dau să mănânci cât ovăz o să vrei, fără să mă feresc de nimeni. Nu ești chiar așa de prăpădit, o să te întremezi, n-avea grijă! Și o să fii iarăși cel mai frumos cal din piața bisericii. Da, căluțul meu drag. Da! Da!

● NĂBOIUL ●

A doua zi era vreme frumoasă. E drept că bătea un vânt destul de puternic dinspre apus, însă lumea era bucuroasă de acest lucru, căci vântul usca drumurile desfundate de ploaia torențială din ajun.

Cei doi copii din Smoland, Osa, păzitoarea de găște și micul Mats, sosiră pe un drum care ducea din Södermanland spre Närke. Drumul mergea de-a lungul țărmlui de miazăzi al lacului Hjälmar, iar copiii se uitau la gheața ce acoperea mai tot lacul. Soarele de dimineață își revărsase lumina peste gheață, care nu părea negricioasă și neplăcută la vedere, cum e gheața de obicei primăvara, ci strălucea albă și îmbietoare. Cât puteau să vadă copiii cu ochii, era tare și uscată. Apa de ploaie se scursese printre copaci și crăpături sau fusese absorbită. Micii drumeți nu vedeau decât gheața în toată splendoarea.

Ei călătoreau spre miazănoapte și se gândeau de câtă cale ar fi fost scutiți dacă ar fi tăiat de-a curmezișul marele lac, în loc să-l înconjoare. Știau, firește, că gheața de primăvară e primejdioasă. Cea din fața lor părea totuși să le ofere deplină siguranță. Vedeau că lângă țărml era groasă de câteva degete. Descoperiră chiar o potecă pe care puteau să apuce, iar țărml celălalt li se păru atât de aproape, încât socoteau că n-ar fi avut de mers decât un ceas, nu mai mult.

— Hai să facem o încercare! zise micul Mats. Dacă om avea grijă să nu cădem în vreo copcă, atunci o să fie bine.

Porniră deci pe gheață cu inima ușoară. Gheața nu era chiar atât de

lunecoasă, ci numai bună de umblat pe ea. Vezi însă că deasupra gheții era mai multă apă decât bănuiseră copiii, iar pe alocuri apa plescăia prin crăpături. Prin astfel de locuri trebuia mers cu multă prevedere, lucru ce nu era greu ziua, pe lumină.

Copiii înaintau cu ușurință și își spuneau mereu că fuseseră foarte deștepți luând-o pe gheață, în loc să-și continue calea pe drumul desfundat de ploaie.

Merseră ei ce merseră și ajunseră în apropierea insulei Vin. Acolo îi zări o bătrână pe fereastra casei în care locuia. Ea ieși afară, le făcu semn cu mâinile și le spuse ceva, să-i prevină să nu înainteze mai departe. Ei nu vedeau însă nici o primejdie în fața lor. Își ziseră că ar fi fost o prostie din partea lor să părăsească drumul pe gheață, când totul mergea așa de bine.

Trecură deci pe lângă insula Vin și mai aveau de mers cale de încă o milă. Apăria pe acolo era atât da mare, încât ei fură nevoiți să facă ocoluri lungi, lucru care de altfel îi desfăta.

Se luau, la întrecere să descopere unde era gheața mai bună. Nu erau nici oboșiți, nici flămânzi. Ziua era doar lungă, așa că râdeau de câte ori întâmpinau piedici noi.

Uneori își aruncau privirea spre țărmul celălalt. Părea să fie destul de departe, deși merseseră un ceas întreg pe gheață. Se mirau că lacul era așa de lat.

— Parcă fuge țărmul de noi, zise micul Mats.

Nimic nu-i apăra de vântul care bătea dinspre apus cu tot mai multă putere. Își strângeau cât puteau hainele pe ei și se mișcau cu mare greutate. Vântul rece era primul neajuns de care se loveau în călătoria lor.

Ceea ce îi uimea era faptul că vântul vuia strașnic, parcă ducea cu el zgomotul unei mori sau al unui atelier mecanic. Or astfel de lucruri nu existau pe toată întinderea gheții.

Erau acum la apus de marea insulă Valen și li se părea că erau aproape de țărmul de miazănoapte. Vântul se întetea însă și zgomotul de care era însoțit deveni și mai puternic, începând să-i neliniștească.

Li se păru deodată că zgomotul auzit de ei era pricinuit de valurile aruncate cu putere spre țărm, dar și acest lucru era cu neputință, căci lacul părea acoperit în întregime cu gheață.

Se opriră totuși să cerceteze împrejurimile. Observară atunci, hăt departe, spre apus, unde se aflau insula Björnön și ostrovul Göksholmslandet, un dig alb care traversa lacul. La început crezură că era o creastă de zăpadă de-a lungul unui drum, dar pe urmă își dădură seama că nu era decât spuma unui val uriaș înălțat deasupra gheții.

Văzând așa, se luară de mână și începură să alerge fără să spună nici

un cuvânt. Lacul era dezghețat în întregime spre apus, iar lor li se păruse că dunga de spumă înainta cu repeziciune spre răsărit. Nu știau dacă gheața se va sparge în toate părțile sau ce avea să se întâmple. Înțelesesă totuși că erau în primejdie.

Într-un rând li se păru că gheața se ridica chiar pe locul pe unde alergau ei, că se ridica și cobora iar, ca și când ar fi împins-o ceva pe dedesubt. Pe urmă se auzi o pocnitură surdă în gheață, după care deasupra ei se iviră crăpături în toate direcțiile. Copiii vedeau cu groază cum crăpăturile se răspândeau cu iuțelă pe toată suprafața gheții.

Urmară câteva clipe de liniște. Apoi gheața începu iar să se ridice și să coboare. Crăpăturile se lărgeau și apa țâșnea prin ele. Ajunseră îndată atât de largi, încât gheața începu să se desfacă în sloiuri mari.

— E năboi! zise micul Mats.

— Da, da, e năboi, dragă Mats – zise fata – dar tot mai putem ajunge la țärm. Să ne grăbim!

De fapt, vântul și valurile nu mai aveau mult de furcă până să desprindă toată gheața de pe lac. Partea cea mai grea fusese făcută prin spargerea ei în bucăți, dar toate aceste bucăți trebuiau să fie împărțite din nou și izbite unele de altele, ca să poată fi zdrobite și făcute una cu apa. Mai rămăsese încă o întindere destul de mare de gheață tare și fixă, care alcătua câmpuri largi, neatînse.

Cea mai mare primejdie pentru copii era însă faptul că nu puteau cuprinde cu privirea tot întinsul gheții. Nu vedeau unde erau crăpăturile mai largi, ca să le poată ocoli. Nici nu știau unde se aflau sloiurile mari care să-i poată duce. Rătăceau de aceea încoace și-ncolo, fără țintă. În loc să se apropie de țärm, mergeau spre mijlocul lacului. Îngroziți de trosniturile gheții, se opriră în cele din urmă și începură să plângă.

Auziră atunci un vâjâit prin văzduh și văzură trecând pe deasupra un stol de găște sălbatice. Acestea strigau de nu mai puteau și din gâgâitul lor cei doi copii deslușiră cuvintele următoare:

— Luați-o la dreapta, la dreapta, la dreapta!.

O porniră pe gheață, urmând acest sfat, dar nu trecu mult și iar nu mai știură ce să facă în fața unei crăpături mari.

Gâștele începură să strige atunci iar deasupra lor și copiii deslușiră în gâgâitul lor cuvintele:

— Stați pe loc unde sunteți! Stați pe loc unde sunteți!

Copiii nu-și spuneau nimic auzind acele strigăte, ci stăteau liniștiți, așa cum erau sfătuiți. Nu trecu mult și sloiurile se apropiară unul de altul, așa că ei putură trece peste crăpătură. Se luară apoi de mână și porniră în grabă mai departe. Se temeau, nu numai de primejdie, ci și de ajutorul pe

care-l căpătaseră.

Trecu ce mai trecu și iar se aflară în încurcătură. Auziră atunci un glas răzbătând până jos la ei:

— Drept înainte! Drept înainte! Drept înainte!

Au mai mers astfel o jumătate de ceas și au ajuns la capul Lunger, unde au părăsit gheața și au ieșit prin vad la țärm. Primejdia băgase atâta spaimă în ei, încât, ajungând pe uscat, nici nu se mai întoarseră să vadă lacul, pe care valurile începuseră a rostogoli sloiurile, ci porniră imediat mai departe. După ce merseră o bucată de vreme pe capul Lunger, Osa se opri deodată și zise:

— Așteaptă-mă puțin aici, dragă Mats. Am uitat un lucru.

Ea se duse repede pe țärm. Acolo își scotoci traista și scoase în cele din urmă din ea un galent pe care îl așezi pe o piatră, unde putea fi văzut destul de bine. Se întoarse apoi la fratele ei, fără să se uite nici măcar o clipă în juru-i.

N-apucase bine să plece înapoi, și o găscă mare, albă, se lăsă ca un fulger din văzduh, înșfăcând galentul și înălțându-se iarăși cu aceeași iuțeală.

● ÎMPĂRȚEALA MOȘTENIRII ●

După ce găștele sălbatice i-au ajutat pe cei doi copii, Osa, păzitoarea de găște, și micul Mats, pe lacul Hjälmar, n-au mai stat nici o clipă prin locurile acelea, ci au pornit înainte spre miazănoapte, ajungând în provincia Västmanland. Acolo au coborât pe un ogor mare din comuna Fellingsbro, pentru a se odihni și a-și căuta hrană.

Băiatul era și el flămând, însă căuta zadarnic ceva de mâncare. Privind în toate părțile, zări în apropiere pe câmp niște oameni care arau. Oamenii opriră tocmai atunci plugurile și se așezaseră jos să ospăteze. Năpârstoc o luă la fugă într-acolo și se furișă lângă cei doi oameni. Nădăjduia că, după ce vor fi isprăvit de mâncat, va putea găsi câteva fărâmituri sau un coltuc de pâine.

În vecinătatea câmpului era un drum pe care mergea un moșneag. Văzându-i pe cei doi plugari, el se apropie de ei:

— Aș vrea să ospătez și eu cu dumneavoastră, zise bătrânul, dându-și traista jos și scoțând din ea pâine și unt. Nu e plăcut deloc să mănânci singur pe marginea drumului.

Intră pe urmă în vorbă cu cei doi plugari, care aflară că moșneagul era un miner din districtul minier Norberg. Nu mai lucra acum. Era prea bătrân ca să se cațere pe suitorii minei, dar locuia într-o căsuță din apropierea ei.

La Fellingsbro avea o fată măritată, la care tocmai fusese și care îl rugase să se mute acolo, ceea ce bătrânul nu putea să facă.

— Va să zică, dumneata, moșule, crezi că aici nu-i bine ca la Norberg? ziseră țărani zâmbind, căci știau bine că Fellingsbro e una din comunele cele mai mari și mai bogate din țară.

— Să stau pe un șes ca ăsta? răspuse bătrânul cu un gest de silă, ca și cum nici nu putea fi vorba de așa ceva.

Începură apoi să discute prietenește problema celui mai bun loc din Västmanland, unde se putea trăi mai bine. Unul din plugari se născuse la Fellingsbro și vorbi însuflețit despre șes, dar celălalt era de fel din părțile orașului *Västeros*⁴¹ și era de părere că țărmurile lacului Mälär, cu ostroavele lor împădurite și cu promontoriile lor frumoase erau cele mai bune locuri ale țării. Bătrânul nu se lăsă totuși convins; și, ca să le arate că avea dreptate, îi rugă să asculte o poveste pe care o auzise și el de la alții mai în vârstă, în tinerețea lui.

— Aici, în Västmanland, trăia pe vremuri o bătrâna care se trăgea dintr-un neam de uriași. Era atât de bogată că stăpânea toată țara. Ducea, bineînțeles, o viață de huzur, însă avea pe suflet un mare necaz, neștiind cum avea să-și împartă averea între cei trei feciori ai ei. De cei doi mai mari nu prea îi păsa. Cel mai mic însă era copilul ei răsfățat. Bătrâna voia ca el să primească partea cea mai mare a moștenirii, dar se temea în același timp să nu se iște nemulțumiri între el și frații lui, când aceștia ar fi băgat de seamă că mama lor nu le împărțise averea în mod egal.

Într-o zi bătrâna a simțit că moartea i se apropia fără să fi luat o hotărâre. Atunci ea și-a chemat pe tustrei feciorii, ca să stea de vorbă cu ei în privința moștenirii.

— Eu mi-am împărțit întreaga avere în trei loturi – zise ea – și rămâne acuma ca fiecare din voi să și-l aleagă pe care-l vrea. Primul lot cuprinde toate dumbrăvile de stejar, toate ostroavele cu păduri și toate izlazurile înflorite, pe care le-am strâns laolaltă în jurul lacului Mälär. Cel care va alege acest lot va avea pășune bună pentru oi și vaci pe izlazuri, iar pe ostroave va avea lemne de tăiat și se va putea ocupa cu grădinăritul. Țărmurile au multe golfuri unde se pot face transporturi cu vase de tot felul. La gurile râurilor ce se varsă în lac se pot construi porturi minunate. Cred deci că pe meleagurile acestui lot vor fi clădite sate și orașe. Cui le va stăpâni nu-i va lipsi nici locuri bune de arătură, deși pământul e prea fărâmițat. Copiii vor trebui însă să se învețe de timpuriu să meargă pe apă de la un ostrov la altul, ca să poată ajunge buni marinari și să plece prin țări străine să adune de acolo bogății. V-am spus acuma care e primul lot. Ei! Ce ziceți despre el?

⁴¹ Västeros - (pron. Ve'ster-o's) oraș situat într-unul din golfurile lacului Mälär.

Toți feciorii fură de acord că lotul acesta era minunat și că oricare din ei l-ar fi căpătat se putea socoti fericit.

– Da, n-are nici un cusur – zise bătrâna coborâtoare din uriași – dar nici al doilea nu e rău. În el am adunat tot pământul șesului și toate ogoarele mele de pe câmp deschis, așezând un câmp lângă altul de la Mălar până sus în Dalecarlia. Cine va avea parte de acest lot nu cred că se va căi. Va putea să cultive câte grâne îi va pofti inima și să-și dureze case mari pe întinsul lui. Atât el, cât și urmașii lui vor trăi liniștiți și își vor câștiga pâinea ușor. Ca să nu fie șesul mlăștinos, am săpat câteva șanțuri mari, unde am crezut de cuviință, iar unele din ele au căderi de apă numai bune pentru mori și forje. De-a lungul șanțurilor am pus maluri cu pietriș pe care pot crește păduri pentru lemne de foc. V-am spus acum care este al doilea lot și cred că acela care l-o căpăta o să aibă toate motivele să fie mulțumit.

Cei trei feciori fură de aceeași părere și mulțumiră mamei lor că rânduise treaba atât de bine pentru ei.

– Am căutat să fac cum am putut mai bine – a zis bătrână – dar acum ajung la partea care mi-a cășunat cel mai mult necez. Căci, să vedeți, dragii mei copii. Când am pus toate pădurile, izlazurele și dumbrăvile de stejar într-un lot și toate ogoarele și pământurile deștelenite în cel de al doilea, urmând să adun restul pentru al treilea, am băgat de seamă că nu mi-au mai rămas din toată averea decât niște păduri de pini și de brazi, niște creste și vârfuri de munți, niște stânci, niște tufișuri slabe de ienupăr, câteva pădurici de mesteacăn și câteva lacuri mici. Mi-am zis atunci cu strângere de inimă că nimeni dintre voi nu o să fie mulțumit de așa ceva. Oricum, eu am strâns toate sărăciile astea și le-am rânduit în partea de apus a șesului. Mă tem însă că cel care va alege acest lot n-o să aibă parte de altceva decât de sărăcie. Nu va putea să aibă alte vite decât oi și capre. Încolo va trebui să pescuiască pe lacuri și să vâneze în pădure, ca să-și facă rost de hrană.

Sunt și destule căderi de apă cu ajutorul cărora vor putea fi pornite oricâte mori, însă mă tem că stăpânul lor n-o să aibă altceva de măcinat decât scoarță de copaci. În afară de asta, o va duce greu din pricina lupilor și a urșilor care nu vor lipsi pe pământurile lui necultivate. Iată deci din ce e alcătuit al treilea lot. Știu bine că nu poate fi asemuit cu celelalte două, și dacă n-aș fi atât de bătrână, aș fi făcut o nouă împărțeală, dar asta nu mai e cu putință. Iar acum, în clipa cea din urmă a vieții mele, sunt zbuciumată, neștiind căruia din voi să-i dau lotul cel mai rău. Ați fost tustrei copii buni și nu vreau să nedreptățesc pe nici unul din voi.

După ce bătrână a povestit cum stau lucrurile, s-a uitat cu spaimă la feciori. Nu mai ziceau ca înainte că făcuse împărțeală dreaptă, și că avusese grijă de ei. Tăceau chitic și se vedea bine că oricare din ei ar fi căpătat lotul de pe urmă ar fi rămas tare cătrănit.

Prâslea, care ținea cel mai mult la maică-sa, nu putea răbda s-o vadă

chinuindu-se atât, și zise:

— Nu te necăji, măicuță, din pricina asta! Pune capul jos și adormi liniștită. Dă-mi-l mie lotul acela rău, că n-o să mă plâng și nici n-o să mă căiesc. În schimb o să caut s-o scot la capăt și, oricum o să-mi meargă, n-o să am ciudă pe tine că ceilalți doi au căpătat o moștenire mai bună decât a mea.

Auzindu-l spunând aceste cuvinte, bătrână s-a liniștit, i-a mulțumit din suflet și l-a sfătuit peste măsură. Cât despre împărțeala celorlalte două loturi, nu mai avea de ce-și bate capul, căci erau aproape la fel de bune.

După ce s-a rânduie astfel totul, bătrâna i-a mulțumit încă o dată lui prâslea, spunând că se așteptase s-o ajute chiar el, ca să nu se stârneasă dihonie între frați. Îl rugă apoi ca atunci când s-o duce pe locurile pustii pe care le primise ca moștenire, să-și aducă aminte de marea dragoste pe care i-o purtase.

Pe urmă a închis ochii și a murit. După ce au îngropat-o, feciorii s-au dus să-și vadă fiecare ce era acum al său. Cei doi frați mai mari nu puteau să fie, de bună seamă, decât foarte mulțumiți.

Al treilea s-a dus și el pe locurile date în stăpânirea lui, convingându-se că maică-sa spusese adevărul, căci mai toate nu erau altceva decât vârfuri stâncoase de munte și lacuri mici. Pe urmă însă începu să vadă că stâncile aveau pe alocuri o înfățișare ciudată. Cercetându-le mai bine, descoperi că erau străbătute mai pretutindeni de vine de minereu. Era mult fier pe proprietățile lui, dar și argint și aramă în cantitate destul de mare. Înțelese atunci că bogăția pe care o căpătase era mai mare decât a fraților săi și începu să priceapă din ce în ce mai bine care fusese tâlcul împărțelii făcute de către mama lor.

● ÎN BERGSLAGERNA ●

Gâștele sălbatice au avut o călătorie grea. După ce s-au ospătat pe ogoarele de la Fellingsbro și-au pus în gând să zboare spre miazănoapte pe deasupra Västmanlandului. Dar nu și-au putut urma gândul, din pricină că vântul se întetise și le-a dus spre răsărit până la granița provinciei Uppland.

Zburau la o mare înălțime, dar cu toate acestea vântul le împingea cu destulă putere. Năpârstoc se uita în jos să vadă cum arată Västmanlandul, dar nu fu în stare să deslușească prea multe lucruri. Observă că în partea de răsărit a provinciei pământul era șes. Nu pricepea totuși ce erau brazdele și liniile care străbăteau șesul de la miazănoapte spre miazăzi. Păreau ciudate prin faptul că erau toate aliniate și cu spații egale între ele.

— Pământul de aici e vrâstat ca șorțul mării, zise băiatul. Ce-or fi dungile astea oare?

— Sunt râuri, creste de munți, drumuri și căi ferate, răspunseră gâștele

sălbatică. Râuri, creste de munți și căi ferate.

Așa și era în adevăr. Pe când erau împinse spre răsărit, au zburat mai întâi peste Hedström, care curge printre doi munți, fiind însoțit de o cale ferată. Au ajuns pe urmă la râul Kolbäck, care are de asemenea pe una din laturi o cale ferată, iar pe cealaltă un șir de munți și o șosea. Au întâlnit apoi râul Svarto, tot cu munți și șosele pe laturi, râul Lillo, lângă piscul Badelund și râul Sago, acesta din urmă având o șosea și o cale ferată pe malul drept.

„Niciodată în viața mea n-am văzut atâtea drumuri care să vină din aceeași parte! se minună băiatul. Pesemne că pe ele se transportă multe mărfuri în susul țării!”...

Lucrul acesta i se părea în același timp ciudat, întrucât el avea credința că dincolo de Västmanland era sfârșitul Suediei. Ce mai rămânea din țară nu putea fi, după Năpârstoc, decât pădure și pustiu.

Când găștele sălbatică fuseseră duse de vânt până la râul Sago, Akka își dăduse seama că ajunseseră în altă parte decât cea dorită de ea, așa că-și întorsese cârdul din drum, luând-o înapoi spre apus, împotriva unui vânt puternic care le îngreuna zborul. Găștele au trecut astfel din nou pe deasupra șesului vrâstat, urmându-și calea prin partea apuseană a provinciei, alcătuită din munți împăduriți.

Cât timp mersese pe deasupra șesului, Năpârstoc stătuse aplecat peste gâtul găscanului, ca să poată privi în jos. Când se isprăvisse însă șesul și văzuse dedesubt întinderi mari de păduri, se ridicase spre a-și putea odihni ochii; acolo unde pământul era acoperit cu păduri nu prea avea de obicei multe lucruri de văzut.

Pe când găștele zburau deasupra munților împăduriți și a unor lacuri mici, băiatul auzi jos pe pământ un scârțâit care semăna cu un plânset. Cum nu putea să-și dea seama despre ce era vorba, se aplecă din nou. În acest timp găștele nu aveau o viteză prea mare, din pricină că mergeau împotriva vântului, așa că băiatul putea să vadă deslușit peisajul de sub el. Cel dintâi lucru pe care îl observă fu o gaură neagră căscată în pământ. Deasupra găurii era montat un elevator construit din butuci grosolani, iar acesta scotea la suprafață cu scârțâituri prelungi un butoi plin cu bucăți de piatră. De jur împrejur se aflau grămezi înalte de piatră, într-un șopron duduia o mașină cu aburi, iar niște femei și niște copii stăteau în cerc pe pământ și sortau pietre. Pe o șosea se vedeau niște căruțe încărcate cu pietre de pavat, iar la marginea pădurii niște locuințe mici muncitorești.

Neînțelegând ce erau toate astea, băiatul strigă în jos cât îl ținea gura:

— Ce-i acolo, de ce se scot atâtea pietre din pământ?

— Ce neghiob! Ce neghiob! Începură a ciripi vrăbiile, care erau la ele acasă prin acele locuri și le cunoșteau bine. Nu-i în stare să facă deosebire între minereul de fier și piatră! Nu-i în stare să facă deosebire între

minereul de fier și piatră!

Abia atunci pricepu Năpârstoc că era vorba de o mină. Fu destul de dezamăgit, căci el crezuse până atunci că numai sus pe munți se găsesc mine, pe când cea de aici se afla în plin șes, între două șiruri de munți.

După ce cârdul de găște trecu de mină, băiatul zări dedesubt munți acoperiți cu păduri de brad și de mesteacăn, lucruri pe care le mai văzuse de atâtea ori și înainte. Dar tot atunci simți încingându-l o căldură mare, care urca de jos și se uită să vadă de unde venea.

Sub el se înălțau mormane mari de cărbuni și minereu, iar în mijlocul acestora se afla o clădire înaltă cu opt laturi, de culoare roșie, din care se ridica la cer o pălălaie de flăcări.

La început, băiatul nu putu să creadă altceva decât că era vorba de un incendiu grozav. Văzu însă pe urmă oameni care umblau foarte liniștiți prin apropiere, nestânjeniți câtuși de puțin de foc, lucru pe care nu-l înțelegea defel.

— Ce loc o fi acela unde nimănu-i pasă că o casă arde în flăcări? strigă Năpârstoc spre pământ.

— Uite-l, uite-l! I-e teamă de foc! ciripiră pițigoii de la marginea pădurii, care știau foarte bine ce se petrece în vecinătatea lor. Habar n-are că minereul se topește, pentru a se scoate fierul din el! Prostănacul! Nu-i în stare să facă deosebire între flacăra unui furnal și flacăra unui incendiu!...

Furnalul rămase apoi în urma găștelor și băiatul privea acum din nou drept înainte, încredințat că nu mai avea ce să vadă prin acel ținut păduros. Nu trecu însă mult și auzi de jos, de pe pământ un zgomot îngrozitor.

Uitându-se într-acolo, văzu mai întâi un șuvoi mic de apă care cădea cu repeziciune pe povârnișul unui munte. Lângă căderea de apă se afla o clădire mare cu acoperiș negru și cu un coș înalt, din care ieșea un fum gros, amestecat cu scânteii. În afara clădirii se vedeau blocuri și drugi de fier, precum și niște adevărați munți de cărbune. De jur împrejur, pe o mare întindere, pământul era negru și drumuri negre porneau în toate părțile. Din clădire se auzea o larmă de nedescris. Duduia și trosnea. Parcă cineva încerca să se apere cu lovituri puternice de o fiară care urla de te lua groaza. Ciudat era însă faptul că nimănu-i păsa de cele ce se petreceau acolo. La o mică depărtare se zăreau printre pomii înverziți case ale muncitorilor, iar mai încolo se înălța un conac mare, alb. Pe scările caselor se jucau foarte liniștiți copiii, iar pe alea din fața conacului se preumblau tacticos niște oameni, lucru care-l miră foarte mult pe băiat.

— Ce loc o fi ăsta, unde nimeni nu se sinchisește că se bate lumea într-o casă?! strigă Năpârstoc spre pământ.

— Ha, ha, ha! Uite-l că habar n-are! Ha, ha, ha! se strică de răs o coțofană. Nu se bate nimeni. E Fierul care ciocănit trosnește...

Rămase apoi în urmă și forja. Băiatul privi iarăși înainte, crezând că nu avea ce să mai vadă jos prin acele meleaguri păduroase.

După ce mai străbătu văzduhul o bucată de vreme, auzi bătând un clopot și se uită din nou în jos, să vadă de unde venea acel zvon. Năpârstoc zări atunci pe pământ o gospodărie țărănească cum nu mai văzuse alta la fel până atunci. Casa propriu-zisă nu era cine știe ce: o clădire lungă și roșie, cu un singur cat. Ceea ce îl mira însă erau dependențele mari și solide de lângă ea. Băiatul știa cam câte acareturi are o gospodărie. Aici însă erau de două, dacă nu chiar de trei ori mai multe. Nu-și închipuise niciodată că avea să vadă într-o zi atâtea clădiri laolaltă. Nici nu-i dădea prin minte ce s-ar fi putut păstra în ele, căci în jurul gospodăriei nu erau ogoare deloc. De văzut, văzuse el câteva petice de pământ arat lângă păduri, dar, pe de o parte, peticele acelea erau atât de mici, încât abia puteau fi numite ogoare, iar pe de alta, pe fiecare din ele se afla câte un hambar în care să poată fi păstrate roadele strânse acolo.

Pe acoperișul grajdului, sub o glugă ce-l ferea de ploi și zăpezi, era un clopot care îi chema pe ai casei la masă. De la acel clopot se auzea dangătul. Iar cei ce se duceau spre bucătărie alcătuiau un adevărat alai.

— Ce lume o fi asta care-și face case așa de mari într-o pădure în care nu-s ogoare? strigă Năpârstoc spre pământ.

Cocoșul se sui pe o movilă de gunoi și-i răspunse imediat:

— Aici e o veche gospodărie minieră! O veche gospodărie minieră! strigă el. Ogoarele sunt sub pământ! Ogoarele sunt sub pământ!

Băiatul înțelese atunci că ținutul păduros deasupra căruia zbura nu era unul care să nu merite a fi luat în seamă, ci dimpotrivă. Păduri și munți se găesc, ce-i drept, în toate părțile, însă era surprinzător câte lucruri interesante se aflau ascunse în adâncul aceluia ținut.

Erau câmpuri unde minereul se scoate de la suprafață, cu elevatoarele, pământul fiind ciuruit de puțuri. Altele se aflau în adâncime, în plină activitate, ale căror detunături se ajungeau până sus la găștele sălbatice și în apropierea cărora, la marginea pădurii, se vedeau sate întregi cu locuințe muncitorești. Forje vechi, părăsite, prin ale căror acoperișuri sparte băiatul putea să vadă ciocane mari și cuptoare înalte, precum și forje cu instalații moderne, în care se lucra de zor, ciocanele făcând să duduie pământul, se aflau presărate peste tot. În cuprinsul pădurilor erau orășele liniștite cărora parcă nici nu le păsa de zgomotul din jurul lor. În văzduh stăteau spânzurate funiculare pe care circulau încet corfe încărcate cu minereu. La toate căderile de apă se auzeau zbârnâind o sumedenie de roți. Pădurile erau străbătute de cabluri electrice. Trenuri lungi de tot, cu șaiszeci până la șaptezeci de vagoane, veneau încărcate, ba cu minereu și cărbuni, ba cu drugi și cu tablă de fier sau cu sârmă.

Văzând atâtea lucruri, Năpârstoc nu mai putu să tacă.

— Cum se cheamă țara asta în care nu crește decât fier? întrebă el, deși știa prea bine că păsările de jos își vor bate joc de el.

O bufniță bătrână, care dormea într-un bordei părăsit, sări atunci ca arsă din somn. Întinzându-și capul rotund, ea strigă cu un glas fioros:

— Uhu, uhu, uhu! Ținutul ăsta se cheamă Bergslagerna. Dacă n-ar fi crescut fier prin părțile astea, n-ar fi trăit în ele decât bufnițe și urși!

● UZINA METALURGICA ●

Joi, 28 aprilie.

În ziua în care găștele sălbatice zburaseră pe deasupra regiunii Bergslagerna, bătuse mai tot timpul un vânt puternic dinspre apus. Cum încercară să ia direcția spre miazănoapte, fură împinse spre răsărit. Akka avea însă credința că Smirre hoinărea prin părțile răsăritene ale ținutului, așa că nu voia cu nici un preț să meargă într-acolo, ci se întorcea mereu din drum, silindu-se din toate puterile să ajungă înapoi spre apus. Din această cauză, cârdul înainta încet și se afla încă deasupra regiunilor miniere ale Västmanlandului în cursul după-amiezii.

Spre seară, vântul se potoli deodată, iar călătoarele obosite începură să tragă nădejde că vor avea parte câțva timp de un zbor ușor înainte de asfințitul soarelui. Dar nu după mult se iscă o nouă vijelie, mai puternică, și găștele fură zvârlite ca niște mingi. Băiatul, care stătuse până atunci fără nici o grijă și nu se așteptase la nici o primejdie, se ridică degrabă de pe spatele găscanului și se aruncă în gol.

Mic și ușurel cum era, nu putea să se prăbușească la pământ pe un vânt care bătea cu atâta putere. Merse o bucată de vreme dus de vânt, dar pe urmă coborî încet, cu întreruperi scurte și dese, ca o frunză care cade din copac.

„Păi nu e chiar așa de primejdios să te arunci de sus!”... își zicea el pe când cădea. „Vin la pământ așa de încet, parc-aș fi o bucățică de hârtie. N-am nici o grijă! Gâscanul Martin o să coboare îndată după mine și-o să mă urce iar sus...”

Cum ajunse la pământ, primul lucru pe care-l făcu fu să-și scoată scufia de pe cap și s-o fluture cu mâna, că să vadă găscanul unde era.

— Aici sunt! Tu unde ești? Aici sunt! Tu unde ești? strigă el, aproape uimit că găscanul Martin nu se și afla lângă el.

Gâscanul cel alb nu se ivea însă deloc și nici cârdul de găște sălbatice nu se zărea pe cer. Parcă dispăruse cu desăvârșire.

Acest lucru i se păru cam ciudat, însă nu-i era teamă și nici nu era

neliniștit. Nici prin gând nu-i trecea că mama Akka sau găscanul Martin l-ar fi părăsit. De vină era numai vântul, care împinsese găștele cine știe unde. Năpârstoc era sigur: imediat ce vor izbuti să se întoarcă, zburătoarele vor veni să-l ia și pe el.

Ce se întâmplase însă cu el? Unde se afla oare? Până nu de mult se uitase pe cer după găște, dar acum căta cu atenție în jur. Nu căzuse pe un câmp neted, ci într-o văgăună adâncă și largă de munte sau ce naiba o fi fost! Era un soi de încăpere mare cu pereții aproape verticali și fără nici un acoperiș. Pe fundul ei se aflau niște blocuri mari de piatră, între care creșteau mușchi și afini, precum și mesteceni pitici. Ici și colo, pe pereți se vedea câte o ieșitură, cu câteva trepte dărăpănite. Pe una din laturi se deschidea o boltă neagră, care părea să răspundă departe în adâncul muntelui.

Năpârstoc nu zburase însă degeaba o zi întreagă pe deasupra regiunii Bergslagera. El înțelese repede că văgăuna cea mare se datora faptului că oamenii scosese pe vremuri minereu din acel loc. „Voi căuta totuși să mă cațăr iar până sus la suprafața pământului, își zise el. Altfel mă tem că tovarășii mei de drum o să-mi piardă urma”.

Tocmai se cățara pe peretele văgăunii, când cineva îl apucă de spate. Auzi apoi un glas aspru mormăindu-i la ureche:

– Cine ești tu?

Năpârstoc se întoarse repede. În prima clipă, de uluială, i se păru că avea înaintea lui un bolovan mare, acoperit cu mușchi de culoare cafenie. Băgă însă repede de seamă că bolovanul acela avea picioare late pe care putea că meargă, cap, ochi și un bot mare, de unde ieșeau niște mormăituri.

Nu răspunse nimic și nici animalul nu părea să aștepte vreun răspuns. Îl trânti la pământ, îl rostogoli de câteva ori cu piciorul și îl adulmecă. Era cât pe-acți să-l înghită, dar se răzgândi și începu să strige:

– Mormăilă, Bombănilă, feții mei, veniți încoace să vă dau ceva bun de mâncare!

Se iviră atunci pe dată niște pui zbârliți, care, abia se țineau pe picioare și aveau blana moale ca niște cățeluși.

– Ce-ai găsit, mamă ursoaică? Arată-ne și nouă! Arată-ne și nouă! strigară ursuleții.

„Aha! Am dat peste urși!” își zise Năpârstoc. „Mă tem atunci că jupânul Smirre n-o să mai aibă nevoie să-și dea osteneala să umble după mine. N-o să mai aibă prilejul...”

Ursoaica îl împingea pe băiat cu laba spre ursuleți. Unul din aceștia îl înhăță și fugi cu el. Nu-l mușcă însă tare, căci era jucăuș și voia să se desfete puțin cu băiețelul înainte de a-i veni de hac. Celălalt se luă după el să-l prindă pe Năpârstoc, dar căzu drept peste capul celui care îl ducea. Se

rostogoliră apoi unul peste altul, mușcându-se, zgâriindu-se și mormăind.

Băiatul scăpă atunci din ghearele puilor de urs și fugi spre peretele văgăunii, începând să se cațere pe el. Cei doi ursuleți se luară după el, se cățărara sprinteni pe perete, îl ajunseră și-i trântiră jos pe mușchi ca pe o minge.

Poza nils14 [P265]

„Înțeleg acum ce pățește un biet șoricel când încape în ghearele pisicii!” își zise băiatul.

Încercă de câteva ori să fugă. Se furișă prin crăpăturile văgăunii, se piti după pietre, se cațără pe mesteceni, dar totul fu zadarnic. Oriunde se refugia, ursuleții îl dibuiau. Cum îl prindeau, îi dădeau drumul să fugă iar, ca să se desfete cu el, și apoi îl înhățau din nou.

În cele din urmă, Năpârstoc se simți atât de obosit și-i fu așa de lehamite de soarta care-l aștepta, încât se trânti jos la pământ.

– Hai, fugi! mormăiră ursuleții. Altfel te mâncăm!

– N-aveți decât! răspuse Năpârstoc Nu mai pot fugi.

Ursuleții se duseră atunci la mama lor:

– Mamă ursoaică, mamă ursoaică! Nu vrea să se mai joace cu noi, se plânseră ei.

– Luați-l atunci și împărțiți-l pe din două! zise ursoaica.

Auzind acestea, pe băiat îl cuprinse teama și începu imediat să se joace iar.

Când veni vremea de odihnă și ursoaica își chemă puii la culcare, aceștia se distraseră atât de bine, încât aveau chef să continue joaca și a doua zi. Îl așezară pe băiat între ei și puseseră lăbuțele deasupra lui, ca să nu se poată mișca fără să-i trezească. Ursuleții adormiră repede și băiatul se gândea să prindă clipa nimerită ca s-o ia din loc. Niciodată în viața lui nu fusese însă atât de împins și de zgâlțâit, așa că, frânt de oboseală, adormi, și el numaidecât.

Nu trecu mult și apăru și ursul, coborând pe peretele văgăunii. Băiatul se trezi auzind cum cădeau pietrele când se dădea ursul jos de pe munte. Nu se putea mișca, dar se întinse și se întoarse nițeluș, astfel că putu să-l vadă pe urs. Era un animal bătrân, fioros și voinic, cu labe puternice, cu colți mari, lucioși și cu ochi mici, răutăcioși. Pe Năpârstoc îl trecură fiorii când îl văzu pe bătrânul rege al pădurii.

– Aici miroase a om! zise ursul, apropiindu-se de ursoaică și mormăind grozav, de parcă s-ar fi auzit tunetul.

– Cum îți poți închipui o astfel de prostie? zise ursoaica, stând liniștită la locul ei. Am făcut doar învoială că nu vom face nici un rău oamenilor. Dacă însă vreunul din ei s-ar arăta pe-aci, unde stau eu cu puii mei, n-ar mai

rămâne nici urmă din el, ca să ai tu ce miroși...

Ursul se așează jos lângă ursoaică, însă nu părea prea mulțumit de răspunsul pe care-l primise, căci nu se putu opri să adulmece.

— Hai, nu mai adulmece atâta! zise ursoaica. Mă cunoști bine doar. Știi că nu dau voie să se apropie nimic primejdios de puii mei. Spune mai bine ce isprăvi ai mai făcut. Nu te-am văzut de-o săptămână întreagă.

— Am umblat să caut alt sălaș, răspunse ursul. M-am dus întâi în Värmland, ca să aflu de la neamurile mele din Ekshärad cum o mai duc. M-am ostenit însă de pomană. Nu i-am mai găsit. Au plecat toți de acolo. N-a mai rămas nici un bârlog de urs în toată pădurea.

— Eu cred că oamenii vor să rămână singuri în lumea asta! zise ursoaica cu năduf. Chiar dacă îi lăsăm în pace, cu vite cu tot, hrănindu-ne cu afine, cu furnici și verdețuri, tot n-avem voie să mai stăm în pădure. Nu știi zău unde să ne mai ducem, ca să putem trăi liniștiți.

— Aici în mina asta am dus-o de minune atâția ani de zile, zise ursul. Nu mai e chip însă de trăit de când s-a clădit uzina cea mare în apropiere de noi. Nu de mult m-am dus să văd cum merge treaba prin părțile de răsărit, spre muntele Garpen. Sunt și prin părțile acelea destule puțuri vechi de mină, precum și alte ascunzători sigure și mi s-a părut că acolo am fi apărați destul de bine de oameni...

Zicând acestea, ursul se sculă și începu să adulmece în jurul său.

— Ciudat lucru! zise el. Cum vorbesc de oameni, cum le simt mirosul.

— N-ai decât să cauți, dacă pe mine nu mă crezi! zise ursoaica. Nu știi unde naiba s-ar putea ascunde un om aici.

Ursul cotrobăi prin toată văgăuna, adulmecând în toate părțile. În cele din urmă veni să se culce, fără să mai spună nici un cuvânt.

— Nu ți-am spus eu? zise ursoaica. Tu însă crezi pesemne că nimeni altul, în afară de tine, n-are nas și urechi.

— Cu vecinii pe care-i avem noi, niciodată nu poți fi sigur, îi răspunse ursul foarte liniștit. Apoi sări deodată în sus, mormăind ca un turbat. Din nefericire, unul din ursuleți acoperise cu laba fața lui Nils Holgersson, iar sârmanul băiat, nemaiputând răsufla, începu să strănute. Ursoaica nu mai fu în stare acum să-l țină pe urs liniștit. Matahala începu să-și înghiontească puii înapoi și încolo și dădu cu ochii de Năpârstoc înainte ca acesta să fi avut vreme să se ridice.

L-ar fi înghițit într-o clipă, dacă ursoaica nu s-ar fi așezat între ei.

— Nu te lega de el! E al puilor noștri, zise ea. Toată seara s-au jucat cu el și nu s-au îndurat să-l mănânce, cruțându-l până mâine dimineață.

Ursul dădu însă un brânci ursoaicei.

— Nu te amesteca în treburi la care nu te pricepi! mormăi el întărâtat.

Nu vezi că miroase a om cât de colo? Am să-l înghit repede, altfel cine știe ce poznă ne face.

Deschise botul iar, dar băiatul profitase de cele câteva clipe de răgaz și scosese repede din trăistuță chibriturile, singurul său mijloc de apărare. Frecă iute unul din ele de pielea pantalonilor și-l vârî aprins în botul căscat al ursului.

Simțind mirosul de pucioasă, ursul începu să fornăie și stinse flacăra chibritului. Băiatul era gata să aprindă încă unul, însă ursul preveni atacul, întrebându-l:

– Poți aprinde multe floricele de-astea albastre?

– Pot aprinde așa de multe, încât să ia foc toată pădurea, răspunse Năpârstoc, crezând că în felul acesta îl va speria pe urs.

– Dar caselor, le poți da foc? întrebă ursul.

– N-ar fi lucru mare pentru mine, se laudă băiatul, în speranța că-l va pune pe urs la respect.

– Bine! mormăi ursul. Poate că-mi faci un serviciu. Stai bucuros că nu te-am mâncat.

Ursul îl apucă apoi pe băiat cu dinții cu multă băgare de seamă și începu să se cațare cu el pe peretele vâgăunii. Făcu acest lucru sprinten și cu multă ușurință, deși era mare și greu. Odată ajuns sus, o luă la fugă prin pădure. Era doar născut – se vedea bine – să răzbată prin desișul unei păduri. Trupul său greu spinteca tufișurile cum spintecă o corabie apa.

Merse așa până ce ajunse pe un deal de la marginea pădurii, de unde se putea vedea uzina cea mare. Acolo se trânti jos și puse băiatul în fața lui, ținându-l strâns cu amândouă labele.

– Vezi uzina cea mare din vale? îl întrebă el pe Năpârstoc.

Uzina se înălța între o seamă de clădiri mari, la marginea unei căderi de apă. Din coșurile ei înalte ieșeau nori negri de fum și flăcări de la furnale, iar ferestrele erau toate luminate. Înăuntrul uzinei se auzeau duruind ciocane și valțuri, al căror zgomot făcea să răsune văzduhul. De jur împrejurul uzinei se vedeau magazii uriașe de cărbuni, mormane înalte de zgură, depozite, stive de scânduri și prăvălii. Toate acestea erau însă liniștite și păreau cufundate într-un somn adânc. Băiatul nici nu se uita la ele, cu ochii numai la uzină. Pământul din jurul ei era negru, iar bolta sinilie a cerului se întindea neînchipt de frumos deasupra flăcărilor care ieșeau din furnale, împrăștiind lumină, fum, foc și scânteii, în timp ce apa de alături cădea spumegând, de la o mare înălțime.

Niciodată nu-i fusese dat băiatului să vadă o priveliște mai măreață.

– N-o să-mi spui doar că ești în stare să dai foc și unei uzine așa de mari ca cea de colo, zise ursul.

Năpârstoc stătea încleștat în ghearele ursului și socotea că singura lui scăpare era să-l facă să creadă că puterea lui e grozavă.

— Mare său mică, pentru mine e totuna, răspuse sigur de sine Năpârstoc. Pe asta în orice caz o pot face să ardă de tot, să nu rămână nici scrumul de ea.

— Atunci uite ce e, zise ursul. Strămoșii mei au trăit pe meleagurile astea de când s-au pomenit păduri pe ele, iar eu am moștenit de la ei locuri de vânat și de pășune, bârloguri și ascunzători, trăind aici toată viața în liniște și pace. La început nu prea m-au supărat oamenii. Săpau aici pe munte și scoteau puțin minereu, iar lângă căderea de apă au ridicat o forjă și o turnătorie. Ciocanele băteau însă numai de câteva ori pe zi, iar foalele forjei nu suflau decât vreo câteva luni pe an. Cum era, cum nu era, n-aveam supărare din pricina lor. De câțiva ani însă, de când oamenii au clădit uzina asta mare, care nu se oprește deloc nici ziua, nici noaptea, nu mai am astâmpăr câtuși de puțin. La început locuia aici numai stăpânul unei forje și câțiva fierari, dar acum e potop de lume în împrejurimi și nu mai pot fi sigur de pielea mea. Mă gândeam să plec pe alte meleaguri, dar am descoperit acum alt mijloc.

Băiatul se întreba cu mirare ce o fi descoperit ursul, dar nu mai avu când să afle, căci matahala îl înșfacă iarăși și coborî dealul agale cu el. Năpârstoc nu putea să vadă nimic, din pricină că se afla în gura dihaniei. Auzind însă din ce în ce mai mult zgomot, înțelese că se apropiau de uzină.

Ursul cunoștea bine tot rostul uzinei. Îi dăduse târcoale în multe nopți întunecoase, ochind ce se petrecea înăuntru și întrebându-se dacă lucrul de-acolo va conțeni cândva. Încercase zidurile cu labele și dorise mult să aibă atâta putere, încât să poată dărâma întreaga clădire dintr-o singură opinteală.

Ursul era greu de observat pe pământul negru, iar când stătea la umbră sub ziduri nu prea risca să fie descoperit. Înainta deci acum fără teamă printre ateliere și se cățără pe un morman de zgură. Se așeză pe labele din spate, prinse băiatul cu cele din față și îl ridică cât putu de sus, spunându-i:

— Încearcă să vezi înăuntru!

În uzină, lucrătorii erau ocupați cu prefacerea fierului în oțel după procedeul Bessemer, introducând un puternic curent de aer într-un rezervor mare, negru și rotund, care se afla așezat sub acoperiș, umplut cu fier topit. Aerul pătrundea cu un zgomot infernal în masa de fier topit, făcând să țâșnească din ea roiuri mari de scânteii. Scânteile izbucneau în diverse forme, ca niște adevărate jocuri de artificii. Erau și mari și mici, de toate culorile și lovindu-se în calea lor de un perete, se împrăștiu în toată hala. Ursul îl lăsă pe Năpârstoc să se desfete cu acea priveliște frumoasă, până ce

operațiunea luă sfârșit, iar oțelul roșu, fluid, strălucitor fu încetul cu încetul turnat din rezervorul rotund în niște lingotiere. Ceea ce vedea băiatul era atât de măreț, încât rămase captivat, uitând aproape cu totul că era prizonier în ghearele unui urs.

Ursul îl lăsă să privească și în secția de laminoare. Aici, un lucrător scotea din gura unui cuptor o bucată scurtă, groasă, incandescentă de fier și o așeza sub un valț, cu ajutorul căruia o presa și o întindea. După aceea, un alt lucrător o prelua, introducând-o într-un valț și mai strâns, care o lungea și o îngusta și mai mult. Și astfel bucata de fier trecea de la un valț la altul, întinzându-se și subțindu-se din ce în ce mai mult, până ce era dată jos pe podea sub forma unei sârme roșii strălucitoare, lungă de câțiva metri.

În timp ce era presată prima bucată, fu adusă din cuptor a doua și băgată între valțuri, apoi a treia. Neîncetat apăreau pe podea alte sârme roșii, care se încolăceau ca niște șerpi. Tare frumos i se părea băiatului felul cum se transforma bucata de metal, dar și mai mult îi plăceau lucrătorii sprinteni și mlădioși, care apucau șerpii incandescenti cu cleștele și îi vârău între valțuri. Pentru ei, toata treaba asta părea o jucărie. „Așa muncă mai zic și eu!” se gândea băiatul.

Ursul îl puse să se uite și la turnătorie, precum și la forja de bare, iar Năpârstoc se minuna tot mai mult de priceperea cu care oamenii mânuiau focul și metalul. „Oamenii aceștia nu se tem nici de foc, nici de flăcări”, își zicea el. În afară de asta, erau negri și plin de funingine, ca niște făpturi ce trăiesc numai lângă foc. Ei puteau îndoi și modela fierul în voie. Lui Năpârstoc nu-i venea să creadă că oamenii aceștia, care aveau atâta putere, erau niște oameni ca toată lumea.

– Uite, așa muncesc zi și noapte mereu, zise ursul așezându-l pe pământ. Cum să nu te plictisești de așa ceva? De-aia m-am hotărât să termin odată cu ei.

– Numai să fii în stare! zise băiatul. Și ce-o să faci, ca să le vii de hac?

– Păi zic să dai foc acestor clădiri – zise ursul – că doar îți stă în putere trebușoara asta. Atunci n-o să mai lucreze nimeni aici, o să fiu liniștit ca pe vremuri și-o să pot rămâne mai departe prin locurile astea.

Băiatul simți că-i îngheață tot sângele în vine. Va să zică pentru asta îl dusesse ursul acolo!

– Dacă dai foc uzinei, îți făgăduiesc că-ți voi cruța viața, continuă ursul. Dar dacă nu vei face ce vreau eu, poți să-ți iei nădejdea de la ea.

Uzina era zidită din cărămidă și băiatul își făcu socoteala că, oricât ar fi poruncit ursul, era cu neputință pentru el să-i dea ascultare. Își dădu însă repede seama că totuși s-ar fi găsit un mijloc, și încă unul foarte la îndemână. Lângă el era o clăie de paie și de talaș, careia i se putea da foc cu ușurință. Alături de talaș se afla o stivă de scânduri, lipită de magazia cea

mare de cărbuni. Magazia aceasta se întindea până la uzină și, dacă s-ar fi aprins, focul ar fi ajuns repede și la acoperișul uzinei.

Tot ce era inflamabil acolo ar fi luat foc, zidurile ar fi crăpat de căldură și mașinile ar fi fost distruse.

— Ei, ce zici? Vrei sau nu vrei? îl luă repede ursul.

Pentru Năpârstoc era limpede că trebuia să-i răspundă pe loc că nu voia, dar tot atât de limpede îi era faptul că ursul l-ar fi strâns atunci și mai tare în gheare și l-ar fi ucis într-o clipă. De aceea el răspunse:

— Stai să mă gândesc nițel!

— Bine, gândește-te! încuviință ursul. Dar eu îți spun, ca să știi, că fierul este cel care i-a ajutat pe oameni să ne asuprească pe noi, urșii, și tocmai de aceea vreau să-i împiedic să mai lucreze aici.

Băiatul gândea să profite de amânare, ca să poată găsi un mijloc de a scăpa. Frica însă îl împiedica să se concentreze, în schimb, se gândea acum cât de folositor era fierul pentru oameni, cât de mult îi ajuta în toate. Era necesar la orice. Din fier era făcut plugul cu care se ara pământul, securea cu care se doboră lemnul pentru clădit case, secera de tăiat grânele pe câmp, cuțitul întrebuițat la atâtea și atâtea lucruri. Fier se afla în frâul cu care era mînat calul, în broaștele de la uși, în cuiele din mobilă, în tabla de pe acoperiș. Pușca ghintuită care stârpise fiarele sălbatice era făcută tot din fier, ca și târnăcopul folosit la săpat în mine. Cu fier erau căptușite vasele pe care le văzuse la Karlskrona, iar pe șinele de fier goneau locomotivele străbătând țara de la un capăt la altul. Din fier era făcut acul cu care se coseau hainele, foarfeca de tuns oile și cratița pentru gătit mâncarea. Lucru mare sau mic, tot ce era folositor și neapărat trebuincios era făcut din fier. Avea dreptate ursul când spune că fierul i-a dat omului o neasemuită putere.

— Ei, ce zici? Vrei sau nu vrei? îl întrebă el din nou, nerăbdător să audă ce hotărâse Năpârstoc.

Băiatul tresări, smuls deodată din gândurile sale. I se perindaseră prin minte tot felul de lucruri de prisos și din pricina asta nu găsise încă un mijloc de scăpare.

— De ce ești așa de grăbit? îi răspunse Năpârstoc. E vorba doar de ceva foarte important pentru mine și trebuie să am, prin urmare, un pic de răgaz și să chibzuiesc serios.

— Bine, te mai las atunci, zise ursul. Dar vezi de nu sta prea mult în cumpănă... Eu îți spun, ca să știi, că fierul e cel care i-a ajutat pe oameni să fie mai deștepți decât urșii și tocmai de aceea vreau să-i împiedic să mai lucreze aici.

Căpătând o nouă păsuire, băiatul își bătu capul să nascocoască un plan care l-ar fi putut izbăvi. Mintea îi era însă frământată de tot felul de gânduri în noaptea aceea și peste puțin gândurile îl duseră iarăși la minunata

poveste a fierului. Încetul cu încetul înțelese cât de mult fusese nevoit omul să cugete, ca să poată găsi mijlocul de a scoate fierul din minereu prin topire. I se părea că vedea înaintea ochilor făurari negri și bătrâni aplecați deasupra forjei, chibzuind cum să domesticească metalul. Faptul că omul se gândise cu perseverență la acest lucru contribuise într-atât la dezvoltarea minții sale, încât ajunsese să dureze clădiri de mărimea acelei uzine. Omul datora de bună seamă fierului mai mult decât bănuia.

— Ei, ce facem? întrebă iar ursul. Vrei sau nu vrei? și ardea de nerăbdare să-i audă hotărârea.

Băiatul tresări din nou. Ca un făcut, gândurile îi alergau mereu în altă parte și nu știa încă ce să facă spre a-și salva viața.

— Nu mă pot hotărî așa de ușor cum socoti tu, răspuse Năpârstoc. Trebuie să-mi mai lași răgaz de gândire.

— Bine! Mai aștept puțin! zise ursul. Altă amânare însă nu mai capeți. Și să mai știi că oamenii trăiesc aici, pe meleagurile urșilor, numai din cauza fierului, așa că vreau să fac într-un fel și să nu mai rămână nici picior de om prin părțile astea!

Băiatul vru să se folosească de această ultimă amânare, ca să găsească un mijloc de a-și salva viața. Înfricoșat și zăpăcit cum era însă, se duse cu mintea aiurea și începu să se gândească la tot ce văzuse pe când zburase pe deasupra regiunii Bergslagera. Pentru el era uimitor și minunat că în locurile acelea sălbatice putea să fie atâta viață și mișcare și să se desfășoare atâta muncă. Câtă sărăcie și pustietate ar fi fost acolo, dacă n-ar fi existat fierul! Gândurile îl purtară apoi la uzina unde lucra atâta lume și în jurul căreia se iviseră numeroase case pline de oameni, la uzina care atrăsese la ea, ca un magnet, drumuri de fier și fire telegrafice, trimițând mesaje în toate părțile...

— Ei, ce facem? Vrei sau nu vrei? întrebă din nou ursul, curmându-i deodată gândurile.

În loc de răspuns, băiatul își duse mâna la frunte. Nu se gândise încă la nici un mijloc de a-și salva viața, dar își dădea foarte bine seama că, orice s-ar fi întâmplat, nu voia să facă nimic împotriva fierului, care era așa de prețios.

— Nu vreau! răspuse el.

Ursul tăcu chitic, dar începu! a-l strânge și mai vârtos în gheare.

— N-o să fac praf și pulbere o uzină, numai ca să-ți intru în voie, zise mai departe băiatul. Fierul aduce omului atâtea foloase binecuvântate, încât aș face o crimă să lupt împotriva lui.

— Așa!... Atunci ia-ți rămas bun de la viață! strigă ursul.

— Îmi iau! răspuse Năpârstoc, cu ochii ațintiți la urs.

Matahala îl strânse în gheare și mai zdravăn. De durere, băiatului începură să-i curgă lacrimi, dar nu zicea nici cârc.

— Așa, va să zică? zise ursul, ridicând încet una din labe, în credința că băiatul se va da bătut în cele din urmă.

În același timp, Năpârstoc auzi o pocnitură lângă el și văzu strălucind la o depărtare de câțiva pași o gură de pușcă. Atât el cât și ursul fuseseră preocupați de alte lucruri și nu băgaseră de seamă că un om se strecurase în apropierea lor.

— Ursule! strigă Năpârstoc. N-auzi zgomotul făcut de cocoșul de pușcă? Fugi! De nu, ai să fii împușcat!

Ursul se grăbi s-o șteargă, dar avu timp să-l ia și pe băiat cu el. Pe când fugea, se auziră câteva împușcături. Gloanțele îi vâjâiră pe la ureche, dar scăpă teafăr.

Stând atârnat în colții ursului, Năpârstoc își zicea că niciodată nu fusese atât de prost ca în noaptea aceea. Dacă ar fi tăcut, ursul ar fi căzut pradă vânătorului, iar el ar fi scăpat. Era însă atât de obișnuit să ajute animalele, încât făcea acest lucru fără ca măcar să-se gândească la el.

După ce ursul ajunsese ceva mai încolo în pădure, se opri și dădu drumul băiatului din gură.

— Îți mulțumesc, prichindelule! zise el. Dacă n-ai fi fost tu, precis că gloanțele m-ar fi nimerit. Acuma vreau să-ți fac și eu un serviciu la rândul meu. Dacă vei mai întâlni vreodată un urs în calea ta, să-i spui ce-ți șoptesc eu acum și nu se va mai lega de tine.

Ursul șopti apoi câteva cuvinte la urechea băiatului și-o luă repede din loc părându-i-se că auzise niște câini și niște vânători care îl urmăreau.

Năpârstoc rămase însă în pădure, slobod și teafăr, minunându-se de tot ce i se întâmplase.

Gâștele sălbatice zburaseră toată vremea înapoi și încolo, iscodind și strigând, fără să-l fi putut găsi pe Năpârstoc. Îl căutaseră și după apusul soarelui. După ce se întunecase însă bine, se duseseră în cele din urmă la culcare, foarte descurajate. Nici una din ele nu credea altceva decât că băiatul se vătămase rău căzând la pământ și că zăcea fără suflare în adâncul pădurii, unde nu puteau să-l vadă.

A doua zi însă, dis-de-dimineată, când soarele răsări de după creasta muntelui și le trezi din somn, băiatul era ca de obicei în mijlocul lor, stricându-se de răs când le auzi strigând și gâgâind de uimire. Erau așa de curioase să afle ce pățise, încât nici nu voiră să se ducă la păscut până ce Năpârstoc nu le povesti toată întâmplarea. El le istorisi dintr-o suflare povestea cu urșii, dar se opri deodată, nevrând parcă să spună ce mai avea de spus.

- Cum m-am întors la voi, știți acum, zise el, curmându-și vorba.
- Nu, nu știm nimic. Noi credeam că ești mort.
- Ciudată întâmplare! zise băiatul. Să vă spun atunci: după ce-a plecat ursul, m-am cățărat pe un brad și am adormit pe o creangă. Când a început să se lumineze de ziuă, m-am trezit în foșnetul unor aripi de vultur. Și ce credeți? Vulturul a venit la mine, m-a luat în gheare și m-a dus prin văzduh!... Credeam că se isprăvisese cu mine. Vulturul nu mi-a făcut însă nimic. A zburat întins până aici și m-a lăsat jos în mijlocul vostru.
- Nu ți-a spus cine era? întrebă găscanul cel alb.
- Nici n-am avut când să-i mulțumesc, căci și plecase mai departe. Credeam că-l trimisese mama Akka, să mă ia.
- Mare minune! zise găscanul cel alb. Ești sigur că era vultur?
- Ce să zic!... Eu vultur n-am mai văzut în viața mea, răspunse băiatul. Era însă așa de mare, că nu puteam zice altfel.
- Găscanul Martin se întoarse spre găștele sălbatic spre a le cere părerea. Ele se uitau însă în văzduh, cu gândul parcă la cu totul altceva.
- Să nu uităm că trebuie să mâncăm azi, zise Akka desfăcându-și aripile în grabă, pentru a porni în zbor.

● DALÄLV ●

Vineri, 29 aprilie.

Nils Holgersson avu prilejul să vadă în acea zi Dalecarlia de miazăzi. Gâștele sălbatic zburară pe deasupra întinselor câmpuri miniere de la Grängesberg, a marilor instalații de la Ludvika, a uzinei metalurgice de la Ulvshyttan și a vechilor uzine dărâmate de la Grängshammar, până la câmpia Stora Tuna și la râul Dalälv.

La începutul călătoriei, când zări coșurile uzinelor înălțându-se după fiecare culme de munte, băiatul crezu că erau asemănătoare celor văzute în Västmanland. Când ajunse însă deasupra marelui râu, avu în față o priveliște nouă. Era cel dintâi râu mare pe care avea prilejul să-l vadă și rămase uimit dând cu ochii de masa aceea largă de apă ce străbătea ținutul.

Ajungând la podul plutitor de la Torsong, găștele sălbatic se întoarseră și o luară spre nord-vest, pe cursul râului, folosindu-se parcă de el ca de o călăuză. Băiatul se uita în jos la maluri, de-a lungul cărora se înșiruiău pe distanțe mari numai clădiri. Văzu astfel marile căderi de apă de la Domnarvet și Kvarnsveden, precum și uzinele pe care le puneau în mișcare. Zări de asemenea podurile plutitoare de pe râu și pontoanele pe care se sprijineau, chereșteaua transportată pe el, căile ferate ce mergeau paralel cu el sau îl traversau pe poduri. Năpârstoc începu atunci să-și dea

seama puțin despre însemnătatea aceluia curs de apă.

Râul făcea o cotitură mare spre miazănoapte. Cotul era pustiu și nelocuit, astfel că găștele coborâră într-o luncă să pască. Năpârstoc fugi de lângă ele spre malul înalt al râului, ca să-l poată vedea cum curge la vale în albia lui largă. În apropiere se afla o șosea, care ducea spre râu, iar drumeții îl treceau pe un bac. Lucrul acesta era ceva nou pentru Năpârstoc și el rămase cu ochii pironiți acolo, căci îi făcea plăcere să privească acel du-te vino neîncetat, dar se simți deodată învins de oboseală.

„Trebuie să dorm puțin. Astă-noapte n-am închis ochii mai deloc”, își zise el, târându-se până la o tufă deasă, unde se piti sub iarbă și paie și adormi.

Se trezi auzind niște oameni sporovăind în apropierea lui. Erau niște drumeți care nu putuseră trece râul din pricina sloiurilor mari de gheață ce pluteau pe el și nu lăseau bacul să meargă. Oamenii aceia așteptau acum în luncă și stăteau de vorbă, spunând câte pătimeau din cauza râului.

— Tare mă tem să nu avem iar inundații ca anul trecut! zise un țăran. Ajunsesse apa cât stâlpii de telefon și podul plutitor a avut de furcă toată primăvara cu ea.

— Ba în comuna mea n-a făcut pagube așa de mari anul trecut, zise altul. Acu doi ani însă, a luat un hambar întreg cu fân.

— N-am să uit câte zile oi trăi noaptea aceea când a luat cu asalt podul cel mare de la Domnarvet, zise un muncitor de la calea ferată. Nimeni în toată uzina n-a putut închide ochii atunci.

— Da, e drept că râul ăsta face multe stricăciuni, zise un bărbat chipeș. Tot el le povesti atunci o istorie pe cât își putea aduce aminte de ea.

— A fost odată un lac de munte, sus la granița de miazănoapte a țării. Din el izvora un râu, care din capul locului curgea cu mare iuțeală. Cu toate că era mic, lumea i-a zis *Storon*⁴². De ce? Pentru că, după toate semnele, părea că va ajunge și el o apă mare.

După ce-a ieșit din lac, și-a aruncat privirile de jur împrejur, să vadă încotro urma să-și ia calea. Tot ce-a văzut însă nu l-a prea încurajat. La dreapta, la stânga și drept înaintea nu se aflau decât dealuri împădurite, care se transformau treptat în munți pleșuvi, iar munții pleșuvi deveneau mai încolo piscuri înalte.

Storon și-a întors pe urmă privirile spre apus. Acolo se afla muntele Longfjället; s-a uitat apoi spre miazănoapte. Acolo se înălța muntele Näs fjället, având la dreapta muntele Nipfjället, iar la miazăzi muntele Städdjan. Râul și-a zis atunci că poate era mai bine să se întoarcă în lac. Totuși, până la urmă l-a ispitit gândul de a încerca să ajungă la mare și a

⁴² [Storon - pârâul mare.](#)

pornit mai departe.

E ușor de înțeles că pentru el era o muncă destul de grea să-și croiască drum prin acele coclauri sălbatice. În cale îi stăteau păduri, dacă nu și alte piedici. Ca să-și facă drum, trebuia să răstoarne un pin după altul. De întărit bine se întărea primăvara, când îl umflau șuvoaiele provenite din topirea zăpezilor de pe povârnișurile pădurilor de brazi, precum și șuvoaiele de munte. Atunci se repezea cu toată puterea, prăvălea pietrele, desfunda pământul și își săpa albie prin dealuri de nisip. Toamna făcea iarăși ispravă bună, crescându-i apa în urma ploilor.

Într-o bună zi, pe când Storon își croia drum înainte ca de obicei, auzi un șopot în dreapta lui, nu departe în pădure. Începu atunci să asculte, aproape stând locului. „Ce să fie oare?” și-a zis el. Pădurea dimprejur nu se putea să nu-și bată joc de el.

– Tu socoți că ești singur pe lume, îi zise ea. Află însă de la mine că șopotul pe care-l auzi e al râului Gravei, care izvorăște din lacul Grövel. Chiar acum și-a săpat o albie frumoasă și-o să ajungă la mare tot așa de repede ca și tine.

Storon își avea însă ambiția lui. Auzind aceste cuvinte, i-a răspuns pădurii fără să se gândească măcar o clipă:

– Grövel e un biet râu care nu se poate descurca singur. Spune-i că Storon, izvorât din lacul Von, e în drum spre mare, c-o să am grijă de el și-o să-l ajut să ajungă și el acolo, dacă vrea să meargă împreună cu mine.

– Ești cam îndrăzneț, mititelule, i-a răspuns pădurea. Eu de spus am să-i spun râului Grövel ce vrei tu, dar nu cred c-o să se învoiască.

A doua zi, pădurea aduse răspunsul râului Grövel. Acesta spunea că o dusesse greu până atunci, că era bucuros de ajutor și gata să se împreune cu Storon cât mai curând.

Bineînțeles că Storon a putut să înainteze mai repede pe urmă. Într-o vreme ajunsese atât de departe, încât putu să vadă un lac îngust și frumos în care se oglindeau munții Idre și Stådjan.

„Ce-o mai fi și asta? și-a zis el, oprindu-se iarăși cu uimire. Cum am curs eu oare de-am ajuns înapoi la lacul Von?”

Pădurea însă, care se întindea peste tot pe atunci, răspunse imediat:

– Nu te-ai întors la lacul Von. Aici e lacul Idre, care a fost umplut cu apă de către râul Sör. E un râu de ispravă. Acuma a sfârșit de umplut lacul și caută să iasă din el, ca să pornească mai departe.

Auzind Storon aceasta, i-a răspuns pădurii numaidecât.

– Tu, care te afli pretutindeni, du-te, rogu-te, la râul Sör și spune-i că a sosit Storon din lacul Von. Dacă îmi dă voie să trec prin lac, îl voi lua drept răsplată cu mine spre mare și n-o să-și mai bată capul cum să meargă mai

departe, căci de asta o să am grijă eu.

– Îi voi spune despre învoiala ta – a zis pădurea – dar nu cred c-o s-o primească; râul Sör e tot așa de mare ca și tine.

A doua zi însă pădurea a adus răspuns din partea râului Sör că ostenise tot croindu-și drum singur și că era gata să se unească cu Storon. Bucuros, acesta a trecut, prin lac și pe urmă s-a luptat voinicește mai departe cu pădurile și cu munții ce-i stăteau în cale. A mers el ce-a mai mers, dar pe urmă i s-a înfundat, căci a ajuns într-o vale îngustă, din care nu mai putea ieși. Urla de turbare, nu alta. Văzând cât de furios era, pădurea l-a întrebat:

– Cum așa? S-a isprăvit cu tine, de urli ca un zănatic?

– Nu s-a isprăvit cu mine, a răspuns Storon. Sunt însă pe cale să săvârșesc o ispravă mare și de-aia... Vreau să fac și eu un lac, cum a făcut și râul Sör.

Nu-și termină bine vorbele, că și începu să umple lacul Särna, și-l umplu apoi o vară întreagă. Pe măsură ce apa se aduna în lac, sporea și înălțimea lui Storon, care în cele din urmă își croi drum mai departe spre miazăzi.

Scăpând și de acest necaz, auzi într-o bună zi un murmur puternic la stânga lui. Un astfel de murmur nu-i mai fusese dat să audă în pădure. O întrebă deci imediat de unde venea.

Pădurea îi răspunse pe dată, ca de obicei:

– E Fjätälv. Îl auzi cum șoptește și se repede? Își face drum spre mare.

– Dacă glasul tău poate ajunge până la el – zise Storon – spune-i, te rog, aceluia biet râu că Storon din lacul Von se oferă să-l ia cu el spre mare, dacă primește, să poarte de-acum încolo numele meu și să curgă în albia mea.

– Nu cred că Fjätälv va renunța să curgă mai departe pe seama lui, a zis pădurea.

A doua zi a recunoscut totuși că și acesta ostenise de atâta drum și era gata să se unească cu el.

Și astfel Storon merse mereu înainte. Nu era însă chiar așa de mare cum s-ar fi putut aștepta cineva după ce primise atâtea ajutoare. Curajul nu-i lipsea însă. Înainta repede și zgomotos, atrăgând în albia lui tot ce curgea prin pădure, până la cel mai neînsemnat pârâiaș de primăvară.

Într-o zi, Storon auzi murmurul unui râu care curgea hăt-departe spre apus. Întrebând, pădurea, aceasta i-a răspuns că era râul Fulu, izvorât din muntele Fulufjället și care își săpase o albie largă pe o mare distanță.

Imediat ce Storon află acest lucru, a încredințat pădurii solia sa, ca de obicei, iar pădurea s-a obligat s-o transmită mai departe. A doua zi, pădurea

a adus răspunsul:

– Spune-i lui Storon – răspunse râul Fulu – că n-am nevoie de ajutorul nimănui. Eu, iar nu el, s-ar fi convenit să fac o astfel de cerere, căci dintre noi amândoi eu sunt cel mai puternic, așa că nu mă-ndoiesc că eu voi ajunge întâi la mare.

Primind această veste, Storon se grăbi să răspundă la rândul său.

– Spune-i râului Fulu – i-a zis el pădurii – că-l provoc la întrecere. Dacă se socoate mai puternic și mai vrednic decât mine, să dovedească acest lucru, curgând la întrecere cu apele mele. Învingător va fi cel care va ajunge primul la mare.

Râul Fulu a răspuns atunci:

– N-am nici o răfuială cu Storon și tare aș fi dorit să-mi văd de drum mai departe în tihnă. Primesc însă atât de mult ajutor din partea muntelui Fulufjället, încât ar fi o lașitate din partea mea să nu accept provocarea la întrecere.

Cele două cursuri de apă începură astfel întrecerea. Ele porniră la drum cu și mai mare repeziciune decât înainte, nici unul din ele neștiind ce este odihna, fie pe timp de vară, fie pe timp de iarnă.

Se pare însă că Storon avea să se căiască în curând de cutezanța cu care provocase râul Fulu, deoarece s-a lovit de o piedică ce amenința să-l copleșească. Era vorba de un munte aflat în calea sa și de care nu putea să scape decât strecurându-se printr-o crăpătură îngustă. Și-a făcut el drum prin acea crăpătură, însă a trebuit s-o sape și s-o roadă mulți ani de zile până ce a putut-o lărgi cât de cât, să ajungă o văgăună.

De două ori pe an întreba pădurea cum îi mai merge râului Fulu.

– Cum să-i meargă altfel decât bine? i-a răspuns o dată pădurea. S-a unit cu râul Gör, care izvorăște din munții de la miazănoapte.

Altă dată, întrebând tot despre râul Fulu, primi de la pădure răspunsul următor:

– Nu-i duce grija! Acuma e stăpân și pe lacul Horrmund.

Storon se gândise însă și el să pună stăpânire pe lacul Horrmund. Auzind că acesta trecuse de partea râului Fulu, îl cuprinse o furie grozavă. Își făcu drum în cele din urmă prin Trängslet, iar după ce ieși din el deveni atât de sălbatic și de zgomotos, încât târa cu el mai mulți copaci și mai mult pământ decât avea nevoie să târască. Era primăvară și inundase tot ținutul, neastâmpărându-se decât după ce-și croi albia prin regiunea care se cheamă Älvdal:

– Sunt curios ce zice râul Fulu de isprava asta, zise Storon către pădure.

Râul Fulu trecuse între timp prin localitățile Transtrand și Lima, dar

se oprise în fața muntelui Limed, căutând să-l ocolească, deoarece nu cuteza să se avânte pe povârnișul său prăpăstios. Auzind însă că Storon își făcuse drum prin Trängslet și săpase Älvdalul, și-a zis că de acum putea să se întâmple orice. Nu mai avea astâmpăr și se aruncă peste muntele Limed plin de cutezanță. Cu toată înălțimea muntelui, Fulu a scăpat teafăr și a pornit sprinten mai departe.

Din când în când i se părea că aude un zgomot destul de puternic.

— Aud sau îmi pare mie că Storon e pe cale să se arunce în mare, zise el într-o zi.

— Nu, îi răspunse pădurea. E drept că Storon e cel pe care-l auzi, dar n-a ajuns încă la mare. A pus stăpânire pe lacurile Skattungen și Orsa, ceea ce i-a dat curaj să umple tot lacul Siljan.

Vestea l-a bucurat pe râul Fulu. El și-a dat seama că, odată rătăcit în valea lacului Siljan, Storon avea să rămână închis acolo ca într-o temniță. Era sigur acum, că va ajunge la mare înaintea lui.

Pe urmă râul Fulu începu să curgă mai domol. Cea mai bună ispravă o făcea primăvara. Atunci se ridica peste păduri și peste dealurile de nisip, lăsând în urma lui, pe unde curgea, o vale deștelenită.

Dacă râul Fulu uitase însă de Storon, acesta din urmă nu-l uitase pe Fulu. Lucra de zor zi de zi să umple valea Siljan, ca să iasă din ea încotrova. Valea era însă o groapă uriașă, care părea că nu va putea fi umplută niciodată. Storon credea uneori că va fi nevoit să cufunde în apă chiar muntele Gesunda, ca să poată ieși din temnița lui. A încercat să-l străpungă la Rättvik, dar i se împotriva muntele Lerdal. În cele din urmă își făcu ieșirea în apropierea localității Leksand.

— Să nu-i spui lui Fulu că am scăpat de greutateți, îi zise el pădurii.

Aceasta îi făgădui că nu va sufla nici o vorbă.

Trecând pe lângă Mjälgen la Gagnef, Storon văzu un râu cu albia largă și cu apă strălucitoare, care curgea maiestuos, dând la o parte pădurile și dealurile de nisip, ușor, parcă ar fi fost o jucărie.

— Ce râu minunat a zis el, Cum l-o fi chemând oare?

O întrebare asemănătoare își punea însă în același timp și râul Fulu.

— Ce râu o fi acela care curge așa de mândru dinspre miazănoapte? Niciodată n-am crezut că voi putea vedea un râu care să străbată țara atât de falnic și de puternic!

Atunci pădurea a strigat tare, ca să fie auzită de amândouă râurile:

— De vreme ce ați spus cuvinte așa de frumoase unul despre altul, tu, Storon, și tu, râule Fulu, mi se pare că n-ar trebui să vă împotriviți unirii voastre, ca să vă croiți împreună drumul mai departe spre mare.

După unire, numele lor comun urma să fie Dalälv. Iar acum, după ce

ambele râuri s-au unit, au pornit la drum mai departe cu o vigoare căreia nimic nu i se putea împotrivi. Au nivelat pământul, făcându-l neted ca o ogradă. După căderile de apă de la Domnarvet și de la Kvarnsveden, au absorbit toate cursurile de apă din apropierea lacului Runn. Au luat-o apoi către răsărit spre mare, fără să întâmpine o rezistență prea grozavă, lărgindu-se ca niște lacuri.

Înainte de a se vărsa în mare, se gândiră la lunga lor întrecere și la toate încercările prin câte trecuseră. Se simțeau acum obosite și bătrâne, mirându-se că în tinerețea lor fuseseră atât de bucuroase de luptă și de rivalitate. Se întrebau chiar la ce folosise acest lucru.

Răspuns n-au primit, căci pădurea rămăsese sus de tot pe mal, iar înapoi nu se puteau întoarce ca să vadă cum răzbătuseră oamenii pe unde își croiseră ele drum.

● PARTEA LEULUI ●

▫ *Vechiul oraș minier* ▫

Vineri, 29 aprilie.

Nici un loc din Suedia nu-i plăcea așa de mult corbului Bataki ca orașul Falun. Cum se dezgheța puțin primăvara, pornea într-acolo și petrecea câteva săptămâni în apropierea vechiului oraș minier.

Falun e situat într-o depresiune străbătută de un râu scurt. În partea de miazănoapte a văii se află un mic lac limpede și frumos, numit Varpan. La extremitatea de miazăzi a depresiunii se află golful Tisken, asemănător cu un lac. Apa lui e murdară și mlăștinoasă, iar țărmurile sunt urâte și ticsite cu tot felul de lucruri nefolositoare.

Orașul Falun, situat în depresiune, pe ambele maluri ale râului, pare a se fi adaptat terenului pe care a fost clădit. În partea verde a văii se află toate clădirile care au o înfățișare elegantă sau măreață. În partea neagră, pe străzile care urcă și coboară, se pot vedea căsuțe roșii cu un singur cat, garduri lungi și pustii de scânduri, clădiri masive de fabrici. Dincolo de străzi, în mijlocul marelui pustiu pietros, se află mina Falun cu tot felul de instalații tehnice, cu elevatoare și mașini de pompat, cu clădiri vechi care stau aplecate pe o rână întocmai ca un deal săpat, cu munți negri și râpoși de zgură și cu șiruri lungi de furnale.

Cât despre Bataki, acesta nu se uita niciodată la partea răsăriteană a orașului, nici la frumosul lac Varpan. Îi plăcea în schimb mult de tot partea apuseană și golfului Tisken.

Corbului Bataki îi era drag tot ce părea misterios, tot ce îndemna la

meditare și punea gândurile să se perinde. Astfel de lucruri găsea cu prisosință în partea neagră al orașului. Îi făcea, de pildă, o mare plăcere să se gândească de ce vechiul oraș roșu de lemn nu arsesse ca și celelalte orașe roșii de lemn din țară. Sau cât aveau să mai dureze casele vechi și povârnite de la marginea minei.

Se gândise la marele *Stöten*⁴³, enorma deschizătură în pământ, din mijlocul câmpului minier, și zburase până în fundul ei, ca să vadă cum luaseră naștere uriașele subterane. Era uimit de mormanele de zgură din jurul acestei deschizături și al caselor învecinate, pe care le împrejmuiau ca niște ziduri.

Căutase să-și explice rostul clopoțelului de alarmă care bate cu sunet scurt și trist, la intervale egale, în tot timpul anului. Se întreba mereu cum era acolo sub pământ, de unde se scosese minereu de aramă veacuri de-a rândul și unde se aflau o sumedenie de galerii ca într-un mușuroi de furnici. După ce-a izbutit în sfârșit să afle rostul tuturor acestor lucruri, s-a dus în pustiul sinistru de piatră, ca să vadă de ce nu creștea iarba printre bolovani și a coborât la golful Tisken. Lacul acesta i s-a părut cel mai minunat din toate cele pe care le văzuse până atunci. Cum se făcea că nu avea pește deloc și că apa lui, când era răscolită uneori de furtună, se înroșea cu totul? Acest lucru era cu atât mai ciudat, cu cât un pârâu mare ce se vărsa în lac avea culoarea galben-deschis. Se mira de ruinele clădirilor aflate pe țărm, precum și de mica localitate Tisksogen, înconjurată de livezi înverzite și umbrită de copaci, durată între pustiul pietros și lacul acela ciudat.

În anul în care Nils Holgersson străbătea țara în zbor împreună cu găștele sălbatice, se mai afla încă pe malul golfului Tisken, ceva mai încolo de oraș, o clădire veche numită *Svavelkoket*⁴⁴, din cauză că în ea se prepara pucioasă timp de câteva luni, din doi în doi ani. Era o cocioabă veche, care fusese roșie, dar cu vremea se înnegrise. Ferestre nu avea, ci numai un rând de ferestruie închise cu obloane negre, și mai tot timpul era bine baricadată. Bataki nu putuse vedea ce era înăuntru al acelei case și din cauza asta era cu atât mai curios. Se suia pe acoperiș că caute o gaură și de multe ori se așeza în vârful coșului, să se uite jos prin deschizătura lui îngustă.

Într-o zi i s-a înfundat însă. Bătuse un vânt puternic. Una din ferestruiele de la *Svavelkoket* fusese deschisă de vânt, iar Bataki intrase pe ea să vadă interiorul clădirii. Cum pătrunse însă înăuntru, ferestruia se închise la loc și Bataki rămase prizonier înăuntru. Aștepta ca vântul s-o deschidă iar, dar vântul nici nu se gândea la așa ceva.

În clădire pătrundea destulă lumină prin crăpăturile pereților, astfel

⁴³ Mina sau baia de aramă Falun este dată în exploatare încă din secolul al XIII-lea. Accesul la galeriile și puțurile minei se face printr-o mare deschizătură numită *Stöten*, lungă de 380 m, lată de peste 200 m și adâncă de 90 m. Această deschizătură s-a produs în anul 1687, prin prăbușirea terenului din cauza exploatării defectuoase a minei.

⁴⁴ *Svavelkoket* - (pron. sva'vel-ku'ket) înseamnă „bucătăria de pucioasă”.

că Bataki avea cel puțin ocazia fericită să vadă cum arată. Înăuntru nu se afla decât un cuptor mare, la care se uită mulțumit. Când încercă însă din nou să iasă afară, își dădu seama că nu mai era chip. Vântul nu voia să deschidă ferestruia. Nici tu fereastră, nici tu ușă deschisă! Corbul era pur și simplu prizonier... Începu să strige după ajutor și a strigat așa toată ziua. Nu se află pe lume viețuitoare mai zeloase decât corbii, când e vorba de făcut gălăgie. N-a trebuit să treacă mult ca să știe toată lumea de jur împrejur că Bataki se găsea în captivitate. Motanul cu dungi cenușii de la Tisksogen află cel dintâi despre nenorocirea care-l lovise pe corb. El dădu de veste orătăniilor, iar acestea începură să cheme toate păsările zburătoare. N-a rămas stâncă, porumbel, cioară și vrabie în tot orașul Falun care să nu știe ce i se întâmplase corbului Bataki. Toate păsările și-au luat repede zborul spre Svavelkoket, ca să vadă lucrurile mai de aproape. Îl compăttimeau mult pe corb, dar nici una din ele nu știa ce să facă spre a-l salva.

Cu glasul său ascuțit și ursuz, Bataki începu să strige la ele:

— Tăceți, frați și surori de afară, și ascultați ce vă spun eu! Dacă vreți în adevăr să mă ajutați, duceți-vă și căutați-o pe bătrână găscă sălbatică Akka de la Kebnekajse cu tot cârdul ei! Pe vremea asta mi se pare că se află în Dalecarlia. Spuneți-i lui Akka ce mi s-a întâmplat. Ea are pe cineva și numai acela poate să mă ajute!

Porumbița călătoare Agar, care era cea mai bună curieră din țară, găsi cârdul de găște sălbatic pe malul lui Dalälv. Spre amurg veni în zbor cu Akka și se lăsară amândouă în fața cocioabei Svavelkoket. Năpârstoc era călare pe Akka. Celelalte tovarășe de drum rămăseseră pe un ostrov al lacului Runn, Akka fiind de părere că dacă ar fi veni și ele la Falun, ar fi făcut mai mult rău decât bine.

După ce mama Akka se sfătui puțin cu Bataki, îl luă pe Năpârstoc în spinare și plecă împreună cu el la o fermă din imediata vecinătate a cocioabei. Ea zbură încet pe deasupra grădinilor și a pădurilor de mesteacăn din jurul fermei, uitându-se mereu în jos la pământ, atât ea, cât și însoțitorul ei. Constatară că erau pe acolo destui copii care se jucau și găsiră repede ce le trebuia. Pe malul unui pârâu vesel auziră ciocănitul câtorva forje mici, iar în apropierea acestora băiatul găsi o daltă. Pe niște capre, de lemn se afla o luntre neisprăvită, iar alături de ea mai găsi și un ghem mic de sfoară.

Drumeții zburară cu aceste lucruri înapoi la Svavelkoket. Năpârstoc legă sfoara de coș, îi dădu drumul pe gaura lui adâncă și se lăsă pe ea în jos. După ce îl saluta pe Bataki, care îi mulțumi cu multe vorbe frumoase că venise să-l scape de la ananghie, băiatul începu să scobească peretele cu daltă ca să facă o gaură în el.

Poza nils15 [P287]

Cocioaba nu avea pereți groși, însă băiatul scotea la fiecare lovitură de daltă câte o așchie atât de mică și de subțire, că și un șoricel putea să o scoată rozând cu dinții. Se vedea bine că ar fi trebuit să lucreze toată noaptea, dacă nu și mai multă vreme, ca să fi putut face o gaura destul de mare prin care să treacă Bataki.

Acesta era atât de dornic de libertate, încât nu se putea hotărî să doarmă și stătea lângă băiat să vadă cum lucrează. Năpârstoc era la început harnic nevoie mare. De la o vreme însă, corbul băgă de seamă că loviturile de daltă se răreau întruna până ce încetară în cele din urmă cu totul.

— Văd c-ai obosit, zise Bataki. Mi se pare că nu mai poți lucra.

— Nu, nu! Nu-s obosit – răspunse băiatul, apucând iarăși dalta – dar nu mai țin minte de când n-am dormit o noapte ca lumea. Nu știu cum să fac să mă țin treaz.

Lucrul merse strună încă o bucată de vreme, dar loviturile de daltă se răriră apoi tot mai mult. Corbul îl trezi iar pe Năpârstoc, dar își dădu seama că, dacă nu va găsi un mijloc să-l țină treaz, ar fi trebuit să stea acolo unde se afla nu numai toată noaptea, dar și întreaga zi următoare.

— Poate că lucrul ar merge mai bine dacă ți-aș spune o poveste, zise Bataki.

— Că bine zici! răspunse băiatul, dar în același timp începu să caște. Era atât de somnoros, încât abia mai putea ține dalta în mână.

▫ **Povestea minei Falun** ▫

— Află, dragul meu Năpârstoc – începu Bataki – că eu am avut parte de o viață lungă pe lumea asta. Am dat și de bine, și de rău, și nu o dată mi s-a întâmplat să fiu prins de către oameni. În felul acesta le-am învățat graiul, dar mi-am însușit o bună parte din înțelepciunea lor. Și pot să afirm că nu există altă pasăre în țară care să știe atât de bine rostul neamurilor tale.

Odată am stat închis în colivie câțiva ani de-a rândul, în casa unui inginer de mine de aici, din Falun. Acolo am putut afla ceea ce am să-ți povestesc acum.

Odinioară, în vremea de demult, a trăit aici în Dalecarlia un uriaș care avea două fete. După ce a îmbătrânit și a simțit că i se apropie sfârșitul, a chemat fetele la el, ca să le împartă întreaga avere.

Bogăția lui cea mai de seamă era alcătuită din niște munți plini de aramă pe care voia să-l dăruiască felelor.

— Înainte însă de a vă lăsa moștenirea – a zis el -trebuie să-mi făgăduiți un lucru: că dacă vreun străin va afla munții voștri de aramă, îl veți ucide până ce nu va da de veste și altora că i-a descoperit.

Cea mai mare dintre fetele uriașului era crudă și sălbatică. Ea făgădui

fără să pregete că va împlini dorința părintească. A doua avea o fire mai blândă și nu făgădui decât după ce stătu câteva clipe la gânduri. De aceea, uriașul îi lăsă numai a treia parte din moștenire, pe când sora ei mai mare căpătă de două ori mai mult decât ea.

— Pe tine văd că mă pot bizui – a zis bătrânul – și de aceea vei primi partea leului.

S-au scurs așa zilele și după puțin bătrânul și-a dat sufletul. Multă vreme după aceea, amândouă fetele și-au ținut cu sfințenie cuvântul. Au fost destui tăietori de lemne nevoiași sau vânători cărora le-a fost dat să vadă ici și colo minereu de aramă prin văgăunile ori pe crestele munților moșteniți de cele două surori. Cum ajungeau însă acasă și prindeau să povestească altora ce văzuseră, îi și lovea o nenorocire. Ori cădea un trunchi de copac, ori se surpa muntele peste ei. Și, ca un făcut, niciodată nu apucau să arate și altora unde se afla comoara de pe munte.

Pe vremea aceea, țăranii de pe tot cuprinsul țării aveau obiceiul ca în timpul verii să-și trimită vitele la păscut în păduri. Păstorul mergea cu ele, ca să aibă grijă de mulsoare și să facă brânză și unt. Pentru adăpostirea oamenilor și a vitelor, țăranii alegeau câte un locșor în vreo poiană ferită și ridicau pe el niște bordeie mici, cărora le ziceau stâne.

S-a întâmplat acuma ca un țăran care trăia nu departe Dalälv, să-și aibă stâna de vară pe malurile lacului Runn, unde pământul era atât de pietros, încât nimeni nu încerca să-l are. Într-o toamnă, țăranul s-a dus la stână cu niște cai de samar, ca să dea ajutor la adusul acasă al vitelor, al putineielor de unt și al brânzeturilor. Când a prins să numere vitele, stăpânul a observat că unul din țați avea coarnele roșii.

— Ce-i cu țațul Kore de are coarnele roșii? o întrebă el pe păstoriță.

— Habar n-am, a răspuns ea. Toată vara s-a întors seara la stână cu coarnele roșii. Pesemne că așa îi place lui.

— Da? Așa crezi tu? a zis țăranul nemulțumit de răspunsul păstoriței.

— Țațul ăsta are năbădăi, a adăugat ea. Dacă îi șterg roșeața de pe coarne, își face repede rost de alta.

— Fă bine atunci de șterge-i-o, să văd ce face pe urmă!

N-apucă femeia să-i șteargă bine coarnele, că țațul o și tuli în pădure. Țăranul se luă după el și când îl ajunse, țațul își freca coarnele de niște pietre roșii. Omul luă pietrele în mână, le gustă cu limba și le mirosi. Pe cât își putea da el seama, avea de-a face cu un fel de minereu.

Pe când stătea la gânduri, un bloc mare de piatră se rostogoli din susul unei râpe, ajungând până la el. Țăranul s-a dat la o parte și a scăpat de primejdie, însă țațul Kore a fost prins sub bolovan și strivit. Uitându-se în sus pe râpă, țăranul văzu atunci o femeie uriașă și voinică, gata să prăvale un alt bloc de piatră asupra lui.

– Ce vrei să faci? a strigat țăranul. Nu ți-am făcut doar nici un rău nici ție, nici alor tăi.

– Știi bine acest lucru – a răspuns uriașa – dar trebuie să-ți fac de petrecanie că mi-ai descoperit muntele de aramă.

Femeia a rostit aceste cuvinte cu un glas trist, ca și cum n-ar fi fost bucuroasă să-i curme viața, așa că țăranul a prins curaj să intre în vorbă cu ea. Femeia i-a spus atunci povestea cu bătrânul uriaș, cu făgăduiala ce i-o făcuseră ea și sora cea mare, care se alesese cu partea leului.

– Mi-e așa de silă să ucid niște biete ființe nevinovate, care fără să vrea îmi descoperă muntele de aramă încât mai bine n-aș mai fi primit moștenirea! Am făgăduit însă și trebuie să mă țin de cuvânt.

Ea se pregăti apoi iar să prăvale blocul de piatră.

– Nu te grăbi, zise țăranul. Ce zor ai să mă ucizi de dragul unei făgăduieli? Nu eu ți-am descoperit arama ci țaful meu de colo, pe care l-ai și omorât.

– Și socoți că m-am achitat cu asta față de făgăduiala dată tatălui meu? a întrebat uriașa, pregetând.

– Firește că da! a răspuns țăranul. Ți-ai împlinit făgăduiala cât se poate de bine.

Omul a vorbit cu femeia cea uriașă cu atâta înțelepciune, încât și-a salvat viața.

Țăranul a plecat apoi acasă cu vacile. Pe urmă a colindat Bergslagera, tocmindu-și oameni care se pricepeau la exploatarea minelor. Aceștia au săpat o mină chiar pe locul unde își pierduse țaful viața. La început s-a temut să nu fie ucis într-o zi fără veste, dar s-a întâmplat ca fata uriașului să se plictisească de paza muntelui de aramă. Și astfel nu i-a mai tulburat liniștea niciodată.

Vâna de minereu descoperită de țăran era chiar la suprafața muntelui, așa că minereul putea fi extras fără nici o greutate. Țăranul și oamenii lui au cărat lemne din pădure, au înălțat ruguri mari pe munte și le-au dat foc. Pietrele au crăpat atunci de dogoarea căldurii și oamenii au putut scoate cu ușurință minereul din ele. Pe urmă au luat bucățile de minereu și le-au topit de mai multe ori în foc, până ce au căpătat arama curată, separând-o mai întâi de zgură.

Înainte vreme, lumea întrebuița mai multă aramă decât în zilele noastre pentru nevoile ei de toate zilele. Arama era o marfă căutată și folositoare, așa că țăranul care stăpânea mina a ajuns în scurtă vreme putred de bogat. El și-a clădit în apropierea minei, o casă minunată și i-a dat numele „Moștenirea lui Kore”, în amintirea țafului.

Încăleca pe un bidiviu care avea potcoave de argint, iar la nunta fiicei

sale a făcut bere în douăzeci de butoaie de malt și a pus în frigare zece boi mari.

Pe vremea aceea, omul stătea liniștit la casa lui, căci veștile nu umblau de colo până colo cum umblă în ziua de azi. Totuși, zvonul despre descoperirea unei mine mari de aramă a ajuns la urechea multora, iar cei care nu aveau altceva mai bun de făcut dădeau năvală în Dalecarlia. La „Moștenirea lui Kore”, drumeții nevoiași erau bine primiți. Țăranul îi lua în slujba lui și îi puneă să extragă minereu pentru el. Minereu, nu-i vorbă, se găsea berechet și cu prisosință. Cu cât tocmea el mai mulți oameni la lucru, cu atât mai mult se îmbogățea.

S-a întâmplat însă ca într-o seară să vină la „Moștenirea lui Kore” patru oameni voinici, cu târnăcoape de mineri pe umeri. Au fost primiți bine ca și ceilalți drumeți, dar când țăranul i-a întrebat dacă voiau să lucreze pentru el, au răspuns că nu se învoiesc nici în ruptul capului.

– Vrem să extragem minereu pe socoteala noastră au zis oamenii.

– N-aveți decât, însă muntele ăsta cu minereu e meu a căutat să-i lămurească țăranul.

– Nici prin gând nu ne trece să scoatem minereu din mina ta, au răspuns oamenii. Muntele e mare, așa că avem același drept ca și tine la orice loc liber și neîngrădit.

Altă vorbă n-a mai fost în privința asta, iar țăranul a continuat să fie ospitalier cu cei nou sosiți.

A doua zi dimineața, cei patru au pornit la treabă. Au descoperit minereu de aramă ceva mai încolo și au început să-l extragă cu sânge. Peste câteva zile, țăranul s-a dus pe la ei.

– E mult minereu pe muntele ăsta, a zis el.

– Da, e berechet. Dar o să mai fie încă de lucru, nu glumă, până la sleirea comorii, a răspuns unul din cei patru străini.

– Înțeleg prea bine cum vine treaba, a adăugat țăranul, însă cred că s-ar cuveni să-mi dați și mie o parte din arama pe care o scoateți, întrucât numai datorită mie vă stă în putință să exploatați mina asta.

– Nu pricepem ce vrei să spui, au răspuns oamenii.

– Păi da, eu am făcut ca muntele să nu mai fie păzit, și asta s-a datorat numai înțelepciunii mele! i-a lămurit atunci țăranul, spunându-le apoi povestea cu cele două fete ale uriașului și cu partea leului.

Străinii au ascultat-o cu luare-aminte, însă au tălmăcit-o pesemne altfel de cum se aștepta țăranul.

– E sigur că cealaltă femeie uriașă e mai primejdioasă și mai haină decât cea cu care te-ai întâlnit tu? au întrebat ei.

– Nu cred să fie prea milostivă cu voi, a răspuns țăranul.

A plecat apoi de lângă ei, fără a-i pierde însă din vedere, și după o bucată de vreme a băgat de seamă că au încetat lucrul și s-au dus în pădure.

În seara aceleiași zile, pe când lumea de la gospodăria țăranului se afla la cină, s-au auzit din pădure niște urlete fioroase de lupi. O dată cu urletele se auzeau și strigăte deznădăjduite de oameni. Țăranul s-a sculat repede de la masă. Însă ceilalți nu păreau că-s gata să-l urmeze.

— Pesemne că-i sfâșie lupii pe oamenii aceia, au zis cei de-i avea cu simbrie.

— Sunt în primejdie și trebuie să-i ajutăm, a zis țăranul, ieșind afară urmat de toți ai lui.

Ei văzură îndată o haită înfiorătoare de lupi, slugile i-au luat la goană cu bâtele și au găsit apoi pe pământ patru trupuri omenești, sfârtecate în așa hal, încât cu mare anevoie le-ar fi recunoscut, dacă n-ar fi observat lângă ele patru târnăcoape.

Pe urmă, muntele de aramă a rămas numai în stăpânirea țăranului, iar după moartea lui a trecut ca moștenire copiilor săi. Aceștia au exploatat mina în comun, însă minereul într-un an îl împărțeau în grămezi și apoi trăgeau la sorți să vadă cui se cuveneau. Pe urmă, fiecare își topea porția de aramă dobândită, în cuptoarele sale. N-a trecut mult și au ajuns mineri bogați, durându-și case mari și având gospodării cuprinse. Au urmat apoi la stăpânirea minei moștenitorii lor, care au săpat puțuri noi și au făcut să se mărească și mai mult extragerea minereului de aramă. An de an sporea însemnătatea minei și tot mai mulți mineri luau parte la exploatarea ei. Unii locuiau în apropierea minei, alții își aveau gospodăriile prin împrejurimi. A luat astfel naștere o întreagă regiune denumită Stora Kopparbergs Bergslag.

Dar minereul care putea fi extras chiar la suprafața solului, cum se extrage piatra dintr-o carieră, a început să ia sfârșit, astfel că minerii au fost nevoiți să-l caute la mari adâncimi în pământ. Ei au trebuit să răzbată în măruntaiele întunecoase ale muntelui prin puțuri înguste și lungi și prin galerii șerpuitoare, să dea foc și să provoace explozii. Săparea unui munte a fost totdeauna o muncă anevoioasă, la care s-a adăugat chinul fumului. Acesta nu-și găsea deloc drum să iasă afară în văzduh. Mai era apoi greutatea transportării minereului pe cărări prăpăstioase până la suprafața solului. Cu cât săpăturile ajungeau la adâncimi mai mari, cu atât mai primejdioasă era extragerea minereului. Uneori dintr-un ungher al minei țâșneau fără veste șuvoaie mari de apă. Alteori se întâmplă să se surpe tavanele galeriilor peste lucrători.

Din această cauză, lumea a prins frica minei celei mari și nimeni nu mai voia să muncească în ea de bună voie.

De la Stora Kopparberget se scotea mereu o cantitate așa de mare de minereu, încât mina de aramă de acolo era socotită ca cea mai bogată din

lume.

Dacă cineva își făcea socoteala câtă bogăție produsese acea mină veche, nu e de mirare că cei care aveau credința că în apropiere se afla o comoară de aramă de două ori mai mare erau cătrăniți rău că nu puteau să ajungă la ea. Mulți dintre aceștia și-au jertfit viața în căutarea ei, fără să se fi ales cu vreun câștig.

Cel din urmă a văzut partea leului un tânăr miner din Falun. Voind să se însoare cu o fată frumoasă a unul țăran din Leksand, s-a dus acolo împeșit. Fata însă a refuzat să se mărite cu el, deoarece nu voia să se mute la Falun, unde fumul gros de la furnale și de la cuptoare învăluia tot orașul. Numai gândindu-se la asta, o cuprindea groaza.

Vezi însă că minerul ținea tare mult la fată și se întoarse acasă foarte amărât. Își petrecuse toată viața la Falun și niciodată nu-i trecuse prin gând că era greu de trăit acolo. Apropiindu-se însă de oraș, se îngrozi. Din gura enormă a minei și din sutele de cuptoare din jurul ei se ridica un fum gros și înăbușitor de pucioasă, care învăluia tot orașul ca o ceață deasă. Fumul împiedica plantele să crească, așa că pământul era gol pe o mare distanță de jur împrejur. Cuptoare din care ieșeau vâlvătai de foc și care erau înconjurate de mormane de zgură neagră se vedeau într-adevăr pretutindeni, nu numai în oraș și în apropierea lui, dar și în tot ținutul. Atunci și-a dat omul seama că celor care erau obișnuiți a trăi la lumină și verdeață lângă strălucitorul lac Silijan nu le-ar fi priit aici în vale.

Priveliștea orașului l-a întristat apoi și mai mult. Nevrând să se ducă de-a dreptul acasă, s-a abătut din cale și a luat-o spre pădure. A hoinărit toată ziua fără nici o țintă, pe cărări și prin hățişuri.

Spre seară a văzut deodată un petic de munte care strălucea ca aurul. Uitându-se mai de aproape, a înțeles că era o vână mare de minereu de aramă. La început descoperirea l-a bucurat. Pe urmă însă s-a gândit că locul acela putea să fie partea leului, care nenorocise atâția oameni, și l-a cuprins spaima. „Pot să spun că azi mă urmărește ghinionul, și-a zis omul. N-ar fi de mirare ca descoperirea acestei bogății să mă coste viața!”

S-a întors repede și a luat-o spre casă. N-a trecut mult și s-a pomenit față în față cu o femeie înaltă și voinică. Părea să fie stăpâna aspră și autoritară a unei mine, dar nu-și aducea aminte s-o mai fi văzut cândva.

— Ce treburi ai avut aici în pădure? a întrebat femeia. Am văzut că ai cutreierat-o toată ziua.

— Mi-am căutat un loc de casă – a răspuns minerul – deoarece fata pe care o iubesc nu vrea să stea la Falun.

— Nu cumva te bate gândul să scoți minereu de aramă din locul pe care l-ai descoperit adineauri? a întrebat ea mai departe.

— Ba eu vreau să mă las de minerit, căci altfel n-am să mă pot însura

cu fata care mi-e dragă.

– Bine! Numai să te ții de cuvânt și atunci n-o să pățești nimic!

Femeia și-a văzut apoi de drum. Minerul s-a grăbit să facă ceea ce spusese de nevoie. S-a lăsat de minerit și și-a clădit o casă departe de Falun. După aceea, fata pe care o iubea nu s-a mai împotrivit să-l ia de bărbat.

Corbul se opri cu povestirea aici. Băiatul e drept că stătuse tot timpul treaz, dar nu făcuse mare ispravă cu dalta pe care o mânuia.

– Și ce s-a mai întâmplat pe urmă? întrebă Năpârstoc, văzând că Bataki nu mai spune altceva.

– S-a întâmplat că producția de aramă a scăzut mult după aceea. E drept că orașul Falun există încă. Vechile fabrici nu mai sunt însă. Tot ținutul e presărat cu case ale foștilor proprietari de mine, dar cei care stau în ele se îndeletnicesc cu plugăritul și cu exploatarea pădurilor. În mina de la Falun arama e pe sfârșite. Găsirea părții leului ar prinde azi mai bine ca oricând.

– Minerul despre care mi-ai vorbit o fi fost oare cel din urmă care a văzut-o? întrebă Năpârstoc.

– Am să-ți spun cine a văzut-o cel din urmă după ce găurești peretele și mă scoți de aici, răspuse Bataki.

Băiatul tresări și începu să lucreze puțin mai zorit. I se părea că Bataki îi răspunsese cu un tâlc anumit, ca și cum i-ar fi dat să înțeleagă că el însuși, corbul, văzuse vâna cea mare de minereu. Nu-i spusese oare acea poveste cu un scop anume?

– Tu ai umblat desigur mult prin partea locului, zise băiatul, spre a se dumeri întrucâtva. Cutreierând pădurile și muntele, ai văzut fără îndoială fel de fel de lucruri...

– Am să-ți arăt multe lucruri de seamă – zise corbul – dar numai dacă isprăvești treaba mai repede.

Băiatul începu atunci să lucreze cu atâta hărnicie, încât așchiile zburau ploaie în jurul lui. Acum era pe deplin încredințat că Bataki descoperise partea leului.

– Păcat că ești corb și n-ai să te poți bucura de bogăția pe care ai descoperit-o! zise el.

– Nu-ți mai spun nimic în privința asta până ce nu găurești peretele și nu mă scoți afară de aici, răspuse corbul.

Băiatul se apucă atunci să lucreze cu și mai multă râvnă, făcând să se înfierbânte fierul dălții. I se părea că ghicise gândul lui Bataki. Corbul nu putea să extragă minereu pe socoteala lui, astfel că avea desigur intenția să dăruiască ceea ce descoperise lui Nils Holgersson. Așa credea el și așa îi spunea rațiunea. Avea să afle taina cea mare, iar după ce și-ar fi recăpătat

înfățișarea omenească, urma să se întoarcă la Falun spre a lua în stăpânire bogăția cea mare. După ce ar fi câștigat destui bani, avea să cumpere toată comuna Vemmenhög și să-și clădească acolo un castel mare ca cel de la Vittskövle. Iar într-o bună zi avea să-l poftescă la castel pe gospodarul Holger Nilsson și pe soția lui... La sosirea lor, avea să-i întâmpine la scară și să le spună: „Poftiți înăuntru, vă rog, și simțiți-vă ca la voi acasă!” Ei nu l-ar fi recunoscut, firește, ci s-ar fi întrebat cine e domnul acela elegant care i-a invitat la el „V-ar face plăcere să locuiți într-o casă ca asta?” i-ar fi întrebat el. „Se înțelege că da, însă nu e de nasul nostru”, ar fi răspuns ei. „Ba da. O veți primi ca despăgubire pentru găscanul cel alb care a plecat de la voi anul trecut”, i-ar fi lămurit el.

Năpârstoc mânuia dalta cu sârg. Prima cheltuială pe care avea s-o facă pe urmă ar fi fost clădirea unei case noi pe bărăganul de la Sunnerbo, pentru Osa, păzitoarea de găște, și pentru micul Mats. Mult mai mare și mai frumoasă decât cea veche, bineînțeles. Pe urmă ar fi cumpărat tot lacul Tokern și l-ar fi dat rațelor sălbătice. Pe urmă...

– Acum pot să spun că ai lucrat de toată lauda! zise corbul. Cred că deschizătura e destul de mare.

Bataki putea în adevăr să treacă cu ușurință prin ea. Năpârstoc nu mai zăbovi de fel, ci plecă în urma corbului și-l găsi pe o piatră la o depărtare de numai câțiva pași de cocioabă.

– Mă țin de cuvânt, Năpârstoc – zise corbul foarte solemn – și-ți spun c-am văzut cu ochii mei partea leului. Nu te sfătuiesc totuși s-o cauți, căci eu unul m-am trudit ani de zile în șir până am dat de ea.

– Mă așteptam să-mi spui unde se află, ca răsplată pentru ajutorul pe care ți l-am dat ca să ieși din cocioaba asta unde erai închis, zise băiatul.

– Pesemne că erai somnoros când ți-am spus povestea cu partea leului, zise Bataki. Altfel nu te-ai fi așteptat la așa ceva. N-ai înțeles că toți cei care au dat în vileag unde se află partea leului s-au dat ei înșiși pieirii? Nu, dragul meu! Bataki a căpătat destulă experiență pe lumea asta ca să știe să-și țină gura când trebuie să și-o țină.

Corbul și-a întins apoi aripile și zvvârr! s-a înălțat în văzduh.

Akka se culcase pe pământul gol lângă Svavelkoket. A trecut o bucată bună de vreme până ce Năpârstoc a reușit s-o trezească din somn. Băiatul era mâhnit și descurajat, deoarece pierduse bogăția cea mare și credea că nu mai avea de ce să se bucure.

● AJUNUL ●

Sâmbătă, 30 aprilie.

În calendar e trecută o zi, și anume ajunul sfintei Valpurga, când toți

copiii din Dalecarlia au prilejul să aprindă focuri în aer liber.

Cu câteva săptămâni înainte, băieții și fetele nu se gândesc la altceva decât la cele de care au nevoie pentru focurile din acea zi. Se duc în pădure de unde culeg vreascuri și cucuruzi de brad, adună așchii și talaș de la tâmplar, surcele, scoarță și bușteni de la tăietorul de lemne. Trec în fiecare zi pe la băcan să ceară lăzi goale, iar dacă vreunul din ei izbutește să dea peste un butoi gol de păcură, îl ascunde ca pe o comoară și nu-l scoate la iveală decât în ultima clipă, puțin înainte de aprinsul focurilor. Aracii de mazăre și de fasole sunt atunci în mare primejdie, ca și gardurile vechi, trântite de vijelii la pământ, sau uneltele stricate și bețele de lese uitate pe ogoare.

Când vine seara mult așteptată, copiii din fiecare sat înalță o movilă mare de crengi, găteje și de tot ce e bun de ars, fie pe un deal, fie pe malul unui lac. În unele sate să ridică chiar și două, trei ruguri de vreascuri. Căci sunt cazuri când băieții și fetele nu s-au putut uni ca să aducă cele necesare pentru ars sau când copiii din partea de miazăzi a unui sat vor să aibă focul în partea lor, lucru la care nu s-au învoit cei care locuiesc în partea de miazănoapte, aceștia urmând să facă un alt foc, pe socoteala lor.

Rugurile sunt gata de obicei după-amiază devreme, după care copiii se strâng în jurul lor cu cutii de chibrituri în buzunare și așteaptă să se întunece. Ziua e grozav de lungă în anotimpul acela în Dalecarlia. Pe la ora opt abia se înserează. Afară e frig, urât și greu de așteptat, căci nu s-a desprimăvărat încă. Zăpada de pe câmp s-a topit, iar la amiază, când soarele e sus pe cer, e destul de cald, dar se mai întâlnesc încă troiene prin păduri, lacurile mai sunt acoperite cu gheață, iar noaptea temperatura coboară cu multe grade. Se întâmplă însă pe ici, pe colo ca focurile să fie aprinse înainte de a se întuneca. Dar de pripit se pripesc în felul acesta numai copiii mici și nerăbdători. Cei mari așteaptă până se întunecă bine, pentru ca focurile să producă o impresie și mai puternică asupra celor din jur.

Vine în sfârșit și clipa mult așteptată. Oricine a contribuit, fie și cu un bețișor, la înălțarea rugului e atunci de față. Băiatul cel mai în vârstă aprinde un șomoilog de paie și îl vârstă sub rug. Vălvătaia începe să se ridice, vreascurile trosnesc, crengile mai subțiri devin incandescente, fumul țâșnește negru și amenințător. În cele din urmă, flăcările răzbat până în vârful rugului, înalte și limpezi, se urcă la o înălțime de câțiva metri și înlesnesc vederea lor până hăt-departe.

După ce copiii dintr-un sat și-au aprins focul lor, se uită să le vadă și pe cele din alte părți. Colo arde un foc, dincolo altul. Unul e aprins pe un deal, altul pe culmea muntelui. Toți nădăjduiesc că focul lor va fi cel mai mare și mai strălucitor și se tem atât de mult să nu fie întrecut în lumină de altele, că dau fuga în ultima clipă pe ulițe să mai ceară de la gospodari bucăți de scânduri și câțiva bușteni.

După ce focul a ars câtva timp, vin să-l vadă cei mai în vârstă și bătrânii. Focul însă nu numai că e frumos și luminează până departe, dar el răspândește și o căldură plăcută, îndemnând privitorii să se așeze în jurul lui pe bolovani și pe brazde de iarbă. Se uită toți lung la flăcări până ce unul din ei își dă cu părerea că ar fi bine să se fiarbă puțină cafea la un foc atât de minunat. În timp ce fierbe ibricul, se întâmplă ca unul din cei de față să înceapă a spune o poveste, iar dacă cel dintâi a spus ce avea de spus, urmează îndată altul la rând, că băsmuitori sunt berechet, slavă Domnului...

Cei mari se gândesc mai mult la cafea și la povești. Copiii, în schimb, doresc ca focul să ardă cu flăcări mari și să țină cât mai mult. Destul a zăbovit primăvara cu topirea gheții și a zăpezii! Barem să-i dea și ei un pic de ajutor cu focurile lor. Altfel va fi greu ca la vremea convenită să înfrunzească tot ce-i tufă, floare ori copac și să dea boboci.

Gâștele sălbatice se culcaseră pe gheața lacului Siljan: Din pricină că bătea un vânt grozav de rece dinspre miazănoapte, Năpârstoc fusese nevoit să se oploșească sub aripa găscanului alb. N-apucase totuși să închidă ochii, când auzi detunătura unui foc de pușcă. Se strecură repede de sub aripă și se uită speriat de jur împrejur.

Pe gheață, în apropierea găștelor, era liniște deplină. A stat băiatul cât a stat la pândă, dar n-a zărit nici un vânător. Uitându-se însă spre mal, văzu ceva ciudat, care îi păru un fel de arătare.

În cursul după-amiezii, găștele sălbatice dăduseră de câteva ori târcoale marelui lac până să se hotărască unde să coboare. În timpul zborului îi arătaseră lui Năpârstoc satele mai mari de pe țărmuri. Văzuse astfel localitățile Leksand, Rättvik și Mora, precum și insula Soller.

Satele cele mai apropiate erau mari ca niște orașele, și băiatul rămase uimit de înfățișarea arhitectonică a aceluia ținut de la miazănoapte. De sus i se păruse luminos și îmbietor într-o măsură mult mai mare decât se aștepta. Nu observase nimic sinistru sau fioros.

Acum însă, în puterea nopții, strălucea pe aceleași țărmuri o cunună largă de focuri mari.

Și găștele sălbatice se treziseră la auzul împușcăturii. Akka aruncase însă o privire spre țărm și spusese liniștită:

— Sunt niște copii care se joacă.

Pe urmă și-a vârât ciocul sub aripă, lucru pe care l-au făcut și celelalte găște, adormind toate din nou.

Năpârstoc se uita însă mai departe la focuri, care împodobeau țărmul cu o salbă de medalii de aur. Se simțea atras de lumină și căldură ca un țânțăraș și s-ar fi dus bucuros mai aproape de ele, însă nu îndrăznea să plece de lângă găște. Auzea o împușcătură după alta; dar înțelegând că nu era nici o primejdie la mijloc, fu ispitit și de ele. Cei de acolo, din jurul focurilor,

păreau a fi atât de veseli, încât nu le era de-ajuns să râdă și să strige de mama focului, dar mai puneau și mâna pe pușcă să tragă focuri în aer. La unul din ruguri, care ardea pe un munte, se aprinseseră acum focuri de artificii. Oamenii voiau ceva mai înălțător și mai frumos decât flăcările de pe pământ. Năzuiau ca și cerul să ia parte la veselia lor.

Băiatul se apropie încetișor de țărm și deodată auzi răsunând niște cântece. Începu să alerge numaidecât spre uscat. La cântece era doar liber să ia parte.

Nils Holgersson a stat tot timpul să asculte cântecele. După ce ele încetară, se îndreptă în grabă spre uscat. Gheața se topise de mult în golf, dar acesta era împotmolit de nisip, așa că băiatul putea să ajungă ușor la focul care ardea chiar pe duna din port. Se furișă cu multă băgare de seamă cât mai aproape, ca să poată vedea lumea strânsă în jurul focului și să audă ce spunea. Și iarăși începu să se mire de ceea ce vedea și să se întrebe dacă nu cumva visa. Niciodată nu mai văzuse oameni îmbrăcați ca cei la care se uita acum. Femeile purtau bonete țuguiate, bundițe albe de piele, basmale trandafirii la gât, bluze verzi de mătase și fuste negre cu fote în față, care aveau dungi albe, roșii, verzi, negre. Bărbații purtau pălării rotunde cu funduri joase, surtuțe albastre cu găitane roșii și nădragi galbeni de piele, care ajungeau până la genunchi, legați cu jartiere roșii, împodobite cu ciucuri. Năpârstoc nu știa dacă așa era portul lor, dar i se părea că oamenii aceștia arătau altfel decât prin alte părți, fiind mai chipeși și mai deosebiți. Îi auzea vorbind unii cu alții, dar o bucată de vreme nu putu să înțeleagă nimic. Își aduse aminte de costumele frumoase pe care maică-sa le păstra în sipetul ei și pe care nu le mai purta nimeni de multă vreme, întrebându-se dacă oamenii aceia pe care îi vedea nu erau cumva ființe de altădată, care nu mai trăiau de veacuri pe pământ.

Acestea erau însă numai închipuiri și presupuneri, căci Năpârstoc își dădu seama îndată că avea în fața lui oameni adevărați. Crezuse însă astfel din pricină că locuitorii din preajma lacului Siljan au păstrat mai mult decât cei din alte părți ale țării graiul, portul și obiceiurile de odinioară. Năpârstoc auzi pe cei adunați în jurul focului vorbind despre vremuri de altădată. Spuneau cum trăiseră în tinerețea lor, când fuseseră nevoiți să facă drumuri lungi în alte ținuturi, spre a-și asigura existența. Băiatul ascultă mai multe povestiri, însă cea de care și-a adus aminte mai târziu era aceea a unei femei bătrâne, despre viața ei din tinerețe.

▫ **Povestea Mariei-Cristina** ▫

„Părinții mei aveau o mică gospodărie la Östbjörka. Noi eram însă mulți frați și pe atunci erau timpuri grele, așa că la vârsta de șaisprezece ani a trebuit să plec din casa părintească. Am pornit la drum de aici, din Rättvik,

vreo douăzeci de tinere. În ziua de 14 aprilie, anul 1845, m-am dus pentru prima oară la Stockholm. În traista cu merinde aveam câteva pâini, o spată de vițel și puțină brânză. Toți banii mei de drum erau douăzeci și patru de șilingi. Într-o desagă de piele am pus celelalte merinde pe care socoteam să le iau cu mine, împreună cu un schimb de haine de lucru, și am trimis-o înainte printr-un surugiu.

Am pornit deci toate douăzeci de fete spre Falun. Mergeam de obicei trei, patru mile pe zi și am ajuns la Stockholm după șapte zile. Altfel călătorea lumea atunci, nu comod, cu trenul, cum merg fetele din Dalecarlia acum, de ajung acolo în opt, nouă ceasuri.

Când am sosit la Stockholm, lumea privea la noi și striga pe străzi:

— Uite regimentul din Dalecarlia!

Adevărat că parcă mărșăluia un regiment întreg când bocăneam pe ulițe cu condurii noștri cu locuri înalte în care cizmarul bătuse nu mai puțin de cincisprezece ținte groase. Multe din noi ne poticneam și cădeam jos, căci nu eram obișnuite cu pietrele rotunde de pavaj de pe străzi.

Am tras la un han al dalecarlienilor, care se chema „La calul bălan”, din Stora Badstugatan, în partea de miazăzi a capitalei. Lumea de la Mora locuia pe aceeași stradă, la un han care se chema „La coroana mare”. Vorba e că acumă mă grăbeam să câștig un ban, căci nu-mi rămăseseră decât optsprezece șilingi din cei douăzeci și patru cu care plecasem de acasă. Una din celelalte dalecarliene m-a îndemnat să mă duc la un căpitan de cavalerie, care locuia în mahalaua Hornstull și să-i cer de lucru.

Am stat la el patru zile, ca să sap și să răsădesc în grădină. Căpătăm pe zi douăzeci și patru de șilingi, însă mâncarea trebuia să mi-o procur eu. Mare lucru nu puteam să cumpăr, dar fetițele stăpânului, văzând ce simbrie mică aveam, se duceau la bucătărie și cereau mâncare pentru mine, așa că, de bine, de rău, îmi potoleam foamea.

Pe urmă am lucrat la o doamnă din strada Norrland, unde am avut o locuință proastă. Șobolanii, nu numai că mi-au găurit și desaga de piele. Am fost nevoită să o cârpsc cu un carâmb vechi de cizmă pe care l-am căpătat. Acolo n-am lucrat decât două săptămâni și pe urmă a trebuit să mă întorc acasă, cu un câștig de doi taleri.

Am luat-o prin Leksand și m-am oprit câteva zile într-un sat care se chema Rönns. Mi-aduc aminte că oamenii de acolo făceau supă de făină neagră de ovăz amestecată cu tărâțe și pleavă de grâu. Nu aveau altceva și fiecăruia i se părea că-i o mâncare gustoasă în vremea foametei.

Anul acela nu prea a fost de Doamne-ajută, însă în anul următor am dus-o și mai prost. Iar a trebuit să-mi iau lumea-n cap, căci ai mei de acasă

n-aveau cu ce-și ține zilele. Am plecat cu două fete de la noi la *Hudiksvall*⁴⁵, cale de douăzeci și patru de mile, nu glumă. Tot drumul a trebuit să ducem desagile în spinare, căci nu era poștalion. Gândeam că pe drum o să căpătăm de lucru pe la niscaiva grădini, dar zăpada era înaltă în toate părțile și treabă la grădini nu se găsea pe nicăieri. M-am dus atunci pe la gospodarii de la țară și i-am rugat să-mi dea câte ceva de lucru. Dragele mele, ce obosită și flămândă eram când am tras la o casă în care m-am tocmit să dărăcesc lână cu opt șilingi pe zi! Pe urmă, mai în primăvară, am căpătat de lucru la grădină în oraș, unde am rămas până în iulie. Dorul de casă mă rodea însă și m-am întors la Rättvik. N-aveam atunci decât șaptesprezece anișori. Ghetele mi se tociseră, așa că a trebuit să umblu desculță douăzeci și patru de mile. Eram însă bucuroasă în sinea mea, căci aveam acum puși deoparte cincisprezece taleri în cap, iar frățiorilor mei le aduceam câteva chifle mari și un cornet cu bucățele de zahăr, pe care mi le-am rupt de la gură. De câte ori îmi dădea cineva cafea și două bucățele de zahăr, pe una o mâncam și pe cealaltă o piteam în buzunar.

Voi stați acuma fără griji prea mari pe cap, dragele mele. Înainte vreme, anii de foamete se țineau lanț. Tot ce era tânăr în Dalecarlia trebuia să plece aiurea, să câștige pentru ale gurii. În anul următor – iaca, era 1847 – m-am dus iar la Stockholm, unde am lucrat în grădina Stora Hornsberg. Eram acolo mai multe fete din Dalecarlia și căpătăm o simbrie mai ca lumea. De economisit însă, tot economiseam, deși nu duceam grijă că n-o să am ce mânca a doua zi. În grădini strângeam de pe straturi cuie și vase vechi, pe care le vindeam negustorilor de vechituri, iar cu banii căpătați pe ele ne cumpăram pesmeți tari ca piatra, care se făceau la manutanță pentru soldați. La sfârșitul lui iulie m-am întors acasă să dau ajutor la seceră. De data aceea aveam economisiți treizeci de taleri.

În anul următor am plecat iar la lucru. Am slujit atunci afară din Stockholm. Vara au avut loc manevre pe *Lagordsgärdet*⁴⁶, fermierul m-a trimis să am grijă de o bucătărie pe care o avea într-un furgon mare. N-am să uit niciodată, măcar de-aș trăi o sută de ani, ziua în care am cântat din caval, pe Gärdet, pentru craiul Oscar I⁴⁷. Drept răsplată mi-a trimis un ban de doi taleri.

Pe urmă am fost câteva veri la rând vâslașă pe *Brunnsvik*⁴⁸, între Albano și Haga. A fost vremea cea mai fericită din viața mea. Pe barcă aveam și un caval. De multe ori, pasagerii vâsleau singuri, ca să cântăm noi echipajul din caval. După ce s-a închis sezonul de canotaj, în toamnă, m-am dus în Uppland, să ajut gospodarii la treieriş. Spre Crăciun veneam de obicei

⁴⁵ Hudiksvall - port la Marea Baltică, unul din cele mai vechi orașe din Suedia.

⁴⁶ Lagordsgärdet - (pron. la'gords-yerdet) veche denumire a unui câmp de la marginea Stockholmului cu multe cazărmi.

⁴⁷ Oscar I - rege al Suediei și al Norvegiei de la 1844 la 1857.

⁴⁸ Brunnsvik - (pron. bröns-vi'k) golf în partea de nord-est a orașului Stockholm.

acasă, cu economii de vreo sută de taleri. La treieriş câştigam şi partea mea de bucate, pe care tata o aducea pe urmă acasă cu sania. Păi ce credeţi voi? Dacă eu şi frăţiorii mei n-am fi venit cu bănişorii pe care îi puneam deoparte, n-am fi avut cu ce trăi. Bucatele culese de pe ogorul nostru se isprăveau mai totdeauna pe la Crăciun, iar cartofi se cultivau puţin pe vremea aceea. Trebuia să cumpărăm pe urmă grăunţe de la negustor, dar secara ne costa patruzeci de taleri butoiul şi ovăzul douăzeci şi patru de taleri, aşa că mai fă economie dacă îţi dă mâna. Mi-aduc aminte că în câteva rânduri a trebuit să dăm o vacă pentru un butoi de ovăz. Făceam pe vremea aceea pâine din făină de ovăz amestecată cu paie tocate mărunt. O astfel de pâine numai ușor de înghiţit nu era. Ca să meargă pe gât trebuia să bem apă după fiecare îmbucătură.

Am umblat așa prin lume până în anul în care m-am măritat, adică până în 1856. Păi să vedeţi. Mă îndrăgostisem la Stockholm de unul, Jon. Când m-am întors acasă în anul acela, grozav mă temeam să nu mi-l fure cumva fetele din Stockholm. Din „Jon cel frumos al Mariei” şi din „dalecarlianul cel frumos” nu-l mai scoteau. Asta o ştiam eu destul de bine. Băiatul îmi era însă credincios. După ce-a strâns destui bani, am făcut nunta şi ne-am luat.

Bătrână se opri aici cu povestea ei. Focul se potolise. Toată lumea se ridică de jos, spunând că era vremea să se ducă fiecare la casa lui. Năpârstoc plecă pe gheaţă să-şi caute tovarăşele de drum.

● ÎN CĂUTAREA UNUI LOC DE POPAS ●

Când se trezi a doua zi dimineaţă şi coborî pe gheaţă, lui Năpârstoc îi veni să râdă. Ninsese tare în timpul nopţii şi zăpada cădea mereu. Tot văzduhul era împânzit de fulgi albi, atât de mari, de parcă ar fi fost aripile unor fluturi degeraţi. Pe lacul Siljan, zăpada era de vreo zece centimetri. Țărmurile erau albe, iar găştele sălbatice aveau atâta omăt pe ele, că păreau nişte troiene în miniatură.

Akka, Yksi sau Kaksi se trezeau din când în când, ca să-şi dea seama cum mai era vremea. Văzând însă că ninsoarea nu mai contenea, se grăbeau să-şi ascundă iar capetele sub aripi. Pe o vreme ca aceea îşi ziceau că cel mai bun lucru pe care-l aveau de făcut era să doarmă, şi în privinţa asta băiatul le dădu dreptate.

După câteva ceasuri, Năpârstoc, care se dusesese şi el iarăşi la culcare, fu trezit de dangătul clopotelor de la bisericile din Rättvik. Nu mai ningea deloc acum, însă bătea un vânt aspru dinspre miazănoapte, iar pe lac era ger. Fu bucuros când găştele scuturară în cele din urmă zăpada de pe ele şi zburară spre uscat, să-şi facă rost de mâncare.

Căzuse zăpadă, nu glumă. Toate câmpurile din jurul orașului Rättvik erau troienite, astfel că Akka nu fu în stare să găsească un loc unde să poată coborî. Nu mai stătu mult la chibzuială, ci o luă spre miazăzi, în direcția localității Leksand.

Ca de obicei primăvara, tineretul din Leksand era plecat în căutare de lucru. În comună rămăseseră mai mult oamenii în vârstă. La sosirea găștelor sălbatice, un șir lung de femei bătrâne înainta pe aleea cea mare de mesteceni, cu trunchiuri ca neaua, îmbrăcate cu scurteici și fuste albe din piele de oaie, cu șorțuri cu dungi galbene sau negre și cu chenare albe și cu scufii albe, care le acoperea părul, coliliu.

— Dragă mamă Akka – zise Năpârstoc – zboară încet pe aici, ca să pot vedea femeile acelea bătrâne!

Călăuza cârdului găsi firească această dorință a băiatului. Ea se lăsă cât mai jos și făcu de trei ori ocolul aleii. E greu de spus ce impresie au produs acele femei asupra găștelor sălbatice, însă băiatului i se păru că niciodată, nu mai văzuse bătrâne atât de înțelepte și de demne.

La Leksand nu era însă o situație mai bună decât la Rättvik. În toate părțile se vedea numai zăpadă, așa că Akka fu nevoită să-și continue zborul spre sud, în direcția localității Gagnef.

— Dragă mamă Akka, zboară te rog încet, să pot vedea gospodinele! zise băiatul.

Dar nici la Gagnef nu se afla pe câmp vreun petic de pământ netroienit, așa că găștele sălbatice fură nevoite s-o ia către miazăzi, spre Floda.

La sosirea lor acolo, lumea se afla la biserică. După slujba religioasă urma să fie oficială însă o cununie, și mirii așteptau în piața bisericii, înconjurați de nuntași. Mireasa purta pe părul răsfirat o cunună de aur și era împodobită cu tot soiul de zorzoane, cu flori și cu dantele colorate, bătătoare la ochi. Mirele era îmbrăcat cu a jachetă albastră și cu nădragi scurți, iar pe cap purta o bonetă roșie.

Druștele aveau bluzele și fustele brodate cu trandafiri și lalele, iar părinții și vecinii nuntași erau încadrați în alai, în costumele lor naționale multicolore.

— Dragă mamă Akka, zboară mai încet, te rog, să văd și eu mirii! se rugă Năpârstoc.

Conducătoarea cârdului de găște se lăsă în jos cât găsi de cuviință și ocoli de trei ori piața. E greu de spus cu ce impresie au rămas găștele. Băiatului însă, când văzu de sus tânăra pereche, i se păru că nicăieri în altă parte nu pomenise o mireasă așa de frumoasă, un mire așa de chipeș și un alai de nuntă așa de măreț.

La Floda, găștele găsiră în sfârșit câmpul fără pic de zăpadă pe el,

astfel că nu avură nevoie să zboare mai departe, ca să-și caute de-ale gurii.

● INUNDAȚIA ●

Câteva zile a fost o vreme îngrozitor de urâtă în părțile de miazănoapte ale lacului Mälär. Cerul era plumburiu, vântul șuiera, iar ploaia biciuia văzduhul. Atât oamenii, cât și animalele, știau prea bine că nu putea fi vorba încă de primăvară în toată puterea cuvântului. Dar cum doreau acest lucru, erau de părere să vremea era nesuferită.

După ce-a plouat o zi întreagă, troienele de zăpadă din pădurile de brazi au început să se topească de-a binelea, iar pâraiele de primăvară s-au grăbit să curgă la vale. Toate băltoacele de pe pământurile fermelor, apele stătătoare din șanțuri și cele din mocirle se puneau în mișcare și căutau să se împreune cu pâraiele, ca să fie duse spre mare.

Pâraiele se zoreau să ajungă mai repede la râurile care se varsă în Mälär, iar acestea își dădeau toată silința să ducă puhoaietele de apă spre lac. Lacurile mici din Uppland și din Bergslagera își lepădaseră însă în aceeași zi stratul de gheață, astfel că râurile se umpluseră cu sloiuri, umplându-se până aproape de țărături. Mărite cum erau, râurile năvăleau spre Mälär, iar acesta primi atâta apă, până se umplu ochi. Apa dădea buzna cu putere spre ieșire, dar *Norrströmul*⁴⁹ e un canal îngust și nu putea s-o ducă mai departe cu iuțeala cu care ar fi trebuit.

În afară de asta, dinspre răsărit bătea un vânt puternic, astfel că apa mării era împinsă spre uscat, împiedicând canalul să-și ducă apa sa dulce spre Marea Baltică. Și deoarece râurile cărau neîncetat apă spre Mälär, iar canalul nu putea transporta mai departe, nu-i rămânea lacului altceva mai bun de făcut decât să se reverse peste margini.

Revărsarea se făcea încet, ca și cum lacul n-ar fi voit să-și vatăme țărăturile. Malurile fiind însă mai pretutindeni joase și în pantă lină, apa cuprinse uscatul pe o distanță de câțiva metri, ceea ce era de-ajuns pentru a stârni o alarmă grozavă.

Lacul Mälär are un fel al lui de a fi. Unde te uiți vezi numai bazine, golfuri și strâmători înguste. Nicăieri nu are suprafețele largi pe care să le poată răscoli vreo furtună. Parc-ar fi fost creat numai pentru călătorii de plăcere cu vapoare și vase cu pânze sau pentru pescarii amatori. Și e plin de insule, ostroave și promontorii pitorești. Țărăturile lui nu sunt nicăieri pustii și bătute de vânt, ci unde-ți întorci capul nu dai cu ochii decât de palate, vile de marmură și locuri de distracție, ca și cum nu s-ar fi gândit niciodată să aibă pe ele decât astfel de minunății.

⁴⁹ În partea de răsărit a orașului Stockholm, lacul Mälär are un ostrov mare, despărțit de țarm la nord prin Norrström (canalul de nord), iar la sud prin Söderström (canalul de sud). La răsăritul acestui ostrov se află multe golfuri ale Mării Baltice.

Tocmai datorită faptului că de obicei e atât de ospitalier și de blând, stârnește pesemne uneori atâta panică primăvara, când își leapădă înfățișarea zâmbitoare și devine în adevăr periculos.

Inundația fiind gata să se producă, toate vasele și bărcile care fuseseră depozitate în timpul iernii fură călăfătuite, pentru a fi puse pe lac cât mai degrabă. Punțile de spălat rufe fură retrase pe țărm, iar podurile de pe drumuri fură consolidate, ca să poată înfrunta năvala apelor. Cantonierii de la căile ferate, înșiruite de-a lungul țărmurilor, stăteau mereu de veghe pe taluzuri, neînchizând ochii nici noaptea, nici ziua.

Țăranii care strânseseră fân sau frunze uscate în șoproanele de pe ostroave se grăbiră să le ducă pe țărm. Pescarii își scoaseră vârșele și plasele, ca să nu fie luate de apă. La debarcaderele bacurilor era o înghesuială nemaipomenită. Toți cei care se duceau acasă ori la treburile lor se grăbeau să-și asigure un loc de trecere, câtă vreme aceasta mai era posibilă.

În regiunea orașului Stockholm, unde casele de pe țărmuri stau lipite una de alta, era un zor nemaipomenit. Cele mai multe vile erau zidite ceva mai sus, așa că nu erau în primejdie. Fiecare din ele aveau însă ambarcadere și instalații de băi care trebuiau să fie puse în siguranță.

Nu numai oamenii erau neliniștiți că lacul Mälär începuse să se reverse. Rațele sălbatice, care își depuseseră ouăle în tufișurile de pe țărm, chițoranii și șoarecii de câmp, ai căror pui lipsiți de orice apărare se aflau în găurile din apropierea malului, fură cuprinși de cea mai groaznică teamă. Până și mândrele lebede erau mâhnite, gândindu-se că vor fi date pieirii, atât ouăle, cât și cuibarele lor.

Toate aceste temeri erau întemeiate, deoarece lacul se umfla văzând cu ochii. Sălciile și arinii de pe țărmuri stăteau cu trunchiurile cufundate în apă. Apa pătrunsese și în grădini, distrugând răzoarele. Pagube destul de mari fuseseră produse și ogoarelor de secară la care putuse să ajungă puhoiul.

Umflarea lacului ținu câteva zile. Câmpurile joase din jurul castelului Gripsholm fură înecate de apă, marele castel fiind despărțit acum de uscat nu numai printr-un șanț îngust, dar și printr-o mare de apă. La Strängnäs, frumosul bulevard de pe chei fu transformat într-un șuvoi, iar la Västeros lumea se pregătea să circule pe străzi cu bărcile. Doi elani care iernaseră pe un ostrov de pe lacul Mälär, văzându-și culcușul năpădit de apă, au pornit înot spre uscat. Depozite întregi de lemne, stive de bușteni și de scânduri, o mulțime de butoaie de bere și de putini pluteau pe valuri și în toate părțile se vedeau oameni în bărci căutând să salveze ce putea fi salvat.

În acele zile grele, jupânul Smirre se furișase într-o pădurice de mesteceni ceva mai sus de lacul Mälär. Mergea ca de obicei cu gândul la

gâștele sălbatice și la Năpârstoc, chibzuind cum să facă și cum să dreagă spre a-i găsi, deoarece le pierduse cu totul urma.

Umblând așa descurajat, numai ce o văzu pe porumbița călătoare Agar, care se odihnea pe o ramură de mesteacăn.

– Ce minunată întâmplare că te-am întâlnit, Agar! zise vulpoiul, prefăcându-se că-i tare bucuros. Nu cumva ești în măsură să-mi spui unde se află acum Akka de la Kebnekajse și cârdul ei de gâște sălbatice?

– Oi fi știind unde sunt, dar nu-ți pot spune, îi răspunse Agar.

– Voiam numai să te rog să le duci o veste, zise cu șiretenie Smirre. Știi de bună seamă ce prăpăd e acum pe Mălar. E potop mare, nu alta, iar neamul de lebede care trăiește în golful Hjälsta e amenințat să-și vadă cuiburile și ouăle nimicite. Dagaklar însă, craiul lebedelor, a auzit despre prichindelul acela care umblă cu gâștele sălbatice și care știe leacul la toate, așa că m-a trimis pe mine s-o întreb pe Akka dacă se învoiește să vină cu Năpârstoc la Hjälst.

– Vestea asta pot să i-o duc – zise Agar – însă nu văd ce-ar putea să facă prichindelul acela pentru izbăvirea lebedelor.

– Nici eu nu prea văd – răspunse vulpoiul – dar el poate ajunge la uscat cu orice.

– Mă mir de asemeni că Dagaklar trimite vești gâștelor printr-o vulpe, i-o întoarse Agar.

– Ai perfectă dreptate, căci suntem doar dușmani, zise Smirre cu blândețe. Dar la o nevoie așa de mare trebuie să uităm dușmănia și să ne ajutăm unii pe alții. În orice caz ar fi bine să nu-i spui lui Akka că-i duci vestea prin mijlocirea unei vulpi. Nu de alta, dar știi, ca să nu aibă vreo bănuială.

▫ **Lebedele din golful Hjälsta** ▫

Cel mai sigur adăpost pentru păsările înotătoare din toată regiunea lacului Mălar este golful Hjälsta.

Golful Hjälsta are țărături line, apa puțin adâncă și mult păpuriș, întocmai ca Tokern. Nu e nici pe departe mare ca vestitul lac al păsărilor. Totuși e un sălaș minunat pentru păsări, deoarece vânatul e oprit acolo de multă vreme. E de fapt refugiul unui neam mare de lebede.

Imediat ce Akka primi vestea că lebedele aveau nevoie de ajutorul ei, se grăbi să plece la Hjälsta.

Sosind cu cârdul ei într-o seară, numaidecât își dădu seama că pe golf se abătuse o mare nenorocire. Cuiburile de lebede fuseseră smulse de la locurile lor și pluteau pe apa golfului mânate de un vânt puternic. Unele din ele erau rupte, altele răsturnate, iar ouăle care fuseseră în ele căzuseră la

fundul lacului, unde se vedeau lucind.

Când s-a lăsat Akka din zbor, toate lebedele care trăiau acolo stăteau adunate ciopor pe țărmul răsăritean, unde erau apărute mai bine de vânt. Deși pătimiseră mult din pricina inundației, erau prea mândre ca să-și arate durerea.

— Nu trebuie să ne pară rău, ziceau ele. Avem destule rădăcini și tulpini în apropiere, ca să ne facem cuiburi noi.

Nici uneia din ele nu-i trecuse prin minte să cheme un străin în ajutor și habar n-aveau că Smirre trimisese veste găștelor sălbatice să vină la ele.

Erau câteva sute la număr, așezate după rang și rânduială: cele tinere și lipsite de experiență – spre marginea extremă a șirului cele bătrâne și înțelepte – mai spre centru, iar la mijloc stătea craiul Dagaklar, alături de crăiasa Snöfrid, amândoi mai bătrâni decât celelalte lebede, pe care le considerau coborâtoare din ei.

Gâștele sălbatice se lăsaseră din zbor pe țărmul apusean al golfului. Akka însă, când văzu unde se aflau lebedele, începu să înoate spre ele. Era destul de surprinsă că fusese chemată de lebede acolo, dar socotea acest lucru ca o mare cinste și voi să le vină în ajutor fără să mai piardă nici o singură clipă.

Ajungând aproape de lebede, Akka, se opri ca să vadă dacă găștele din urma ei înotau în linie dreaptă și la distanțe egale una de alta.

— Înotați repede și bine! zise ea. Să vă uitați la lebede ca și cum n-ați mai văzut ceva atât de frumos până acum și să nu vă pese de ce vor spune ele despre voi!

Nu era prima oară când Akka vizita bătrâna pereche crăiască a lebedelor. Ea o primise totdeauna așa cum avea dreptul să fie primită o pasăre atât de mult umblată prin lume și cu atâta vază ca Akka. Nu-i plăcea totuși să înoate printre toate lebedele din jurul suveranilor. Niciodată nu se simțea atât de mică și de cenușie că atunci când se afla printre lebede, întrucât unele din acestea aveau vorbe de dispreț pentru niște amărâte de găște și nu se sfiau să i le arunce oricând în față. Cel mai cuminte lucru era să se prefacă deci că nu-i păsa de nimic.

De astă dată totul părea să meargă de minune. Lebedele se dădură liniștite la o parte, iar găștele sălbatice înotară ca pe o uliță printre două rânduri de păsări mari, de o albeață strălucitoare. Era mai mare dragul să le vezi cu aripile întinse ca niște pânze de corabie, ca să facă o bună impresie musafirilor veniți acolo.

Ele încetară orice bârfeală, lucru care o uimi foarte mult pe Akka. „De bună seamă că Dagaklar a aflat ce năravuri au și le-a poruncit să fie politicoase”, își zise ea.

Pe când se sileau însă să dea dovadă de maniere alese, lebedele zăriră

gâscanul cel alb care înota la coada șirului de găște. Se auzi atunci un freamăt de uimire și de necaz în rândul lebedelor și politețea luă sfârșit ca prin farmec.

— Cum așa?! strigă una din ele. Ce-mi văd ochii: găștele sălbatice au de gând să se împopoțoneze cu pene albe?!...

— Cu asta să nu creadă că se vor face lebede! se auzi strigându-se din toate părțile.

Lebedele începură să se cheme una pe alta cu glasurile lor sonore și armonioase. Degeaba fură lămurite că era vorba de un gâscan de casă, care însoțise găștele sălbaticei căci larma nu înceta.

— O fi craiul găștelor! își bătură ele joc de gâscan.

— Câtă lipsă de modestie!

— Poftim! Nici măcar nu e găscă. E o rață domestică!...

Gâscanul ar fi voit să le răspundă, dar își aduse aminte de porunca pe care o dăduse Akka: să nu le pese de tot ce-or auzi. Tăcu deci din gură și înotă mai departe cât putu de sprinten. Zadarnic însă. Lebedele erau din ce în ce mai obraznice.

— Ce e cu broscuța aia pe care o poartă în spinare?!... întrebă cu dispreț una din ele. Dumnealor or fi crezând pesemne că n-o să ne dăm seama că e broască, dacă e înțolită ca un om... Dar ce, noi avem orbul găinilor?!...

Lebedele, care păstrasera până nu de mult o ordine desăvârșită, înotau acum claie peste grămadă. Care mai de care se înghesuia ca să-l poată vedea pe gâscan mai de-aproape.

— Cum de nu-i este rușine gâscanului ăsta alb să apară în fața unei lebede?

— E sur doar ca și celelalte găște, numai că s-a vârât într-o copoie cu făină în casa cine știe cărui gospodar! Dar cu asta tot nu ne-nșeală!...

Akka ajunse în fața lui Dagaklar și voia să-l întrebe de ce fel de ajutor avea nevoie. Craiul observă însă în aceeași clipă răzmerița din rândurile supuselor sale și rămase surprins.

— Ce înseamnă asta? Nu v-am poruncit oare să fiți politicoase cu lumea străină? zise el supărat.

Snöfrid crăiasa lebedelor, porni înot să-și țină supusele în frâu, iar Dagaklar se întoarse spre Akka. Snöfrid reveni însă, părând foarte indignată.

— Ce! Nu le poți face să tacă? o întrebă craiul.

— E acolo un gâscan alb, răspunse Snöfrid, clocotind de mânie. Mai mare rușinea!... Nu mă prinde deloc mirarea că-s supărate.

— Un gâscan alb?!... zise Dagaklar. Ce nebunie! Așa ceva nu există.

N-ai văzut bine.

Poza nils16 [P313]

Îmbulzeala din jurul gâscanului Martin se întetea. Akka și celelalte găște sălbatice căutau să înoate spre cel în primejdie, dar erau îmbrâncite înoace și încolo și nu puteau să ajungă la el.

Bătrânul crai, care era mai puternic decât orice altă lebădă, se puse atunci repede în mișcare, le dădu pe toate la o parte și își făcu drum până la gâscan. Când văzu însă pe apă în fața lui o găscă în adevăr albă, îl apucă și pe el mânia. Spumegând de furie, tăbărî asupra gâscanului și îi smulse două pene.

— Fugi, găscane Martin! Fugi! Fugi! strigă Akka, dându-și seama că lebedele aveau să-i smulgă toate penele.

— Fugi! Fugi! strigă din toate puterile și Năpârstoc.

Gâscanul era încolțit însă între lebede și nu avea loc să-și desfășoare aripile. Lebedele își întindeau din toate părțile pliscurile puternice, ca să-i smulgă penele. Gâscanul Martin se apăra de ele mușcându-le din răsputeri, iar găștele sălbatice, ca să-i dea prilej să se înalțe în văzduh, se încăierară și ele cu lebedele. Nu se știe însă la ce rezultat ar fi ajuns, dacă nu ar fi primit un ajutor neașteptat.

O pitulice care observase lupta găștelor sălbatice cu lebedele, începu să scoată cu glasul ei pătrunzător strigătul de alarmă de care se folosesc îndeobște păsările mici, când e vorba de alungat un uliu sau un șoim. N-apucase acel strigăt să fie repetat a treia oară, că toate păsărelele din partea locului năvăliră cu iuțeala vântului, într-un roi gălăgios spre golful Hjälsta.

Micile păsări tăbărâră asupra lebedelor. Unele le țipau în urechi, altele le acopereau vederea cu aripile sau le zăpăceau zburătăcind în jurul lor și le scoteau din fire cu strigăte neconținute:

— Rușine să vă fie, lebedelor! Rușine să vă fie, lebedelor!

Atacul păsărilor ținu numai câteva clipe. După ce ele plecară însă și lebedele își veniră în fire, acestea văzură că găștele sălbatice zburaseră spre partea cealaltă a golfului.

▫ ***Noul câine păzitor*** ▫

Partea bună a lebedelor a fost că, în mândria lor, nu s-au luat după găștele sălbatice. Acestea avură astfel toată tihna să se culce într-un păpuriș.

Cât despre Nils Holgersson, el era prea flămând ca să poată dormi. „Trebuie să intru într-o casă de oameni, ca să-mi fac rost de puțină mâncare”, își zise el.

În acele zile, când pe apă pluteau fel de fel de lucruri, nu era greu

pentru unul ca Nils Holgersson să găsească o luntre. Fără a sta mult pe gânduri, sări pe o scândură legănată de valuri prin păpuriș, pescui un bețișor și își făcu vânt spre țărm. Cum ajunse la uscat, auzi un plescăit în apă lângă el. Stătu liniștit și văzu mai întâi o lebădă care dormea în cuibul ei mare la o distanță de numai câțiva metri de el, apoi o vulpe care făcuse câțiva pași în apă spre ea se furișă până la cuibul lebedei.

— Ho! Stai! strigă băiatul, lovind apa cu bățul.

Lebăda se ridică, gata de zbor. Vulpea dacă ar fi voit, ar fi avut timp să se năpustească asupra ei. Renunță însă la acest lucru și se grăbi să-l ajungă pe Năpârstoc.

Băiatul văzu vulpea și porni degrabă pe țărm înainte. În fața lui se deschideau câmpii întinse, dar nu zări nici un copac unde să se poată cățara și nici o gaură în care să se ascundă. N-avea altceva de făcut decât s-o rupă la fugă. Era un bun alergător, însă nu se putea, firește, lua la întrecere cu o vulpe slobodă și fără nici o povară asupra ei.

La o mică depărtare de lac, Năpârstoc zări niște căsuțe țărănești cu ferestre luminate. Începu să fugă bineînțeles într-acolo; dar, în timp ce fugea, își făcu socoteala că vulpea putea să-l prindă de mai multe ori până să ajungă el la casele acelea.

Într-un rând, vulpea era atât de aproape de el, încât nu lipsea mult să-l înhațe, dar băiatul se feri la o parte și se întoarse spre golf. Întoarcerea o făcu pe vulpe să piardă puțin timp și, până să-l ajungă iar pe Năpârstoc, acesta izbutise să se apropie de doi oameni care fuseseră pe lac toată ziua și toată noaptea, spre a salva avutul altora, și acum se înapoiau acasă.

Oamenii erau obosiți și somnoroși. Nu-l observară pe băiat și nici pe vulpe n-o văzuseră, deși roșcovana fugea înaintea lor. Năpârstoc nu căută să intre în vorbă cu ei, nici nu le ceru ajutor, ci se mărgini să treacă drept pe lângă ei. „Vulpea nu va îndrăzni să se apropie de oameni”, își zise el. O auzi totuși apropiindu-se tiptil. Își dădu cu presupusul că oamenii vor lua-o drept un câine, căci, șireata, prea înainta nepăsătoare spre ei, ca să-i păcălească. Și chiar așa se și întâmplă.

— Ce-o fi cu câinele ăsta care se ține după noi? zise unul din oameni. Nu cumva vrea să ne muște?

Celălalt om se opri și se uită în jurul său:

— Haide, marș! Ce cauți aici? zise el, dând un picior vulpii și împingând-o în partea cealaltă a drumului.

Vulpea se ținu pe urma la distanță de câțiva pași, dar nu-i slăbi tot timpul pe cei doi oameni. Aceștia ajunseseră la căsuțe și se îndreptară spre una din ele. Năpârstoc ar fi voit să intre o dată cu ei. Ajungând însă pe scară, văzu un dulău strașnic și mișos ieșind repede din coteț ca să-și întâmpine stăpânul.

Băiatul s-a răzgândit atunci și a rămas afară.

– Ascultă, dulăule dragă, zise el încet, după ce oamenii închiseră ușa. Dă-mi, te rog, ajutor, să prindem la noapte o vulpe.

Câinele era răutăcios și cu arțag, din cauză că era legat.

– Eu să prind o vulpe?! Iatră el mânios. Cine ești tu care vrei să-ți bați joc de mine? Dacă te apropii, o să-ți piară pofta de glumă!

– Nu mi-e teamă să mă apropii de tine, răspunse băiatul, ducându-se spre câine.

Când îl văzu, dulăul rămase uimit și nu mai putu să spună nici un cuvânt.

– Mă cheamă Năpârstoc și călătoresc împreună cu găștele sălbatice, zise băiatul. N-ai auzit de mine?

– Ba le-am auzit uneori pe vrăbii ciripind despre tine, răspunse câinele. Fiind așa de mic, cred c-ai făcut multe isprăvi.

– Până azi mi-a mers destul de bine – zise Năpârstoc – dar acum mi se apropie sfârșitul dacă nu-mi vii în ajutor. Se ține o vulpe scai de mine. Stă la pândă colo după colțul casei!...

– Nu o pot adulmea – zise dulăul – dar ne descotorosim noi repede de ea.

Câinele se repezi, cât îi îngăduia lanțul, hămăind și chelălăind câtva timp.

– Nu cred că se mai arată la noapte, zise el.

– Numai cu lătratul nu sperii vulpea, fu de părere Năpârstoc. Parc-o văd că vine iar, și n-ar face rău, căci eu pun prinsoare c-ai s-o prinzi.

– Hai, lasă-te de glume! zise câinele.

– Vino cu mine în coteț să nu ne audă dihania – îl îndemnă Năpârstoc – și îți spun eu ce să faci.

Băiatul se retrase încet cu dulăul în coteț și începură a tăinui în șoapte.

După câteva clipe, vulpea își își botul după colțul casei. Văzând că era liniște peste tot, se furișă tiptil în curte. Îi adulmecă pe Năpârstoc până la coteț și pe urmă se așeză la o distanță potrivită, ca să chitească în fel și chip cum l-ar putea ademeni să iasă afară. Dulăul își scoase deodată capul pe gura cotețului și mârâi la vulpe:

– Pleacă de aci! Dacă nu te cari, pun gheara pe tine!

– Ba stau aici cât am chef, dacă vrei să știi, răspunse cu trufie vulpea.

– Pleacă, ți-am zis! strigă dulăul din nou, cu un ton amenințător. De unde nu, e ultima noapte în care mai umbli după vânat.

Vulpea rânji însă la câine și nu se urni din loc:

– Ehe, eu știu cât de lung ți-e lanțul, așa că nu mă tem! zise ea.

– Te-am prevenit până acum de două ori, îi răspunse dulăul. Să nu-ți pară rău pe urmă!...

În aceeași clipă se năpusti asupra vulpii și ajunse la ea fără nici o greutate, căci era slobod. Pasămite, băiatul îi dezlegase zgarda de la gât.

A urmat o luptă scurtă în care dulăul ieși repede învingător, vulpea fiind trântită la pământ fără să fi cutezat să se miște.

– Acuma stai liniștită, dacă nu vrei să-ți fac de petrecanie!

Apucă apoi vulpea de ceafă și o târî în coteț. Năpârstoc veni acolo cu lanțul câinelui, îl petrecu de două ori în jurul gâtului vulpii și-l înțepeni bine, ca să nu se poată desface. Vulpea stătea tot timpul liniștită și nu făcea absolut nici o mișcare. Își dădea seama că, de s-ar fi zbătut să scape, atâta i-ar fi fost.

– Acum nădăjduiesc, jupâne Smirre – zise Năpârstoc după ce isprăvi de priponit vulpea – că ai să fii de aici încolo un bun câine păzitor!...

● LEGENDA PROVINCIEI UPPLAND ●

Joi, 5 mai.

A doua zi, ploaia încetase. Vântul bătu însă mai departe în tot cursul dimineții și inundația creștea mereu. Imediat după prânz interveni însă o schimbare. Se făcu pe neașteptate o vreme minunată. Era cald și nespus de frumos. În văzduh nu sufla nici o adiere, de parcă vântul ar fi încremenit.

Pe când Năpârstoc stătea foarte frumos pe o brazdă de iarbă cu gălbenele înflorite și se uita la cer, văzu doi școlari venind cu cărți și cu coșulețe de merinde pe o cărăruie care șerpuia de-a lungul țărmlui. Mergeau încet și păreau foarte triști. Ajungând în dreptul lui Nils Holgersson, se așezară pe niște pietre și începură să vorbească despre nenorocirea lor.

– O să se supere mămica pe noi, când o să afle că nici azi n-am știut lecția, zise unul din copii.

– Parcă tăticu nu? adăugă celălalt.

Era atâta amar și jale în sufletele lor, că începură să plângă.

Năpârstoc se gândea ce să facă pentru a-i mângâia într-un fel sau altul. Dar tocmai când chibzuia el așa, zări venind pe cărare o băbuță cocoșată, blândă la chip. Și numai ce se așeză ea lângă cei doi copii.

– De ce plângeți, măi copilași? întrebă bătrâna.

Copiii îi arătară că nu știuseră lecția la școală și că din pricina asta le era rușine să se ducă acasă.

— Ce fel de lecție grea a fost aia de n-ați putut-o băga în cap? întrebă femeia.

Copiii o lămuriră că avuseseră de învățat o lecție despre toată provincia Uppland.

— Da, așa ceva o fi greu de învățat din cărți, zise bătrâna. Eu o să vă spun însă acum ce mi-a povestit odată mama despre țara asta. La școală n-am mers niciodată, așa că n-am putut învăța carte ca lumea. Dar ce mi-a spus măicuța am ținut minte toată viața mea. Și sigură sunt că nici voi n-o să uitați ce-oi istorisi eu acum.

„Mama mi-a spus – începu băbuța, așezându-se pe pietre lângă copii – că în vremea de demult provincia Uppland era ținutul cel mai sărac și mai prizărit din toată Suedia. Era alcătuită doar din câteva ogoare cu pământ neroditor și dealuri sterpe. Așa o fi poate încă și-n ziua de azi prin unele părți, căci noi care trăim aici, lângă lacul Mälardalen, nu prea vedem mare lucru din ea...

Cum o fi fost, cum n-o fi fost, vorba e că era nevoiașă și amărâtă. Uppland știa că celelalte provincii o socoteau o sărăcie lucie. Gândul ăsta deveni cu vremea apăsător și o mârșă peste măsură.

Într-o bună zi, sătulă de mizerie, își luă traista-n băț și porni să cerșească pe la cei care stătea mai bine ca ea.

A pribegit mai întâi spre miazăzi, până-n Scania. Ajungând acolo s-a plâns de sărăcie și de lipsă de pământ.

— Nu mai știi ce să le dai celor ce vin și-ți cer, i-a zis Scania. Stai să văd însă. Eu șap acum niște gropi de marnă. Ai putea lua și tu câțiva bulgări pe care i-am dat deoparte, dacă ți-s buni la ceva.

Uppland mulțumi, luă bulgării și plecă pe urmă spre Västergötland. Se plânse și acolo de sărăcie și de lipsă de pământ:

— Pământ nu pot să-ți dau, i-a răspuns Västergötland. N-am chef să rup nici un petic din ogoarele mele mănoase, ca să-l dau la cerșetori. Ți-aș putea însă dărui unul din pâraiele care curg pe șes, dacă ai nevoie de el.

Uppland mulțumi, luă pâraiele și porni spre Halland. Și acolo se plânse de sărăcie și de lipsă de pământ.

— Nu-s mai bogată ca tine – i-a spus Halland – așa că n-am ce-ți dărui. Îți dau însă voie să smulgi din pământ câteva dealuri de piatră și să le iei cu tine, dacă socoți că te poți folosi de ele.

Uppland mulțumi, luă ce i se dăduse și porni mai departe spre **Bohuslän**⁵⁰. Acolo i se dădu voie să strângă în traistă câte insule stâncoase avea plăcere să ia.

⁵⁰ Bohuslän - (pron. bu-hüs-le'n) numit astfel după castelul Bohus, ale cărui ruine se mai văd și astăzi aproape de țărmul strâmtoarei Skagerak la nord de Göteborg. Locuitorii acestui ținut, în mare parte pescari, sunt urmași ai vikingilor de odinioară.

– Mare lucru nu e de ele, dar sunt bune apărătoare împotriva vântului, zise Bohuslän. Or să-ți fie de folos, căci ești așezată, ca și mine, pe coastă.

Uppland era mulțumită de tot ce i se dădea și nu refuza pe nimeni, deși toți îi oferiseră numai lucruri de care credeau că se puteau lipsi fără nici o pagubă. Värmland îi aruncase o bucată de stâncă. Västmanland i-a dat o parte din lanțurile ei de munți, Östergötland i-a dăruit o părticică din Kolmårdenul ei sălbatic, iar Smoland i-a umplut aproape traista cu turbării, cu movile de piatră și cu bărăganuri.

Södermanland n-a vrut să-i dea decât două golfuri din lacul Mälar, iar Dalecarlia nu s-a îndurat parcă nici ea să-i dea pământ, întrebând-o dacă era mulțumită cu un crâmpei din Dalälv.

În cele din urmă, Uppland căpătă de la Närke câteva lunci băltoase de pe malul lacului Hjälmar. Cu astea toate, traista s-a umplut de nu mai încăpea nimic altceva în ea, și Uppland socoti că nu mai avea nevoie să umble pribeagă cu cerșitul pe la alții.

Ajungând deci acasă și scoțând din traistă tot ce adusese în ea, i se păru că nu se alesese decât cu un maldăr de ciurucuri. Se puse atunci pe oftat, întrebându-se cum avea să se folosească de acele daruri.

A trecut pe urmă an după an. Uppland s-a chivernisit cum a putut și până la urmă și-a făcut și ea un rost.

Pe vremea aceea, lumea se întreba unde avea să fie așezată capitala țării, așa că s-a ținut un sfat mare al tuturor provinciilor, pentru a se lua o hotărâre în privința asta.

– Eu cred că ar trebui să așezăm capitala în provincia cea mai capabilă și mai destoinică, a zis cu acel prilej Uppland, și toate celelalte provincii au fost de părere că sfatul ei era foarte înțelept. S-a hotărât atunci ca provincia care avea să facă dovada celei mai mari capacități și destoinicii să aibă în hotarele ei capitala întregii țări.

Nu apucaseră însă bine provinciile să ajungă acasă după divanul cel mare, că și primiră veste de la Uppland să poftească acolo la un ospăț.

– Ce ne poate oferi sărăcia aia?! au zis ele, răspunzând totuși la invitație.

Sosind în Uppland, au rămas uluite de tot ce le-au văzut ochii. Provincia era presărată, peste tot cu ferme minunate. Pe coastă erau o mulțime de orașe, iar apa care o înconjura era ticsită de corăbii.

– E o rușine să cerșească cineva când o duce așa de bine! au zis celelalte provincii.

– V-am poftit aici ca să vă mulțumesc pentru darurile voastre, a zis Uppland. Numai datorită vouă mi-am făcut un rost în viață. Cel dintâi lucru pe care l-am făcut, când m-am întors acasă – zise ea mai departe – a fost să

deschid drum râului Dalälv pe pământul meu. Am făcut în așa fel ca el să aibă două căderi minunate: una la *Söderfors*⁵¹ și alta la *Älvkarleby*⁵². La sud de râu, lângă *Dannemora*⁵³, am așezat stâncă pe care am căpătat-o de la Värmland și mi-am dat seama că ea mi-a tăcut darul cu ochii închiși, căci stâncă aceea avea în ea cel mai bun minereu de fier. De jur împrejur am sădit pădurea pe care mi-a dat-o Östergötland, iar dacă s-au aflat la un loc minereul, pădurea și căderile de apă, a fost firesc să ia naștere o regiune minieră bogată. După ce am făcut rânduială așa de bună la miazănoapte, am lungit lanțurile de munți căpătate de la Västmanland și le-am întins ca să ajungă la lacul Mälär, alcătuiind capuri și insule care s-au îmbrăcat cu verdeață și s-au făcut frumoase ca niște raiuri pământești. Iar golfurile primite de la Södermanland le-am deschis pentru navigație, ca să facă legătură cu restul lumii. Dacă am așezat rânduială și la miazăzi, m-am dus pe coasta răsăriteană, unde am găsit toate insulele stâncoase, dealurile sterpe, bărăganurile și pământurile primite de la voi și le-am aruncat în mare. Din ele au provenit toate ostroavele și insulele mele, care mi-au fost de mare folos la pescuit și la navigație și pe care le socot cele mai de seamă avuții pe care le am. Din toate darurile primite de la voi mi-au mai rămas pe urmă doar bulgării de marnă din Scania, pe care i-am așezat în mijlocul șesului mănos Vaksala, iar pârâul domol pe care mi l-a dăruit Västergötland l-am așezat de-a lungul șesului, ca să facă o legătură bună cu golfurile lacului Mälär.

Celelalte provincii și-au dat seama atunci de cele petrecute. Erau ele, nu-i vorbă, cam supărate, dar au trebuit să recunoască în cele din urmă că Uppland se căpătuse bine.

— Ai făcut mult cu mijloace puține, au zis ele. Tu ești de bună seamă cea mai capabilă și mai destoinică dintre noi.

— Vă mulțumesc pentru aceste cuvinte, a răspuns Uppland. Dacă ziceți voi așa, atunci capitala țării va veni la mine.

Și iarăși s-au burzului celelalte provincii. Hotărârea însă o dată luată, nu mai putea să fie schimbată câtuși de puțin. Iar Uppland s-a ales cu capitala, ajungând provincia de frunte a țării.

● LA UPPSALA⁵⁴ ●

Joi, 5 mai.

⁵¹ Söderfors - (pron. so'der-fu'rs) cădere de apă și localitate la nord de Uppsala, unde există o mare uzină metalurgică.

⁵² Älvkarleby - (pron. e'lf-ka'rle-bü) cădere de apă pe sub care trece - peste râul Dalälv - podul Carol al XIII-lea. Căderea e înaltă de 16 m și lată de 75 m. Loc important pentru pescuitul somonului.

⁵³ Dannemora - (pron. da'ne-mu'ra) important centru de exploatare a minelor de fier, de unde se scoate cel mai bun fier suedez.

⁵⁴ Uppsala - orașel la o distanță de 66 km spre nord de Stockholm, situat pe ambele maluri ale râului Fyris (pron. fū'r-is), cu o universitate, înființată în anul 1477.

Pe vremea când Nils Holgersson călătorea prin țară în tovărășia găștelor sălbatice, se afla la învățătură în orașul Uppsala un student deosebit de înzestrat. Locuia într-o mansardă și era atât de econom, încât lumea spunea despre el că își ducea zilele cu nimica toată. Învăța însă cu râvnă și cu multă tragere de inimă, fiind totdeauna înaintea celorlalți. Nu era însă nici un bucher care tocește cartea, nici un băiat retras, ci îi plăcea să se și distreze cu colegii lui. Era, cu alte cuvinte, așa cum trebuie să fie un adevărat student. Nu era vina lui că nu-l răsfățase norocul. Asta se poate întâmpla celor mai buni dintre noi. Norocul e o păsărică greu de prins, mai ales când ești tânăr.

În dimineața unei zile, după ce se trezi, studentul începu să se gândească la succesele sale. „Toată lumea ține la mine: și colegii și profesorii, își zise el. Și ce bine am ieșit la învățătură! Azi am ultimul examen preliminar, iar pe urmă nu mai am mult. Îmi iau diploma și capăt o slujbă cu leafă bună. Am avut mare noroc până acum. Sunt însă și un băiat chibzuit, așa că trebuia să-mi meargă bine”.

Studentii de la Uppsala nu stau în clase și nu învață mulți la un loc, ca școlarii, ci studiază fiecare la el acasă. Când sunt gata cu o materie, se duc la profesori să-l asculte. E ceea ce se cheamă un *tentamen*⁵⁵, și în ziua aceea studentul nostru îl avea de susținut pe cel din urmă și pe cel mai greu.

După ce s-a îmbrăcat și și-a luat gustarea de dimineață, s-a așezat la masă să mai arunce o ultimă privire pe cărți. „N-aș mai avea nevoie să mă uit în cărți, căci sunt bine pregătit – își zise el – dar voi insista cât mai mult, ca să nu-mi pot reproșa pe urmă nimic”.

N-apucase să citească prea mult, când auzi pe cineva bătând la ușă. Era un alt student, care venise la el cu un terfelog gros la subsuoară. Un student cu totul altfel decât el. Era sfios și pîrpiriu. Părea să fie tare sărac. Se pricepea la cărți, la altceva însă nu. Se vorbea despre el că era foarte învățat. Fiind însă atât de fricos și de timid, niciodată nu avusese curajul să se prezinte la un examen preliminar. Toți credeau că va rămâne un *överliggare*⁵⁶, un student care stă la Uppsala an de an și învață mereu, însă nu face nici o scofală.

Venise acum la colegul său, ca să-l roage să citească o carte scrisă de el. Nu era tipărită, ci numai scrisă de mână.

– Mi-ai face un mare serviciu dacă ți-ai arunca ochii pe manuscrisul ăsta și mi-ai spune dacă are vreo valoare, zise el.

Studentul care avusese noroc la toate, își zise atunci, în sinea lui: „N-am eu oare dreptate când spun că toată lumea ține la mine? Uite-l acum și pe pustnicul ăsta, care n-a fost în stare să arate altora isprava scrisă de el

⁵⁵ Tentamen - examen preliminar, examen de probă al studenților, în Suedia.

⁵⁶ Överliggare - student veteran, student care nu-și dă niciodată examenele.

și vine la mine să i-o prețuiesc eu!”

Făgădui că va citi manuscrisul cât mai curând și celălalt student i-l puse în față pe masă.

— Să ai grijă de manuscris, îi zise musafirul. Am lucrat cinci ani de zile la el și, dacă se pierde, nu-l mai pot scrie din nou.

— Cât o fi la mine n-o să i se-ntâmples nimic, răspunse gazda, după care străinul plecă, Studentul trase manuscrisul spre el.

„Ce naiba o fi scris el aici? zise el. Aha! Istoria orașului Uppsala! Interesant subiect!”

Studentului nostru îi era dragă Uppsala mai mult decât oricare alt oraș, așa că fu curios să vadă ce scria, veteranul despre ea.

„La drept vorbind, aș putea să-l citesc manuscrisul chiar acum, își zise el. Ce nevoie am să tocesc până-n ultima clipă? N-o să fiu mai bine pregătit decât sunt”.

Zis și făcut. Se aplecă să citească manuscrisul și nu-și luă ochii de pe el până la ultima filă. După ce isprăvi de citit, fu nespus de mulțumit.

— Ei, poftim! Nu degeaba spune lumea despre el că e burduf de carte. Chiar așa-i! Dacă apare istoria asta, să știi că dă lovitura! Se face dintr-o dată cunoscut! Mă bucur că-l voi putea felicita pentru că a scris o carte atât de bună.

Strânse apoi foile manuscrisului, le pături bine și le așeză pe masă. Dar chiar atunci auzi bătând un ceasornic.

„Ia te uită! E vremea să mă duc la profesor! exclamă studentul, grăbindu-se să-și ia hainele negre, ce stăteau atârinate într-o cămară din podul casei. Așa cum se întâmplă adeseori când e omul grăbit, atât broasca de la ușă cât și cheia aveau toane în ziua aceea, așa că studentul a cam zăbovit cu adusul hainelor.

Ajungând în pragul ușii, scoase un țipăt pătrunzător. Când ieșise din cameră, de zorit ce fusese, lăsase ușa deschisă. Fereastra în fața căreia era așezată masa de scris era de asemenea deschisă. Se stârnise astfel un curent puternic și studentul văzu filele manuscrisul zburând valvârtej pe fereastră. Dintr-o săritură ajunse la masă și puse mâna repede pe hârtii, dar din nefericire nu mai erau decât prea puține de salvat. Pe masă nu mai rămăseseră decât vreo zece file. Celelalte jucau tontoroii în vânt, pe deasupra caselor și a curților.

Studentul se uită pe fereastră după ele. O pasăre neagră ședea pe acoperiș deasupra mansardei și-l privea cu un aer solemn și ironic.

„O fi un corb? se întrebă tânărul. După câte știu, corbii sunt piază rea”.

Văzu pe acoperiș câteva file. De bună seamă că ar fi putut să salveze măcar o parte din manuscrisul pierdut, dacă n-ar fi trebuit să se gândească

la examen. Își făcu însă socoteala că era dator să se ocupe mai întâi de interesele lui. „E în joc, viitorul meu – își zise el – așa că treaba asta am s-o las pentru mai târziu”.

Se îmbrăcă la repezeală și dădu fuga la profesor. Pe drum nu se gândea decât la manuscrisul pierdut. „Ce necaz pe capul meu! Nu trebuia să mă grăbesc!” se căina el.

Profesorul începu să-l examineze. Studentul însă, în loc să se străduiască să răspundă, nu-și mai lua gândurile de la manuscris. „Ce spusesse bietul om? își zicea el. Că lucrase la carte cinci ani și că n-o mai putea scrie din nou. Cum voi avea eu oare curajul să-i spun că n-o mai am?”

Era atât de tulburat de ceea ce i se întâmplase, că nu putea deloc să-și adune gândurile. Îi zburase parcă din cap tot ce învățase. Nici nu auzea întrebările profesorului, nici nu-și dădea bine seama ce răspunde. Uimit de totala lipsă de cunoștințe a studentului, profesorul fu nevoit să-l respingă la examen.

Când ieși iar în stradă, studentul se simți foarte nenorocit. „De-acum adio slujbă, adio situație bună – își zise el – și asta numai din pricina veteranului care mi-a adus manuscrisul! De ce a venit la mine tocmai azi? Așa se întâmplă însă când vrei să faci un bine cuiva... Tot tu tragi ponoasele...”

Pe când se gândea așa, hop că-i iese înaintea chiar cel despre care vorbea! Nu voia să-i spună că pierduse manuscrisul înainte de-a încerca să-l găsească și avea de gând să treacă pe lângă el fără să-i spună nimic. Celălalt însă era trist, neliniștit și curios să afle ce părere avea studentul despre cartea lui. Văzându-l că trece pe lângă el foarte grăbit, salutându-l doar cu un semn din cap, îl cuprinse o mare teamă. Îl apucă de braț și-l întrebă dacă citise ceva.

– Azi am avut examen, răspunse studentul, grăbit să plece mai departe.

Celălalt însă credea că studentul se ferea de el, ca să nu-i spună că era nemulțumit de cartea lui. Încredințat că i se va rupe inima de durere dacă va afla că opera pe care o scrisese în atâta amar de ani nu are nici o valoare, el îi zise studentului, sfâșiat de chinuri și îndoieli:

– Nu uita vorbele mele! Dacă nu e bună cartea, de văzut nu vreau s-o mai văd. Citește-o cât mai repede și spune-mi ce crezi despre ea! Dacă însă nu face doi bani poți să-i dai foc! Să n-o mai văd.

Își văzu apoi de drum cu pași grăbiți. Studentul se uită înapoi, dar se răzgândi și plecă acasă.

După ce se îmbrăcă repede cu hainele de casă ieși afară să caute manuscrisul. Îl căută pe străzi, în piață prin grădini. Intră în curțile oamenilor, ba ieși chiar afară pe câmp. Dar, ca un făcut, nu găsi nicăieri nici

măcar o singură filă.

După ce umblă așa câteva ceasuri, i se făcu foame și se duse la masă. La pensiune dădu iarăși peste veteran. Acesta veni imediat la el să-l întrebe de carte.

– Vin diseară la tine să-ți aduc rezultatul, răspuns, studentul scurt, ferindu-se să-i dea un răspuns precis.

Nu voia să-i mărturisească pierderea manuscrisului până ce n-ar fi avut deplina siguranță că nu-l mai putea regăsi. Celălalt păli la față.

– Nu uita să-l distrugi însă dacă n-are valoare, zise veteranul retrăgându-se, sigur acum că studentul era nemulțumit de cartea lui.

Acesta din urmă se grăbi să plece iar în oraș și continuă căutarea manuscrisului până în amurg, fără să găsească nimic. În drum spre casă se întâlni cu niște colegi.

– Ce-a fost cu tine de n-ai venit la serbarea primăverii? îl întrebară ei. Pe unde ai hoinărit?

– Da? A fost azi serbarea primăverii?! zise studentul cu uimire în glas. Pti! Am uitat de ea!

În timp ce vorbea cu colegii, trecu pe lângă ei o fată pe care studentul o iubea. Fata nu-i aruncă însă nici o privire, ci merse înainte, stând de vorbă cu un student căruia îi făcea niște ochi dulci că și o inimă de piatră n-ar fi putut rămâne nesimțitoare la acele ocheade. Studentul își aduse atunci aminte că dăduse întâlnire fetei la serbarea primăverii, la care el nu se dusese deloc. Ce-o fi crezând ea despre el?

Simți un ghimpe înfigându-i-se în inimă și voi să se ducă repede după fată. Unul din prietenii cu care se întâlneau îi zise însă chiar atunci:

– Nu știi una? Am auzit că Stenberg, veteranul, s-a îmbolnăvit în seara asta.

– N-o fi nimic grav, zise repede studentul.

– Are ceva la inimă. A suferit un atac care poate reveni oricând. Părerea doctorului e că ar fi la mijloc o mare supărare. Vindecarea ar depinde de trecerea acelei supărări.

Nu după mult, studentul sosi acasă la veteran. Acesta tăcea în pat, galben la față ca ceara. Abia își revenise puțin după atacul pe care îl suferise.

– Am venit să-ți vorbesc despre cartea ta, zise studentul. Știi? E o lucrare minunată. Rareori mi-a fost dat să citesc o carte atât de frumoasă.

Veteranul se ridică în capul oaselor și se uită lung la student.

– Așa? De ce aveai atunci o mutră așa de ciudată azi după prânz? întrebă el.

— N-aveam nici un chef din pricină c-am căzut la un examen. Nu-mi închipuiam însă că te interesa atât de mult părerea mea. Sunt foarte mulțumit de cartea pe care ai scris-o.

Bolnavul se uită iscoditor la student, tot mai sigur că acesta îi ascundea ceva.

— Astea mi le spui deoarece ai aflat că sunt bolnav și vrei să-mi aduci o alinare.

— Nicidecum. Te pot încredința că lucrarea ta este o operă de mare valoare, o operă desăvârșită.

— Și zi nu i-ai dat foc, cum te-am rugat?

— Doar nu-s nebun!

— Uite ce-i atunci! Fă-mi dovada că n-ai distrus-o, dacă vrei să te cred, zise bolnavul, prăvălindu-se pe perna de la căpătâi într-o stare de slăbiciune care îl făcu pe student să se teamă că-l va lovi iar un atac.

Studentul avea o emoție grozavă. Cuprinse mâinile bolnavului și îi povesti că manuscrisul său fusese luat de vânt. Și-i mai arată cât de nenorocit se simțise în cursul acelei zile din cauza pagubei ireparabile pe care i-o pricinuisese.

După ce isprăvi ce avea de spus, bolnavul zâmbi și îl bătu peste mână:

— Ești drăguț, zău, prea drăguț chiar. Nu mai scorni brașoave, ca să mă cruți, înțeleg că mi-ai împlinit dorința și ai distrus manuscrisul, căci nu ți-a plăcut. Nu te lasă inima să mărturisești. Te temi că nu voi putea suporta adevărul.

Studentul o ținu însă pe a lui, încredințându-l că spusese adevărul curat. Veteranul eră însă îndărătnic și nu voia să-l dea crezare.

— Dacă mi-ai da înapoi manuscrisul, atunci te-aș crede, zise el.

Boala se înrăutățea văzând cu ochii și studentul fu nevoit în cele din urmă să se retragă, dându-și seama că prezența lui îi făcea celuiilalt mai mult rău decât bine.

Ajungând acasă, se simți atât de apăsător și de obosit că abia se mai putea ține pe picioare. Își făcu un ceai și pe urmă se culcă. Învelindu-se cu plapuma, își aduse aminte cât de fericit se simțise în dimineața acelei zile. Pe urmă suferise o mare înfrângere, dar pe care o putea suporta.

„Mă doare sufletul, însă, când mă gândesc că toata viața voi avea muștrări de cuget că am nenorocit un om!”... se certa el plin de neliniște și amărăciune. De zbuțiat ce era nu credea să mai poală închide ochii în acea noapte. Lucru ciudat însă! Adormi de cum puse capul pe pernă. Nici măcar nu apucase să stingă lampa care ardea pe măsuta de noapte de lângă el.

▫ **Serbarea primăverii** ▫

S-a întâmplat însă că, pe când studentul dormea, pe acoperișul mansardei lui să se afle un pitic îmbrăcat cu nădragi scurți de piele, de culoare galbenă, cu jiletcă verde și cu o scufie albă țuguiată. Piticul stătea zgribulit pe tabla rece și se gândea cât s-ar simți de bucuros dacă ar fi în locui celui care doarme în pat, dedesubtul lui.

Nils Holgersson, care cu câteva ceasuri mai înainte se odihniise pe o brazdă cu gălbenele lângă golful Ekolsund, se afla acum la Uppsala datorită faptului că Bataki, corbul, îl ademenise să plece cu el într-o aventură.

Băiatul nu se așteptase la această surpriză. Stând culcat pe brazdă cu ochii spre cer, la un moment dat îl văzuse pe Bataki zburând printre nori. Năpârstoc voise să se ascundă de el, dar Bataki îl zărise și cât ai clipi ajunse între gălbenele, discutând cu băiatul de parcă ar fi fost cei mai buni prieteni.

Înfrișător și solemn cum părea Bataki, Năpârstoc observă totuși că avea în ochi o licărire de șiretenie. Impresia băiatului era că Bataki venise să-și bată joc de el într-un fel sau altul și se hotărâse să nu se potrivească deloc celor ce avea să-i spună.

Corbul îi arătase că se simțea dator să-i ofere ceva în schimb pentru faptul că nu-i putuse mărturisi unde se afla partea leului. Venise acum la el să-i încredințeze altă taină. Bataki știa cum putea să devină iar așa cum fusese mai înainte de a fi preschimbat în Năpârstoc.

Corbul crezuse desigur că băiatul s-ar fi repezit imediat la cârligul său, dacă i-ar fi aruncat o astfel de nadă. Năpârstoc îi răspunsese însă cu răceală că aflase de mult că va putea ajunge iarăși om, dacă avea să ducă teafăr găscanul cel alb întâi în Laponia și apoi îndărăt în Scania.

— Tu știi doar că nu-i ușor să duci un găscan prin toată țara, îi spusese Bataki. Ar trebui să cunoști și alt mijloc, dacă cel cu găștele ar da greș. Dacă însă nu vrei să afli nimic, eu tac din gură și nu mai suflu o vorbă.

Băiatul i-a răspuns atunci că dacă Bataki voia să-i dezvăluie taina cu pricina, n-avea decât s-o facă.

— Am să ți-o dezvălui – zise corbul – dar numai când oi socoti eu că e momentul. Așează-te călare pe mine, ca să face o călătorie, și poate se ivește prilejul cel bun.

Năpârstoc șovăi din nou, neștiind ce anume voia corbul.

— Nu ești dator să ai încredere în mine, zise pasărea.

Băiatul nu voia să arate însă că se temea de ceva și în clipa următoare încălecă pe Bataki. Astfel acesta l-a dus la Uppsala. După ce l-a așezat pe un acoperiș, l-a rugat să privească de jur împrejur și l-a întrebat cine locuia în oraș și cine îl conducea.

Băiatul s-a uitat să vadă orașul. Era destul de mare, situat la mijlocul unui șes larg și cultivat. Avea case multe, mari și arătoase, iar pe o coastă de deal era zidit un castel masiv cu două turnuri mari.

– Regele și curtea lui or fi stând acolo? întrebă el.

– Ai cam ghicit, zise corbul. Orașul ăsta a fost pe vremuri reședință regală, dar fala de atunci i-a apus. Să-ți spun eu. În orașul ăsta locuiește și domnește știința – zise corbul – iar clădirile cele mari pe care le vezi în toate părțile au fost înălțate pentru ea și slujitorii ei.

Băiatului nu-i venea să creadă.

– Hai cu mine și o să vezi, î! îndemnă Bataki, după care plecară amândoi să se uite la casele cele mari. În multe locuri, ferestrele rămăseseră deschise, astfel că Năpârstoc putu să vadă ba una, ba alta, recunoscând că Bataki avusese dreptate.

Corbul i-a arătat biblioteca cea *mare*⁵⁷, plină de cărți din pivniță până la acoperiș. L-a dus apoi până la impunătorul local al universității, arătându-i splendidele săli de cursuri. Au zburat pe urmă lângă vechea clădire numită *Gustavianum*⁵⁸, prin ferestrele căreia băiatul văzu o mulțime de animale împăiate. Au zburat și pe deasupra serelor celor mari cu multe plante străine, uitându-se și la observatorul astronomic cu telescopul îndreptat spre cer.

Au trecut și prin fața multor ferestre prin care au zărit domni bătrâni, cu ochelari pe nas, scriind sau citind în încăperi ai căror pereți erau căptușiți cu cărți, ca și pe lângă mansarde în care studenții stăteau întinși pe canapele, răsfoind cu sârg volume groase.

Poza nils17 [P331]

În cele din urmă, corbul coborî pe un acoperiș.

– Ai văzut că spusele mele sunt adevărate și că stăpâna acestui oraș este știința? întrebă atunci Bataki. Iar Năpârstoc recunoscă că avusese dreptate.

– Dacă n-aș fi corb – zise el mai departe – ci om ca tine, m-aș stabili aici. Aș sta zi și noapte într-o odaie ticsită cu cărți și aș învăța tot ce e scris în ele. Nu ți-ar plăcea și ție să faci același lucru?

– Mai bucuros sunt să călătoresc în tovărășia găștelor sălbatice, răspunse băiatul.

– N-ai vrea să fii și tu ca unul din cei care tămăduiesc bolile? întrebă iarăși Bataki.

⁵⁷ Clădirea mării bibliotecă a Universității din Uppsala a fost ridicată între anii 1819 și 1841 (în locul fostei Academii Carolina) și renovată complet între anii 1888 și 1892. Ea conține o bogată colecție de manuscrise. În subsolul bibliotecii se află un muzeu numismatic.

⁵⁸ Gustavianum - veche Universitate din Uppsala. În ea se află azi Institutul zoologic. Clădirea nouă a universității, în stilul Renașterii, datează din anii 1877-1886.

– Ba asta poate că da, răspuse Năpârstoc.

– Nu ți-ar plăcea să fii și tu ca unul din cei care știu tot ce se întâmplă în lume, care vorbesc toate graiurile și care pot spune pe ce drumuri merg pe cer soarele, luna și stelele?

– O! Cât de mult mi-ar plăcea!

– N-ai vrea să fii în stare să deosebești binele de rău și dreptatea de nedreptate?

– Ba da. Am băgat de seamă de multe ori că lumea are nevoie de așa ceva.

În felul acesta, corbul îl făcuse pe Năpârstoc să-și dea seama cât de fericiți erau cei care învățau la Uppsala, deși el nu dorea să fie în rândurile lor.

S-a întâmplat însă ca în acea zi să aibă loc la Uppsala marea serbare a primăverii.

Nils Holgersson a putut astfel să vadă coloanele de studenți care se îndreptau spre Grădina Botanică, unde urma să aibă loc serbarea. Coloanele alcătuiau un convoi lung și larg de studenți cu șepci roșii pe cap, și toată strada era ca un fluviu negru plin de nuferi albi. Cei din față purtau steaguri albe de mătase brodată cu fir și toți cântau în timpul marșului cântece de primăvară. Lui Nils Holgersson i se păru că nu studenții cântau, ci că pe deasupra lor pluteau cântecele pe care el le auzea. Cu alte cuvinte i se părea că nu studenții erau cei care cântau primăvara, ci că primăvara stătea ascunsă undeva și le cânta lor. Nu-i venea să creadă că omul poate să cânte atât de frumos. Parcă era freământul de oțel al acelor unui brădet sau armonia lebedelor sălbatică de pe țărmul mării.

Ajungând în grădină, unde era așternut un covor gingaș și luminos de verdeață și ai cărei copaci tocmai dădeau în mugur, studenții se opriră în fața unei tribune unde se urcase un tânăr chipeș, să le țină o cuvântare.

Tribuna era înălțată pe scara din fața serei celei mari, iar corbul îl așezase pe Năpârstoc pe acoperișul serei.

Băiatul a stat acolo liniștit, ascultând toate cuvântările una după alta. La urmă de tot se urcase la tribună un domn bătrân. Acesta le spusese studenților că cea mai mare bucurie a vieții e să fii tânăr și să-ți petreci anii tinereții la Uppsala. Le-a vorbit apoi despre munca sănătoasă și pașnică în mijlocul cărților și despre bucuria îmbelșugată și luminoasă a tinereții, care nu poate fi simțită decât în cercul mare al prietenilor.

Bătrânul se folosea de orice prilej să scoată în relief marea fericire de a trăi printre prieteni voioși și însuflețiți de simțăminte nobile, suportând mai ușor oboseala, uitând de supărări și plini de speranțe.

Băiatul se uită jos la studenții adunați în semicerc în fața tribunei și

începu să se gândească ce minunat trebuia să fie să faci parte din rândurile lor. Era o mare cinste și o mare fericire. Fiecare din ei însemna mai mult decât valora el singur, prin faptul că făcea parte dintr-un colectiv mare.

După fiecare cuvântare urmau alte cântece, iar după fiecare cântec, alte cuvântări. Năpârstoc nu crezuse niciodată că niște simple cuvinte pot fi îmbinate în așa fel unele cu altele, încât să aibă puterea de a mișca, de a înveseli și de a bucura atâtea ființe.

Băiatul se uitase mai mult la studenți, dar observă că nu erau numai ei în grădină. Se mai aflau acolo și un mare număr de fete în costume splendide și cu pălării grațioase de primăvară, precum și fel de fel de lume. Și fetele, și lumea cealaltă venise însă parcă acolo, ca și Năpârstoc, numai ca să-i vadă pe studenți.

Uneori erau pauze între cuvântări și cântece. Atunci cetele de studenți se împrăștiau prin toată grădina. Pe urmă se ivea alt orator și cu toții se strângeau iarăși în jurul lui. Și tot așa până se lăsă seara.

După ce serbarea luă sfârșit, Năpârstoc răsufală adânc și se frecă la ochi ca unul care se trezește din somn. Fusese într-o țară pe care n-o mai văzuse până atunci. Veselia și fericirea se răspândiseră ca o molimă de la toți cei care erau bucuroși de viață, plini de încredere în forțele lor și în viitor, iar băiatul fusese ca și ei în țara bucuriei. După ce se stinse însă ecoul celui din urmă cântec, băiatul simți cât de mohorâtă era viața lui și dori să se întoarcă la sărmanele sale tovarășe de drum.

Corbul stătuse lângă el în tot acest timp și începu acum să-l croncănească la urechi:

– Ei, Năpârstoc, pregătește-te să afli cum poți ajunge iarăși om! O să aștepți până ce vei da de o făptură omenească, care o să-ți spună că ar vrea să fie în hainele tale și să călătorească împreună cu găștele sălbatice. Atunci tu o să-i repeți ce-ți spun eu acum...

Și Bataki îl învăță pe băiat să spună niște cuvinte așa de grozave și de primejdioase, încât nu puteau fi rostite cu glas tare, ci numai în șoaptă.

– Da, mai mult nu-ți trebuie ca să fii iarăși om, zise corbul în cele din urmă.

– Cred și eu – răspunse Năpârstoc – căci niciodată nu cred c-o să dau peste cineva care să dorească să fie în hainele mele.

– S-ar putea întâmplă totuși să dai peste un astfel de om, zise Bataki, după care îl duse pe băiat în oraș și-l așeză pe acoperișul unei mansarde. În camera de sub el ardea o lampă. Fereastra fiind crăpată, Năpârstoc se uită îndelung la studentul care dormea înăuntru, gândindu-se cât era de fericit.

▣ **Încercarea** ▣

Studentul sări din somn și văzu că lampa ardea, încă pe măsuța de noapte.

„Ptii! Am uitat s-o sting – își zise el – ridicându-se în coate să facă lampa mai mică. În aceeași clipă văzu însă mișcându-se ceva pe masa lui de lucru.

Încăperea era mică de tot. De la pat până la masă nu era o distanță prea mare, așa că studentul putea să vadă deslușit toate cărțile, hârtiile, creioanele și celelalte lucruri de scris, precum și fotografiile îngrămădite pe masă. Mașina de spirt și ceainicul erau tot acolo, la locul lor. Ciudățenia era însă că la fel de lămurit cum vedeau toate aceste lucruri, vedea și un prichindel care stătea aplecat deasupra borcanului de unt și își făcea un sandvici.

Studentul avusese atâtea emoții în ajun, încât aproape nu-i mai păsa de orice i s-ar fi întâmplat. Nici nu se temea, nici nu-l prindea mirarea. I se părea deci un lucru foarte firesc că ghemulețul acela intrase la el în casă să-și facă rost de puțină mâncare.

Puse deci capul iarăși pe pernă, fără să stingă lampa, și începu să se uite la pici cu ochii pe jumătate închiși. Acesta se așezase acum pe un prespapiu și savura mulțumit rămășițele de la cina studentului. Se putea observa că el trăgăna cât mai mult mâncatul, holbând ochii și plescăind din limbă de plăcere. Coltuțele uscate de pâine și cojile vechi de brânză erau pentru el bunătăți alese.

Studentul nu voi să-l stingherească câtă vreme era ocupat cu ospătarea. După ce însă picul păru sătul, intră în vorbă cu el:

– Ascultă, mititelule! Ce-i cu tine?

Băiatul tresări și dădu fuga spre fereastră, dar văzând că studentul stătea liniștit în pat și nu se lua după el, se opri.

– Sunt Nils Holgersson de la Vemmenhög, zise el. Sunt om ca și tine, dar am fost preschimbat în spiriduș și de atunci umblu pribeag cu găștele sălbatice.

– Ciudată poveste! exclamă studentul, începând să-l descoasă pe băiat până ce află tot ce se petrecuse cu el de când plecase din casa părintească.

– Halal să-ți fie! zise studentul. Ce n-ar da cineva să fie în hainele tale, ca să scape de orice griji!

Corbul Bataki era afară, pe prichiciul ferestrei. Auzind aceste cuvinte, bătu cu pliscul în geam. Băiatul înțelese că voia să-i atragă atenția, ca să profite de ocazie dacă studentul va rosti vorbele cele potrivite.

– Nu cred c-ai dori să faci schimb cu mine, zise picul. Cine e student nu vrea să fie altceva.

– Așa am crezut și eu azi dimineață, când m-am trezit din somn, zise

studentul. Dacă ai ști însă ce-am pățit azi! S-a isprăvit cu mine. Cel mai bun lucru pe care l-aș avea de făcut ar fi în adevăr să pot pleca la drum cu găștele sălbătice.

Băiatul îl auzi iar pe Bataki bătând în geam, dar îi veni amețea și începu să-l zvâcnească inima, simțind că studentul avea să spună acele vorbe anume care l-ar fi dezlegat de vrajă.

— Eu ți-am spus ce-i cu mine, îi zise el studentului. Spune-mi și tu acum ce-i cu tine.

Studentul era bucuros că găsisse pe cineva să-și descarce sufletul și îi povesti tot ce i se întâmplase, fără să lase nimic deoparte ori să ascundă.

— Toate ca toate – zise el într-un sfârșit – însă mi se rupe inima de durere că am nenorocit un coleg. Ar fi mult mai bine de mine dacă aș fi în hainele tale și aș pleca în toată lumea cu găștele sălbătice.

Bataki ciocăni cu putere în geam. Băiatul stătu însă multă vreme liniștit, uitându-se drept înainte.

— Așteaptă puțin! Vei primi în curând veste de la mine! zise el încet studentului după care se urni din loc, pășind agale pe masă și ieși pe fereastră afară.

Când ajunse pe acoperiș, soarele se urca pe cer și rumeneala proaspătă a zorilor se revărsa peste toată Uppsala. Vârfurile acoperișurilor și turlele străluceau nemaivăzut, iar băiatul își zise iarăși că orașul în care se afla era de bună seamă cetatea bucuriei.

— Ce-i cu tine? îl întrebă corbul. Ai pierdut prilejul să te faci om.

— Nu vreau să fac schimb cu studentul, zise băiatul. Aș avea numai necazuri din pricina hârtiilor pe care le-a luat vântul...

— Nu avea grija lor, zise Bataki. Hârtiile acelea le pot aduce eu înapoi cât ai trage un somnuleț.

— De crezut, cred că poți face isprava asta – zise băiatul – dar n-am siguranță c-ai s-o faci. Vreau să fiu sigur mai întâi.

Bataki nu zise nici cârc. Își întinse aripile și zvârrr! își luă zborul. Cât ai zice pește se și întoarse cu două foi de hârtie. Pe urmă zbură un ceas întreg înapoi și încolo, harnic și sprinten ca o rândunică ce-și duce lut în cioc, ca să-și dureze cuibul, aducând băiatului o hârtie după alta.

— Așa, dragul meu. Acum cred că le ai pe toate la un loc, zise Bataki în cele din urmă, așezându-se gâfâind pe prichiciul ferestrei.

— Îți mulțumesc, îi răspunse băiatul. Mă duc acum înăuntru la student să stau de vorbă cu el.

Corbul se uită apoi în cameră și-l văzu pe student rânduind și păturind hârtiile.

— Ești cel mai mare gogoman pe care mi-a fost dat să-l întâlnesc în

viața mea! se răsti pe urmă Bataki la băiat. O dată ce i-ai dat studentului hârtiile, nu mai e nevoie să te duci la el. N-o să-ți mai spună c-ar vrea să fie în locul tău.

Băiatul se uită și el la student, care dăntuia de bucurie în cămăruța lui, și pe urmă se întoarse spre Bataki.

— Știu, Bataki, că ai vrut să mă pui la încercare, zise el. Credeai că aveam să-l las pe găscanul Martin să se descurce singur la drumul cel greu de îndată ce aș fi dat de bine. Când mi-a spus însă studentul povestea lui, m-am gândit ce urât lucru e să-ți trădezi un tovarăș, și așa ceva nu vreau să fac!

Corbul rămase mofluz și începu să se scarpine cu gheara pe ceafă. Fără să mai spună ceva, zbură cu băiatul înapoi la găștele sălbatice.

● DUNFIN ●

▫ *Orașul plutitor* ▫

Vineri, 6 mai.

Nici o pasăre nu putea să fie mai blândă și mai bună ca mica găscă sură Dunfin. Toate găștele sălbatice o iubeau mult, iar găscanul cel alb și-ar fi dat viața pentru ea. Când cerea Dunfin ceva, nici Akka nu putea s-o refuze.

Imediat ce sosi pe lacul Mălar, Dunfin începu să recunoască locurile. Dincolo de lac era marea, cu arhipelagul din insule stâncoase. Părinții și frații ei trăiau acolo, pe un ostrov mic. Ea rugă găștele sălbatice să treacă și pe la căminul ei, înainte de a pleca mai departe spre miazănoapte, pentru ca ai ei să afle că era încă în viață. Acest lucru i-ar fi bucurat nespus de mult.

Akka își spuse verde părerea că părinții și frații lui Dunfin nu-i arătaseră prea multă dragoste când o părăsiseră pe insula Öland. Dunfin nu-i dădu însă dreptate.

— Ce puteau să facă altceva, dacă au văzut că eu nu mai eram în stare să zbor? zise ea. N-aveau doar să rămână pe insulă de dragul meu.

Dunfin începu să descrie găștelor sălbatice căminul ei din arhipelag, ca să le înduplece să meargă acolo. Era un ostrov stâncos. Cine îl vedea de departe putea să creadă că nu se află decât piatră pe el. Dacă se apropia însă de ostrov, descoperia în văgăuni și în scobituri o pășune minunată. Și nicăieri nu se găseau cuibare mai bune ca în crăpăturile stâncilor și printre sălcii. Fără seamă de bun era însă pescarul care trăia acolo. Dunfin auzise că în tinerețea lui fusese țintaș grozav și că vânase mereu păsări la marginea arhipelagului. Acuma, la bătrânețe însă, după ce-i murise soția, iar copiii săi plecaseră din casa părintească, astfel că rămăsese singur, începuse să aibă

grijă de păsările de pe insula lui. Nu trăgea niciodată cu pușca în ele și nici nu dădea altora voie să le ucidă. Umbla de la un cuib la altul, iar când cloceau femeiuștile, le ducea de mâncare. Nimeni nu se temea de el. Dunfin intrase de multe ori în coliba lui și fusese hrănită cu fărâmituri de pâine. Văzând că pescarul era atât de bun cu ele, păsările au venit pe ostrov cu duiumul, de nu mai aveau în cele din urmă loc pe el. Cine venea primăvara prea târziu risca să găsească cuibarele ocupate. Așa se făcuse că părinții și frații lui Dunfin fuseseră nevoiți să o părăsească pe insula Öland.

Dunfin stărui atât de mult, încât găștele sălbatice îi intrară în voie, deși știa că zăboviseră prea mult și ar fi fost mai bucuroase să zboare de-a dreptul spre miazănoapte. Trecerea prin arhipelag nu le putea întârzia totuși călătoria decât cu o singură zi.

Plecară deci într-o dimineață, după ce se ospătară pe săturate, și zburară spre răsărit pe deasupra lacului Mălar. Băiatul nu știa exact încotro se duceau, însă băgă de seamă că pe măsură ce se depărtau mai mult, spre răsărit, lacul era mai plin de viață, iar țărmurile mai populate.

Șlepuri și caicuri ticsite de încărcături, bărci și corăbii de pescuit se îndreptau spre răsărit, întâlnindu-se cu o mulțime de vapoare frumoase, albe sau trecând pe lângă ele. Pe țărmuri se vedeau șosele și drumuri de fier, toate cu aceeași țintă. Era acolo, la răsărit, un loc unde toți voiau să sosească în acea dimineață.

Pe una din insule, băiatul văzu un castel mare și alb, iar ceva mai încolo, spre răsărit, țărmurile începură să fie presărate cu vile, la început rare, apoi tot mai dese, până ce clădirile ajunseră să se țină lanț una după alta.

Erau de tot felul. Ici un palat, colo o căsuță, ici o casă lungă și joasă, colo o vilă cu multe foișoare. Unele erau în grădini, dar cele mai multe se aflau în pădurile de pe marginea țărmului, fără alte plantații. Deosebit de felurite ca mărime, se asemănau însă într-o singură privință: nu erau grave și simple ca alte clădiri, ci frumoase și zugrăvite în culori bătătoare la ochi, ca niște căsuțe pentru copii: ba în verde, ba în albastru, ba în roșu și verde.

Pe când Năpârstoc admira vilele de pe țărm, Dunfin scoase un strigăt:
— Acum știi unde suntem. Uite, acolo e orașul plutitor!

Băiatul se uită drept înaintea și nu văzu la început decât o ceață care învăluia apa. Pe urmă zări însă vârfulurile unor turla înalte și niște case cu multe ferestre. Ele se iveau și dispăreau în voia ceții. Țărm nu se vedea. Totul stătea parcă pe apă.

Apropiindu-se de acel oraș, Năpârstoc nu mai zări căsuțe vesele zidite de-a lungul țărmurilor, în schimb văzu înălțându-se clădiri negre de fabrici.

În dosul zăplazurilor înalte se ridicau depozite mari de cărbuni și scânduri, iar în fața unor poduri negre și murdare erau înșirate niște

cargouri masive. O ceață strălucitoare și străvezie se împrăștia însă peste ele, făcându-le să pară atât de mari și de atrăgătoare, încât erau aproape frumoase.

Gâștele sălbatice zburară pe lângă fabrici și vapoare, ajungând în apropierea turelor. Ceața se abătu atunci asupra apei, în afară de câteva vâluri subțiri și ușoare, care încă mai fâlfâiau deasupra lor, colorate în roșu aprins și albastru deschis. Restul ceții se rostogolea pe apă și pe uscat, ascunzând temeliile și părțile de jos ale caselor, dar lăsând să se vadă caturile de sus, acoperișurile, turnurile și frontispiciile. Unele case păreau din cauza asta înalte ca turnul Babilonului. Băiatul își închipuia că erau zidite pe dâmburi și pe dealuri ce nu puteau fi văzute încă. Deslușea prin ceață numai casele. Ceața era albă, iar casele negre, căci soarele se afla la răsărit și nu le putea lumina.

Năpârstoc își zise că zbura pe deasupra unui oraș mare, de vreme ce ceața era străpunsă în toate părțile de acoperișuri și de turla.

Uneori ea se destrăma și lăsa câte un loc liber; prin ochiul acela, băiatul vedea jos o apă curgătoare și zgomotoasă. Pământ însă, nicăieri. Priveliștea era desigur încântătoare, dar Năpârstoc rămăsese nedumerit, ca tot omul când dă peste un lucru pe care nu-l înțelege.

După ce trecu de oraș, nu mai găsi pământ ascuns de ceață și văzu iarăși deslușit țărături, apă și insule. Își întoarse atunci privirile, ca să poată vedea orașul mai bine, dar nu izbuti. I se părea acum și mai vrăjit. Razele soarelui colorau ceața în roșu, albastru și galben. Casele erau albe, parcă ar fi fost făcute din lumină, iar ferestrele și turele străluceau ca para focului. Totul plutea pe apă ca și înainte.

Gâștele sălbatice o porniră întins spre răsărit. La început, priveliștea era aproape aceeași ca și pe lacul Mălar. Călătorele noastre zburau pe deasupra unor fabrici și ateliere. Pe urmă, țărăturile se umplură de vile. Prin apă mișunau vapoare și corăbii, dar ele veneau acum dinspre răsărit și mergeau spre oraș, spre apus.

Cârdul merse mai departe, dar în locul bazinelor înguste și al insulelor mici de pe Mălar se întindea acum o apă mai largă, presărată cu insule mult mai mari. Uscatul rămase la o parte până ce dispăru cu totul. Vegetația era din ce în ce mai săracă, copacii cu frunze se răreau și începură să domine pinii. Vile nu se mai vedeau, în schimb creșteau numărul caselor țărănești și al colibelor de pescari.

Ajungând și mai departe, călătorii conduși de Akka nu mai văzură insule mari, locuite, ci numai insule stâncoase împrăștiate pe apă. Bazinele nu mai erau înghesuite de uscat. În fața lor era marea, întinsă și nemărginită.

Acolo gâștele sălbatice coborâră pe un ostrov stâncos. Năpârstoc o

întrebă atunci pe Dunfin:

- Ce oraș era cel pe deasupra căruia am zburat adineauri?
- Habar n-am cum îți zice lumea – răspuse Dunfin – însă noi, găștele, îi zicem Orașul plutitor.

▫ **Surorile** ▫

Dunfin avea două surori: Vingsköna și Guldöga. Erau păsări zdravene și deștepte, dar nu aveau pene moi și lucioase ca Dunfin, nici firea ei blândă. Deși erau niște boboci galbeni, atât părinții, cât și rudele, ba chiar și bătrânul pescar le dovediseră destul de lămurit că țineau mai mult la Dunfin decât la ele și de aceea surorile acesteia o urâseră întotdeauna.

La coborârea găștelor sălbatice pe arhipelag, Vingsköna și Guldöga pășteau pe un petic ele verdeață, nu departe de țărm, și le văzură imediat pe străine.

– Uite, soră Guldöga, ce găște mândre se lasă pe insulă! zise Vingsköna. Rar mi-a fost dat să văd niște păsări așa de falnice. Nu vezi? E cu ele și un găscan alb. Unde s-a pomenit o pasăre mai frumoasă? Ai zice că-i lebădă, nu altceva.

Guldöga dădu dreptate surorii ei că acele păsări străine, venite pe insulă, erau desigur foarte arătoase. Se întrerupse însă deodată și strigă:

– Soră Vingsköna! Soră Vingsköna! Nu vezi că mai este cineva cu ele?

Vingsköna dădu atunci cu ochii de Dunfin și fu atât de uluită, încât rămase câțva timp cu pliscul deschis, fâsâind mereu.

– E oare cu puțință să fie ea? Cum de a venit cu păsările astea? Am lăsat-o doar să moară de foame pe insula Öland.

– Nenorocirea e că vine să-i zăpăcească pe părinții noștri cu minciuni și să le spună că și-a rupt aripa din cauza noastră, zise Guldöga. Parcă văd sfârșitul! Până la urmă o să fim alungate de pe arhipelag.

– De vreme ce nerușinata s-a întors, nu ne putem aștepta la altceva decât la supărări, fu de părere Vingsköna. Eu zic însă că cel mai cuminte lucru, până una alta, e să ne prefacem cât mai bine că suntem bucuroase de înapoierea ei. E atât de neroadă, încât nici n-a băgat poate de seamă că am lovit-o înadins cu laba.

Pe când Vingsköna și Guldöga se sfătuiau astfel, găștele sălbatice stăteau pe țărm și își netezeau penele după zbor. Pe urmă se încolonară și se urcară pe stâncă spre crăpăturile în care Dunfin știa că-și aveau sălașul părinții ei.

Aceștia erau niște păsări minunate. Fiind cei mai vechi locuitori ai insulei, stăteau gata totdeauna să ajute cu sfatul și fapta pe cei nou veniți. Observaseră sosirea găștelor sălbatice, însă n-o recunoscuseră pe Dunfin în

cârdul lor.

— E frumoasă priveliște să vezi găște sălbatice aici pe arhipelag, zise găscanul. Ce stol minunat! Se cunoștea după cum zboară. Păcat însă că n-avem destulă pășune pentru atât de multe păsări!

— Nu e chiar așa de multă lume în partea locului ca să nu le putem primi și pe ele, zise soața lui, care era blândă și bună la inimă ca și Dunfin.

Gând sosi Akka împreună cu alaiul ei, părinții lui Dunfin îi ieșiră în întâmpinare și tocmai voiau să-l ureze bun venit pe insulă, când Dunfin zbură de la locul ei aflat la capătul coloanei și se lăsă jos între părinții ei.

— Tată și mamă, iată că am venit la voi! N-o recunoașteți pe Dunfin? exclamă ea.

La început, bătrânilor nu le venea să creadă ce vedeau cu ochii, dar pe urmă o recunoscă pe copila lor și se bucurară, firește, nespus de mult.

În timp ce găștele sălbatice, găscanul Martin și însuși Dunfin găgâiau de zor să povestească cum fusese salvată aceasta din urmă, veniră fuga și Vingsköna împreună cu Guldöga. Salutară musafirii de la distanță și se arătară atât de bucuroase de înapoierea surorii lor, încât Dunfin rămase de-a dreptul mișcată.

Găștele sălbatice se simțeau bine pe arhipelag și rămase hotărât să nu-și urmeze călătoria mai departe decât a doua zi dimineață. După câțva timp, surorile o întrebară pe Dunfin dacă voia să meargă cu ele, ca să-i arate unde avea de gând să-și așeze cuiburile. Dunfin se duse imediat cu ele și văzu că-și aleseseră pentru cuiburi niște locuri bine ascunse și apărate.

— Tu vrei să te stabilești, dragă Dunfin? întrebară ele.

— Eu? răspuse Dunfin. N-am de gând să rămân aici. Mă duc cu găștele sălbatice în Laponia.

— Ce rău ne pare că ne părăsești! ziseră cu prefăcătorie surorile.

— Aș rămâne bucuroasă lângă voi și lângă părinții noștri, zise Dunfin. Am făgăduit însă găscanului alb...

— Cum? exclamă Vingsköna. Vrei să te măriți cu găscanul cel frumos? Am înțeles povestea...

Guldöga se izbi însă de ea și o întrerupse.

Cele două surori haine au avut ce sporovăi pe urmă până la amiază. Erau din cale-afară de mânioase că Dunfin își găsisse un pețitor ca găscanul alb. Aveau și ele pețitori, nu-i vorba, însă aceștia erau găscani cenușii obișnuiți. De când îl văzuseră pe găscanul Martin, celor două surori li se părea că претенdenții lor erau prea urâți și simpli. Nici nu voiau să se mai uite la ei.

— Mi-e necaz de-mi vine să mor! se plânse Guldöga. Barem să fi avut tu parte de el, soră Vingsköna.

– Ba mai bine să dea moartea-n el decât să mă amărăsc toată vara aici cu gândul că Dunfin ia de bărbat un găscan alb! răspunse cu parapon Vingsköna.

Cele două surori continuară totuși să pară prevenitoare cu Dunfin. După-amiază, Guldöga o luă cu ea pe Dunfin să-i arate pe cel cu care avea de gând să se mărite.

– Nu e frumos ca al tău, zise Guldöga. În schimb avem siguranța că e cel care e...

– Ce vrei să spui cu asta, Guldöga? întrebă Dunfin.

Guldöga nu voi la început să-i mărturisească gândul ei. Până la urmă îi dădu să înțeleagă totuși lui Dunfin că, atât ea, cât și Vingsköna, bănuiau ceva ciudat la găscanul alb.

– Noi n-am văzut niciodată o găscă albă mergând la drum cu cele sălbatică – ziseră surorile – și tare ne temem că găscanul tău e vrăjit.

– Ce neroade sunteți! Martin e o pasăre de casă, zise Dunfin cu indignare.

– Duce în spinare un spiriduș – zise Guldöga – așa că e și el vrăjit. Nu ți-e teamă că o fi un corb negru de mare?

Aceste cuvinte spuse cu dibăcie o speriară tare rău pe sărmana Dunfin.

– Tu vorbești numai așa, ca să mă sperii, zise ea.

– Îți vreau binele, Dunfin, îi răspunse Guldöga. M-ar durea grozav să te văd zburând cu un corb de mare. Să-ți spun încă ceva. Caută să-l convingi să mănânce câteva din rădăcinile astea pe care le-am strâns aici. Dacă e vrăjit, o să se vadă numaidecât. Dacă nu e, o să rămână așa cum e.

Năpârstoc ședea între găște și asculta ce vorbea Akka cu bătrânele gazde. Și deodată, când nici nu se aștepta, veni Dunfin în zbor și strigă la el:

– Năpârstoc! Năpârstoc! Găscanul Martin trage să moară! Eu l-am ucis!

– Stai să încalec pe tine, Dunfin, și du-mă la el! strigă băiatul.

Plecară apoi, urmați de Akka și de găștele sălbatică. Când ajunseră la găscan, acesta zăcea întins la pământ. Nu putea să glăsuiească deloc, ci numai gâfâia.

– Gâdilă-i gâtulejul și bate-l pe spate, zise Akka.

Băiatul făcu întocmai, iar găscanul cel alb scuipă imediat o rădăcină mare care i se oprise-n gât.

– Ai mâncat din astea? întrebă Akka, arătând niște rădăcini împrăștiate pe jos.

– Da, răspunse găscanul.

– Atunci bine că ți s-au oprit în gât! zise Akka. Dacă le-ai fi înghițit, ai

fi pierit fără doar și poate.

– Dunfin m-a sfătuit să le mănânc, zise găscanul.

– Mi le-a dat soră-mea, spuse printre suspine Dunfin, povestind după asta toată întâmplarea.

– Să te păzești de surorile tale, Dunfin – o povățui Akka – căci numai binele nu ți-l vor!

Dunfin însă, cu firea ei bună, nu putea să creadă rău despre nimeni. Când veni pe urmă Vingsköna la ea să-i arate găscanul care o pețise, Dunfin nu pregetă să se ducă imediat.

– E drept că nu e frumos ca al tău – zise Vingsköna, în timp ce zburau spre alesul surorii sale – dar e cu atât mai viteaz și mai semeț.

– De unde știi asta? întrebă Dunfin.

– Păi să vezi! De câțva timp e mare jale aici în arhipelag, printre pescăruși și rațele sălbatice, din pricina unei păsări răpitoare străine care vine în fiecare zi la revărsatul zorilor și fură ori o rață ori un pescăruș.

– Ce fel de pasăre răpitoare? vru să știe Dunfin.

– Habar n-avem, răspunse Vingsköna. O astfel de pasăre nu s-a mai pomenit aici în arhipelag. E ciudat însă că pe noi, pe găște nu ne atacă niciodată. Logodnicul meu și-a pus însă de gând să se încaiere cu ea mâine dimineață și s-o gonească de aici.

– Numai de-ar izbuti! zise Dunfin.

– Nici eu nu cred c-o să fie în stare, spuse Vingsköna. Dacă găscanul meu ar fi mare și voinic ca al tău, aș mai trage puțină nădejde.

– Vrei să-i spun lui Martin al meu să se bată cu pasărea aceea? întrebă cu nevinovăție Dunfin.

– Cum să nu vreau! răspunse Vingsköna. Nicicând nu mi-ai putea face un serviciu mai mare decât ăsta.

A doua zi, găscanul se trezi înainte de răsăritul soarelui, se duse pe țărm și prinse să pândească în toate părțile. Nu trecu mult și văzu venind dinspre apus o pasăre mare și neagră. Aripile ei erau neobișnuit de lungi și se vedea bine că pasărea era un vultur. Găscanul nu se așteptase la un adversar mai periculos decât o bufniță și își dădu seama pe loc că nu va scăpa cu viață din această aventură. Însă nici prin gând nu-i trecea să dea bir cu fugiții, deși era vorba să se lupte cu o pasăre mult mai puternică decât el.

Vulturul se năpusti asupra unui pescăruș și își înfipse ghearele în el. Când vru să se ridice, găscanul Martin tăbărî deodată pe el, strigându-i:

– Dă-i drumul și să nu mai vii aici câte zile îi avea. Altfel o să ai de-a face cu mine.

– Ce te-a pălit, nebunule? strigă mirat vulturul. Ai mare noroc că n-am obiceiul să mă bat cu găștele. Altfel aş isprăvi repede cu tine.

Gâscanul Martin socoti că vulturul se credea prea grozav ca să se lupte cu el. De aceea se năpusti furios asupra lui, îl mușcă de gâtlee și îl lovi cu aripile. Vulturul nu putea să rabde, firește, o astfel de rușine și începu să se lupte, dar nu cu toată puterea.

Năpârstoc dormea alături de Akka și de găștele sălbatice, când o auzi pe Dunfin strigând:

– Năpârstoc! Năpârstoc! Gâscanul Martin e în primejdie să fie sfâșiat de un vultur.

– Stai să încalec pe tine, Dunfin, și du-mă la el! zise băiatul.

Când sosi la fața locului, gâscanul Martin sângera cu trupul sfâșiat, dar tot se mai lupta. Năpârstoc nu putea să se bată cu un vultur și nu-i rămânea altceva de făcut decât să ceară ajutor din altă parte.

– Fugi, Dunfin! Cheam-o pe Akka! Să vină încoace cu toate găștele! strigă el.

Auzindu-l vorbind, vulturul încetă lupta.

– Cine vorbește despre Akka? întrebă el.

Când îl văzu pe Năpârstoc și auzi găgâitul găștelor sălbatice, își întinse aripile, gata de zbor.

– Spune-i lui Akka că nu m-aș fi așteptat niciodată să mă-ntâlnesc aici, pe mare, cu ea și cu tot cârdul ei, zise vulturul, luând calea văzduhului într-un zbor iute și nespus de avântat.

– Ptii! E vulturul care m-a dus odată înapoi la găștele sălbatice, zise Năpârstoc, uitându-se mirat după el.

După întâmplarea asta, găștele sălbatice aveau de gând să plece devreme din arhipelag, însă voră să pască mai întâi puțin. Pe când se ospătau, veni la Dunfin o rață sălbatică și-i spuse:

– Complimente de la surorile tale. Nu îndrăznesc să vină la găștele sălbatice, dar m-au rugat să-ți aduc aminte să nu pleci din arhipelag fără să-l vezi mai întâi pe bătrânul pescar.

– Da, așa este, au dreptate! răspunse Dunfin.

Intrase însă teama în ea. Nevoind să se ducă singură, îl rugă pe gâscan și pe Năpârstoc să meargă cu ea până la colibă. Ușa acestea era deschisă. Dunfin intră înăuntru, iar însoțitorii ei rămaseră afară. După o clipă, o auziră pe Akka dând semnalul de plecare și o chemară pe Dunfin. Aceasta ieși din colibă și plecă din arhipelag împreună cu găștele sălbatice.

După ce călătoarele noastre străbătură o distanță destul de mare deasupra arhipelagului, Năpârstoc începu să se mire de gâsca sură care venea în urma lor. Dunfin zbura de obicei lin și în tăcere. Ceastăaltă zbura

greoi și făcea zgomot cu aripile.

— Mamă Akka! Mamă Akka! întoarce-te și uită-te înapoi! strigă repede băiatul. Ne vine un tovarăș neplăcut. Suntem urmăriți de Vingsköna!

Gâsca sură scoase atunci un strigăt atât de urât și furios, încât toate păsările înțeleseră cine era. Akka și celelalte găște se întoarseră spre ea, dar gâsca, în loc să fugă, se năpusti asupra găscanului alb, îl înșfacă pe Năpârstoc și zbură cu el în plisc.

A urmat apoi o vânătoare aprigă deasupra mării și arhipelagului. Vingsköna zbură repede, însă găștele sălbătice o încolțiseră, așa că nu mai avea nici o nădejde de scăpare.

Găștele văzură deodată un fumuleț alb ridicându-se pe mare și auziră detunătura unei împușcături. În goana lor nu băgaseră de seamă că ajunseseră deasupra unei bărci în care se afla un pescar.

Împușcătura nu nimerise pe nimeni, dar chiar acolo, deasupra bărcii, Vingsköna deschise pliscul și îi dădu drumul lui Năpârstoc în mare.

● STOCKHOLM ●

Sâmbătă, 7 mai.

Cu mulți ani în urmă se afla la *Skansen*⁵⁹, marele parc de lângă Stockholm, unde s-au adunat atâtea lucruri interesante, un moșneguț cu numele de Klement Larsson care era paznic.

În după-amiaza unei zile frumoase de la începutul lunii mai, Klement fusese învoit câteva ceasuri și cobora dealul din Skansen. Pe drum se întâlni cu un pescar din arhipelag, care urca dealul cu plasa în spinare. Pescarul era un om tânăr și sprinten și venea de obicei la Skansen să vândă păsări prinse de el viu. Klement se întâlnește cu el de multe ori înainte.

Pescarul îl opri, ca să-l întrebe dacă administratorul parcului era acasă. După ce îi răspunse, Klement îl întrebă la rândul său pe pescar ce lucruri nemaivăzute avea în plasă.

— Ți arăt bucuros ce am, moș Klement – răspunse pescarul – dacă îmi dai în schimb o povață bună și-mi spui ce pot căpăta pe ce-i în plasă.

Îi întinse apoi lui Klement plasa. Acesta se uită în ea o dată, apoi încă o dată și pe urmă se dădu câțiva pași înapoi.

— Maică preacurată! exclamă el. Unde ai găsit, Osbjörn, drăcia asta?

Își aduse atunci aminte că, pe vremea când era copil, maică-sa vorbea de spiriduși care trăiau sub podeaua casei. Nu trebuia să țipe ori să facă

⁵⁹ Parcul Skansen ocupă o suprafață de aproape 2.500 hectare. Cu dealurile lui stâncoase, cu lacurile și pădurile lui, cu livezile și câmpurile lui cultivate, acest parc original este imaginea însăși a configurației geografice a Suediei. În el e reprezentată toată flora și fauna țării. Se găsesc de asemenea modele de așezări omenești din toate regiunile Suediei.

năzbătii, ca să nu-i supere pe acei spiriduși. După ce se făcuse mare, avusese credința că maică-sa îl speriase cu spiridușii, ca să-l poată astâmpăra într-un fel. Vedea însă acuma cu ochii lui că nu fusese vorba de o născocire a mamei-sale, căci în plasa lui Osbjörn era chiar un spiriduș.

În sufletul lui Klement rămăsese încă teama din vremea copilăriei. Uitându-se în plasa pescarului, simți că-l trece un fior. Osbjörn, văzându-l că se înfricoșează, începu să râdă. Klement însă luă lucrul în serios.

— Spune-mi, te rog, Osbjörn, unde l-ai găsit? întrebă el.

— Fii sigur că n-am stat la pândă ca să-l prind, răspunse pescarul. A venit la mine el singur, plocon!... Azi dimineață am plecat devreme cu barca, luând cu mine și pușca. Nu mă depărtasem bine de țărm, când am văzut niște găște sălbatice venind dinspre răsărit. Țipau ca din gură de șarpe. Am tras atunci un foc, dar n-am nimerit pe nici una din ele. În schimb, l-am văzut pe ăsta venind glonț de sus. A căzut lângă barcă așa de aproape, că n-am avut nevoie decât să întind mâna să-l prind.

— Nu l-ai împușcat cumva, Osbjörn?

— Nici pomeneală! E teafăr și sănătos tun. Când a căzut însă, era cam amețit. Am luat atunci niște sfori și l-am legat fedeleș de mâini și de picioare, să nu scape cumva. Ce mi-am zis? Așa ceva e numai bun pentru Skansen.

Auzind toată povestea asta a pescarului, Klement începu să dârdâie de frică. Își aminti de tot ce auzise în copilărie despre spiriduși, despre felul cum se răzbunau ei pe dușmani și despre bunăvoința cu care își ajutau prietenii. Cei care încercau să-i prindă și să-i țină închiși dădeau totdeauna de bucluc.

— Trebuia să-i dai drumul imediat, Osbjörn, zise el.

— Păi de nevoie eram cât pe ce să-i dau drumul, răspunse pescarul. Trebuie să știi, moș Klement, că găștele sălbatice m-au urmărit până acasă. Pe urmă s-au învârtit toată dimineața deasupra arhipelagului și țipau mereu, ca și cum ar fi cerut să li-l dau înapoi. Nu numai atât, dar toate zburătoarele de prin partea locului, pescărușii, rândunelele de mare și altele, care nu fac două parale pentru un vânător, s-au lăsat jos, pe arhipelag, și s-au pus pe gălăgie, iar când ieșeam din bordei, zburau ciotcă în jurul meu și mă sileau să mă întorc. Nevastă-mea m-a rugat să-i dau drumul piticului. Eu însă mi-am pus în gând să-l duc la Skansen și pace! Ce-am făcut atunci? Am așezat la fereastră una din păpușile copiilor, am băgat spiridușul în plasă și am pornit la drum. Păsările au luat-o de bună că el era la fereastră și nu s-au mai ținut după mine.

— Dar el nu zice nimic? întrebă Klement.

— Ba da. La început a încercat să cheme păsările. Eu atunci i-am pus un căluș în gură.

Poza nils18 [P349]

— Cum ai putut să faci una ca asta, Osbjörn? Tu nu-ți dai seama că e ceva nemaîntâlnit?

— Că o fi, că n-o fi, cu problema asta să-și bată capul alții, răspunse pescarul foarte liniștit. Eu, unul, aș fi mulțumit să capăt un preț bun pe el. Spune-mi, te rog, moș Klement, cât crezi dumneata că mi-ar putea da pe el jupânul de la Skansen?

Klement zăbovi câteva clipe cu răspunsul. Spiridușul îl băgase în răcori. I se părea că maică-sa era acolo lângă el și-i spunea să fie bun totdeauna cu astfel de ființe.

— Nu ți-aș putea spune, Osbjörn, câte parale ar vrea să-ți dea jupânul nostru, zise el. Dacă vrei însă să mi-l dai mie, ți-aș plăti douăzeci de coroane.

Pescarul se uită la bătrân cu o mirare nespusă când îl auzi că-i propune o sumă atât de mare. Ce-și închipuia el? Că Klement nutrea credința că spiridușul avea o putere tainică și îi putea fi de folos, de aceea se arătase atât de darnic. Nefiind însă sigur că administratorul ar fi avut aceeași părere și i-ar fi plătit un preț la fel de mare, se învoi să facă târgul cu Klement.

Acesta își vârî cumpărătura în unul din buzunarele sale largi, se întoarse la Skansen și intră în unul din bordeiele de stână de colo, în care nu se afla nici un paznic și nici nu erau vizitatori. Trase apoi ușa după el, scoase din buzunar spiridușul, care era tot legat de mâini și de picioare și cu călușul în gură, și îl așeză cu multă grijă pe o laviță.

— Ascultă ici ce-ți spun eu, îi zise Klement. Știu că unuia ca tine nu-i place să fie văzut de oameni, ci, dimpotrivă, să fie de capul lui. De aceea, m-am gândit să te las slobod, însă numai cu o condiție: să-mi făgăduiești c-o să rămâi aici în parc până ce-ți dau eu voie să pleci aiurea. Dacă te-nvoiești, dă din cap de trei ori.

Klement aștepta plin de nădejde răspunsul spiridușului, dar acesta nu făcu nici o mișcare.

— N-ai s-o duci prost, zise Klement. Am să-ți dau demâncare în fiecare zi și cred că o să ai atâta treabă aici că n-ai să te plictisești niciodată. N-o să te duci însă în altă parte decât cu învoirea mea. Uite, facem amândoi o înțelegere. Cât timp ți-oi pune mâncare într-o strachină albă, tu ai să stai pe loc. Când îi vedea însă că ți-am pus-o în una albastră, atunci vei fi liber să pleci unde vrei.

Klement tăcu iar, așteptând ca spiridușul să facă un semn, dar acesta tot nu se mișca.

— Bine! zise Klement. Atunci nu-mi rămâne altceva de făcut decât să te arăt stăpânului meu. O să fii pus într-un borcan de sticlă și toată lumea din Stockholm o să dea năvală ca la urs să te vadă.

Verbele astea se pare că l-au speriat pe pitic. Cum le auzi, îi și făcu semn lui Klement.

— Bravo! zise acesta, scoțând briceagul și tăind sforile cu care era legat piticul la mâini.

Pe urmă o luă repede spre ușă.

Băiatul se dezlegă și la picioare, își scoase călușul din gură și începu să se gândească. Se întoarse apoi spre Klement Larsson cu gând să-i aducă mulțumiri, dar acesta se făcuse nevăzut.

Cum ieși pe ușă, Klement, se întâlni cu un domn în vârstă.

— Bună ziua, Klement, zise el. Ce mai faci? Ești bine, sănătos? Mi se pare că ai cam tânjit în ultimul timp.

Bătrânul era așa de prietenos, încât Klement prinse curaj și își descărcă inima, arătându-i cât de greu o ducea din pricină că-i era mereu dor de acasă.

— Cum așa! exclamă domnul cel bătrân. Ți-e dor de casă când stai aici în Stockholm? Se poate una ca asta? De bună seamă că n-ai auzit niciodată, Klement, cum a luat naștere orașul Stockholm. Dacă ai fi auzit, ai recunoaște că dorul de care te plângi e numai o închipuire a ta. Hai cu mine, să stăm puțin amândoi colo, pe banca aia, și-ți voi povesti ceva despre orașul ăsta.

După ce domnul cu pricina se așeză pe bancă, se uită câteva clipe la panorama orașului care se întindea deval, la picioarele lor, și răsufală adânc, ca și cum ar fi vrut să soarbă toată frumusețea acelei priveliști. Pe urmă se întoarse spre bătrân.

— Uite Klement zise el începând să deseneze o hartă mică pe aleea de nisip din fața lui. Aici este Uppland și dincoace se prelungește spre miazăzi o limbă de pământ ciuruită pe margini de o mulțime de golfuri. Dincolo se întâlnește Södermanland cu altă limbă de pământ, la fel de găurită, care merge spre miazănoapte. Iar aici vine dinspre apus un lac plin de insule: e lacul Mälmar. Dincoace vine dinspre răsărit altă apă înghesuită de insule și de stânci: e Marea Baltică. Iar aici, Klement, unde Uppland se întâlnește cu Södermanland și lacul Mälmar cu Marea Baltică, e un râu scurt, în mijlocul căruia se află patru ostroave ce-l împart în mai multe brațe. Unul din aceste brațe se cheamă Norrström. Înainte însă, numele lui era Stocksund.

Aceste ostroave erau la început insulițe împădurite, așa cum mai sunt și azi destule pe lacul Mälmar, și au fost multă vreme nelocuite. Se pare că aveau o poziție bună, întrucât erau situate între două ape și două provincii, dar nimeni nu lua în seamă acest lucru. A trecut așa an după an. Pe urmă oamenii au început să se așeze, atât pe insulele lacului Mälmar, cât și în arhipelag. Pe ostroavele astea nu venea însă nimeni să-și statornicească o așezare. Când și când doar acosta la țărmul său câte un navigator, care își întindea cortul, să măie noaptea pe vreunul din ele. Nimeni însă nu se

gândea să rămână acolo.

Într-o zi, un pescar care locuia pe insula Lidingö din Marea Baltică a trecut dincolo, în lacul Mälär, și a avut așa de mult noroc la pescuit, încât a uitat să se înapoieze la timp acasă. A ajuns doar până la cele patru ostroave, unde l-a apucat noaptea, așa că nu i-a rămas altceva mai bun de făcut decât să tragă la mal, pe unul din ele, și să aștepte până avea să răsară luna. Știa omul bine că avea să răsară luna. Știa omul bine că avea să răsară mai târziu.

Era la sfârșitul verii, cu vreme caldă și frumoasă, deși serile se întuneca devreme. Pescarul a tras la mal, s-a lungit pe pământ cu capul pe o piatră și a adormit. Când s-a trezit din somn, luna răsărise de mult. Era deasupra lui și strălucea atât de puternic, de parcă era ziua în amiaza mare.

Omul a sărit în sus și tocmai se pregătea să dea barca în apă, când deodată văzu mișcându-se în ea o mulțime de puncte negre. Era un cârd mare de foci, care se apropia cu mare iuțeală de țărm. Pescarul, văzând că aveau de gând să vină pe uscat, se aplecă să-și ia ostia pe care o purta totdeauna cu el în barcă. Când s-a ridicat însă, n-a mai văzut nici o focă. În schimb, se aflau pe țărm cele mai frumoase fecioare; tinere cum îi tinerețea, care purtau rochii verzi de mătase cu trene și aveau pe frunți cununi de mărgăritare. Pescarul și-a dat seama atunci că în fața lui se aflau niște sirene, care locuiau în arhipelagul pustiu hăt departe, pe mare, și care luaseră chipuri de foci ca să poată veni pe uscat și să se desfete la lumina lunii pe ostroavele înverzite.

Pescarul, foarte liniștit, a pus ostia jos; iar când s-au dus sirenele pe ostrov la joacă, s-a luat tiptil după ele să le privească. El auzise despre sirene că sunt neasemuit de frumoase și că la soare te poți uita, dar la ele ba, însă își zicea că ce-i fusese dat să vadă aievia era mai presus de o astfel de prețuire.

După ce le-a urmărit învârtind hora sub copaci, a coborât pe țărm, a luat una din pieile de focă rămase acolo și a ascuns-o sub o piatră. Pe urmă s-a întors la barcă, s-a trântit lângă ea și s-a făcut că doarme.

N-a trecut mult și le-a văzut pe sirene coborând la țărm, ca să-și ia din nou chipurile de foci. La început erau vesele și zglobii, dar pe urmă le-a cuprins jalea, deoarece una din ele nu-și găsea pielea de focă. Alergau toate pe țărm de colo până colo, ajutând-o la căutat. Pielea de focă însă ia-o de unde nu-i! Pe când căutau așa, au băgat de seamă că cerul începuse a păli și că se revărsau zorile. Nemaiputând să rămână, au intrat în apă și au pornit toate înot, în afară de cea care nu-și găsisese pielea de focă. Aceasta a rămas plângând pe țărm.

Pescarului i s-a făcut milă de ea, dar s-a silit să nu se trădeze prin vreo mișcare că e acolo, până ce s-a luminat bine de ziuă. S-a sculat atunci și a

băgat barca în apă, făcându-se că o văzuse pe fecioară abia după ce ridicase vâslele.

— Cine ești? a strigat el. Vreo naufragiată? a stăruit pescarul mai departe, făcând pe niznaiul.

Sirena s-a repezit la el să-l întrebe dacă nu cumva văzuse pielea ei de focă, dar pescarul s-a prefăcut că nici n-a înțeles întrebarea ei. Sirena s-a așezat atunci jos și s-a pornit iar pe plâns. În cele din urmă, omul i-a propus să vină la el în barcă.

— Haide cu mine la bordeiul meu, și mama va avea grijă de tine. Cum o să rămâi singură aici, pe ostrov, unde nu poți afla nici culcuș, nici mâncare?

Pescarul i-a grăit cu atâta căldură, încât, până la urmă, a înduplecat-o să-l însoțească la drum. Atât el cât și maică-sa s-au purtat nespuse de frumos, cu sărmana sirena și se părea că aceasta o ducea bine în casa lor. Pe zi ce trecea, devenea tot mai veselă, o ajuta pe bătrână la treburile ei și era ca orice altă fată din arhipelag, cu singura deosebire că la înfățișare era mult mai frumoasă decât toate celelalte. Și într-o bună zi, pescarul a întrebat-o dacă vrea să-i fie soție. Sirena n-avea nimic de zis împotriva și a răspuns pe loc că primește cu bucurie.

S-au făcut apoi pregătirile de nuntă și, când a trebuit să se îmbrace ca mireasă, sirena și-a pus rochia cea verde cu trenă și cununa strălucitoare de mărgăritare pe care le purta când o văzuse pescarul prima oară, urmând să aibă loc cununia.

Mireasa și soacră-sa luaseră loc în barca pescarului. Acesta vâslea atât de bine, că era cu mult înaintea celorlalți. Ajungând în dreptul ostrovului unde își găsisese mireasa, care stătea acum mândră și împodobită alături de el, pescarul începu să zâmbească.

— De ce zâmbești? l-a întrebat ea.

— Hm! Mă gândesc la noaptea aceea în care ți-am ascuns pielea de focă, a răspuns pescarul.

Omul nostru era atât de sigur de ea, încât credea că n-avea nici un motiv să-i ascundă adevărul.

— Cum ai zis? a întrebat mireasa. Ce piele de focă? Eu n-am avut niciodată așa ceva.

Pescarului i se părea că fata uitase toată povestea.

— Nu-ți mai aduci aminte cum jucai hora cu sirenele? a întrebat pescarul din nou, stăruind ca ea să-și amintească.

— Nu știu ce vrei să spui, i-a răspuns mireasa. Poate ai avut astă-noapte un vis ciudat! Mai știi!...

— Dacă am să-ți arăt pielea de focă, o să mă crezi? zise pescarul, întorcând barca și ducând-o la mal.

Au coborât apoi pe uscat, iar flăcăul a început să caute pielea de focă sub piatra unde o ascunsese.

Cum a văzut-o, mireasa a smuls-o din mâna pescarului, s-a înveșmântat cu ea și s-a aruncat în valuri.

Mirele a văzut-o depărtându-se înot și a sărit în apă după ea, dar n-a putut-o ajunge. În deznădejdea lui, când a văzut că nu e chip s-o oprească altfel, a pus mâna pe ostie și a azvârlit-o. A nimerit ținta mai bine decât avusese de gând, căci sârmana sirenă a scos un țipăt sfâșietor și a dispărut în adâncul apei.

Pescarul a rămas pe țărm, așteptând-o să se ivească din nou, însă observă că apa din jurul său începu să capete o strălucire suavă. Niciodată până atunci n-o văzuse atât de frumoasă. Strălucea în roșu și alb, ca jocul de culori de pe scoici.

Când apa cea strălucitoare se izbi de țărmuri, pescarului i s-a părut că și ele se schimbau. Totul a început să înflorească și să împrăștie miresme. O strălucire dulce învăluia țărmurile și ele căpătau o frumusețe pe care n-o mai avuseseră.

Atunci pescarul și-a dat seama cum se petrecuse acea minune, căci așa e datul sirenelor: cel care le vede, trebuie să le socoată mai frumoase decât orice alte ființe. Când sângele sirenei cu pricina s-a amestecat cu apa și a scăldat țărmurile, le-a dat acestora frumusețea ei, lăsându-le harul ca cei care le vor vedea să le îndrăgească și să fie atrași de dorul lor.

— Și bagă de seamă, Klement – zise mai departe domnul cel bătrân cu o sclipire de șiretenie în ochi – că de atunci încoace au și venit oamenii să se așeze pe ostroavele astea. La început au venit numai pescari și țărani. Pe urmă nu fost ispitiți și alții, iar într-o bună zi a sosit cu o corabie și craiul țării, împreună cu ducele *său*⁶⁰.

Ei au ținut sfat cu privire la ostroavele astea și au hotărât ca toate navele care voiau să pătrundă în Mălar să treacă neapărat pe lângă ele. Ducele a fost de părere ca pe canal să fie așezată o barieră, ce putea fi închisă și deschisă după voie: închisă pentru pirați, deschisă pentru vasele de comerț. Și treaba a mers serios înainte, zise mai departe domnul cel bătrân, ridicându-se și începând să deseneze iar în nisip cu bastonul. Ici, pe insula cea mai mare din toate, ducele a înălțat o cetate cu un turn mare, care s-a chemat Kärnan. De jur împrejurul ostrovului, locuitorii au ridicat ziduri. Aici, la miazănoapte, și aici, la miazăzi, au durat porți în zid și au așezat deasupra lor turnuri înalte. Au construit pe urmă poduri care au legat ostrovul de celelalte, ridicând și pe ele turnuri înalte. Iar pe apă, de jur împrejur, au așezat o centură de piloți cu bariere, ce puteau să fie deschise

⁶⁰ E vorba de Birger, duce de Bjelbo, din familia Folkungilor, care a cărmuit Suedia în veacul al XIII-lea. Rege pe atunci era Erik Löspe, iar una din surorile lui se căsătorise cu Birger.

ori închise, ca să nu treacă nici un vas fără îngăduința celor din ostrov.

După cum vezi, Klement, cele patru ostroave pe care înainte nu le lua nimeni în seamă au fost în scurt timp bine întărite. Asta nu era însă de ajuns. Țărmurile și strâmtorile astea au atras multă lume spre ele. După puțin timp au venit să se așeze pe ostroave oameni din toate părțile, iar orașul s-a chemat Stockholm, nume cu care a rămas până în vremurile noastre.

Îți voi trimite o carte despre Stockholm, ca s-o citești din scoartă-n scoartă.

Eu ți-am spus câte ceva din istoria capitalei noastre, Klement. Acuma tu să te străduiești a cunoaște singur viața ei și prin câte prefaceri a trecut. Vei citi și vei vedea cum orașelul îngust și înconjurat de ziduri de pe ostroave s-a întins, ajungând marea de case pe care o vedem sub noi. Vei citi că pe turnul cel negru al cetății Kärnan s-a ridicat castelul cel frumos de colo din vale. Vei citi cum un ostrov după altul s-a umplut cu clădiri. Vei citi că grădinile de zarzavat din partea de miazănoapte și din cea de miazăzi a orașului au fost transformate în parcuri atrăgătoare sau în cartiere populate. Vei citi că dealurile au fost făcute una cu șesul, iar strâmtorile au fost înfundate. Și când le vei cunoaște pe acestea toate și-o să le ai în inimă, atunci o să te simți aici, Klement, ca și la tine acasă. Orașul acesta nu este numai al locuitorilor din Stockholm. E al tău și al întregii Suedii”.

● VULTURUL GORGO ●

▫ *Într-o vale la munte* ▫

Pe un picior de plai, departe, în munții Laponiei, era odată un cuib vechi de vulturi, făcut din crengi de pin așezate unele peste altele. Fusese clădit și întărit ani de zile în șir și stătea cocoțat pe o muchie de stâncă, larg de câțiva metri și înalt aproape cât o colibă de laponi.

Stânca pe care se afla acel cuib de vulturi se înălța deasupra unei văi destul de mari, locuită în timpul verii de un cârd de găște sălbatice. Ascunsă bine între munți, nu prea era cunoscută nici chiar de către laponi. În mijlocul văii se afla un iaz rotund, în care se găsea destulă hrană pentru bobocii de găște, iar pe malurile înverzite ale iazului, acoperite cu sălcii și cu mesteceni pitici, se afla cea mai gustoasă pășune pe care și-o puteau dori găștele.

Totdeauna locuiseră vulturii sus pe stâncă și găște sălbatice jos în vale. Vulturii răpeau în fiecare an câteva găște, dar se fereau să ia prea multe, ca să nu le facă să plece de acolo. Găștele sălbatice, la rândul lor, trăgeau unele foloase de pe urma vulturilor. Deși erau păsări răpitoare,

țineau la distanță pe altele la fel cu ele, ori poate și mai aducătoare de nenorociri.

Câțiva ani înainte de plecarea lui Nils Holgersson în călătoria cu găștele sălbatice, mama Akka din Kebnekajse, conducătoarea cârdului de găște sălbatice, stătea într-o dimineață în fundul văii și se uita la cuibul de vulturi. Vulturii plecau de obicei la vânătoare îndată după răsăritul soarelui; iar Akka, în toate verile petrecute în acea vale, aștepta în fiecare dimineață să vadă dacă aveau de gând să pornească după pradă devale, ori își luau zborul spre alte locuri de vânătoare.

Nu avu nevoie să aștepte mult și îi văzu pe cei doi vulturi falnici părăsindu-și cuibul de pe muchia stâncii. Zburau prin văzduh neasemuit de frumos, dar înfricoșător. Luară direcția spre șes în jos, așa că Akka scoase un suspin de ușurare.

Bătrâna găscă nu mai clocea, nici nu mai hrănea pui. Vara își petrecea vremea preumblându-se de la un cuib la altul și dând sfaturi celorlalte găște cum să clocească și să-și îngrijească bobocii. În afară de asta, era cu ochii în patru, nu numai după vulturi, dar și după vulpi albastre, după bufnițe și după alți dușmani pe care îi socotea primejdioși pentru găștele sălbatice și pentru puii lor.

Pe la amiază, Akka pândea iarăși vulturii. Așa făcea ea zi de zi în toate verile de când stătea acolo în vale. După felul cum zburau, își dădea seama cum le mersese la vânătoare și dacă putea să aibă siguranța că celelalte păsări de sub paza ei nu mai erau amenințate de primejdie. În ziua aceea însă nu-i mai văzu pe vulturi venind înapoi.

„Ce naiba! Oi fi îmbătrânit eu oare așa de rău, încât să nu fi băgat de seamă? Își zise Akka după ce așteptă câțva timp. Vulturii doar trebuiau să se-ntoarcă de mult acasă!...”

Pândi și după-amiază, așteptând să vadă vulturii pe o ieșitură a stâncii, unde se odihneau de obicei și-și făceau siesta, încercă să-i vadă și spre seară, când coborau să se scalde la iaz, dar zadarnic. Se tângui iarăși că era o hodoagă bătrână și-și puse în gând să nu-i scape a doua zi. Era atât de obișnuită să vadă vulturii deasupra ei, încât nu-și putea închipui că nu se mai înapoiaseră la cuibul lor.

A doua zi dimineața, Akka se trezi devreme, să stea iar la pândă, dar tot nu văzu vulturii. În schimb, auzi în liniștea dimineții un strigăt de mânie și jale care părea să vină dinspre cuibul de vulturi.

„S-o fi întâmplat oare ceva sus acolo la vulturi?” își zise ea. Își luă repede zborul și ajunse la o înălțime destui de mare, ca să se poată uita în cuib. Nu văzu însă nici vulturul, nici vulturoaica. Găsi numai un pui golaș care țipa de foame.

Akka se lăsă încet și șovăielnic spre cuibul de vulturi. Era un loc

înfricoșător. Se vedea cât de colo că era adăpostul unor păsări de pradă. Pe jos erau împrăștiate oase albite, pene însângerate și bucăți de piele, capete de iepuri, pliscuri de păsări și picioare de găinușe acoperite cu pene. Chiar și puiul de vultur, care stătea în mijlocul acestor rămășițe lugubre, avea o înfățișare respingătoare, cu pliscul mare, deschis, cu trupul grosolan și pufos și cu aripile încă neformate, ale căror pene păreau niște țepușe.

În cele din urmă, Akka își birui sila și se lăsă pe marginea cuibului. Se uita însă mereu cu neliniște în toate părțile, de teamă ca vulturii să nu se întoarcă la sălașul lor dintr-o clipă în alta.

— Bine că vine cineva în sfârșit la mine! strigă puiul de vultur. Dă-mi repede ceva demâncare!

— Ehei! Mai încet cu graba! zise Akka. Spune-mi întâi unde-ți sunt părinții?

— Eu de unde vrei să știu? Au plecat ieri dimineață și nu mi-au lăsat decât un leming să-mi țină de foame cât or lipsi de-acasă. Păi le-am halit de mult, vezi bine! Rușine să le fie părinților mei că mă lasă să mor de foame!

Pe Akka o prinse bănuiala că vulturii cei bătrâni fuseseră împușcați de vreun vânător și în sinea ei își zicea că, lăsându-le puiul să moară de foame, ar fi scăpat pentru totdeauna de pacostea acelor păsări răpitoare. Pe de altă parte însă, n-o lăsa totuși inima să nu ajute un pui părăsit, pe cât îi stătea în putință.

— Ce stai și te uiți în toate părțile? zise puiul de vulturi. Nu ți-am spus să-mi aduci ceva de mâncare?

Akka își întinse aripile și zbură la iazul din vale. Nu trecu mult și se întoarse la cuibul de vulturi cu un păstrăv în cioc. Când îl puse jos, în fața puiului, acesta începu să pufnească de mânie.

— Crezi oare că pot să mănânc așa ceva? zise el, dând peștele la o parte și încercând s-o ciupească pe Akka cu pliscul. Adu-mi o găinușă ori un leming! Auzi?

Akka lungi gâtul și-l ciupi pe vulturaș de ceafă.

— Uite ce, îi răspunse ea. Dacă îți fac rost de bucate, să fii mulțumit cu ce-ți dau eu și să nu mai faci nazuri. Părinții tăi au murit și nu te mai pot ajuta. Dacă vrei să mori însă de foame, așteptând găinușe și lemingi, n-ai decât. Eu nu te opresc!

Spunând aceasta, Akka își văzu repede de drum și nu se mai întoarse la cuibul de vulturi decât după câțva timp. De voie, de nevoie, puiul mâncase peștele, iar când găscă îi puse jos altul, îl înghiți pe loc, deși parcă în silă.

Akka avu pe urmă de furcă cu el. Vulturii cei bătrâni nu s-au mai întors, așa că ea a trebuit să-i facă rost puiului de toată hrana de care avea nevoie. Îi dădea pește și broaște, mâncăruri ce se vede că-i priau destul de

bine, căci creștea mare și se făcea voinic. Și-a uitat repede părinții, crezând că Akka era adevărata lui mamă. Akka, pe de altă parte, ținea mult la el, ea și cum ar fi fost copilul ei. Ea a căutat să-i dea o creștere bună și s-a străduit să-l dezvețe de a fi crud și trufaș.

După câteva săptămâni, Akka începu să bage de seamă că se apropia vremea năpărlitului, așa că nu avea să mai poată zbura. O lună întreagă i-ar fi fost peste putință să ducă mâncare puiului de vultur, care se afla astfel în primejdie să moară de foame.

— Ascultă, Gorgo – îi zise ea într-o zi – de mâine n-am să mai pot veni cu pește la tine. Trebuie să alegi acum una din două: ori stai aici sus pe stâncă și mori de foame, ori te-ncumeți să zbori devale, deși te-ar putea costa și asta viața. Dar de izbândești, o să ai acolo mâncare berechet.

Fără să pregete măcar o clipă, vulturașul se sui pe marginea cuibului și, având grijă să măsoare cu privirea distanta până în fundul văii, odată își întinse aripioarele și își făcu vânt. Se rostogoli el de câteva ori în văzduh, dar până la urmă se folosi de aripi cu destulă dibăcie, așa că ajunse jos în vale aproape teafăr.

Acolo, Gorgo își petrecu vara în societatea bobocilor de găscă cu care se făcu bun prieten. În credința că era și el un boboc, căuta să trăiască la fel ca ei. Când înotau pe iaz, se lua după cârd până ce era gata să se înece. Se simțea foarte umilit că nu putea învăța să înoate și într-o bună zi se duse la Akka să se jeluiască.

— De ce nu pot înota și eu ca ceilalți boboci? întrebă el.

— Pentru că ți s-au strâmbat ghearele și ți s-au făcut degetele prea mari cât ai stat acolo sus pe stâncă, îi lămuri Akka. Nu-ți face însă inimă rea din pricina asta. O să fii și tu în orice caz o pasăre vrednică.

Aripile vulturașului crescuseră repede destul de mari ca să se poată avânta în zbor. Nu-i dădu însă prin gând să se folosească de ele decât în toamnă, când învățară să zboare bobocii de găscă. Îi venise și lui acum vremea să se mândrească nevoie mare, căci se dovedise neîntrecut în acest sport. Tovarășii săi nu stăteau niciodată în văzduh mai mult decât aveau nevoie să stea, în timp ce el stătea acolo toată ziua și se desprindea cu arta zborului. Nu aflase încă până atunci că se trăgea din alt neam decât găștele. Dar, de la o vreme, observă totuși o mulțime de lucruri care îl mirau și o tot sâcăia pe Akka cu întrebările.

Așa se face că într-o bună zi puiul de vultur o întrebă:

— De ce fug, mamă Akka, găinușele și lemingii și se ascund prin tufișuri când cade umbra mea pe munte? De ceilalți boboci de găscă de ce nu se tem oare așa de mult?

— Aripile tale au crescut prea mari cât ai stat sus pe munte, îl lămuri Akka. Din cauza lor se sperie de tine găinușele și lemingii. O să fii și tu în

orice caz o pasăre vrednică.

Când se așternu toamna, sosi pentru găștele sălbatice vremea plecării. Gorgo zbură și el în cârdul lor. Își închipuia și acum că era una din ele. Văzduhul era însă plin de păsări care plecau spre miazăzi și în rândul lor se iscă larmă mare când o văzură pe Akka cu un vultur în cârdul ei. Stolul găștelor sălbatice era împresurat mereu de roiuri de păsări curioase, care își exprimau zgomotos uimirea. Akka le ruga să tacă, dar era cu neputință de închis atâtea pliscuri gălăgioase.

— De ce spun despre mine că-s vultur? întrebă Gorgo mereu, din ce în ce mai întărit. Ce, au orbul găinilor? Nu văd că-s găscă sălbatică? Doar nu-s mâncătoare de păsări, care își sfâșie semenele. Cum îndrăznesc oare să-mi dea un nume așa de urât?

Într-o zi, găștele zburau pe deasupra unei gospodării țărănești, în ograda căreia o mulțime de găini ciuguleau de zor pe o movilă de gunoi.

— Un vultur! Un vultur! începură să strige îngrozite găinile, fugind care încotro să-și caute adăpost. Gorgo însă, care auzise vorbindu-se despre vulturi ca despre niște răufăcători, nu-și putu stăpâni mânia. Își întinse aripile, se abătu glonț la pământ și își înfipse ghearele în una din găini.

— Te-nvăț eu minte, să nu mai spui că-s vultur! zise el furios, ciupind găina cu clonțul.

În aceeași clipă, o auzi pe Akka chemându-l din văzduh. Ascultător, vulturașul căută în sus. Gâsca veni în zbor spre el și începu să-l dojenească.

— Ce poznă mi te-ai apucat să faci? strigă ea, lovindu-l cu pliscul. Așa! Ai vrut să omori biata găină? Rușine să-ți fie!

În timp ce puiul de vultur, primea fără să cârtească muștrarea găștei sălbatice, cârdurile mari de păsări dimprejur dezlănțuiră o adevărată furtună de zeflemele. Auzindu-le, vulturașul se întoarse spre Akka cu priviri furioase, de parcă ar fi avut de gând să tabere asupra ei. Se răzgândi însă repede și, avântându-se cu toată puterea în văzduh, se înalță atât de sus, încât nici un strigăt nu mai avea cum să ajungă până la el. Cât mai putea să fie zărit de către găștele sălbatice, se roti la mare înălțime deasupra lor.

Peste trei zile apăru din nou în cârdul găștelor.

— Acum știi cine sunt, îi spuse el lui Akka. Deoarece sunt vultur și nu găscă sălbatică, vreau să-mi trăiesc viața așa cum îi șade bine unui vultur. Cred însă că putem rămâne prieteni. Nu te voi ataca niciodată și nici pe ai tăi nu-i voi ataca.

Akka avea însă ambiția să facă dintr-un vultur o pasăre blândă, care să nu cășuneze nimănui vreun rău, și nu putea admite ca vulturașul să fie de capul lui.

— Cum îți închipui că aș putea fi prietenă cu o pasăre care își mănâncă

semenele? zise ea. Du-ți viața așa cum te-am învățat eu și atunci poți merge mai departe în cârdul meu, ca și până acum!

Vezi însă că atât ea cât și vulturul erau, două păsări mândre și de nezdruncinat în hotărârea pe care o luaseră, nici una din ele nevrând să se dea bătută. Sfârșitul a fost că Akka i-a interzis vulturului să mai stea în preajma găștelor. Era atât de pornită împotriva lui, încât nimeni nu cuteza să-i rostească numele în fața ei.

După întâmplarea asta, Gorgo a cutreierat țara de unul singur ca o pasăre răpitoare. Uneori era mâhnit, îl cuprindea atunci dorul de vremea când se credea o gâscă sălbatică și se juca cu bobocii zburdalnici. Printre animale avea faima unei păsări îndrăznețe. Ele spuneau de obicei că vulturul nu știa decât de frica mamei sale vitrege, Akka. În același timp povesteau însă despre el că niciodată nu atacase o gâscă sălbatică.

▫ **În captivitate** ▫

Gorgo nu avea decât trei ani. Nu se gândise niciodată să-și caute o soață și să-și dureze o așezare statornică undeva. S-a întâmplat însă că într-o zi fu prins de un vânător și vândut la Skansen. Acolo se mai aflau încă doi vulturi: zăceau închiși tustrei într-o colivie făcută din sârmă și din zăbrele de fier. Colivia era așezată afară și era atât de mare, încât au încăput în ea doi copaci precum și un bolovan mare, puși acolo ca să se poată simți vulturii ca la ei acasă. Totuși, ei tânjeau. Ședeau mai toată ziua nemișcați în același loc. Frumoasele lor pene negre erau zbârlite și fără luciuri, iar în ochii lor stinși se puteau citi dorul de libertate, dorul de înălțimile văzduhului.

În prima săptămână de captivitate, Gorgo a mai fost el treaz și vioi cât a mai fost, dar mai apoi l-a cuprins și pe el un fel de toropeală. Stătea liniștit la locul lui, ca și ceilalți vulturi, se uita țintă drept înainte, fără să vadă ceva și nemaiținând seamă de trecerea timpului.

Într-o zi, pe când ședea așa în amorțeală, auzi că-l cheamă cineva de jos, dinafară coliviei. Copleșit de toropeală, nici nu avu curajul să se uite în jos.

— Cine mă cheamă? întrebă el.

— Cum, Gorgo, nu mă mai cunoști? Sunt Năpârstoc, care zburam înainte cu găștele sălbaticе.

— Și pe Akka au prins-o? întrebă Gorgo cu un ton ca și cum ar fi căutat să-și adune gândurile după un somn lung.

— Nu, Akka, gâscanul alb și tot cârdul sunt acum sus, în Laponia! Toți bine, sănătoși! răspunse băiatul. Numai pe mine m-au prins.

În timp ce vorbea, Năpârstoc îl văzu pe Gorgo întorcându-și privirile și începând să se uite sus în văzduh cum se uita altădată.

– Vultur falnic ce ești – strigă el – crezi c-am uitat că m-ai dus o dată înapoi la găștele sălbatice și că ai cruțat viața găscanului alb? Spune-mi, rogu-te, cum aș putea să-ți fiu de ajutor!

Gorgo își ridică atunci capul.

– Nu-mi tulbura liniștea, Năpârstoc, zise el. Eu visez acum că plutesc liber sus în văzduh. Nu vreau să fiu treaz.

– Mișcă-te și aruncă-ți privirea să vezi ce se petrece în jurul tău, îl îndemnă băiatul. Altfel o să ajungi în halul în care se află aști doi vulturi, sârmanii!

– Da! Vreau să fiu ca ei. Sunt cufundați atât de mult în vise, încât nimic nu-i mai poate tulbura, zise Gorgo.

Când veni noaptea și tustrei vulturii dormeau, se auzi un râcâit ușor în rețeaua de sârmă de pe acoperișul coliviei. Cei doi prizonieri bătrâni nu se sinchisiră de acel zgomot, dar Gorgo se trezi.

– Cine e? Cine umblă sus pe acoperiș? întrebă el.

– Eu sunt, Gorgo, Năpârstoc, răspuse băiatul. Pilesc sârma, ca să poți fugi.

Vulturul își ridică atunci capul. Noaptea fiind luminoasă, îl văzu pe băiat pilind rețeaua de sârmă întinsă deasupra coliviei. Avu o clipă de nădejde, dar apoi îl cuprinse iarăși descurajarea.

– Eu sunt o pasăre mare, Năpârstoc! zise el. Cum ai să poți pili atâta sârmă, ca să pot ieși afară? Mai bine lasă-te păgubaș!

– Tu vezi-ți de somn și n-avea nici o grijă, îi răspuse băiatul. Nu cred să isprăvesc totul în noaptea asta și nici mâine seară, însă voi face tot ce-mi stă în putință să te salvez; că de mai stai aici, va fi vai și-amar de tine!

Peste puțin, Gorgo adormi buștean. Când se trezi însă a doua zi, băgă de seamă că fuseseră piliate o mulțime de fire de sârmă. În ziua aceea nu s-a mai simțit așa de somnoros ca în ajun. Dădea din aripi și sărea lăsându-se pe ele, ca să-și dezmoștească încheieturile.

Într-o dimineață, când se crăpă de ziuă, Năpârstoc veni să-l trezească pe vultur.

– Încearcă acum, Gorgo! îl îndemnă el.

Vulturul se uită în sus. Băiatul pilise într-adevăr atât de multe fire, că se făcuse o deschizătură mare în rețeaua de sârmă. Gorgo dădu din aripi și încercă să treacă prin ea. De câteva ori nu izbuti, căzând înapoi în colivie, dar în cele din urmă birui greutatea și se văzu deodată slobod în văzduh.

Zbura acum falnic, avântându-se spre nori. Micul Năpârstoc se uita la el cu melancolie, tânjind să vină și la el cineva să-i dea libertatea.

La drept vorbind, băiatul era acum la Skansen ca la el acasă. Făcuse cunoștință cu toate animalele care se aflau acolo și legase prietenie cu multe

din ele. Trebuie să recunoască totuși că în parcul acela nemăsurat de mare erau multe lucruri de văzut și de învățat, așa că nu i s-ar fi urât niciodată să stea în preajma lui. Gândurile lui zburau însă mereu la găscanul Martin și la găștele sălbatice care-i fuseseră tovarășe de drum.

— Dacă n-aș fi legat de făgăduiala pe care am dat-o, aș găsi eu o pasăre care să mă ducă la ele.

Ar putea să pară ciudat că Klement Larsson nu-i redase băiatului libertatea, dar nu trebuie să pierdem din vedere cât fusese de zăpăcit când se despărțise de Skansen. În dimineața plecării definitive, se gândise totuși să pună mâncare băiatului într-o strachină albastră, însă din păcate nu găsisese nici una. În afară de asta, se îngămădiseră în juru-i toți slujitorii de la Skansen: laponi, dalecarliene, salahori și grădinari, ca să-și ia rămas-bun de la el, și nu avusese timp să facă rost de o strachină albastră. Se apropiase ora plecării și, în cele din urmă, nu văzu alt mijloc decât să-l roage pe un bătrân lapon să-i dea o mână de ajutor.

Poza nils19 [P364]

— Aici, la Skansen – zise Klement – avem un spiriduș căruia îi dau puțină mâncare în fiecare dimineață. Dacă vrei să-mi faci un serviciu, uite, îți dau bani și cumpără, te rog, cu ei o strachină albastră, iar în fiecare dimineață pune-i-o cu puțin lapte și arpacaș sub scara casei.

Bătrânul lapon se uită la el cu uimire, dar Klement nu avea răgaz să-i deslușească lucrurile mai pe larg, deoarece trebuia să se ducă la gară.

Cât despre lapon, acesta se duse într-adevăr la *Djurgords-Staden*⁶¹ să cumpere o strachină. Dar, ca un făcut, negăsind una albastră care să-i placă, a cumpărat una albă. Iar în acea strachină albă a pus mâncare pentru spiriduș, fără să uite vreodată sau să întârzie, în fiecare dimineață.

În felul ăsta, băiatul n-a putut să fie dezlegat de făgăduiala sa. Știa prea bine că bătrânul era plecat și că n-avea cine să-l oprească. Dar cuvântul dat era cuvânt: el nu avea voie să plece.

În noaptea aceea, Năpârstoc fu mai dornic de libertate ca oricând, căci era acum primăvară de-a binelea. Pe drum, cu găștele sălbatice, o dusese greu de multe ori din cauza frigului și a vremii rele; iar când venise la Skansen, își zicea că era poate mai bine că-și întrerupsese călătoria, căci altfel cu siguranță că ar fi degerat ajungând în Laponia în luna mai.

Acum era însă cald, pământul înverzise, mestecenii și plopii erau înveșmântați cu frunze lucioase ca mătasea, cireșii, ba chiar toți pomii roditori erau încărcăți de floare, iar cei mici aveau deja fructe verzi pe crengi; stejarii își făceau frunzele sul cu multă precauțiune, iar mazărea, fasolea și varza creșteau văzând cu ochii pe straturile grădinilor de zarzavat

⁶¹ Djurgords-Staden - numele cartierului din partea de apus a insulei pe care se află parcul Skansen.

din Skansen.

„Și în Laponia o fi acum cald și frumos, se gândea Năpârstoc. Ce n-aș da să fiu călare pe găscanul Martin în dimineața asta! Cu ce plăcere nespunăș străbate văzduhul călduț și liniștit și m-aș uita jos pe pământ, așa cum e împodobit acum cu iarbă verde și smălțuit cu flori frumoase”.

Stând așa cu gândul la astfel de lucruri, se pomeni deodată cu vulturul, care se lăsă din văzduh ca o săgeată și se așeză lângă el pe acoperișul coliviei.

— Am vrut să-mi încerc aripile, ca să văd dacă mai sunt bune la ceva, zise Gorgo. Ce credeai tu? Că aveam de gând să te las aici prizonier? Hai, așează-te în spatele meu, să te duc înapoi la tovarășele tale de drum!

— Așa ceva nu e cu puțință! îi răspunse băiatul. Mi-am dat cuvântul c-o să stau aici până ce voi fi pus în libertate.

— Nu mai vorbi prostii! zise Gorgo. În primul rând, ai fost adus aici fără voia ta. Iar pe urmă te-au pus să făgăduiești că vei rămâne aici cât or socoti ei de cuviință.

— Sunt silit totuși să-mi respect făgăduiala, zise Năpârstoc. Îți mulțumesc din suflet pentru bunele tale intenții, dar nu mă poți ajuta.

— Nu pot?! făcu atunci Gorgo. Stai să vezi tu îndată!

În aceeași clipă, vulturul îl înșfăcă pe Nils Holgersson cu ghearele sale mari și puternice și, înălțându-se cu el în văzduh, luă direcția spre miazănoapte.

● PE DEASUPRA PROVINCIEI GÄSTRIKLAND ●

▣ *O cingătoare de mare preț* ▣

Miercuri, 15 iunie.

Vulturul zbură înainte până ce ajunse hăt dincolo de Stockholm. Acolo se lăsă jos pe un deal împădurit și dădu drumul băiatului, pe care îl ținuse până atunci strâns în gheare. Năpârstoc nu se simți însă liber decât după ce o luă la fugă înapoi spre oraș, cât îl țineau picioarele.

Gorgo făcu o săritură lungă, îl ajunse pe băiat și puse piciorul pe el.

— Ți-ai pus de gând să te întorci la închisoare? întrebă el.

— Ce-ți pasă ție? Mă duc unde vreau, răspunse băiatul, încercând să fugă din nou.

Vulturul îl înșfăcă atunci vârtos cu ghearele, se ridică în văzduh și plecă mai departe spre miazănoapte.

Gorgo zbură astfel cu băiatul pe deasupra întregii provincii Uppland și nu se opri decât la căderea cea mare de apă de la Älvkarleby. Acolo se lăsă pe un bolovan de la mijlocul râului, chiar sub căderea spumegândă de apă, și-i dădu iar drumul prizonierului său.

Băiatul își dădu seama numaidecât că nu mai putea cu nici un chip s-o ia din loc de lângă vultur. Deasupra lui era căderea de apă cu spuma ei albă, iar de jur împrejur apa râului curgea ca un șuvoi năvalnic. Era foarte amărât că fusese silit să-și calce cuvântul dat. Se întoarse cu spatele spre vultur, nevoind să vorbească cu el.

Întrucât îl așezase însă într-un loc de unde nu se mai temea că o să poată fugi, vulturul își deșertă acum sacul cu amintiri și-i povesti băiatului că fusese crescut de Akka de la Kebnekajse, arătându-i apoi și cum ajunsese să fie dușmanul mamei sale adoptive.

– Cred că înțelegi acum, Năpârstoc, de ce vreau să te duc înapoi la găștele sălbatice, zise Gorgo în cele din urmă. Am auzit că te bucuri de multă trecere în ochii lui Akka și am vrut să te rog să mijlocești împăcarea noastră.

Imediat ce se convinse că vulturul nu-l răpise numai așa, dintr-o toană a lui, băiatul se purtă cu el prietenos.

– Ți-aș împlini cu dragă inimă dorința – zise Năpârstoc – dar sunt legat de cuvântul dat.

El povesti, la rândul său vulturului cum ajunsese prizonier și într-un sfârșit îi arătă că Klement Larsson plecase de la Skansen fără să-l pună în libertate.

Vulturul nu voia totuși să renunțe la planurile sale.

– Ascultă aici la mine, Năpârstoc, zise el. Aripile, mele te pot duce oriunde, iar ochii mei pot descoperi tot ce vrei să găsești. Spune-mi cum arată omul care te-a silit să-l dai cuvântul, îl voi căuta și te voi duce la el. Pe urmă va fi treaba ta să-l convingi să-ți redea libertatea.

Propunerea îi surâse băiatului.

– Se vede de la o poștă, Gorgo, că ai avut o mamă înțeleaptă ca Akka, zise el.

Îl descrise apoi amănunțit pe Klement Larsson, adăugând că auzise la Skansen despre bătrân că era de fel din Hälsingland.

– Mă tem că făgăduiești mai mult decât ești în stare să faci, zise Năpârstoc.

– Aș fi un vultur nevrednic dacă n-aș fi în stare să fac măcar atâta lucru, răspunse Gorgo.

La plecarea de la Älvkarleby, Gorgo și Năpârstoc erau buni prieteni. Băiatul călărea acum pe vultur și avu iar prilejul să vadă câte ceva din ținuturile pe deasupra cărora trecea.

Vulturul îl duse cu mare iuțeală pe deasupra provinciei Gästrikland. În partea de miazăzi a acestei provincii erau destule lucruri care să poată desfăta privirea. Putea fi văzut acolo un șes întins, acoperit mai peste tot cu păduri de brazi. Mai spre miazănoapte se întindea însă de-a curmezișul provinciei, de la hotarul Dalecarliei până la golful Botnic, un ținut încântător, cu dealuri împădurite, cu lacuri strălucitoare și cu ape iuți. Erau acolo sate populate, șosele și căi ferate ce se încrucișau unele cu altele, case înconjurate de pajiști verzi, nespuse de frumoase, și grădini înflorite ce umpleau văzduhul cu mireasma lor.

De-a lungul cursurilor de apă se înșiruiău mai multe uzine metalurgice, la fel cu cele pe care băiatul le văzuse în Bergslagera. Se țineau lanț, la distanțe aproape egale una de alta, până la mare, unde se afla un oraș cu case mari, albe. Spre nord de acest ținut bogat se aflau iarăși păduri întunecoase, însă terenul nu mai era șes, ci plin de dealuri și de văi, ca o mare zbuciumată.

„Țara asta e îmbrăcată cu fustă de crengi de brad și cu bluză de granit, își zise Năpârstoc. La brâu are însă o cingătoare de mare preț, fără pereche în lume, căci e brodată cu lacuri albastre și cu boschete înflorite, iar uzinele mari metalurgice o împodobesc cu un șirag de nestemate, agrafa ei fiind un oraș întreg, cu castel, cu biserici și cu multe case mari și arătoase”.

După ce călătorii străbătură o bună parte din ținutul păduros de la miazănoapte, Gorgo se lăsă pe culmea unui munte pleșuv.

▫ **Ziua pădurii** ▫

Pe creasta lată a muntelui unde vulturul Gorgo îl lăsase pe Năpârstoc, se dezlănțuise cu zece ani în urmă un foc mare. Copacii carbonizați fuseseră doborâți la pământ și cărați de acolo, iar marginile locului pârjolit de foc și învecinate cu pădurea rămasă teafără începuseră să se îmbrace cu vegetație. Cea mai mare parte a înălțimii era însă goală și îngrozitor de pustie. Printre stânci se vedeau cioturi negre – mărturii că pe locurile acelea fuseseră cândva o pădure mare și frumoasă – însă din pământ nu răsărea nici un vlăstar de copac.

Oamenii se mirau că vârful muntelui se împădurea din nou așa de încet, dar nimănui nu-i trecea prin gând că, pe vremea când izbucnise focul, pământul era lipsit de umezeală din cauza unei secete îndelungate. De aceea, nu numai că arsese copacii și că fuseseră stârpiti tot ce creștea pe pământ: iarba-neagră, rozmarinul sălbatic, mușchiul și afinul, dar și țărâna care acoperea stâncă muntelui se uscăse, făcându-se ca cenușa. La cea mai ușoară adiere se ridica vârtej în văzduh și, deoarece culmea muntelui era în bătaia vântului mai tot timpul, stâncile fuseseră măturate bine. Apa de ploaie târa firește și ea țărâna, iar muntele, după ce fuseseră măturate astfel de vânt și

spălat de apă zece ani de-a rândul, era atât de pleșuv, încât oricine ar fi crezut că va rămâne pustiu până la sfârșitul lumii.

Într-o zi pe la începutul verii însă, toți copiii din comuna pe teritoriul căreia se afla acel munte pârjolit de foc s-au adunat în fața uneia din școli. Fiecare copil avea pe umeri o sapă sau o cazma, iar în mână un coșuleț cu merinde. După ce s-au adunat toți, au pornit într-un convoi lung spre pădure.

Înaintea lor era purtat steagul, iar învățătorii și învățătoarele mergeau pe de lături. Convoiul era urmat de doi pădurari și de un cal cu o povară de răsaduri de pini și de sămânță de brad.

Convoiul nu se oprea în nici una din păduricile de mesteceni, ci se adâncea mereu în pădure. Mergea pe poteci vechi de stâne, iar vulpile își ițeau capetele din vizuini și se întrebau curioase ce fel de păstori erau acei drumeți. Convoiul trecea și pe lângă locuri unde toamna se făceau cărbunii de mangal, iar ciocănitorele își frecau pliscurile și se întrebau ce fel de cărbunari erau cei care pătrundeau în pădure.

În cele din urmă, convoiul ajunse pe culmea pleșuvă și arsă a muntelui. Pietrele de acolo erau goale, fără lujerii gingașei *linee*⁶² care le îmbrăca altădată, iar stâncile se înălțau lipsite de frumosul mușchi argintiu și de lichenul alb, grațios, al renilor. În jurul apei negre, strânse prin crăpături și văgăuni, nu se vedeau nici tulpini de măcriș-iepuresc, nici frunze de rodul-pământului. Peticele de pământ care mai rămăseseră prin crăpături și printre pietre nu aveau pe ele nici ferigă, nici scânteioară, nici vreuna din buruienile verzi, roșii, moi și drăgălașe ce cresc de obicei prin pădure.

Când s-au împrăștiat copiii din comună pe acea culme pleșuvă de munte, parcă s-a luminat deodată pe tot cuprinsul ei: venise veselia, sănătatea și frumusețea îmbujorată. Venise tinerețea și însuflețirea. Sărmanul munte părăsit se trezea parcă la o viață nouă.

După ce copiii se odihniră și mâncară, puseră mâna pe sape și pe cazmale și începură să lucreze. Pădurarii le arătară ce aveau de făcut, iar ei sădiră o plantă după alta pe toate locușoarele de pământ pe care izbutiră să le descopere.

În timp ce sădeau astfel, făceau pe grozavii și vorbeau unii cu alții, spunându-și că micile lăstare puse de ei în pământ aveau să lege țărâna, împiedicând-o să mai fie suflată de vânt. Ba o să se formeze chiar o nouă țarină sub copaci. În ea vor cădea semințe, iar peste câțiva ani aveau să culegă zmeură și afine acolo unde nu erau acum decât stânci. Puietii sădiți de ei urmau să ajungă cu vremea copaci mari, din lemnul cărora se vor construi poate cândva case impunătoare și corăbii frumoase.

⁶² Linnea - (*Linnea borealis*) o plantă ornamentală, cu flori gingașe, din familia caprifoliaceelor, care crește în țările nordice. Numele i-a fost dat de către învățatul olandez Gronovius, care a dedicat-o marelui naturalist suedez Linné.

Dacă n-ar fi venit ei acolo să sădească puieți ori să pună sămânță, cât se mai găsea încă puțin pământ prin crăpături, toată țărâna ar fi fost luată de vânt și de apă, iar muntele n-ar mai fi fost niciodată împădurit.

– Bine că suntem aici! ziseră copiii. Am sosit în ultima clipă.

Se simțeau nespuse de mândri de misiunea lor.

În timp ce lucrau acolo pe munte, părinții lor, acasă, erau curioși să știe ce ispravă le făceau odraslele.

Credința lor era că mititeii nu erau în stare să sădească o pădure. În orice caz, le-ar fi făcut plăcere să-i vadă la lucru. Oricare le-ar fi fost părerea, fapt e că au luat pe urmele copiilor drumul pădurii. Pe potecile de stână se întâlneau cu mai mulți vecini.

– Vreți să vă duceți sus, unde a ars pădurea, oameni buni?

– Da, într-acolo mergem.

– Ca să vedem copiii?

– Da, să vedem ce ispravă fac.

– Ei, un fel de joacă acolo!...

– Cum or să poată sădi niște copii atâția copaci?

– Noi în orice caz am adus ibricul de cafea, să le dăm ceva cald de băut. Și le-am mai adus și altă mâncare decât ce și-au luat în coșulețul cu merinde.

Părinții se suiră apoi pe culmea muntelui și rămaseră încântați de priveliștea mulțimii de copii cu chipuri îmbujorate, împrăștiați în toate părțile pe stânci. Îi văzură însă la lucru și observară că unii din ei sădeau plante, alții săpau brazde ori semăneau sămânță, iar alții smulgeau iarba-neagră, ca să nu înăbușe puieții. Constatară astfel cu mulțumire că toți copiii luaseră treaba în serios și munceau de zor, abia găsind vreme să-și ridice ochii de jos.

Tatăl unuia din copii căută lung la ei, iar pe urmă începu să smulgă și el iarba-neagră. Așa, de mântuială oarecum. Copiii făceau însă pe dascălii, căci deprinseseră bine meșteșugul și îi învățau pe părinți cum să procedeze.

Și astfel cei mari, care veniseră doar să-și vadă copiii, se întovărășiră cu ei la treabă. Munca era acum, firește, mult mai plăcută. Mai trecu ce mai trecu și copiii căpătară un nou ajutor.

Se vădi curând că mai era nevoie de unelte, așa că doi băieți iuți de picior fură trimiși în sat, să mai aducă sape și cazmale. Trecând pe lângă casele gospodarilor, lumea ieșea la porți să-i întrebe:

– Ce este, copii? S-a întâmplat vreo nenorocire?

– Nu s-a întâmplat nimic, dar tot satul e sus pe munte la sădit pădurea și mai avem nevoie de niscaiva sape și cazmale.

– Păi dacă tot satul e acolo, atunci ne ducem și noi!

Și puhoiul de oameni începu să urce spre muntele cel pleșuv. Ajunși acolo statură mai întâi la o parte și se uitară la ceilalți, dar pe urmă se apucară și ei de treabă.

O fi el plăcut să semeni primăvara ogorul și să aștepti să răsară mai târziu bucatele pe el, dar treaba de acolo de pe munte era și mai ispititoare.

Din semănătura de aici nu aveau să iasă numai paie, ci copaci puternici, cu trunchiuri înalte și cu ramuri zdravene. Nu mai era vorba de asigurat recolta dintr-o vară, ci o vegetație ce va dura ani de zile.

● O ZI ÎN HÄLSINGLAND ●

▫ *O frunză mare verde* ▫

Joi, 16 iunie.

A doua zi, Năpârstoc trecu pe deasupra provinciei Hälsingland. Aceasta se întindea sub el cu lăstare tinere și verzi în pădurile de conifere, cu frunziș nou de mesteceni în dumbrăvi, cu pajiști proaspete pe câmpii și cu bucate răsărite pe ogoare. Era un ținut înalt și muntos, străbătut însă la mijloc de o vale largă și luminoasă, din care se desfăceau, pe ambele laturi, alte văi, unele înguste și scurte, altele largi și lungi.

„Aș putea asemui țara asta cu o frunză – își zicea băiatul – căci e verde ca frunza, iar văile se răsfirează pe ea întocmai ca vinișoarele unei frunze”.

Din valea cea mare, principală, se desprindeau mai întâi alte două, tot mari, una spre răsărit și alta spre apus. Pe urmă se desprindeau numai vâlcele până hăt-departe, spre miazănoapte. Acolo se formau alte două brațe mari. Pe urmă valea principală urma drept înainte, după care se îngusta și dispărea în pustiu.

În valea principală curgea un râu larg și impunător, care în multe părți se lățea, formând lacuri. În apropierea râului se întindeau câmpii presărate cu șoproane dese, iar după ele se vedeau întinzându-se ogoare. La hotarul văii, unde începea pădurea, se înălțau case țărănești. Mari și solide, se țineau lanț una după alta, într-un șir neîntrerupt. Înainte de revărsatul zorilor, prin gospodăriile țărănești domnea o mare însuflețire. Ușile de la grajduri, care în acest ținut se construiau mari, înalte, cu coșuri de sobă și cu ferestre largi, erau deschise vrainște și vacile ieșeau afară în băătătură. Vitele frumoase și albe, de statură mică și mlădioase, sprintene și pline de voie bună, săreau prin ogradă ca niște copii la joacă. Din grajduri ieșeau de asemenea viței și oițe, care zburdau cu voioșie de parcă toată lumea ar fi fost a lor.

Curțile caselor se înviorau clipă cu clipă. Niște fetișcane cu traiste în spinare forfoteau printre vite. Un flăcău cu o nua lungă în mână aduna oile. Un cățeluș alerga printre vaci și lătra la cele care voiau să-l împungă cu coarnele. Gospodarul înhăma calul la o căruță, pe care o încărca cu alimente.

Ori că toți țărani din Hålsingland aveau obiceiul să-și trimită vitele la pădure în aceeași zi, ori că acest lucru s-a întâmplat numai în acel an, nu știu. Vorba e că Năpârstoc vedea convoaiele de oameni și de animale ieșind din fiecare vale și din fiecare gospodărie, pătrunzând în pădurea pustie și însufletind-o.

Vulturul Gorgo era sigur că-l va găsi pe Klement Larsson printre oamenii care mergeau spre pădure. De câte ori zărea un convoi de vite, se lăsa din zbor și îl cerceta cu privirea lui ageră. Trecea însă un ceas după altul și tot nu-l găsea.

După mult cutreier, vulturul ajunsese spre seară într-un ținut muntos și pustiu, la răsărit de valea cea mare din mijloc. Acolo văzu iar o stână, la care sosiseră niște oameni cu vitele lor. Bărbații tăiau lemne, iar fetele mulgeau vacile.

— Uite colo! zise Gorgo însufletindu-se. Cred c-am dat peste el. Coborî, și băiatul constată spre marea lui uimire că vulturul avea dreptate. Moșneguțul Klement Larsson era acolo la stână și tăia lemne.

Gorgo se lăsă în desiușul pădurii ceva mai încolo de căsuță.

— Am împlinit, precum vezi, sarcina pe care mi-am luat-o, zise el dând din cap cu mândrie. Tu caută acum să intri în vorbă cu omul. În ăst timp eu voi sta colo sus în vârful pinului și te voi aștepta.

▣ **Noaptea de anul nou al animalelor** ▣

Oamenii își isprăviseră treburile la stână, cinaseră și stăteau acum la taifas. Nu mai fuseseră de multă vreme în pădure într-o noapte de vară și parcă nimănui nu-i venea să se ducă la culcare. La foc era destulă lumină și fetele hărniciau de zor cu lucrul de mână. Uneori însă ridicau capul de pe lucru, se uitau în pădure și zâmbeau.

— Acuma suntem iarăși aici, ziseră ele învăluite în liniștea adâncă a pădurii, uitând de satul în care trăiau, cu toate necazurile lui. Când erau acasă și se gândeau că vor sta toată vara în singurătatea pădurii, li se părea că nu vor putea să suporte chinul ăsta. Cum se vedeau însă la stână, ziceau că nicăieri nu-și petreceau vremea mai bine.

S-a întâmplat că veniseră în ospetie acolo fete și flăcăi de la niște stâne megieșe, așa că era multă lume adunată pe pajiștea din fața caselor. O discuție mai ca lumea nu se înfiripa însă. Bărbații urmau să se întoarcă a doua zi acasă, iar fetele le dădeau mici însărcinări, rugându-i să transmită

urări de bine celor din sat. Cam asta era tot ce se vorbea.

Cea mai în vârstă dintre fete se opri deodată cu lucrul și zise foarte veselă:

— N-ar trebui să stăm așa ca mușii în seara asta. Avem doar în mijlocul nostru doi oameni cu darul povestirii. Unul e Klement Larsson, care stă aici lângă mine, iar celălalt e Bärnhard de la Sunnansjö, care stă colo și se uită spre *Blacksosen*⁶³. Eu zic să-l rugăm să ne spună fiecare câte o poveste. Celui care va spune povestea cea mai frumoasă, eu îi făgăduiesc fularul la care lucrez acum.

Propunerea fu primită cu aplauze. Cei doi, care urmau să se ia la întrecere, au făcut bineînțelele nazuri, la început, dar au cedat repede. Klement fu de părere să înceapă Bärnhard. Acesta nu se împotrivi. Nu-l cunoștea prea bine pe Klement Larsson, dar bănuia că moșneagul avea să spună o poveste veche cu stafii și duhuri necurate, pe care oamenii din popor o ascultă oricând cu dragă inimă. Socoti deci că cel mai cuminte lucru era să aleagă și el una la fel.

— Acum vreo câteva sute de ani - începu el - un preot de la noi din Delsbo mergea călare în noaptea de Anul Nou printr-un codru des. Era îmbrăcat cu șubă, purta în cap căciulă, iar la oblâncul șeii avea legată o geantă. Fusese chemat la căpătâiul unui bolnav din afundul pădurii și stătuse la el până seara târziu. Acum se afla în drum spre casă, dar nu credea să ajungă decât hăt dincolo, după miezul nopții.

O dată ce fusese nevoit să umble călare pe drumuri, în loc să se odihnească în patul său, era bucuros că cel puțin se brodise să fie o noapte cu vreme bună. Vântul nu adia deloc și cerul era înnorat. Luna plină se preumbla pe după nori, nevindându-se defel, și dădea puțină lumină.

Dacă n-ar fi fost nici bruma aceea de lumină, n-ar fi putut să deslușească drumul, căci era iarnă fără zăpadă și toate lucrurile aveau o culoare pământie.

În noaptea aceea, omul mergea pe un cal pe care îl prețuia mult. Era voinic, rezistent și înțelept. Între altele, nimerea acasă din orice parte a comunei ar fi plecat. Preotul observase asta în mai multe rânduri și era atât de sigur pe cal, că niciodată nu-l mâna când călărea pe el. Așa se făcea că acum, în puterea nopții, prin acel codru des, mergea cu frâul slobod și cu gândurile duse departe.

Se gândea la multe alte lucruri, așa că a trecut o bucată bună de vreme până să-și dea seama unde ajunsese în drum spre casă. Când se uită în cele din urmă și văzu că pădurea era tot așa de deasă ca și în clipa plecării, rămase foarte uimit. Călărise destul ca să fi ajuns până atunci la ogoarele

⁶³ *Blacksosen* - în traducere, muntele negru.

comunii.

Se gândi să întoarcă imediat calul, dar pe urmă se opri. Calul nu se rătăcise niciodată până atunci, așa că nici acum nu se rătăcise, desigur. Mai probabil era că el însuși se înșela. Îl furaseră gândurile și nu fusese atent la drum. Lăsă deci calul în voia lui și căzu iar pe gânduri.

Nu trecu însă mult și se izbi cu putere de craca unui copac. Era cât p-aci să fie trântit jos de pe cal. Atunci deschise ochii să vadă unde se află.

Uitându-se în jos, observă că mergea pe mușchi moale, neexistând nici o cărare bătută. Totuși calul mergea foarte sprinten și nu dădea dovadă de nici o șovăială. Ca și înainte, omul era însă convins că greșise drumul.

Nu avu nevoie să se mai gândească la astfel de lucruri, căci ajunse repede într-un loc pe care îl recunoștea. Era un iaz întunecos în care pescuise vara trecută. Își dădu seama atunci că nu se înșelase. Era departe în afundul pădurii; iar calul luase direcția spre sud-est. Își pusese parcă de gând cu tot dinadinsul să-l ducă pe preot cât mai departe de casa lui. Dacă văzu cum stă treaba, sări jos de pe cal. Nu mai putea îngădui să fie dus înainte prin toți coclaurii. Trebuia să ajungă acasă și deoarece calul se încăpățâna să meargă pe o cale greșită, se hotărî să continue drumul pe jos, ducându-l de frâu până ce avea să ajungă la un drum cunoscut. Înfășură hățurile pe braț și porni înainte. Nu era lucru ușor să umble cineva prin pădure îmbrăcat cu o șubă groasă, însă omul era voinic, așa că nu se temea de nici o opinteală.

Calul îi cășună însă noi necazuri. Nu voia să-l urmeze în nici un chip, ci își înfigea copitele în pământ și se împotrivea.

În cele din urmă, preotul se supără. Nu avea obiceiul să-și bată calul și nu voia nici acum să recurgă la bătaie. Ce să facă atunci? Aruncă hățurile din mână și porni singur mai departe.

— Dacă-i vorba că te încăpățânezi să mă duci unde vrei tu, hai să ne despărțim! zise el.

După ce făcu doar câțiva pași, calul veni după el, îl apucă de mânecă și încercă să-l oprească. Omul se întoarse atunci și se uită lung în ochii calului, ca și cum ar fi vrut să cerceteze de ce se purta într-un chip atât de ciudat.

„Te-am slujit și ți-am intrat în voie atâta amar de vreme, părea el să zică. Fă-mi și mie un hatâr, măcar în noaptea asta, și urmează-mă!”

Ruga pe care o citi în ochii animalului îl înduioșa. Acum era lămurit că bietul cal avea nevoie de ajutorul său, într-un fel sau altul, în noaptea aceea. Se hotărî imediat să-l urmeze. Fără să mai stea pe gânduri, îl duse până la un bolovan, ca să poată încăleca iarăși.

— Haidem unde vrei tu! zise el. Nu vreau să te părăsesc, de vreme ce ții atât de mult să merg cu tine.

Pe urmă îl lăsă pe bidiviu în voia lui, negândindu-se la altceva decât să se țină bine în șa. Drumul era greu și primejdios, fiind mai tot timpul în urcuș. Pădurea din jurul său era atât de deasă, încât nu putea să vadă nici la doi pași. Își dădea seama totuși că urcau un munte înalt. Calul se opintea pe râpe primejdioase. Dacă l-ar fi condus omul, acestuia nu i-ar fi trecut niciodată prin minte să-l ducă prin astfel de coclauri.

— Nu cumva ai de gând să mă urci pe Blacksosen? zise râzând. Știa bine doar că Blacksosen era muntele cel mai înalt din Hälsingland.

Pe când călărea astfel, observă că nu era numai el și calul său în noaptea aceea la drum. Auzea cum se rostogoleau pietrele și se rupeau crăcile copacilor, ca și cum și-ar fi făcut loc prin pădure niște animale mari. Știa că erau destui lupi prin partea locului și se întreba dacă nu cumva calul voia să-l pună să se lupte cu fiarele sălbatice.

Urcau mereu și, cu cât urca mai sus, cu atât pădurea era mai rară.

Ajunseră, în sfârșit, pe o creastă aproape pleșuvă de munte, de unde preotul putea să privească în toate părțile. El văzu întinderi nemăsurate de pământ, cu vârfuri și piscuri pe ele, acoperite peste tot cu păduri întunecoase.

Din pricina întunericului îi venea greu să se orienteze, dar putu să-și dea seama foarte curând unde se afla.

„Aha! Acuma știi! Sunt pe muntele Blacksosen! își zise el. Altul nu poate să fie. Colo spre apus văd piscul Järvsön, iar la răsărit strălucește marea cu insula Agön. Sus, spre miazănoapte, văd de asemenea ceva lucitor. E lacul Dellen. Iar sub mine, colo devale, se vede fumul alb de la Nianfors. Da, da, sunt pe muntele Blacksosen. Ce belea pe capul meu!”

Când ajunseră pe vârful cel mai înalt al muntelui, calul se opri în dosul unui brad rămuros, ca și cum ar fi voit să stea ascuns acolo. Preotul se aplecă și dădu crengile la o parte, ca să poată vedea bine mai departe.

În fața lui se afla creștetul pleșuv al muntelui, însă acesta nu era gol și pustiu, cum se aștepta el. Pe locul liber, la mijloc, se înălța o stâncă mare, în jurul căreia se adunaseră o mulțime de fiare sălbatice. Omului i se părea că ele veniseră acolo la un fel de sfat.

Imediat lângă stâncă văzu urșii, mari și greoi ca niște blocuri de piatră îmblănită. Ședeau jos și clipeau nerăbdători din ochii lor mici. Se vedea bine că fuseseră deșteptați din somnul lor de iarnă, ca să plece la acel divan, și că le venea greu să stea treji. În spatele lor se aflau câteva sute de lupi în rânduri strânse. Aceștia nu erau somnoroși, ci mai vioi în bezna iernii decât oricând pe timp de vară. Ședeau pe picioarele dinapoi ca și câinii, biciuiau pământul cu cozile și gâfâiau vârtos cu limbile scoase afară de-o șchioapă. În urma lupilor se furișau râșii, cu picioarele țepene și butucănoase, semănând cu niște motani mari și pociți. Se sfiau parcă să apară în fața celorlalte

animale și scuipeau ca pisicile când se apropiau alte jivine de ei. Rândul următor era ocupat de „*lacomi*”⁶⁴, care aveau bot de câine și blană de urs. Acestea nu le pria pe pământ și dădeau mereu din picioare cu labele lor lătărețe, nerăbdători să se cațare pe copaci. Dincolo de ei, pe tot locul până la marginea pădurii, se zbenguiau vulpile, nevăstuicile și jderii, animale mici și deosebit de frumoase, a căror înfățișare era însă mai cruntă și mai sălbatică decât a celorlalte fiare mai mari.

Omul vedea animalele astea foarte bine, căci tot locul era luminat. Pe stânca cea mare din mijloc stătea zâna pădurii. Aceasta ținea în mână a făclie de lemn rășinos, care ardea cu flacără mare, roșie. Zâna era înaltă cât cel mai mare copac din pădure. Era înveșmântată cu o hlamidă de găteje de brad, iar în cap avea, în loc de păr, cucuruzi de brad. Stătea liniștită și nemișcată cu fața spre pădure, ca să pândească și să asculte.

Deși omul vedea deslușit toată acea priveliște, era atât de uimit, încât nu-i venea să-și creadă ochilor.

„E peste putință să fie ceva aievea, își zise el. Am umblat doar destul noaptea prin pădure. Nu poate fi altceva decât o năzărire de-a mea!...”

Orice-ar fi fost însă, urmărea totul cu mult interes, curios să vadă ce va mai fi și ce se va mai întâmpla.

Prea mult n-a avut nevoie să aștepte. De jos din pădure se auzi deodată un bălângănit ușor de talangă, urmat imediat de zgomot de pași și de crengi rupte, ca și cum ar fi năvălit din codru o droaie de animale.

Era o turmă mare de vite care urcau pe munte. Acestea ieșeau din pădure într-o ordine desăvârșită, ca și cum ar fi fost în drum spre stână.

În frunte mergea vaca cu talangă, apoi taurul, urmat de celelalte vaci și de viței. Veneau apoi oile, într-o turmă deasă, caprele, iar la urmă de tot, câțiva cai și mânji. Dulăul mergea alături de turmă, care nu era însoțită de nici un păstor.

Omului i se sfâșia inima văzând niște animale domestice ducându-se de-a dreptul spre fiarele sălbatice. Ar fi voit să le iasă înainte și să le strige să se oprească. Își dădu seama însă că era peste puterea omenească să oprească cineva pelerinajul vitelor în acea noapte, așa că stătu liniștit.

Se vedea bine că animalele domestice erau zbuciumate. Păreau nenorocite și înfricoșate din cale-afară. Dovadă era că vaca cu talangă pășea înainte cu capul în jos și fără pic de curaj. Caprele n-aveau chef nici de hârjoană, nici de împuns cu coarnele. Caii se sileau să pară viteji, dar tremurau de groază ca varga. Înfațișarea cea mai jalnică o avea dulăul. Își ținea coada între picioare și mergea aproape târâș.

Vaca cu talangă duse convoiul până la zâna pădurii de pe vârful

⁶⁴ „Lacom” - (*Guls borealis*) numele unui mamifer carnivor care trăiește în regiunile arctice.

muntelui. Ea ocoli stânca și se întoarse spre pădure, fără ca nici una din fiarele sălbatice să se lege de ea. Celelalte vite trecură la fel, neatînse, pe lângă fiare.

În timp ce vitele treceau prin fața zânei, omul văzu că aceasta apleca făclia spre câte una din ele. De câte ori se întâmpla acest lucru, fiarele sălbatice izbucneau în urlete de bucurie, mai ales dacă era vorba de o vacă sau de altă vită mare. Iar vita peste care era aplecată făclia țipa sfâșietor, ca și cum i s-ar fi împlântat un pumnal în inimă. Și întreaga ei turmă începea atunci a se jelui.

Omul înțelese atunci despre ce era vorba. El auzise mai de mult că animalele de la Delsbo se adunau totdeauna în noaptea de Anul Nou pe muntele Blacksosen, pentru ca zâna pădurii să hotărască acolo ce vite urmau să cadă în anul viitor pradă fiarelor sălbatice. Câtă milă îi era de sărmănele animale care rămâneau la cheremul unor fiare sălbatice, în loc să-l aibă pe om ca stăpân!

După ce trecu primul convoi, se auzi iarăși o talangă răsunând din vale și își făcu apariția pe culmea muntelui încă un convoi, de la altă gospodărie. Mergea în aceeași ordine ca și cel dinainte, înaintând spre zâna pădurii, care menea morții cu strășnicie o vită după alta. Urmă apoi alt convoi și iarăși altul, fără întrerupere. Unele turme erau mici de tot, constând doar dintr-o singură vacă și din câteva oi, iar altele numai din câteva capre.

Se vedea bine că aceste turmulițe proveneau de la mici gospodării nevoiașe. Trebuiau să treacă însă și ele prin fața zânei pădurii, nefiind cruțate, după cum nu erau nici turmele mari.

Omul se gândea la țărani din Delsbo, cărora vitele le erau atât de dragi. „Dac-ar ști ce se petrece aici, n-ar sta cu mâinile încrucișate, își zise el. Și-ar pune mai degrabă viața în joc, decât să-și lase vitele să treacă printre urși și lupi și să fie osândite la pieire de către zâna pădurii”.

Ultima turmă care se ivi din pădure era alcătuită din vitele omului nostru, care recunoscuse de departe talanga vacii, de altfel ca și calul său. Acesta tremura ca varga, trecându-l toate nădușelile.

— Na! Acum e rândul tău să treci prin fața zânei pădurii și să fii judecat, îi zise omul. Nu-ți fie teamă, însă. Înțeleg de ce m-ai adus aici și n-am să te părăsesc.

Frumoasa turmă înainta într-un șir lung dinspre pădure spre zâna pădurii și spre fiarele sălbatice. La urmă de tot se afla calul care își duse stăpânul pe muntele Blacksosen. Acesta nu descălecă și se lăsa dus de credinciosul animal spre zâna pădurii.

La început se pare că nu l-a observat nimeni. Vitele trecuseră prin fața zânei pădurii cum trecuseră și celelalte. Zâna nu-și aplecă făclia peste nici una din ele.

După ce a coborât de pe munte și a ajuns acasă, omul nu știa dacă visase ori dacă cele ce văzuse fuseseră aievea. Un lucru a înțeles însă: că totul fusese un îndemn lăuntric să se gândească la sărmănele vite care erau la cheremul lăcomiei fiarelor sălbatice.

Pe urmă el a început să le vorbească atât de înflăcărat țăranilor din Delsbo, încât pe vremea lui au fost stârpiți toți lupii și urșii din raza comunei, deși poate că fiarele s-au întors înapoi după moartea lui.

Cu asta Bärnhard își sfârși povestea. El primi numai laude din toate părțile și toți păreau să fie de acord ca premiul să-i fie dat lui. Cei mai mulți ziceau chiar că era păcat că Klement fusese nevoit să se ia la întrecere cu el.

Klement Larsson, cu toate astea, începu să povestească și el cu tot curajul:

— Într-o zi mă plimbam prin parcul Skansen din Stockholm, arzând de dor după glia mea, își începu el povestirea despre Năpârstoc.

După ce încheie, fata cea mai în vârstă de la stână spuse că fularul i se cuvenea lui, de bună seamă.

— Bärnhard a povestit numai lucruri care se întâmplă altora, pe când Klement a fost el însuși eroul unei povești adevărate și, să vă spun drept, mie îmi plac mult mai mult asemenea istorii, zise ea.

Ceilalți fură de aceeași părere. Cineva de la clacă îl întrebă însă ce făcuse cu spiridușul.

— N-am apucat să-i pun în față o strachină albastră, zise Klement. Am rugat însă pe un moșneag lapon să facă el treaba asta. Ce s-a mai întâmplat pe urmă cu spiridușul, habar n-am.

N-apucă bine să spună vorbele astea, că Klement se pomeni izbit în nas de un cucuruz mic de brad. Nu căzuse din copac și nici nu-l aruncase vreunul din cei de față. Nu putea să-și dea seama deloc de unde venise asupra lui.

— Vezi, moș Klement!... zise fata de la stână. Mi se pare că spiridușii aud tot ce sporovăim noi. Nu trebuia să lași pe altul să-i pună în față strachina albastră...

● ÎN ȚINUTUL MEDELPAD ●

Miercuri, 17 iunie.

Vulturul și Năpârstoc porniră a doua zi dis-de-dimineată, întrucât Gorgo își pusese în gând să ajungă în aceeași zi cât mai departe în Västerbotten. Spre mirarea lui însă, peste puțin îl auzi pe băiat spunând că viața omului trebuie că era tare silnică și anevoioasă, dacă nu chiar imposibilă într-un ținut ca acela pe deasupra căruia zburau acum. Acel ținut era Medelpadul de miazăzi. În cuprinsul lui, cât vedeau cu ochii, nu se aflau

decât păduri pustii. Auzind spusele băiatului, vulturul îi răspunse pe loc:

– Pentru oamenii de pe meleagurile astea, pădurea este ogorul!

Năpârstoc se gândi atunci ce mare deosebire era între lanurile luminoase de seară, care mângâiau parcă cerul străveziu al verii cu paietele lor mlădii, și pădurile reci și întunecoase de conifere, cu trunchiurile lor țepene, cărora le trebuiau ani și ani de zile ca să dea o recoltă.

– Multă și statornică răbdare se cere neapărat să aibă cei care-și câștigă pâinea c-un astfel de ogor! zise el.

Ajunseră apoi într-un loc unde pădurea fusese tăiată, pământul fiind acoperit numai cu buturugi și cu vreascuri.

Vulturul îl auzi pe băiat spunând că locul acela era din cale-afară de urât și de sărac.

– Ehei, Năpârstoc, ogorul de aici a fost secerat astă-iarnă – zise Gorgo – și de aia ți se pare așa.

Năpârstoc se gândi atunci că plugarii din provincia lui se foloseau de mașini de secerat în diminețile splendide și luminoase de vară și că în scurt timp izbuteau să secere un câmp întreg. Ogoarele de pădure erau secerate însă iarna. Tăietorii de lemne munceau prin coclauri pustii, cu zăpada până la brâu, pe un ger amarnic și nemilos. Era o trudă grea pentru om să taie chiar și un singur copac. Ca să taie un parchet mare de pădure, ca cel de sub el, îi trebuiau mai multe săptămâni.

– Vrednici oameni trebuie să fie cei care pot secera un astfel de ogor! zise el, dând glas gândurilor.

După ce vulturul mai zbură puțin, ajunse deasupra unei colibe mici de la marginea pădurii tăiate. Coliba era făcută din bușteni neciopliți și nu avea ferestre. În loc de ușă erau puse niște scânduri neprinse în cuie. Acoperișul era din crăci și din scoarță de copac, dar se dărâmasese, și băiatul putu să vadă că înăuntru nu erau decât niște pietre mari ce slujiseră ca vatră și câteva lavițe largi de lemn. Pe când zburau deasupra acelei colibe, vulturul îl auzi pe băiat întrebându-se cine locuiește într-un bordei atât de sărăcăcios.

– Aici au locuit oamenii care au secerat ogorul de pădure, răspunse Gorgo.

Băiatul se gândi din nou la secerătorii de acasă de la el. Aici în pădure, muncitorii, după munca lor trudnică, erau nevoiți să-și odihnească oasele pe niște lavițe înguste de lemn, într-o colibă mai rea decât un coteț. În afară de asta, băiatul își închipuia destul de bine ce fel de mâncare căpătau.

Ceva mai încolo văzu un drum groaznic, care șerpuia prin pădure. Era îngust și strâmb, plin de hopuri și de cotituri, pietros și găunos, rupt de pâraie în multe locuri. Trecând pe deasupra lui, vulturul îl auzi pe băiat întrebându-se ce se căra pe un astfel de drum.

– Păi vezi! Pe drumul acela a fost cărată recolta pădurii la arie, zise Gorgo.

Băiatul se gândi iarăși cât de plăcută era viața la el acasă, unde carele, cu câte doi cai voinici înhămați la ele, duceau rodul lanurilor. Omul care mâna caii stătea în vârful carului, mândru nevoie mare, caii se fuduleau și ei, iar copiii din sat, cărora li se dădea voie să se cocoațe pe snopi, chiuiau de mama focului, făcând mult haz și de bucurie, și de frică. Aici însă, bogăția pădurii, buștenii, erau transportați prin râpe prăpăstioase. Caii se speteau trăgând, iar căruțașii, vai de mama lor ce păteau!

– Nu cred ca drumul ăsta să fi auzit vreodată chiote de bucurie!... zise Năpârstoc cu amar.

Vulturul trecu mai departe, dând vârtos din aripi și numai ce ajunse deasupra malului unui râu. Aici văzură un loc presărat peste tot cu surcele și scoarță de copaci. Gorgo îl auzi pe băiat mirându-se de neorânduirea aceea.

– Pe locul ăsta a fost clădit în stive lemnul pădurii, îl lămuri el.

Năpârstoc se gândi atunci la stogurile și clăile care erau clădite în provincia lui, aproape de gospodăriile sătenilor, încununându-le parcă și fiind podoabele lor cele mai frumoase. Dincoace însă, recolta era dusă pe malul pustiu al unui râu și lăsată acolo în părăsire.

„Nu cred că oamenii din partea locului își numără stogurile și le compară cu ale vecinilor”, își zise Năpârstoc.

Trecu ce mai trecu și ajunseră la marele râu Ljungan, care curgea printr-o vale largă. Peisajul ce se desfășura acum în fața ochilor era atât de schimbat, încât li se părea că se aflau în alta țară. Pădurile întunecoase de conifere rămăseseră sus, pe râpe, deasupra văii, iar povârnișurile erau îmbrăcate cu trunchiurile albe ale mestecenilor și ale plopilor tremurători. Valea era așa de largă, încât râul forma în multe părți adevărate lacuri. Pe țărmuri se aflau numeroase gospodării. Trecând pe deasupra acelei văi, vulturul îl auzi pe băiat întrebându-se dacă ogoarele și câmpiile aflate acolo ajungeau unei populații atât de mari.

– Nu te teme de asta! Aici locuiesc muncitorii care seceră ogorul pădurii, zise Gorgo.

Băiatul se gândi atunci la casele joase și la ogrăzile mici și împrejmuite din Scania. Aici țăranii locuiau în case ca lumea. „Aduce câștig, nu glumă, cum văd eu munca la pădure!” își spuse în sine Năpârstoc.

Vulturul avusese de gând să zboare de-a dreptul spre miazănoapte. După ce merse însă o bucată bună deasupra râului, îl auzi pe băiat întrebându-se cine se îngrijea de toată lemnăria aceea, după ce era depozitată pe mal. Gorgo zbură atunci spre răsărit, în josul apei, și îi zise:

– Râul îi poartă de grijă. El o ia și o duce la moară. Băiatul se gândi la cei de acasă, cu câtă chibzuință socoteau fiecare grăunte din bucatele

strânse. Pe când aici, cantități uriașe de lemne erau lăsate să plutească pe apă, fără să aibă nimeni grijă de ele. Cu greu îi venea să creadă că la destinație ajungea mai mult de jumătate din bușteni. Unii pluteau la jumătatea râului și mergeau desigur bine, dar alții erau împinși aproape de maluri și se izbeau de limbile de pământ întâlnite în cale sau rămâneau în apa liniștită a golfurilor. Pe lacuri se strângea atâta sumedenie de bușteni, încât acopereau toată suprafața. Acolo puteau să rămână vreme îndelungată. La poduri se agățau, la căderi de apă erau ruși, iar în locurile unde apa era iute, se împiedicau de bolovani și se prăvăleau unii peste alții, formând stive înalte care se clătinau la fiecare izbitură a valurilor.

„Cât i-o fi trebuind oare acestei recolte de pădure să ajungă la moară?” se întrebă Năpârstoc.

Gorgo zbură încet mai departe în josul apei. Prin unele părți plana cu aripile întinse, ca să-i dea răgaz băiatului să vadă cum se desfășura munca jos, pe pământ.

Ajunseră apoi într-un loc unde munceau plutașii. Vulturul îl auzi pe băiat întrebându-se ce era cu oamenii aceia care alergau de-a lungul malurilor, de parcă i-ar fi fugărit cineva.

— Oamenii pe care-i vezi au grijă de recolta întârziată pe drum, îl lămurii Gorgo.

Băiatul se gândi atunci cât de liniștit și de pașnic erau duse bucatele la moară acasă la el. Aici, oamenii alergau pe malurile apei cu țapina în mână, abia prididind să pună stăpânire pe bușteni. Se băgau și în apă, udându-se până la piele, din creștet până-n tălpi. Săreau la repezișuri de pe un bolovan pe altul și mergeau pe grămezile legănătoare de bușteni parcă ar fi mers pe pământ, undeva la șes. Erau oameni îndrăzneți și hotărâți.

„Când îi văd pe acești oameni, mă gândesc la făurarii din Bergslagera care mânuiau focul ca și cum ar fi fost un lucru neprimejdios, își zise Năpârstoc. Plutașii de aici se joacă cu apa de parcă ar fi stăpânii ei. Văzându-i, oricine ar putea spune că s-au luptat s-o supună, ca să nu le facă niciodată vreun rău”.

Se apropiară încet-încet de gura râului, până ce ajunseră deasupra golfului Botnic. Gorgo nu-și urmă însă drumul drept înainte, ci o luă spre miazănoapte, de-a lungul coastei. Nu trecu mult și văzură sub ei un ferăstrău mecanic cât un oraș mare. Gorgo se opri să mai bată din aripi și plana pe deasupra ferăstrăului acela. Și numai ce-l auzi pe Năpârstoc spunând că locul cu pricina era minunat.

— Aici e moara cea mare de lemne care se cheamă Svartvik, zise Gorgo.

Băiatul se gândi atunci la morile de vânt din provincia lui, atât de liniștite în mijlocul mării de verdeață, mișcându-și agale aripile. Moara de aici, care trebuia să macine bucatele pădurii, era așezată drept lângă coastă.

Pe apa din fața ei pluteau o mulțime de bușteni, târâți unul după altul, cu lanțuri de fier, pe o punte înclinată, într-o clădire care semăna cu un șopron mare. Ce se petrecea înăuntru, nu putea să vadă băiatul. Auzea însă răzbătând în afară zgomot mare și duduie, iar prin partea cealaltă a clădirii vedea ieșind vagonete încărcate cu scânduri albe. Vagonetele alunecau pe șine lucioase spre un depozit unde scândurile erau stivuite, alcătuiind adevărate ulițe, de-ai fi zis că ești într-un oraș cu case de lemn. În unele locuri erau clădite stive noi. În altele erau dărâmate cele vechi, iar scândurile transportate pe vapoare mari, care așteptau în port să fie încărcate cât mai degrabă. Muncitorii mișunau în toate părțile, iar în dosul rampei, spre pădure, erau locuințele lor.

— După zorul cu care se lucrează aici, socot că în scurtă vreme or să fie tăiate toate pădurile din Medelpad, zise Năpârstoc.

Vulturul mai dădu puțin din aripi și ajunseră îndată la un alt ferăstrău mare, cam tot cât celălalt, cu depozit, chei de încărcare și locuințe muncitorești.

— Asta e încă una din morile cele mari, zise vulturul. Se cheamă Kubibenborg.

— După cum văd, din pădure ies mai multe bucate decât bănuiam eu, zise băiatul. Cred însă că s-a terminat cu morile de lemne.

Vulturul dădu ușor din aripi, trecu și pe deasupra altor ferăstraie și într-un sfârșit ajunse la un oraș mare. Auzindu-l pe băiat că era curios să afle ce oraș era acela, se grăbi să-l lămurească.

— Aici e Sundsvall, centrul negoțului de cherestea.

Băiatul se gândi atunci la orașele din Scania lui, care erau atât de întunecoase și de posomorâte. Aici, în frigul de la miazănoapte, așezat într-un golf frumos, se înălța orașul Sundsvall, care părea nou, vesel și strălucitor. Privit de sus, din văzduh, avea ceva caracteristic. În mijlocul orașului se vedea un grup de clădiri înalte de piatră, atât de minunate că abia li se putea găsi pereche la Stockholm. Împrejurul acelor clădiri de piatră era un loc mare viran, după care urma un fel de coroană din case de lemn, care zâmbeau înconjurate de grădini vesele, dar se simțeau mult mai puțin arătoase decât cele de piatră și nu îndrăzneau să stea în apropierea lor.

— N-am ce zice! Frumos și mare oraș! exclamă Năpârstoc. E de mirare cum a putut să ia naștere într-un ținut sărăcăcios ca ăsta, plin de păduri.

Vulturul zbură apoi spre insula Alnön, situată în dreptul orașului Sundsvall. Năpârstoc rămase uluit văzând mulțimea de ferăstraie cu care erau presărate țărmurile ei. Erau așezate unele lângă altele, după cum dincolo, în oraș, se vedea fabrică lângă fabrică și șantier lângă șantier. Băiatul făcu socoteala că erau cincizeci la număr, dacă nu chiar și mai multe.

— Cât de minunate par, când sunt văzute de sus! zise el. De când sunt la drum, n-am mai văzut nicăieri atâta viață și atâta mișcare. Ce minunată e țara noastră! Oriunde ți-ai întoarce privirile, peste tot găsești ceva cu care omul se poate îndeletnici și datorită căruia poate trăi.

● O DIMINEAȚA ÎN ANGERMANLAND ●

▫ **Pâinea** ▫

Sâmbătă, 18 iunie.

A doua zi dimineață, după ce zbură o bucată bună pe deasupra ținutului Angermanland, vulturul își zise că de astă dată îi era lui foame, așa că trebuia să-și facă rost numaidecât de mâncare. Îl lăsă pe băiat deci în vârful unui pin înalt, pe un pisc de munte, și porni la drum.

Mic cum era, Năpârstoc își găsi un locșor numai bun pe o furcă de ramuri, de unde privi în vale, să vadă ținutul Angermanland. Era o dimineață frumoasă, cu cerul limpede. Razele soarelui aureau coamele copacilor, iar printre acele pinilor foșnea o adiere lină. Din pădure venea o mireasmă plăcută, de parcă era însăși suflarea codrului, iar înaintea băiatului se desfășura o priveliște pitorească, făcându-l să se bucure și să uite de orice griji. Își închipuia că nimeni altul n-o duce mai bine ca el.

Vârful muntelui avea perspectivă în toate părțile. Spre apus, ținutul era plin de lanțuri muntoase presărate cu piscuri, cu atât mai înalte și mai sălbatice, cu cât erau mai îndepărtate. Și în partea de răsărit erau o mulțime de lanțuri muntoase, cu înălțimi însă din ce în ce mai mici, până ce ajungeau șesuri pe țărmul mării. Pretutindeni se vedeau râuri și pâraie, al căror curs era destul de anevoios, plin de repezișuri și de căderi de apă, câtă vreme alunecau printre munți, lărgindu-se pe măsură ce apele se apropiau de țărmul mării.

Năpârstoc văzu și golful Botnic. Spre uscat era ticsit de insule și dințat cu promontorii, dar mai în larg apa lui era limpede și albastră ca cerul de vară.

„Țara asta e ca malul unui râu după o ploaie torențială, când o mulțime de șuvoaie curg spre el, săpându-și albiile care șerpuiesc, fac cotituri și pe urmă se varsă în matca lui, se gândi Năpârstoc. Și ce încântătoare, ce minunată e când o privești! Mi-aduc aminte că bătrânul lapon de la Skansen avea obiceiul să spună că Suedia, într-o clipă nenorocită, a fost răsturnată cu susul în jos. Ceilalți râdeau de dânsul, însă el o ținea morțiș că dacă acei care-l contraziceau ar vedea ce frumos e în nordul țării și-ar da seama de ce o astfel de regiune n-a fost menită de la început să stea departe de lume, ci dimpotrivă: și mai că-mi vine să cred că avea dreptate”.

După ce băiatul s-a săturat de privit, și-a dat jos trăistuța din spinare, a scos din ea o bucățică de pâine albă și fragedă și a început să mănânce cu poftă.

„Nu cred să fi mâncat cândva o pâine mai gustoasă ca asta, își zise el. Și am destulă. Mi-ajunge câteva zile. Ieri pe vremea asta nu-mi închipuiam că voi avea o bogăție așa de mare”.

În timp ce ronțăia și mânca, se gândea cum dobândise pâinea aceea.

— Am căpătat-o într-un chip foarte frumos și cred că tocmai de aceea îmi place așa de mult, zise el.

Vulturul plecase din Medelpad încă în seara din ajun și, imediat ce trecuse hotarul spre Angermanland, Năpârstoc văzuse o vale și un râu atât de minunate, că întreceau tot ce întâlneau în cale până atunci.

Valea era deschisă atât de larg între munți, încât se întreba dacă nu cumva fusese săpată pe vremuri de un râu mult mai mare și mai larg decât cel care o străbătea acum. Odată valea terminată, fusese umplută pesemne cu nisip și pământ, nu de tot, dar o bucată bună înspre munte. Iar râul care curgea acum prin vale, larg și cu apă multă, își săpase și el o albie adâncă prin această umplutură. Își făurise țărături frumoase, alcătuite când din povârnișuri line și bogat înflorite, care străluceau în culori roșii, albastre și galbene, când din ziduri și turnuri abrupte, provenite din unele părți ale dunelor de odinioară, prea tari ca să poată fi măcinate de apă.

Când ajunse sus pe munte, lui Năpârstoc i se părea că avea în fața lui trei lumi diferite. Una din ele era jos, în adâncul văii, unde pluteau lemne, unde circulau vapoare de la un port la altul, unde duduiau ferăstraiele mecanice, unde erau încărcate camioane mari, unde se pescuia somon și se vâslea, unde erau bărci cu pânze și unde zburau rândunele ale căror cuiburi erau clădite sub malurile înalte ale râului.

Cu un cat mai sus însă, ca să zicem așa, pe șesul ce se întindea până la poalele munților, era altă lume, cu ferme și sate. Acolo își aveau țărani ogoarele, acolo pășteau vitele, acolo erau lunci înverzite, acolo își îngrijeau femeile vârzăriile, acolo șerpuiau șosele și pufăiau trenuri.

Iar dincolo de toate acestea, sus, pe munții împăduriți, Năpârstoc vedea a treia lume. Aici cloceau femeiuștile gotcanilor, aici erau elani ascunși în tufișuri, aici stătea râsul la pândă și ronțăiau veverițele, aici era mireasmă de brad și înflorea afinul, aici cântau mierlele.

Văzând valea aceea bogată, băiatul începu să se plângă că era flămând. Nu pusese nimic în gură de două zile și era lihnit de foame.

Gorgo nu voia să se spună că Năpârstoc o ducea mai prost cu el decât în tovarășia găștelor sălbatice. De aceea își încetinise mersul.

— De ce nu mi-ai spus până acum că ți-e foame? întrebă el. O să capeți mâncare câtă vrei. N-o să mori de foame când ești cu un vultur la drum.

Nu mult după aceea, Gorgo văzuse un țăran care își semăna ogorul aproape de malul râului. Țăranul își ținea sămânța într-un coș atârnat la piept. De câte ori se golea coșul, îl umplea dintr-un sac pe care îl ținea pe răzor. Vulturul își făcuse socoteala că în sacul acela se afla cea mai bună mâncare pe care putea s-o dorească băiatul și se lăsase din zbor spre ea.

Până să ajungă însă la pământ, se iscase în jurul lui o larmă îngrozitoare. În credința că vulturul se năpustea asupra unei păsări, o liotă întreagă de ciori, de vrăbii și de rândunele dădură năvală, țipând care mai de care.

— Pleacă de aici, pasăre răpitoare! Pleacă, ucigașă de păsări! strigară ele.

Era așa de mare gălăgia lor, încât țăranii prinseră de veste și alergară într-acolo. Vulturul fusese nevoit astfel să fugă, iar Năpârstoc nu se putuse alege nici măcar cu un grăunte.

A fost o întreagă comedie cu acele păsări. Nu numai că-l siliseră pe vultur să fugă, dar îl și urmăriseră o bucată bună de drum în susul văii, atrăgând atenția oamenilor cu strigătele lor. Femeile ieșiseră din case, bătând din palme de parcă slobozeau salve de focuri, iar bărbații dădură năvală cu puștile în mână.

Acest spectacol se repetase ori de câte ori se lăsase vulturul din zbor la pământ. Năpârstoc pierduse orice nădejde că Gorgo o să-i mai poată face rost de mâncare. Nu-și închipuise până atunci că vulturul stârnea atâta groază și ură. I se făcuse chiar milă de el, văzând cu câtă înverșunare era întâmpinat.

Poza nils20 [P391]

Ajunseră apoi deasupra unei mari gospodării țărănești, unde stăpâna casei copsese pâine în acea zi. Pusese o tavă cu chifle la răcit în curte și stătea lângă ea s-o păzească de câine și de pisică.

Vulturul se lăsase din zbor deasupra acelei gospodării, însă nu îndrăznise să coboare în fața femeii. El dăduse mereu târcoale casei, neștiind ce să facă. În câteva rânduri ajunsese până aproape de coșul de pe acoperiș, dar se înălțase iar în văzduh.

Femeia îl observase în cele din urmă. Ridicase capul și îl urmărise cu privirea.

— Mare ciudățenie și cu pasărea asta! zisese ea. Mi se pare că vrea să-i dau o chiflă caldă.

Stăpâna gospodăriei era o femeie frumoasă, înaltă și bălaie, cu fața veselă și deschisă. Râzând cu poftă, luase o chiflă de pe tavă și o ținuse în mână deasupra capului.

— Dacă vrei o chiflă, vino și ia-o! îi zisese femeia lui Gorgo.

Vulturul nu înțelesese o boabă din vorbele ei, dar pricepuse că voia să-i dea chifla. Își făcuse vânt asupra pâinișoarei, o înhățase cu pliscul și se înălțase iar.

Pe Năpârstoc îl podidiseră lacrimile când îl văzuse înșfăcând chifla. Nu plânsese de bucurie că avea să scape de foame câteva zile, dar îl mișcase gestul țărăncii, care își dăduse pâinea unei păsări sălbatice și răpitoare.

Cocoțat pe o creangă în vârful pinului, se putea uita de câte ori îi era voia la femeia înaltă și bălaie care stătuse în curtea casei cu pâinea întinsă în dar unei zburătoare.

Ea știusese doar că acea pasăre mare era un vultur de pradă, pe care lumea îl întâmpină de obicei cu focuri de pușcă, și văzuse desigur pe prichindelul ciudat pe care îl ducea în spinare. Nu se gândise totuși o clipă cine era, ci, dându-și seama că erau flămânzi, împărțise cu ei pâinea cea gustoasă, pe care o plămădisese cu mâinile ei harnice și meștere.

„Dacă mai ajung om cândva – își zisese Năpârstoc – am să vin s-o caut pe femeia cea frumoasă din valea acestui râu, ca să-i mulțumesc c-a fost atât de bună eu noi”.

▫ ***Pădurea în flăcări*** ▫

Pe când ospăta, Năpârstoc simți un miros slab de fum dinspre miazănoapte. Întorcându-se într-acolo, văzu o șuviță de plumb alb ca ceața, care ieșea dintr-un munte împădurit. Nu din cel care era chiar în fața lui, ci din cel următor. I se părea ciudat să vadă fum, în sălbăticia pădurilor, dar își închipuia că se afla o stână oarecare în apropiere și că femeile de acolo fierbeau cafeaua de dimineață.

Fumul se întetea însă și se întindea. Nu mai putea fi vorba de o stână. Erau oare cărbunari în pădure? La Skansen văzuse o colibă de cărbunari și o groapă de făcut mangal. I se spusese că și prin pădurile acelea se aflau cărbunari. Asta însă mai mult toamna și iarna, când se făcea mangal.

Fumul se întindea clipă cu clipă. Învăluia acum toată creasta muntelui. Era cu neputință ca o groapă de făcut mangal să scoată atâta fumăraie. Izbucnise pesemne un incendiu, căci o mulțime de păsări zburau speriate spre celălalt munte. Fugeau de foc ulii, gotcanii, precum și alte păsări, prea mici ca să poată fi recunoscute de la distanță.

Între timp, șuvița cea albă de fum se prefăcuse într-un nor gros, care se rostogolea spre marginea muntelui și cobora devale. Din norul cel gros țâșneau scânteii și fulgi de funingine, iar uneori fumul era străpuns de câte o flăcără roșie. Nu mai încăpea nici o îndoială că era vorba de un foc mare. Ce ardea însă? În pădure nu era doar nici o gospodărie țărănească. În afară de asta, un foc atât de mare nu putea să provină de la o singură gospodărie. Nu ieșea acum fum numai de pe munte, ci și din valea de sub ei, pe care băiatul

nu putea s-o vadă, fiind ascunsă de muntele din spatele lui. Era cu ochi și cu sprâncene că ardea chiar pădurea.

Băiatului îi venea greu să creadă că putea să ardă o pădure verde și plină de prospețime, dar aceasta era trista realitate. Dacă într-adevăr pădurea luase foc, n-ar fi ajuns oare la un moment dat focul până la ei? Nici asta nu-i venea să creadă, însă tare dorea ca vulturul să vină înapoi cât mai curând! Era mai bine, desigur, să plece de-acolo. Începuse a-l chinui până și mirosul de fum pe care trebuia să-l tragă pe nas de câte ori răsufla. Pârâitul și trosniturile îl îngrozeau. Veneau acum dinspre muntele aflat în imediata lui apropiere. Sus pe culmea muntelui se înălța un pin falnic, la fel cu cel pe care se cocoțase Năpârstoc. Era așa de mare, că-i întrecea cu mult pe toți ceilalți copaci. Până nu de mult îl văzuse maiestuos și rumen în lumina zorilor, iar acum, în vâlvătaia flăcărilor, îi sclipeau toate acele. Atât de frumos nu fusese niciodată, dar din nefericire își arăta frumusețea pentru ultima oară. Pinul fusese primul copac de pe munte care luase foc și era de neînțeles cum ajunsese focul până la el. Zburase oare spre el cu aripi roșii ori se târâse până acolo pe pământ ca un șarpe? Într-un fel sau altul, pinul îi căzuse pradă și ardea de jos până sus, ca un rug.

Și iac-așa! Fumul ieșea acum din mai multe părți ale muntelui. Focul din pădure era și pasăre, și șarpe, căci fie că străbătea văzduhul pe distanțe mari, fie că se târa pe pământ, în curând cuprinse tot muntele.

Păsările își zoreau bejenia. Zburătăceau prin fum ca niște fulgi mari de funingine, străbăteau valea și veneau pe picul pe care se afla Năpârstoc. Un bou-de-munte se așeză în pin lângă el, iar un uliu se cocoță pe o creangă deasupra lui. Altădată ar fi fost niște vecini primejdioși, dar acum nici nu se uitau la el. Se zgâiau doar la foc, nepricepând ce i se întâmplase pădurii. Un jder se furișă și el pe coama pinului, se așeză la capătul unei crăci și se uita la vâlvătaia de pe munte cu ochii lui strălucitori. Lângă el era o veveriță. Nici jderul, nici veverița nu păreau să fi luat seama unul la altul.

Focul cobora acum pe povârnișul văii. Vuia ca o vijelie. Se zărea prin fum cum zburau flăcărilor de la un copac la altul. Un brad, înainte de a lua foc, era înfășurat într-un zăbranic subțire de fum, după care acele se aprindeau deodată, începând să trosnească și să ardă.

În valea de sub Năpârstoc curgea un pârâu cu arini și mesteceni de o parte și de alta. Acolo focul păru să se oprească. Copacii cu frunze căzătoare nu se puteau aprinde cu iuțeala cu care luau foc coniferele. Focal din pădure era parcă acum în fața unui zid peste care nu putea să treacă. Ardea și pârâia, încercând să străbată în pădurea de pini de dincolo de pârâu, dar nu ajungea până la ea.

Câteva clipe focul a fost ținut pe loc. O flacără lungă țâșni apoi spre pinul cel mare și uscat care se afla ceva mai sus pe povârniș. Acesta începu să ardă cu pălălaie și focul trecu, biruitor, dincolo de pârâu. Arșița era atât

de puternică, încât nici un copac de pe povârniș nu scăpă de pârjol. Vâjâind și bubuind ca cea mai cumplită vijelie și ca cea mai feroasă cădere de apă, focul din pădure zbura spre munte.

Uliul și boul de munte se înălțară atunci în văzduh, iar jderul se grăbi să scoabă din copac. Nu mai era mult până să ia foc și coama pinului. Băiatul fu nevoit să-și ia tălpășița și el. Nu era ușor de coborât pe trunchiul înalt și drept al pinului. Năpârstoc se ținu lipit de el cât mai strâns, alunecând pe distanțe mari între nodurile de pe crengi și în cele din urmă căzu grămadă la pământ. Nu mai avu răgaz să vadă dacă se lovise. Trebuia să plece de acolo fără zăbavă. Focul cuprinsese pinul. Pământul pe unde călca se încinsese și începuse să fumege. Văzu într-o parte un râs care fugea, iar în alta un șarpe lung ce se târa cu repeziciune. Lângă el cloncănea o găinușă, alergând de zor împreună cu puișorii ei golași. Când ajunseră de vale, fugarii se întâlniră cu oameni care plecaseră să stingă focul. Erau de mulțor acolo, însă Năpârstoc se uitase tot timpul în partea cealaltă, de unde venea focul, și nu-i observase până atunci. Și în ceastă vale se afla un pârâu, precum și un chenar lat le copaci cu frunziș, în dosul cărora trebăluiau niște oameni. Aceștia tăiau coniferele de lângă arini, scoteau apă din pârâu și o vărsau pe pământ, curățindu-l de iarba-neagră și de rozmarinul sălbatic, pentru ca focul să nu răzbată la vreascuri.

Nu se gândeau nici ei decât la pârjolul care înainta spre dânșii. Fiarele fugare treceau nebăgate în seamă printre picioarele lor. Nu dădeau cu bâta în șarpe, nu căutau să prindă găinușa care umbla forfota de colo până colo cu puișorii după ea și nici nu se sinchiseau de Năpârstoc. Țineau în mâini crengi de pin muiate în pârâu și parcă voiau să pornească la atac împotriva focului numai cu aceste arme.

Prea mulți la număr nu erau. Interesant era însă că stăteau acolo gata la luptă, în timp ce toți ceilalți fugeau pe capete.

Când focul coborî pe povârniș cu zgomot și vuiet, împrăștiind un fum nesuferit de fierbinte și de înăbușitor, gata să treacă peste pârâu și peste zidul de copaci cu frunziș, ca să ajungă la malul celălalt, fără să-i mai stea nimic în cale, oamenii se dădură la început înapoi, ca și cum n-ar fi fost în stare să reziste. Dar nu fugiră prea departe și se întoarseră iute.

Focul năvălea cu toată înverșunarea. Scânteile se împrăștiau ca o ploaie de foc peste frunzișul copacilor, iar din fum țâșneau flăcări uriașe, supte, înghițite parcă de pădurea din partea cealaltă.

Copacii cu frunziș opreau însă focul, iar în spatele lor acționau oamenii. Unde vedeau că prinde să fumege pământul, aduceau apă cu gălețile și îl stingeau. Când un copac era învăluit de fum, băgau securea în el, îl doborau și-i stingeau flăcările. Dacă focul se strecura în iarba-neagră, o loveau cu crengile de pin muiate în apă și-l înăbușeau.

Fumul se îngroșa tot mai mult, învăluind totul. Lupta era grea, firește și focul era gata în mai multe rânduri să răzbată mai departe. Nu trecu însă mult și vuietul puternic al focului se micșoră, iar fumul începu să se împrăștie. Copacii își pierduseră frunzele până la cea din urmă, pământul de sub ei era ca tăciunele, dar focul fusese respins. Încetase să mai ardă cu flăcări. Fumul se târa alb și subțire deasupra pământului, iar din el ieșeau o sumedenie de prăjini negre. Era tot ce mai rămăsese din frumoasa pădure.

Năpârstoc se aburcase pe un bolovan de pe care privea cum era stins focul. Acum însă, după ce pădurea fusese salvată, începea primejdia pentru el. Boul-de-munte și uliul își întoarseră deodată privirile spre Năpârstoc, gata să-l înhațe.

Și chiar în clipa aceea băiatul auzi un glas pe care îl cunoștea bine. Vulturul Gorgo se lăsă cu zgomot în pădure. Peste câteva clipe, Năpârstoc era legănat în nori, izbăvit de orice primejdie.

● VÄSTERBOTTEN ȘI LAPONIA ●

▫ *Cele cinci iscoade* ▫

Pe când se afla la Skansen, șezând o dată sub scara casei din Bollnäs, Năpârstoc îl auzise pe Klement Larsson vorbind cu moșneagul lapon despre Norrland. Amândoi erau de acord că această provincie e partea cea mai interesantă a Suediei, însă lui Klement Larsson îi plăcea mai mult ținutul de la sud de râul Angerman, pe când bătrânul lapon susținea că partea cea mai frumoasă era cea de la nordul acestui râu.

Din vorbă în vorbă reieșise însă că Klement nu fusese niciodată în părțile de sus ale țării, dincolo de Härnösand. Laponul a început atunci să râdă că vorbea cu atâta siguranță despre locuri pe care nu le văzuse niciodată.

— Am să-ți spun, Klement, o poveste, ca să știi ce este Västerbotten și marea Laponie, unde n-ai fost niciodată, zise el.

— Nimeni nu va putea spune despre mine că mă dau în lături să ascult o poveste, după cum nimeni n-a spus despre tine că ai refuzat vreodată să bei o ceșcuță cu cafea, răspunse Klement, după care laponul începu să-și depene povestea:

— Pe vremuri, Klement, păsările care trăiau în partea de jos a Suediei, la miazăzi de marea Laponie, socoteau că erau prea înghesuite acolo și s-au gândit să plece spre miazănoapte. S-au adunat așadar la sfat. Cele tinere și nerăbdătoare voiau să pornească la drum chiar atunci. Cele bătrâne și înțelepte au fost însă de părere să se trimită mai întâi iscoade, care să cerceteze meleagurile străine.

„Fiecare din cele cinci neamuri mari păsărești să trimită câte un cercetaș – au zis păsările cele înțelepte – ca să știm dacă acolo la miazănoapte putem afla locuință, hrană și ascunzători”.

Așa fiind, au fost trimise pe dată cinci păsări vrednice și din cale-afară de istețe din cele cinci neamuri mari păsărești. Păsările din pădure au ales un gotcan, cele de șes o ciocârlie, cele de mare un pescăruș, cele de baltă un cufundar, iar cele de munte un pietroșel.

După ce au pornit la drum, gotcanul, care era pasărea cea mai acătării și se bucura de cea mai mare vază și autoritate în fața celorlalte, a zis:

„În fața noastră sunt întinderi mari de pământ. Dacă mergem laolaltă, o să treacă multă vreme până ce vom zbura peste toată țara pe care o avem de cercetat. Dacă mergem însă separat și fiecare dintre noi își cercetează partea ei, atunci isprăvim treaba în câteva zile. Ei, ce ziceți, nu-i o idee bună?”

Celelalte iscoade au găsit că propunerea vădea multă înțelepciune și și-au dat bucuroase încuviințarea. S-au înțeles deci între ele ca gotcanul să cerceteze partea de mijloc a țării, ciocârlia o parte mai la răsărit, iar pescărușul alta și mai spre răsărit, unde se sfârșește uscatul și începe marea. Cufundarul și-a luat sarcina să zboare mai la apus de partea lăsată gotcanului, iar pietroșelul urma să cerceteze și mai spre apus, de-a lungul graniței țării.

Cele cinci păsări au zburat spre miazănoapte în ordinea asta, cât timp au zărit pământ sub ele. Pe urmă s-au întors înapoi și au ținut iarăși sfat, povestind fiecare ce a văzut.

Pescărușul, care zburase deasupra țărmului mării, a luat cel dintâi cuvântul.

„E bună țara acolo sus, la miazănoapte, a zis el. Nu-i altceva decât un arhipelag lung, plin de strâmători bogate în pește, de capuri împădurite și de insule. Cele mai multe din ele sunt nelocuite, așa că păsările de mare pot găsi acolo destule locuri de trăit. Oamenii se îndeletnicesc numai într-o oarecare măsură cu pescuitul și cu navigația în strâmători, așa că nu ne pot strica liniștea. Dacă păsările de mare vor să-mi asculte povața, pot să plece imediat spre miazănoapte, fără nici o grijă”.

După pescăruș a urmat la cuvânt ciocârlia, care cercetase partea de lângă coastă.

„Nu înțeleg ce vrea să spună pescărușul cu insulele și capurile acelea!... a zis ea. Eu n-am zburat decât peste câmpii întinse și peste cele mai frumoase lunci înflorite. N-am văzut încă niciodată o țară străbătută de atâtea râuri mari. Mi-a făcut o nespasă plăcere să le văd curgând liniștite pe șesurile țării. Pe malurile râurilor sunt case una lângă alta, ca pe străzile unui oraș, iar la gurile lor sunt orașe. Țara e însă, de altfel, tare pustie. Dacă

păsările de șes vor să asculte povața mea, să plece imediat spre miazănoapte, fără nici o grijă”.

După ciocârlie a luat cuvântul gotcanul, care cercetase partea de mijloc a țării:

„Nu înțeleg nici ce vrea să spună ciocârlia cu luncile ei, nici ce vrea să spună pescărușul cu arhipelagul lui, a zis el. În tot timpul călătoriei mele n-am văzut altceva decât păduri de pini și brazi. Pe unde am fost eu, mai sunt, e drept, și o mulțime de bălți, precum și râuri cu apă iute, dar unde nu-s nici bălți, nici râuri, nu se văd decât păduri de conifere. N-am văzut nicăieri nici ogoare, nici locuințe omenești. Dacă păsările de pădure vor să-mi urmeze sfatul, să pornească imediat spre miazănoapte, fără nici o grijă”.

După gotcan a urmat la rând cufundarul, care cercetase partea de dincolo de regiunea păduroasă.

„Nu-nțeleg nici eu ce vrea să spună gotcanul cu pădurile lui, nici ce-au văzut cu ochi lor ciocârlia și pescărușul, a zis cufundarul. Unde am fost eu, nu se vede pământ deloc. Sunt numai lacuri mari. Între maluri frumoase strălucesc lacuri de munte cu apă albastră care se prăvale în căderi vuitoare. Lângă unele lacuri am văzut și sate mari. Altele erau pustii și apărate de dealuri. Dacă păsările de baltă vor să asculte povața mea, să plece imediat spre miazănoapte, fără nici o grijă”.

Cel din urmă a vorbit pietroșelul, care zburase de-a lungul graniței apusene a țării.

„Nu-nțeleg nici ce-a vrut să spună cufundarul cu lacurile lui, nici ce fel de locuri sunt cele pe care le-au cercetat gotcanul, ciocârlia și pescărușul, a zis el. Eu unul am găsit acolo sus o mare țară muntoasă. Peste șesuri n-am dat și nici păduri mari n-am întâlnit în cale. În schimb am văzut piscuri și munți care se țin lanț. Am văzut câmpuri de gheață, zăpadă și pâraie de munte cu apă albă ca laptele... Ogoare și lunci nu mi-au văzut ochii. Am văzut, în schimb, pământuri acoperite cu salcie, cu mesteceni pitici și cu lichenul-renilor. N-am întâlnit nici țărani, nici vite, nici case de gospodari, ci numai laponi, reni și colibe de laponi. Dacă păsările de munte vor să asculte povața mea, să plece imediat spre miazănoapte fără nici o grijă”.

După ce toate cele cinci păsări cercetase au spus ce-au avut de spus, au început să se pârască una pe alta că sunt mincinoase, gata-gata să se încaiere, ca să dovedească adevărul celor spuse de ele.

Păsările cele bătrâne și înțelepte care le trimiseseră în recunoaștere le-au ascultat cu atenție, foarte bucuroase de cele ce auzeau, și au căutat să le potolească.

„Nu vă mai certați de-a surda, ziseră ele. Din cele spuse de voi, noi am înțeles că la miazănoapte se află și o mare țară muntoasă, și o mare țară cu

lacuri, și o mare țară păduroasă, și o mare țară cu șesuri, și un mare arhipelag. E mai mult decât ne-am așteptat!”

▫ **O țară călătoare** ▫

Sâmbătă, 18 iunie.

Băiatul își aduse aminte de povestea bătrânului lapon datorită faptului că se afla acum chiar deasupra țării despre care vorbise acesta. Vulturul îi spusese că regiunea netedă de coastă care se întindea sub el era Västerbötten și că lacurile albastre ce se zăreau departe, spre apus, se aflau în Laponia.

Faptul că stătea în siguranță pe spinarea lui Gorgo, după spaima trasă cu focul din pădure, era desigur o mare fericire pentru el, dar și călătoria pe care o făcea acum era nespus de frumoasă.

Dimineața bătuse vântul dinspre miazănoapte, dar acum își schimbase direcția, așa că le sufla din spate și nu se simțea nici un curent. Vulturul zbura atât de liniștit, încât uneori parcă plana pe loc în văzduh.

Lui Năpârstoc i se părea că Gorgo dădea mereu din aripi fără să se urnească din loc. În schimb, totul sub ei era în mișcare. Pământul și tot ce se afla pe el fugeau spre miazăzi. Pădurile, casele, câmpiile zăplazurile, râurile, orașele, insulele din arhipelag, ferăstraiele mecanice, toate parcă mergeau. Băiatul se întreba încotro se îndepărtau oare? Obosiseră de atâta stat acolo la miazănoapte și voiau să plece acum spre miazăzi?

Între toate aceste lucruri care se mișcau și se duceau spre miazăzi, un singur lucru stătea pe loc, și anume un tren. Se afla chiar sub ei. Cu el era aceeași poveste ca și cu Gorgo: nu se urnea din loc. Locomotiva scotea fum și scânteii. Se auzea până sus la băiat huruitul roților pe șine, însă trenul nu se mișca. Pădurile și cantoanele alunecau pe lângă el, la fel cu barierele și cu stâlpii de telegraf, însă trenul stătea pe loc. În întâmpinarea lui venea un râu larg cu un pod lung, dar râul și podul alunecară pe sub tren fără nici o greutate. În cele din urmă, Năpârstoc văzu mergând o gară. Șeful gării stătea pe peron cu fanionul roșu în mână. Când a fluturat stegulețul, locomotiva a scos un vârtej de fum și mai negru decât înainte, precum și un strigăt jalnic, ca și cum ar fi voit să se plângă că stătea pe loc. În aceeași clipă începu însă să se miște. Ca și gara și ca toate celelalte lucruri, a început să alunece spre miazăzi. Băiatul vedea cum se deschideau ușile vagoanelor și cum se dădeau pasagerii jos din tren, în timp ce vagoanele și călătorii plecau spre miazăzi. Ridică atunci ochii de la pământ și încercă să se uite drept înainte. I se părea că-l apucaseră amețelile privind mereu trenul acela ciudat.

După ce s-a uitat puțin la un nouraș alb, a obosit și a început să privească iarăși în jos. Și din nou i se păru că vulturul și el rămăseseră pe loc, dar că toate celelalte lucruri fugeau spre miazăzi.

Stând așa călare pe Gorgo, fără altă desfătare decât gândurile lui, găsea o plăcere să-și închipuie că tot Västerböttenul era în mișcare și pleca spre miazăzi. Ce-ar fi dacă ogorul care aluneca chiar în acea clipă sub el și care fusese semănat abia de curând, căci nu se zărea nici un fir verde pe el, și-ar fi luat calea spre Söderslätt în Scania, unde pe acea vreme secara și dăduse în spic?

Pădurile de brazi se schimbaseră aici. Copacii erau rari, crengile scurte, acele aproape negre. Mulți brazi aveau coamele pleșuve și păreau bolnavi. Pământul de sub ei era acoperit cu bușteni vechi, de care nu se îngrijise nimeni. Ce-ar fi fost ca o astfel de pădure să vadă Kolmordenul? Cât de umilită s-ar fi simțit!

Dar grădina pe care o vedea băiatul acum sub el! În ea erau copaci frumoși, nu-i vorbă. Nu se vedeau însă nici pomi roditori, nici tei, nici castani, ci numai sorbi și mesteceni. Erau și tufișuri frumoase în acea grădină, dar nu de salcâmi galbeni și de soc, ci numai de cireși sălbatici și de liliac. Erau și straturi de zarzavat în ea, dar neîngrijite și fără răsaduri puse în pământ. Ce-ar fi fost dacă o astfel de grădină ar fi dat ochii cu un parc din Södermanland? Și-ar fi spus, desigur, că nu-i decât un pustiu.

Dar izlazul acela ticsit cu atâtea hambare, încât părea că jumătate din teren era ocupat numai cu locuri de casă? Dacă ar fi fost dus pe șesul Östergötlandului, ce ochi mari ar fi făcut țărani de acolo!

Dar dacă lunca cea mare cu pini, de sub el, în care pinii nu stăteau țepeni și drepti ca în pădurile obișnuite, ci aveau ramuri tufoase și coame bogate, fiind rânduți în pâlcuri pe cel mai frumos covor de lichen alb – dacă acea luncă s-ar fi dus în parcul mănăstirii Öved, acest parc minunat ar trebui să recunoască desigur că și-a găsit perechea pe lumea asta.

Mândria și cinstea regiunii erau însă râurile mari și întunecoase, cu văile lor splendide, pline de case și de gospodării, cu depozitele lor uriașe de cherestea, cu ferăstraiele lor mecanice și cu gurile lor ticsite de vapoare. Dacă un astfel de râu ar fi coborât în partea de jos a țării, toate pâraiele și râurile de la sud de Älvdalen ar fi intrat în pământ de rușine.

Și dacă un șes atât de imens, atât de ușor de cultivat și atât de chivernisit ar fi ajuns în fața țăranilor săraci din Smoland, toți ar fi ieșit din grădinile lor prizărite, de pe ogoarele lor pietroase și ar fi început să-l destelenească și să-l cultive.

Un lucru avea această regiune mai mult decât toate celelalte, și anume lumina. Cocorii dormeau pe turbării. Trebuia să se înnopteze, dar tot mai era lumină. Soarele nu se dusesse spre miazăzi, ca toate celelalte lucruri pe care băiatul le văzuse plecând. În schimb, se îndepărtase atât de mult spre miazănoapte, încât lumina regiunea drept în față. Și nu avea parcă de gând să coboare la marginea cerului în acea noapte. Ce-ar fi fost dacă acea lumină

și acel soare s-ar fi revărsat peste comuna Vemmenhög? Ce mult i-ar fi plăcut gospodarului Holger Nilsson și soției sale să aibă o zi de lucru de douăzeci și patru de ore!

▫ *Visul* ▫

Duminică, 19 iunie.

Băiatul înălță capul și privi în jurul lui buimăcit. Lucru ciudat! Dormea într-un loc unde nu mai fusese niciodată. Nu văzuse în adevăr nicicând valea în care era culcat, nici muntele din jurul ei. Nu recunoștea lacul rotund din mijlocul văii și nu văzuse în viața lui niște mesteceni atât de pitici ca cei sub care stătea acum.

Dar unde era oare vulturul? Nu-l vedea nicăieri. De bună seamă că Gorgo îl părăsise. Ciudată întâmplare!

Năpârstoc se trânti iar jos, închise ochii și căută să-și aducă aminte ce se petrecuse înainte de a adormi.

Își aminti că tot timpul cât zburase pe deasupra Västerböttenului i se păruse că vulturul stătuse pe loc în văzduh și că pământul de sub el se mișca spre miazăzi, își mai reaminti că pe urmă Gorgo se întorsese spre nord-vest, că vântul bătuse dintr-o parte, că simțise iarăși un curent de aer și că pământul se oprise pe loc, în timp ce vulturul îl ducea înainte cu toată iuțeala.

— Acum intrăm în Laponia, îi spusese Gorgo, iar băiatul se aplecase imediat, curios să vadă peisajul despre care auzise vorbindu-se atât de mult.

Rămăsese însă foarte dezamăgit, nevăzând sub el decât mari întinderi de pământ acoperite cu păduri și turbării albe. Pădurile alternau cu turbăriile. Acea uniformitate îl făcuse în cele din urmă atât de somnoros, încât era cât p-aici să se prăbușească la pământ.

Îi spuse lui Gorgo că nu se mai putea ține pe spinarea lui și că avea nevoie să doarmă puțin. Gorgo se lăsase la pământ, iar băiatul se trântise pe niște mușchi, dar pe urmă vulturul îl apucase în gheare și-l ridicase iar în văzduh.

— Dormi liniștit, Năpârstoc! îi spusese el. Lumina soarelui mă ține treaz și vreau să plec mai departe.

Deși băiatul stătea ca vai de el, atârnat de ghearele vulturului, adormise totuși, iar în timpul somnului visase.

Se făcea că mergea cu pași grăbiți pe un drum larg din sudul Suediei. Nu era singur, ci însoțit de un mare alai. Alături de el mergeau paie de secară cu spice grele în vârf, albăstrele înflorite și alte plante cu flori galbene. Merii gemeau sub povara poamelor, urmați de vrejuri încărcate de fasole, de tulpini de mușețel și de tufișuri întregi de pomișori roditori. Fagi,

stejari și tei mergeau agale prin mijlocul drumului, iar coamele lor fremătau mândre, fără să se plece în fața nimănui. Printre picioarele băiatului se furișau plante mărunte: căpșuni, deditei, păpădii și nu-mă-uita.

La început i se păruse că tot alaiul acela era alcătuit numai din plante și din copaci. Nu trecu însă mult și băgă de seamă că în alai se mai aflau oameni și animale. În jurul plantelor zorite se auzea zumzet de găze, în șanțurile de la marginea drumului înotau pești, iar în copacii porniți la drum cântau zeci și zeci de păsărele. Animale domestice și fiare sălbatice alergau pe întrecute, iar printre ele mergeau oamenii. Unii aveau sape și coase, alții securi ori puști de vânătoare, iar alții plase de pescuit.

Alaiul înainta voios, ceea ce nu-l uimea pe Năpârstoc când văzuse cine îl conduce. Conducătorul lui nu era altul decât soarele însuși. El putea fi văzut tronând de-a lungul întregului alai imens și luminos, cu părul împletit dintr-o sumedenie de raze și cu un chip care strălucea de veselie și de bunătate.

— Înainte! striga el neîncetat. Cine merge cu mine să nu se teamă de nimic. Înainte! Tot înainte!

— Unde o fi vrând oare să ne ducă soarele? se întreba băiatul.

La auzul acestor vorbe, paiele de secară, care păseau alături de el, îi răspunseră:

— Vrea să ne ducă în Laponia, ca să ne luptăm cu marele duh care preface totul în stană de piatră.

Năpârstoc băgă de seamă imediat că mai mulți drumeți din alai începură să pregete, încetinindu-și mersul și în cele din urmă oprindu-se. Fagul cel mare se opri, iar căprioara și tulpina de grâu rămăseră la marginea drumului, la fel ca și murii, gălbenelele, castanele și potârnichele. Se uită atunci de jur împrejur, curios să știe de ce se opreau atâția călători, însă descoperi că nu se mai afla acum în Suedia de miazăzi, ci în Svealand.

Acolo stejarul începu să se miște tot mai șovăielnic. Rămase o clipă locului, apoi făcu câțiva pași și se opri scurt.

— De ce nu vrea stejarul să mai meargă cu noi? întrebă Năpârstoc.

— Se teme de marele duh care preface totul în stană de piatră, îi răspunse un mesteacăn tânăr și alb, care mergea înainte vesel și inimos de-ți era mai mare dragul să te uiți la el.

Deși rămăseseră mulți în urmă, era totuși destul de mare încă ceata celor care păseau plini de curaj. Soarele conducea în continuare alaiul, râzând și strigând:

— Înainte! Înainte! Cine merge cu mine să nu se teamă de nimic!

Alaiul înaintă cu aceeași iuțeală până ce ajunse sus în Norrland. Acolo chemarea soarelui nu mai avu nici o putere. Mărul se opri. Cireșul și ovăzul,

la fel. Băiatul se adresă celor rămași în urmă:

– De ce nu mergeți cu noi? De ce-l dezamăgiți pe soare? întrebă el.

– Nu îndrăznim. Ne temem de marele duh din Laponia, care prefăce totul în stană de piatră, răspunseră ei.

Nu mai trecu mult și băiatului i se păru că alaiul ajunsese chiar în Laponia, dar cu rândurile tot mai rare. Secara, grâul, afinele, mazărea, coacăzul sosiseră laolaltă până acolo, după cum veniseră și elanul și vaca, dar acum se opriră. Oamenii mai merseră o bucată de drum, dar se opriră și ei. Soarele ar fi fost părăsit cu totul, dacă nu s-ar fi ivit noi tovarăși de drum: salcia și alți copăcei, laponi, reni, bufnițe, vulpi albastre și potârnicii.

Năpârstoc auzi acum un zgomot surd înaintea lui. Erau o mulțime de șuvoaie și de pâraie care se prăvăleau năvalnic.

– Ce e zorul ăsta pe ele? întrebă el, iar o potârniche îi răspunse:

– Fug de marele duh care stă sus la munte.

Deodată băiatul văzu înălțându-se în fața lui un zid înalt și negru, cu coama zimțată. La vederea aceluia zid, toți drumeții voră parcă să dea înapoi, dar soarele își întoarse imediat fața radioasă spre ei și revărsă lumină asupra-le. Atunci putură toți să-și dea seama că în calea lor nu se afla un zid, ci munții cei mai frumoși, rânduți unul după altul. Culmile lor erau roșii la lumina soarelui, iar povârnișurile, albastre cu reflexe aurii.

– Înainte! Înainte! Nu-i nici o primejdie câtă vreme sunteți cu mine! striga soarele, scaldând în razele lui pantele prăpăstioase ale munților.

În timpul urcușului însă, îl părăsi viteazul mestecăn, vânjosul pin și bradul îndărătnic. Îl mai părăsiră tot atunci renul, laponul și salcia. Sus de tot, în vârful muntelui, soarele nu mai avea decât un singur însoțitor, și acela era Nils Holgersson.

Soarele pătrunsese într-o văgăună ai cărei pereți erau căptușiți cu gheață. Nils Holgersson voi să-l urmeze și înăuntrul acelei văgăuni, dar nu cuteză să treacă dincolo de gura văgăunii, căci văzu în fundul ei ceva care-l înspăimântă de moarte. Era un vrăjitor bătrân cu trupul de gheață, cu păr din sloiuri și cu mantie de zăpadă. În fața lui stăteau proțăpiți niște lupi negri care se ridicară trufași și își căscară boturile la ivirea soarelui. Din gâtlejul unuia din ei ieșea un ger cumplit, din al altuia un crivăț șuierător, iar din al celui de-al treilea, o beznă de nu vedeai la doi pași.

„Asta-i marele duh cu slujitorii lui credincioși!” se gândi băiatul. Socoti atunci că lucrul cel mai cuminte pe care putea să-l facă era să dea bir cu fugiții. Rămase totuși pe loc, curios să vadă cum se va desfășura întâlnirea soarelui cu vrăjitorul.

Acesta nu se mișca din loc, ci numai câtă lung la soare cu chipul lui de

gheață, care pe de altă parte, stătea și el liniștit, mărgininu-se să zâmbească radios. După câteva clipe, lui Năpârstoc i se păru că vrăjitorul începe să suspine cu durere, că mantia de zăpadă cade de pe el și că cei trei lupi firoși nu mai urlau așa de tare. Soarele strigă însă deodată:

— Sorocul meu s-a împlinit! După care ieși de-a-ndăratelea din văgăună și se făcu nevăzut.

Dacă văzu asta, vrăjitorul slobozi pe cei trei lupi, iar gerul, crivățul și bezna se năpustiră afară din văgăună ca să-l gonească cât mai departe pe soare.

— Alungați-l! Fugăriți-l, striga vrăjitorul. Goniți-l ca să-i treacă cheful să se mai întoarcă vreodată! Spuneți-i că stăpânul Laponiei sunt eu!

Auzind însă că soarele este izgonit din Laponia, pe Nils Holgersson îl cuprinse o teamă atât de mare, încât se trezi cu un țipăt.

Când își veni în fire, băgă de seamă că se afla în fundul unei văi mari de munte. Unde era însă Gorgo? Și de ce se găsea el acolo? Se ridică să se uite de jur împrejur și văzu atunci pe un prichici de stâncă o căsuță de crengi de pin: „E de bună seamă cuibul de vulturi în care Gorgo...”

Poza nils21 [P407]

Nu-și putu exprima gândul până la capăt. În schimb, își scoase scufia de pe cap, o aruncă în sus și se porni să chiuie de mama focului. Abia acum înțelegea unde îl adusese Gorgo. Era în valea în fundul căreia trăiau găștele sălbatice și deasupra căreia, pe munte, hălăduiau vulturii! Sosise! Peste câteva clipe avea să se întâlnească cu găscanul Martin, cu mama Akka și cu toate celelalte tovarășe de drum.

▫ **Sosirea** ▫

Băiatul porni apoi încet să-și caute prietenii. În vale domnea o liniște adâncă. Soarele nu se ivise de după crestele stâncilor. Nils Holgersson își dădu seama că era încă prea devreme și că găștele sălbatice nu se treziseră din somn. Nu ajunsese prea departe, când se opri în fața unei priveliști înduioșătoare: o găscă sălbatică dormea într-un cuibușor pe pământul gol, iar lângă ea se afla găscanul. Dormea și el, dar se vedea destul de bine că se așezase așa de aproape de cuib, spre a fi pavază de apărare în caz de primejdie.

Năpârstoc trecu mai departe fără să le tulbure somnul și se uită printre două sălcii pe care le întâlni în cale. Acolo văzu încă o pereche: o găscă și un găscan. Erau străini însă și nu făceau parte din cârdul lui Akka. De bucurie că dăduse peste găștele sălbatice, băiatul începu să îngâne un cântec.

Ajunse apoi la un alt tufiș și acolo găsi o pereche pe care o recunosc.

Era gâsca Neljä, care clocea; iar alături de ea se afla gâscanul Kolme. Da, da, ei erau! Ochii nu puteau să-l înșele.

I-ar fi trezit bucuros, dar îi lăsă să doarmă și plecă mai departe.

În tufișul următor le văzu pe Viisi și pe Kuusi, iar ceva mai încolo pe Yksi și pe Kaksi. Toate patru dormeau duse și băiatul trecu înainte fără să le deștepte.

În apropierea tufișului următor i se păru că vede prin tufiș ceva alb, și inima începu să-i bată de bucurie. Era ce aștepta el de atâta vreme să găsească... Dunfin care clocea – încântătoare priveliște! – iar lângă ea, gâscanul cei alb. Deși gâscanul dormea, băiatul îi citi pe față mândria că-și păzea soața acolo sus în munții Laponiei.

Năpârstoc nu voi totuși să-l trezească nici pe gâscanul Martin și trecu mai departe.

A căutat mult și bine până ce-a mai dat peste alte găște sălbatice. Observă apoi pe un dâmb un fel de pată cenușie; dar, ajungând lângă ea, văzu că pata nu era totuși pată, ci Akka de la Kebnekajse, care stătea sus pe dâmb și supraveghea toată valea.

– Bună ziua mamă Akka! zise Năpârstoc, nu fără a-i bate inima de emoție. Îmi pare bine că ești trează. Te rog să fii bună și să nu le trezești pe celelalte decât ceva mai încolo, căci vreau să stau puțin de vorbă cu dumneata între patru ochi.

Bătrână gâscă se dădu jos de pe dâmb în întâmpinarea băiatului. După ce îl zgâlțâi puțin, îl dezmierdă cu ciocul și îl zgâlțâi din nou, fără a scoate un cuvânt, de vreme ce fusese rugată să nu trezească găștele celelalte.

Năpârstoc o sărută pe bătrână mamă Akka pe amândoi obrazii, după care începu să-i spună cum fusese dus la Skansen și ținut acolo prizonier.

– Și mai află, te rog, mamă Akka, că jupânul Smirre cu urechea mușcată a stat și el închis în cușca vulpilor de la Skansen, zise băiatul. Și deși s-a purtat foarte rău cu noi, mi s-a făcut milă de el. Mai erau și alte vulpi acolo. Ele o duceau destul de bine. Smirre era însă mereu mâhnit și tânjea după libertate. Aveam mulți prieteni buni la Skansen și, într-o zi am aflat de la un câine lapon că venise acolo un om să cumpere vulpi. Era de pe o insulă hăt departe, pe mare. Pe insula aceea fuseseră stârpite toate vulpile, dar năvăliseră pe urmă șobolanii pe ea și lumea voia să aibă iarăși vulpi, ca să le vină de hac rozătoarelor.

Cum am aflat treaba asta, m-am dus la cușca lui Smirre și i-am spus:

– Ascultă, jupâne Smirre! Mâine vin niște oameni aici la Skansen să cumpere două vulpi. Cată să nu te ferești deloc și lasă-te să fii prins, iar pe urmă îți vei recăpăta libertatea.

A ascultat povața pe care i-am dat-o, că doar nu e prost, și acuma se

plimbă în libertate pe insulă. Ce zici de fapta mea, mamă Akka? Am procedat bine?

— Și eu aș fi făcut la fel, răspunse gășca.

— Îmi pare bine că ești mulțumită de ce-am făcut, zise băiatul. Acuma aș vrea să te mai întreb un lucru. Află că-ntr-o zi vulturul Gorgo a fost prins, adus la Skansen și închis în colivia vulturilor... Văzându-l într-o stare de plâns și nespun de amărât, m-am gândit să pilesc acoperișul de sârmă de la colivie și să-i dau drumul, deși îmi făceam socoteala că era un dușman primejdios și un mâncător hulpav de păsări. Nu știam dacă aș fi făcut bine punând în libertate un astfel de răufăcător și mi-am zis că mai bine era să-l las să stea acolo unde era. Ce zici mamă Akka? M-am gândit bine?

— Nu te-ai gândit deloc bine! zise Akka, aspră. Orice s-ar spune despre vulturi, ei sunt niște păsări mândre și țin la libertate mai mult decât orice alte vietăți, așa că nu merită să fie ținuți închiși. Știi ce-ți propun eu? Îți propun următorul lucru: te odihnești bine și pe urmă plecăm amândoi acolo unde e închis Gorgo, să-l punem în libertate!

— M-am așteptat la vorbele astea! zise Năpârstoc. Unii spun, mamă Akka, că nu mai simți nici o dragoste pentru pasărea asta pe care ai crescut-o cu atâta osteneală, pentru motivul că trăiește cum trebuie să trăiască un vultur. M-am convins însă acum că n-au dreptate. Mă duc să văd dacă s-a trezit găscanul Martin și, dacă dorești să spui un cuvânt de mulțumire celui care m-a adus înapoi la dumneata, îl poți găsi colo sus pe stâncă, unde ai descoperit altădată un pui de vultur la grea ananghie.

● OSA, PĂZITOAREA DE GÂȘTE, ȘI MICUL MATS ●

▫ *Boala* ▫

În anul în care Nils Holgersson a călătorit prin Suedia în tovărășia găștelor sălbatice, se vorbea mult despre doi copii, un băiat și o fată, care pribegeau prin țară. Erau de fel din Smoland, din districtul Sunnerbo, și locuiseră cândva, împreună cu părinții lor și cu alți patru frați, într-o colibă pe un bărăgan mare. Într-o zi, pe când erau amândoi încă mici, a bătut la ușă o drumeață sărmană, care a cerut să fie găzduită în casa părinților. Deși în colibă abia era loc să încapă ai casei, femeia a fost primită, iar gospodina i-a așternut un culcuș pe podea. În timpul nopții, străina a tușit de credeau copiii că se cutremură coliba, iar a doua zi dimineața era atât de sleită de boală, încât nu și-a mai putut continua drumul.

Bieții oameni o trataseră cu toată bunătatea. Îi dăduseră chiar și patul

lor, culcându-se pe jos, iar gospodarul se dusesse la doctor să-i aducă leacuri. În primele zile, bolnava era ciudată. Cereea de toate și nu spunea un cuvânt de mulțumire, dar mai apoi se îmblânzise, arătându-și recunoștința față de gazde. În cele din urmă se rugase să fie scoasă afară din colibă și dusă pe bărăgan să moară acolo. Văzând că gazdele nu-i intră în voie, le-a povestit că de câțiva ani pribegea prin țară cu o ceată de țigani. De felul ei nu era însă țigancă, ci fiica unui fermier, dar fugise din casa părintească și hoinărise în tovărășia acelor țigani. Credința ei era acum că una din țigănci, care avusese necaz pe ea, îi dăduse boala de care suferea.

Nemulțumită numai cu atât, țiganca o amenințase, spunându-i că la fel vor păți toți cei care o vor oploși în casa lor și vor fi buni cu ea. Nenorocita era convinsă de acest lucru și de aceea se ruga să fie dată afară și să nu mai aibă nimeni grijă de ea. De ce să aducă nenorocire unor oameni atât de buni și de săritori? Aceștia însă nu se potriviră la vorbele ei. De speriat s-or fi speriat ei, firește, de primejdie, dar nu se îndurau să arunce pe drumuri o femeie sărmană care trăgea să moară.

N-a trecut mult, pe urmă străina și-a dat sufletul. După asta, ca un făcut, au început să curgă nenorocirile. Până atunci fusese numai bucurie în coliba acelor oameni. Erau săraci, e adevărat, dar nu lipiți pământului. Gospodarul era meșter pieptănar, iar nevasta și copiii îl ajutau la lucru. Tatăl tăia din os pieptenii, mama și fetele mai mari le lustruiau, iar copiii mai mici le tăiau dinții. Lucrau toți de dimineață până seara, dar erau totdeauna veseli și cu voie bună, mai ales când tatăl copiilor povestea despre vremea când colindase țara vânzând piepteni. Era un om atât de hazliu, încât mama și toți copiii se prăpădeau uneori de râs ascultându-l.

Pentru copii, vremea care trecuse de la moartea sărmanei pribege străine era un fel de vis. Nu mai știau dacă fusese scurtă sau lungă, dar și-aduceau aminte că avuseseră în casă câteva înmormântări. Frații lor muriseră și fuseseră duși la groapă unul după altul. Fiind patru, nu putuseră avea loc decât patru înmormântări, dar lor li se părea că fuseseră mai multe. Casa lor ajunsese în cele din urmă atât de liniștită și de tristă, de parcă în fiecare zi era îngropat cineva.

Mama își mai ținea ea, chipurile, curajul, dar tatăl își pierduse firea. Nu mai era în stare să facă glume, nici să lucreze. Toată ziulica stătea cu capul sprijinit în mâini, dus pe gânduri.

Într-un rând asta s-a întâmplat după a treia înmormântare – începuse a vorbi furios, băgându-i în sperieți pe copii. Spunea că nu putea să înțeleagă de ce se abătuse atâtea nenorociri asupra lor. Când o ajutaseră pe acea străină bolnavă, făcuseră doar o faptă bună. Cum așa? În lumea asta răul are mai multă putere decât binele? Nevasta lui încerca să-l potolească, dar nu izbutise să-l facă să fie liniștit și resemnat cum era ea.

După câteva zile se isprăvisse și cu el. Nu că murise, dar își luase

lumea-n cap. Se îmbolnăvise și a mai mare dintre fete, la care el ținea cel mai mult. Văzând că era gata să-și dea sfârșitul, omul n-a mai putu răbda, a plecat de-acasă și dus a fost. Mama copiilor spunea că bine făcuse. Se temea să nu-și iasă din minți.

După plecarea omului, sărăcia a început să-și arate colții. La început, mai trimitea el ceva bani din când în când celor rămași acasă, dar pe urmă, mergându-i pesemne rău și lui, nu le-a mai trimis nimic. În ziua înmormântării fetei celei mai mari, mama a încuiat ușa colibeii și a plecat de acasă împreună cu cei doi copii ce-i mai rămăseseră. S-a dus în Scania să muncească la câmp cu brațele și a găsit de lucru la fabrica de zahăr din Jordberga. Muncitoare harnică, era de felul ei o femeie veselă și inimoasă. Toți țineau la ea. Mulți se mirau cum putea să fie atât de liniștită după ce trecuse prin încercări așa de grele. Ea însă ducea la greu și era o ființă cu multă răbdare. Când vorbea cineva cu dânsa despre cei doi copii ai ei frumoși și isteți, ea spunea doar atât:

— Parcă văd că mor și ei sărmanii!

Rostea aceste vorbe fără să-i tremure glasul și fără să-i cadă vreo lacrimă din ochi. Viața o deprinsese să nu se aștepte la ceva mai bun.

Lucrurile nu s-au petrecut însă așa cum crezuse biata femeie. Boala a dat în schimb peste ea, doborând-o mai fulgerător decât îi doborâse pe copiii ei. Venise în Scania la începutul verii, dar nici nu apucase toamna și își lăsase copilașii singuri pe lume.

Pe când zăcea bolnavă, le spusese de multe ori acestora să-și aducă aminte că niciodată nu se căise că o lăsase pe acea străină bolnavă să stea în casa ei. Moartea e ușoară, zicea mama copiilor, pentru cel care a făcut bine în viața sa. De moarte nimeni nu scapă, însă fiecare om poate hotărî dacă vrea să moară cu cugetul împăcat sau cu cuget rău.

Înainte de moarte, mama avusese grijă de copii. Ceruse să li se dea voie să stea în camera în care stătuse tustrei în timpul verii. Având un adăpost, nu puteau să cadă în sarcina nimănui. Știa că vor fi în stare să se chivernisească singuri.

Copiii căpătaseră învoirea să rămână în casă cu condiția să pască găștele, căci e greu de găsit copii care să primească o astfel de slujbă. Își câștigau singuri pâinea, așa cum spusese maica lor. Fata făcea cofeturi, iar băiatul jucării de lemn pe care le vindeau pe la casele gospodarilor. Începură apoi să cumpere de la țărani ouă și unt, pe care le vindeau lucrătorilor de la fabrica de zahăr. Fiind copii socotiți cu rânduială la tot ce făceau, li se putea încredința orice. Fata era mai mare decât băiatul. Când împlinise treisprezece ani, era așa de coaptă la minte, că se putea bizui oricine pe ea ca pe un om mare. Era tăcută și serioasă, spre deosebire de fratele ei, care era vorbăreț și vesel. De aceea, se vede, lumea spunea despre el că găgâie pe

câmp la întrecere cu găștele pe care le păștea...

Într-o seară, după ce copiii stătuseră câțiva ani la Jordberga, s-a ținut în localul școlii o conferință. Aceasta era destinată, de fapt, pentru oamenii mari. Printre ascultători se aflau însă și cei doi copii din Smoland. Conferențiarul vorbise despre boala cea gravă care se cheamă tuberculoză și care ucide în fiecare an atâtea ființe în Suedia. Vorbise foarte deslușit, iar copiii înțeleseseră tot, cuvânt cu cuvânt.

După ce conferința s-a terminat, ei au rămas în curtea școlii să-l aștepte pe conferențiar. Când l-au văzut ieșind, s-au luat de mână și s-au dus să-l întâmpine cu un aer foarte solemn și grav. Apoi l-au rugat să aibă bunătatea și să stea puțin de vorbă cu ei.

Străinul s-a mirat, desigur, când i-a văzut pe cei doi copii cu fețișoarele rotunde și îmbujorate vorbind cu o siguranță care li s-ar fi potrivit dacă ar fi fost de trei ori mai în vârstă decât erau. Dar de ascultat i-a ascultat cu multă bunăvoință.

Copiii începură a-i povesti ce se întâmplase acasă la ei, întrebare pe conferențiar dacă mama și frații lor nu muriseră cumva de boala descrisă de el. Conferențiarul le răspunse că moartea li se trăsese pesemne din această boală. De alta cu greu putea fi vorba.

Dacă însă părinții lor ar fi știut ceea ce aflaseră copiii lor în acea seară, ca să se poată păzi, dacă ei ar fi ars hainele acelei femei străine, dacă ar fi curățat bine odaia și nu ar fi folosit așternutul în care zăcuse nenorocita, toți cei jeliți și morți de timpuriu ar fi trăit ei oare acum? Conferențiarul le spuse că nimeni nu ar putea să dea un răspuns hotărât la o astfel de întrebare. După părerea lui însă, nici unul din cei dispăruți nu s-ar fi îmbolnăvit dacă s-ar fi apărat de molimă la vreme.

Copiii șovăiau să pună a doua întrebare, care le stătea pe suflet, dar nu se urniră din loc, căci întrebarea cu pricina avea pentru ei o mare însemnătate. Adevărat era oare că țiganca le trimisese, boala din pricină că o ajutaseră pe femeia pe care avea aceasta necaz? De ce boala îi lovise numai pe ai lor?

Conferențiarul îi încredința că nu aveau dreptate și că nici o ființă omenească nu are puterea să dea altuia o boală în felul acesta. Era vorba de o boală care bântuia toată țara. Ea pătrunsese mai în toate casele, deși nu făcuse în toate părțile atâtea victime ca în a lor.

Copiii mulțumiră străinului și plecară acasă. Au stat pe urmă mult de vorbă în acea seară. A doua zi s-au dus la administrația fabricii, dând de veste că nu mai puteau să rămână în slujbă acolo. În anul acela nu mai voiau să se ducă cu găștele la iarbă, fiind hotărâți să-și caute un rost aiurea.

— Unde aveți de gând să vă duceți, măi copii?

— Ne ducem să-l căutăm pe tatăl nostru.

De fapt voiau să-i spună celui care-i întrebese că mama și frații lor muriseră de o boală obișnuită, iar nu din cauza influenței unei ființe rele. Le părea foarte bine că aflaseră acest lucru. Datoria lor era acum să spună adevărul și tatălui lor, care era frământat poate și azi de felul ciudat cum căzuseră atâtea năpaste peste ai săi.

Cei doi copii se duseră întâi la mica lor colibă de pe bărăganul din Smoland, pe care, spre marea lor uimire, nu găsit-o încinsă de flăcări. Pe urmă s-au dus la casa parohială. Acolo au aflat că un om care fusese muncitor la calea ferată îl văzuse pe tatăl lor la Malmberget, în fundul Laponiei. Lucrase în mină și poate se mai afla acolo, deși asta nu era sigur. Auzind preotul că cei doi copii vor să-și caute părintele, scoase o hartă, le arătă ce departe era Malmberget și îi povățui să nu plece la drum. Copiii răspunseră însă că ei erau nestrămutați în hotărârea pe care o luaseră și că trebuiau să plece cu orice preț să-l caute pe tatăl lor. Bietul om plecase de acasă, crezând un lucru care nu era de fel adevărat. Datoria lor era să-l găsească și să-i arate că se înșelase.

Câștigaseră ceva bani cu negoțul lor, dar nu voiau să-i cheltuiască pe bilete de tren, ci se hotărâseră să facă tot drumul pe jos, lucru de care nu s-au căit, căci au făcut o călătorie nespus de frumoasă.

Înainte de a trece hotarul provinciei Smoland, intrară într-o zi într-o casă țărănească să-și cumpere câte ceva de-ale gurii. Gospodina s-a întâmplat să fie o femeie veselă și vorbăreață. Îi întrebese pe copii cine erau și de unde veneau, iar ei îi spusese toată povestea lor.

— O, Doamne! O, Doamne! se minuna femeia mereu.

Copiii au fost pe urmă ospătați cu mâncare bună, fără a li se mai cere nici o plată. După ce s-au sculat de la masă, ca să mulțumească gazdei și să plece mai departe, stăpâna casei i-a sfătuit să tragă în comuna următoare la fratele ei, spunându-le cum îl cheamă și unde stătea cu casa. Copiii – cum s-ar fi putut altfel? – fură foarte bucuroși de această propunere.

— Să-i spuneți multă sănătate din partea mea și să-i povestiți și lui pățania voastră, a zis femeia.

Osa și Mats făcură întocmai, fiind omeniți și la fratele bunei femei cu aceeași bunăvoință. Dar nu numai atât. Când fură să plece, acesta îi duse cu căruța lui la o familie dintr-o comună învecinată, unde micii drumeți se bucurară de aceeași primire bună. De câte ori plecau dintr-o casă, li se spunea totdeauna:

— Oriunde vă veți duce, să povestiți tot ce vi s-a întâmplat.

În orice casă se iveau cei doi copii, mai totdeauna se găsea un tuberculos. Fără să-și dea seama, ei colindau țara și spuneau oamenilor cât de primejdioasă era boala care se strecurase în căminele lor, învățându-i cum să lupte împotriva ei.

Pe vremuri, când țara era bântuită de molima cumplită cu numele de ciumă, lumea vorbea despre un băiat și o fată care colindau țara și umblau din casă în casă. Băiatul avea în mână o greblă. Dacă grebla cu ea în fața unei case, asta însemna că în casa aceea aveau să moartă multe ființe, dar nu toate, căci grebla are dinții rari și nu putea lua tot în calea ei. Fata avea însă în mână o mătură și dacă mătura în fața unei uși, asta însemna că toți acei care locuiau în casa cu pricina urmau să-și dea duhul, căci mătura e o unealtă care curăță și nu mai lasă nimic în urma ei.

Era un lucru ciudat ca în zilele noastre doi copii să colinde țara din cauza unei boli grele și primejdioase. Acești copii nu speriau însă lumea cu grebla și cu mătura, ci spuneau.

— Nu ne vom mărgini să greblăm curtea și să măturăm, dușumeaua, oameni buni. Vom spăla bine peste tot cu peria și cu săpunul. Vom păstra curățenie și afară, și înăuntru, fiind noi înșine curați. În felul acesta vom birui până la urmă boala.

▫ **Înmormântarea micului Mats** ▫

Micul Mats murise. Lucrul părea de necrezut celor care îl văzuseră vesel și zglobiu cu câteva ceasuri înainte, dar din păcate era foarte adevărat. Micul Mats murise și urma să fie îngropat.

Murise într-o zi dis-de-dimineată și singura martoră a morții lui fusese surioara lui, Osa.

— Nu chema pe nimeni, spusese frățiorul cu câteva ceasuri mai înainte de a-și da sufletul, iar Osa îi făcuse voia. Nici nu știi cât de bine îmi pare, Osa dragă, că nu mor de boala aceea! Nu-ți pare bine și ție?

Văzând că sora lui nu-i dă nici un răspuns, băiatul zisese mai departe:

— O moarte are omul, dar cel puțin mă bucur că nu mor la fel cu mama și cu frații noștri. Dacă aș fi murit la fel cu ei, n-ai fi izbutit niciodată să-l convingi pe tata că mama și ceilalți frățiori au pierit din pricina unei boli obișnuite. Acuma însă ai să vezi că o să-l convingi...

După ce micul Mats a închis ochii pentru vecie, Osa s-a gândit mult la tot ce pățise frățiorul ei în scurta lui viață. Avea impresia că îndurase toate nenorocirile cu același curaj ca și un om matur, clădit și înțelept. Își aminti apoi de ultimele lui cuvinte. La fel de viteaz fusese totdeauna. Un lucru îi era acum limpede: că micul Mats urma să-și doarmă somnul de veci în pământ și trebuia să fie înmormântat cu aceleași onoruri ca și un om mare.

Își dădea seama că acest lucru nu era prea ușor, dar voia să-l facă din tot sufletul. Pentru micul Mats nu trebuia să cruțe nici o osteneală.

Pe vremea aceea, Osa, păzitoarea de găște, se afla departe în Laponia, în marele ținut minier care se cheamă Malmberget. Un loc ciudat, doar poate

că pentru ea era mai bine așa. Până acolo, ea și micul Mats străbătuseră codri mari, nesfârșiți. Zile întregi la rând nu văzuseră nici ogoare, nici case, ci numai câte o stație sărăcăcioasă de poștalion, ici și colo, până ce-au ajuns deodată în localitatea Gällivare. Aceasta, cu gara, judecătoria, banca, farmacia și hotelul, era situată, la poalele unui munte pe care se mai afla zăpadă și atunci, în miez de vară. Mai toate casele din Gällivare erau noi și bine îngrijite. Dacă n-ar fi văzut sus pe munte pete de zăpadă și n-ar fi băgat de seamă că mestecenii nu înverziseră încă, celor doi copii nu le-ar fi venit să creadă că erau acum hăt-departe, în Laponia. Nu acolo trebuiau să-l caute pe tatăl lor, ci la Malmberget, ceva mai spre miazănoapte, localitate al cărei aspect nu mai era atât de arătos.

Deși se știa de multă vreme că lângă Gällivare se afla un câmp mare de minereu de fier, exploatarea lui nu a început a fi făcută decât cu vreo câțiva ani în urmă, după terminarea căii ferate. Atunci au dat năvală acolo deodată câteva mii de oameni. Aceștia au găsit de lucru, dar n-au găsit locuințe. Și atunci fiecare și-a înjghebat câte un adăpost după puteri și după mijloace. Unii și-au clădit bordeie din bușteni de lemn, iar alții și-au făcut colibe cu pereții din lăzi goale de dinamită, așezate unele peste altele ca și cărămizile. Acum se aflau însă multe case zidite care dădeau localității o înfățișare oarecum atrăgătoare și îngrijită. Existau cartiere mari, cu case albe, frumoase. Printre ele se mai zăreau locuri cu buturugi și pietre, pe unde fusese înainte pădure. Puteau fi văzute vile mari, plăcute la înfățișare, ale directorului și ale inginerilor, dar și colibe vârâte parcă în pământ, ciudate, rămase de la începutul așezării, când oamenii dăduseră buzna aici. Localitatea avea drum de fier, lumină electrică și șantiere de construcție. Trenurile pătrundeau adânc în inima muntelui printr-un tunel luminat cu becuri electrice. Pretutindeni domnea o activitate intensă, iar trenurile cu minereu plecau din gară unul după altul. De jur împrejur se întindeau porțiuni mari de pământ pustiu, pe care nu se vedeau nici ogoare, nici case, ci numai laponi care îl cutreierau cu renii lor.

Osa se gândea acum dacă viața oamenilor de acolo era la fel de aspră și de grea ca și locurile înseși. Unii duceau un trai comod și liniștit, dar ea văzuse pe mulți trăind în condiții rele și ciudate.

Se gândea apoi că, la sosirea lor la Malmberget, se interesaseră de un muncitor cu numele Jon Assarsson și care avea sprâncenele împreunate. De altfel, după semnul ăsta caracteristic, oricine își aducea aminte lesne de el. Copiii putură să afle repede că tatăl lor lucrase câțiva ani la Malmberget, dar că acum era plecat undeva la drum. Așa avea obiceiul: să o ia razna uneori, când îl cuprindea neliniștea. Nimeni nu știa unde se dusesse, însă toți erau siguri că avea să se întoarcă peste câteva săptămâni. Și deoarece ei erau copiii lui Jon Assarsson, puteau foarte bine să stea, în așteptarea lui, în coliba în care locuia el. O femeie zărise cheia de la ușă sub prag și îi băgase

pe copii înăuntru. Nimeni nu se mira că ei veniseră acolo și pe nimeni nu părea să-i uimească faptul că tatăl lor o lua din loc uneori. Era un lucru destul de obișnuit acolo, ca fiecare să facă ce-l tăia capul.

Pentru Osa nu era lucru greu să facă pregătirile de înmormântare. Văzuse cu o duminică în urmă cum fusese înmormântat un șef de echipă de la o mină. Fusese dus la biserica din Gällivare cu un car tras de cai, sicriul fiind urmat de un cortegiu lung de mineri. La mormânt cântase un cor și un taraf de lăutari. După înmormântare, toți cei care fuseseră la biserică au fost poftiți la comând în clădirea școlii. Cam așa ceva voia să facă Osa și pentru micul Mats, frățiorul ei.

Se gândise atât de mult la acest lucru, încât parcă vedea cu ochii întregul alai de îngropăciune, dar pe urmă pierdu curajul, dându-și seama că nu era în puterea ei să facă așa cum voia. Nu că ar fi costat-o prea scump. Cei doi frați puseseră destui bani la o parte pentru ca Osa să-i poată face micului Mats o înmormântare cât mai vrednică de el. Toată greutatea era – lucru pe care ea îl știa destul de bine – că oamenii mari nu vor niciodată să se ia după un copil. Nu era decât cu un an mai mare decât fratele ei, care părea atât de mic și de subțirel întins pe lavița unde-și dormea somnul de veci.

Ea însăși nu era de fapt decât o biată copilă. Poate că chiar din cauza asta cei mari aveau să se împotrivească dorințelor ei.

Cea dintâi ființă cu care Osa vorbi despre înmormântare fu infirmiera. Sora Hilma venise la colibă câteva clipe după moartea lui Mats și, chiar înainte de a deschide ușa, știa că în acel moment soarta nefericitului copil era hotărâtă. În ajunul acelei zile, după-amiază, micul Mats umblase prin niște mine. Apropiindu-se prea mult de un puț în care avusese loc o explozie, bietul copil fusese lovit de câțiva bolovani rostogoliți. Fiind singur, zăcuse mult timp pe pământul gol, în nesimțire, fără să fi știut nimeni de acea năpastă care căzuse asupra lui. În cele din urmă, niște muncitori aflaseră de nenorocire într-un chip foarte ciudat. Ei o țineau morțiș că un spiriduș, care nu era mai înalt de-o șchioapă, se ivise pe marginea puțului și strigase la dânșii să vină repede în ajutorul micului Mats aflat la gura puțului, însângerat. Sărmanul copil a fost dus repede acasă și oblojit, dar era prea târziu. Pierduse prea mult sânge și nu mai putea trăi.

Intrând în colibă, infirmiera nu se gândea atât la micul Mats, cât la sora lui.

„Ce să fac cu sărmana copilă? își zisese ea. Nimic n-o poate mângâia.

Ea observă cu mirare că Osa nici nu plângea, nici nu se văicărea, ci o ajuta foarte liniștită să facă cele necesare. Sora infirmieră rămăsese destul de mirată, dar se lămuri când Osa începu să vorbească cu aprindere despre înmormântare.

— Când cineva și-a petrecut anii vieții – fie buni, fie răi – cu o ființă ca micul Mats – zise Osa, rostind vorbele cu un ton cam solemn și bătrânesc – trebuie să se gândească în primul rând și înainte de toate cum să-i cinstească memoria, dacă e în stare să facă acest lucru. Pe urmă are tot timpul să-l jelească!

Ea o rugă deci pe infirmieră s-o ajute pentru a-i face frățiorului ei o înmormântare cum se cuvenea. Nimeni nu o merita mai mult ca el. Infirmiera avea impresia că pentru sărmana copilă stingheră era un mare noroc că putea să-și găsească o alinare în faptul că se preocupa atât de amănuntele înmormântării. Îi făgădui deci tot ajutorul, de vreme ce acest lucru avea pentru ea o însemnătate așa de mare. Osa era convinsă că aproape își atinsese scopul, deoarece sora Hilma se bucura de multă trecere. În mine, unde aveau loc zilnic explozii, orice muncitor știa că putea să fie lovit în orice clipă de un bolovan rostogolit sau de o stâncă prăvălită, așa că fiecare căuta să se aibă bine cu infirmiera.

De aceea, când sora Hilma și Osa s-au dus în toate părțile la mineri să-i roage să ia parte, în duminica următoare, la înmormântarea micului Mats, mai nimeni nu le-a refuzat.

— Venim cu dragă inimă, dacă ne roagă sora, ziseră ei.

Infirmiera tocmi de asemenea fanfara și corul care aveau să cânte la înmormântare. Nu ceru însă învoire să fie pusă la dispoziție clădirea școlii. Fiind cald încă și vreme statornică de vară, fu hotărât ca cei care luaseră parte la înmormântare să fie poftiți la comând în aer liber. Fură împrumutate scaune și mese, iar paharele și farfuriile fură luate de la niște prăvălii. Soțiile câtorva mineri, care mai aveau prin lăzi unele lucruri nefolositoare prin acele locuri pustii, scoaseră din ele, de hatârul infirmierei, câteva fețe de masă pentru comând.

Au fost comandați apoi pesmeți și covrigi la un brutar din Boden. Bomboanele albe și negre au fost comandate la un cofetar din *Luleo*⁶⁵.

Pregătirile făcute de Osa pentru înmormântarea frățiorului ei stârniră vâlvă în toată localitatea Malmberget. În cele din urmă află despre ele chiar și directorul minelor. Acesta, auzind că cincizeci de mineri urmau să ia parte la înmormântarea unui băiețel de doisprezece ani, care, după toate, pe cât știa el, nu fusese decât un cerșetor pribeag, fu de părere că așa ceva era o nebulie curată. Ba, după toate, muzică și comând, crengi de brad pe mormânt și bomboane de la Luleo!

— E păcat s-o lăsăm pe sărmana copilă să-și risipească banii pe astfel de lucruri, zise el. Oamenii cu scaun la cap nu trebuie să se potrivească ideilor unui copil. Vă faceți cu toții de râsul lumii.

⁶⁵ Luleo - (pron. lü'le-o') oraș și port la gura râului Lule.

Directorul nu era nici supărat, nici mânios. Vorbea foarte liniștit și o rugă pe sora Hilma să facă în așa fel încât să nu mai vină la înmormântare nici muzicanții, nici cei cincizeci de mineri. Era de-ajuns să fie de față nouă sau zece persoane. Infirmiera nu îndrăzni să-l contrazică pe director... La urma urmei, prea se făcea caz de un băiat cerșetor... Numai mila de sărmana lui soră o făcuse să-și piardă judecata.

Infirmiera plecă de la vila directorului să-i spună lui Osa că nu putea să facă tot ce dorea ea, deși o durea inima știind ce însemna pentru biata copilă acea înmormântare. Pe drum se întâlni cu niște soții de mineri cărora le povesti necazul ei. Era, firește, păcat de biata fată, dar nici nu se putea admite ca un copil să facă tot ce-i trece prin cap. Cel mai cuminte lucru era să se renunțe la tot ce se pusese la cale.

Nevestele plecară apoi fiecare la treburile lor și spuseră povestea mai departe, altora. Și vestea ajunsese astfel la toate minele, cum că nu avea să se mai facă o înmormântare cu alai micului Mats. Toți se grăbiră să recunoască asta ca cea mai cuminte și mai înțeleaptă soluție.

O singură ființă în toată localitatea Malmberget era de altă părere, și anume Osa.

Infirmiera avusese în adevăr de furcă cu ea. Osa nu plânsese și nu se văietase, dar nici nu voia să se lase. Ea spunea că de vreme ce nu-i ceruse directorului nici un ajutor, acesta nu avea dreptul să se amestece în treburile ei. Nici n-o putea opri să-și înmormânteze fratele cum voia ea.

Abia după ce află de la câteva femei că nu vor veni la înmormântare, fiindcă directorul era împotriva, înțelese Osa că avea nevoie de încuviințarea lui.

Ea tăcu o clipă și apoi se ridică repede.

– Unde vrei să te duci? o întrebă infirmiera.

– Mă duc să stau de vorbă cu directorul, răspunse Osa.

– Nu cumva crezi c-o să se ia după tine? ziseră femeile.

– Mă duc, căci asta e dorința micului Mats, le răspunse Osa. Directorul nu știe pesemne ce fel de om a fost el și nici nu mă mir, căci n-a avut de unde să afle acest lucru.

Osa se duse apoi la director. După cum e lesne de înțeles, părea de necrezut ca un copil să încerce să-l convingă pe director, omul cel mai puternic din Malmberget, să revină asupra unei hotărâri. Atât infirmiera, cât și celelalte femei o urmăriră pe Osa la mică distanță, să vadă dacă avea curajul să meargă până la capăt.

Fata pășea pe drum. Era serioasă și demnă. În cap avea un testemel negru de mătase, moștenit de la maică-sa, într-o mână ținea o batistă făcută sul, iar în cealaltă un coș cu jucării de lemn făcute de micul Mats.

Copiii care se jucau pe drum, văzând-o mergând așa, o întâmpinară strigând:

– Unde te duci, Osa? Unde te duci?

Osa nu le răspunse însă. Nici măcar nu le auzi glasul, își vedea de drum înainte. Iar dacă acei copii o întrebară din nou, ținându-se scai după ea, femeile din urma ei îi luară în brațe și-i opriră s-o mai tulbure.

– Lăsați-o în pace! le ziseră ele. Se duce la director să-l roage să-i dea voie să facă o înmormântare frumoasă fratelui ei, micul Mats.

Se îngroziră atunci și copiii de curajul ei, iar câțiva dintre ei se luară după ea să vadă cu ce se va alege de pe urma discuției cu directorul.

Astea se petreceau pe la ora șase după-amiază, când încetează lucrul în mine. După ce Osa străbătu o bucată de drum, îi ieșiră în cale câteva sute de muncitori care înaintau cu pași mari, grăbiți. De altfel, ei nu se uitau nici la dreapta, nici la stânga când se întorceau acasă de la lucru. Întâlnind-o însă pe Osa, câțiva din ei pricepură că se petrece ceva neobișnuit și o întrebară ce era la mijloc. Osa nu le dădu nici un răspuns. Ceilalți copii, care mergeau în urma ei, o dădură însă de gol, strigând în gura mare unde avea de gând să se ducă. Dacă auziră asta, câțiva muncitori fură de părere că fata avea curaj, nu glumă, și se luară după ea să vadă rezultatul.

Osa intră în clădirea administrației, unde directorul lucra de obicei până la acea vreme. Ajungând în vestibul, ușa de la birou se deschise și în pragul ei se ivi directorul cu pălăria în cap și cu bastonul în mână, gata să plece acasă.

– Cu cine ai treabă? o întrebă el pe fetiță, văzând-o așa de gravă, cu testemul de mătase și cu batista făcută sul în mână.

– Vreau să vorbesc cu domnul director, personal, răspunse ea.

– Da? Bine. Hai, intră! zise directorul, întorcându-se în biroul său.

El lăsă ușa deschisă în credința că fata n-avea multe lucruri de spus. Cei care se luaseră după ea și așteptau acum în vestibul sau pe scară, putură astfel auzi tot ce se vorbea înăuntru.

Intrând în birou, Osa își potrivi mai întâi rochița pe trup, își trase testemenul de pe cap și se uită la director cu ochii ei rotunzi de copil a căror privire serioasă și cinstită nu se putea să nu înduioșeze pe cineva.

– Vreau să vă spun cum a murit frățiorul meu, micul Mats, zise ea cu glas tremurător, fără să mai poată continua.

Directorul înțelese atunci cu cine avea de-a face.

– Aha! Tu ești, va să zică, fata care vrea să facă o înmormântare cu mare alai? zise el cu glas binevoitor. Păi, sa renunți la gândul tău, fetiço! Te-ar costa prea mulți bani. Dacă știam dinainte povestea asta, n-aș fi îngăduit să se facă atâtea pregătiri.

Chipul fetiței tresări atunci și directorul crezu că va începe să plângă, dar ea zise doar atât:

— Vă rog să-mi dați voie să vă spun cine a fost fratele meu. Și-apoi să hotărâți...

— Bine, bine, știu doar toată povestea voastră... răspuse directorul cu tonul său obișnuit. Să nu crezi că nu-mi este milă de tine. Nu-ți vreau decât binele, fetiço!

Osa își luă atunci o poziție și mai dreaptă și zise cu glas tare, răspicat:

— De la vârsta de nouă ani, micul Mats a rămas fără tată și fără mamă, domnule director, așa că a trebuit să-și câștige singur plinea, ca un om mare. S-a socotit prea destoinic, ca să nu umble pe la casele oamenilor și să cerșească un blid de mâncare și n-a vrut să primească de la nimeni ceva fără plată. Ba spunea chiar că nu-i șade bine unui bărbat să ceară de pomană. Niciodată n-a făcut risipă, iar banii nu-i pitea, să-i aibă numai pentru el, ci mi-i dădea mie pe toți. A lucrat și la câmp ca păzitor de găște și a fost totdeauna harnic ca un om mare. Țăranii din Scania îi încredințau sume mari, când aveau de trimis bani undeva, știind că puteau să aibă toată încrederea în el. Se poate spune deci, pe bună dreptate, că micul Mats n-a fost un simplu copil, căci sunt doar mulți oameni mari care...

Directorul se uita în pământ și nici un mușchi nu se clintea pe fața sa. Osa tăcu atunci, convinsă că vorbele ei n-aveau nici o înrâurire asupra lui. Când era acasă numai cu gândurile care nu-i dădeau pace, credea că o să aibă atâtea lucruri de povestit despre frățiorul ei, dar acum i se părea că avea prea puține lucruri de istorisit.

Cum putea ea să-l facă pe director să înțeleagă că micul Mats merita să fie înmormântat cu aceeași cinste ca și un om mare?

— Toate cheltuielile de înmormântare rămân pe socoteala mea... zise ea mai departe, după care tăcu iarăși.

Directorul își ridică atunci capul și se uită drept în ochii copitei. Se gândi că această fată își pierduse căminul, părinții și frații, dar rămăsese neînfrântă, făgăduind să ajungă cândva o femeie demnă și de ispravă. Se temea să n-o doboare povara pe care trebuia s-o suporte, dacă ar mai fi adăugat ceva la ea. Își dădu seama atunci ce o făcuse pe Osa să vină să stea de vorbă cu el. Îl iubise pe acel frățior mai mult ca pe orice. O astfel de dragoste nu merită să fie întâmpinată cu un refuz.

— Bine, copilă, fă cum vrei tu, zise directorul.

● ÎN ȚARA LAPONILOR ●

Se făcuse înmormântarea. Toți cei care luaseră parte la ea se duseseră pe la casele lor. Osa, rămasă singură în coliba tatălui ei, încuiase ușa, ca să

se poată gândi liniștită la fratele ei, care plecase pe calea fără întoarcere, pe cea lume. Își aminti de tot ce spusese și făcuse micul Mats. Erau atât de multe lucruri, încât nu mai avu timp să se culce, luându-i toată seara și o bună parte din noapte. Cu cât se gândea mai mult la frățiorul ei, cu atât înțelegea mai bine că avea să-i vină tare greu să trăiască fără el. În cele din urmă își lipi fruntea de masă și începu să plângă amar.

— Ce mă voi face fără el! suspină ea.

Era acum noaptea târziu. Osa avusese o zi obositoare și nu e de mirare că somnul o prinse repede, de cum puse capul jos. Nici nu e de mirare că l-a visat apoi tocmai pe cel la care se gândise mereu. Și în visul ei se făcea că micul Mats intrase în odăița ei.

— Hai, Osa dragă, du-te și caută-l pe tata! îi zicea el.

— Cum să-l caut, dacă nu știu unde e? i-ar fi răspuns ea.

— De asta să nu-ți pese, a zis atunci micul Mats, vesel și sprinten ca de obicei. Îți trimit eu pe cineva care să te ajute!

Pe când visa ce-i spunea fratele ei, Osa auzi bătând la ușă. Bătea cineva în adevăr. Nu mai era vis. Fata dormea însă așa de adânc, încât nu putea să-și dea seama ce era adevărat și ce era închipuire. Când se duse să deschidă ușa, își zise în sinea ei:

„De bună seamă că vine cel pe care micul Mats mi-a făgăduit că-l va trimite la mine”.

Dacă în pragul ușii s-ar fi ivit sora Hilma sau altă ființă omenească, fata ar fi priceput numaidecât că nu mai era vorba de un vis. Cel care bătuse la ușă era însă un spiriduș mic, nu mai mare decât o șchioapă. Deși în puterea nopții, era lumină ca ziua și Osa putu să vadă că în fața ei se afla același pitic pe care ea și fratele ei îl întâlneră de câteva ori de când cutreierau țara. Atunci se speriasă de el și desigur că s-ar fi speriat și acum, dacă ar fi fost trează de-a binelea. Spre norocul ei, visa încă, așa că rămase liniștită.

„Așteptam să vină cel pe care urma să-l trimită micul Mats la mine, ca să-mi ajute să-l găsesc pe tata”, se gândi ea.

Osa nu se înșela, căci piticul venise tocmai ca să vorbească cu Osa despre tatăl ei. Văzând că fetei nu-i era teamă de el, îi spuse în puține cuvinte unde se afla tatăl ei și cum putea să ajungă acolo.

Pe malul stâng al micului lac Luossajaure, câteva mile la nord de Malmberget, se afla o tabără de laponi. La marginea de miazăzi a lacului se înălța un munte cu numele de Kirunavara, despre care se spunea că era alcătuit aproape numai din minereu de fier. Pe latura de nord-est a lacului era alt munte, Luossavara, de asemenea bogat în fier. Spre acești munți se construia calea ferată dinspre Gällivare, iar în apropiere de Kirunavara se clădea o gară, un hotel pentru drumeți, precum și un mare număr de

locuințe pentru toți muncitorii și inginerii care urmau să se stabilească în partea locului, după darea în exploatare a minereului de fier. Un adevărat orașel se ridica în acel ținut îndepărtat de la nord, în care mestecenii pitici nu înfrunzeau decât în toiu verii.

La apus de lac, terenul era gol și deschis. Pe el se așezaseră, după cum s-a arătat, câteva familii de laponi. Aceștia veniseră acolo cu câteva luni în urmă și nu le trebuise multă vreme să-și rânduiască sălașurile. Nu avuseseră nevoie nici să dinamiteze stânci, nici să zidească, spre a-și face temelii bune și sănătoase. După ce-și aleseseră locuri uscate și mai potrivite lângă lac, le fusese de-ajuns să taie niște sălcii și să netezească terenul pe ici pe colo, ca să-și facă rost de locuri de casă. Nici nu avuseseră nevoie să cioplească lemne zile întregi, ca să-și ridice ziduri trainice de lemn, după cum nu avuseseră nevoie să înalțe acoperișuri, să căptușească pereții cu scânduri, să pună ferestre, uși și broaște la ele. Nu făcuseră altceva decât să înfigă niște bețe de cort în pământ și să aștearnă o pânză deasupra lor. Și cu asta, locuințele erau gata. De mobilat, nici pomeneală. Tot ce avuseseră de făcut fusese să aștearnă pe jos crengi de brad și câteva piei, precum și să atârne de un lanț agățat în vârful betelor de cort o oală, în care urmau să-și fiarbă carnea de ren.

Coloniștii din partea răsăriteană a lacului, care trebăluiau de zor să-și termine casele înainte de venirea iernii cumplite, se mirau de laponi, care pribegiseră veacuri întregi de-a rândul pe înălțimile nordului, fără să fi simțit nevoia de a se apăra de ger și de vijelie cu altceva decât cu niște simple corturi. Iar laponii se mirau de coloniștii care munceau din greu fără răgaz, pe câtă vreme ei n-aveau nevoie decât de câțiva reni și de un cort ca să poată trăi.

Într-o după-amiază din luna iulie plouase strașnic în regiunea lacului Luossajaure. Laponii, care de altfel nu prea stăteau la umbră în timpul verii, se strecuraseră toți într-un cort și începuseră să bea cafea în jurul focului.

Pe când stăteau așa la taifas, în dreptul taberei lor acostă o barcă venită dinspre Kiruna. Din ea coborî un muncitor și o fată ca de treisprezece ani. Câinii laponilor se năpustiră, hămăind asupra lor, iar unul din laponi își iți capul prin deschizătura cortului, să vadă ce se întâmplase.

Îi păru bine când îl văzu pe cel care venise. Era un prieten bun al laponilor, simpatic și vorbăreț, care știa limba lor. Laponul îl chemă să intre în cort.

— Ai venit la țănc, Söderberg, zise el. Ibricul de cafea e pe jar. Nimeni nu se poate apuca de o treabă pe vremea asta ploioasă. Vino și ne spune ce mai este nou.

Söderberg se târî până la ei. Cu multă greutate, mai cu glume, mai cu râsete, i se făcu loc, lui și fetei, în cortul cel mic, care și așa era ticsit de

oameni.

Muncitorul începu să vorbească îndată cu gazda în graiul lor. Fata care venise cu el nu înțelegea nici o iotă din ce spuneau ceilalți. Stătea mută ca un pește și se uita mirată când la oala și la ibricul de cafea, când la foc și la fum, când la laponi și la femeile lor, când la copii și la câini, când la pereți și pe jos, când la ceștile de cafea și la ciubuce, când la străchinile pestrițe ale celor din cort și la uneltele lor sculptate. Era ceva cu totul nou pentru ea. Nimic nu avea înfățișarea lucrurilor cu care era obișnuită.

Deodată însă nu se mai uită la nimic și puse ochii în pământ, întrucât observase că toată lumea o privea. Pesemne că Söderberg le spusese povestea ei, căci atât bărbații, cât și femeile își scoaseră ciubucele din gură și se uitară țintă la ea. Unul din laponi, care stătea lângă fată, o bătu pe umeri, dădu din cap și zise în limba suedeză:

— Bine! Foarte bine!

O femeie laponă umplu o ceașcă de cafea și i-o oferă, iar un băiat lapon, cam de vârsta ei, se târî printre cei așezați pe jos și veni aproape de ea, nefăcând altceva decât s-o privească mereu.

Fata pricepu că Söderberg povestea laponilor despre înmormântarea frumoasă pe care o făcuse fratelui ei, micului Mats. Ar fi dorit însă ca el să fi vorbit, mai puțin despre ea și, în schimb, să-i fi întrebat pe laponi dacă știau ceva despre tatăl ei. Spiridușul îi spusese că el se afla la laponii așezați în tabără la apus de lacul Luossajaure, iar fata urma să plece cu un tren de balast, căci trenuri obișnuite nu mergeau încă pe acea cale, ca să-l poată căuta. Toată lumea, atât muncitorii, cât și șefii de echipă, o ajutaseră fiecare cum putuse, iar un inginer de la Kiruna îl trimisese pe Söderberg, care cunoștea graiul laponilor, să treacă lacul cu fata, ca să întrebe de tatăl ei. Osa sperase că-l va găsi acolo în cort. Se uitase lung la cei adunați acolo, dar toți erau laponi.

Ea constată că, pe măsură ce vorbeau, laponii și Söderberg erau din ce în ce mai gravi. În afară de asta, laponii dădeau din cap și își ciocăneau fruntea cu degetele, ca și cum ar fi vorbit despre un om care nu era în toate mințile. Cuprinsă de neliniște, nu mai putu rezista să tacă și să aștepte, ci îl întrebă pe Söderberg dacă laponii știau ceva despre tatăl ei.

— Spune că e dus la pescuit, răspuse muncitorul. Nu știu dacă se întoarce la tabără până diseară. Însă, cum s-o îndrepta vremea, se va duce unul din ei să-l cheme.

Pe urmă se întoarce iar spre laponi și vorbi cu ei mai departe. Nu voia să-i dea prilej fetei să-l mai întrebe ceva despre Jon Assarsson.

Era o dimineață minunată. Însuși Ola Serka, laponul cel mai de seamă de la acea tabără, spusese că se va duce să-l caute pe tatăl fetei. Nu se grăbea însă, ci stătea ghemuit în fața cortului. Se gândea la Jon Assarsson și

își făcea planul cum să-i dea de veste că venise să-l caute fata lui. Trebuia să procedeze în așa fel, încât să nu-l sperie pe Jon Assarsson și să-l facă să fugă. Era o făptură ciudată, care avea groază de copii. Spunea de obicei că vederea copiilor îi întuneca mintea, așa că nu-i putea suferi.

În timp ce Ola Serka stătea așa să chibzuiască, Osa și Aslak, băiatul lapon care se uitase mult la ea în seara din ajun, stăteau de vorbă în fața cortului. Aslak umblase la școală și vorbea limba suedeză. El îi povestea fetei despre viața laponilor, incredințând-o că trăiau mai bine decât alte neamuri de oameni. Osa credea că ei duc o viață îngrozitoare, lucru pe care i-l spusese băiatului.

— Habar n-ai zise Aslak. Dacă vei sta numai o săptămână la noi, o să te convingi că suntem fericiți.

— Dacă aș sta o săptămână la voi, m-ar înăbuși fumul de aici din cort, zise Osa.

— Nu spune vorba asta, zise băiatul. Nu știi nimic despre noi. Am să-ți povestesc ceva, ca să-ți dai seama că, stând mai multă vreme în mijlocul nostru, te-ai simți cu atât mai bine.

Aslak începu apoi să-i istorisească fetei cum era pe vremea când țara fusese bântuită de boala numită moartea-neagră. Nu știa dacă bântuise sus de tot, în Laponia propriu-zisă, unde se aflau ei acum, dar în provincia Jämtland făcuse atâta prăpăd, încât laponii care trăiau acolo în păduri și în văgăunile munților muriseră toți, afară de un băiat de cincisprezece ani, iar dintre suedezii ce trăiau în văile râurilor nu mai rămăsese decât o fată, tot de cincisprezece ani.

Băiatul și fata pribegiseră o iarnă întreagă prin coclaurii pustii în căutare de oameni, iar în primăvară s-au întâlnit unul cu altul, povesti Aslak mai departe. Atunci fata suedeză l-a rugat pe băiatul lapon să meargă cu ea spre miazăzi, ca să ajungă la oamenii din neamul ei. Nu voia să mai rămână în Jämtland, unde nu erau decât ferme pustii.

— Eu te duc unde vrei - i-a spus băiatul - însă numai la iarnă. Acum e primăvară și renii se urcă sus la munte spre apus, iar tu știi că noi, cei din neamul laponilor, trebuie să mergem încotro se duc renii noștri.

Fata suedeză era copila unor părinți înstăriți. Fusese deprinsă să trăiască în casă cu acoperiș, să doarmă în pat și să mănânce la mese. Avea credința că cei care dorm sub cerul liber sunt foarte nenorociți. Se temea totuși să se întoarcă la ferma ei părintească, unde toată lumea murise.

— Ia-mă atunci cu tine la munte - i-a spus ea băiatului - ca să nu rămân singură aici, fără să aud vreun glas omenesc!

Băiatul s-a învoit bucuros și astfel fata a mers împreună cu el. Turma lor de reni era dornică de pășunea grasă de la munte și străbătea în fiecare zi cale lungă, nu glumă. Vreme de ridicat cort nu era. Trebuia să te trântești

pe jos și să te culci pe zăpadă cât timp stăteau renii la păscut. Animalele simțeau vântul de la miazăzi care le scutura blana și știa că peste câteva zile el va mătura zăpada de pe povârnișurile munților. Băiatul și fata erau nevoiți să-i urmeze prin zăpada care începuse a se topi și peste ghețurile trădătoare și periculoase. După ce au ajuns destul de sus la munte, unde înceta pădurea de brazi și începeau să apară mestecenii pitici, s-au odihnit câteva săptămâni, așteptând să se topească zăpada de pe culmile munților. Pe urmă s-au dus acolo. Fata se plângea de traiul pe care-l ducea și spunea de multe ori că ar fi vrut să coboare iar devale. Totuși îl urma pe băiat mai departe, de teamă să nu rămână singură, fără un suflet de om lângă ea.

După ce au ajuns pe culmea muntelui, băiatul a ridicat fetei un cort pe un loc frumos și înverzit, aplecat spre un râu de munte. Apropiindu-se seara, a prins femeiuștile renilor cu arcanul, le-a mulș și i-a dat fetei lapte să bea. A scos pe urmă pastrama și brânză de ren, pe care neamurile lui le păstrasera acolo pe munte încă din vara trecută. Fata se plângea însă mereu și tot nu era mulțumită. Nu voia să mănânce pastramă și brânză, nici să bea lapte. Nu se putea obișnui să stea ghemuită sub cort ori să doarmă jos, pe un așternut dintr-o piele de ren și din câteva crengi. Feciorul de muntean râdea însă de jalea ei și o trată mai departe cu aceeași bunătate.

Peste câteva zile, fata veni la băiat, în timp ce acesta mulgea femeiuștile renilor și-l rugă s-o lase să-i dea o mână de ajutor. Ba chiar își luă sarcina să aprindă focul sub oala în care se fierbea carnea de ren, să aducă apă și să facă brânză. A urmat apoi o perioadă plăcută pentru amândoi. Vremea era călduroasă și hrana ușor de găsit. Se duceau împreună să întindă curse de prins pasări, prindeau păstrăvi cu undița, unde era apa iute și culegeau mure.

La sfârșitul verii coborâră de la munte până ce ajunseră la hotarul dintre pădurile de conifere și cele de copaci cu frunze, unde își instalară o tabără nouă. Era acum vremea de tăiere a animalelor, așa că aveau toată ziua mult de lucru, dar și aprovizionarea cu merinde era mult mai ușoară decât în timpul verii. Când a venit zăpada și lacurile au început să prindă gheață, s-au mutat mai spre răsărit, în pădurile dese de brazi. După ce au ridicat un cort și acolo, au început să se ocupe cu treburile de iarnă. Băiatul o învăța pe fată să răsucescă fire din tendoane de ren, să argăsească piei, să coasă haine și încălțăminte de piele, să facă piepteni și unelte din coarne de ren, să meargă pe schiuri și în sanie trasă de reni.

După ce a trecut gerul iernii și soarele a început să lumineze aproape toată ziua, băiatul i-a spus fetei că putea să meargă acum cu ea spre miazăzi, ca să-și găsească oameni de neamul ei. Fata l-a privit atunci cu mirare.

— De ce vrei să mă trimiți de aici? a zis ea. Vrei să rămâi singur cu renii tăi?

— Ba mi se pare că ție ți-e dor de singurătate, i-a întors-o băiatul.

– E aproape un an de când duc viață de lapon, a răspuns fata. Nu mă pot întoarce la oamenii mei să trăiesc în case strâmte, după ce-am umblat în libertate pe munți și prin păduri. Nu mă alunga și lasă-mă să stau aici. Felul vostru de viață e mai bun decât al nostru.

Fata a rămas cu băiatul toată viața și nu i-a mai fost dor niciodată de văile ei. Iar tu, Osa, dacă ai rămâne aici numai o lună de zile, nu te-ai mai despărți de noi.

Cu aceste cuvinte, băiatul lapon Aslak și-a încheiat povestea. În aceeași clipă, taică-său, Ola Serka, și-a scos pipa din gură și s-a ridicat de jos. Bătrânul Ola înțelegea limba suedeză mai bine decât credeau alții c-o înțelege și prinsese tâlcul celor spuse de fiul său. Cât timp îl ascultase, învățase cum să-l ia pe Jon Assarsson pe departe, ca să-i spună că venise să-l caute fata lui.

Ola Serka coborî la lacul Luossajaure și merse o bucată bună pe malul acestuia până ce dădu peste un om care ședea pe un bolovan și pescuia cu undița. Pescarul era cărunt și gârbovit. Avea ochii obosiți și în toată făptura lui se vădea o lipsă de interes față de lumea din jur și un soi de resemnare. Parcă purta o povară prea grea pentru el ori se gândea la lucruri pe care încercase să le facă, fără să fi izbutit să le realizeze, și era dezamăgit.

– Ai mult noroc la pescuit, Jon, de vreme ce ai stat toată noaptea cu undița-n mână, zise munteanul în limba laponă, apropiindu-se de pescar.

Acesta tresări și își ridică privirea spre el. Nada din cârligul undiței se terminase și lângă el nu se vedea nici urmă de pește prins. Se grăbi să înfigă altă nadă și aruncă undița din nou. În ăst timp, munteanul se trântise pe iarbă lângă el.

– Aș vrea să-ți spun ceva, zise Ola. După cum știi, anul trecut mi-a murit o fată, a cărei lipsă am simțit-o toți ai casei.

– Da, da, știu, zise pescarul întunecându-se la față, ca și cum nu i-ar fi plăcut să-i aducă cineva aminte de un copil care-și dăduse sfârșitul.

Vorbea bine graiul lapon, așa că-i răspunse fără greutate, dar scurt, cum avea obiceiul.

– Omul însă nu trebuie să-și distrugă viața din cauza supărării, zise laponul, parcă dând drumul unor gânduri care-l munceau.

– Păi da, așa e! făcu pescarul.

– Așa că m-am gândit să aduc în casă altă fată. Ce zici? M-am gândit bine?

– Bine, bine, s-o aduci. Vorba e: ce fel de fată, Ola?

– Păi să-ți spun ce știu despre ea, zise Ola, povestindu-i apoi pescarului că pe la sânziene veniseră la Malmberget doi copii străini, un băiat și o fată, ca să-l caute pe tatăl lor. Acesta fiind însă plecat undeva de

acolo, copiii au stat să-l aștepte. În timpul așteptării însă, băiatul murise în urma unei explozii într-o mină, iar fata voise să-i facă o înmormântare cu mare alai. Ola descrie apoi foarte frumos cum fetița aceea sărmană înduplecase pe toți oamenii s-o ajute și că avusese atâta curaj, încât se dusesse chiar să stea de vorbă cu directorul.

— Aia e fata pe care vrei s-o aduci la tine în cort, Ola? întrebă pescarul.

— Da, răspuse laponul. Când am auzit povestea asta, am început toți să plângem. Ce ne-am zis? O soră așa de bună o să fie și o fiică bună și n-am face rău s-o luăm la noi.

Poza nils22 [P433]

Pescarul tăcu câteva clipe; se putea vedea că vorbea mai departe numai ca să-i facă plăcere prietenului său lapon.

— E din neamul tău fata aia?

— Da' de unde! Nu-i din neam de laponi, răspuse Ola.

— O fi poate fala vreunui colonist, deprinsă cu viața de aici, de la nord...

— Dimpotrivă, e tocmai din părțile de jos ale țării, zise Ola cu un aer care voia să spună că lucrul acesta nu avea nici o importanță deosebită.

Pescarul era însă tot mai curios.

— Nu cred c-ai s-o poți lua, zise el. N-o să poată sta iarna în cort, dacă n-a fost crescută așa.

— Dar în cort o să aibă părinți și frați buni, stăruie Ola Serka cu încăpățănare. E mai rău să fii singur, decât să degeri de frig.

Pescarul părea însă din cei în ce mai hotărât să zădărnicească intenția laponului.

— Parcă spuneai că fata avea un tată la Malmberget?

— Avea, dar tatăl acela e mort, răspuse laponul scurt.

— Ești sigur că e mort, Ola?

— Ce rost are întrebarea asta? răspuse laponul în silă. Eu un lucru vreau să știu: dacă fata și fratele ei ar fi avut un tată în viață, ar mai fi avut oare ei nevoie să pribegească singuri prin țară? Ar fi avut oare nevoie copiii aceia să-și câștige singuri pâinea zilnică, dacă ar fi trăit tatăl lor? Și s-ar mai fi dus oare fata singură la director, dacă l-ar fi avut pe taică-su lângă ea? Credința fetei e că el trăiește, dar eu zic c-a murit.

Omul cu ochii oboșiți se întoarse spre Ola.

— Cum o cheamă pe fetiță, Ola?

Munteanul se gândi câteva clipe.

— Iaca zău, nu-mi aduc aminte. Am s-o întreb.

— Ai s-o-ntrebi? A și venit aici?

– E sus, în cort la mine.

– Cum, Ola! Ai adus-o la tine, fără să știi ce-ar zice tatăl ei?

– Ce-mi pasă mie de tatăl ei? Dacă n-a murit, e un om care nu vrea să știe de copila lui. Să fie bucuros că-i poartă altul de grijă.

Pescarul aruncă undița cât colo și se sculă de jos. Căpătase parcă o altă viață.

– Eu cred că tatăl fetei nu-i un om ca toți oamenii, zise mai departe laponul. O fi un om muncit de gânduri negre, care nu-și poate vedea de treburile lui. Fata n-are nevoie de un astfel de tată.

În timp ce Ola continua să vorbească, pescarul sui malul, voind s-o pornească la drum.

– Unde vrei să te duci? întrebă laponul.

– Mă duc să-ți văd fata adoptivă, Ola!

– Bine, zise laponul. Hai cu mine s-o vezi! Sunt sigur c-o să spui că am găsit o fiică bună.

Suedezul porni la drum cu pași atât de repezi, încât laponul abia se putea ține după el. După câteva clipe, Ola îi zise prietenului său:

– Uite că mi-am adus aminte! Pe fata pe care vreau s-o adopt o cheamă Osa Jonsdotter.

Celălalt își iuți și mai mult mersul, iar bătrânul Ola Serka era atât de mulțumit, că-i venea să râdă cu hohote. Când ajunse aproape de corturi, Ola mai spuse câteva cuvinte:

– Fata a venit aici la laponi ca să-l caute pe tatăl ei, iar nu ca să devină fiica mea adoptivă. Dacă nu-l va găsi însă, atunci va rămâne la mine.

Suedezul grăbi iar la drum.

„Parcă i-ar fi teamă, când îl ameninț că voi lua fata la noi, la laponi”, își zise Ola în sinea lui.

La înapoiere, omul de la Kiruna care o adusese pe Osa la tabăra laponilor avea lângă el două ființe, ce stăteau lipite una de alta la capătul bărcii, ca și cum n-ar mai fi vrut să se despartă niciodată. Era Jon Assarsson și fiica sa. Nici unul din ei nu mai semăna cu cel care fusese cu câteva ceasuri mai înainte, căci Jon Assarsson părea mai puțin gârbov și obosit, iar în ochi avea o privire mai vie, mai limpede, ca și cum ar fi căpătat răspuns la o întrebare ce îl chinuse multă vreme. Osa nu mai părea să fie fata înțeleaptă și prevăzătoare de până atunci, căci simțea că avea acum un reazăm pe care putea să se sprijine la nevoie, ca și cum ar fi fost iarăși o copilă.

● **SPRE MIAZĂZI, SPRE MIAZĂZI!** ●

▫ **Prima zi de călătorie** ▫

Sâmbătă, 1 octombrie.

Năpârstoc străbătea văzduhul plin de nori pe spinarea găscanului alb. Treizeci și una de găște sălbatice zburau cu repeziciune, în formație regulată, spre miazăzi. Penele lor fremătau și mulțimea de aripi biciuia aerul cu un vâjâit care făcea ca nici una din păsări să nu-și mai recunoască glasul. În fruntea cârdului se afla Akka de la Kebnekajse, iar imediat în urma ei zburau Yksi și Kaksi, Kolme și Neljä, Viisi și Kuusi și găscanul Martin cu Dunfin. Cei șase boboci care însoțiseră cârdul în toamna trecută îl părăsiseră, ca să aibă grijă singuri de ei. În locul lor găștele bătrâne duceau cu ele alți douăzeci și doi de boboci, care crescuseră în timpul verii în valea de la munte. Unsprezece zburau la dreapta și unsprezece la stânga, silindu-se să păstreze distanțe egale între ei, la fel ca găștele cele mari.

Bieții boboci nu mai făcuseră până atunci un drum lung, așa că la început le-a venit greu să zboare cu iuțeala găștelor mari.

— Akka de la Kebnekajse! Akka de la Kebnekajse! strigau ei cu glas jalnic.

— Ce s-a întâmplat? întreba conducătoarea stolului.

— Aripile noastre au obosit! Aripile noastre au obosit! strigau bobocii.

— Cu cât veți rezista mai mult, cu atât mai bine veți merge, le răspundea Akka, fără a încetini mersul, ci continuându-l cu aceeași iuțeală.

Se pare că avusese toată dreptatea, căci bobocii, după câteva ceasuri de zbor, nu se mai plâneau de oboseală.

În vale, fuseseră deprinși să mănânce toată ziua, așa că nu trecu mult și începură a da semne de foame.

— Akka! Akka! Akka de la Kebnekajse! strigau bobocii cu jale.

— Ce s-a întâmplat cu voi?

— Suntem tare flămânzi și nu mai avem putere să zburăm.

— Găștele sălbatice trebuie să ne-nvețe să mănânce aer și să soarbă vânt, răspunse Akka, dar nu se opri, ci zbură mai departe.

Se pare că bobocii se învățară curând să se hrănească cu aer și cu vânt, deoarece, după câtva timp de zbor, nu se mai plâneau nici unul de foame. Cârdul de găște sălbatice se afla deasupra munților, iar cele bătrâne strigau tare cum se chemau toate piscurile peste care treceau, ca să știe și bobocii numele lor. Acestea însă, dacă auziră mereu: „Aici e Porsotjokko, ăsta e Sarjektjokko, ăla e Sulitelma”, își pierdură iarăși răbdarea.

— Akka, Akka, Akka! strigară ei cu toată puterea.

— Ce s-a mai întâmplat iar? întrebă conducătoarea cârdului.

— Nu putem să ținem minte atâtea nume! răspunseră bobocii. Nu

putem să ținem minte atâtea nume!

— Ba să vă între-n cap și să țineți minte cât mai multe! le răspunse Akka, spunându-le mai departe numele altor piscuri.

Năpârstoc își zise că găștele sălbatice erau acum în drum spre miazăzi, căci ninsoarea îmbelșugată albise pământul cât vedea cu ochii. E drept că în ultima vreme o duseseră cam prost cu frigul sus la munte. Ploaia, vijelia și ceața se țineau lanț, una după alta; chiar dacă cerul se înseninase din când în când, vremea se răcea întruna. Boabele și bureții cu care se hrănise băiatul în timpul verii degeraseră sau putreziseră, așa că în cele din urmă fusese nevoit să mănânce pește crud, hrană cu care nu se împăca deloc. Zilele se scurtaseră. Serile erau lungi, iar dimineața se lumina de ziuă târziu, din care pricină Năpârstoc se plictisea grozav, mai ales că nu putea să adoarmă imediat după asfințitul soarelui.

Bobocilor le crescuseră în sfârșit aripile bine, așa că găștele puteau să pornească acum la drum spre miazăzi. Băiatul era atât de bucuros de acest lucru, încât tot timpul cât călătorea pe spinarea găscanului nu făcea altceva decât să râdă și să cânte.

Nu-i era dor de ducă din Laponia numai din cauză că acolo era întuneric și frig și găsea anevoie de-ale mâncării, ci și pentru alt motiv. Credința lui era în adevăr că nu fusese niciodată într-un ținut atât de frumos și de minunat. Singura supărare era că trebuise să se apere de roiurile de țânțari care îl ciupeau mereu, cât despre găscanul Martin, băiatul nu prea stătuse în tovărășia lui, căci găscanul nu se mai gândea la altceva decât cum s-o păzească mai bine pe Dunfin și nu se dezlipea o clipă de lângă ea. În schimb, Năpârstoc stătea mai mult cu Akka și cu vulturul Gorgo, în societatea cărora petrecuse multe ceasuri plăcute. Aceste două păsări făcuseră cu el unele călătorii lungi. Năpârstoc stătuse pe culmea înzăpezită a muntelui Kebnekajse, de unde văzuse ghețarii din vecinătatea lui. Fusese dus și pe alți munți, pe unde nu călcase niciodată picior de om. Akka îi arătase văi ascunse între munți și văgăuni de stânci în care își creșteau puii lupoaicele. Făcuse cunoștință, bineînțeles, și cu renii domestici care pășteau în turme mari pe malul frumosului lac Torne. Fusese de asemenea la Stora *Sjöfallet*⁶⁶, unde transmisese salutări urșilor de acolo din partea rudelor lor din Bergslagera. Oriunde fusese, văzuse numai locuri frumoase și minunate, care îl bucuraseră nespus de mult.

Într-o zi, Akka îl duseseră într-una din marile localități miniere, unde îl găsiseră pe micul Mats zdrobit la gura unui puț de mină. În zilele următoare, băiatul s-a gândit în fel și chip cum s-o ajute pe sărmana Osa. După ce fata și-a regăsit însă părintele, nu mai avea ce să facă pentru ea, așa că a fost mai bucuros să stea în vale, alături de găștele sălbatice. După aceea a

⁶⁶ Stora Sjöfallet - una din cele mai mari căderi de apă ale Suediei (30 m).

așteptat cu nerăbdare ziua întoarcerii acasă pe spinarea găscanului Martin, ca să ajungă iarăși om. Dorea din toată inima acest lucru, pentru ca Osa să aibă curajul să stea de vorbă cu el și să nu-i mai trântască ușa în nas.

Da, era fericit acum că pleca spre miazăzi. Își flutură scufia și începu să strige ura când zări cea dintâi pădure de brazi. La fel făcu și când văzu prima casă de colonist, prima capră, prima pisică și prima găină. Trecea pe deasupra unei căderi de apă plină de măreție, iar în dreapta lui vedea munți frumoși, însă era prea obișnuit cu astfel le priveliști, așa că nu se mai uita la ele cu mult interes. În schimb, se bucură, nespus de mult când văzu, imediat la dreapta munților, capela din *Kvickjock*⁶⁷, cu sătulețele din jurul ei. Priveliștea îi apărură atât de frumoasă, încât îl podidiră lacrimile.

În cale întâlneau mereu păsări călătoare ce zburau în stoluri mult mai mari decât cele din timpul primăverii.

– Încotro mergeți? strigau păsările călătoare. Încotro?

– În țări străine, ca și voi, îi răspundeau găștele sălbatice, în țări străine!

– Puii noștri nu-s pregătiți de zbor! strigau celelalte păsări. Cu aripile lor gingașe nu vor putea zbura deasupra mării.

Laponii și renii plecau și ei de la munte, rânduți în convoiuri regulate. În frunte mergea un lapon. Urma apoi turma, cu renii mari în primele rânduri, după care venea un șir de reni de povară transportând corturile și calabalâcul laponilor, iar la coada convoiului se aflau șapte sau opt oameni. Văzând renii, găștele sălbatice se lăsară în jos și strigară la ei:

– Vă mulțumim frumos pentru vara petrecută în țara voastră!

– Drum bun și să vă întoarceți sănătoase la noi! le răspunseră renii.

Când le zăriră însă urșii, le arătară ursuleților mormăind:

– Uitați-vă la ele! Cum vine iarna, pleacă de teama frigului!

Găștele sălbatice cele bătrâne nu le rămaseră datoare cu răspunsul, strigând la bobocii lor:

– Ian uitați-vă la ei! Sunt mai bucuroși să zacă și să doarmă jumătate de an, în loc să plece spre miazăzi!

Jos în pădurile de brazi, puii de gotcani stăteau ghemuiți, zgribuliți și triști, uitându-se la stolurile mari de păsări care plecau spre miazăzi.

– Când o veni rândul nostru? o întrebară ei pe mama lor. Când o veni oare?

▣ *Pe Östberget*⁶⁸ ▣

⁶⁷ Kvickjock - numele unui cătun de munte din Laponia.

⁶⁸ Östberget - munte înalt de 446 m din provincia Jämtland, situat, pe insula Frösöde pe lacul Storsjön.

Marti, 4 octombrie.

Oricine a călătorit prin ținuturi muntoase știe câte greutateți întâmpină un drumeț clin cauza negurii care împiedică vederea și ascunde priveliștea munților frumoși dimprejur. Negura hălăduiește acolo și în timpul verii, iar în timpul iernii greu scapă de ea cineva. Cât despre Nils Holgersson, se bucurase el de vreme frumoasă cât stătuse în Laponia, dar nici nu apucară găștele sălbatice să strige că se aflau deasupra provinciei Jämtland, că negura se și îndesă în jurul lui, nelăsându-l să vadă peisajul de sub el.

A zburat o zi întreagă pe deasupra ei, fără să-și fi putut da seama dacă se afla într-o regiune muntoasă ori de șes.

Spre seară, găștele sălbatice se lăsară pe un loc verde, aplecat de jur împrejur. Băiatul înțelese atunci că se găsea pe vârful unui deal, fără să știe dacă acel deal era mare sau mic. Avea însă impresia că se găsea pe meleaguri populate, căci i se părea că aude scârțâit de căruțe pe drum, deși nici de asta nu era sigur.

Ar fi fost bucuros să se apropie de vreo gospodărie, dar se temea să nu se rătăcească din cauza negurii și se mulțumi să rămână lângă găștele sălbatice. Peste tot era umezeală. Fiecare fir de iarbă și fiecare buruiană era plină de stropi de apă. Bietul băiat era destul să facă o mișcare cât de mică, că și ploua peste el.

„Nu-i mai bine aici decât sus la munte”, își zise Năpârstoc.

Se încumetă să facă totuși câțiva pași și zări nu departe în fața lui o clădire. Nu prea mare, dar înaltă, cu mai multe caturi. Acoperișul nu i-l vedea. Ușa era închisă și casa nu părea să fie locuită. Băiatul își dădu seama că nu era altceva decât un foișor, unde nu putea să găsească nici mâncare, nici căldură. Se întoarse totuși în cea mai mare grabă la găștele sălbatice.

— Dragă Martin – zise el – ia-mă în cârcă și du-mă în vârful turnului de colo. Aici e prea multă umezeală și n-am unde dormi. Acolo însă o să pot afla un loc uscat, pe care să-mi odihnesc oasele.

Gâscanul Martin se grăbi bucuros să-l ajute. Îl duse pe cerdacul foișorului, unde băiatul se culcă și dormi până la răsăritul soarelui. Când deschise însă ochii și se uită în jurul său, dintru-ntâi nu putu să-și dea seama nici ce vedea, nici unde se afla. Odată, la un bâlci, intrase într-un cort în care văzuse un tablou mare și rotund, iar acum i se părea că era tot într-un astfel de cort mare și rotund, al cărui acoperiș era roșu și frumos, în timp ce pereții și tavanul aveau picturi reprezentând un peisaj încântător, ce se întindea până hăt departe, cu sate, cu ogoare și drumuri, cu căi ferate și chiar, cu un oraș. Observă însă iute că nu era ce i se păruse lui, ci că se afla în vârful unui foișor, având deasupra lui cerul rumenit de purpura dimineții și cu pământ de jur împrejur. Se deprinsese însă atât de mult să vadă numai pustietăți, încât nu e de mirare că băiatul confundase ținutul înconjurător cu

un simplu tablou.

Mai era și altă pricină, care îl făcuse să creadă că ceea ce vedea nu era aievea, și anume faptul că nimic nu avea o culoare precisă. Foișorul în care se afla era zidit pe un munte aflat pe o insulă, iar insula era situată lângă țărmul răsăritean al unui mare lac. Acesta nu era însă cenușiu cum sunt lacurile de obicei, cea mai întinsă parte a suprafeței lui fiind purpurie ca și cerul în zorii zilei, în timp ce apa din golfuri era aproape neagră. Țărmurile lacului, pe de altă parte, nu erau verzi, ei aveau o culoare galben-deschis, din cauză că ogoarele de pe ele fuseseră secerate, iar frunzele copacilor din păduri se ofiliseră. De jur împrejurul acelei fâșii galbene era o centură lată și neagră de pădure de conifere. Negreața aceasta se datora poate faptului că pădurile de copaci cu frunze căzătoare aveau o culoare prea deschisă. Totuși băiatului i se păru că pădurea de conifere nu fusese nicicând așa de întunecată ca în acea dimineață. Dincolo de centura neagră se vedeau, spre răsărit, dealuri albastrii, însă de-a lungul zării spre apus era un arc lung și strălucitor de munți crestați și cu forme diferite, a căror culoare dulce și plăcută nu era nici roșie, nici albă, nici albastră. Era o culoare căreia nu i se putea da un nume anumit.

Năpârstoc își întoarse totuși privirile de la munți și de la pădurile de conifere, ca să poată vedea mai bine și împrejurimile. Pe marginile lacului, în porțiunea galbenă, văzu un șir întreg de sate cu case roșii, iar spre răsărit, dincolo de strâmtoarea îngustă care despărțea insula de țărm, văzu un oraș. Acesta se întindea pe țărmul lacului, având în spate un munte ca scut de apărare, iar împrejurul lui un ținut bogat și cu populație numeroasă.

„Frumoasă poziție și-a ales orașul acesta! își zise Năpârstoc. Cum s-o fi chemând oare?”

Tresări însă deodată și se uită în jurul său. Preocupat de priveliștea din fața lui, nu auzise că veneau niște vizitatori sus în foișor. Aceștia urcau scările cu pași grăbiți. Băiatul abia avu timp să-și caute o ascunzătoare în care să se pitească înainte de ivirea străinilor.

Erau niște tineri excursioniști. Spuneau că cutreieraseră toată provincia Jämtland. Erau bucuroși că sosiseră la Östersund chiar în seara din ajun și că aveau astfel prilejul să admire în acea dimineață senină perspectiva de pe muntele Östberget spre insula Frösö. Puteau să vadă de acolo până la o distanță de douăzeci de mile de jur împrejur, așa că se desfătau, înainte de a pleca mai departe, cu ultima priveliște a scumpei lor provincii Jämtland.

Începură să vorbească despre munți. Cei mai apropiați erau munții Oviksfjällen. În privința asta erau toți de acord. Pe urmă începură să se întrebe însă care era Klövsjöfjället, care Anarisfjällen, care Västerfjället, care Almosaberget și care Oreskutan.

Pe când vorbeau despre aceste locuri, o tânără scoase din geantă o hartă, o întinse pe genunchi și începu s-o studieze. Deodată se uită în sus.

— Când văd provincia Jämtland pe hartă, mi se pare că seamănă cu un munte mare și falnic. Totdeauna mă aștept să aud o poveste care să spună despre ea că se ridică pe vremuri drept în sus, până la cer.

— Se poate să fi fost cândva un munte uriaș, zise altul, râzând de fată.

— Și tocmai din pricina asta a fost pe urmă surpat. Uitați-vă ce bine seamănă cu un munte care are talpa lată și creștetul ascuțit.

— Unei astfel de țări muntoase nu-i șade rău să pară un munte, fu de părere alt turist. Deși am auzit însă multe povești despre Jämtland, niciodată n-am...

— Ai auzit povești despre Jämtland? îi luă vorba din gură tânăra care examinase cu atenție harta. Atunci fii bun și spune-le imediat, să le auzim și noi. Nicăieri nu poate fi mai interesant decât aici sus, de unde o putem vedea în toată întinderea ei.

Toți ceilalți fură de acord cu fata, iar tovarășul lor nu se lăsă rugat prea mult și începu să depene caietul poveștii.

▫ **Legenda provinciei Jämtland** ▫

Pe vremea când mai erau uriași în provincia Jämtland, s-a întâmplat o dată ca un uriaș bătrân, care-și ducea viața pe un munte, să-și țesale caii în fața casei unde ședea. N-a sfârșit el să-i țesale, când deodată a băgat de seamă că bidiviii începură să tremure de spaimă.

— Ce e cu voi, caii mei dragi? a zis uriașul, uitându-se de jur împrejur să vadă de ce se speriaseră.

Nu vedea prin apropiere nici urși, nici lupi. În schimb zări un drumeț care nu era nici pe departe așa de mare și de voinic ca el, dar destul de vânjos, urcând pe o potecă spre casa lui de pe munte.

Când îl văzu, bătrânul uriaș începu să tremure din creștet până-n picioare, la fel ca și caii. Încetând să-i mai țesale, dădu fuga în casă la nevastă-sa, tot o uriașă, care torcea câlți pe un fus.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat femeia. Ești galben la față ca ceara.

— Păi cum să nu fiu? zise uriașul. Se urcă un drumeț pe potecă și nu-i altul decât **Asa-Tor**⁶⁹, cum te văd și mă vezi.

— Păi nu-i deloc un musafir binevenit! fu de părere femeia. N-ai putea să-l faci să creadă că gospodăria noastră e un munte și să-și vadă de drum mai departe?

— E prea târziu acum să-l vrăjesc, a răspuns uriașul. Aud că a deschis

⁶⁹ Asa-Tor - zeul războiului în mitologia scandinavă.

și poarta. Uite-l c-a intrat în curte.

– Atunci ascultă-mi povăța, bărbate! Tu du-te și lasă-mă pe mine să-l primesc, a zis repede femeia. Am să fac în așa fel ca să nu mai vină la noi pe nepusă masă.

Propunerea i s-a părut uriașului strașnic de bună. El s-a retras într-o cămăruță, iar femeia a rămas pe lavița ei, torcând liniștită, ca și cum n-ar fi păscut-o nici o primejdie.

Trebuie să avem în vedere că pe vremea aceea înfățișarea provinciei Jämtland era cu totul alta decât cea din zilele noastre. Toată provincia nu era decât un masiv de munți turțiți, goi și pleșuvi, pe care nu putea să crească nici măcar o pădure de brazi. Nici tu lanuri, nici tu râuri, nici tu pământ în care să poată trage plugul o brazdă. Munții împrăștiați acum în toată provincia erau înșirați departe, spre apus. Oamenii nu puteau trăi nicăieri pe toată întinderea provinciei, însă uriașilor le pria cu atât mai bine acolo. Nu fără voia și mijlocirea lor ținutul era pustiu și neospitalier, așa că uriașul de la munte avea tot motivul să se teamă când l-a văzut apropiindu-se pe Asa-Tor. Știa bine că zeilor nu le erau dragi cei care răspândeau în jurul lor frigul, întunericul și pustietatea, împiedicând pământul să fie bogat, roditor și împodobit cu locuințe omenești.

Nevasta uriașului n-a așteptat multă vreme, că a și auzit pași grăbiți prin ogradă, după care același călător pe care îl văzuse uriașul pe drum a deschis ușa și a intrat în casă. Străinul nu s-a oprit însă la ușă ca orice drumeț, ci a mers înainte, spre femeia care ședea lângă peretele din fund. Cum s-a dus, cum nu s-a dus însă, fapt e că n-a ajuns decât ceva mai încolo de ușă, destul de departe de vatra din mijlocul odăii. A început atunci să facă pași mai mari; însă, după ce-a mai mers o bucată, i s-a părut că, atât vatra, cât și femeia erau mai departe acum de el decât fuseseră când intrase în casă. Aceasta de altfel nu i se păruse la început prea mare. Nu și-a dat seama de mărimea ei decât după ce-a ajuns la vatră, căci era destul de sleit de puteri, așa că a fost nevoit să se sprijine în băț, ca să se odihnească. Când l-a văzut oprindu-se, femeia a pus fusul jos, s-a ridicat de pe laviță și din doi pași s-a înființat înaintea lui.

– Nouă, uriașilor, ne plac casele mari – zise ea – dar bărbatul meu se plânge de obicei că aici e prea strâmt. Îmi dau seama totuși cât de greu îi vine să treacă prin casa unui uriaș unuia care merge așa de încet ca tine. Spune-mi acum cine ești și ce treabă ai cu noi.

Călătorul avusese parcă de gând să-i dea un răspuns usturător, însă nu voia să se ia la harță cu o femeie, așa că i-a răspuns foarte liniștit:

– Pe mine, mă cheamă Mână-Tare. Sunt luptător și am luat parte la multe bătălii. De un an de zile stau însă la gospodăria mea și tocmai mă întrebam de ce treabă ar fi bine să mă apuc, când am auzit vorbind lumea că

voi uriașii îngrijiți atât de rău pământul aici la munte, că numai voi puteți trăi pe ei. De aceea am venit să mă înțeleg cu bărbatu-tău și să-l întreb dacă i-e voia să facem o rânduială mai bună.

– Bărbatu-meu e plecat la vânătoare – a zis femeia – dar o să răspundă la întrebările tale când s-o întoarce acasă. Atâta îți pot spune însă că cel care cutează să pună astfel de întrebări unui uriaș de munte trebuie să fie un om mai în putere ca tine. Ar fi bine deci să-ți vezi de drum fără ca să mai dai ochii cu uriașul.

– Odată ce-am venit aici, îl aștept, a răspuns cel pe care îl chema Mână-Tare.

– Te-am sfătuit cât mă ajunge mintea, a zis stăpâna casei. N-ai decât să faci cum vrei. Stai aici pe laviță să-ți aduc o băutură de bun venit.

Femeia a luat pe urmă un corn mare și s-a dus în colțul cel mai îndepărtat al odăii, unde se afla butoiul cu mied. Nici asta nu l-a impresionat grozav pe musafir. Când însă femeia a scos cejul, miedul a început să țâșnească în corn cu un zgomot asurzitor, ca și cum ar fi năpădit în odaie o cădere de apă. Cornul s-a umplut repede, iar stăpâna casei se căznea să bage cejul la loc. N-a izbutit însă. Miedul care țâșnea ca un puhoi i-a smuls cejul din mână și a inundat toată podeaua. Femeia a mai încercat o dată să vâre cejul în butoi, dar tot degeaba.

– Nu vezi că-mi curge tot miedul, Mână-Tare? Vine și bagă tu cejul la loc.

Musafirul s-a grăbit atunci să-i vină în ajutor. A luat cejul de jos și s-a silit să astupe gaura butoiului cu el, dar miedul l-a împins iar afară, aruncându-l cât colo și inundând mai departe podeaua.

Mână-Tare repeta mereu încercarea, dar nu izbutea să facă nici o ispravă. În cele din urmă, a aruncat cejul jos, înfuriat. Toată podeaua era acum plină de mied. Străinul a început să facă șanțulețe pentru scurgerea miedului. Le făcea cu lespezi de piatră, așa cum le fac copiii primăvara, ca să se scurgă zăpada topită, iar pe ici pe colo, bătea cu piciorul să facă găuri adânci în care să se adune miedul. În vremea asta, femeia stătea tot timpul tăcută, iar dacă străinul s-ar fi uitat la ea, ar fi văzut-o uimită și speriată de munca lui. După ce își isprăvi treaba, ea îi zise în batjocură:

– Îți mulțumesc, Mână-Tare. Văd că ți-ai dat toată silința. Bărbatu-meu, de altfel, mă ajută de obicei să pun cejul la loc. Când e el aici, nu se-ntâmplă o astfel dec dandana. Acum, e drept, nu pot doar să aibă toți puterea lui, așa că, dacă nu ești în stare să faci nici atâta lucru, eu zic că cel mai bun lucru pentru tine e să-ți vezi mai departe de drum.

– Nu plec până ce nu isprăvesc ce am de făcut, a zis atunci străinul, părând rușinat și umilit.

– Stai atunci colo pe laviță, a zis femeia. Pun oala pe foc să-ți fac puțin

terci.

Stăpâna casei a făcut întocmai. Când terciul era însă aproape gata, îi zise străinului:

— Bag de seamă că făina e pe sfârșite, așa că nu-ți pot face terciul prea gros. Nu vrei să învârtești de câteva ori moara de lângă tine? Între pietre sunt niște grăunțe. Cată numai să te opintești cu toată puterea, căci moara merge acuma cam greu.

Străinul n-a așteptat să fie rugat prea mult și a încercat să învârtească moara. Aceasta nu era prea mare, însă când a pus mâna pe mâner să învârtească piatra, se mișca parcă așa de greu, încât omul nu putea s-o împingă defel. Cu mare anevoie a fost în stare s-o învârtească o singură dată.

Femeia se uita tot timpul uimită la el. După ce omul s-a depărtat de moară, ea i-a spus:

— Dacă moara se urnește anevoie, las că mă ajut eu mai bine cu bărbatu-meu. Nimeni nu-ți poate cere să faci un lucru peste puterile tale. Nu-nțelegi acum c-ar fi mai bine să nu te întâlnești cu cel care poate macina oricât la moara asta?

— Ba eu zic să-l aștept, a răspuns Mână-Tare, vorbind încet și cu blândețe.

— Stai atunci liniștit pe laviță până ce-ți aștern un pat, a zis femeia. Trebuie să mâi la noapte aici.

Femeia a așternut un pat cu multe perne și i-a spus musafirului noapte bună.

— Mă tem că patul o să-ți pară cam tare – a zis ea – dar bărbatul meu se odihnește în fiecare noapte într-un culcuș la fel.

Când a vrut Mână-Tare să se întindă în pat, a simțit sub el atâtea noduri și grunzuri că n-a fost chip să adoarmă. S-a sucit el, s-a zvârcolit, dar degeaba. A început atunci să arunce așternutul din pat, o pernă ici, alta dincolo, și pe urmă a dormit buștean până a doua zi dimineață.

Când a intrat însă lumina soarelui pe bageaua acoperișului, s-a sculat și i-a venit în gând să plece din casa uriașului. Era mai cuminte așa. A ieșit în ogradă și a închis poarta în urma lui. S-a pomenit atunci cu stăpâna casei lângă el.

— Văd că vrei să pleci, Mână-Tare, a zis ea. Bine ai făcut c-ai luat hotărârea asta înțeleaptă.

— Dacă bărbatul tău poate dormi într-un pat ca cel pe care mi l-ai așternut mie – a răspuns străinul cu glas morocănos – nu vreau să mă mai întâlnesc cu el. Trebuie să fie un om c-o putere grozavă, pe care nimeni nu-l poate dovedi.

Femeia stătea rezemată de poartă și asculta cu o bucurie ascunsă cele ce-i spunea străinul.

— Acum, după ce-ai plecat din casa mea – a zis femeia – pot să-ți spun un lucru, Mână-Tare. Drumul tău la noi, uriașii, n-a fost așa de ușor cum ți s-a părut ție. Nu-i de mirare că drumul prin casa noastră ți s-a părut lung, căci ea constă din tot ținutul muntos care se cheamă Jämtland și peste care ai trecut tu. Nu-i de mirare nici faptul că n-ai fost în stare să bagi cepul în butoi, căci spre tine curgea toată apa care se rostogolește în puhoai de pe munții acoperiți cu zăpadă. Iar șanțulețele pe care le-ai săpat sunt râuri și lacuri. N-ai dat dovadă de o putere prea mică atunci când ai învărtit moara o singură dată, căci între pietre nu erau grăunțe, ci calcar și ardezie, iar dintr-o singură învărtitură ai măcinat așa de mult, că tot ținutul muntos s-a acoperit cu pământ bun și roditor. Nu mă miră pe urmă deloc că nu te-ai putut odihni în patul pe care ți l-am pregătit, căci l-am așternut cu piscuri înalte și colțuroase de munți. Tu le-ai aruncat peste jumătate din cuprinderea țării, dar poate că lumea nu ți-e atât de recunoscătoare pentru isprava asta cât pentru celelalte lucruri pe care le-ai făcut. Îți urez acum drum bun și îți făgăduiesc că eu și bărbatu-meu ne vom muta de aici într-un loc unde n-o să poți veni așa de lesne să ne vizitezi.

Străinul a ascultat aceste vorbe cu o mânie tot mai mare, iar după ce femeia a isprăvit de spus ce avea de spus, a pus mâna pe un ciocan pe care-l purta la brâu. Nici n-a apucat însă să-l ridice, că femeia s-a și făcut, nevăzută.

Pe locul unde fusese gospodăria uriașilor nu mai era acum decât un drum cenușiu de munte. Au rămas însă râurile și lacurile mari, cărora străinul le făcuse loc și pământul roditor măcinat de el. Au rămas de asemenea munții minunați care împodobesc provincia Jämtland, cu frumusețea lor fără seamăn, și care dăruiesc tuturor celor care îi vizitează putere, sănătate, bucurie și curaj

● CÂTEVA POVEȘTI DIN HÄRJEDALEN ●

Marti, 4 octombrie.

Băiatul era neliniștit văzând că turiștii nu mai plecau din foișor. • Gâscanul Martin nu putea veni să-l ia câtă vreme se aflau ei acolo, iar Năpârstoc știa bine că găștele sălbaticе erau zorite să-și continue drumul mai departe. În timpul povestirii pe care o ascultase, i se păruse că aude găgâit de găște și bătăi de aripi, semn că păsările își luau zborul. Nu avusese însă curajul să se apropie de balustradă, ca să vadă cum stăteau lucrurile.

După ce turiștii plecară în sfârșit și băiatul putu să iasă din ascunzătoarea lui, nu mai văzu nici urmă de găscă prin împrejurimi și nici

gâscanul Martin nu se ivi să-l ia. Striga din răspuțeri: „Unde ești? Eu sunt aici!”, dar tovarășii lui de drum nu se arătau. Nu bănuia cătuși de puțin că l-ar fi părăsit, dar se temea să nu li se fi întâmplat vreo nenorocire și își bătea capul cum să dea de urma lor, când deodată se pomeni cu corbul Bataki lângă el.

Niciodată n-ar fi crezut Năpârstoc că va avea prilejul să-l întâmpine pe Bataki cu atâta dragoste ca acum.

– Dragă Bataki – îi zise el – ce bine-mi pare c-ai venit! Poate că știi unde se află gâscanul Martin și găștele sălbaticе.

– Am venit să-ți aduc salutări din partea lor, răspunse corbul. Akka a observat că un vânător dădea târcoale aici pe munte, așa că nu mai putea rămâne să te aștepte și a plecat înainte. Așează-te acum pe spinarea mea și te voi duce într-o clipă la prietenii tăi.

Băiatul încălecă repede pe corb și acesta ar fi ajuns degrabă la găștele sălbaticе, dacă nu l-ar fi împiedicat ceața. Soarele de dimineață îl trezise parcă totuși la o viață nouă. Valuri subțiri de aburi se înălțau din lac, din ogoare, și din pădure. Ele se îngrămădeau și se întindeau cu o repeziciune uimitoare, așa că pământul fu ascuns în scurt timp de o ceață albă și legănătoare.

Bataki zbură pe deasupra, în văzduhul senin, la lumina soarelui, însă găștele sălbaticе se aflau probabil în mijlocul ceții. Era cu neputință să fie văzute. Băiatul și corbul strigau mereu, dar nu căpătau nici un răspuns.

– Mare ghinion avem! zise Bataki în cele din urmă. Ceea ce știu însă e că găștele zboară spre miazăzi. Cum s-o lumina cerul bine, nu se poate să nu le dau de urmă.

Năpârstoc era tare amărât că fusese despărțit de gâscanul Martin tocmai acum, când găștele sălbaticе erau la drum, iar el putea să fie expus la tot felul de primejdii. După ce s-a frământat așa câteva ceasuri și-a zis însă că nu li s-o fi întâmplat nimic și că nu trebuie să-și piardă curajul.

Auzi chiar atunci un cocoș care cânta jos pe pământ. Se aplecă peste spinarea corbului și începu să strige:

– Cum se cheamă ținutul deasupra căruia mă aflu acum?

– Se cheamă Härjedalen, Härjedalen, Härjedalen! cântă cocoșul.

– Cum e acolo la voi? întrebă băiatul.

– La apus sunt munți, la răsărit păduri și tot ținutul e străbătut de văi cu râuri, răspunse cocoșul.

– Îți mulțumesc pentru bunele tale lămuriri, îi răspunse Năpârstoc.

După ce mai merse o bucată de drum, auzi o cioară croncănind jos în ceață.

– Ce fel de oameni sunt prin partea locului? întrebă el.

- Țărani buni și vrednici! răspuse cioara. Țărani buni și vrednici!
 - Cu ce se îndeletnicesc? vru să afle băiatul. Cu ce se îndeletnicesc?
 - Cresc vite și taie lemne în pădure, croncăni cioara.
 - Îți mulțumesc pentru buna ta lămurire, îi răspuse Năpârstoc.
- Ceva mai încolo, auzi un om cântând jos, în ceață.
- E vreun oraș mare prin părțile astea? întrebă băiatul.
 - Ce!... Ce!... Cine întrebă? răspuse omul.
 - Am întrebat dacă este vreun oraș prin părțile astea, repetă

Năpârstoc.

- Vreau să știu mai întâi cine mă-ntreabă, strigă omul.
- Știam eu că n-am să capăt răspuns dacă întreb un om, răspuse

Năpârstoc.

Ceața n-a mai ținut mult pe urmă și s-a risipit cu aceeași repeziciune cu care se ivise. Băiatul văzu acum că Bataki zbura deasupra unei văi prin care curgea un râu. Era un peisaj frumos, cu munți înalți, ca și în Jämtland. La poalele lor nu se afla însă un ținut mare și roditor. Peisajul muntos se întindea până hăt-departe printre sate, iar ogoarele erau mici. Bataki coborî valea spre miazăzi până ce ajunse cu Năpârstoc în apropierea unui sat. Acolo se opri pe o miriște și îl lăsă pe băiat să descălece.

– Pe locul ăsta au crescut grâne astă-vară, îl lămurii Bataki. Caută, poate găsești ceva de mâncare.

Năpârstoc i-a ascultat sfatul. Nu trecu mult și găsi un spic. În timp ce smulgea boabele din spic și le mânca, Bataki începu a vorbi cu el.

– Vezi muntele acela drept și frumos care se înalță la miazăzi? întrebă el.

– Da, îl văd, răspuse băiatul.

– Ei bine, află că se cheamă Sonfjället, zise corbul. Și mai află că pe vremuri trăia pe el o puzderie de lupi.

– Bun adăpost au avut acolo! fu de părere Năpârstoc.

– Oamenii care locuiau în valea asta au tras multe neazuri din pricina lor, zise Bataki.

– Poate ți-aduci aminte de o poveste cu lupi, să mi-o spui și mie, îl îndemnă băiatul.

– Am auzit că odată, cu multă vreme în urmă, lupii de la Sonfjället au atacat un om ce pornise la drum să vândă putini și alte asemenea vase cu doage, a început Bataki povestea. Era din satul Hede, care se află aici, în vale, la vreo câteva mile mai sus. Era în toiul iernii și lupii l-au urmărit pe gheața râului Ljusnan. Erau vreo nouă sau zece la număr, așa că nu mai trăgea nici o nădejde să scape de urgia fiarelor.

Auzindu-i urlând și văzând cât erau de mulți, omul își pierdu cugetul și nici măcar nu-i dădu prin minte să arunce jos din sanie niscaiva putini, căzi și hârdaie, ca să-i ușureze povara. Dădea totuși bice calului mereu și bietul animal gonia cât îl țineau puterile. Omul își dădu însă repede seama că lupii îl întreceau la fugă. Malurile erau pustii și mai erau câteva mile până la gospodăria cea mai apropiată. Omul își aștepta acum clipa din urmă, înlemnit de spaimă.

Stând așa amorțit, văzu mișcându-se ceva printre gătejele de brad ce fuseseră puse pe gheață să însemne drumul. Când desluși cine era ființa care se mișca, îl cuprinse o spaimă și mai mare. În fața lui nu era un lup, ci o babă sărmană. O chema Finn-Malin și umbla totdeauna pribeagă pe drumuri. Era puțin șchioapă și cam adusă de spate, așa că omul nostru o recunoscuse de departe.

Bătrână mergea drept înaintea lupilor. Pesemne că ea nu-i vedea din cauza săniei și omul înțelese repede că, dacă ar fi trecut înainte fără să-i spună ce primejdie o aștepta, nenorocita ar fi căzut pradă acelor fiare sălbatice, iar el ar fi scăpat cu viața în timp ce lupii ar fi sfâșiat-o.

Femeia mergea încet, sprijinindu-se într-un băț. Nu mai încăpea nici o îndoială că ar fi fost pierdută, dacă omul n-ar fi ajutat-o. Nu se putea spune însă că femeia ar fi scăpat teafără, dacă omul s-ar fi oprit s-o ia în sania lui. Dacă o lua, lupii i-ar fi ajuns de bună seamă, sfâșiindu-i și înfulecându-i, pe tustrei: pe om, pe femeie și pe cal. De aceea, drumețul se gândea dacă cel mai cuminte lucru n-ar fi fost să sacrifice o viață, ca să le poată salva pe celelalte două.

La asta se gândea el în clipa în care o văzuse pe bătrână. Își mai zise pe urmă că s-ar fi căit mai târziu dacă nu i-ar fi venit în ajutor, lasă că și lumea l-ar fi hulit dacă ar fi aflat că o întâlnește pe drum și nu încercase să o salveze.

Bietul om era într-o mare încurcătură.

„Mai bine nu mi-ar fi ieșit în cale!”... se gândea el.

În acea clipă, lupii începură să scoată niște urlete sălbatice. Calul tresări și o luă la goană pe lângă bătrână. Aceasta auzise și ea urletele și, după ce trecu omul de la Hede pe lângă ea, știa ce soartă o aștepta. Stătu locului, deschise gura să strige și întinse brațele să ceară ajutor. Nici nu strigă însă, nici nu încercă să sară în sanie. O împietrise parcă ceva.

„O fi crezut poate, când am trecut pe lângă ea, că sunt necuratul”, își zicea omul.

Acuma când era sigur că scăpase de primejdie, încercă să se simtă mulțumit, dar începu să aibă remușcări. Niciodată până atunci nu săvârșise vreo mârșăvie, iar acum i se părea că viața lui era distrusă. Opri atunci calul și își zise: „Orice s-ar întâmplă, nu pot lăsa ființa asta în gura lupilor!”

Cu mare anevoie putu întoarce calul, dar izbuti oricum și o ajunse repede pe bătrână.

— Suie-te fuga în sanie, zise el cu asprime, căci era mânios pe el însuși că n-o lăsase pe femeie în voia sortii. Nu puteai să stai acasă, vrăjitoare bătrâna ce ești? Din cauza ta, eu și murgulețul meu trebuie să ne pierdem acum viața.

Bătrâna nu zise nici cârc, dar țăranul de la Hede n-avea deloc chef s-o cruțe.

— Murgulețul meu a mers azi cale de cinci zile, zise el. Îți dai seama așadar că e frânt de oboseală, iar povara pe care o duce nu-i mai ușoară de când a sporit cu tine.

Tălpigele saniei scârțâiau pe gheață. Omul auzea totuși cum gâfâiau lupii, care se apropiau din ce în ce.

— De acum s-a isprăvit cu noi! zise el. Am încercat să te salvez, Finn-Malin, dar nu spre norocul tău, nici spre al meu.

Bătrâna tăcuse până atunci, deprinsă cum era cu ocară lumii. Acum însă se hotărî să spună câteva cuvinte.

— Nu-nțeleg de ce nu arunci jos văsăria din sanie, să-i ușurezi povara. Mâine te-ai putea întoarce s-o iei.

Țăranul fu de acord că povăța femeii era foarte înțeleaptă și se mira cum de nu-i dăduse prin cap până atunci să facă acest lucru. Puse hățurile în mâna bătrânei, dezlegă funia cu care erau prinse vasele și le aruncă jos. Lupii erau la câțiva pași de sanie. Ei se opriră totuși să cerceteze ceea ce fusese aruncat din ea, astfel că drumeții putură să câștige puțin timp.

— Dacă nu-i chip de scăpat nici așa – zise bătrâna – eu mă dau de bună voie în gura lupilor, ca să te poți salva tu.

Pe când spunea femeia aceste vorbe, omul tocmai voia să arunce jos din sanie o cadă mare de făcut bere. El se opri totuși, ca și cum n-ar fi fost hotărât să lepede acea greutate. De fapt, el era muncit de alt gând. „Nici eu, nici calul, care nu suntem cu nimic vinovați, nu trebuie să lăsăm ca bătrâna asta să fie sfâșiată de lupi, își zise el. Nu se poate să nu fie un mijloc de scăpare. Trebuie să fie unul. Singura piedică e însă că nu-l pot dibăci”.

Omul începu iară să împingă cada spre marginea saniei dar se opri din nou, pufnindu-l râsul.

Bătrâna se uită speriată la el, întrebându-se dacă nu-și pierduse cumva mințile. Țăranul râdea însă de el că fusese atât de prost până atunci. Era doar lucrul cel mai ușor din lume să se salveze tustrei. Nu pricepea cum de nu-i venise ideea asta până atunci.

— Uite ce zic eu, Malin! zise omul. E frumos din partea ta că vrei să te dai în gura lupilor, însă n-ai nevoie să faci acest lucru. Am găsit eu mijlocul

să scăpăm toți, fără ca nici unul din noi să-și pună viața în primejdie. Orice aș face eu – ține bine minte vorbele mele – tu să stai liniștită în sanie până ce ajungi în satul Linsäll. Acolo să trezești oamenii din somn, să le spui că eu am rămas singur pe gheață, împresurat de zece lupi, și să-i rogi să-mi vină în ajutor.

Omul așteptă apoi ca lupii să se apropie bine de sanie. Atunci împinse cada cea mare, sări și el jos și se ascunse sub ea.

Cada era foarte mare. Putea să încapă în ea câtă bere se bea la Crăciun. Lupii săriră pe ea, începură să-i roadă cercurile și încercară s-o răstoarne. Cada era însă grea și solidă, așa că lupii nu fură în stare să ajungă la cel care stătea sub ea.

Țăranul se știa în deplină siguranță și râdea de forfota lupilor. Deodată însă deveni serios.

„De mai ajung cândva la ananghie – își zise el – o să-mi aduc totdeauna aminte de cada asta. O să mă gândesc că nu trebuie să greșesc nici față de mine, nici față de alții. Totdeauna este un mijloc de scăpare, numai să te străduiești să-l găsești”.

Cu vorbele astea, corbul își termină povestea.

Năpârstoc știa că Bataki vorbea totdeauna cu un tâlc anumit. De aceea rămânea pe gânduri ori de câte ori îl asculta.

– Tare aș vrea să știu de ce mi-ai spus povestea asta, zise el.

– Mi-am adus aminte de ea adineauri, când m-am uitat la Sonfjället, răspunse corbul.

Plecară apoi în jos pe valea râului Ljusnan și peste câteva ceasuri ajunseră în satul Kolsätt, la hotarul dinspre Hälsingland. Acolo, Bataki se lăsă în apropierea unei colibe mici. Aceasta nu avea nici ferestre, ci numai o bagea. Din coș ieșea fum amestecat cu scânteii, iar dinăuntru colibeii se auzeau ciocănituri.

– Când văd făurăria asta – zise corbul – mi-aduc aminte ce bune făurării erau odinioară în provincia Härjedalen și mai ales în satul ăsta, că nu li se găsea pereche în toată țara.

– Poate că știi vreo poveste despre ele, să mi-o spui și mie, zise Năpârstoc.

– Da, mi-aduc aminte de un faur din Härjedalen – zise Bataki – care a chemat la întrecere în facerea cuielor pe alți doi făurari, unul din Dalecarlia și altul din Värmland. Provocarea a fost primită și cei trei făurari s-au întâlnit aici la Kolsätt. Primul a început cel din Dalecarlia. A meșterit el ce-a meșterit și a dat gata o duzină de cuie, toate egale, ascuțite și netede. Altele mai bune ca ele nu s-ar fi pomenit. După el a urmat cel din Värmland. Și el a făurit o duzină de cuie strașnice, atâta numai că pentru facerea lor a folosit

pe jumătate timpul cât a lucrat cel dinaintea lui. Dacă au văzut așa cei care urmau să se pronunțe asupra întrecerii, i-au spus făurarului din Härjedalen că nu mai era nevoie să încerce și el, deoarece n-ar fi fost în stare să meșterească niște cuie mai bune decât ale dalecarlianului, nici mai repede de cum le făcuse cel din Värmland.

— Nu mă dau bătut, a zis atunci faurul din Härjedalen. Eu am un fel al meu, cu care îi pot întrece pe ceilalți doi fauri în doi timpi și trei mișcări.

Apoi puse fierul pe nicovală, fără să-l înroșească mai întâi în vatră, îl ciocăni vârtos și scoase un cui după altul, fără să aibă nevoie nici de cărbuni, nici de foaie. Nimeni nu văzuse până atunci un fierar mânuind ciocanul cu mai multă iscusință și măiestrie, astfel că faurul din Härjedalen fu declarat, în auzul tuturor, fruntaș pe țară.

Bataki se opri aici cu povestea, iar băiatul rămase și mai mult pe gânduri.

— Nu știu ce-ai avut în gând spunându-mi povestea asta, zise Năpârstoc.

— Mi-am adus-o aminte când l-am văzut pe bătrânul faur de aici, răspunse corbul pe un astfel de ton de parcă nici nu l-ar fi interesat deloc lucrul ăsta.

Cei doi călători se înălțară din nou în văzduh, iar Bataki îl duse pe băiat spre miazăzi, în comuna Lillhårdal, la granița dinspre Dalecarlia. Acolo se lăsară pe o movilă cu copaci, de pe creasta unui munte.

— Sunt sigur că nu știi pe ce movilă te afli acum, zise corbul.

Băiatul recunoscă că nu știa.

— Movila asta e un gorgan sub care se află mormântul unui om cu numele de Härjulf, zise Bataki. A fost cel dintâi om care s-a așezat în provincia Härjedalen și care-a început s-o cultive.

— Știi poate vreo poveste și despre el? întrebă Năpârstoc.

— Prea multe n-am auzit despre Härjulf, însă cred că era norvegian. Întâi a fost în slujba unui rege din țara lui, dar pe urmă s-au ivit oarecari neînțelegeri între ei, și omul a fost nevoit să fugă din patrie. S-a dus atunci la craiul suedez, care locuia la Uppsala, și a intrat în slujba lui. După câțva timp însă, a pețit-o pe sora Craiului. Cum acesta nu s-a învoit să-i dea o mireasă de neam atât de mare, omul a fugit de la curte, împreună cu fata. În Norvegia nu putea să se ducă, în Suedia nu putea să rămână și nici într-o țară străină nu voia să se refugieze. Și-a zis atunci că trebuia să caute altă cale, așa că a pornit spre miazănoapte, prin Dalecarlia, până ce-a ajuns la pădurile cele mari și pustii de dincolo de granița Dalecarliei. S-a așezat omul acolo, și-a durat casă, a început să are pământul și a fost astfel primul locuitor al acestei provincii.

Auzind și această din urmă poveste, băiatul căzu și mai vârtos pe gânduri.

– Nu știu ce scop ai urmărit, spunându-mi povestea asta, zise el din nou.

Bataki stătu o clipă fără să-i răspundă, dând din cap și clipind des.

– Fiindcă suntem singuri aici – zise el în cele din urmă – vreau să te întreb un lucru. Te-ai gândit tu vreodată la condițiile pe care ți le-a pus spiridușul ca să poți deveni iarăși om?

– N-am auzit altă condiție decât să-l duc pe găscanul Martin teafăr în Laponia și să-l aduc înapoi în Scania...

– Așa credeam și eu, zise Bataki. Când ne-am întâlnit ultima dată, îmi spuneai cu mândrie că nici o faptă nu poate fi mai urâtă decât să trădezi un prieten care se bizuie pe tine. Ar trebui s-o mai întreb pe Akka despre condiții. Tu știi doar că ea a fost acasă la voi și a vorbit cu spiridușul. Știi, nu?

– Akka nu mi-a spus nimic, în privința asta, zise Năpârstoc, surprins.

– O fi socotit că-i mai bine, poate, să nu știi ce anume a spus spiridușul. Akka, bineînțeles, vrea să te ajute mai degrabă pe tine decât pe găscanul Martin...

– Mi se pare foarte ciudat, Bataki, că tu umbli totdeauna să mă întristezi și să mă neliniștești, zise băiatul.

– Ți s-o fi părând – răspunse corbul – însă cred că de data asta poți să-mi fii recunoscător deoarece îți dau de veste că spiridușul a vrut să-ți spună că vei fi iarăși om dacă-l vei aduce înapoi pe găscanul Martin, pentru ca maică-ta să-l dea la tăiat.

Năpârstoc sări în sus.

– Asta e o glumă proastă din partea ta! zise el, nemaiputând să îndure discuția cu corbul.

– N-ai decât s-o întreb pe Akka, zise Bataki. Uite-o că vine în zbor cu tot cârdul. Nu uita ce ți-am povestit eu. În orice încurcătură s-ar afla omul, nu se poate să nu găsească un mijloc să scape, cu condiția să-l dibăcească la vreme. Mi-ar părea bine să aflu că ai izbutit și tu să-l găsești.

● VÄRMLAND ȘI DALSLAND ●

Miercuri, 5 octombrie.

A doua zi, Năpârstoc se folosi de o clipă de răgaz în care Akka păștea puțin, ceva mai încolo de locul unde se aflau celelalte găște sălbatice din cârdul ei, ca s-o întrebe dacă era adevărat ce-i spusese Bataki. Akka nu putea să tăgăduiască. Băiatul o rugă atunci să-i promită că nu va trăda secretul

gâscanului Martin. Căci gâscanul era mândru și ambițios, iar Năpârstoc se temea să nu facă vreo pozna, dacă va afla condițiile spiridușului.

Pe urmă băiatul a stat mereu pe spinarea gâscanului mâhnit și tăcut, cu capul în jos. Nu mai voia să vadă nimic în jurul lui. Auzea găștele sălbatice spunându-le bobocilor că se aflau în Dalecarlia, că puteau să vadă acum Städjan la miazănoapte, că zburau deasupra lui Österdalälvs, că ajunseseră la lacul Horrmund și că zburau deasupra văii lui Västerdalälvs. El însă n-avea chef să vadă nimic din toate astea. „Voi călători toată viața cu găștele sălbatice – își zicea el – ca să văd toată țara chiar și mai mult decât îmi este dorința s-o cutreier”.

Tot fără chef era și când găștele sălbatice dădură de veste că sosiseră în Värmland și că apa pe deasupra căreia zburau spre miazăzi era râul Klar.

„Am văzut atâtea râuri... își zicea el. Altul nu vreau să mai văd”.

Chiar dacă ar fi fost dornic să mai vadă câte ceva, nu prea avea ce, căci în partea de nord a provinciei Värmland sunt numai păduri mari și uniforme, prin care șerpuiește râul Klar, îngust și bogat în căderi de apă. Ici și colo se vedea o groapă de făcut mangal, un loc ars de pădure sau câteva căsuțe joase fără coșuri, în care locuiesc finlandezi. În general însă, pădurile se întind pe cuprinsuri atât de mari, încât crezi că te afli sus de tot, în Laponia.

Găștele sălbatice coborâră pe un loc ars de pădure, aproape de malul râului Klar. În timp ce ele pășteau secară de toamnă proaspăt răsărită, băiatul auzi râsete și taifas vesel dinspre pădure. Erau șapte oameni vioași care veneau cu traista în spate și cu securi pe umăr. În ziua aceea, Năpârstoc era nespus de dornic să vadă oameni. De aceea se bucură foarte mult când îi văzu pe cei șapte muncitori scoțându-și traistele și trântindu-se pe malul râului să se odihnească.

Oamenii vorbeau tot timpul. Băiatul se așeză după o movilă mică, bucuros că putea să asculte glasuri omenești. El află îndată că acei muncitori erau locuitori din Värmland și că aveau de gând să plece spre Norrland, în căutare de lucru.

Erau oameni plini de haz și aveau multe de spus, pentru că lucraseră în atâtea locuri diferite. În timpul sporovăielii lor, unul din ei le mărturisi că, deși colindase toată Suedia, nu văzuse nicăieri un ținut mai frumos ca cel din apusul provinciei Värmland, de unde era el de fel.

– Ai avea toată dreptatea dacă ai vorbi de valea lacului Fryken, de unde sunt eu, iar nu despre ținutul de la apus, se împotrivi unul din ei.

– Eu sunt din districtul Jösse – interveni un al treilea – și pot spune că-i mai frumos decât amândouă ținuturile voastre.

Reieșea acum că cei șapte oameni erau din diferite părți ale provinciei Värmland, fiecare din ei fiind de părere că locul de unde se trăgea el era mai frumos și mai bun decât al celorlalți. Din pricina asta, s-a iscat apoi o ceartă

mare, nimeni neputând să-i convingă pe ceilalți că avea dreptate. Erau cât pe-aci să ajungă dușmani și să se ia la harță, când iată că trecu pe lângă ei un moșneag cu plete lungi și negre și cu niște ochi mici care clipeau mereu.

— De ce vă certați, oameni buni? Întrebă el. Țipați de s-aude în toată pădurea.

Unul din vărmlandezi se întoarse repede spre noul venit și-i zise:

— Ești desigur finlandez, moșule, de vreme ce cutreieri pădurea.

— Da, sunt, răspuse bătrânul.

— Foarte bine, zise celălalt. După câte am auzit, voi, finlandezii, aveți multă minte.

— Faima bună are preț mai mare decât aurul, recunosc moșneagul finlandez.

— Ne ciorovăim între noi ca să hotărâm care e partea cea mai frumoasă din Värmland. Poate ne-mpaci dumneata, ca să nu ne învrăjbim din pricina asta.

— Păi am să judec pe cât m-o ajuta mintea, zise finlandezul. Trebuie să aveți însă un pic de răbdare, ca să vă spun mai întâi o poveste veche.

„În vremea de demult – zise finlandezul așezându-se pe un bolovan – țara din sus de lacul Vänern era îngrozitor de urâtă. Era atât de plină de munți pleșuvi și de dealuri prăpăstioase, încât era cu neputință să trăiască cineva acolo. Drumuri nu puteau să fie croite, nici ogoare arate. Țara din jos de lac era însă pe vremea aceea bună și ușor de cultivat, cum e și în ziua de azi.

Acolo, în țara de jos, trăia un om care avea șapte feciori. Erau toți zdraveni și voinici, însă mândri de felul lor și adesea se isca vrajbă între ei, fiecare socotindu-se mai grozav decât ceilalți. Bătrânului nu-i plăcea deloc cearta necurmată a feciorilor și, ca să-i pună capăt, îi chemă într-o zi pe toți la el, întrebându-i dacă se învoiesc să-i pună la încercare, ca să poată vedea care din ei era cel mai destoinic.

Băieții, firește, erau bucuroși de acest lucru. Asta, era și dorința lor.

— Atunci ascultați ici la mine, zise bătrânul. Voi știți că în partea de miazănoapte a lacului ăsta, care se cheamă Vänern, se află un ținut plin de movile și de pietre, de care nimeni nu se poate folosi. Mâine vă veți duce acolo, fiecare cu câte un plug, și veți ara pământul cât veți putea într-o zi. Când o însera o să vin și eu, să văd care din voi a făcut cea mai bună ispravă.

Nici nu răsărise bine soarele a doua zi, că cei șapte frați și erau gata cu plugurile și cu caii. Era o priveliște frumoasă pentru oricine să-i vadă pornind la lucru. Caii erau tot unul și unul, iar brăzdarele plugurilor străluceau ca argintul, fiind ascuțite proaspăt. Toți cei șapte feciori plecară glonț până ce ajunseră la lacul Vänern. Acolo câțiva din ei se dădură la o

parte, însă cel mai în vârstă porni drept înainte. Spunea că n-avea să-i fie doar teamă de o baltă așa de mică precum era lacul Vänern.

Văzându-l ceilalți atât de plin de curaj, n-au voit să se lase nici ei mai prejos. S-au așezat pe pluguri și au mânat caii prin apă. Erau cai mari și, după o bucată de vreme, nemaidând de fund, au fost siliți să înoate. Plugurile pluteau pe apă, dar nu era un lucru chiar atât de ușor să stea cineva pe ele. Câțiva feciori au fost târâți de pluguri, alții au trecut apa prin vad, însă toți au ajuns dincolo și s-au apucat imediat să are pământul. Acesta nu era altceva decât ținutul care s-a chemat pe urmă Värmland și Dalsland. Cel mai mare dintre feciori urma să are brazda mijlocie. Cei doi care urmau, ca vârstă, după el s-au așezat unul într-o parte și altul în cealaltă, iar ceilalți doi mai mici, alături de ei. Cât despre feciorii cei mai tineri, fiecare și-a arat brazda lui, unul la marginea de apus a ținutului, iar altul la cea răsăriteană.

Fratele mai mare a arat la început o brazdă dreaptă și lată, pământul de lângă Vänern fiind „neted și ușor de lucrat. Treaba a mers destul de bine până ce flăcăul a dat peste un bolovan așa de mare, încât n-a putut să treacă pe lângă el și a fost nevoit să ridice plugul pe deasupra lui. Pe urmă a înfipt brăzdarul cu putere în pământ, tăind o brazdă lată și adâncă. A trecut ce-a mai trecut și a dat peste un pământ atât de vârtos, încât a fost silit să ridice iar plugul. Acest lucru i s-a mai întâmplat încă o dată și flăcăul s-a supărat că nu fusese în stare să tragă peste tot o brazdă la fel de lată și de adâncă. În cele din urmă a dat peste un pământ atât de pietros, încât a trebuit să se mulțumească să-l scrijelească doar puțin cu brăzdarul. El a ajuns astfel la hotarul de sus al ținutului și acolo s-a așezat jos să-l aștepte pe taică-său.

Al doilea frate a început și el să are o brazdă lată și adâncă și a izbutit să se strecoare printre movile, putând-o isprăvi fără nici o întrerupere. Ici și colo a dat peste niște crăpături și, cu cât mergea mai spre miazănoapte, cu atât mai multe ocolișuri era nevoit să facă, brazda fiind cu atât mai îngustă. Înaintase totuși așa de bine, încât nici măcar nu s-a oprit la graniță, arând în plus o bucată de pământ mai departe.

Al treilea, care ara la stânga celui mai mare, a mers și el bine la început. Brazda trasă de el era mai lată decât celelalte, însă a dat degrabă peste un pământ așa de rău, încât a fost nevoit să se abată spre apus. Pe cât i-a fost în putință, a mers apoi din nou spre miazănoapte, a tras brazdă lată și adâncă, dar s-a oprit cu mult înainte de graniță. Nevoind să rămână la mijlocul drumului, a întors caii și a apucat în altă direcție. A întâlnit însă repede alte piedici și a trebuit să stea pe loc. „Brazda mea o să fie cea mai rea!”... și-a zis el, așezându-se pe plug să-l aștepte pe, taică-său.

Același lucru se poate spune și despre ceilalți frați. S-au purtat toți ca niște bărbați adevărați. Cei care au arat la mijloc au dus-o greu, însă cei de la dreapta și de la stânga lor au dus-o și mai greu, căci pământul era acolo așa de plin de pietre și de smârcuri, că era cu adevărat peste putință de tras

brazde drepte și egale.

Despre cei doi feciori mai tineri se poate spune că mereu erau siliți să ocolească pe ici ori pe colo. Au făcut totuși ispravă bună și ei.

Când s-a înserat, cei șapte frați stăteau obosiți și abătuți, fiecare la capătul brazdei sale, și așteptau.

Poza nils23 [P461]

A venit apos tatăl lor. S-a dus mai întâi la cel care lucrase mai departe spre apus.

— Bună seara! i-a zis el. Cum a mers treaba, fiule?

— Cam prost, a răspuns feciorul. Ne-ai dat să arăm un pământ greu de lucrat.

— Mi se pare că stai, cu spatele spre ogor a zis tatăl. Întoarce-te, ca să poți vedea cât ai lucrat. Nu-i așa de puțin cum socoți tu.

Uitându-se în urma lui, feciorul a băgat de seamă că pe unde trecuse cu plugul, apăruseră văi minunate, cu lacuri în fundul lor și cu povârnișuri frumoase, împădurite. Străbătuse o bună bucată din partea de sus a provinciei Värmland. Arase atât lacurile Laxsjön și Lelong, cât și lacul Stora Le și cele două lacuri numite Silarna, așa că taică-său avea tot motivul să fie mulțumit de el.

— Acum să trecem mai departe, să vedem ce au făcut și ceilalți, zise bătrânul.

S-a dus apoi la feciorul care era al cincilea la rând. Acesta arase districtul Jösse și lacul Glafsforden. Al treilea arase lacul Värmeln; cel mai mare, ținutul Fryksdalen și lacurile Fryken; iar primul după el ca vârstă, ținutul Älvdalen și râul Klar. Al patrulea avusese parte de o muncă grea în Bergslagerna și arase lacurile Yngen și Daglösen, precum și o seamă de alte lacuri mai mici. Al șaptelea trăsese o brazdă minunată. Mai întâi a făcut loc pentru marele lac Skagern, pe urmă a tras o brazdă îngustă prin care și-a croit drum râul Let, după care a trecut granița și a săpat niște lacuri mici în districtele miniere ale Västmanlandului.

După ce tatăl celor șapte feciori a cercetat toate locurile arate de ei, a prins a spune că, după a lui judecată, fiecare făcuse ispravă bună, așa că avea tot motivul să fie mulțumit. Țara nu mai era o pârloagă, ca mai înainte, ci putea să fie acum cultivată și locuită. Ei creaseră multe lacuri bogate în pește, precum și văi roditoare. Râurile și pâraiele aveau căderi de apă, care puteau să pună în mișcare mori și ferăstraie mecanice. Pe munți, între brazde, era loc de păduri pentru lemne de foc și de mangal și, în afară de asta, exista acum și posibilitatea deschiderii de drumuri spre marile câmpuri cu minereu de fier din Bergslagerna.

Feciorii erau bucuroși să audă toate aceste lucruri, dar voiau să afle și

a cui brazdă era cea mai bună.

— Într-o țară care arată astfel – a zis, tatăl flăcăilor – mai multă însemnătate are faptul că toate brazdele se îmbină armonios una cu alta, decât că una din ele e mai bună decât celelalte. Nici un părinte nu poate fi bucuros că unul din ei e mai bun decât ceilalți. Mulțumirea lui sufletească e adâncă și mare numai atunci când se poate uita cu aceeași bucurie la toți, de la cel mai mic până la cel mai vârstnic dintre ei.

● UN CONAC MIC ●

Joi, 6 octombrie.

Gâștele sălbatice zburară de-a lungul râului Klar până la uzina cea mare de la Munkfors. Apoi o luară către apus, spre Fryksdalen. Începuse a se întuneca înainte ca ele să fi ajuns la lacul Fryken, așa că gâștele se lăsară pe o baltă aflată pe un deal împădurit. Balta era desigur un adăpost bun pentru gâștele sălbatice. Lui Năpârstoc i se păru însă că acolo era prea rece și pustiu. El voia un loc mai bun de culcare. Pe când era încă în văzduh, văzuse la poalele munților niște gospodării și plecă repede în căutarea lor.

Dar până acolo era o cale mai lungă decât i se păruse lui. De câteva ori fu ispitit să se întoarcă. În cele din urmă însă, pădurea din jurul lui se rări și băiatul ajunse la un drum care trecea pe la marginea pădurii. De la acel drum, o alee frumoasă, cu mesteceni pe o parte și pe alta, ducea spre un conac. Năpârstoc porni cu toată iuțeala într-acolo.

Ajunse mai întâi la o curte dosnică, mare cât o piață și înconjurată de un șir lung de case roșii. După ce trecu prin ea, dădu peste o locuință în fața căreia se afla o alee presărată cu nisip și o curte mare. Casa avea o aripă pe una din laturi și o grădină în spatele ei. Clădirea principală era mică și puțin arătoasă, dar curtea din față era mărginită cu un șir de scoruși uriași, așezați atât de des unul lângă altul, încât alcătuiau un adevărat zid în jurul ei. Băiatului i se părea că intrase într-o încăpere minunată și că deasupra ei se arcuia o boltă mare. Cerul avea o culoare sinilie, plină de farmec, iar scorușii erau galbeni, cu ciorchini mari, roșii. Pajiștea se menținea încă verde, însă pe cer se înălțase în seara aceea o lună frumoasă, ale cărei raze dădeau ierbii o mare strălucire, făcând-o să aibă reflexe argintii.

Nu se vedea nici țipenie de om, așa că băiatul se plimbă în voie peste tot. Ajungând însă în grădină, văzu ceva care îi făcu mare plăcere. Se urcase pe un scoruș mic, ca să mănânce scorușe; însă nici nu ajunse bine la ciorchine, că și văzu un mălin plin și el de boabe. Se dădu jos din scoruș și se cațără pe mălin. Când ajunse însă acolo, descoperi o tufă de coacăze, pe care atârnavă ciorchini lungi roșii. Se uită mai bine și văzu că toată grădina era plină de agrișe, de zmeură și de măcieșe. Mai încolo, pe straturile de

zarzavat, erau gulii și napi turcești. În fiecare tufă se vedeau boabe. Plantele aveau semințe, iar firele de iarbă, spiculețe pline cu grăuncioare. Năpârstoc mai văzu pe alee un măr mare și frumos, care strălucea în razele lunii. Se așeză pe o brazdă de iarbă, cu mărul în fața lui, și începu să taie felioare din el cu briceagul. În timp ce îmbuca cu poftă, își făcea socoteala că nu era atât de greu pentru cineva să fie spiriduș toată viața, dacă se putea găsi oriunde o mâncare așa de bună ca în acel loc.

Mâncând, stătea pe gânduri și, în cele din urmă, își puse întrebarea dacă n-ar fi fost mai bine pentru el să rămână unde era acum și să lase găștele sălbatice să plece spre miazăzi fără el.

„Nu știi cum am să-i pot spune găscanului Martin că nu mă pot duce acasă, își zise Năpârstoc. E mai bine să mă despart pentru totdeauna de el. Mi-aș strânge merinde de iarnă împreună cu veverițele, iar dacă aș locui într-un ungher întunecos din grajd sau din hambar, n-aș mai degera de frig”.

Pe când se gândea la aceste lucruri, auzi un foșnet ușor deasupra lui, iar în clipa următoare se afla lângă el pe pământ ceva care semăna cu un ciotuleț de mestecăn. Ciotul se sucea și se învârtea, iar în vârful lui sticleau două puncte luminoase ca niște cărbuni aprinși. Parcă era o vrajă în toată puterea cuvântului. Băiatul băgă însă da seamă că ciotul avea un plisc încovoiat și pene mari în jurul ochilor strălucitori, așa că se liniști.

— Uite, zău, că-i vietate în adevăr! zise el. Ian spune-mi rogu-te, cumătră bufniță, cum se cheamă locul unde ne aflăm și ce fel de oameni trăiesc aici?

„Asta-i cel care sperie șoarecii își zisese bufnița. Ce fel de făptură o mai fi? Veveriță nu-i, pISOI nu-i, nevăstuică nu-i. Eu credeam că o pasăre ca mine, care și-a dus viața la un conac vechi ca ăsta, știe tot ce-i pe lume. Dar uite, mintea nu mă ajută să ghicesc cu cine am de-a face în clipa de față!...”

Bufnița se uitase lung la vietatea care se mișca pa aleile cu nisip, până ce i se închiseseră ochii de atâta privit. În cele din urmă, o biruise curiozitatea și se lăsase jos pe pământ, să vadă mai de aproape vietatea aceea străină.

Pe când vorbea băiatul, bufnița se aplecase să-l vadă mâi bine.

„N-are nici gheare, nici ghimpi, își zise ea. Dar dacă o fi având vreun dinte veninos sau mai știi eu ce altă armă primejdioasă? Să vad mai întâi cu ce rost umblă făptura asta pe aici, ca să știi dacă trebuie să mă feresc de ea”.

— Conacul se cheamă Morbacka – zise bufnița – și a stat înainte în el multă lume. Dar tu cine ești?

— Mă bate gândul să mă mut aici, zise Năpârstoc, fără să răspundă la întrebarea bufniței. Ce zici? Face să mă mut?

— Face. De ce să nu facă? E drept că locul nu mai este ce-a fost odată,

zise bufnița; în orice caz, se poate trăi bine aici. Vorba e însă: cu ce vrei să trăiești? Ai poate de gând să vânezî șoareci?

— Da' de unde! răspunse băiatul. Mai degrabă risc eu să fiu mâncat de șoareci, decât riscă ei să-i păgubesc eu.

„Se prea poate să nu fie o ființă primejdioasă, după spusele ei, zise bufnița. Cred, însă că nu strică să fac o încercare...”

Bufnița se ridică în văzduh și în clipa următoare își înfipse ghearele în umărul lui Năpârstoc, dându-i cu pliscul în ochi. Băiatul își acoperi ochii cu o mână, iar cu cealaltă căută să se apere, strigând totodată din răspuțeri după ajutor. Își dădea seama că viața îi era în primejdie, zicându-și că de data asta se isprăvise cu el.

Să vă spun acum o întâmplare ciudată. Chiar în anul în care Nils Holgersson călătorea în tovărășia găștelor sălbatice, o scriitoare se gândea să scrie o carte despre Suedia, care să fie bună de citit în școli. Se gândise la cartea cu pricina de la Crăciun până în toamnă, dar n-apucase să scrie nici măcar un rând. În cele din urmă, plictisită, își zisese: „Nu-i o carte pentru tine. Pune mâna pe condei și scrie”.

● COMOARA DIN ARHIPELAG ●

▫ *În drum spre mare* ▫

Vineri, 7 octombrie.

În călătoria lor de toamnă, găștele sălbatice zburaseră de la bun început de-a dreptul spre miazăzi. Părăsind însă ținutul Fryksdalen, luară altă direcție și o porniră peste partea apuseană a provinciei Värmland și peste Dalsland, spre ținutul Bohuslän.

Această călătorie a fost nespus de veselă. Bobocii se deprinseseră acum destul de bine să zboare și nu se mai plângeau de oboseală, iar băiatului începu să-i revină voia bună. Era bucuros că putuse să stea de vorbă cu o ființă omenească, căci îl bucurase ceea ce îi spusese femeia: anume că, dacă va continua ca și până acum să facă bine tuturor celor pe care îi va întâlni, sfârșitul nu putea să fie rău pentru el, ci dimpotrivă. Mătușica aceea nu-i putuse spune, e drept, cum avea să-și recapete înfățișarea omenească, însă îi dăduse un pic de nădejde și de încredere. Datorită acestui fapt, se gândea acum în ce fel să-l înduplece pe găscan să nu mai plece acasă.

— Vezi tu, dragă găscane Martin? îi zise el pe când se aflau sus în văzduh. Ar însemna să ne plictisim grozav dacă am sta toată iarna acasă, după ce am făcut împreună o călătorie ca asta. Eu zic că am face mai bine să plecăm cu găștele sălbatice în alte țări străine.

– Vorbești serios? exclamă găscanul, alarmat peste măsură.

Dacă dovedise că fusese în stare să urmeze găștele sălbatice până în Laponia, el era mulțumit pe de altă parte să se întoarcă în despărțitura pentru găște din grajdul de vite al lui Holger Nilsson.

Băiatul tăcu o clipă privind în jos spre Värmland, unde toate pădurile de mesteceni, crângurile și grădinile aveau culorile galben și roșu ale toamnei, iar lacurile lungi se grozăveau parcă, arătându-și albăstrimea undelor între malurile lor galbene.

– Mi se pare că niciodată n-a fost mai frumos ca astăzi pământul de sub noi, zise el. Lacurile sunt ca mătasea albastră, iar țărmurile lor ca niște brățări late de aur. Nu crezi c-ar fi păcat să ne oprim la Vemmenhög, în loc să mai vedem și altă lume?

– Credeam că vrei să te întorci acasă la părinții tăi, ca să le arăți că ai ajuns un băiat de ispravă, zise găscanul.

El visase toată vara clipa cea mândră și fericită în care ar fi coborât în curtea din fața casei lui Holger Nilsson, ca să poată arăta pe Dunfin și cei șase boboci găștelor, găinilor, vacilor, pisicii și chiar stăpânei case, astfel că propunerea băiatului nu-l încânta câtuși de puțin.

Găștele sălbatice făcură mai multe popasuri lungi în timpul zilei. Găsiră în toate părțile miriști atât de minunate, încât nu se îndurau să se despartă de ele și abia într-amurg ajunseră în Dalsland. Zburară pe deasupra părții de nord-vest a acestei provincii, unde era și mai frumos decât în Värmland. Se aflau acolo atât de multe lacuri, încât uscatul trecea printre ele ca niște fâșii înguste și înalte. Pământul nu era bun de arat. În schimb, copacilor le pria cu atât mai bine, iar țărmurile abrupte semănau cu niște parcuri încântătoare. În văzduh și în apă era parcă ceva care reținea lumina soarelui, chiar după ce acesta apunea în spatele munților. Fâșii de aur jucau pe suprafețele negre și strălucitoare ale apei, iar deasupra pământului tremura o licărire de culoare roșie-palidă, din rare se iveau mesteceni alb-gălbui, plopi de munte de culoare roșie deschisă și scoruși galben-roșcați.

– Nu ți se pare, dragă găscane Martin, c-ar fi păcat de noi să nu mai vedem niciodată lucruri atât de minunate? zise Năpârstoc.

– Mai bucuros sunt să văd ogoarele mănoase ale șesului de la miazăzi, decât dealurile astea sărace, răspunse găscanul. E însă de la sine înțeles că dacă tu vrei să mergem mai departe, eu de tine nu mă despart.

– Eram sigur de acest răspuns, zise băiatul.

Se cunoștea după glas că i se luase o piatră grea de pe inimă.

După ce ajunseră deasupra Bohuslänului, băiatul observă că munții erau mai legați unii de alții, că văile păreau niște văgăuni săpate în ei și că lacurile lungi din fundul lor erau atât de negre, ca și cum ar fi izvorât de sub

pământ. Și ținutul acesta era minunat. Văzându-l când poleit de o fâșie mică de raze de soare, când la umbră, băiatului i se păru că avea ceva sălbatic și nemaîntâlnit în altă parte. Nu-și dădea seama de ce, însă i se părea că pe acele meleaguri tainice trăiseră odinioară războinici voinici și vajnici, care dăduseră lupte primejdioase și înverșunate. Vechea dorință de a lua parte la întâmplări de seamă se trezi în el.

„S-ar putea întâmpla însă ca într-o bună zi viața să-mi fie pusă în primejdie, se gândea el. E mai bine să mă mulțumesc cu ceea ce mi-e dat”.

Nu-i spuse nimic găscanului despre aceste lucruri, căci găștele zburau deasupra Bohuslânului cu cea mai mare iuțeală de care erau în stare, iar găscanul abia răsufla și nu i-ar fi putut da nici un răspuns. Soarele strălucitor de la orizont dispăru în câteva clipe după dealuri, dar găștele sălbaticе zburau înainte așa de repede, încât tot îl mai văzură de câteva ori. În cele din urmă, ele zăriră la apus o fâșie albă care creștea și se lărgea pe măsură ce ele înaintau în zbor. Era marea albă ca laptele, cu reflexe purpurii și albastre. Când trecură pe lângă stâncile de pe țărm, văzură iar soarele, care părea că plutește deasupra mării, mare și roșu, gata să se scufunde în valuri.

Când băiatul contemplă marea liberă și nesfârșită, cu soarele roșu al amurgului care răspândea o lumină atât de blândă, încât se putea încumeta să se uite drept la el, simți liniștea și siguranța pătrunzându-i în suflet.

— Nu trebuie să fii mâhnit, Nils Holgersson, zise soarele. Viața e minunată și pentru mici și pentru mari. E bine să fie cineva liber, fără griji, cu tot viitorul deschis înaintea lui.

▫ **Darul găștelor sălbaticе** ▫

Găștele sălbaticе se culcaseră pe o insuliță în dreptul portului *Fjällbacka*⁷⁰. Către miezul nopții însă, când luna era pe cer, bătrâna Akka își scutură somnul de pe pleoape și se duse să le trezească pe Yksi și Kaksi, pe Kolme și Neljä, pe Viisi și Kuusi. În cele din urmă îl atinse cu ciocul pe Năpârstoc, deșteptându-l și pe el.

— Ce s-a întâmplat, mamă Akka? întrebă el, tresărind speriat.

— Nimic primejdios, răspunse Akka. Atâta numai că noi șapte, care suntem vechi în cârd, vrem să zburăm puțin în noaptea asta spre largul mării și nu știm dacă ți-ar face plăcere să mergi cu noi.

Băiatul înțelese că Akka n-ar fi făcut o astfel de propunere, dacă n-ar fi fost vorba de ceva important, așa că se grăbi să se așeze pe spinarea ei. Zborul fu făcut în linie dreaptă spre apus. Găștele sălbaticе trecură mai întâi pe deasupra unor insule mari și mici de lângă coastă, apoi pe deasupra unei

⁷⁰ Fjällbacka - mic port în strâmtoarea Skagerak, la nord de Göteborg.

întinderi largi de apă și ajunseră pe urmă la arhipelagul Văderöar, din largul mării. Toate insulele erau joase și stâncoase, iar la lumina lunii păreau mâncate de valuri în partea lor apuseană. Unele insule erau destul de mari, iar băiatul zări pe ele câteva locuințe. Akka cercetă cu privirea să găsească o insulă mai mică și se lăsă pe ea. Insulița era alcătuită din gresie, iar în mijlocul ei se afla o văgăună largă, în care marea aruncase nisip alb, mărunț, și niște scoici.

Când se dădu jos de pe spinarea găștei, băiatul văzu lângă el ceva care semăna cu o piatră înaltă și ascuțită, dar în același timp observă că era o pasăre mare de pradă, care alesese insulița ca adăpost de noapte. Tocmai se mira cum de avuseseră găștele sălbatice neprevederea să coboare lângă un dușman atât de primejdios, când o văzu pe pasăre ieșindu-le înaintea cu o săritură lungă. Îl recunoscă atunci pe vulturul Gorgo.

Se vedea bine că Akka și Gorgo își dăduseră întâlnire mai dinainte. Nici găscă, nici vulturul nu se mirară că se regăsiseră acolo.

— Brave ție, Gorgo! zise Akka. N-aș fi crezut că o să vii înaintea noastră la locul de întâlnire. Ai sosit de mult?

— Am sosit aseară, răspunse Gorgo. Mă tem însă că nu merit lauda pentru altceva decât pentru faptul că am știut unde să vii la întâlnire. „Cât despre însărcinarea pe care mi-ai dat-o, n-am făcut nici o ispravă.

— Sunt sigură, Gorgo, că isprava ta e mai bună decât socoți tu. Înainte de a povesti însă ce ți s-a întâmplat în călătoria ta, vreau să-l rog pe Năpârstoc să caute ceva ascuns pe insula asta.

Băiatul se uitase la niște scoici frumoase. Când o auzi însă pe Akka pomenindu-i numele, tresări.

— Te-ai mirat poate, Năpârstoc, că ne-am abătut din cale și am luat-o încoace, spre Marea Nordului, zise găscă.

— Lucrul ăsta mi s-a părut destul de ciudat, recunoscă băiatul. Știam însă că faci cu rost tot ce faci.

— Ai o părere bună despre mine – zise Akka – însă tare mă tem să nu ți-o schimbi, căci e foarte probabil că am făcut degeaba călătoria asta. Cu mulți ani în urmă – continuă Akka – eu și cu câteva din găștele care-s vechi în cârdul meu am fost prinse de vijelie într-o primăvară și aruncate pe insulița asta. Văzând că înaintea noastră nu era altceva decât marea fără sfârșit, ne-am temut să nu fim azvârlite prea departe, ca să nu mai putem ajunge la uscat și ne-am așezat pe valuri. Vijelia ne-a silit să stăm câteva zile între stâncile astea sărace. Flămânzisem rău de tot și am venit o dată în văgăuna asta să căutăm ceva de mâncare. N-am putut găsi nici un fir de iarbă, însă am băgat de seamă că în nisip erau îngropate pe jumătate niște pungi legate zdravăn. Nădăjduiam să găsim în pungile acelea grăunțe. Am început să le ciocănim cu pliscurile până ce am reușit să rupem pânda. În loc

însă ca din ele să iasă grăunțe, au început să se răspândească niște bani strălucitori de aur. Neavând ce face cu ei noi, găștele, i-am lăsat acolo unde erau. Tot timpul de atunci înapoi nu ne-am mai gândit la descoperirea pe care o făcuserăm. În toamna asta s-a întâmplat ceva care ne face să avem nevoie de aur. Știi că sunt prea puține nădejdi să mai găsim comoara despre care ți-am vorbit, însă am venit aici să te rugăm să vezi și tu cum stau lucrurile.

Poza nils24 [P471]

– Năpârstoc sări în văgăună, luă câte o scoică în fiecare mână și începu să scociască nisipul. Nu găsi nici o pungă, dar după ce săpă o gaură destul de adâncă, auzi un sunet metalic și văzu un ban de aur. Dibui apoi cu mâinile și simți în nisip o mulțime de monede rotunde. Se duse atunci fuga la Akka.

– Pungile au putrezit și s-au destrămat – zise el – așa că banii sunt împrăștiați prin nisip. Cred însă că tot aurul a rămas neatins.

– Bine, zise Akka. Umple gaura la loc și așează nisipul bine, să nu vadă nimeni că a fost scociorât.

Năpârstoc făcu întocmai. Când se urcă din nou pe stâncă, rămase uimit văzând-o pe Akka venind foarte solemn în întâmpinarea lui, în fruntea celor șase găște sălbatice. Când se opriră în fața lui, îi făcură mai multe plecăciuni și păreau atât de ceremonioase, încât băiatul își scoase scufia, făcându-le și el o temenea.

– Uite, Năpârstoc, ce ne sfătuirăm și puserăm la cale noi, găștele bătrâne. Dacă tu ai fi făcut unor oameni tot așa de mult bine cât ne-ai făcut și nouă, nu s-ar fi despărțit de tine fără să-ți dea o răsplată bună.

– Nu eu v-am ajutat, ci voi ați avut grijă de mine, zise băiatul.

– Noi ne-am gândit că – urmă Akka – dacă o ființă omenească ne-a însoțit în toată călătoria noastră, nu se cade să plece de la noi tot așa de săracă după cum a venit.

– Eu știu bine – zise Năpârstoc – că tot ce-am învățat anul ăsta de la voi face mai mult decât aurul și orice avuție.

– Dacă banii aceștia au stat aici în văgăună atâția ani de zile – zise Akka – nu-s de bună seamă ai nimănui și cred că poți să-i păstrezi pentru tine.

– Dar voi aveți nevoie de comoara asta, zise băiatul.

– Da, aveam nevoie ca să te putem răsplăti pe tine.

Băiatul se întoarse pe jumătate, aruncă o privire spre mare și pe urmă se uită drept în ochii găștei Akka.

– Mi se pare destul de ciudat că nu mai ai nevoie de serviciile mele și-mi dai o răsplată, fără ca eu să-ți fi spus că slujba mea s-a terminat.

— Cât vom fi în Suedia – zise Akka – cred că vei rămâne cu noi. Am dorit să-ți arăt unde se află însă comoara acuma, când am putut veni aici fără să facem un ocol prea mare.

— Cu toate astea e așa cum am spus eu, zise Năpârstoc. Vreți să vă despărțiți de mine fără voia mea. După ce am petrecut așa de bine atâta vreme împreună, cred că n-ar fi mare lucru să mă luați și pe mine cu voi în cele țări străine.

Auzind aceste cuvinte, Akka și celelalte găște sălbatice își lungiră gâturile și se uitară câteva clipe în văzduh cu ciocurile deschise pe jumătate a nespusă mirare.

— Uite, vezi, la asta nu m-am gândit, zise gășca, după ce-și veni în fire. Până să te hotărăști însă să mergi mai departe cu noi, ar fi bine să auzim ce are de spus Gorgo. Trebuie să știi că, la plecarea noastră din Laponia, eu m-am înțeles cu Gorgo să se ducă la tine acasă în Scania și să caute să obțină de la spiriduș condiții mai ușoare pentru tine.

— Da, așa este, zise Gorgo. Cum ți-am spus însă adineauri – se adresă el către Akka – nu prea am avut noroc. După ce am găsit gospodăria lui Holger Nilsson, i-am dat târcoale în zbor până ce l-am văzut pe spiriduș strecurându-se printre case. M-am îndreptat atunci glonț spre el și ne-am dus împreună pe un ogor, ca să vorbim acolo nestingheriți de nimeni. I-am spus că m-a trimis Akka de la Kebnekajse să-l întreb dacă poate să-i pună condiții mai ușoare lui Nils Holgersson.

„Aș fi bucuros să-i pun condiții mai ușoare – mi-a răspuns el – căci am auzit că s-a purtat bine în timpul călătoriei, dar asta nu stă în puterea mea”.

Atunci m-am supărat și i-am spus că-i scot ochii dacă nu face ce i-am cerut. Spiridușul mi-a răspuns astfel: „Cu Nils Holgersson e așa cum ți-am arătat. Du-te însă și-i spune că ar face bine să vină cât mai curând acasă cu găscanul cel alb, căci părinții lui sunt foarte necăjiți. Holger Nilsson a trebuit să plătească o garanție pentru fratele lui, în care avusese toată încrederea. Cu banii împrumutați, acesta și-a cumpărat un cal, însă calul a ologit chiar din prima zi când l-a pus la căruță, așa că omul nu s-a mai putut folosi de el și nici de unde să scoată bani n-a avut. Spune-i, deci lui Nils Holgersson că părinții lui au trebuit din pricina asta să vândă până acum două vaci și că vor fi dați afară din casă, dacă nu le vine cineva în ajutor”.

Auzind Năpârstoc această veste, încruntă din sprincene și-și încleștă pumnii ca să-și înfrâneze mânia ce-l cuprinsese.

— E o mare cruzime din partea spiridușului că mi-a pus o astfel de condiție, încât să nu mă pot duce acasă să-mi ajut părinții, zise el. Nu va izbuti însă să mă facă să-mi trădez prietenul. Părinții mei sunt oameni cinstiți și eu știu bine că mai degrabă s-ar lipsi de ajutorul meu, decât să mă știe întorcându-mă acasă cu cugetul încărcat.

● ARGINTUL MARII ●

Sâmbătă, 8 octombrie.

Marea, după cum știe oricine, e sălbatică și mincinoasă, iar partea Suediei care e cea mai expusă la atacurile ei a fost ocrotită, de multe mii de ani, cu un zid de piatră lung și lat, care se cheamă Bohuslän.

Zidul e așa de lat, încât acoperă întregul teritoriu dintre Dalsland și mare, dar, cum se întâmplă de obicei cu digurile și cu zăgazurile, nu e destul de înalt. Clădit din blocuri mari de piatră, e întărit pe alocuri cu lanțuri lungi de munți. Nu puteau să fie folosite pietre mici la un zid de apărare împotriva mării, care se întindea de la fiordul Idde până la râul Göta.

Astfel de ziduri uriașe nu se mai înalță în zilele noastre și vezi bine că cel de aici are o mare vechime. De aceea a și fost supus la chinuri de vremurile care au trecut peste el. Blocurile cele mari nu mai sunt lipite unele de altele, cum or fi fost la început. Printre ele s-au produs crăpături destul de largi și de adânci, ca să încapă în ele ogoare și case. În orice caz, blocurile nu sunt chiar atât de izolate încât să nu se observe că au făcut parte din unul și același zid.

Spre uscat, zidul s-a păstrat mult mai bine decât spre mare. Acolo se întinde neîntrerupt pe distanțe apreciabile. De-a lungul lui, prin mijloc, sunt crăpături lungi și adânci, cu lacuri pe fundul lor, iar spre coastă e atât de dărăpănat, încât fiecare bloc alcătuiește un deal aparte.

Abia când îl vede cineva dinspre coastă își dă seama că acest zid nu stă acolo numai așa, pentru odihnă. Oricât de solid o fi fost la început, marea l-a ros în șase sau șapte locuri, săpând fiorduri lungi de câteva mile. Partea cea mai avansată e chiar sub apă, și numai partea de sus a blocurilor stâncoase iese la iveală. În felul acesta au luat naștere o mulțime de insule mari și mici, care alcătuiesc un arhipelag, iar acest arhipelag este supus la cele mai înverșunate atacuri ale vijeliei și ale mării.

S-ar putea crede acum că o regiune constând de fapt dintr-un zid mare de piatră ar trebui să fie cu totul neroditoare, astfel că oamenii nu și-ar putea câștiga existența în cuprinsul ei. Lucrurile nu stau chiar așa de rău, căci, deși dealurile din Bohuslän sunt goale și pleșuve, ca și munții, în schimb, prin toate crăpăturile s-a strâns mult pământ vegetal, bun și mănos, datorită căruia agricultura e acolo foarte prosperă, deși aceste văi nu sunt prea întinse. Pe coasta de aci a mării, nici iernile nu sunt de obicei așa de reci ca în partea dinspre uscat, iar în locurile apărate de vânt cresc copaci gingași la frig și alte plante cărora cu greu le priște clima mai jos, în Scania.

Nu trebuie să se uite faptul că Bohuslänul se află la granița marelui ocean, care este proprietatea obștească a tuturor popoarelor pământului.

Locuitorii din Bohuslän pot călători pe drumuri pe care n-au nevoie să le construiască. Ei pot avea turme ce n-au nevoie să fie păzite ori îngrijite, iar vasele lor sunt duse de animale de tracțiune care n-au nevoie de nutreț și de adăpost în grajd. De aceea, ei nu depind atât de agricultură și de creșterea vitelor ca alți locuitori ai țării. Nu se tem să se stabilească în insule bătute de vijelie, pe care nu crește nici un fir de iarbă, sau pe fâșii înguste de țărm, la poalele munților de pe coastă, unde abia e loc pentru o grădiniță de cartofi, deoarece știu bine că marea cea întinsă și bogată le poate da tot ce le face trebuință.

Dacă e adevărat totuși că marea e bogată, tot așa de sigur este că e greu să ai de-a face cu ea. Cel care vrea să aibă un folos de pe urma mării, trebuie să-i cunoască fiordurile și golfurile, toate bancurile și toți curenții, într-un cuvânt trebuie să cunoască orice piatră de pe fundul ei. Trebuie să-și poată conduce vasul pe furtună și pe ceață și să se orienteze în bezna nopții. Trebuie să poată tălmăci semnele din văzduh care prevestesc vreme rea, precum și să suporte frigul și umezeala. Trebuie să cunoască drumurile de pescuit, să poată mânui plase grele și să știe să le așeze pe valurile legănătoare. În primul rând, însă, trebuie să aibă mult curaj și să știe că în fiecare zi își riscă viața în luptă cu marea.

În dimineața în care găștele sălbatice călătoreau spre Bohuslän, în arhipelag era o liniște desăvârșită. Ele văzură câteva sate de pescari, ale căror ulițe erau goale. Nici țipenie de om nu se vedea ieșind sau intrând în căsuțele frumos zugrăvite. Plasele de pescuit erau atârinate cu bună rânduială la locul lor pe uscat, iar vasele grele de pescuit, verzi sau albastre, pluteau de-a lungul țărmului cu pânzele strânse. La mesele lungi, pe care se curățau de obicei batogul și calcanul, nu se vedea trebăluind nici o femeie.

Găștele sălbatice zburară și pe deasupra câtorva stațiuni de pilotaj. Pereții caselor unde locuiau piloții erau spoși în negru și alb. Lângă ele se afla catargul de semnalizare, iar pilotina era ancorată la debarcader. În apropiere domnea o liniște adâncă și nu se apropia nici un vas care să aibă nevoie de ajutor în strâmtoare.

În orășelele de coastă pe deasupra cărora zburau găștele sălbatice fuseseră închise stabilimentele mari de băi și vilele frumoase, iar pavilioanele vaselor fuseseră coborâte. Nu se mai vedeau decât vreo câțiva căpitani bătrâni de vase plimbându-se pe punți și scrutând nostalgic cerul.

Lângă fiorduri și pe partea răsăriteană a insulelor, găștele văzură niște case țărănești. La țărm stăteau aliniate bărcile de serviciu. Țăranii dezgropau cartofi sau se uitau să vadă dacă se uscaseră fasolea atârnată pe prăjini înalte.

În carierele mari de piatră și în șantierul naval trebuiau numeroși muncitori. Ei mânuiau ciocanele și târnăcoapele cu multă hărnicie, dar își întorceau mereu capetele spre mare, ca și cum ar fi așteptat o întrerupere a

lucrului.

Păsările din arhipelag erau liniștite ca și oamenii. Câțiva cormorani, care dormiseră pe costișa prăpăstioasă a unui munte, își luară încet zborul, unul după altul, spre locurile de pescuit. Pescărușii părăsiseră marea și se preumblau pe uscat ca niște ciori adevărate.

Deodată se întâmplă însă ceva. Un stol de pescăruși își luă zborul de pe un ogor și porni cu toată iuțeala spre miazăzi. Gâștele sălbatice abia avură timp să-l întrebe încotro se duceau, dar pescărușii n-avură nici ei răgaz să le răspundă. Cormoranii se înălțară și ei de pe apă și se luară după pescăruși. Delfinii străbăteau marea ca niște țevi negre și lungi, iar o ceată de foci se strecură de pe o insulă și porni de asemenea spre miazăzi.

— Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat? întrebară iarăși gâștele sălbatice.

De astă dată le răspunse o rață sălbatică.

— Au sosit scrumbiile la *Marstrand*⁷¹! Au sosit scrumbiile la Marstrand!

Nu numai păsările și animalele de mare se puseseră în mișcare. Și oamenii prinseseră pesemne de veste că primul banc de scrumbii sosise în arhipelag. Pe lespezile netede ale satelor de pescari lumea umbla forfota. Vasele de pescuit fuseseră pregătite de plecare. Năvoadele lungi erau îmbarcate cu băgare de seamă pe punți, ca să fie mânuite ușor la nevoie. Femeile pregăteau merindele și salopetele impermeabile. Bărbații ieșeau din case atât de zoriți, încât abia pe uliță își puneau vestoanele pe ei.

Strâmtoarea se umplu repede de pânze negre și sure, iar oamenii îmbarcați pe vase schimbau între ei chemări și întrebări vesele. Fetițele se cățarau pe pietre și făceau semne de rămas-bun celor ce plecau. Piloții stăteau la pândă, atât de siguri că vor fi chemați degrabă, încât se și încălțaseră cu cizmele de cauciuc și pregătiseră pilotina. Din fiorduri veneau vapoare încărcate cu butoaie și lăzi goale. Țăranii aruncară cât colo uneltele de dezgropat cartofi, iar constructorii de vase părăsiră șantierul. Bătrânii căpitani de marină, cu fețele pârlite de soare, nu se înduraseră să rămână acasă, ci se îndreptau și ei cu vapoarele spre miazăzi, ca să privească cel puțin cum se pescuiesc scrumbiile.

Peste tot era viață și mișcare. Oamenii se buimăciseră parcă de bucurie, văzând tot belșugul acela de argint al mării pe care îl scosese din valuri, iar gâștele sălbatice dădeau mereu târcoale insulei Marstrand, pentru ca Năpârstoc să poată vedea tot ce se întâmplă acolo.

El le rugă totuși curând să-și continue călătoria. Nu spunea de ce era grăbit să plece, însă lucrul acesta nu era poate greu de ghicit. Printre pescari

⁷¹ Marstrand - port situat în partea răsăriteană a insulei cu același nume, la nord de Göteborg.

erau mulți bărbați frumoși și chipeși. Mulți din ei erau oameni robuști, cu chipuri semețe sub șepcile lor negre, părând cutezători și dârzi cum ar vrea să fie orice băiat după ce va crește mare. Nu-i era poate chiar așa de plăcut să stea și să privească astfel de oameni unuia osândit să nu fie niciodată mai lung decât o scrumbie.

● UN DOMENIU MARE ●

▫ *Un domn bătrân și unul tânăr* ▫

Acum câțiva ani se afla într-o comună din Västergötland o învățătoare mică de statură, nespus de simpatica și de drăgălașă. Era o pedagogă bună, dar severă când era vorba de disciplină. Copiii țineau la ea atât de mult, încât niciodată nu veneau la școală cu lecțiile neînvățate. Și părinții erau mulțumiți de ea. O singură ființă habar n-avea cât de vrednică era această învățătoare: ea însăși. I se părea că toate celelalte erau mai înțelepte și mai destoinice, regretând că nu putea să fie ca ele.

După ce a stat ca învățătoare în comună câțiva ani, comitetul școlar i-a propus să urmeze cursurile școlii de lucru manual din Nääs, pentru ca pe urmă să-i poată învăța pe copii să lucreze nu numai cu mintea, dar și cu mâinile. Nimeni nu-și poate închipui cât de mult s-a speriat învățătoarea de această propunere. Nääs nu era departe de școala ei. Învățătoarea trecuse de multe ori pe lângă această localitate frumoasă și auzise numai vorbe de laudă despre cursurile de lucru manual care se țineau în marele și vechiul conac de acolo. Învățători și învățătoare din toată țara se adunau la Nääs să învețe lucrul manual. Ba veneau chiar oameni din țări străine. Ea știa dinainte cât avea să se simtă de sfioasă în mijlocul atâtor oameni de seamă și avea credința că era peste puterile ei să treacă prin acea încercare.

Nu voia totuși să se împotrivească dorinței comitetului școlar, așa că înaintă celor în drept cererea de înscriere și fu admisă ca elevă. Într-o seară frumoasă din luna iunie, în ajunul zilei de deschidere a cursurilor, își făcu bagajele și plecă la Nääs. După multe opriri și șovăieli, ajunse în sfârșit acolo.

La Nääs domnea o mare însuflețire în rândurile participanților la cursuri, care sosiseră din toate părțile și cărora urma să li se dea cartiruire prin vilele și casele aceluia mare domeniu. Toți se simțeau cam stingheriți în acel domeniu neobișnuit. Învățătoarei noastre i se părea însă, ca de obicei, că nimeni nu era mai stângaci și mai neajutorat ca ea. Se speriasă singură, așa că nu auzea și nu vedea nimic. Cele ce avea de făcut erau de fapt pentru ea lucruri grele. I se repartizase o cameră într-o vilă frumoasă și urma să locuiască în ea împreună cu niște fete pe care nici nu le cunoștea, iar de

cinat urma să cineze la un loc cu șaptezeci de persoane străine. Într-o parte avea ca tovarăș de masă un domn mărunțel cu fața galbenă, care era probabil un japonez, iar în alta un învățător de la *Jockmock*⁷². Încă din prima clipă, cei înșirați în jurul mesei lungi vorbiră unii cu alții plini de însuflețire și de voie bună. Toți făcuseră cunoștință unii cu alții. Singură învățătoarea noastră stătea tăcută și retrasă.

A doua zi dimineța începu activitatea. Ca și într-o școală obișnuită, programul începu cu cântece, după care directorul vorbi cursanților despre lucrul manual și le dădu unele instrucțiuni. Și astfel, fără să-și fi dat seama ce se petrecuse, învățătoarea noastră se pomeni în fața unui strung, cu o bucată de lemn într-o mână și cu un cuțit în alta, în timp ce un bătrân meșter căuta să-i arate cum se strunjește un fus.

Ea nu făcuse niciodată așa ceva și nici prea multă dibăcie nu avea. Încurcată cum era, nu pricepu nimic, cu toate explicațiile binevoitoare ale meșterului. După ce acesta plecă de lângă ea, puse cuțitul și bucata de lemn pe strung și rămase cu privirea în gol.

De jur împrejur, în aceeași sală, erau mai multe strunguri, la care ea văzu pe alții apucându-se de lucru cu mult curaj. Câțiva din ei, inițiați oarecum în meșteșug, veniră s-o îndrume, dar ea nu era în stare să primească nici un ajutor. Se gândea că observaseră toți atitudinea ei ciudată și lucrul acesta o scotea din fire.

După gustarea de dimineată, lucrul fu reluat, directorul ținu o prelegere. Au urmat apoi, exerciții de gimnastică, iar după ele, cursuri de lucru manual. Veni în sfârșit pauza de amiază, cu prânzul și cafeaua, în sala cea mare și veselă a școlii. După-amiază, iarăși lucru manual, exerciții de canto și la urmă jocuri în aer liber. Învățătoarea noastră era toată ziua ocupată, mergea unde se duceau și ceilalți, însă curaj tot nu avea.

Mai târziu, când își amintea de primele zile petrecute la Nääs, i se părea că trăise învăluită în negură. În jurul ei fusese întuneric și ceață. Nici nu văzuse, nici nu pricepuse ce se petrecuse în jur. Dar starea asta n-a durat decât două zile. A treia zi spre seară, totul s-a luminat deodată în jurul ei.

După cină, un învățător mai în vârstă, care mai fusese de câteva ori la Nääs până atunci, povestise câtorva noi veniți cum luase ființă școala de lucru manual. Aflându-se din întâmplare în imediata lui apropiere, învățătoarea noastră avusese prilejul să-i asculte toată istorisirea.

El spuse celor care-l ascultau că Nääs era o localitate foarte veche, dar că nu fusese un domeniu mare și frumos decât după ce se mutase acolo domnul cel bătrân ce îl stăpânea și în prezent. Era un om cu stare și, după ce se stabilise acolo, se dedicase înfrumusețării castelului și parcului.

⁷² Jockmock - localitate pitorească și turistică din Laponia.

Murindu-i soția și neavând copii, se simțea însă singur pe domeniul său întins. Atunci a înduplecat pe un nepot al său, la care ținea foarte mult, să vină să stea cu el la Nääs.

La început era vorba ca tânărul să-l ajute la administrarea domeniului. Venind însă în mijlocul localnicilor, acesta băgase de seamă că în cele mai multe case bărbații și copiii, ba chiar și femeile, nu se îndeletniceau cu nici un fel de lucru manual în serile lungi de iarnă. Înainte vreme, lumea hărnică la țesut stofe și la făcut tot felul de unelte casnice, dar aceste lucruri se puteau cumpăra acum, așa că nimeni nu se mai ocupa cu astfel de treburi.

E drept că mai nimerea el uneori pe ici, pe colo câte o casă în care gospodarul se ocupa cu tâmplăria, făcând scaune și mese, iar gospodina țesea.

Stând de vorbă cu unchiul său despre toate aceste lucruri, bătrânul a recunoscut că ar fi fost bine pentru acei oameni dacă ei s-ar fi îndeletnicit cu lucrul manual în orele libere. Pentru asta însă trebuiau să-și deprindă mâinile cu meșteșugul încă din fragedă copilărie. Unchiul și nepotul căpătară convingerea că nu puteau să ajungă la un rezultat satisfăcător decât înființând o școală de lucru manual pentru copii. Voiau să-i învețe să facă lucruri simple din lemn, o astfel de treabă părându-li-se mai la îndemâna lor decât oricare alta. Erau încredințați că cel care s-a desprins o dată să mânuiască bine cuțitul, va învăța lesne să mânuiască și ciocanul de fierar sau de cizmar. Cel care nu și-a deprins însă mâna cu lucrul, n-o să-și poată da seama niciodată că mâna este o unealtă mai bună decât toate celelalte.

Ei s-au apucat deci să-i învețe pe copiii de la Nääs lucrul manual, ajungând în scurtă vreme la convingerea că această ocupație era atât de bună și de folositoare pentru ei, încât era de dorit ca toți copiii din Suedia să capete o învățătură asemănătoare.

Cum era însă cu putință un asemenea lucru? În Suedia creșteau sute de mii de copii. Nu puteau fi strânși laolaltă cu toții la Nääs, pentru a li se preda lucrul manual. Așa ceva era de neconceput.

Nepotul veni atunci cu o nouă propunere. Ce ar fi dacă, în loc să li se predea copiilor lucrul manual, s-ar înființa o astfel de școală pentru dascălii lor? Ce ar fi dacă învățătorii și învățătoarele din Suedia ar veni la Nääs să deprindă lucrul manual, urmând ca pe urmă să-i învețe acest lucru pe școlarii lor? În felul acesta, toți copiii din Suedia ar deprinde un meșteșug în același timp cu învățatura de carte.

▫ **Legenda Västergötlandului** ▫

Duminică, 9 octombrie.

Gâștele sălbatice plecaseră din Bohuslän și dormeau acum pe o baltă din partea apuseană a Västergötlandului.

Micul Nils Holgersson se duse pe o movilă, ca să fie la adăpost de umezeală, și tocmai își căuta un culcuș, când văzu venind pe drum o ceată de oameni. Era o tânără învățătoare însoțită de vreo doisprezece copii. Mergeau strâns lipiți unul de altul, cu dascălița în mijlocul lor. Vorbeau cu voioșie și băiatul dori să-i urmeze o bucată de drum, ca să audă ce-și spuneau. Îi fu destul de ușor să facă acest lucru, căci se furișa la umbră, pe marginea drumului, și nimeni nu putea să-l vadă. În zgomotul atâtor pași nu putea nimeni să audă cum trosnea pietrișul sub galenții lui Năpârstoc.

Spre a-i îndemna la drum și a le face curaj, învățătoarea le spunea copiilor tot felul de povești. Tocmai isprăvisese una din ele când se apropiase Năpârstoc de ceată. Copiii însă o rugară să le mai spună una.

— Ați auzit voi povestea bătrânului uriaș din Västergötland care s-a strămutat pe o insulă hăt departe în Mana Nordului? îi întrebă învățătoarea.

Copiii răspunseră că n-o auziseră încă și învățătoarea începu să povestească:

„Într-o noapte întunecoasă, pe o vijelie cumplită, o corabie s-a izbit de stâncile de pe țărmul unei insule mici din Marea Nordului și s-a făcut țândări. Din tot echipajul, numai doi oameni au scăpat cu viață și au putut coborî pe uscat. Stăteau pe insulă uzi leoarcă și degerați de frig, așa că își poate închipui oricine ce bucurie a fost pe ei când au văzut în apropiere înălțându-se pălălaia unui foc. Dar foc zdravăn, nu glumă, că pesemne ardea o movilă de bușteni! S-au dus repede într-acolo, fără să se gândească la vreo primejdie. Abia după ce s-au apropiat de foc au băgat de semnă că lângă el se afla un războinic bătrân, o coșcogeamite matahală zdravănă, încât nu mai încăpea nici o îndoială că se trăgea dintr-un neam de uriași.

Cei doi oameni s-au oprit șovăitori, însă crivățul sufla cu putere și gerul era atât de aprig, încât ar fi murit cu siguranță de frig dacă nu s-ar fi încălzit la focul uriașului. Și-au luat deci inima în dinți și s-au apropiat de foc.

— Bună seara, moșule! a zis cel mai în vârstă dintre ei. Suntem doi marinari naufragați. Ne dai voie să ne încălzim la focul dumitale?

Uriașul tresări din gândurile sale, se ridică pe jumătate și își scoase paloșul din teacă.

— Cine sunteți voi, hai? întrebă el, căci era bătrân, nu vedea bine și nu știa ce fel de oameni erau cei care vorbiseră cu el.

— Suntem amândoi din Västergötland, dacă vrei să știi, a răspuns marinarul mâi în vârstă. Corabia noastră s-a scufundat colo în mare, iar noi ne-am refugiat pe țărm aproape goi și degerați de frig.

— Eu nu primesc de obicei oameni străini pe insula mea, însă dacă

sunteți din Västergötland, se schimbă lucrurile, zise uriașul, băgând paloșul la loc în teacă. Stați colea jos și încălziți-vă, căci și eu sunt din Västergötland și am trăit mulți ani de zile pe dealul cel mare de la Skalunda.

Cei doi marinari se așezaseră fiecare pe câte un bolovan. Nu cutezau să vorbească cu uriașul, ci tăceau și se uitau lung la el. Cu cât îl priveau mai mult, cu atât li se părea mai mare, iar ei se simțeau mai slabi în fața lui.

— Văd rău acuma, i-a lămurit Uriașul, Abia vă zăresc. Și doar mi-ar fi făcut mare plăcere să știu cum arată un locuitor din Västergötland în ziua de azi. Întindeți-mi măcar unul din voi mâna, să văd dacă mai curge sânge fierbinte în venele suedezilor!

Marinarii se uitară pe rând la pumnii uriașului și ai lor. Nici unul din ei n-avea chef să-i încerce puterea mâinilor. Au băgat însă de seamă că drugul de fier cu care uriașul scociora de obicei jăratul rămăsese în foc și se înroșise la un capăt. L-au ridicat împreună și l-au întins spre uriaș, acesta a pus mâna pe drug și l-a strâns cu toată puterea, de-a început fierul să-i curgă printre degete.

— Aha! Simt că mai curge sânge fierbinte în Suedia! zise uriașul mulțumit, celor doi marinari uluiți.

Câteva clipe, în jurul focului s-a lăsat tăcerea. Vezi numai că venirea celor doi compatrioți l-a dus pe uriaș cu gândul spre Västergötland. În cugetul său se trezeau tot felul de amintiri.

Cum o fi oare acum dealul de la Skalunda? i-a întrebat el pe marinari.

Nici unul din cei doi oameni n-aveau habar despre dealul de care întreba uriașul.

— S-a prăbușit, a răspuns unul din ei într-o doară, căci nu putea să lase fără răspuns pe un om ca acela.

— Da, da. Cred și eu că s-a prăbușit, a zis uriașul, dând din cap spre a-și întări spusele. Dar bine că s-a întâmplat așa, căci dealul ăsta mi-a luat nevasta și copila într-o bună dimineață.

Uriașul a cătat apoi iar să-și adune amintirile. Nu mai fusese de multă vreme în Västergötland, așa că a trebuit să treacă o bucată bună de timp până să-și aducă bine aminte de lucruri care se petrecuseră de mult.

— Cred însă că *Kinneulle*⁷³, *Billingen*⁷⁴ și celelalte dealuri mici, presărate pe șesul cel mare, sunt încă la locul lor, a zis uriașul.

— Da, sunt la locul lor, a răspuns marinarul.

Ca să-i arate uriașului ce bună părere avea despre destoinicia sa, el a adăugat:

⁷³ Kinnekulle - munte izolat de pe țămul de miazăzi a lacului Vänen, de o mare însemnătate geologică.

⁷⁴ Billingen - alt munte, mai spre răsărit.

– Poate ai contribuit și dumneata, moșule, la înălțarea unuia din aceste dealuri?

– Asta n-am făcut-o – a zis uriașul – însă atâta pot să-ți spun că dealurile acelea sunt așa cum le știi datorită lui taică-meu. Când eram un prichindel numai atâtica, nu se afla nici un șes mare în Västergötland. Acolo unde e azi șesul, se afla un munte care se întindea de la lacul Vättern până la râul Göta. Niște râuri și-au pus de gând să macine muntele și să-l ducă în lacul Vänem. Nu era un munte de granit propriu-zis, că era alcătuit mai ales din calcar și din ardezie, așa că râurile i-au venit lesne de hac. Mi-aduc aminte cum își lărgeau albiile și văile, până ce le-au prefăcut în șesuri întinse. Mă uitam de multe ori cu taică-meu la truda râurilor, dar tata nu prea era mulțumit de ele, că distrugeau tot muntele.

– Să ne fi lăsat barem și nouă câteva locuri de odihnă, a zis el, scoțându-și cizmele de piatră din picioare. Apoi le-a așezat pe una departe la apus, iar pe alta departe la răsărit. Pălăria lui de piatră a pus-o pe o măgură de pe malul lacului Vänern, scufia mea de piatră a azvârlit-o mai departe spre miazăzi, iar ghioaga de piatră și-a aruncat-o în altă parte. Încolo, ce piatră bună și tare mai aveam a pus-o în diferite locuri. Râurile au măcinat pe urmă mai tot muntele, însă de locurile pe care le-a apărat tata cu pietre n-au îndrăznit să se lege și ele au rămas neatinse. Acolo unde a așezat el una din cizme, a rămas sub toc Halleberg; iar sub talpă, Hunneberg. Sub cealaltă cizmă s-a păstrat muntele Billingen, iar sub pălăria lui taică-meu a rămas muntele Kinnekulle. Sub scufia mea s-a păstrat Mösseberg, iar sub ghioaga de piatră s-a ascuns Olleberg.

Toate celelalte dealuri mici de pe întinsul șesului au fost cruțate de hatârul tatălui meu și tocmai mă întreb dacă în Västergötland sunt mulți oameni care pot să impună atâta respect ca el.

– La întrebarea asta e cam greu de răspuns, a zis marinarul. Eu însă îți pot spune un lucru: dacă râurile și uriașii au avut atâta putere în zilele lor, cred că pot să am o stimă la fel de mare pentru oamenii de azi, căci ei sunt acuma stăpânii șesului și ai munților.

Uriașul a început atunci să rânjească. Se pare că răspunsul pe care l-a primit nu i-a prea venit la socoteală, însă și-a ascuns nemulțumirea și a spus mai departe:

– Dar cu *Trollhättan*⁷⁵ ce se aude? a vrut el să știe.

– Vuiește mereu cu căderile ei de apă, ca și în trecut, a răspuns marinarul. După cum ai cruțat munții din Västergötland, poate că dumneata ai fost, moșule, și unul din cei care au pus în mișcare acele căderi.

– Nu, nu! a zis uriașul. Asta n-am făcut-o, însă mi-aduc aminte de când

⁷⁵ Trollhättan - orașel industrial ale cărui fabrici folosesc forța motrică a căderilor de apă din apropiere. Aceste căderi de apă nu sunt prea înalte, dar se întind pe o lungime de 1500 m.

eram doar un țânc, că eu și frații mei ne foloseam de căderile acelea de apă pentru transportarea lemnului. Ne așezam pe câte un butuc și ne prăvăleam pe Gullöfallet, pe Toppöfallet și pe celelalte trei căderi de apă. Mergeam așa de repede, că ajungeam și până la mare. Nu cred să mai fie azi oameni în Västergötland care să se desfete așa.

— De! Nu se știe! a zis marinarul. Eu socot însă că noi, oamenii, am făcut o ispravă mai de seamă când am săpat un canal de-a lungul căderilor de apă, așa că nu numai că putem coborî pe ele, cum făceai dumneata când erai tânăr, dar puteam merge și în sus de Trollhättan, cu cutere și vapoare.

— Mă bucură ce aud, a zis uriașul, supărat parcă de răspunsul primit. Dar ia spune-mi: ce se aude cu ținutul de lângă lacul Mjörn, care se chema Svältorna?

— Acolo e rău de tot, moșule, a răspuns marinarul. Ținutul acela nu cumva e sterp și prăpădit din cauza dumatilor?

— Nici nu te gândeai la una ca asta! a zis uriașul. În vremea mea se aflau acolo păduri minunate. Vezi numai că la nunta uneia din fetele mele aveam nevoie de multe lemne de ars în cuptor. Am luat atunci o frânghie lungă, am încins cu ea toată pădurea de la Svältorna, am dat-o peste cap dintr-o smucitură și apoi am dus-o acasă. Aș vrea să știu dacă se mai găsește cineva în ziua de azi să smulgă dintr-o dată o pădure.

— La o întrebare ca asta cu greu ți-aș putea răspunde, a zis marinarul. Un lucru știu însă, că în tinerețea mea ținutul Svältorna era pleșuv și neroditor, dar că oamenii l-au împădurit acum peste tot. Și asta e, după mine, o ispravă de seamă.

— Bine, bine, dar în partea de miazăzi a Västergötlandului nu se poate nimeni hrăni nici azi? vru să știe uriașul.

— Tot dumneata ai făcut rânduială și acolo? a întrebat marinarul.

— N-am făcut - a răspuns uriașul - dar mi-aduc aminte că pe vremea când noi, copiii de uriași, duceam turmele acolo la păscut, ne-am desfătat înălțând atâtea case de piatră și am făcut pământul așa de sterp tot aruncând pietre deasupra lui, încât ar fi greu de arat ogoare pe el.

— E drept că plugăria nu merge deloc acolo - a zis marinarul - însă lumea se îndeletnicește cu țesutul și cu prelucrarea lemnului, iar eu socot că-i o dovadă de mai multă destoinicie să-și câștige cineva pâinea într-un ținut atât de sărac, decât să ia parte la distrugerea lui.

— O întrebare aș mai avea, a mai zis uriașul. Ce ați făcut pe coastă, unde se varsă râul Göta în mare?

— Și acolo ai trebăluit ceva, moșule? a întrebat marinarul.

— Ba! a răspuns uriașul. Mi-aduc aminte însă că ne duceam pe malul mării, momeam o balenă și călăream pe ea prin golfuri și fiorduri, până

hăt-departe. Mai face cineva isprăvi de astea în ziua de azi?

– Nu mai zic nimic, a răspuns marinarul. Cred totuși că am făcut și noi, oamenii, o ispravă la fel de mare când am clădit un oraș la gurile râului Göta, de unde pleacă vapoare și corăbii în toată lumea.

Uriașul n-a mai avut atunci ce spune, iar marinarul, care era de fel din Göteborg, a început să-i descrie bogatul oraș comercial cu porturile lui, cu podurile, canalele și străzile lui minunate.

Uriașul se încruntase la fiecare răspuns pe care îl căpătase. Se vedea bine cât era de nemulțumit că oamenii ajunseseră să stăpânească natura.

– După cum văd, în Västergötland s-au petrecut multe lucruri noi – a zis el – și m-aș întoarce bucuros acolo să îndrept, pe ici, pe colo, unele lucruri.

Auzind aceste cuvinte, marinarul a cam băgat-o pe mâneacă. Nu credea că uriașul voia să se ducă în Västergötland cu gânduri bune, dar bineînțeles că nu trebuia să se dea de gol.

– Fii sigur, moșule, că vei fi primit cu toată cinstea, a zis el. Vom pune să se bată clopotele de la toate bisericile.

– Da? Va să zică tot mai sunt clopote de biserică în Västergötland? a zis uriașul, bănuitor. N-au fost încă sparte clopotele cele mari de la Husaby, Skara și *Varnhem*⁷⁶?

– Nu, n-au fost.

– Atunci mai bine rămân unde sunt – a zis uriașul – căci din pricina clopotelor am plecat de acasă.

S-a adâncit pe urmă în gânduri, dar n-a trecut mult și s-a adresat iarăși marinarilor.

– Acuma vă puteți culca liniștiți lângă foc, a zis el. Mâine dis-de-dimineată voi face în așa fel ca să treacă pe aici o corabie mare, să vă ducă în țara voastră. Pentru ospitalitatea pe care v-am arătat-o vă cer un singur serviciu: cum veți ajunge acasă, să vă duceți la omul cel mai bun din Västergötland și să-i dați inelul ăsta. Spuneți-i multă sănătate din partea mea și că, dacă va purta inelul în deget, o să fie mai bun și mai destoinic decât este acum.

Cum au ajuns acasă, cei doi marinari s-au dus la omul cel mai bun din Västergötland și i-au predat inelul. Omul era însă prea isteț ca să-l poarte în deget. Ce-a făcut el? L-a atârnat pe un stejărel din curte. Și ce crezi! Copăcelul a început să crească văzând cu ochii. Mereu dădea alte lăstare și alte ramuri. Trunchiul se îngroșa, iar scoarța se întărea. Înfrunzea tot mai mult, înflorea și se umplea de ghindă. În scurtă vreme a ajuns atât de mare, că nimeni nu văzuse un stejar mai falnic. După ce-a ajuns însă la deplina lui

⁷⁶ Localități din Västergötland, datând din secolele XI, XII, XIII.

dezvoltare, tot așa de repede a prins a se ofili. Crăcile au început să-i cadă, trunchiul să i se umple de scorburi, iar copacul, în cele din urmă, a putrezit de tot. N-a mai rămas din el decât un ciot.

Omul cel mai bun din Västergötland a luat atunci inelul și l-a aruncat cât colo.

– Darul ăsta al uriașului are însușirea să-l facă pe om puternic și mai de ispravă ca alții, a zis el. Dar tot inelul ăsta îi sleiește puterile, făcându-l în scurt timp să nu mai fie destoinic și fericit. Nu vreau să mă folosesc de el și nădăjduiesc că nimeni nu-l va găsi, căci nu ne-a fost trimis aici cu gânduri bune.

Se prea poate însă ca inelul să fi fost găsit de cineva. Ori de câte ori un om se opintește peste puterile lui să facă ceva folositor, își poate pune întrebarea dacă n-a găsit el inelul și dacă nu l-a făcut pândalnicul acesta să muncească în așa fel, încât să-și sleiască puterile prea devreme, neputându-și isprăvi ce avea de făcut.

● CĂLĂTORIA SPRE VEMMENHÖG ●

Joi, 3 noiembrie.

Într-o zi, pe la începutul lunii noiembrie, găștele sălbatice zburau pe deasupra munților din provincia Halland, îndreptându-se spre Scania. Câteva săptămâni poposiseră pe șesurile întinse din jurul orașului Falköping. Întrucât mai făcuseră popas acolo și alte cârduri de găște sălbatice, nu se înduraseră să plece deîndată, ci mai rămăseseră câtva timp împreună, găștele bătrâne stând la taifas ceasuri întregi între ele, iar cele tinere luându-se la întrecere în tot felul de jocuri și hârjoane.

În ce-l privește pe Nils Holgersson, pe acesta nu-l bucurase prea mult popasul prelungit din Västergötland. Căuta el, nu-i vorba, să-și țină curajul, dar nu se împăca de fel cu soarta lui.

„Dacă aș fi lăsat Scania în urma mea și m-aș afla acum în țări străine – se gândea el – aș ști că nu mai am ce nădăjdui și m-aș simți mai liniștit”.

Dar iată că într-o dimineață, pe neașteptate, găștele sălbatice își luară în sfârșit zborul pe deasupra provinciei Halland. La început, priveliștea de jos nu-i făcu băiatului prea multă plăcere. I se părea că nu avea nimic nou de văzut acolo. În partea răsăriteană se ridicau platouri, înalte cu bărăgane întinse de iarbă-neagră, care îi aduceau aminte de Smoland. Mai spre apus se vedeau dealuri rotunde și pleșuve, tăiate de golfuri cam la fel ca și în Bohuslän.

Când găștele sălbatice își urmară însă drumul spre miazăzi de-a lungul coastei înguste, băiatul începu să se uite tot mereu în jos, atârnat de gâtul găscanului, fără să-și mai ia ochii de la pământ. De astă dată vedea cum se

răreau dealurile și se întindea șesul. Totodată observa că țărmul era mai puțin peticit. Insulele din fața lui se răreau și la un moment dat dispărură cu totul, lăsând marea să-și întindă nestingherită pânza de apă până la uscat.

Încetară apoi și pădurile. În partea de sus a provinciei se aflaseră destul de multe șesuri care îți mângâiau ochii, dar toate erau încadrate de copaci. Păduri se găseau pretutindeni, ca și cum pământul ar fi aparținut copacilor, iar terenurile cultivate erau ca niște poiene mari ale pădurilor. Pe toate șesurile se întinseseră destule crânguri și tufișuri, ca și cum pădurile țineau să se vadă că erau gata oricând să pună iarăși stăpânire pe pământ.

Aici însă era cu totul altceva. Atotstăpânitor era șesul, care se întindea cât vedeai cu ochii. Se găseau, e drept, și plantații mari de copaci, dar nu se zăreau păduri sălbatice. Tocmai faptul că terenul era deschis, cu ogor lângă ogor, îi aduse aminte lui Năpârstoc de Scania. El păru să recunoască imediat coasta pustie cu câmpuri de nisip și cu lunci de iarbă-de-mare. Văzând toate acestea, el simți și bucurie, și teamă. „Nu mai sunt departe de casă...”, se gândea băiatul.

Peisajul se schimbă mult. Din Västergötland și din Smoland se prăvăleau cu zgomot pâraie care curmau uniformitatea șesului. Lacuri, turbării, bărăgane și câmpuri de nisip mișcător se așezau în calea ogoarelor, însă acestea se întindeau tot mai departe până ce munții Halland își deschiseră, la granița cu Scania, văgăunile și văile lor frumoase.

În timpul călătoriei, găștele mai tinere le întrebară de câteva ori pe cele mai vechi din cârd:

– Cum e prin meleagurile străine? Cum e prin meleagurile străine?

– Mai aveți răbdare! Mai aveți răbdare! O să vedeți în curând! le răspunseră găștele care făcuseră mai multe călătorii în susul și în josul țării.

Când văzuseră munții lungi, împăduriți, din Värmland și lacurile strălucitoare aflate între ei, stâncile din Bohuslän sau munții frumoși, nu prea înalți, din Västergötland, găștele mai tinere întrebaseră cu uimire:

– Toată lumea e la fel? Toată lumea e la fel?

– Mai aveți răbdare! Mai aveți răbdare! O să vedeți în curând cum e o bună parte din lume, le răspunseseră găștele bătrâne.

După ce găștele sălbatice au zburat pe deasupra provinciei Halland și au trecut în Scania, Akka începu să strige:

– Uitați-vă-n jos! Uitați-vă de jur împrejur! Așa e prin meleagurile străine!

Tocmai atunci treceau peste lanțul de munți Söderosen. Aceștia erau acoperiți cu păduri de fag, iar în păduri se vedeau castele impunătoare împodobite cu turnuri. Printre copaci pășteau căprioare, iar pe izlazuri se zbenguiau iepuri. Din adâncul pădurilor se auzeau sunând cornuri de

vânătoare, iar lătratul pătrunzător al câinilor răzbătea până sus, în văzduh, unde zburau păsările călătoare. Printre copaci șerpuiau drumuri lungi. La poalele munților se întindea lacul Ringsjön și pe una din limbile de pământ ale lacului se înălța vechea mănăstire Bosjö. Muntele era tăiat de o văgăună în fundul căreia spumega un râu, iar pereții ei stâncoși erau îmbrăcați cu tufișuri și copaci.

— Așa e prin meleagurile străine? Așa e prin meleagurile străine? întrebară găștele tinere.

— Așa este unde-s munți împăduriți - răspunse Akka - dar asta nu se întâmplă așa de des. Mai aveți un pic de răbdare și-o să vedeți cum e acolo de obicei.

Akka duse mai departe găștele sălbatice spre miazăzi, până la șesul cel mare al Scaniei. Pe el se aflau câmpuri întinse, tarlale de sfeclă de zahăr pe care umblau culegătorii în șiruri lungi, case scunde și văruite, împrejmuite cu ziduri de piatră, fabrici de zahăr, urâte la vedere și cenușii, târgușoare în jurul stațiilor de cale ferată. Se mai aflau de asemenea turbării cu șiruri lungi de movile și mine de cărbuni. Drumurile treceau printre alei de sălcii tunse, iar căile ferate se încrucișau unele cu altele, acoperind șesul cu o rețea deasă. Lacuri mici de șes, înconjurate de fagi, străluceau ici și colo.

După ce găștele sălbatice văzură șesul, Akka le duse pe coasta strâmtorii Oresund. Lunci mlăștinoase coborau lin spre mare, iar pe țărături erau aruncate mormane lungi de iarbă-de-amare înnegrită.

Prin unele părți erau construite diguri înalte, iar prin altele se vedeau dune cu nisip îngrămădit în formă de bancuri și de movile. Satele de pescari stăteau înșirate pe țarm, cu casele zidite la fel și cu acoperișuri de țiglă, toate de aceeași mărime. Pe diguri se înălța câte un far mic, iar plasele negricioase erau atârinate pe pari, la uscat.

— Uitați-vă-n jos! Uitați-vă bine! zise Akka. Așa e pe coastele de prin meleaguri străine.

În cele din urmă, găștele sălbatice fură duse spre câteva orașe. Acestea erau ticsite cu coșuri înguste de fabrici. Pe ambele părți ale străzilor se aflau case înalte, înnegrite de fum. De asemenea, mai puteau fi văzute parcuri și bulevarde, iar porturile erau pline de vase. Găștele mai văzură ici, colo și fortificații, precum și castele și biserici vechi.

— Așa arată orașele de prin meleagurile străine, deși acolo sunt mult mai mari, zise Akka. Astea de aici au însă timp să crească, la fel ca și noi.

După ce zbură astfel înapoi și încolo, Akka se lăsă pe o turbărie din districtul Vemmenhög. Băiatul era pe deplin încredințat că ea zburase în acea zi pe deasupra Scaniei, ca să-i arate că provincia lui se putea măsura cu oricare alta din toată țara. Conducătoarea găștelor sălbatice n-avusese totuși nevoie să-i facă această dovadă. Năpârștoc nu se gândea defel dacă provincia

lui era bogată sau săracă. De când dăduse cu ochii de primul izlaz cu sălcii și de primele case scunde de lemn, inima începuse să-i bată, cuprinsă de dor.

● ACASĂ LA HOLGER NILSSON ●

Marți, 8 noiembrie.

Era o zi cu ceață și vreme urâtă. Gâștele sălbatice păscuseră pe ogoarele cele mari din Skurup și luau acum masa de prânz. Pe când se ospătau, Akka veni la Năpârstoc.

– Se pare că vom avea câtva timp vreme liniștită – zise ea – și cred că mâine vom pleca mai departe peste Marea Baltică.

– Da, înțeleg, zise băiatul scurt, căci de emoție i se pusese un nod în gât și nu putea să vorbească.

Trăsese doar nădejdea că, odată întors în Scania, va fi dezlegat de vraja care-l robea și, când colo...

– Suntem acum destul de aproape de Vemmenhög – zise Akka – și m-am gândit că poate vrei să te duci puțin pe acasă. O să mai treacă vreme până să-i vezi pe ai tăi.

– Se prea poate, zise băiatul, văzându-se după glas că propunerea îl bucura. Dar de alinat tot mi s-ar mai alina oleacă sufletul dacă aș revedea casa părintească...

– Dacă găscanul rămâne aici cu noi, n-o să i se-ntâmpie nici o nenorocire, zise Akka. Ar trebui să vezi mai întâi cum merg lucrurile acasă pe la tine. Poate că ești în măsură să-i ajuți pe ai tăi într-un fel sau altul, deși nu ești încă iarăși om.

– Da, ai mare dreptate, mamă Akka. Trebuia să mă gândesc mai de mult la acest lucru, zise băiatul cu însuflețire.

În clipa următoare, Năpârstoc și conducătoarea cârdului de gâște sălbatice erau pe drum spre casa lui Holger Nilsson. Nu trecu mult și Akka se lăsă în dosul zidului de piatră care înconjura locuința gospodarului.

– Pare ciudat, însă pe aici nu s-a schimbat nimic! zise băiatul, cățărându-se repede pe zid, ca să poată vedea ce era de jur împrejur. Parcă n-ar fi trecut nici o zi de când mă aflam în ogradă și v-am văzut venind, prin văzduh.

– Taică-tu nu cumva are pușcă? întrebă deodată Akka.

– Ba are, zise băiatul. Doar din cauza pârdałnicei ăleia de puști am stat în duminica aceea acasă în loc să mă duc la biserică.

– Atunci nu pot rămâne să te aștept, zise Akka. Cel mai bun lucru e să vii la noi la Smygehuk – zise Akka – mâine dis-de-dimineată, urmând ca la noapte să măi aici.

– Stai, te rog! Nu pleca încă, mamă Akka, zise băiatul sărind repede jos de pe zid.

Nu știi cum se făcea, dar avea presimțirea că se va întâmplă ceva, ori cu el, ori cu găștele sălbătice, și că nu se vor mai întâlni niciodată.

– Vezi bine că sunt mâhnit că nu-mi pot recăpăta înfățișarea omenească, continuă el. Vreau să-ți mărturisesc totuși că nu mă căiesc că v-am însoțit la drum astă-primăvară. Mai bine să nu mai fiu om niciodată, decât să nu fi făcut călătoria asta cu voi.

Akka se uită în văzduh de câteva ori și răspunse abia pe urmă:

– Despre acest lucru trebuia să stau de vorbă cu tine mai de mult, dar cum nu voiai să te întorci la căminul părintesc, m-am gândit că nu era nici un zor. În orice caz e bine că a venit vorba acum.

– Știi doar, mamă Akka, că eu sunt bucuros să-ți intru în voie, zise băiatul.

– Dac-ai învățat ceva bun de la noi, Năpârstoc, apoi gândește-te că aveți o țară mare și că trebuie să ne lăsați și nouă, unor păsări sărmene, câteva insule nelocuite, câteva lacuri puțin adânci, câteva bălți, câțiva munți pustii și câteva păduri răzlețe în care să putem trăi în pace. Toată viața mea am fost vânată și prigonită. Tare-ar fi bine să se găsească un loc liber și pentru una ca mine!

– Aș fi fost bucuros să-ți fi putut fi de ajutor cu asta – zise băiatul – dar eu n-am nici o putere printre oameni...

– Stai, dragul meu. Noi vorbim așa de parcă nu ne vom mai întâlni niciodată și doar mâine ne vedem iarăși, zise Akka. Mă duc acum înapoi la găștele mele.

Akka își întinse aripile, dar numaidecât se întoarse, îl dezmierdă de câteva ori pe Năpârstoc cu ciocul și pe urmă își luă zborul.

Se lumina de ziuă, dar în toată gospodărie nu se vedea nici țipenie de om. Băiatul putea deci să umble în voie. Se grăbi să se ducă la grajdul vacilor, știind bine că de la vaci putea să capete cele mai bune lămuriri. Grajdul avea o înfățișare tristă. În primăvara trecută se aflau acolo trei vaci de toată frumusețea, însă acum nu mai era decât una singură, și anume Majros. I se citea în ochi cât tânjea, sărmana, după tovarășele de care fusese despărțită. Stătea cu capul în jos și abia se atinge de mâncarea din fața ei.

– Bună ziua, Majros! zise Năpârstoc, ducându-se fuga, fără teamă, în despărțitura unde se afla vaca. Ce mai fac părinții mei? Ce face pisica? Ce fac găștele și găinile? Unde-i Stjärna și Gull-Lilja?

Auzind glasul băiatului, Majros tresări, voind parcă să-l împungă cu coarnele. Nu mai era însă așa de nestăpânită ca înainte, așa că se uită lung la Năpârstoc, înainte de a se repezi la el. Era tot mic, așa cum plecase de

acasă, și era îmbrăcat la fel ca și atunci. Totuși nu semăna deloc cu cel dinainte. Nils Holgersson care plecase din Vemmenhög în primăvara trecută avusese un mers greoi și încet, pe când cel întors acum era ușor, mlădios și vorbăreț, iar ochii-i sclipeau, aruncând fulgere, înfățișarea lui era atât de semeață, încât impunea respect, așa mic cum era; și, pe lângă că era el însuși din cale-afară de vesel, se înveselea și cine-l vedea.

– Muu! încep să ragă Majros. Am auzit că ai fost prefăcut în altă arătare, dar n-am crezut. Bine-ai venit, Nils Holgersson! Bine-ai venit! E cea dintâi clipă plăcută pe care o am de nu mai știu când.

– Îți mulțumesc, Majros, zise băiatul, bucuros că i se făcea o primire atât de bună. Spune-mi, te rog, acum ce fac părinții mei?

– Apoi știu că numai necazuri au tras de când ai plecat tu! răspunse Majros. Mai ales din pricina calului care toată vara a stat degeaba și a mâncat. Taică-tu nici nu vrea să-l împuște, dar nici de vândut nu-l poate vinde, că are un beteșug ascuns. Din cauza lui a plecat Stjärna și Gull-Lilja.

Băiatul voia să afle cu totul altceva, dar nu îndrăznea să pună întrebarea de-a dreptul. De aceea el zise:

– I-a părut rău mamei când a băgat de seamă că a fugit găscanul?

– De găscan nu cred că i-ar fi părut chiar așa de rău, dacă ar fi știut ce s-a întâmplat când a șters-o de aici. Ea se plânge însă că băiatul ei a plecat de acasă, luându-l și pe găscan cu el, și de aceea jalea e și mai mare...

– Așadar crede că l-am furat? se mâhni băiatul.

– Ce vrei să creadă altceva?

– Părinții mei și-or fi închipuind că toată vara am umblat hoinar ca un derbedeu.

– Ba cred c-o duci rău – zise Majros – și i-a durut inima, cum îl doare pe unul care a pierdut tot ce i-a fost mai drag.

Auzind aceste vorbe, băiatul ieși repede din grajdul vacilor și se duse în cel al cailor. Acesta era mic, dar curat și îngrijit. Se vedea bine că Holger Nilsson voise să facă din el o locuință în care noul venit să se simtă bine. În grajd se afla un cal că-ți rămânea inima la el de arătos ce era, și din toată înfățișarea lui se vedea bunăstare.

– Bună ziua! zise băiatul. Am auzit că se află aici un cal bolnav. Nu cred să fii tu acela, căci te văd zdravăn și dolofan.

Calul își întoarse capul și se uită lung la băiat.

– Ești cumva fiul stăpânilor mei? întrebă el. Am auzit numai vorbe rele despre el. După înfățișare pari a fi atât de cumsecade, încât n-aș crede că ești el, dacă n-aș ști că ai fost transformat în spiriduș.

– După cum văd, numai nume bun nu am aici! zise cu obidă Nils Holgersson... Maică-mea crede că am plecat de acasă ca un hoț, dar pentru

mine e totuna, căci tot n-am de gând să zăbovesc mult prin locurile astea. Înainte de plecare, vreau să știu în orice caz ce necazuri ai.

— Păcat că nu vrei să rămâi acasă – zise calul – căci îmi spune inima c-am fi fost buni prieteni N-am altă meteahnă decât că mi-a intrat nu știu ce în picior, un vârf de cuțit sau așa ceva. E ascuns așa de bine, încât doctorul nu l-a putut dibui. Mă înțeapă însă mereu și abia pot să merg din pricina asta, de parcă aș fi olog. Dacă vrei să-i spui lui Holger Nilsson ce am, cred că el ar putea să mă ajute. La rândul-mi m-aș bucura mult să-i pot fi de folos. Mi-e rușine, zău, că stau degeaba și mănânc fără să muncesc.

— Îmi pare bine că nu suferi de o boală adevărată, îmi dai voie să desenez ceva cu briceagul pe copita ta? zise Nils Holgersson. Am să fac în așa fel să te vindec.

Nils Holgersson isprăvisese să facă însemnarea convenită când auzi niște glasuri prin curte. Crăpă ușa de la grajd și se uită afară. Erau părinții lui, care veneau spre casă. Se vedea bine că erau tare necăjiți. Mama băiatului era mai zbârcită la față ca înainte, iar tacă-său încărunțise. Femeia vorbea cu bărbatu-său, îndemnându-l să încerce să capete bani cu împrumut de la un cumnat al ei.

— Nici prin gând nu-mi trece să mai cer bani cu împrumut cuiva, zise tatăl băiatului chiar în clipa în care trecea pe lângă grajd. Nimic nu-i mai rău decât să fii dator. Mai bine vând casa.

— N-aș avea nimic împotriva să ne lipsim de ea – zise femeia – dar mă gândesc la băiatul nostru. Ce-o să facă el, dacă vine acasă într-o bună zi sărac și lipsit de toate, cum e de presupus că poate fi, și nu ne mai găsește aici?

— Ai dreptate, nevastă, zise gospodarul. Știi ce însă? I-am putea ruga pe cei ce vin în locul nostru să se poarte omenos cu el și să-i spună, că poate veni oricând la noi. Oricum ar fi el, de certat n-o să-l certăm. Nu-i așa, femeie?

— Așa e, da. Numai de l-aș vedea înapoi, să știu că nu moare de foame și de frig pe drumuri. Nu i-aș zice încolo nimic, păcatele mele!...

După ce sfârșiră vorbele astea, cei doi intrară în casă, așa că băiatul n-a putut să audă ce-au vorbit mai departe. Era foarte bucuros și mișcat, auzind că părinții țineau așa de mult la el, deși în sinea lor credeau că pribegea pe drumuri. Ar fi vrut să se ducă într-un suflet la ei.

„Poate că i-aș întrista și mai mult dacă m-ar vedea cum sunt!” se gândi el și-și reținu prima pornire.

Stând așa în cumpănă, văzu o căruță oprindu-se la poartă. Era cât pe ce să-și exprime uimirea, căci cei care se dădură jos și intrară în ogradă nu erau alții decât Osa, păzitoarea de găște, și tatăl ei. Ei se îndreptară spre casă, ținându-se de mână. Erau liniștiți și serioși, dar ochii le străluceau de

fericire. În fața casei, Osa îl opri pe taică-său, zicându-i:

– Ai grijă, tată, să nu le pomenești nimic despre galent, despre găște sau despre spiridușul care semăna așa de bine cu Nils Holgersson, încât, chiar dacă nu era el, nu se poate să nu fi avut vreo legătură cu prietenul nostru.

– Nici prin gând nu-mi trece așa ceva, răspunse Jon Assarsson. Am să le spun numai că băiatul lor te-a ajutat în câteva rânduri, când umblai să mă cauți pe mine, și că am venit aici să-i întreb ce serviciu le-aș putea face în schimb, acum când sunt un om înstărit și am mai mult decât am nevoie, datorită minei pe care am descoperit-o sus la munte.

– Știi că poți vorbi cum trebuie – zise Osa – însă voiam să-ți mai amintesc încă o dată să nu le pomenești de prichindel.

Cei doi drumeți intrară apoi în casă și băiatul ar fi fost bucuros să audă ce mai spuneau acolo, dar nu cuteza să treacă prin curte. Nu după mult timp, ei ieșiră afară, fiind însoțiți de părinții băiatului până la poartă. Ce veseli erau aceștia! Parcă trăiau o nouă viață.

După ce plecară străinii, rămaseră la poartă, uitându-se după ei.

– Nu mai am de ce să fiu mâhnită acum – zise femeia – după ce am aflat atâtea lucruri bune despre Nils.

– Multe nu ne-a spus despre el, zise omul îngândurat.

– Nu-i oare de ajuns că au făcut anume drumul până la noi să ne dea o mână de ajutor, drept răsplată pentru marele ajutor pe care le-a dat Nils? Eu zic să primești oferta lor.

– Nu, femeie! Nu primesc bani de la nimeni, nici în dar, nici cu împrumut. Vreau să scap în primul rând de toate datoriile pe care le avem, iar pe urmă vom munci să ne căpătuim iar. Nu suntem doar chiar așa de bătrâni.

Gospodarul râdea spunând aceste vorbe.

– Tu crezi că-i o glumă să vinzi o gospodărie pe care am durat-o cu atâta trudă? întrebă soția lui.

– Știi tu de ce m-am înveselit? zise tatăl lui Nils. Eu îl credeam pe băiatul nostru pierdut și gândul ăsta mă întrista mult, luându-mi toate puterile. Acum însă, când am siguranța că trăiește și știu că s-a purtat așa de bine, ai să vezi câte alte isprăvi bune o să facă el.

Mama băiatului intră în casă, dar Nils se grăbi să se pituleze într-un ungher, căci taică-său venea acum spre grajd. El se duse de-a dreptul la cal și-i ridică piciorul ca de obicei, ca să vadă ce-l durea.

– Ce-o mai fi și asta? zise omul, văzând niște slove scrijelite pe copită.

„Scoate fierul din picior!” citi el, uitându-se în jurul său cu uimire, dar pipăind în același timp talpa copitei.

– Simt că aici este ceva ascuțit, bombăni el după o clipă.

Pe când omul era ocupat să găsească ce avea calul în copită, iar băiatul stătea ghemuit într-un ungher al grajdului, veniră la gospodar și alți oaspeți. Gâscanul Martin, știind că era atât de aproape de fostul său cămin, nu putuse rezista plăcerii de a arăta casa acelor buni gospodari soaței și copiilor săi, așa că pornise la drum împreună cu Dunfin și cu bobocii.

Poza nils25 [P499]

La sosirea lui nu se afla nimeni în ogradă la Holger Nilsson. Se lăsă deci din zbor în toată siguranța și-i spuse lui Dunfin foarte liniștit ce bine trăise acolo, când era încă gâscan de casă. După ce vizitară toată ograda, Martin băgă de seamă că ușa de la grajdul vacilor era deschisă.

– Uitați-vă puțin – zise el – să vedeți cum trăiam eu altădată! Nu prin bălți și prin smârcuri cum ne ducem viața noi acum.

Gâscanul se oprise în prag și se uita în grajd.

– Vino, Dunfin, să vezi despărțitura găștelor! Nu te teme. Nu e nici o primejdie.

Martin, Dunfin și cei șapte boboci se duseră pe urmă de-a dreptul spre despărțitura găștelor, ca să vadă ce minunat trăise gâscanul cel alb înainte de a porni cu găștele sălbatice.

– Da, așa trăiam noi. Colo era locul meu iar dincolo era troaca, plină totdeauna cu ovăz și cu apă, zise gâscanul. Uite că mai este în ea un pic de mâncare!

El se repezi apoi să dea pe gât grăunțele rămase în troacă.

Dunfin era însă neliniștită.

– Hai să plecăm! zise ea.

– Stai că mai am câteva grăunțe! răspunse gâscanul.

În același timp, el scoase un strigăt și o luă la fugă spre ieșire. Era însă prea târziu. Ușa scârțâi, iar stăpâna casei îi puse drugul pe dinafară, închizându-i pe toți înăuntru.

Gospodarul scosese o bucată ascuțită de fier din piciorul murgului și tocmai îl trăgea foarte mulțumit și bucuros, când nevastă-sa veni la el în grajd.

– Vino, bărbate, să vezi ce mai de păsări am prins zise ea.

– Așteaptă, femeie! Uite mai bine ici să vezi că mi-am lecuit căluțul, zise el nevastei.

– Gâscanul cel mare al nostru, care a dispărut astă-primăvară, a plecat pesemne cu găștele sălbatice. Ei bine, află că s-a întors înapoi, însoțit de șapte găște sălbatice. Au intrat în grajd la vacă, în despărțitura găștelor, și i-am închis acolo pe toți!

– Halal de isprava pe care o făcuși! zise Holger Nilsson. Știi însă care-i partea bună? Nu mai avem nici un temei să mai credem că băiatul a luat găscanul cu el când a plecat de acasă.

– Că bine zici, bărbate! zise femeia. Mă tem însă că diseară vom fi nevoiți să tăiem bietezele păsări. Peste câteva zile e bâlci la oraș și ar trebui să ne grăbim să le ducem la vânzare.

– Ba ar fi, zău, păcat să-l tăiem pe găscan după ce s-a întors acasă cu rubedeniile, zise Holger Nilsson.

– Dacă ar fi alte vremuri, ar putea să trăiască și el. Noi însă ne mutăm de aici și nu mai putem ține găște.

– Da, ai dreptate.

– Hai și ajută-mă să le ducem în casă! zise gospodina. Plecară apoi împreună, iar peste câteva clipe băiatul îl văzu pe taică-său cu Dunfin la subsuoară într-o parte și cu Martin în cealaltă, intrând în casă o dată cu maică-sa.

Găscanul striga, ca de obicei când era în primejdie, deși nu știa că băiatul era acolo, în apropiere:

– Vino și mă scapă, Năpârstoc!

Nils Holgersson îl auzea destul de bine, dar nu se urnea din ușa grajdului. Nu zăbovea pentru motivul că ar fi știut că era bine și pentru el să fie găscanul tăiat, ci pentru motivul că, spre a-l salva pe găscan, ar fi trebuit să se arate în fața părinților, lucru la care nu ținea câtuși de puțin.

„O duc și așa destul de greu. De ce să-i mai supăr și eu?” se gândea el.

După ce se închise însă ușa în urma găscanului, băiatul prinse curaj. Străbătu repede ograda, trecu peste pragul de stejar de la ușa casei și dădu buzna în tindă. Lepădă galenții după vechiul obicei și se apropie de ușă. Se ferea însă atât de mult să nu-l vadă părinții, încât nu izbuti să ridice mâna ca să bată la ușă.

„E vorba de viața găscanului Martin – se gândi el atunci – de cel care ți-a fost cel mai bun prieten de când ai plecat de-acasă”.

Într-o clipă își aduse aminte de toate prin câte trecuseră împreună cu găscanul pe lacurile înghețate, pe marea furtunoasă și printre fiarele primejdioase. Inima îi era plină de recunoștință și de dragoste. Se birui pe el însuși și bătu la ușă.

– A bătut cineva la ușă? întrebă taică-său, deschizând-o.

– Mamă, nu te atinge de găscan! strigă băiatul.

În aceeași clipă, găscanul și Dunfin, care erau legați pe o laviță, scoaseră un strigăt de bucurie, semn pentru băiat că erau încă vii.

Același strigăt de bucurie îl scoase însă și femeia.

— O! Ce mare și frumos te-ai făcut! exclamă ea.

Băiatul nu intrase în casă, ci stătea în pragul ușii, ca unul care nu era sigur cum avea să fie primit.

— Bogdaproste și slavă domnului că te-ai întors acasă! zise mama.

— Intră! Intră! Bine ai venit! zise taică-său, nefiind în stare să mai spună altceva.

Băiatul mai zăbovi însă în pragul ușii. Nu-și dădea seama de ce se bucurau atât de mult părinții săi văzându-l așa cum era. Taică-său și maică-sa îl îmbrățișară apoi și-l duseră în casă. Nils Holgersson înțelese atunci cum stăteau lucrurile.

— Mamă și tată, sunt mare, sunt iarăși om! strigă el.

● **DESPĂRȚIREA DE GÂȘTELE SĂLBATICE**

Miercuri, 9 noiembrie.

Băiatul se sculă a doua zi cu noaptea-n cap și porni deval pe coastă. Ajunse pe țarm, ceva mai la răsărit de satul de pescari Smyge, înainte de a se lumina bine de ziuă. Era singur singurel. Intrase în grajd la găscanul Martin și încercase să-l trezească din somn. Găscanul nu voise totuși să plece de-acasă. Fără a spune un cuvânt, își băgase capul sub aripă și adormise iar.

Ziua se anunța senină și minunată. Vremea era cam la fel de frumoasă ca și în ziua aceea din primăvara trecută, când găștele sălbatice veniseră în Scania. Marea se întindea calmă și nemișcată. Văzduhul era liniștit și băiatul se gândea ce călătorie plăcută aveau să facă găștele sălbatice.

El însuși era încă buimac. Când se credea spiriduș, când se credea om. Văzând un zid de piatră de-a lungul drumului, se temu să treacă mai departe până nu se convinge că nu se aflau niscaiva fiare sălbatice ascunse la pândă îndărătul lui. Pe urmă începu să râdă de el însuși, bucurându-se că era acum înalt, mare și voinic și că nu avea de ce să se mai teamă.

Ajungând pe țarm, se lungi la pământ, așa mare cum era, ca să-l poată vedea găștele sălbatice. Era o zi de migrație a păsărilor, neobișnuită. Porniseră în zbor cu zecile și cu miile. Din văzduh se auzeau neîncetat strigăte de ademenire. Băiatul zâmbea, gândindu-se că nimeni nu știa ca el că păsările se chemau unele pe altele.

Veniră atunci în zbor și găștele sălbatice. Stoluri mari urmau unul după altul.

„De n-ar fi găștele mele care pleacă fără să-și ia rămas bun de la mine!” se gândea Nils.

Ținea mult să le povestească și lor tot ce se întâmplase și să le arate că era iarăși om.

Veni atunci un stol care zbura mai repede și striga mai tare decât celelalte. Inima îi spunea că acela trebuia să fie cel pe care-l aștepta. Nu-l mai putu recunoaște însă cu ușurința cu care l-ar fi recunoscut cu o zi înainte.

Stolul își încetini zborul și începu să dea târcoale țărmlui. Băiatul își dădu seama atunci că acela era. Nu înțelegea totuși de ce găștele sălbatice nu se lăsau la pământ lângă el. De văzut, era cu neputință să nu-l fi văzut.

Căută să scoată un strigăt de chemare, așa cum obișnuia să facă. Vezi numai că limba din gură i se împleticea acum. Nu mai era în stare să scoată sunetul de care avea nevoie.

O auzi pe Akka strigând în văzduh, dar nu înțelegea ce spunea ea.

„Ce-o mai fi și asta? se întrebă el. Și-or fi schimbat graiul găștele sălbatice?”

Le făcu semn cu scufia și începu să alerge pe țarm, strigând:

— Aici îs eu! Tu unde ești?

Cuvintele sale păreau însă mai degrabă să le sperie pe găște. Ele se înălțară tot mai sus, luând-o spre mare. Atunci Nils înțelese în sfârșit cum stăteau lucrurile: găștele sălbatice habar n-aveau că el era acuma om. Nu-l recunoșteau.

Și băiatul nu putu să le cheme la el, deoarece un om nu poate vorbi graiul păsărilor. Nici nu-l putea vorbi, nici nu-l înțelegea.

Deși Nils se bucura că scăpase de vrajă, îi părea nespus de rău că din cauza asta fusese despărțit de fostele sale tovarășe de drum. Se așeză pe nisip și își acoperi fața cu mâinile. La ce bun să se mai uite după găște?

După câteva clipe auzi însă foșnet de aripi. Bătrână mamă Akka nu se îndurase să plece de lângă Năpârstoc și se întorsese încă o dată. Văzându-l liniștit, îndrăzni să se apropie puțin de el. Ceva îi deschise deodată ochii, lăsând-o să vadă cine era flăcăul acela. Atunci Akka se lăsă jos lângă el.

Băiatul scoase un strigăt de bucurie și o luă în brațe pe bătrână conducătoare a stolului. Celelalte găște sălbatice îl dezmierdau cu pliscurile și se înghesuiau în ei. Toate găgâiau și vorbeau, felicitându-l din toată inima. Nils vorbi de asemenea, mulțumindu-le pentru călătoria minunată pe care o făcuse în tovarășia lor.

Deodată însă găștele sălbatice amuțiră și se îndepărtară de el. Parcă voiau să spună:

„Vai! E om! Nu ne înțelege și nici noi nu-l înțelegem!”

Atunci băiatul se sculă de jos și se duse spre Akka. Apoi începu s-o dezmierde. Același lucru îl făcu cu Yksi și cu Kaksi și cu Neljä, cu Viisi și cu

Kuusi, bătrânele găște cu care călătorise împreună de la început.

Se depărtă apoi de țărm, știind că aleantul păsărilor nu ține mult și voind să se despartă de ele câtă vreme mai erau încă mâhnite de lipsa lui.

Ajungând pe dâmbul țărmului, se întoarse să se uite la stolurile numeroase care zburau pe deasupra mării. Toate își strigau chemările, în afară de unul singur, care își continuă zborul în tăcere cât fu el în stare să-l urmărească de pe uscat cu privirea.

Stolul era însă bine rânduit și zbura repede, găștele mișcându-și aripile cu toată puterea. Nils Holgersson le urmări cu un dor nespus și mai că ar fi vrut să fie iarăși Năpârstoc, ca să poată călători peste mări și țări împreună cu un cârd de găște sălbatice, cu un cârd pe care-l îndrăgise și de care se atașase.

● INDEX NUME ●

NUME PERSOANE. Erik – cioban. Holger Nilsson – tatăl lui Nils. Kajsa de la Ysätter – vrăjitoare. Klement Larsson – paznicul parcului Skansen. Osbjörn – pescar. Per Ola, Năpârstoc – băiețel. Tândală-Nătăfleată

NUME PĂSĂRI ȘI ANIMALE. Akka de la Kebnekajse – găscă. Bataki – corb. Cezar – câine, prepelicar. Clorina – pisică. Dagaklar – craiul lebedelor. Dunfin – găscă. Ermenrich – bărzoiful. Garm Pană-Albă – cioară. Gorgo – vultur, crescut de mama Akka. Jarro – boboc de rață sălbatică. Kaksi de la Nuolja – găscă. Karr – câine. Kolme de la Sarjektjokko – găscă. Kryle – șarpe. Kuusi de la Sjangeli – găscă. Majros, Stjärna, Gull-Lilja – vacile lui Nils. Neljä de la Svappavaara – găscă. Pär-Sur – elan. Smirre – vulpoi. Snöfrid – crăiasa lebedelor. Viisi de pe Oviksfjällen – găscă. Vingsköna și Guldöga – surorile găștei Dunfin. Yksi de la Vassijaure – găscă

NUME LOCURI. Asker – comună. Bergslagera – regiune. Blacksofen – muntele negru. Blekinge – ținut în provincia Smoland. Bohuslän, Bohuslänul, Bohuslänului – provincie. Brunnsvik – golf zona Stockholm. Dalälvs – râu. Dalecarlia – provincie. Djupadal – parc. Djupafors – cataractă;. Ekshärad – oraș în provincia Värmland. Fellingsbro – comună. Glimmingehus, Glimminge. Göta – canal. Gotland – insulă. Grängesberg – zonă minieră. Grängshammar – uzină metalurgică. Halland – provincie în regiunea Götaland. Härjedalen – provincie. Hedström – râu. Hjälmars – lac. Hjälmars – golf. Huskvarna – orașel. Jämtland – provincie. Jönköping – oraș. Jönker – district. Kalmar – provincie. Kalmarsund – strâmtoare. Karlskrona – oraș și port. Kebnekajse – munte și lac în Lapponia. Kolbäck – râu. Kolmården, Kolmårdenul, Kolmårdenului – provincie, pădure. Kulla – munte. Lagordsgården – câmp zona Stockholm... Lillo – râu. Linköping – oraș. Ludvika – uzină metalurgică. Mälars – lac. Malmö – capitala Scaniei. Munk –

lac. Närke - șes. Norberg - district minier. Norrköping -. Norrström,
Norrströmul - canal. Öland - insulă. Omberg - munte. Örebro - localitate.
Öresund - strâmtoare. Östergötland, Östergötlandul -. Ottenby - domeniu
regal. Ronneby - râu navigabil. Sago - râu. Scania - provincie. Siljan - lac.
Södermanland, Södermanlandului - provincie. Stockholm, Stockholmului.
Sunnerbo - district în provincia Smoland. Svarto - râu. Taberg - munte.
Tokern - lac. Ulvshyttan - uzină metalurgică. Uppland - provincie. Uppsala -
centru universitar la nord de Stockholm. Vänern - lac. Värmland - provincie.
Västerbotten, Västerbottenul, Västerbottenului - regiune. Västergötland,
Västergötlandul, Västergötlandului - provincie. Västmanland,
Västmanlandul, Västmanlandului - provincie. Vättern - lac. Vemmenhög -
satul lui Nils... Vomb - lac.

